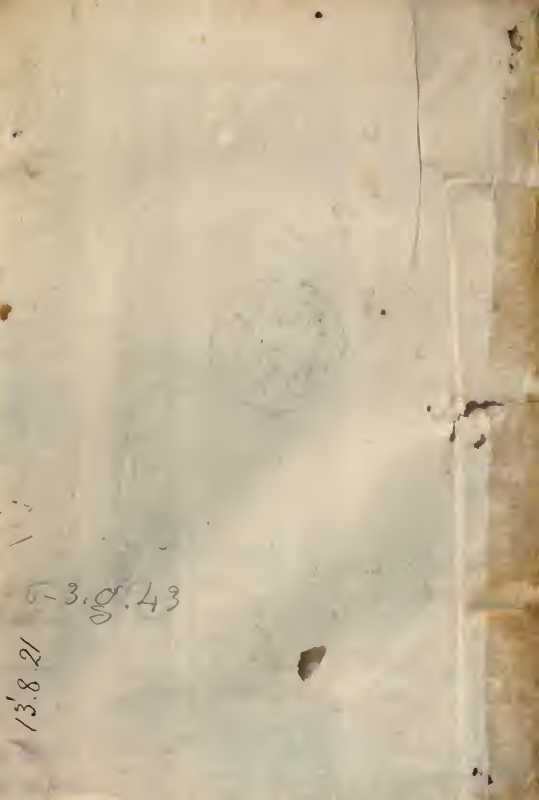

5-3.g.43
13.8.21

THEODORI GAZAE LIBER QVARTVS, DE CONSTRUCTIONE

structione partium orationis, conuersione & explanatione Heliæ Andreæ Burdigalensis illustratus.

LVTETIAE

Apud Vascosanum, uia Iacobæa ad insigne Fontis.

M. D. LI.

CVM PRIVILEGIO.

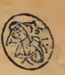

HELIÆ ANDREÆ BVRDIGALENsis in librum quartũ Theodori Gazæ, ad nobilissimum & eruditissimum uirum Sebastianum à Guichia

Præfatio.

ÆPENVMERO uehementer optaui, Sebastiane à Guichia generosissime, ut Theodori Gazæ grammaticarum institutionum liber quartus sic ab omnibus Græcarũ literarum studiosis legi posset, ut intelligeretur. Non enim dubitabam quin is tanto cæteris præstantior & utilior esset, quãto uideri solet obscurior, præsertim cum reliquorum utilitas ex hoc pendeat. Siquidem in prioribus libris materia præparatur ex qua fiat oratio, in hoc uerò eadem construitur & coagmentatur. Itaque doctissimos uiros huius ætatis intelligimus magni quidem ipsos facere omnia Theodori uolumina, neque dubitare cuiuis grammaticorum ueterum illum cõferre, uel etiam anteponere, hũc uerò librum præcipuè laudare & admirari solitos esse. Gulielmum quidem Budæum seculi nostri decus maximum, tantũ audio huic libello Theodori tribuisse, ut putare se diceret nihil unquam in simili genere elucubrari potuisse præclarius, licet obscuriorem esse fateretur. Id quod ex Græcis recentioribus etiã prouerbio notauit Cõstantinus Lascaris eo, quod in librum Heracliti ab Euripide sibi oblatum usurpauisse olim Socratem memoriæ proditũ est, nimirum dicens eum Δηλίου κολυμβητοῦ δεῖσθαι. cum alioqui laudabilem imprimis & perutilem, siquis eum intelligat, sibi uideri testatus sit: propterea quòd in eo priscorũ Grammaticorum uirtutes adumbratæ sint. tametsi expressas uerius dicere poterat. Quamobrem pro eo studio Græcarum literarũ quo iamdiu incensus eram, sæpe mihi uenit in mẽtem optare, ut hic liber ab aliquo illustraretur eorum qui in eis literis excellerent. Interdum uerò cum in dies fieri celebriora hæc studia illustrioráq; uiderem, & multos multa in hoc genere commentari & in uulgus edere, etiam speraui fore tandem, ut aliquis mallet de studiosis bene mereri hũc librum expla-

nando, quàm nouos grãmaticos libros scribendo post Theodorum: præsertim cùm haberet exẽplum doctissimi uiri Erasmi Roterodami quod sequeretur. qui cum alia grauiora studia tractaret, sumere tamen hanc operã uoluit, ut duos priores eius libros illustraret. nõ tam, ut existimare licet, quòd eos ualde obscuros iudicaret, sicut re uera non sunt, quàm quòd aliquem suo exemplo ad obscuriores eiusdem operis libros explanandos inuitare cuperet. satis habẽs suum de Theodori libris iudicium omnibus hoc modo testatũ relinquere. Cùm autem frustra me aliquãdiu ea spes habuisset, & iam nõnulla multorum annorum opera & diligẽtia ꝓgressum aliquem in Græcis studiis fecissem, cœpi tandem ipse de eo cogitare quod si rectè succederet, multis gratissimum fore uidebatur, ut eum librum Latinum facerem, & explanarẽ, quem si quis ante me illustrasset, ab eo magno me affectum beneficio pro mea parte putassem. Neq; uerò me uel retardauit in uulgus iam recepta quorundam opinio, existimantium minus gloriosum aliena scripta quàm sua explicare, & uulgo uenditare: uel rei difficultas impediuit, cùm etiã Delium illũ natatorem quo erat opus, si quis fortè repertus esset, difficile uideretur in tanta nocte alicubi non offendere. Quandoquidẽ nec studio laudis adductus in hanc palæstram descendi, nec alioqui non libẽter meam ipsius laudem quamplurimorum utilitati condonauerim. quanquam nostra sunt quæ in aliena scripta commentamur, & optimos libros atq; in arce Mineruæ iam cõsecratos, quamuis alienos, nõ incommodè interpretari & explicare semper laudabilius esse duxi, ꝙ̃ nouos scribere, nõ deterrimos fortasse, sed minime necessarios. Difficultas uerò etsi aliquanto me mouit magis, ꝗ cùm omnes laudarẽt, nemo fere attingeret, ex eo facilè, quamuis tacentibus omnibus, intelligeretur quàm obscurus liber esset (nã Lutetiæ quidem ab uno Iacobo Tusano Regio Grecarũ literarum professore, uiro probissimo, & egregiè cordato semel tantùm publice enarratum fuisse audio. & Patauij ab uno item Lazaro Bonamico, precipuo non solùm illius florẽtissimi Gymnasii, uerumetiam Italię totius ornamento memi-

ni, túque

ni, túq; certò scio meministi qui illum assiduè audiebas) labore tamē fretus & diligentia, quā quo minus ingenio possum mihi subsidio comparaui, abiecta omni cunctatione opus sum aggressus. Itaque ad ipsum absoluendum quærēs & inuestigans quicquid necessarium uidebatur, attētissimè legi Apollonii Alexandrini qui δύσκολος cognominatus est, libros quatuor περὶ συντάξεως, ex quibus multa descripsisse Theodorum cognoui. legi præterea quicquid nancisci potui librorum grammaticorum quod ad rem facere putarem, nō solùm eorum qui impressi uulgò leguntur, sed etiam eorum qui suppressi in tenebris adhuc delitescunt. Qua in re uir doctissimus & candidissimus Iacobus Gopylus medicus multū me & libenter adiuuit, ut est librorū Græcorum sagacissimus indagator. Aristotelē uerò & eius interpretes interdū etiam in cōsilium adhibui, quibus Theodorus utitur, dum, quoties ei commodum uidetur, etiam philosophatur in grammatica, quæ res eum obscuriorem reddidit. Cū enim causas quærerē eius obscuritatis, duas potissimum inueniebam: primū quòd homo maximè φιλαρχαῖος, ualde tum Apollonio tum Aristotele delectatus, eorumque orationi assuefactus, rerum antiquitatem priscis uerbis, non tritis communi recētiorum grammaticorum usu, eloqui uoluit, id est tum Aristotelicis, tum Apollonianis. deinde quòd in tantam breuitatem, quātam uidemus, mirabilem quandam rerum uim & copiā præceptis, rationibus, exemplis penè infinitis, nō fictis ex tēpore, sed ex locupletissimo quopiam authore petitis, refertam ac stipatam contraxit. Hanc autem his de causis necessariam obscuritatem ipsum quoq; Theodorum animaduertisse, uel illud argumēto est, quòd interrogationibus librum explanare, si uita suppeditasset, sicut ex fine eiusdem libri intelligi potest, constituerat. Ego uerò iis diligenter conquisitis quæ necessaria uisa sunt susceptæ rei, quid potissimum secutus sim iam superest, ut ostendam. Nactus codicem Græca exaratum arundine, & eum iam uetustatem aliquam præ se ferentem, ex eo Græcum Theodori contextum, ut erat ubique parum scienter impressus, aliquot locis emendaui, quan-

quam ne ille quidem satis emendatus erat. sed quicquid immutaui, aut in illo ab impresis codicibus diuersum reperi, eius in mea explanatione admonitum lectorem uolui, ut ipse iudex esset. tametsi multa sunt leuiuscula, ut quomodo legas nihil propemodū interesse uideatur. Sic autem Latinum feci, ut quoad eius fieri potuit, uerbū de uerbo expresserim. nam omnino, neque Latinus sermo cum Græco non usquequaque cōgruens patiebatur, neque alioqui commodum erat: ne si rudibus tantùm consulerem, cæteri se contēptos quererentur. quod præcipuè uereor ne mihi in uertēdis exemplis acciderit. quam uersionem fortasse tutius erat mihi, præsertim magno laboris & temporis compendio, nō attingere: fuit enim ea in parte, ut maximè lubrica, facilis mihi lapsus. Sed ego certè nullum periculum mihi reformidandum putaui, dū quamplurimis prodessem: præsertim iis quibus hæc studia non ita pridem ingresis manus adhuc ubiq; porrigenda est. In explanādo uerò libēter, pauculis locis exceptis, ipsius Theodori breuitatē sum secutus: sed ita, ut quicquid ad iustam lucem necessariū uisum est, breuiter perstrinxerim, idque Latine: quæ uerò minus erant necessaria, sed tamen apta & accommodata rei, ex Græcis authoribus describenda putauerim: uersione interdum subdita, interdum ne longior essem, & aliquam tādem rationem eruditiorum uiderer habuisse, quib⁹ hic liber uidetur planè scriptus, omissa. Cæterùm exempla quorum, sicut iam diximus, in hoc libro mirabilis est copia, omnia fere unde sumpta sint indicauimus, saltem Homerica. Iam uerò quid cōsecuti simus, unusquisque pro sua æquitate iudicabit. quod præstare certè potuimus, id libenter præstitimus, etiam plus conati fortasse q̃ potuimus. Sed in rebus præclaris non solùm contendisse, & elaborasse, uerumetiam uoluisse magnæ laudis instar est. & Græcū prouerbium monet, cùm ad summū contenderis, aliquid esse si in medio cōsistas. ἄκρον λαβὲ, καὶ μέσον ἕξεις. Equidē laborem hunc non solùm facilem sed etiam dulcē mihi fuisse affirmare possum: tanta animi alacritate eū suscepi, & cupiditate gratificandi cùm omnibus Græcæ linguæ studiosis,

tum

tum præcipuè Gallicæ nobilitati. quę diuino Francisci sapiē-tissimi Regis instituto sic hodie harum literarum & omniū ingenuarum artium studium amplectitur, ut iam nescias sapientiæ laude, an belli gloria magis excellat. Quanto enim attentius librum considerabam eum uertendo & explanando, tāto magis eius utilitatem perspiciebā. ita singulari quadam ratione & uia, plane Aristotelica, in tradenda iungēdarum partium regula prudenter omnia definiuntur, diuiduntur ac distinguntur. Ordo uerò etiā is est, quem natura rei postulat, ut hac ex parte nihil hoc libro sit apertius. Nā ut eius summā paucis persequar, ab ipsis elementis auspicari uoluit Theodorus. ex quibus certa ratione iunctis syllabæ fiunt, ex syllabis autē dictiones, & ex dictionibus oratio. Et quia his omnibus quædam communiter accidūt, ut μεταθέσεις, πλεονασμὸς, ἐλλείψεις, διαιρέσεις, & alia eiusdē generis, ea persequitur statim post literarum tractationem, ad barbarismum & solœcismum properans, hunc orationis, illum dictionis ἁμαρτήματα. Mox rectam constructionem partium docet. primùm omnium simul communi quadam ratione ex communibus earundem accidentibus, quatuor ferè pagellis. deinde singularū separatim, ex propria cuiusque natura, toto reliquo uolumine: eum seruans in singulis tractandis ordinem, quo illas Græci uulgò numerāt à nomine & uerbo incipiētes. Atque adeò plenè docet & diligenter, ut in locupletissimæ linguæ Græcæ instrumento amplissimo & compositissimo ne minimus quidem apex sit, cuius rationem structurę nō complectatur. ut non solùm quatuor libris Apollonii, sed etiam omnibus simul uoluminibus, quotquot extant eadem de re composita, multo dici possit amplior hic libellus. Ex quo uelut perenni quodam fonte iam uidere licet non multos modò riuulos, sed etiam ingentia commētariorum flumina decurrere. Itaque conanti eum aperire omnibus studiosis, & in iis præcipuè Gallicæ nobilitati, cuius studiis eo magis faueo quàm cæterorum, quòd reliquæ multitudinis Gallicæ studia continent & sustentant, quî potuit non iucundus mihi meus esse labor? Præsertim cum in eo numero essent filij illustrissi-

mi uiri & equitis splendidissimi, Iacobi Angennæi Rambolleti domini, mihi à patre in disciplinam traditi, adolescentes Latinis Græcisque literis iam bene docti, & quod patriũ nomẽ sonat, planè generosi. Esses præterea tu, optime Sebastiane, & quidem imprimis, cuius non solùm studia uehementer amarem, sed etiam multa & egregia in me merita agnoscerem. Essent denique præstantissimi, ornatissimique uiri Ioãnes Monlucus, Hieronymus Burgensis à sancto Petro Cœnobiarchus, & Franciscus Barresius, omnes iam inde ex quo in Italia erant, ille Venetiis Regius orator, hi Patauij studiorum causa, optimè de me sanè meriti. cùm tu paulò antè quibuscunq; rebus potueras, ita in iis locis mihi ægro subuenisses, ut quod ex eo tempore uiuam, tibi ex omnibus mortalibus maximè acceptum ferre debeam. Neque uerò tu, aut illi me non constanter postea dilexistis, uobísque multis nominibus deuinxistis, ut non facilè expedire possim, cui plurimũ ex uobis quatuor debeam, nisi tu cùm uetustate beneficiorũ, tum opportunitate anteires. Accedit etiam familiaritas epistolarum, testis summæ beuolentiæ dicam an humanitatis? Qua me, dum Patauij languerem penè exanimis, nũc è Gallia, nunc è Germania cùm eò Lazarum Baifium uirum literis interioribus eruditissimum, publicæ legationis munus obeuntem comitatus esses, sæpe consolando ad aliquã spem erexisti. Quo fit, ut cum uobis omnibus maximam gratiam habeam, neminem ægre laturum putem, si quasi tibi maximè deuinctus, ita primum studiorum meorum fructum tibi deferam & dedicem. Nec uerò, ut omnia tua merita erga me remoueamus, per te nõ dignissimus es hoc honore. Nam ut de ea ipsa uirtute tua quam ego imprimis sum expertus, qua homines proximè ad Dei præstantiam accedunt, in uniuersum dicam, quamplurimos possem cõmemorare quibus ægris & egentibus opem tulisti, & tanquam Deus quidam ἀπὸ μηχανῆς apparuisti, Gallos, Italos, Germanos, quibuscum nihil tibi fuisset unquã rei: quod tu ignorare omnes uolebas, ego celare neminem possum, aut debeo. Quamobrem non mirum est si te omnes amant & laudant, cùm nul-

la uirtus sit benignitate amabilior, aut laudabilior, qua nemo te unquam superabit. ut alias omittam præstantissimas artes & uirtutes tuas. utriusque iuris sciētiam, in qua doctoris nomen & insignia Bononię meritus & adeptus es: multarum linguarum peritiam & usum, non solùm uulgarium, Italicæ, Hispanicæ, Germanicę, sed etiā elegantium, Latinæ, Græcæ, Hebraicæ, in qua pręcipuè tantū te profecisse intelligo ex iis qui iudicare possunt, ut uel cū iis qui nihil aliud profitētur, comparari posis. præterea studium cognoscēdi exterarum gentium mores, & disciplinam, quo studio adductus longinquas profectiones sępe suscipere solitus es. deniq; singularem modestiam tuam & pietatem in parentes, & fratres tuos. Quæ laudes quo sunt hodie rariores in ordine uestro, eo plus admirationis habēt, & minus credibiles uidentur. ut mihi uerendū esset ne hæc de te uiderer fingere, nisi q̄ plurimis essent nota, nisi eadem pr ędicarentur ab omnibus qui te nouerunt, nisi certò scirē fore, ut omnes à quibus cognosceris posthac, multo plura quę prætereo in te agnoscant, & admirētur. denique nisi omnium maiorum tuorum, & in primis clarissimi equitis & grauissimi uiri Petri à Guichia patris tui ea semper fuisset domestica disciplina, uirtus, & existimatio, ut quicquid de te, fratribúsque tuis summa cum uestra laude, & gallici nominis, uno omnium ore prædicatur, facilè tueri posit. Quos ille beatissimus senex omnibus publicis honoribus perfunctus genuit, non solùm lineamentis corporis, & spectabili procęritate, sed etiam moribus, & dotibus animi sui similes: ut quasi diuinitus ornatum septē clarissimis luminibus ab uno heroe, & illustratum hunc gallicū orbem miraremur. Tot enim uos reliquit suarum præstātissimarum uirtutum hæredes. Alios bellicis rebus iam clarissimos: Gabrielem omnium natu maximū, torquatum equitem, Hērico Regi charissimū: Georgium, & Carolum, in interiorem illam, & nobiliorem Regiæ domus cēturiam cooptatos. Alios pacis artibus: Claudium episcopum Mirapicēsem multis legationibus cum summa sapientiæ laude iam functum: Franciscum ecclesiæ Matisconensis decanum, & à

sancto Saturio Cœnobiarchā: Philibertum nobilissimæ & opulentissimæ Salangianæ domus dominum. denique te ipsum, quem ego nisi tu ita uelles, esséque omnium natu minimus, nūquam postremum nominarē. Omnes certè omnibus uirtutis, & fortunæ ornamētis præditos. Sed quid ego te, domumque tuam omni laude superiorem laudare tamē insisto? præsertim ad te scribens, qui facere laudabilia, q̄ laudari mauis. Accipe igitur, Sebastiane à Guichia generosissime, librum quartum Theodori Gazæ à nobis aliquot locis restitutum, uersum multò commodius quàm antea, & planè illustratum. munus certe dignum te, si ex ipso doctissimo authore Theodoro ipsum metiare, sin ex interprete & explanatore me, fortasse non item. Sed qualecunque est, tibi, ut spero, non iniucundum erit, siue quia optimo animo, gratissimóque tibi dari intelligis, siue quia nō paucis, ad quos perueniet, non innutile futurum tu ipse legens poteris cognoscere.

PRIVILEGII SENTENTIA.

CAVTVM *est authoritate supremi senatus, nequis alius præter* Vascosanum, *hunc quartum librum* Theodori Gazæ, *de constructione partium orationis, conuersione & explanatione doctiss. uiri* Heliæ Andreæ *Burdigalensis illustratum, ante sexennium imprimat, néue uẽdat. Qui secus fecerit, libris & pœna in sanctione æstimata multabitur.* Lutetiæ *Parisiorum* XIII. Cal. *Septemb.* M. D. L.

Du Tillet.

Epigramma Angeli Politiani in Theodorum Gazam.

Κεῖτο μέγας πότ' ἀνὴρ Γαζῆ Θεοδώροιο ἀμφὶ
  Μούσαις τ' Αὐσονίαις καὶ Ἑλικωνιάσι.
Ταῖς μὲν γὰρ χήρην, ταῖς δ' αὖ θρεπτήρι' ὄφειλεν.
  Ἑλλάσ γὰρ τίκε τόν γ', Αὐσονίη δ' ἔτραφεν.
Ἶσον δ' ἀμφοτέρων σοφίῃ γλώττῃ τ' ἐκέκαστο.
  Τὸν δ' οὔτ' αὐτὸς ζῶν, οὔτ' ἄρ ἔχειν θανών.
Ἀλλὰ καὶ Ἰταλίης μεγάλῃ ἔπι Ἑλλάδι κεῖσθαι
  Εἵλετο, ὄφρα κλέος ξυνὸν ᾖ ἀμφοτέραις.

Aliud eiusdem.

Heu sacrum caput occubuit Theodôrus, & hora
  Vna obiêre omnes relliquiæ generis.
Nec tamen hoc querimur, nimis est potuisse uideri,
  Non erat hic nostro tempore dignus honos.
Hoc dolet heu, quòd neutra patri est nunc lingua superstes,
  Quæ mittat iustas manibus inferias.

Aliud.

Cùm terram hinc nosset Theodôrus, & aêra & undas:
  Iam restant, inquit, sydera, terra uale.

ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗΣ ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ ΤΩΝ ΕΙΣ ΤΕΣΣΑΡΑ ΤΟ. Δ.

Λοιπὸν δὲ περὶ συντάξεως τῶν τοῦ λόγου μερῶν εἰπεῖν. γραμματικοῦ γὰρ καὶ ἡ περὶ ταῦτα θεωρία. καὶ τῆς γε τοιαύτης συντάξεως, καὶ τοῦ λόγου ἕνεκα πραγματεύεται ὁ περὶ ἑκάστου τῶν ὀκτὼ τοῦ λόγου μερῶν σκεπτόμενος, ὡς ἔχει ἤτοι κλίσεως, ἢ σχηματισμοῦ, ἢ προσῳδίας, ἢ ὀρθογραφίας· καθάπερ καὶ ὁ διαλεκτικὸς τοῦ συλλογιστικοῦ λόγου ἕνεκα, περὶ ὀνόματος, καὶ ῥήματος, καὶ προτάσεως θεωρεῖ. λεκτέον δὴ νῦν καὶ ὅπως ἂν τὰ τοῦ λόγου μέρη ἀλλήλοις ὀρθῶς συντιθέμενα ἀπαρτίζοιεν τὸν λόγον, ἵνα τέλος ἡ εἰσαγωγὴ ἔχῃ. καὶ διαιρετέον ἀκριβέστερον ἕκαστα, καὶ ὁριστέον ἐνταῦθα.

THEODORI GRAMMATICAE INSTItutionis liber quartus, interprete Helia Andrea Burdigalensi.

RELIQVVM est ut de cõstructione partium orationis dicamus. est enim hæc etiam commẽtatio grãmatici. Nam is huiusmodi constructionis & orationis causa commentatur, qui de octo partibus orationis considerat, quæ sit cuiusque uel declinatio, uel formatio, uel accẽtus, uel orthographia: quemadmodum etiam dialecticus ratiocinationis causa de nomine, uerbo, & propositione quærit & speculatur. Dicendum est igitur etiam quo pacto orationis partes recte inter se coniunctæ orationem perficiant, ut hæc nostra finem habeat institutio. Atque diuidenda diligentius in hoc libro singula, & definienda sunt.

EIVSDEM HELIAE ANDREAE BVRDIG. EXPLANATIO.

ΛΟΙΠΟ͂Ν δὲ περὶ συντάξεως.) *Veteres Grammatici artem suam diuiserunt in* μεθοδικὴν *&* ἱστορικὴν, *sicut Fabius tradit. Historice authorũ enarrationẽ profitetur. Methodice uerò artis præcepta continet: habetq́; partes quatuor,* ὀρθογραφίαν, προσῳδίαν, ἐτυμολογίαν, σύνταξιν. *Ad tres priores pertinent quæ de singularum di-*

ctionum declinatione, formatione, accentu, tempore, recte scribendi ratione tribus libris antea complexus est Theodorus. Nunc reliquum est, ut de quarta, quæ rationem iungendarum dictionum ad sententiam efferendam, absoluendámque omnem orationem continet, qui finis est totius methodi, aliquid scribat. καθάπερ καὶ ὁ διαλεκτικός.) *Aristotelem intelligit, qui hunc ordinem sequitur in tradenda dialectica, ut primũ in libro* περὶ ἑρμηνείας *de nomine & uerbo, & ea quæ ex his constat propositione, quam* ἀπόφανσιν *uocat, siue* ἀποφαντικὸν λόγον, *disputet: deinde in sequentibus libris de syllogismo qui cõficitur ex propositionibus.* Καὶ διαιρετέον ἀκριβέστερον.) *Superius nihil ferè definitum est eorum, quæ sunt huius artis. Itaq; litera, syllaba, dictio, oratio, partes orationis, & earum accidentia in hoc libro definientur: diuisa tamen sunt pleraque, sed hîc omnia diuidentur diligentius.*

ὍΡΟΣ ΣΤΟΙΧΕΊΟΥ.

ἈΡΚΤΈΟΝ δ' ἴσως ἀπὸ τοῦ πρώτου, ὅ ἐστι τῶν στοιχείων. ταῦτα γὰρ ἡ πρώτη καὶ ἀμερὴς ἐστὶ τ' ἀνθρώπου φωνή. οὐ δ' ὡς ἔτυχεν ἐπιπλέκεται ἀλλήλοις εἰς σύστασιν συλλαβῆς, ἀλλ' ὡς καὶ τοὔνομα δηλοῖ, στοιχεῖ τε καὶ εὐτάκτως κινούμενά πως συντάσσεται κατὰ λόγον.

DEFINITIO LITERAE.

INCIPIENDUM est autem fortasse à primo, nempe à literis. Sunt enim hæ prima & indiuidua hominis uox: neque fortuitò connectuntur inter se ad efficiendam syllabam, sed (ut nomen etiam indicat) ordine procedunt, compositéque mouentur quodammodo, & coagmẽtantur certa ratione.

EXPLANATIO.

ἈΡΚΤΈΟΝ δ' ἴσως ἀπὸ τοῦ πρώτου.) *Literæ* γράμματα *dicuntur, quia* γραμμαῖς τισὶ σημαίνονται, *id est lineis quibusdã notantur: &* στοιχεῖα, *quia ex his omnis uox humana cõponitur, & in has resoluitur. Est enim* στοιχεῖον *in genere* ἐξ οὗ πρώτου γίνεταί τι, καὶ εἰς ὃ ἔσχατον ἀναλύεται. *Priuatim autem pro litera eleganter à Theodoro definitur, ex Aristotelis libro* περὶ ποιητικῆς, πρώτη καὶ ἀμερὴς τ' ἀνθρώπου φωνή. *Nam belluarum uoces* ἀδιαίρετοι, *ex quibus nulla uox fit significatiua, hoc nomine non continentur. dictum est* παρὰ τὸ στοιχεῖν *quod significat* ἐν τάξει πορεύεσθαι. *Homerus Iliad. 1.*

Ἐπ' ἴσον

Ἕπτ' ἔσαν ἡγεμόνες φυλάκων, ἑκατὸν δ' ἑκάστῳ
Κοῦροι ἅμ' ἔστειχον δολίχ' ἔγχεα χερσὶν ἔχοντες.
D uctores septem custodum, atque ordine longo
H astati iuuenes centum unumquemq; sequuntur.

CVM igitur prima & indiuidua hominis uox sint literæ, siue ut dicit Apollonius Dyscolus πρώτη ἀμερὴς ὕλη, prima humanæ uocis materia, neque temere, sed certa ratione ad efficiendã syllabam collocentur, sicut uocabulum στοιχεῖον indicat, de literis ordinandis fortasse ei primo loco agendum est, qui de cõstructione partium orationis scribere instituit, præsertim cũ ordo à literis ad syllabas, dictiones, ipsam deniq; orationem perueniat: sicut Apollonius & eum secutus Priscianus docent. quibus ex apta literarũ syllabarũq; cõpositione consequens esse uidetur, ut partes quoq; orationis apte inter se & ordine coniũgantur. Itaq; fieri putant, ut quæ literis accidũt, dum inter se connectũtur, eadẽ fere accidant etiã syllabæ, dictioni, & orationi. His autẽ cõmuniter accidunt τὸ διπλασιάζεσθαι geminari: πλεονάζειν redundare: ἐλλείπειν deesse: εἰς δύο μερίζεσθαι diuidi: & cõtrà συναλείφεσθαι, ἢ δύο εἰς ἓν συνίζειν cõtrahi, siue duo in unũ coalescere: ὑπερτίθεσθαι, ἢ μετατίθεσθαι trãsmutari: ἐν τῇ τὴν ἐκφώνησιν ἔχειν, καὶ μή, per se enũciari ac significare, & contrà: προτάττεσθαι καὶ ὑποτάττεσθαι præponi & subiũgi. Quæ omnia quia ad explanationẽ eorũ quæ sequũtur maxime pertinẽt, hîc tãquam in tabella proponẽda censuimus, adiectis exẽplis. Imitatur enim Theodorus in hac parte præcipue Apollonium, dum hæc accidẽtia communia persequitur statim post literarũ constructionem. Accidunt igitur

διπλασιάζεσθαι
- Literæ, ut ἔλλαβεν, ἔννεπεν.
- Syllabæ, ἀλαλάζω, πάμπαν.
- Dictioni, μοῦσά γε, μοῦσα λιγεῖα.
- Orationi, εἰ καὶ πυρὶ χεῖρας ἔοικεν, εἰ καὶ πυρὶ χεῖρας ἔοικεν.

πλεονάζειν
- Literæ, ut ὕδωρ ab ὕειν.
- Syllabæ, θήρεσι, χωέεσι, λελάχωσι.
- Dictioni, καθέζομαι pro ἕζομαι, & expletiuis cõiunctionibus.
- Orationi, ἔοικέ τοι, οὔ τοι ἀεικές.

ἐλλείπειν
- Literæ, ut αἶα pro γαῖα.
- Syllabæ, λῶ pro θέλω, αἰπόλος pro αἰγοπόλος.
- Dictioni, ὀρχεῖσθαι pro ἀπορχεῖσθαι, αἰτεῖ pro ἀπαιτεῖ.
- Orat. εἰ μὲν κατὰ πόδα σεῖ ζωα, εἰ δὲ μή, ἀνεχρέοντι. deest δ' ἔχει.

εἰς δύο μερίζεσθαι ἢ διαλύεσθαι
- *Literæ,* — ζόπῳ συλλαβικῷ· ἰάχ, ἴαχ· ἤχ, ἴαχ.
- *Syllabæ* — *propriè dicta,* κοῖλον, κόϊλον.
- *Dictioni,* ἄκρα πόλις, ἀκρόπολις.
- *Orationi, dum absunt coniunctiones.*

συναλείφεσθαι
- *Literæ,* — βίλεα βέλη.
- *Syllabæ,* — γέραϊ γέρᾳ, δήϊος δῇος.
- *Dictioni,* πασιμέλουσα.
- *Orationi, dum nectitur coniunctionibus.*

ὑπερβιβάζεσθαι ἢ μεταβιβάζεσθαι
- *Literæ,* — καρδία κραδία, κρατῶ κάρτος.
- *Syllabæ,* — ἐξαπίνης ἐξαίφνης, ὄρωρεν ὤρορεν.
- *Dictioni,* οἰνοφόρος φορέοινος.
- *Orationi,* τὰς ἄρα τρίψασα, πικοῦσά τε.

ἐν τῇ τῶν ἐκφώνων τάξιν
- *Literæ,* — *uocali.*
- *Dictioni,* — *Nomini, Pronomini, Verbo, Participio, Aduerbio* — *tanquam uocalibus.*

καὶ μὴ τάξιν
- *Literæ,* — *Consonanti.*
- *Dictioni,* — *Articulo, Coniunctioni, Præpositioni* — *tanquam consonantibus.*

προτάττεσθαι
- *Literæ,* —
  - *Vocali præpositiuæ,*
  - *Consonanti præpositiuæ.*
- *Syllabæ, ut* ἦν.
- *Dictioni,*
  - *Articulo præpositiuo,*
  - *Præpositioni.*
- *Orationi, ut* εἰ περιπατεῖ σωκράτης, κινεῖται.

ὑποτάττεσθαι
- *Literæ,* —
  - *Vocali subiunctiuæ* ι. υ.
  - *Consonāti subiūctiuæ*
    - *In medio* γμ. χμ.
    - *In fine* λσ. νσ.
- *Dictioni,*
  - *Aduerbio,*
  - *Articulo subiunctiuo,*
  - *Verbis subiunctiui modi.*

Διαίρεσις

ΔΙΑΊΡΕΣΙΣ ΤΩ͂Ν ΣΤΟΙΧΕΊΩΝ.

ΤΩ͂Ν οὖν στοιχείων τὰ μὲν ἀφ' ἑαυτῶν τυγχάνει ἀποτελοῦντα φωνὴν, διὸ τὰ φωνήεντα καλούμενα, τὰ δὲ ψόφον, διὸ τὰ σύμφωνα πάντα, φωνὴν δ' οὔ, ἄνευ τῆς τῶν φωνηέντων ἐπιπλοκῆς. τούτων δ' αὖ πάλιν τὰ μὲν ψοφεῖ ἀτελέστερον, διὸ τὰ ἄφωνα. τὰ δὲ τελεώτερον, διὸ τὰ ἡμίφωνα. Συμπάντων δὲ, τὰ μὲν προτακτικά, τὰ δὲ ὑποτακτικά. τῶν μὲν γὰρ φωνηέντων προτακτικά, ὡς ἐπὶ τῶν διφθόγγων, τὰ α. ε. ο. ὑποτακτικὰ δὲ τὰ, ι. υ. προτακτικὸν γε μὴν καὶ αὐτὸ τὸ υ τοῦ ι, ὡς ἐπὶ τοῦ μυῖα καὶ υἱὸς, καὶ ἅρπυια, καὶ ἑτέρων πλειόνων. Τῶν δὲ συμφώνων προτακτικὰ μὲν, ὡς οὐδαμοῦ ἐπὶ τέλους τασσόμενα λέξεως, τὰ δασέα, καὶ ψιλὰ, καὶ μέσα. τῶν ἀμεταβόλων τὸ λ, καὶ μ, καὶ τῶν διπλῶν τὸ ζ. Καὶ τῶν μὲν δασέων, τὸ φ καὶ χ ἐπιδέχονται τὸ θ, ἐχθρὸς, φθορά. ἀνάπαλιν δ' οὔ. τούτοις δ' ὁμοίως τὰ ψιλά τε καὶ μέσα ἔχει, ἀκτὶς, ἅπτω, ὄγδοον, βδέλλω. ὅτι μὴ ἡ τοῦ γδ σύνταξις ἐπὶ ὑποτακτικῆς συλλαβῆς μόνον. Ἔτι τε τὰ δασέα τοῖς ψιλοῖς τε, καὶ μέσοις οὐδέποτε συμφέρεται προτασσόμενα, ὑποτασσόμενα δὲ τοῖς ψιλοῖς καὶ ἐν διαστάσει, Ἀτθὶς, Σαπφώ, Ἴακχος. οὐκ ἔτι δὲ καὶ τοῖς μέσοις.

DIVISIO LITERARVM.

EX literis igitur aliæ quidem per ſe uocem efficiunt, ut quæ uocales appellantur: aliæ uerò ſtrepitum, ut conſonãtes omnes: non etiam uocem ſine uocalium complexu. Ex his præterea aliæ ſtrepũt imperfectius, ut mutæ: aliæ perfectius, ut ſemiuocales. Porrò ex uniuerſis aliæ præpoſitiuæ ſunt, aliæ ſubiũctiuæ. Ex uocalibus enim præpoſitiuæ, ſcilicet in diphthongis, ſunt α, ε, ο: *ſubiunctiuæ uerò* ι, υ. *præponitur tamẽ* υ *etiam* ι, *ut in nomine* μυῖα, *muſca, &* υἱὸς *filius, &* ἅρπυια *harpyia, atque alijs cõpluribus. Cæterùm ex conſonantibus præpoſitiuæ, ut quæ nunquam in fine ponuntur dictionis, ſunt aſpiratæ, tenues, & mediæ. Item ex immutabilibus* λ *&* μ. *ex duplicibus* ζ. *Atq; ex Aſpiratis* φ *&* χ *admittunt* θ, *ut* ἐχθρὸς, *inimicus,* φθορὰ *interitus: non contrá. Cum his uerò tenues & mediæ conſentiunt,* ἀκτὶς *radius,* ἅπτω *tango,* ὄγδοον *octauum,* βδέλλω *ſugo, niſi quòd constructio* γδ *in ſubiunctiua tantùm ſyllaba reperitur. Præterea aſpiratæ tenuibus & medijs nũquam præponuntur, ſed poſtponuntur tenuibus, idq; ſeparatim,* Ἀτθὶς *Atthis,* Σαπφὼ *Sappho,* Ἴακχος *Iacchus: non etiam medijs.*

EXPLANATIO.

ΤᾺ ΜῈΝ ψοφεῖ ἀτελέστερον.) *Vocales dicuntur* στοιχεῖα τέλεια, *ſiue*

ἀνδ πλῆ. *Semiuocales uerò* ἡμιπλῆ. *has propterea perfectius strepere dicit Theodorus. Propius enim absunt à natura uocalium. Cæterùm mutæ* ἀπλᾶς *dicuntur: quarum strepitus est imperfectior, hoc est à uocalium perfectione remotior.* Συμπάντων δὲ τὰ μὲ προτακτικά.) *Iam docet literarum ordinem, dicens ex literis alias præponi, alias postponi, siue sint uocales, siue consonantes. Est autē σύνταξις literarum ad orthographiā referenda. nam Theodosius tres species facit orthographiæ,* σύνταξιν, ποιότητα, καὶ ποσότητα. Σύνταξις *est, uerbi gratia, dū quærimus cui syllabæ tribuamus elementa: ut in nomine* ἀδὴνης, *utrum* σ *primam syllabam finiat, an secundam incipiat.* Ποιότης, *est uelut dum quærimus quæ litera ingrediatur nomen* ἵμπερος. μ *an* ν. Ποσότης, *ut dum quærimus quot sint literæ in dictione* μῖμος, μι *an* μει *prima syllaba sit. Qualitatem & quantitatem libro tertio tractauit Theodorus, restabat σύνταξις, quam hoc libro persequitur.* Καὶ ἴτδρων πλειόνων.) *Vt* μητρυιά *nouerca,* ἀγυιά *uia,* Νηρεΐδυια *nomē Nereidis,* Εἰλήθυιαι *deæ quæ parientibus præstò sunt.* ἄφυα *genus pisciculi, apud Theodoro. Et omnia fœminina participia præteriti actiui & medij, ut* τετυφυῖα, πεποιηκυῖα, εἰδυῖα, *& similia.* Τῶν δὲ συμφώνων προτακτικά μὲν.) *Primùm docet quæ consonantes ita præponantur in dictione, ut eam nunquam finiant: deinde quæ consonantes quibus consonantibus præferantur in eadem syllaba uel diuersis.* Τοῦδις δ' ὁμοίως καὶ τὰ ψιλά π καὶ μέζω χα.) *Hoc est* κ *&* π *tenues, præponuntur* τ *tenui, ut* ἄκτις, ἅπτομαι. *Et* γ *&* β *mediæ, præponūtur* δ *itē mediæ, ut* ἕβδον, βδέλλω. Ἀτθὶς, ζαπφώ, ἴακχος.) *In his nominibus tenues aspiratis præponuntur, ne syllaba prior in aspiratā exeat, quod ratio nō patitur. Nulla enim syllaba uel dictio consonāte finitur aspirata. Quamobrem etiā* ρ *litera, dum geminatur, prior leuem, posterior asperum habet spiritum.* Οὐκ ἔτι δὲ καὶ τοῖς μέζοις.) *Subaudio* τὰ δασεα συμφωνα ὑποτάσσομενα. *Aspiratæ cum medijs non ita cohærent, ut ipsis subijciantur:* χ *tamen subijcitur* γ *mediæ: ut* ἔγχελυς, ἀγχίστος, συγχέω: *sed hoc fit κατὰ συμπάθειαν καὶ μεταβολὴν literæ* ν, *quæ ante* χ *in* γ *mutatur: unde etiam* γ *ut* ν *pronunciatur. ad quam pronunciationē potissimùm referenda sunt uerba Theodori.*

ἈΜΕΤΑ΄ΒΟΛΑ.

Τῶν δὲ ἀμεταβόλων τὸ μὲν ν, πρὸ τοῦ μ, κεῖσθαι οὐ πέφυκεν ὑπὸ τῆς αὐτῆς λέξεως. διὸ καὶ ὑπὸ τοῦ κέκλιμαι, καὶ κέκειμαι, τὸ πρὸ τοῦ μ συμβαῖνον

βαῖνον, ὑποβάλλεται. ὑπάρχει μὲν οὖν κατ᾽ ἄμφω. ὡς ἐπὶ τοῦ μνέα, ἀμνός. ἀνάπαλιν δὲ τὸ σ. οὐδέποτε ὑποτακτικὸν τοῦ μ ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ, καίτοι τοῦ λ, καὶ ν, σπανίως μέντοι. ὡς ἐπὶ τοῦ ἄλς, καὶ Τίρυνς, καὶ ἕλμινς. Τὸ δὲ ρ, εὖ μάλα, πόῤῥω, πυῤῥός. διὰ τὸ φωνήεντος δύναμιν ἔχειν τὸ ρ. αὐτὸ δὲ τοῖς ρ, οὐκ ἔστιν ὅπου προτάσσοιτ᾽ ἂν συντασσόμενον. Ἔτι τῶν δασέων τὸ θ, καὶ χ, συζυγνύμενα τῷ μ, ἀπαρτίζει συλλαβὴν ὑποτακτικήν, προτακτικὴν δ᾽ οὔ. ἀριθμός, αὐχμός. ὡσαύτως δὲ καὶ τῶν ψιλῶν, τὸ κ. καὶ τῶν μέσων, τὸ γ. ἀκμή, ὄγμος. ταὐτὸ δὲ τοῦτο συμβαίνει καὶ περὶ τοῦ δ, τῷ γ, ὄγδοος. καὶ τῷ φ, καὶ τ περὶ τοῦ ν, ἔτνος, ἀφνειός. Ἔτι τὸ θ, καὶ χ, τῷ μετὰ λ, καὶ ν, καὶ ρ, τῶν ἀμεταβόλων συντάσσεται προτιθέμενα, εἴς τε προτακτικὴν συλλαβήν, εἴς τε ὑποτακτικήν. τῷ δὲ μ εἰς ὑποτακτικὴν μόνον, ὡς εἴρηται. Τὸ δὲ φ, ὁμοίως μὲν καὶ τὰ σύστοιχα πρὸς τὸ λ, καὶ ρ. εἰς μόνην δὲ ὑποτακτικὴν πρὸς τὸ ν. ἄφνω. ἀσυλλήπτως δὲ πρὸς τὸ μ ἔχει παντάπασι. Καὶ τὰ ψιλὰ δέ, καὶ μέσα τοῖς ἀμεταβόλοις συντάσσεται, ὡς τὸ θ, καὶ χ. πλὴν τοῦ π, ἀσυμβάντως ἔχοντος πρὸς τὸ μ. Καὶ πλὴν τοῦ τ ἀσυντάκτου μετὰ τῷ ν, εἰς προτακτικὴν συλλαβήν. τὸ μ δὲ προσλαμβάνοντες ὑποτακτικὴν ἐπ᾽ ἄμφω. τμῆμα, ἀτμίς. καὶ πλὴν τοῦ β ἀσυντάκτως πρὸς τὸ μ, καὶ ν, ἔχοντος ὅλως. καὶ πλὴν τοῦ δ, τῷ μετὰ μ καὶ ἐπιπλεκομένου, καὶ προπλεκομένου. δμώς. ἄδμητος, τῷ δὲ λ μηδ᾽ ὅλως οἵου τε ὄντος συνάπτεσθαι. Καθόλου δὲ πᾶν σύμφωνον μεταξὺ ὂν δυοῖν φωνηέντοιν περὶ μίαν λέξιν, τῷ δευτέρῳ συλλαβιστέον, ἄγω, φέρω. καὶ ἐὰν μὴ ᾖ μία λέξις, ἀλλὰ δύο, πάθῃ δὲ ἔκθλιψιν ἡ πρώτη, τὸ πρὸ τῆς ἀποστρόφου σύμφωνον τῷ ἑπομένῳ φωνήεντι συντακτέον. κατὰ ἐκεῖνο, κατ᾽ ἐκεῖνο. Ἔτι ἐὰν τύχῃ κατ᾽ ἀρχὴν λέξεως σύμφωνον συμφώνου ἡγησάμενον ἐν συλλήψει, οὐδ᾽ ἐν μέσῳ λέξεως συνθέτου χωρίζεται. καὶ ὅλως τὰ κατ᾽ ἀρχὴν λέξεως πρὸ ἑτέρων τῷ εἴδει συμφώνων πεφυκότα συντάττεσθαι, ταῦτα δὴ καὶ ἐν μέσῳ λέξεως εὑρίσκοιτ᾽ ἂν ἐν συλλήψει. οἷον ὕβρις, ὅτι καὶ βρέχω. ἀγρός, ὅτι καὶ γράφω. ὅπλον, ὅτι καὶ πλέω. ὕμνος, ὅτι καὶ μνέα. ὅσα δὲ μή, ἐν διαστάσει κεῖται ἀεί. οὐκοῦν τὸ ἔθλον ἐν συλλήψει, ὅτι οὐδὲ λέξις ἀπὸ τοῦ θλ τυγχάνει τις ἀρχομένη. οὐδὲ τὸ ὄγδοον, ὅτι οὐκ ἀπὸ τοῦ γδ ἀρχή. οὐδὲ τὸ ὄγμος, ὅτι οὐκ ἀπὸ τοῦ γμ. Ἔτι τὰ αὐτὰ σύμφωνα οὐδέποτε ἐν συλλήψει, ἐκκέπτω θέω, καὶ ἔλλειπε καὶ κάββαλε, καὶ τὰ τοιαῦτα ἐν διαστάσει. Ἔτι πᾶσα συλλαβὴ εἰς σύμφωνον λήγουσα, καὶ τὴν ἑξῆς ἔχει ἀπὸ συμφώνου ἀρχομένην. Ἔτι οὐκ ἔστιν εὑρεῖν τρία σύμφωνα ἀμέσως κείμενα, ὧν τὰ δύο ταυτοδύναμα.

IMMVTABILES.

CAETERVM ex immutabilibus ν ante μ collocari non potest in eadem dictione: quare etiã in κέκλιμαι inflexus sum, & κέκριμαι iudicatus sum, ν incidens ante μ reijcitur. Postponi tamen potest utrobique, ut in μνεία memoria, ἀμνὸς agnus. Contrarium uerò fit in σ. nũquam enim ponitur post μ in eadem dictione: quanuis post λ & ν ponatur, sed raro, ut in ἅλς mare, & Τίρυνς Tiryns, & ἕλμινς lumbricus. post ρ uerò maximè, ut πέρσω uastabo, πυρσὸς teda, propterea quòd uocalis uim habeat ρ. Caeterùm ipsum ρ nusquã praeponitur iunctum alteri. Praeterea ex aspiratis θ & χ coniuncta cum μ efficiunt syllabam subsequẽtem, non praeeuntem, ἀριθμὸς numerus, αὐχμὸς siccitas. Similiter ex tenuibus κ, & ex medijs γ, ἀκμὴ uigor, ὀγμὸς ordo. Idem etiam accidit literae γ ante δ, ut ὄγδοος octauus. et φ & τ ante ν, ut ἔτνος faba elixa, ἀφνειὸς diues: praeterea θ & χ cum λ & ν & ρ immutabilibus coiunguntur, praeceduntq; tam in prima syllaba, quàm in subsequente: cum μ uerò in subsequente solùm, ut dictum est. Idem autem accidit φ cũ cognatis ad λ & ρ. Sed in subsequente solùm ad ν, ἄφνω repentè. Porrò cum μ nullo modo in eadem syllaba cohaeret. Tenues uerò & mediae cum immutabilibus ordinantur eodẽ modo quo θ & χ, excepto π, quod nõ congruit cum μ. excepto etiam τ, quod cum ν non connectitur in prima certe syllaba, μ tamen assumpto subiungitur utrobique, τμῆμα sectio, ἀτμὶς uapor. excepto itẽ β, quod omnino cum μ & ν non cohaeret. Et excepto δ, quod quidem cum μ tum in priore syllaba tum in posteriore coniungitur, δμὼς seruus, ἄδμητος indomitus: sed cum λ nullo modo potest connecti. Generaliter autem omnis consonans, si inter duas incidat uocales in eadem dictione, cum secunda proferenda est, ἄγω duco, φέρω fero. Quòd si nõ una dictio sit, sed duae, patiaturq; elisionem prima, quae apostrophum antecedit consonans, cum sequente uocali est coniungenda, ut ἐπ' ἐκεῖνον, κατ' ἐκείνου, contra illum. Praeterea si contingat in principio dictionis consonantem praeponi consonãti in eadem syllaba, neque in medio dictionis compositae separãtur. Atq; omnino quae in initio dictionis consonãtes diuersae speciei consonantibus coniungi possunt, hae sane etiam in medio dictionis in eadem syllaba reperientur, ut ὕβρις iniuria, quia βρέχω rigo: ἀγρὸς ager, quia γράφω scribo: ὅπλον arma, quia πλέω nauigo: ὕμνος hymnus, quia μνεία memoria etiam dicitur. Quae uerò in principio dictionis

ctionis non cohærent, in medio quoque dirimuntur semper. Non igitur ἐσθλὸν *bonum, coëuntes in unam syllabam habet consonantes, propterea quòd nulla dictio incipit à* σθλ. *neque* ὄγδοον *octauum, cum nulla dictio à* γδ *incipiat. neq;* ὄγκος *tumor, cum nulla item à* γκ. *Proinde eædem consonantes nunquam in unam syllabam coëunt.* Ἐκκόπτω *igitur execo, &* ἔδδεισα *timuit, &* κάββαλε *deiecit, & similia diuiduntur. Præterea quæcunque syllaba in consonantē desinit, etiam sequentem habet à consonāte incipientem. Deniq; non licet reperire tres cōsonantes sine uocali intermedia positas, quarū duæ eiusdē sint potestatis.*

EXPLANATIO.

Τῶν δὲ ἀμεταβόλων.) *Separatim docet quemadmodum immutabiles ordinētur inter se, & cū alijs consonantibus.* Κατ᾽ ἄμφω.) *Id est tum in principio dictionis, tum in medio.* Ἐπὶ τῆς αὐτῆς.) *Siue* λέξεως *intelligas, siue* συλλαβῆς, *parum uidetur conuenire. Quasi uerò in diuersis dictionibus aut syllabis* μ *ante* σ *reperiatur. Quare* ὧδε τῆς αὐτῆς, *puto ex eo quod præcedit* ὧδε τῆς αὐτῆς λέξεως *temere huc inculcatum: nisi fortè de barbaris dictionibus intelligamus.* Καί τοι τῷ λ καὶ ν.) ὑποτακτικὸν ἐστὶ τὸ σ. *addit* σπανίως, *quia in fine paucarum dictionum id solùm accidit.* Τῷ δὲ ρ.) ὑποτακτικὸν ἐστὶ τὸ σ. Διὰ τὸ φωνήεντος δύναμιν ἔχειν τὸ ρ.) *ρ literam habere uim uocalis tradunt Græci, quia multis modis apud eos uocales imitatur: ut in declinatione nominū* ὥρα ὥρας, ἡμέρα ἡμέρας. *seruato α nominatiui in obliquis, sicut fit in his nominibus, quæ in α purum desinunt. Et formatione adiectiuorum, ut* φοβερὸς φοβερά. *Et in constructione, ut hîc ostenditur, ut omittā quòd sonat* λαμπρότερον *quàm reliquæ semiuocales, & alia quæ persequitur Theodosius. quamobrem etiam tum aspiratur, tum leuigatur, ut uocales. Aeoles uerò peculiarem quendā ei tribuebant spiritum, ut à uocalibus distinguerent. Nam cum pro nota aspirationis digāma uocalibus præponerent, huic literæ non digamma ne planè uocalis uideretur, sed loco eius β præponebant:* βρήτωρ & βρόδος *pro* ῥήτωρ, & ῥόδος *dicentes. Non esse autem uocalem ρ, argumento est, quòd per se uocem non efficiat, sicut uocales omnes. quódque tres uocales in unā syllabam coire nō possint, sicut facerent, si ρ uocalis esset, ut in dictione* ῥεῦμα, ῥοῦς, *& similibus uidere licet.* Ἀντὶ δέ τοι ρ οὐκ ἔστιν ὅπου προτάσσοιτ᾽ ἂν συντασσόμενον.) *Ipsa autem ρ litera nulli præponitur consonanti. In*

codice manuscripto, cuius mihi fecit copiam amicus dum hæc commentarer, scriptum est οὐκ ἔστιν ὅτε. Ταῦτα δὲ ποτὲ συμβαίνει καὶ πρὸ τοῦ δ.) *praeponitur et ante* δ. *Hoc idem accidit literæ* γ *cum* δ, *scilicet* ἀχ- πλᾶν συλλαβὴν ἀποτακτικήν. Ἔτι τὸ θ καὶ χ τῶν μὲν λ καὶ ν καὶ ρ.) Τὸ θ *praeponitur* τῶν λ καὶ τῶν ν καὶ τῶν ρ *in prima syllaba, ut* θλίβω, θνήσκω, θρύπτω. *In posterioribus autē syllabis, ut* ἄθλον, ἀνθλίζεσθαι, ἔθνος, ἰθρὶς, ἴθρεψε. *Porrò* τὸ χ *praeponitur* τῶν λ, ν, καὶ ρ *in principio dictionis, ut* χλιδὴ, χνόος, χρῆμα. *In reliquis autem syllabis, ut* κεχλίας, λάχνη, αἰσχρός. εἰς εἴρηται.) *Suprà* αὐχμὸς, *&* ἀριθμός. Τὸ δὲ φ ὁμοίως μὲν καὶ τὰ σύστοιχα.) *praeponitur* τὰ σύστοιχα, *subaudi* συντάσσεται, *id est* ὁμοίως τοῖς συστοίχοις, *nempe* θ *&* χ, *de quibus modò dictum est: σύστοιχα sunt cognata & eiusdem generis.* φ θ χ, *sunt literæ cognatæ, quia pariter aspirantur.* εἰς τὸ θ καὶ χ.) εἰς προτακτικὴν καὶ ἀποτακτικὴν συλλαβὴν, *sicut dictum est.* Ἀσυντάκτου μὲν τῶν ν εἰς προτακτικήν.) *Nam in posteriori syllaba iungi possunt* τ *&* ν, *ut* ἔτνος, *faba elixa,* φάτνη *præsepe.* Καθόλου δὲ πᾶν σύμφωνον μεταξὺ ὂν.) *Hoc tam in cōpositis, quam in simplicibus traditur à Græcis. In* εἰσέρχομαι *igitur* προσέχω, ὑφίστημι, προβάς, *& similibus, consonans præpositionis cum uocali sequente coniungitur: Theodosius author est, & Herodianus, quem nominatim de hac re Priscianus reprehendit à Græcis dissentiens.* Οὐδ' ἐν μέσῳ λέξεως συνθέτου χωρίζεται.) *Vt* μνῆμα, ἀπόμνημα. στάσις, σύστασις. σφραγίζω, ὑποσφραγίζω. *In his cōpositis consonantes mediæ non diuidūtur, & in simplicibus* μίμνημαι, ἔθνος. Καθόλου δέ.) *Qui sequuntur canones generales sunt: superiores speciales erant.* Οὐκοῦν τὸ ἐσθλὸν ἐν συλλήψει.) Ἀλλὰ ἐν διαστάσει δηλονότι, *ut prior syllaba sit* ἐσ, *altera* θλον. Ἔλδεται.) *pro* ἔδεται, *poëticum est.* κάββαλε *pro* κατέβαλε, *elisa uocali de medio per syncopen, &* τ *mutato in* β, δι' εὐφωνίαν, *non metri causa, ut quæ fit in* ἔλδεται *geminatio consonantis.* Καὶ τῶν ἑξῆς.) *sequentē in eadē dictione. Nā aut una est consonans inter duas uocales, & iungitur posteriori uocali, aut plures, & iungūtur item posteriori, si in principio dictionis iungi possint, ut dictū est. Alioqui diuidi consonātes debent, & partim cum priore uocali, partim cum posteriore connecti. Ita syllabam finitā consonante, subsequetur alia necessariò à uocali incipiens.* Οὐκ ἔστιν εὑρεῖν τρία σύμφωνα.) *Traditum est à ueteribus grammaticis ex tribus cōsonantibus, quæ in unam syllabam conferuntur, secundam semper esse mutam,*

mutam, & tertiam liquidam. πᾶσα συλλαβὴ (inquit Herodianus) ἀρχομένη ἀπὸ τῶν τριῶν συμφώνων, ἧς μὲν δεύτερον ἄφωνον ἔχει, τὸ δὲ τρίτον ἀμετάβολον. οἷον σκῆπτρον, ἰχθύς. Priscianus uerò grammaticorũ diligentissimus, quæ consonantes ingrediantur huiusmodi triplicem complexum, & quo quæq; loco, etiã docet apud Latinos. Et primo quidem loco s, c, p poni tradit, quibus addere licet apud Græcos χ. Secundo c, t, p, & apud Græcos φ & ϑ. Et tertio l, r. Quare secundũ Priscianum prima consonans ex tribus, ἐν συλλήψει apud Græcos erit, uel σ semiuocalis, uel una ex his tribus mutis κ π χ. Secunda uerò una ex quinque mutis κ τ π φ ϑ, & tertia λ uel ρ: certa tamen differẽtia, ut si prima sit σ, secunda sit una ex his quatuor κ τ π φ, & tertia λ uel ρ. Si uerò prima sit κ uel π, secunda erit τ, & tertia ρ. Cæterũ χ primum locũ occupante, secundus ϑ, & tertius ρ dabitur. Qua ratione ex tribus ἀμέσως in unam syllabam collatis consonantibus duæ habebunt eandem potestatem. Si quidem potestas literæ est, ut scriptum reliquit Sergius, qua intelligitur, an litera sit uocalis, an consonans, an semiuocalis, an muta, an liquida. Nam duæ mutæ frequentes sunt tertia immutabili, ut ἐχθρὸς, σκῆπτρον, λέκτρον, ὀικτρὸς, χειρόμακτρον. Perspicuum enim est in his non diuidi tres consonantes, sed in unam syllabam coalescere. Quare quod negat Theodorus tres consonãtes ἀμέσως positas reperiri, quarũ duæ sint eiusdem potestatis, aut de duabus immutabilibus intelligit in eadem syllaba, quasi dicat, quarum duæ sint immutabiles, præsertim cum de immutabilibus potissimum hoc loco doceat: aut non de hac potestate communi literarum loquitur, sed de propria cuiusque literæ, nimirum ea, qua singulæ literæ à cæteris differũt. Nam hoc modo ex tribus consonantibus suprà dictis coëuntibus in unã syllabam, licet duæ sint mutæ, non tamen continuò sunt eiusdem potestatis, quia non sumuntur ex eadem coniugatione. Tres enim efficiunt cõiugationes nouẽ mutæ, sicut docet Dionysius Halycarnasseus in libro περὶ συνθέσεως ὀνομάτων. Ita ut π φ β eiusdẽ coniugationis, eiusdẽ sint etiam potestatis. eodem enim oris habitu formantur, & eundem strepitum reddunt omnes, excepto spiritu, qui potestatem literæ nõ mutat. Eadem est ratio τ, ϑ, δ, secundæ coniugationis: & κ χ γ tertiæ. Quo fit, ut quæ eiusdem sunt coniugationis, in declinatione dictionum facilè inter se commutentur. Erit itaq; sensus, tres quidem consonantes licet reperire ἀμέσως κειμένας: quarum duæ sint mutæ, sed nõ quarum

duæ sint eiusdem potestatis mutæ, id est eiusdẽ coniugationis. Nam tres consonãtes, quarum duæ sint eiusdem potestatis, ἀμέσως positæ reperiri non possunt omnino: id est, neque in eadem syllaba, neq; in diuersis.

ΜΕΤΑΘΕΣΙΣ.

ΓΙΝΕΤΑΙ δὲ καὶ μετάθεσις τῶν στοιχείων, καρδία κραδία. ἀσφαπὸς, ἀταρπὸς. σφάγανον, φάσγανον. ὀλίγος, λοιγός. καὶ πάθη συμβαίνει δ' αὐτ' ἄττα, τὸ μὲν μακρὸν εἰς βραχεῖα διαλύεσθαι, ἦγε ἔαγε. καὶ ἀνάπαλιν συναιρεῖσθαι, ἱερὸν ἱρόν. δῖος δῖος. ταῦτα γε μὴν ἑτέρας ἂν θεωρίας εἴη.

METATHESIS.

FIT autem etiam transpositio literarũ, ut καρδία κραδία *cor.* ἀσφαπὸς, ἀταρπὸς *semita.* σφάγανον, φάσγανον *ensis.* ὀλίγος *paucus,* λοιγὸς, *pestis. Et passiones incidunt huiusmodi quædam, ut longa in breues soluatur, ut* ἦγε ἔαγε *fractus est. & rursus ut contrahantur,* ἱερὸν ἱρὸν *sacrum.* δῖος δῖος *diuus. Hæc tamen alterius fuerint considerationis.*

EXPLANATIO.

ΓΙΝΕΤΑΙ δὲ καὶ μετάθεσις.) *Hactenus docuit rectam ac legitimam literarum constructionẽ, nunc figuratam docet, hoc est quemadmodum literæ transmutentur, contrahantur, & dissoluantur, quas figuras* μετάθεσιν *siue* ὑπέρθεσιν, συναίρεσιν *siue* συναλοιφὴν *&* διαίρεσιν *nominãt: quas suprà non solùm in literis, sed etiam in syllaba, dictione, & oratione diximus accidere.* φάσγανον, σφάγανον.) *Inuersus est ordo dictionum. nam* σφάγανον *præcedere debet quod rectum est,* παρὰ τὸ σφάζειν, *mox figuratum sequi, ut in reliquis exemplis obseruatum est.* λοιγός.) θάνατος, φθορὰ, ὄλεθρος. παρὰ τὸ ὀλιγεῖν κατὰ μετάθεσιν, ὅτι ὀλιγοῖ τοὺς ζῶντας, *hoc est uiuos homines redigit ad paucos.* ἦγε ἔαγε.) κατεκλάσθη *ab* ἄγνυμι *frãgo, cuius præteritum medium commune est* ἦγα, *ex quo fit Atticum* ἔαγα κατὰ διάλυσιν. *Lucia. in Timone,* κατέαγα τοῦ κρανίου ὑπὸ τοῦ ἀχαρίστου. δῖος δῖος.) *À* δῖος *fit* δῖιος *& per synæresim* δῖος: *sic à* χίος *fit* χῖιος *&* χῖος, *id est Chius, qui est ex insula Chio. Eodem modo à* κεῖος κεῖιος *&* κῖος *fit.* διάλυσιν *&* συναίρεσιν *syllabæ, dictionis, & orationis suo loco tractabit inferius.* Ταῦτα γε μὴν ἑτέρας.) *Hæc proprium tractatum habent apud Grammaticos, ut apud Triphonem, neque ad rectam constructionem pertinent: quare meritò negat esse sui instituti.*

ὅΡΟΣ ΣΥΛΛΑΒΗ͂Σ.

ὈΥΤΩ μὲν οὖν τὰ στοιχεῖα πρὸς ἄλληλα ἔχοντα συντίθησι διαφόρως τὴν συλλαβὴν, σύλληψιν οὖσαν στοιχείων ἁρμοσμένως συνταττομένων. ὃν δὲ τρόπον ἡ τῶν στοιχείων συμπλοκὴ οὐδὲν ἄτακτον ἔχει, οὕτω καὶ αἱ συλλαβαὶ κατὰ λόγον ἀλλήλαις συνιοῦσαι τὴν λέξιν ποιοῦσι. καὶ αὖ πάλιν αἱ λέξεις τὸν λόγον.

DEFINITIO SYLLABAE.

AD huncigitur modũ literæ se habẽtes inter se, varijs modis syllabã efficiunt, quæ cõprehẽsio est literarum apte cohærentiũ. quẽmadmodũ autem literarũ cõplexus nihil inordinatũ habet, sic etiam syllabæ certa ratione inter se coeũtes, dictionẽ faciunt, rursusq; dictiones orationẽ.

ὅΡΟΣ ΛΟΓΟΥ.

ἘΣΤΙ γάρ τοι ὁ λόγος σύνταξις λέξεων ἁρμοσμένως συντιθεμένων, διάνοιαν ἔχουσα αὐτοτελῆ.

DEFINITIO ORATIONIS.

EST enim oratio structura dictionum apte coniunctarum sententiam continens perfectam.

ὅΡΟΣ ΛΕΞΕΩΣ.

ΛΕΞΙΣ δὲ μέρος ἐλάχιστον τοῦ κατὰ σύνταξιν λόγου. καὶ μὲν τοι καὶ πολλαχοῦ ὅμοιόν τι ἐπί τε τῶν στοιχείων, καὶ ἐπὶ τῶν λέξεων, καὶ ἐπὶ τῶν λόγων ἔστι θεωρεῖν. διπλασιάζεται γὰρ οὐ μόνον στοιχεῖον, ἵππος, ἄλλος, ἀλλὰ καὶ συλλαβή, ἀλαλάζω, μεμένηκα, προπροκυλινδόμενος. καὶ λέξις, Ἄρες Ἄρες, τὸ ὁμήρου. καὶ ὦ κύκλωψ κύκλωψ, τὸ θεοκρίτου. καὶ ἰοὺ ἰοὺ, τὸ ἀριστοφάνους. καὶ λόγος, τοῦ δ' ἐγὼ αὐτὸς εἰμι, καὶ ἀπνευὶ χεῖρας ἔοικεν, ἀπνευὶ χεῖρας ἔοικε, μένος δ' αἴθωνι σιδήρῳ, τοῦ ὁμήρου. καὶ, βουκολιάσδεο Δάφνι, τὺ δ' ᾠδᾶς ἄρχεο πρᾶτος, ᾠδᾶς ἄρχεο πρᾶτος, τὸ θεοκρίτου.

DEFINITIO DICTIONIS.

DICTIO verò pars minima constructæ orationis. Licet autẽ etiam in literis, dictionibus, & orationibus similitudinẽ aliquam animaduertere. Geminatur enim non solùm litera, ut ἵππος *equus,* ἄλλος *alius: sed etiam syllaba, ut* ἀλαλάζω *eiulo,* μεμένηκα *mansi,* προπροκυλινδόμενος *prouolutus. Et dictio,* Ἄρες Ἄρες, *Mars Mars, apud Homerũ. &* ὦ κύκλωψ κύκλωψ, *ô Cyclops Cyclops, apud Theocritũ. &* ἰοὺ ἰοὺ, *heu heu, apud Aristophanem. Et oratio, ut* τοῦ δ' ἐγὼ αὐτός εἰμι, καὶ ἀπνευὶ χεῖρας ἔοικεν, ἀπνευὶ χεῖρας ἔοικε, μένος δ' αἴθωνι σιδήρῳ,

huic ego obuiam eo, etsi igni manus habet similes, si igni manus habet similes, robur autem candēti ferro. Homerus. Et βωκολιάσδεο Δάφνι τὺ δ' ᾠδᾶς ἄρχεο πρᾶτος, ᾠδᾶς ἄρχεο πρᾶτος. *Cane bucolicum carmē Daphni, tu canere incipe prior, canere incipe prior. apud Theocritū.*

EXPLANATIO,

ἈΛΑΛΆΖΩ.) *eiulo. Xenophon in tertio* παιδείας. τῶν δὲ χαλδαίων οἱ παρόντες ὡς ἐπλησίαζον οἱ Ἀρμένιοι ταχὺ ἀλαλάξαντες ἔθεον ὥσπερ εἰώθεσαν ἐπ' αὐτούς. Προπροκυλινδόμενος.) πλανώμενος. *Homerus Odyss.* ρ.

Ἔνθεν δὴ νῦν δεῦρο δ' ἵκετο πήματα πάσχων,

Προπροκυλινδόμενος στεῦται δ' Ὀδυσῆος ἀκοῦσαι. *Et Iliad.* χ.

Προπροκυλινδόμενος πατρὸς Διὸς αἰγιόχοιο. Καὶ λέξις, Ἄρες Ἄρες.) *Iliad.* ε. Ἄρες Ἄρες βροτολοιγὲ μιαιφόνε τειχεσιπλῆτα. *Verba sunt Palladis: & rursus eodem libro Apollinis ad Martem.* Τὸ Θεοκρίτου.) *Idyll.* ια. ὦ Κύκλωψ Κύκλωψ πᾶ τὰς φρένας ἐκπεπότασαι. *id est,* πῶς τὰς φρένας ἐκπεπεταμένας καὶ πεπλανημένας ἔχεις. Ἀριστοφάνους.) *In Pluto.* Καὶ τίς δύναιτ' ἂν μὴ βοᾶν ἰοὺ ἰοὺ τοιαῦτ' ἀκούων; *Sic Lucianus in Timone.* παῖδες ὦ Τίμων, μαρτύρομαι, ὦ Ἡράκλεις, ἰοὺ ἰού, προκαλοῦμαί σε φαύματος εἰς Ἄρειον πάγον. Τοῦ δ' ἐγὼ ἀντίος εἶμι.) *Verba sunt Hectoris Iliad.* υ. *in Achillem, cum illo prælium inire parantis.* Βωκολιάσδεο Δάφνι.) *Principium est Idyll.* θ. *apud Theocritum.*

ΠΛΕΟΝΑΣΜΟΣ.

ἜΤΙ καθάπερ στοιχεῖον ἔστιν οὗ πλεονάζει οὐ τὸ αὐτό. στάχυς ἄσταχυς. πνοὴ πνοιή. τοῦτον τουτονί. οὕτω καὶ συλλαβή, λιπών, περιλιπών. ἔτυμος, ἐτήτυμος. ἔφης ἔφησθα. καὶ λέξις, τοῦτο μὲν ἐν συνθέσει, τοῦτο δὲ ἐν παραθέσει. ὥσπερ ὧδε, δύσκολος ἀνήρ. Χρυσοῦ δὲ στήσας ὅδε σὺν δέκα πάντα τάλαντα. καί, ἦ μάλα δὴ τέθνηκε Μενοιτίου ἄλκιμος υἱός. ἔνθα μὲν τί τὸ πάντα, ἔνθα δὲ τὸ μάλα πλεονάζον. τοιοῦτο δὲ καὶ τό, ὀφθαλμοῖσιν ἴδωμαι. καὶ οἱ παραπληρωματικοὶ δὲ οὐδὲν πολλαχοῦ εἰς ἔννοιαν συντελοῦσι. καὶ λόγος, ἐοικέ τοι, οὐ τοι ἀεικές. οὐ γάρ, οὔ τοι ἀεικές, παρέλκει. καί, ὅσσα οἱ αἶσα γινομένῳ ἐπένησε λίνῳ, ὅτε μιν τέκε μήτηρ. πλεονάζει γάρ, ὅτε μιν τέκε μήτηρ.

PLEONASMVS.

PRAETEREA quemadmodum litera alicubi abundat non eadem, ut στάχυς ἄσταχυς *spica,* πνοὴ πνοιὴ *flatus,* τοῦτον τουτονὶ *hunc: sic etiā*

syllaba,

syllaba, λιπὼν πρὸς λιπὼν relinquens, ἔτυμος ἐήτυμος uerus, ἔφης ἔφησθα dixisti. Et dictio, partim in cõpositione, partim in appositione, βοῶν ἐπιβουκόλος ἀνήρ. boum custos uir. Χρυσοῦ δὲ στήσας Ὀδυσσεὺς δέκα πάντα τάλαντα. Auri uerò dependens Vlysses decem tota talenta. Et ἦ μάλα δὴ τέθνηκε Μενοιτίου ἄλκιμος υἱός. Certe ualde iã occubuit Menœtij fortis filius. illic enim πάντα, hic uerò μάλα abundat. Tale est etiã illud, ὀφθαλμοῖσιν ἴδωμαι, oculis uideã. & uerò expletiuæ cõiunctiones nihil plerũq; ad sententiam conferunt. Et oratio, ἔοικέ τοι, οὔ τοι ἀεικές. decet, non dedecet. οὔ τοι ἀεικές redundat. Itẽ ὅσσα οἱ αἶσα γεινομένῳ ἐπένησε λίνῳ, ὅτε μιν τέκε μήτηρ. quæ ipsi Parca nascẽti neuit lino, quando ipsum peperit mater. Redũdat enim, ὅτε μιν τέκε μήτηρ.

EXPLANATIO.

ἜΤΙ καθάπερ στοιχεῖον ἐστὶν οὐ.) Docet literam, syllabã, dictionem & orationem redũdare. Βοῶν ἐπιβουκόλος ἀνήρ.) Exemplũ est τοῦ ἐν συνθέσει πλεονασμοῦ τῆς λέξεως. redundat enim ἐπὶ. Odyss.υ. τὸν δ' αὖτε προσέειπε βοῶν ἐπιβουκόλος ἀνήρ. frequentatur ab Homero. Rursus apud Theocritum, Idyll. λβ'. τὸν δ' ὁ γέρων προσέειπε βοῶν ἐπιβουκόλος ἀνήρ. Χρυσοῦ δὲ στήσας.) Iliad.τ. Χρυσοῦ δὲ στήσας Ὀδυσσεὺς δέκα πάντα τάλαντα, ἦρχε. Ἦ μάλα δὴ.) Iliad.σ. de Patroclo. Sunt autem uerba Achillis conquerentis, & lamentantis Patroclũ interemptum.
ὀφθαλμοῖσιν ἴδωμαι.) Odyss.μ. οἴκτιστον δὴ κεῖνο ἐμοῖς ἴδον ὀφθαλμοῖσιν. Et Odyss.ο. σὺ δ' ὀφθαλμοῖσιν ἴδης. Et eodem libro. καὶ ὀφθαλμοῖσιν ὁρῶντο. Καὶ οἱ παραπληρωματικοί.) Expletiuæ coniunctiones plerunque uel metri causa dũtaxat, uel ornatus in oratione ponuntur, nihil significantes. Interdum autem significatione pollent, ut δὴ βεβαιωτικόν, περιγραφικόν, συλλογιστικόν, pro sane, duntaxat, igitur. Ἔοικέ τοι οὔ τι ἀεικές.) Iliad.ι. δαίνυ δαῖτα γέρουσιν ἔοικέ τοι οὔ τι ἀεικές. sub. ἐστί. ὅσσα οἱ αἶσα γεινομένῳ.) Iliad.υ. de Achille.

ἜΛΛΕΙΨΙΣ.

ἜΤΙ στοιχείου μὲν ἔλλειψις, γαῖα, αἶα. ἑκατέρωθεν, ἑκάτερθεν. πολλάκις, πολλάκι. συλλαβῆς δὲ, ἀστράπτει, στράπτει. ἀμφιφορεὺς, ἀμφορεύς. Ἀπόλλωνα, Ἀπόλλω. λέξεως δὲ, εἷς οἰωνὸς ἄριστος ἀμύνεσθαι περὶ πάτρης. ἐνδεῖ γὰρ τὸ, ἐστίν. καὶ τὸ Θεοκρίτου, ὁ δέ μοι τὸ λαγωβόλον ἀδὺ γελάσσας ὡς πάρος ἐκ μοισᾶν ξεινήιον ὤπασεν ἦμεν. ἐνδεῖ τὸ, [illegible]το. λόγου δὲ ἔλλειψις. κἄπειτ' ἀπὸ ταρροῦ τοὺς θεοὺς ὑπερφρονεῖς, ἀλλ' οὐκ ἀπὸ γῆς. εἴπερ ἐλλείπει τὸ, ἐθέλω ὑπερφρονεῖν. τοιοῦτο καὶ τὸ, εἰ μὴ

κατὰ δή τινα, εἰ δὲ μὴ, ἀνεκρούοντο πρὶν εἰς χεῖρας ἐλθεῖν. οὐδεὶ γὰρ ε, εὖ εἶχεν. ὅμοιον δ' ἂν εἴη καὶ ε, ει ἅπαξ ῥηθέντα λόγον δὶς καὶ τρὶς καὶ πολλάκις λαμβάνοντα ἀπὸ κοινοῦ ἐννοεῖν. εἴ κόσμος ἀνθρώπῳ φρόνησις, σωφροσύνη, δικαιοσύνη, ἀνδρία. πᾶσι γάρ τι προσυπακούεται ε, κόσμος ἐστί.

ELLIPSIS.

EST etiam literæ detractio, γαῖα αἶα, terra. ἑκατέρωθεν ἑκάτερθεν utrinque. πολλάκις πολλάκι sæpe. Et syllabæ, ἀστράπτει στράπτει, fulgurat. ἀμφιφορεὺς ἀμφορεὺς, amphora. Ἀπόλλωνα Ἀπόλλω, Apollinem. Item dictionis, ut εἷς οἰωνὸς ἄριστος ἀμύνεσθαι περὶ πάτρης, Vnũ auspicium optimum, pugnare pro patria. desideratur enim ἐστί. Et illud Theocriti. ὁ δέ μοι τὸ λαγωβόλον ἁδὺ γελάσας ὡς πάρος ἐκ μοισᾶν ξεινήιον ὤπασεν ἦμεν, ille uerò mihi pedum suaue ridens, ut anteà propter musas muneri dedit. deest ὑπέσχετο promiserat. Orationis uerò defectus est, κἄπειτ' ἀπὸ ταρροῦ τοὺς θεοὺς ὑπερφρονεῖς, ἀλλ' οὐκ ἀπὸ γῆς εἴπερ, Et è cista deos contẽnis non è plano scilicet. deest enim, ἐβούλου ὑπερφρονεῖν, uolebas contemnere. Tale est etiam illud. εἰ μὲν κατὰ δή τινα, εἰ δὲ μὴ, ἀνεκρούοντο πρὶν εἰς χεῖρας ἐλθεῖν, Si quidẽ demersissent quempiam: sin minus, cursum inhibebant priusquam ad manus uenirent. deest εὖ εἶχεν, bene habebat. Simile fuerit si semel prolatam orationem iterum aut tertiò aut sæpius sumens à communi subintelligas, ut κόσμος ἀνθρώπῳ φρόνησις, σωφροσύνη, δικαιοσύνη, ἀνδρία. ornamẽto est homini prudentia, temperãtia, iustitia, fortitudo. In singulis enim subauditur κόσμος ἐστί.

EXPLANATIO.

ἜΤΙ στοιχείου μὲν ἔλλειψις.) Hæc opponitur pleonasmo, & ut πλεονάζει litera, syllaba, dictio, & oratio, ita ἐλλείπει. Εἷς οἰωνὸς) Verba sunt Hectoris Iliad. μ. Ἡμεῖς δὲ μεγάλοιο Διὸς πειθώμεθα βουλῇ, ὃς πᾶσι θνητοῖσι, καὶ ἀθανάτοισιν ἀνάσσει. Εἷς οἰωνὸς ἄριστος ἀμύνεσθαι περὶ πάτρης. Καὶ ε Θεοκρίτου.) Idyl. ζ. λαγωβόλον, κορύνη, ξύλον τι ὠθηκαμπὲς ᾧ τοὺς λαγωοὺς ἀγρεύουσι. εἴρηται δὲ παρὰ ε βάλλειν τοὺς λαγωούς. ὡς πάρος.) ὡς πρότερον ὑπέσχετο, ἐπηγγείλατο, ut antea promiserat. Ἐκ μοισᾶν.) ἐκ μουσῶν, ἕνεκα τῆς ἐμῆς ᾠδῆς, διὰ τὴν ἐμὴν μουσικήν. Ἦμεν.) Id est ἐμοὶ, ὑπάρχει Doricum est. Κἄπειτ' ἀπὸ ταρροῦ.) Aristoph. Νεφέλαις. ἔπειτ' ἀπὸ ταρροῦ τοὺς θεοὺς ὑπερφρονεῖς, ἀλλ' οὐκ ἀπὸ τῆς γῆς εἴπερ. Est enim dictio εἴπερ ex

Aristophanis

Aristophanis uersu non ex oratione Theodori. In manu scripto codice deerat. Est autem ταῤῥοῦ pro ταλάρου Atticum. & uas significat ex uiminibus contextum. Εἰ μὲν κατίδωσί τινα.) Hoc exemplum quidam putauerunt esse sumptum ex Thucydide. uerba quidem ipsa non abhorrent à Thucydide, neque compositio: sed ego certe apud Thucydidem non inueni, cum diligenter quærerem. Est tamen apud eum libro tertio similis figura, καὶ ἢν μὲν ξυμβῇ ἡ πεῖρα, εἰ δὲ μή, Μιτυληναίοις εἰπεῖν ναῦς τε παραδοῦναι, καὶ τείχη καθελεῖν, μὴ πειθομένων δὲ πολεμεῖν. deest καλῶς ἕξει τοῖς Ἀθηναίοις τὰ πράγματα, ut placet scholiastæ. Hoc schema anantapodoton dicitur. de quo uide Budæum in Annotat. in Pãdectas. Ἀπὸ κοινοῦ.) Figuræ nomen est, quo Latini etiã utuntur, cum pluribus clausulis aliquid est commune, quod tamen in una positum in reliquis subaudiatur. Hoc genus in tres species diuidũt ζεῦγμα, σύλληψις, πρόληψις.

ὙΠΟΤΑΚΤΙΚΗ ΘΕΣΙΣ.

ἜΤΙ ὡς ἐπὶ τῶν συλλαβῶν ἔστιν ἃς ὑποτασσομένας, μηδέ ποτε προτασσομένας εὑρεῖν, οὕτω τοι καὶ ἐπὶ τῶν λέξεων. τὰ γὰρ ὑποτακτικὰ τῶν ἄρθρων, καὶ αἱ ἐπιταγματικαὶ ἀντωνυμίαι, καὶ τὰ ὑποτακτικὰ τῶν ῥημάτων τοιάδε. ταυτὸ δὲ τοῦτο καὶ ἐπὶ λόγου. τοιοῦτο γάρ τοι συνημμένον. εἰ περιπατεῖ Σωκράτης, κινεῖται.

SVBIVNCTIVA POSITIO.

CAETERVM ut in syllabis licet quasdam quæ postponantur, nunquam præcedant, reperire: sic etiam in dictionibus: nam subiunctiui articuli, appositiua pronomina, & subiunctiua uerba, eiusmodi sunt. Idem hoc accidit etiam in oratione, . tale enim est hoc connexum, εἰ περιπατεῖ Σωκράτης, κινεῖται, si Socrates ambulat, mouetur.

EXPLANATIO.

DICTVM est suprà accidere literæ, syllabæ, dictioni, & orationi προτάττεσθαι καὶ ὑποτάττεσθαι. Et quod ad literas quidẽ attinet, iam explicatũ est à Theodoro quæ præponãtur, & quæ subiungantur, cũ de literarũ ordine scriberet: nũc uerò docet quæ dictiones subiũctiuæ sint, quæ itẽ oratio. Καὶ αἱ ἐπιταγματικαί.) Subiũctiua pronomina dicit ea quæ relatiua etiam dicuntur. tametsi unum est duntaxat Græcis pronomẽ proprie relatiuum siue subiũctiuum, αὐτός, αὐτή, αὐτό. Sed demonstratiua οὗτος, ὅδε, ἐκεῖνος, interdum relatiui officio funguntur: quare ἐπιταγματικαὶ posuit numero multitudinis. Apollonius αὐτὸς

ὑποταγματικὴν ἀντωνυμίαν præcipue dici existimat, nō quia solū hoc pronomē ὑποτάττεται ἅπασι τοῖς ἀντωνυμικοῖς προσώποις. est enim omnis personæ, ut αὐτὸς ἐγὼ, αὐτὸς σὺ, αὐτὸς ἐκεῖνος, sed quia κατὰ πολὺ ὑποτάττεται. Nam ὅδε & ἐκεῖνος eodē modo quoq; reliquis pronominibus adiungūtur, sed rarius, ut ὅδ' ἐγὼ ἦδ' ἐγὼ ταῦτα. Potuit tamen etiam plurali numero unum pronomen dici, propter multiplicem terminationem, αὐτὸς αὐτὴ αὐτό. Καὶ τὰ ὑποτακτικὰ τῶν ῥημάτων.) Subiunctiuus uerborum sic dicitur, quia coniunctionibus subiungitur, uel ἀπαρεμφατικοῖς, ut ἵνα, ὅπως: uel διστακτικῷ ἐάν. unde etiā διστακτικὴ dicitur, non solùm ὑποτακτική. Ex dictionibus igitur, hæ subiunguntur, articuli ὑποτακτικοὶ, relatiua pronomina, & uerba subiūctiui modi. His addit Apollonius etiam aduerbia: subiūguntur enim uerbis, ob idq; ὑπορρήματα dicuntur. τοιοῦτο γάρ τι.) γράφεται τοιοῦδε γάρ τι τὸ συνημμένον. eiusmodi est hæc cōtinuatio, εἰ περιπατεῖ Σωκράτης, κινεῖται. nam sic ordinata necessariam consequentiā facit. non item si cōuertas hoc modo, εἰ κινεῖται Σωκράτης, περιπατεῖ. potest enim moueri, & non ambulare, Socrates. τὰ συνημμένα dialecticis sunt enunciata ὑποθετικὰ, quæ per coniunctionem συναπτικὴν, id est cōtinuatiuam, coniunguntur.

ΔΙΑΛΥΣΙΣ ΚΑΙ ΣΥΝΑΙΡΕΣΙΣ.

ἜΤΙ ὡς τὰ στοιχεῖα διάλυσιν καὶ συναίρεσιν πάσχει, οὕτω καὶ συλλαβὴ. πηλείδου, πηλείδαο. ἑρμέας, ἑρμῆς. καὶ λέξις, κατὰ ταῦρον ἐδηδὼς, ἀντὶ τοῦ καταδηδώς. κἀκ τοῦ ἐναντίου λέξεις δύο εἰς μίαν, βαρυστενάχων, καὶ δακρυχέων ἀντὶ τοῦ βαρὺ στενάχων, καὶ δάκρυ χέων. καὶ λόγος, συντίθενται μὲν οἱ συνδεδεμένοι ἀλλήλοις οἱ λόγοι, διῄρηνται δὲ ἀσύνδετοι ὄντες.

DISSOLVTIO ET CONTRACTIO.

PORRO ut literæ dissolutionem & contractionem patiuntur, sic etiam syllabæ, πηλείδου, πηλείδαο, Pelidæ. ἑρμέας, ἑρμῆς, Mercurius. Item dictio, κατὰ ταῦρον ἐδηδὼς, taurum deuorans, pro καταδηδώς. E diuerso dictiones duæ in unam, βαρυστενάχων & δακρυχέων, pro βαρὺ στενάχων, & δάκρυ χέων, id est suspiria trahens, & lachrymas profundens. Item oratio: cōponuntur enim, si coniunctionibus inter se connectantur orationes, contrà sine his dissolutæ sunt.

EXPLANATIO.

SVPRA docuit διάλυσιν & συναίρεσιν in literis: hîc docet in syllaba, dictione, & oratione. ὡς τὰ στοιχεῖα ἀνάλυσιν.) γράφεται διάλυσιν

λισίν. Γηλείδαο.) *pro* Πηλείδου, διάλυσις *est Aeolica.* Κατὰ ταῦρον ἐδηδώς.) *pro* καταδηδὼς ταῦρον. *Hæc dialysis est Ionica. Sic enim cõposita uerba dissoluunt Iones, ut nomina interponant. Est autem* ἐδηδὼς *participium præteriti Attici medij, ab* ἔδω τὸ ἐσθίω. Βαρυστενάχων καὶ δακρυχέων.) *Iliad. α. de Achille.* Ὣς φάτο δακρυχέων· τοῦ δ' ἔκλυε πότνια μήτηρ. *Et paulo pòst,* Τὴν δὲ βαρυστενάχων προσέφη πόδας ὠκὺς Ἀχιλλεύς. Καὶ λόγος.) *subaudi* διάλυσιν καὶ συναίρεσιν πάσχει.

ΜΕΤΑΘΕΣΙΣ.

ΚΑὶ μὴν δὴ καὶ συλλαβαὶ μετατίθενται τοῖς στοιχείοις ὁμοίως. κελάρυζα, λακέρυζα. κρυπτοκέφαλος, κεπτοκρύφαλος. καὶ λέξις, ὅτ' ἄν τις θεὰς σεμνὰς, τὰς σεμνὰς θεὰς λέγοι. καὶ ἄπυρον θεῖον, τὸ θεῖον ἄπυρον· ἔνθα μὲν γὰρ τὸ σεμνὰς, ἔνθα δὲ τὸ θεῖον προτάττειν σύνηθες. καὶ λόγος, ὅτ' τὸ καλούμενον πρωθύστερον, οἱ δ' ἀνέῳξαν πύλας, καὶ ἀπῶσαν ὀχῆας.

TRANSMVTATIO.

QVINETIAM ut literæ, sic syllabæ transponuntur, κελάρυζα, λακέρυζα *cornix.* κρυπτοκέφαλος, κεπτοκρύφαλος. *Item dictio, ut si quis* θεὰς σεμνὰς *dicat, pro* σεμνὰς θεὰς *uenerandas deas. &* ἄπυρον θεῖον, *pro* θεῖον ἄπυρον *sulfur ignem non expertum. Nam illic* σεμνὰς, *hîc* θεῖον *præponi solet. Et oratio, ut quod uocãt* πρωθύστερον, *id est præposterum,* οἱ δ' ἀνέῳξαν πύλας καὶ ἀπῶσαν ὀχῆας, *illi autem aperuerunt portas, & remouerunt uectes.*

EXPLANATIO.

LITERARVM transmutationem uidimus suprà: hîc syllabæ, dictionis, & orationis uideamus. Κελάρυζα.) *Sic dicitur cornix apud Hesiodum,* ἔργα καὶ ἡμέραι. Μηδὲ δόμον ποιῶν ἀνεπίξεστον καταλείπειν, Μή τοι ἐφεζομένη κρώζῃ λακέρυζα κορώνη. λακέρυζα, *inquit Suidas,* κορώνη ἡ μεγάλως κρώζουσα. *hinc* λακερύζεσθαι, λογοποιεῖσθαι, ἢ λοιδορεῖσθαι. Κρυπτοκέφαλος.) *Dicitur* παρὰ τὸ κρύπτειν τὴν κεφαλήν· *hinc fingunt* κεκρυπτόφαλος *per metathesin, ex quo fiat* κεκρύφαλος *per syncopen, quod significat ornamentum quoddam muliebre, id est* κρήδεσμον, ἢ κεφαλόδεσμον, τουτέστι καλύπτραν, *reticulum. &* τὴν κοιλότητα τῶν δικτύων, *authore Iulio Polluce, id est sinuosum macularum contextum, in quem animalia insinuant urgentibus canibus. Itẽ* μίαν τῶν κοιλιῶν ἃς ἔχει τὰ μηρυκάζοντα τῶν ζώων. *Fuit & Menandri fabula hoc nomine, quæ citatur à Suida in uerbo* αἴρειν. *Pli-*

nius libro primo epistol. usurpat nomẽ cryptoporticus. Σεμνὰς θεάς.) *Sic uocabant Athenienses* τὰς ἐριννύας ὑπὸ εὐφημισμοῦ, ὥσπερ καὶ εὐμενίδας. *Thucydides libro primo,* καθεζομένους δέ τινας καὶ ἐπὶ τῶν σεμνῶν θεῶν ἐν τοῖς βωμοῖς, ἐν τῇ παρόδῳ διεχρήσαντο καὶ ἀπὸ τούτου ἐναγεῖς καὶ ἀλιτήριοι τῆς θεοῦ ἐκεῖνοί τε ἐκαλοῦντο καὶ τὸ γένος τὸ ἀπ' ἐκείνων. Θεῖον.) θεάφιον *sulphur.* ἄπυρον, *id est,* ἄκαυστον, μὴ πεπυρωμένον *ignem nõ expertum, uiuum Latinis. Virgilius lib. III. Georgic. Et spumas miscent argenti, & sulphura uiua. Dicitur autem* ἄπυρον *ad differentiã eius generis, quod cuniculis effossum igni perficitur. Plinius lib. 35. cap. 15.* Πρόσθ' ὕστερον.) ὕστερον πρότερον, ὑστερολογία *figura. Cicero ad Atticum, Ego respondebo tibi* ὕστερον πρότερον ὁμηρικῶς. Οἱ δ' ἀνέῳξάν τε πύλας.) *Iliad.* Φ. *Rursus Iliad.* ω. ἄφαρ δ' ὤιξε πύλας, καὶ ἀπῶσεν ὀχῆας, *pro* ἀπῶσεν ὀχῆας καὶ ὤιξε πύλας.

ΔΥΝΑΜΙΣ.

ἜΤΙ ὥσπερ τῶν στοιχείων τὰ μὲν φωνήεντα, τὰ δὲ σύμφωνα, οὕτω καὶ τῶν λέξεων τὰς μὲν οἷόν τε προφέρεσθαι καθ' αὑτάς, οἷον τὰ προστακτικὰ τῶν ῥημάτων, καὶ τὰς κλητικὰς τῶν ὀνομάτων, καὶ ἀντωνυμιῶν ἔσθ' ὅτε, τὰς δὲ οὐκ ἔστιν ἄνευ ἑτέρας τινὸς προσεπιχθῆναι εἰς διάνοιαν ἐντελῆ, οἷον προθέσεις τε καὶ συνδέσμους. αἱ δὲ τοιαῦται λέξεις αἰεὶ συσσημαίνουσι προσκείμεναι δηλονότι ἑτέροις. ὅθεν δὴ αἱ σημασίαι τούτων μεταπίπτουσι πρὸς τὴν τῶν συναπτομένων αὐτοῖς δύναμιν δηλονότι, οἷον, ἡ μετά, ἕτερον μὲν τῇ αἰτιατικῇ συναπτομένη, ἕτερον δὲ τῇ γενικῇ, καὶ σὺν τοῖς ῥήμασιν. ὁμοίως καὶ τοῖς συνδέσμοις. ᾗ μὲν οὖν ἀλλήλοις ὅμοια, στοιχεῖον, καὶ συλλαβή, καὶ λέξις, καὶ λόγος, εἰρήσθω περὶ τούτων.

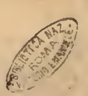
POTESTAS.

PRAETEREA quemadmodum ex literis aliæ sunt uocales, aliæ consonantes: sic etiam dictionum aliquæ possunt proferri per se, ut uerba imperatiua, & casus uocatiui nominum, ac pronominũ interdum: quædã autem non possunt sine alia dictione proferri, ut sententiã perficiãt: ut præpositiones & coniunctiones. Tales enim dictiones semper consignificant, adiectæ uidelicet alijs. Itaq; harũ significationes in aliarum quibus iunguntur potestatẽ trãseunt, ueluti hæc præpositio μετά, *aliud cũ accusatiuo coniũcta, aliud cum genitiuo, aliud cũ uerbis cõposita significat. Idem etiã in coniunctionibus accidit. Quatenus igitur inter se similes sint litera, syllaba, dictio & oratio dictum sit hactenus.*

EXPLA-

EXPLANATIO.

POTESTATEM literarum ex pronunciatione & effectu, dictionum uerò ex significatione metimur. Literæ secundum potestatem diuiduntur, ut suprà, in uocales & consonantes, ita ut illæ ἐντελῆ τὴν ἐκφώνησιν habeant, sicut loquitur Apollonius, id est per se plena uoce pronuncientur, ex quo φωνήεντα nominantur. Hæ uerò contrà, quia nisi cum uocalibus iunctæ uocem non efficiunt σύμφωνα dicuntur. Idē accidit in partibus orationis, ut secundum potestatem, ac significationē diuidantur: & ex his quinque σημαντικαὶ sint & dicantur, nomen, pronomen, uerbum, participium & aduerbium. Significat enim nomen substantiam, pronomen personam, uerbum actionem uel passionē, participium idem cum uerbo. Aduerbij uerò non una est significatio, sed multiplex, optandi, hortandi, prohibendi, & quæ uulgò numerantur uariæ significationes huius partis. Atque ita significant hæ quinque partes, ut earum certi casus ac uoces etiam perfectæ orationis uim obtineant, cuiusmodi sunt uocatiui nominum & pronominum, & imperatiui modi uerborum, ut omittam aduerbia, quæ etiam per se plena sentētia interdum proferuntur. Reliquæ uerò tres, articulus, præpositio, coniunctio prorsus ἄσημοι sunt, id est significationis expertes, nisi cum superioribus iungantur. Itaque in earum potestatem transire dicuntur & consignificare. Aristotelici duas partes orationis statuunt nomen & uerbum: ea quæ sine tempore significant, siue quæ subiectum in propositione faciunt, nomina dicentes: quæ uerò cum significatione temporis de subiecto pronunciantur, uerba. Nam quæ præterea in propositionibus adhibentur, ut articuli, præpositiones, coniunctiones, & aduerbia, partes proprie nominandas nō putant. Quemadmodum enim, inquiūt, nauis partes proprie sunt asseres: pix uerò, claui, & stupæ ad coniungēdum & coagmentandum totum opus adhibentur: sic in oratione coniunctiones, articuli, præpositiones, & aduerbia uelut claui quidam sunt. Aliàs tamen, quia dum nominibus & uerbis adiunguntur, cum aliqua significatione proferuntur, συγκατηγορήματα uocant. Vnde grāmatici τὸ συγκατηγορηματικὸν εἶδος constructionis fecerunt, quod ex huiusmodi partibus cōstaret, de quo suo loco dicemus. Dionysius Halicarnasseus tamē, & Fabius Quintilianus authores sunt, Theodectem, Aristotelē, & illius tēporis philosophos, tres partes orationis posuisse, nomen, uerbū, & coniunctionem. κατ' αὐτάς.) id est ἀπολύτως. Per se

enim pronunciatæ significãt & sententiã absoluunt. Vnde αὐτοτελεῖς dicũtur, ut imperatiui uerborum, & uocatiui nominum, (utentes enim uocatiuo casu, ad conuertendum quempiam sermonem distinguimus, deinde quæcunque de re nobis cum ipso agendum est, eam subijcimus) & pronominum interdum, ut ὦ οὗτος, ὦ ἡμέτερε. Habent autem uocatiuum ex possessiuis ea duntaxat quæ primæ personæ sunt, quia iungi possunt secundis personis: ex reliquis σὸς tantùm. Sic igitur per se efferuntur imperatiua uerba, & uocatiui casus nomina, ut uim habeãt perfectæ orationis: quibus addere licet aduerbia, ut λίαν καλῶς, χαρίειν, καλῶς, ἡδέως, & cætera: præsertim dum per ea ad præcedẽtes actiones, uel sermones respondemus. ὅθεν δὴ αἱ σημασίαι τούτων μεταπίπτουσιν.) *Itaque præpositionis, coniũctionis, & articuli significatio in earum dictionum uim ac potestatem transit, quibus iunguntur in oratione, ita ut ex constructione omnino pendeat.* Τῇ αἰτιατικῇ συναπτομένη.) *sub.* ἐστὶ, *uel* σημαίνει. *Significat autẽ* χρόνον τὸν πρότερον τὸ ὕστερον. Ἑτέρου δὲ τῇ γενικῇ.) τὸ σὺν, ἅτου, ὁμοῦ, δηλονότι. Καὶ σὺν τοῖς ῥήμασι.) συντιθεμένη. *Significat autem in compositione* ἀπὸ τόπου εἰς τόπον κίνησιν ἢ ὑστεροχρονίαν. ὁμοίως καὶ τοῖς συνδέσμοις.) *Coniunctio* ἄν *modò cum subiunctiuo* ἀοριστολογικῶς, *modò cum optatiuo uel indicatiuo* δυνητικῶς *cõstruitur. Idem cæteris accidit, ut aliud alijs dictionibus iunctæ significent.* ἢ μὴ τὰ ἀλλήλοις ὅμοια.) *Tãdem indicat quid sibi propositum fuerit hactenus, nempe docere quid cõmuniter accidat literæ, syllabæ, dictioni, & orationi: siue, ut ipse dicit, quibus rationibus similes sint inter se litera, syllaba, dictio, & oratio: in quo Apollonium plane sequitur, ut suprà monuimus.*

ἈΝΆΛΟΓΟΝ.

ΚΟΙΝΌΝ δ' ἀνάλογον λέξεως καὶ λόγου τὸ, τὸν μὲν λόγον παρὰ τὴν ποιὰν τῶν λέξεων σύνθεσιν ὀρθῶς ἔχειν, καὶ μή. τὴν δὲ λέξιν παρὰ τὴν τῶν συλλαβῶν, καὶ στοιχείων. ὅ, τι γὰρ βαρβαρισμὸς ἁμάρτημα περὶ λέξιν ἐστίν. ὅ, τι σολοικισμὸς ἁμάρτημα περὶ λόγον.

PROPORTIO.

EST autem dictionis & orationis proportione commune, ut oratio ex certa dictionum constructione emendata sit, & contrà: dictio uerò ex constructione syllabarum & literarum. Est enim barbarismus in dictione, & solœcismus in oratione uitium.

EXPLA-

EXPLANATIO.

ΚΟΙΝΟΝ δ' ἀνάλογον λέξεως καὶ λόγου.) *Constructio literarum & syllabarum, constructioni dictionum proportione respondet, rectum genus in dictione, recto generi in oratione, denique uitiosum genus uitioso generi. Quare ὁ σολοικισμὸς τῷ βαρβαρισμῷ ἀνάλογον. & de utroque dicẽdum est amplius. Nam metathesis, pleonasmus, ellipsis, dialysis, & synæresis superius tractata huc pertinuerunt. Est autem ἀνάλογον hoc loco ex eo genere aduerbiorum quæ ὁμοιονόματα dicuntur.* Συνθέσιν.) *συντάξιν secundum Stoicos.* Ἁμάρτημα περὶ λόγον.) *uitium, sed eiusmodi, quod apud poetas schematis nomine dissimuletur. Nam (ut Fabius scribit) poëtis, quia plerunque seruire metro coguntur, adeò ignoscitur, ut uitia ipsa alijs in carmine appellationibus nominentur: metaplasmos enim, schematismos & schemata uocamus, & laudem uirtutis necessitati damus. Apud oratores quoque interdũ excusari solœcismum, aut consuetudine, aut authoritate, aut uetustate, aut denique uicinitate uirtutum, idem Fabius author est.*

ΒΑΡΒΑΡΙΣΜΌΣ.

ΚΑΙ τετραχῶς μὲν ὁ βαρβαρισμός, τοσαχῶς δὲ καὶ ὁ σολοικισμός: Ἢ γὰρ ἐνδείᾳ βαρβαρίζων τις ἐλέγχεται. δημοσθένους, δημοσθένου. γεγράφασι, γέγραφαν. Ἢ πλεονασμῷ. αἰσχίνου, αἰσχίνους. κοιμᾶ, κοιμᾶσαι. τοιοῦτο δὲ καὶ τὸ διαιρούμενον φαύλως. κοῖλον, κοΐλον. Ἢ μεταθέσει. κρόταφον, κόρταφον. δίφρον, δρίφον. Ἢ ἐναλλαγῇ. φιάλη, φιέλη. ὕαλον, ὕελον. αἰνείου, αἰνέα. Καὶ περὶ προσῳδίαν. φίλος, φιλός. μισθωτός, μίσθωτος. Καὶ περὶ χρόνον τε, καὶ γραφήν. νῖκος τῷ ι, δέον τῷ ει. περὶ ὧν ἄρα καὶ εἴρηται πρότερον τὸ ὀρθόν.

BARBARISMVS.

ET quatuor quidem modis barbarismus, totidemque solœcismus fit. Aut enim detractione barbarus argueris, δημοσθένους, δημοσθένου *Demosthenis.* γεγράφασι, γέγραφαν *scripserunt. Aut abundantia,* αἰσχίνου, αἰσχίνους *AEschinis.* κοιμᾶ, κοίμασαι *dormis. Idem accidit etiam dum syllaba diuiditur perperam,* κοῖλον, κοΐλον, *concauum. Vel transmutatione,* κρόταφον, κόρταφον *tempus, pars capitis.* δίφρον, δρίφον *biga. Vel immutatione,* φιάλη, φιέλη *phiala.* ὕαλον, ὕελον *uitrum.* αἰνείου, αἰνέα *AEneæ. Et in accentu,* φίλος, φιλός, *amicus.* μισθωτός, μίσθωτος *mercenarius. Et in tempore & scriptura, ut* νῖκος *contentio per* ι, *cum per* ει *scribi debeat. De quibus etiam antea tradita est regula.*

EXPLANATIO.

QVATVOR sunt species barbarismi, ἔνδεια, πλεονασμὸς, μετάθεσις, ἐναλλαγὴ, id est detractio, additio, transmutatio, immutatio Latinis. Eædem sunt species solœcismi, obseruata semper hac differentia, ut barbarismus in singulis uerbis, solœcismus in complexu orationis fiat. Est enim solœcismus, authore Fabio, in oratione cōprehensionis unius sequentium ac priorum inter se inconueniens positio. Γεγράφασι, γέγραφαν.) Id ubique obseruat Theodorus in exemplis, ut prior dictio recta, posterior figurata sit. Καὶ περὶ προσῳδίας.) γραφ. προσῳδίαι. Τὸ ὀρθόν.) τὸ ὀρθὸν regula est emendate loquendi, lex sermonis Quintiliano.

ΣΟΛΟΙΚΙΣΜΟΣ.

ΟΜΟΙΩΣ δ' ἔστι καὶ ὁ σολοικισμός. Ἢ γὰρ ἐνδείᾳ, ὄρχηνται πεδίοιο, ἐνδεῖ τὸ ἡ διά. Ἢ πλεονασμῷ, ἐξ οὐρανόθεν, πλεονάζει τὸ ἡ ἐξ. Ἢ ἐναλλαγῇ, τόξων εὖ εἰδὼς, ἀντὶ τοῦ, τόξα εἰδώς. νέον δ' ἐσαγείρατο θυμὸν, ἀντὶ τοῦ νεωστί. ἀκτίνεσσιν ἐοικότες, ἀντὶ τοῦ ἐοίκασιν. ὅ τοι προφρονέως ἐρέω, ἀντὶ τοῦ δι' ὅ. εἴσω ἁλὸς εὐρέα κόλπον, ἀντὶ τοῦ εἰς εὐρέα κόλπον. Τοιοῦτο δὲ καὶ τὸ, τὰ παρεπόμενα τοῖς τοῦ λόγου μέρεσιν, οἷον, εἶδος, γένος, ἀριθμὸν, σχῆμα, πτῶσιν, διάθεσιν, πρόσωπον, χρόνον, ἢ ἐπιρρήματα, ἢ προθέσεις, ἢ τάξιν συνδέσμων, καὶ συνδέσμους αὐτοὺς ἐναλλάσσειν. Εἶδος μὲν, δῖα γυναικῶν, καὶ μελάντερον ἠΰτε πίσσα. Γένος δὲ, αὐτὴ θῆλυς ἐοῦσα. καὶ, οὐκ ἂν ἐφ' ἡμετέρων ὀχέων πληγέντες, ἀντὶ τοῦ πληγεῖσαι. Ἀριθμὸν δὲ, θεαπιάν, γραῖάν τι, ἀντὶ τοῦ θεαπιάς. Σχῆμα δὲ, αὐτὰρ ἐγὼν ἐμὲ λύσομαι, ἀντὶ τοῦ ἐμαυτόν. Πτῶσιν δὲ, νεστορίδα μὲν οὔτασεν, ἀντὶ τοῦ νεστορίδην. καὶ, ἀστράπτων ἐπιδέξια, ἀντὶ τοῦ ἀστράπτοντα. καὶ δοιοὺς δ' ἄρ' ὑπήλυθε θάμνους ἐξ ὁμόθεν πεφυῶτας, ὁ μὲν φυλίης, ὁ δ' ἐλαίης. Διάθεσιν δὲ, ὁρῶμαι, ἀντὶ τοῦ ὁρῶ. Πρόσωπον δὲ, ὅσοι θεοί εἰσ' ἐν Ὀλύμπῳ σοί τ' ἐπιπείθονται, καὶ δεδμήμεσθα. καὶ, σφέτερον πατέρ' ὑμνείουσαι, ἀντὶ τοῦ ὑμέτερον. Χρόνον δὲ, ἐγὼ δ' ἄγω Βρισηΐδα, ἀντὶ τοῦ ἄξω. Περὶ ἐπιρρήματα δὲ σολοικισμὸς ἐξ ἐναλλαγῆς, εἴσω δόρπον ἐκόσμει, ἀντὶ τοῦ ἐντός. καὶ, ἐνδύθεν ἱσαμένη, ἀντὶ τοῦ ἐνδύς. Περὶ δὲ προθέσεις, εἰς Ἀγαμέμνονα δῖον, ἀντὶ τοῦ πρὸς Ἀγαμέμνονα. καὶ, ὑπὸ Ἴλιον ἦλθεν ἀντὶ τοῦ ἐπὶ Ἴλιον. Περὶ δὲ συνδέσμους, αὐτὸς μὲν ἐγὼ μενέω, ἀλλ' ἕταρον πέμπω, ἀντὶ τοῦ ἕταρον δέ. καὶ, κρατερὸν δ' ἐπὶ μῦθον ἔτελλεν, ἀντὶ τοῦ κρατερὸν γάρ.

SOLOECISMVS.

EISDEM autem modis fit solœcismus. Aut enim defectu fit, ἔρχονται πεδίοιο, eunt per campum. deest enim διά. Aut abundantia, ἐξ οὐρανόθεν, cœlitus. abundat enim ἐξ. Aut immutatione, τόξων εὖ εἰδώς, arcus bene sciens, pro τοξεύειν, arcu uti. & νέον ἐσαγείρατο θυμόν, recèns receperat animũ, pro νεωστὶ recenter. & ἀκτίνεσσιν ἐοικότες, radijs similes, pro ἐοίκασιν assimilantur. ὅ τοι προφρονέως ἐρέω, quare tibi libenter dicam, pro δι' ὅ. Et, εἴσω ἁλὸς εὐρέα κόλπον, in maris latum sinum, pro εἰς εὐρέα κόλπον. Idem fuerit, si quis ea quæ accidunt orationis partibus, puta speciẽ, genus, numerũ, figuram, casum, diathesin, personam, tempus, uel aduerbia, uel præpositiones, uel ordinem cõiunctionum, uel coniunctiones ipsas immutet. Speciem quidem, ut δῖα γυναικῶν, mulierum præstãtissima. & μελάντερον ἠύτε πίσσα, nigrius tanquam pix. Genus uerò, Αἴθη θῆλυς ἐοῦσα, AEtha fœmina existens. Et, οὐκ ἂν ἐφ' ἡμετέρων ὀχέων πληγέντες, non in nostris curribus cæsi, pro πληγεῖσαι cæsæ. Numerum uerò, Θεσπιὰν Γραῖάν τε, Thespiam Graámque, pro Θεσπιάς. Figuram, αὐτὰρ ἐγὼν ἐμὲ λύσομαι, at ego me soluam, pro ἐμαυτόν. Casum, Νεστορίδη, ὁ μὲν οὔτασεν, Nestoridæ uerò, hic quidem uulnerauit, pro Νεστορίδων. Item, ἀστράπτων ἐπιδέξια, fulgurans à dextra, pro ἀστράπτοντα fulgurantem. Et, δοιοὺς δ' ἄρ' ὑπήλυθε θάμνους ἐξ ὁμόθεν πεφυῶτας, ὁ μὲν φυλίης, ὁ δ' ἐλαίης, duas fortè subiit frõdentes arbores simul natas, ulmũ & oliuã. Diathesin ὁρῶμαι, uideor, pro ὁρῶ, uideo. Personam, ὅσοι θεοί εἰσ' ἐν Ὀλύμπῳ σοί τ' ἐπιπείθονται καὶ δμήμεσθα, quotquot dij sunt in Olympo, tibi obediunt, & subiecti sumus. &, σφέτερον πατέρ' ὑμνείουσαι, suum patrẽ celebrantes, pro ὑμέτερον, uestrum. Tempus, ἐγὼ δὲ ἄγω Βρισηίδα, pro ἄξω, ducam. In aduerbiis uerò fit etiam solœcismus per immutationem, εἴσω δόρπον ἐκόσμει, intro cœnam parabat, pro ἔντος, intus. Et, ἐγγύθεν ἱσταμένη, cõminus stas, pro ἐγγύς, prope. Et in præpositionibus, εἰς Ἀγαμέμνονα δῖον, in Agamemnona præstantem, pro πρὸς Ἀγαμέμνονα, ad Agamemnonem. Et, ὑπὸ Ἴλιον ἦλθον, sub Ilium uenerunt, pro ἐπὶ Ἴλιον, ad Ilium. In coniũctionibus, αὐτὸς μὲν ἐγὼ μενέω, ἀλλ' ἑταῖρον πέμπω, ego quidem manebo, & amicum mitto, pro ἑταῖρον δὲ, sed amicum. Et, κρατερὸν δ' ἐπὶ μῦθον ἔτελλεν, minaciter autem præcipiebat, pro κρατερὸν γάρ, minaciter enim.

EXPLANATIO.

ΕΡΧΟΝΤΑΙ πεδίοιο.) *Homerus in catalogo*, Ἔρχονται πεδίοιο μαχησόμενοι περὶ ἄστυ. *Idem lib.* Λ. Αἶψ' ἐπεὶ οὖν ἵκαμον πόλιος πεδίοιο θέουσαι, *pro* διὰ πεδίοιο. Ἐξερχόθεν.) *Odyss.* μ. Ἠδ' ὁπότ' ἄψ αὖθι γαίας ἀπ' οὐρανόθεν προτράποιμην. *& alibi sæpe.* Τόξων εὖ εἰδώς.) *Iliad.* Λ. Ὅν τις οἴσευ ἔβαλεν τόξων εὖ εἰδώς, *Iliad.* ι. ὁ μὲν τόξων εὖ εἰδὼς πάνδαρος. *Sic* θεοπροπιῶν εὖ εἰδώς. *Iliad.* ζ. Νέον δ' ἐσαγείρατο θυμόν.) *Iliad.* ο. Εὗρ' υἱὸν Πριάμοιο δαΐφρονος Ἕκτορα δῖον ἥμενον, οὐδ' ἔτι κεῖτο, νέον δ' ἐσαγείρετο θυμόν, ἀμφὶ γιγνώσκων ἑτάρους, *id est collegerat se denuo & receperat animum, circunstantes amicos agnoscēs. Sic Iliad.* β. Γίγνης ἐκ γλαφυρῆς αἰεὶ νέον ἐρχομενάων. Ἀκτίνεσσιν ἐοικότες.) *Iliad.* κ. Αἶνῶς ἀκτίνεσσιν ἐοικότες ἠελίοιο. Τῷ δὲ πρόφρονέως ἐρέω.) *Iliad.* ι. Τῷ τοι πρόφρονέως ἐρέω ἔπος, οὐδ' ἐπικεύσω, *Diomedis uerba sunt ad Mineruam.* Εἴσω ἁλὸς εὐρέα κόλπον.) *Iliad.* φ. ἀλλὰ σκάμανδρος οἴσει δινήεις εἴσω ἁλὸς εὐρέα κόλπον. *Sic*, ἴλιον εἴσω. *& rursus*, δόμον πηλήιον εἴσω *Iliad.* ζ. *Et lib.* α. Καὶ νήεσσ' ἡγήσατ' Ἀχαιῶν ἴλιον εἴσω. Δῖα γυναικῶν.) *Iliad.* γ. *de Helena*, Ἡ δ' εἰς ὑψόροφον θάλαμον κίε δῖα γυναικῶν: *sic* δῖα θεάων. *Frequentatur ab Homero positiuus pro superlatiuo.* Καὶ μελάντερον ἠΰτε πίσσα.) νέφος δηλονότι *Iliad.* Δ. *comparatiuus pro positiuo.* Αἴθη θήλης ἐοῦσα.) *pro* θήλεια. Αἴθη *nomen est equæ Agamemnonis apud Homerum Iliad.* ψ. Ὑπὸ δὲ ζυγὸν ἤγαγεν ὠκέας ἵππους, Αἴθην τὴν ἀγαμεμνονίην τόν τε πόδαργον. *Rursus eodem libro*, ὀφέλλει δ' ἄ μένος ἠὺ ἵππω τ' ἀγαμεμνονίης καλλίτριχος Αἴθης. *Et*, μὴ σφῶιν ἐλεγχείην καταχεύη Αἴθη θῆλυς ἐοῦσα. *Suidas* θῆλυς, *inquit*, παρ' ὁμήρῳ ἐσχημάτισται ὡς πῆχυς. ἤγουν θῆλυς ἐοῦσα. καὶ θηλείας ἵππους, οἱονεὶ θηλείας. οὐδετέρως δὲ θῆλυ. Οὐκ ἂν ἐφ' ὑμετέρων ὀχέων πληγέντε.) *Iliad.* θ. Οὐκ ἂν ἐφ' ὑμετέρων ὀχέων πληγέντε κεραυνῷ. *uerba sunt Iouis ad Iunonem & Mineruam.* Θεσπεσίη γραῖαν τε.) *Iliad* β. *in catalogo*, Θεσπειάν γραῖάν τε καὶ εὐρύχορον Μυκαλησσόν. Αὐτὰρ ἐγών.) *Iliad.* κ. Ζωγρεῖτ' αὐτὰρ ἐγὼν ἐμὲ λύσομαι, ἔστι γὰρ ἔνδον, *pro* ἐμαυτόν. *quia est* αὐτοπάθεια, *in qua utuntur cōpositis pronominibus. Sed Homerus simplicibus semper est usus in reciprocatione more Latinorum: nam composita post eius ætatem inuenta sunt.* Νεστορίδαι δ' ὁ μέν.) *Iliad.* π. Νεστορίδαι δ' ὁ μὲν οὔτασ' Ἀτύμνιον ὀξέι δουρὶ Ἀντίλοχος, λαπάρης δὲ διήλασε χάλκεον ἔγχος. *Nominatiuus est pro genitiuo*, κατὰ

πρόληψιν,

πέλλημι, *in qua si uerbum sequatur cum partibus in quas fit distributio, præcedere debet genitiuus collectiue sumptus.* Καὶ ἀστράπτων ἐνδέξια.) *Iliad. β.* Φημὶ γὰρ οὖν κατανεῦσαι ὑπερμενέα Κρονίωνα Ἤματι τῷ, ὅτε νηυσὶν ἐπ' ὠκυπόροισιν ἔβαινον. Ἀργεῖοι Τρώεσσι φόνον καὶ κῆρα φέροντες, Ἀστράπτων ἐνδέξι' ἐναίσιμα σήματα φαίνων. *Hic nominatiuus* ἀστράπτων, *cũ accusatiuo* Κρονίωνα *cõstruitur.* Καὶ δοιοὺς δ' ἄρ'.) *Odyss. ε.* Ἐκ πολυφαινομένῳ, δοιοὺς δ' ἄρ' ὑπήλυθε θάμνους Ἐξ ὁμόθεν πεφυῶτας· ὁ μὲν φυλίης ὁ δ' ἐλαίης. *Hic oleastri ille oliuæ. sic enim legitur.* Διάθεσιν.) *affectum in uerbo Latini genus dicunt.* Ὅσοι θεοί.) *Iliad. λ.* Ἄλλοι μὲν γὰρ πάντες ὅσοι θεοί, εἰσ' ἐν Ὀλύμπῳ Σοί τ' ἐπιπείθονται, καὶ δεδμήμεσθα ἕκαστος. *Impressi codices habent* πάντες *loco* ἕκαστος. *In manuscripto non est. Martis uerba sunt ad Iouem.* Σφέτερον πατέρ'.) *Hesiod. opera & dies.* Μοῦσαι πιερίηθεν ἀοιδῇσι κλείουσαι, Δεῦτε δή ἐννέπετε σφέτερον πατέρ' ὑμνείουσαι, *pro* ὑμέτερον. *Est enim* σφέτερον *tertiæ personæ possessiuum.* Ἐγὼ δ' ἄγω.) *Iliad. α.* Πέμψω ἐγὼ δέ κ' ἄγω Βρισηΐδα καλλιπάρῃον. *uerba sunt Agamemnonis.* Ἐγγύθεν ἱσταμένη.) *Iliad. κ.* Ἕως ὁ ταῦθ' ὥρμαινε κατὰ φρένα, τόφρα δ' Ἀθήνη Ἐγγύθεν ἱσταμένη προσέφη Διομήδεα δῖον. Εἰς Ἀγαμέμνονα δῖον.) *Iliad. ψ.* Εἰς Ἀγαμέμνονα δῖον ἄγον βασιλῆες Ἀχαιῶν. *Et Iliad. ο.* Σπεύσομαι εἰς Ἀχιλῆα ἵν' ὀτρύνω πολεμίζειν. *uerba Patrocli.* Ὑπὸ Ἴλιον ἦλθον.) *Iliad. β.* Αἴσχιστος δὲ ἀνὴρ ὑπὸ Ἴλιον ἦλθε. *Et rursus.* Ὅσσοι ἅμ' Ἀτρείδῃς ὑπὸ Ἴλιον ἦλθον. Αὐτὸς μὲν ἐγὼ μένω.) *Iliad. π.* Αὐτὸς μὲν γὰρ ἐγὼ μένω νηῶν ἐν ἀγῶνι Ἀλλ' ἑταῖρον πέμπω, πολέσιν μετὰ Μυρμιδόνεσσι. Κρατερὸν δ' ἐόν.) *Iliad. α.*

ΜΕΤΑ'ΘΕΣΙΣ.

ΣΟΛΟΙΚΙΣΜΟ'Σ δ' ἐκ μεταθέσεως, ὡς τὸ Μενάνδρου, θυγάτριον, ἡ νῦν ἡμέρα δίδωσί μοι, ἢ δόξαν, ἢ διαβολήν. τὸ γὰρ ὀρθῶς ἔχον, ἢ δόξαν, ἢ διαβολήν. Ταῦτα γε μὴν πάντα εἰ καὶ τοῖς ποιηταῖς σχήματ' ἄττα ἐστὶν, ἡμῖν μέν τοι ὡς ἀποδείγματα κείσθω τοῦ περὶ τὸν πεζὸν λόγον σολοικισμοῦ.

TRANSPOSITIO DICTIONVM.

SOLOECISMVS autem per transpositionem fit, ut illud Menãdri, θυγάτριον, ἡ νῦν ἡμέρα δίδωσί μοι ἢ δόξαν, ἢ διαβολήν. *Filiola, hodiernus dies dat mihi siue gloriam, siue calumniam. rectum enim est,* ἤ τοι δόξαν, ἢ διαβολήν. *Hæc uerò omnia licet poëtis figuræ quædã*

sint, nobis tamen ut exempla posita sint eius, qui in soluta oratione fit, solœcismi.

ΠΕΡῚ ΛΌΓΟΥ συντάξεως καταλλήλου.

Ἐπεὶ δὲ περὶ λόγου συντάξεως καταλλήλου θεωροῦμεν, περὶ αὐτοῦ πρότερον τοῦ καταλλήλου ῥητέον κοινῇ, εἶτα περὶ ἕκαστα τῶν μερῶν ἰδίᾳ θεωρητέον τὸ ὀρθόν τε, καὶ μή. Ἔστι μὲν οὖν οὐκ ἐν τοῖς ὑποκειμένοις τὸ ἀκατάλληλον, καὶ μή, ἀλλ' ἐν τῇ συντάξει τῶν λέξεων, αἷς παρέπεται τὸ μεταποιεῖσθαι εἰς τὸ δέον. εἰ οὖν ὑπὲρ θηλείας λέγοι τις, οὗτοι με ἔτυψαν, σολοικίζει, διὰ τὸ ἀκατάλληλον τῶν λέξεων, κἂν ἀληθεύῃ περὶ γένος. εἰ μέν τοι οὗτός με ἔτυψεν, οὐδὲν ἁμαρτάνει. ἔχει γὰρ τὸ τοῦ καταλλήλου δέον ὁ λόγος. ὥστε αἱ λέξεις ἀναμεμερισμέναι εἰς θέσεις ἰδίας. τὰ ὁπωσοῦν παρεμπίπτοντα εἰς οὐκ ἐπιβάλλουσαν θέσιν ἐλέγχουσιν, διὰ τῆς παρ' ἑαυτῶν ἀκολουθίας. Τῶν τοίνυν τοῦ λόγου μερῶν, ἃ μὲν εἰς ἀριθμούς, καὶ γένη, καὶ πτώσεις μετασχηματιζόμενα, ἃ δὲ εἰς πρόσωπα, καὶ ἀριθμούς, ἃ δὲ μηδὲν ἐπιδεχόμενα τοιοῦτον, ἀλλὰ καθ' ἕνα μόνον σχηματισμὸν ἐκφερόμενα. ταῦτα δὴ μεταληφθέντα ἐκ ἰδίων μετασχηματισμῶν εἰς τὰς δεούσας ἀκολουθίας ἀριθμῶν, ἢ προσώπων, ἢ γενῶν τῇ τοῦ λόγου συντάξει, ἀναμεμέρισται εἰς ἐπιπλοκὴν τοῦ πρὸς ὃ φέρεσθαι ἕκαστον δεῖ. ὅθεν ἢν οὕτω τύχῃ, πληθυντικὸν πρὸς πληθυντικόν, ἐπὶ τὴν τοῦ αὐτοῦ προσώπου παρεμπίπτωσιν, γράφομεν ἡμεῖς, μανθάνουσιν ἄνθρωποι. τὸ γάρ τοι ἐν μεταβάσει τοῦ προσώπου οὐ πάντως ἀπαιτήσει τὸν αὐτὸν ἀριθμόν. ἔστι γὰρ φάναι, καὶ τύπτουσι τὸν ἄνθρωπον, καὶ τύπτουσι τοὺς ἀνθρώπους.

DE APTA ORATIONIS STRUCTURA.

CAETERUM quoniam de apta orationis structura commentamur, de ipsa primùm conuenientia nobis dicendum est communiter: deinde in singulis partibus separatim considerandum quid rectum sit, & contrà. Congruentia igitur uel incongruentia non in rebus ipsis spectatur, sed in contextu dictionum, quibus mutari accidit, ut inter se congruant. Si quis enim de fœmina dicat, οὗτοι μὲ ἔτυψαν, *hæc me uerberauerunt, solœcissat, quia non congruunt dictiones, quanuis rectè dicat secundum genus. Si uerò,* οὗτός με ἔτυψεν, *hic me uerberauit, nihil peccat. habet enim iustam congruentiam oratio. Itaque dictiones ipsæ certis ac proprijs locis dispositæ, ea quæ temere incidũt in non conuenientem locum, sua consequentia reprehendunt. Nam ex partibus*

tibus orationis quædam in numeros, genera, & casus transformantur: quædam in personas & numeros: quædam nihil recipiunt huiusmodi, sed una tantùm figura ac uoce efferuntur. Hæ igitur omnes sumptæ ex proprijs formis ac uocibus ad debitam congruentiam numeri, aut personæ, aut generis, in oratione cōponenda sic disponuntur, ut cū eo quicque implicetur ac cohæreat, ad quod referri debet: ut si fortè ita inciderit pluralis numerus cum plurali numero, ubi eadem persona subest, ut γράφομεν ἡμεῖς scribimus nos. μανθάνουσιν ἄνθρωποι, discunt homines. Nam transitio personæ non omnino postulabit eundem numerum: licet enim dicere τύπτουσι τὸν ἄνθρωπον, uerberant hominem, & τύπτουσι τοὺς ἀνθρώπους, uerberant homines.

EXPLANATIO.

AD hunc modum inscriptū est in codice manuscripto, ex uerbis ipsius Theodori. Ex quo miror inscitiam eorum, qui quæ sequuntur de communi ratione constructionis, ad methatesin pertinere putauerunt. Locus quidem insignis est, & de re non admodū recondita, sed non omnibus, quantum uideo, satis apertus, cum ob concisam breuitatē fortasse, qua ita delectatur author, ut pleraq; eum leuiter transmittere meritò dixerit doctissimus Budæus: tum maxime quia uerbis Apollonij, qui δύσκολος cognominatus est, ita se religiose ubique obstringit, quasi in ea plane iurauerit. Nos qua possumus facilitate & diligentia locum explicemus. Duplex est omnino cōstructio, una recta quæ exigitur ad normam artis: altera figurata, quæ à cōmuni præceptorū ratione discedit. De hac tametsi non est fere huius instituti, tamē etiam dictum est breuiter in barbarismo & solœcismo, quorū hic dictionum, ille literarum syllabarumq; iuncturam attingit: & dicetur rursus sparsim, ubi occasio inciderit, magis certe ut moneamur, quàm ut plene doceamur. Recta uerò constructio, quæ propria est huius operis, quod ad literas quidem attinet, etiam initio explicata est. Restat igitur structura dictionum, quam hoc loco tradere instituit communiter, postea separatim de singularum partium constructione plenissime precepturus. Sic autem de omnium partium structura communiter agit, ut primo loco doceat orationis congruentiam non ex rebus ipsis, quæ in ea subsunt sed ex dictionū recta collocatione constare. Deinde sex partium orationis accidentia ponit, genus, numerum, casum, personam, tempus, & modum, ex quibus hanc totam rationē constructionis communem ducit, & absol-

uit. Nam eæ partes quæ secundum hæc accidentia declinātur, cuiusmodi sunt, nomen, uerbum, participium, articulus, & pronomen, in constructione trāsitiua (quam ἀμετάβατον uel ταυτοπροσωπικὴν, quòd unicā personam complectatur, Græci nominant) ita coniūgi debent, ut in iis accidentibus congruant, quæ habent inter se communia. Verbi gratia, nomen & uerbū si coniungantur, quia utrique significatio accidit numeri & personæ, sub eodem numero & persona coniūgi debent, ut Σωκράτης λέγει. Cæterum quia nomen nullius temporis, uel modi differētiam sua significatione definit, propterea cum diuersis temporibus, & modis uerbi construitur, ut Σωκράτης ἔλεγε, λέξει, ἐὰν λέξῃ. Hinc itaq; nominatiui casus cum uerbo, adiectiui nominis cum substantiuo, relatiui siue articuli subiunctiui cum antecedēte nomine, & duorū eiusdem rei substantiuorum conuenientia nascitur. In constructione uerò transitiua, quam μεταβατικὴν, ἢ ἑτεροπροσωπικὴν dicūt, quia coniunctæ dictiones ad diuersas personas referuntur: promiscue sub eisdem, uel diuersis accidentibus construi easdem partes orationis constat. Sub eodem quidem numero, ut τύπτουσι τοὺς ἀνθρώπους: sub diuerso uerò, τύπτουσι τὸν ἄνθρωπον. Item sub eodem genere, τούτους ἀνὴρ ὕβρισεν, & contrà, γυνὴ ταύτας ὕβρισεν. Idem accidit in persona, φιλεῖ διδάσκαλον, φιλεῖ με. Et in casu, licet enim secūdum Theodorum & Apollonium idem casus eandem personam plerunque inferat, nisi coniunctio interponatur, ut ἡμῶν αὐτῶν ἀκούει, ἡμῶν καὶ αὐτῶν ἀκούει: reperias tamen ubi etiam iidem casus iungātur in transitione, ut λέγω Σωκράτην διδάξαι Πλάτωνα. Propterea uterque affirmat τὸ ἐν μεταβάσει ἀδιαφορεῖν καὶ κατὰ πτῶσιν. Thomas Linacer uir in primis eruditus in illo suo elegantissimo de emēdata structura latini sermonis opere, Theodorum & Apollonium reprehendit, quasi uterque simpliciter dixerit, ita recurrere inter se casum & personam, ut idem casus eādem personam, eadem persona eundem casum statim consequatur. Sed id non ita esse argumento est. Primùm quòd uterque plane dicit, τὸ ἐν μεταβάσει ἀδιαφορεῖν καὶ κατὰ πτῶσιν. Deinde, quòd cum uterque posuisset exemplum transitionis in diuersis casibus ἡμῶν αὐτοὶ ἀκροῶνται, uterque mox secundum idem exemplum intulit, καὶ οὕτως εἰ συνέλθοι κατὰ τὴν αὐτὴν πτῶσιν, ἀποκαταστήσεται εἰς τὸ αὐτὸ πρόσωπον, ἡμῶν αὐτῶν ἀκροῶνται. quod si eodem casu dicamus, ἡμῶν αὐτῶν ἀκροῶνται, in eandem etiam personam recident. Itaque sic utriusque dictum accipiē-

dum

dum est, ut interpretemur τὸ ἐν μεταβάσει ἀδιαφορεῖν καὶ τῶν πτώσεσιν: sed rarius, quia idem casus in eandem fere personam cadit. Iam uerò quod ad partes quæ nō declinantur attinet, aduerbium, præpositionem, & coniunctionem, hæ omnibus temporibus, modis, casibus, numeris, generibus, & personis indifferenter iungi posse prima specie uidentur, cùm secundum hæc accidentia non declinētur. Sed sunt etiā in his partibus quædam uoces, quæ horum accidentium conuenientiam sequuntur, quia aliquam eorū significationem nactæ sunt, ut χθὲς aduerbium tempus significat præteritum: quare cum solis uerbis præteriti temporis construitur. χθὲς ἔλεγον, χθὲς ἔλεξα. εἴθε uerò optandi modum, & ἄγε hortandi siue imperandi: quare neque hoc cum uerbo modi optatiui, neque illud cū uerbo imperatiui modi iungi potest, sed contrà utrūque sequitur suum modum, ut ἄγε εἰπέ, ἄγε εἴπωμεν: & εἴθε εἴποιμι, εἴθε εἴποις. Quia uerò neutrum horū, tempus, personam, uel numerum certum sua significatione ostendit, utrunque rectè cum uerbo cuiusuis temporis personæ, uel numeri profertur ἄγε λέγε, ἄγε λεξάτωσαν. εἴθε λέγοις, εἴθε λέξαιεν. Idem in coniunctione uidere licet. Nam ἂν διανύκεν, quia cum præteritis sicut dicetur, aliquam cognationem habet, cum uerbis præteriti temporis iungitur, excepto præterito perfecto secūdum Theodorum. Breuiter, quæcunque dictio in his partibus certam designat differentiam antedictorum accidentium, ex ea cōstruatur necesse est. Contrà uerò, quæ nihil discriminant, quæ maxima pars est, ea confusam & promiscuam habent constructionem. Sed hæc confusio non solùm in partibus non declinatis, uerumetiam in ijs quæ declinantur, interdum accidit, permixtis in eadē uoce diuersis generibus, aut casibus, numeris, personis, temporibus, modis: quo fit, ut in his quoq; eadem uox promiscue ordinetur. Nam καλὸς nomen trium generū est, quare cum tribus generibus ἀδιαφόρως idem nomen ordinabitur. Sic θεὸς cōmunis generis rectè nunc masculino, nunc fœminino iungitur. In pronominibus ἐγὼ genus non distinguit: quare promiscue secundū genus construitur. Item αὐτὸς & ἑαυτοῦ, quia personam confundunt, est enim utrunque omnis personæ, cum quauis persona rectè sociātur. Est etiam in uerbis confusio, ἔλεγον primæ personæ singularis numeri, & tertiæ pluralis est. Et in participijs eadem uox præsentis & imperfecti temporis λέγων. Hæc fere sunt quæ hoc loco docet Theodorus, quæ uerbosius persecuti sumus, ut tota res semel tanquam ob oculos poneretur. Περὶ

αὐτοῦ πρότερον τοῦ καταλλήλου ῥητέον κοινῇ.) *Propositio est euidens. Primum communiter omnium partium, deinde separatim singularum constructionem traditurus est.* Ἔστι μὲν οὖν οὐκ ἐν τοῖς ὑποκειμένοις.) *Congruētia uerò & incongruētia non in rebus, sed in structura dictionum spectatur, quibus mutari accidit, ut apte iungi poßint.* τῶν ὑποκειμένων ἀπολείποντι τῶν αὐτῶν ὄντων, *ut addit Apollonius, cuius uerbis loquitur Theodorus, rebus eisdem plane manentibus, non mutatis.* Κἂν ἀληθὲς ᾖ τὸ γένος.) κατὰ γένος, *etiam si secūdum genus rei loquatur, dicens* αὕτη *de fœmina. Si uerò de eadē fœmina dicat* οὗτός με ἔτυψεν, *nihil peccat in sermone, licet genus rei non sequatur.* Κατὰ τὴν τοῦ αὐτοῦ προσώπου παρέμπτωσιν.) *id est,* ἐν συντάξει ἀμεταβάτῳ. *Nam in trāsitione, uel reciprocatione, quæ* τὴν μετάβασιν *imitatur, non omnino desideratur hæc conuenientia accidentium. Indifferēs enim est in ea numeri, casus, generis, & personæ constructio. Cæterum in tempore & modo nihil mutat* ἡ μετάβασις. Τὰ ὁπωσοῦν παρεμπίπτοντα.) τὰς ὅπως δήποτε παρεμπιπτούσας λέξεις. Ἀλλὰ καθ' ἕνα μόνον.) *In manuscripto codice legitur* ἀλλὰ καθ' ἕνα δὴ σχηματισμόν. *ubi* δὴ παρέλκον *est, pro* μόνον. *Est autem animaduertēdum* σχηματισμὸν *ab authore dici simpliciter, dum loquitur de partibus indeclinabilibus.* Μετασχηματισμὸν *uerò de ijs quæ declinatione uarie transformantur.*

ΚΑΤᾺ ΠΤΩ͂ΣΙΝ.

Ὁ ΑΥΤῸΣ δὲ λόγος κἀπὶ τῶν κατὰ γένος, ἢ πτῶσιν, ἢ πρόσωπον λαμβανομένων. ἔστι γὰρ καὶ τὸ ἐν μεταβάσει, ἀδιάφορον. ἡμῶν αὐτὸς ἀκροᾶται, ἡμῶν αὐτοὶ ἀκροῶνται. καὶ οὕτω εἰ συνέλθοι κατὰ τὴν αὐτὴν πτῶσιν, ὑποπεσεῖται εἰς τὸ αὐτὸ πρόσωπον. ἡμῶν αὐτῶν ἀκροῶνται. εἰ μὴ παρέμπτωσις συνδεσμικὴ τὸ πρόσωπον διαστήσει, ἡμῶν καὶ αὐτῶν ἀκροῶνται.

IN CASV.

EADEM ratio seruatur in his quoque quæ secundū genus, uel casum, uel personam sumuntur. Etenim in his etiam constructio transitiua indifferens est. ἡμῶν αὐτὸς ἀκροᾶται, *nos ipse audit.* ἡμῶν αὐτοὶ ἀκροῶνται, *nos ipsi audiunt. Quòd si in eodem casu coniungantur, recident in eandē personam, ut* ἡμῶν αὐτῶν ἀκροῶνται, *nos ipsos audiunt. nisi coniunctio interueniens personam distinguat,* ἡμῶν καὶ αὐτῶν ἀκροῶνται. *nos & ipsos audiunt.*

EXPLA-

EXPLANATIO.

SVBAVDIENDVM est κατάλληλος σύνταξις. Ἡμῶν αὐτὸς ἀκροᾶται.) *Exemplum est* μεταβάσεως *in diuersis casibus & numeris.* Ἡμῶν αὐτοί.) *Exemplum in diuersis casibus, sed numero eodē.* Καὶ οὖν εἰ συνέλθοι.) *De hac re satis paulò antè diximus.*

ΚΑΤᾺ ΓΈΝΟΣ.

ὩΣΑΥΤΩΣ δὲ κἀπὶ τῶν γενῶν. οὗτοι οἱ ἄνδρες, τούτους τοὺς ἄνδρας. πάλιν γὰρ τὸ ἐν μεταβάσει τοῦ προσώπου ἀδιαφορήσει καὶ ἐπὶ γένος, καὶ ἐπὶ ἀριθμόν. τούτους γυνὴ ὕβρισεν.

IN GENERE.

SIMILITER accidit etiam in genere. οὗτοι οἱ ἄνδρες, *hi uiri,* τούτους τοὺς ἄνδρας, *hos uiros. Rursus enim in transitione personæ indifferens erit constructio in genere & numero, ut* τούτους γυνὴ ὕβρισεν, *hos mulier iniuria affecit.*

ΚΑΤᾺ ΠΡΌΣΩΠΟΝ.

ΚΑῚ ἐπὶ προσώπου. ἐκεῖνος πατὴρ ὢν ἐπιμελήσεται τοῦ παιδός, ἀλλὰ δὴ καὶ σοῦ, καὶ ἐμοῦ. Εἴπερ οὖν μὴ ἐπισυμβαίνει τῇ λέξει, ὃ τὴν διάκρισιν δυνάμενον φανερῶς ποιεῖσθαι, ἀδιαφορήσει τὸ ἐπιπλέκεσθαι διαφόροις ἢ γένει, ἢ τῇ πτώσει, ἢ ἀριθμῷ, ἢ προσώπῳ, ἢ τοιούτῳ τινί. ἀνέλεγκτα γὰρ οὕτω τὰ τοῦ μετασχηματισμοῦ γίνεται. καλῶς γράφω, γράφεις, ἔγραψα. δῆλον δὲ ὅτι κατάλληλος πάντη ἡ σύνταξις. ἡ γὰρ τοῦ ἐπιρρήματος σύνοδος μὴ οὖσα δεκτικὴ ἀριθμῶν, ἢ προσώπων, ἢ πτώσεων, ἢ χρόνων, ὧν παραδέχεται τὸ ῥῆμα, ἀκώλυτον τὴν ἐπιπλοκὴν ἕξει, καὶ ἥκιστα ἐκτὸς ἐλεγχομένην ὁμολόγως. οὐκ ἔτι δὲ ταὐτὸ συμβαίνει καὶ ἐπὶ τοῦ καλός. προσώπου δὲ τρίτου καὶ ἀριθμοῦ ἑνικοῦ ὄντος. ὅθεν καὶ πρὸς ἑνικὸν τὸ γράφει ἡ σύνταξις, καλὸς γράφει. καὶ αὖ πάλιν ἐπεὶ τὸ καλὸς οὐ παρέμπτωσιν χρόνου σημαίνει, ἀδιαφορεῖ χρόνοις συντασσόμενον διαφόροις. καλὸς γράφει, ἔγραψε, γράψει.

IN PERSONA.

ET IN persona. ἐκεῖνος πατὴρ ὢν ἐπιμελήσεται τοῦ παιδός. *ille cùm pater sit, curabit filium.* ἀλλὰ δὴ καὶ σοῦ καὶ ἐμοῦ, *quin etiam & te & me. Itaque si nihil accidat dictioni, quod manifestum facere discrimen ualeat, indifferenter poterit cum ijs implicari, quæ distinguuntur genere, uel casu, uel numero, uel persona, uel huiusmodi aliquo. Sic enim reprehendi cōformationes nō possunt,* καλῶς γράφω, γράφεις, ἔγραψα. *pulchre scribo, scribis, scripsi. Liquet enim congruam plane esse cō-*

structionem. nam cum aduerbium non recipiat numerũ, aut personam, aut casum, aut tempus, quæ uerbum recipit, liberũ habet complexum, quippe qui nulla refellatur consimili forma. Non idem autem contingit etiam in καλὸς pulcher. nam personæ est tertiæ, & numeri singularis: unde etiam cum singulari γράφει construitur. καλὸς γράφει pulcher scribit. Rursus quia huic nomini καλὸς nõ accidit temporis significatio, indifferenter cum temporibus ordinatur diuersis, καλὸς γράφει, ἔγραψε, γράψει. pulcher scribit, scripsit, scribet.

EXPLANATIO.

ΚΑὶ ὡσαύτως προσώπου.) *subaudi* ἀδιαφορήσει τὸ ἐν μεταβάσει. Ἐπιμελήσεται.) γράφ. ὡσαύτως μελλησήσεται. Εἰ πρὸς δὲ μὴ ὡσαύτως συμβαίνει.) *Iam docuit constructionem in uniuersum, secundum numerum, casum, genus, & personam, idq́ue tum* μεταβατικῶς, *tum* ἀμεταβάτως. *Restant tempus & modus, quæ in partium indeclinabilium communi constructione quam nunc instituit, mox tractabuntur. tametsi generalis est propositio, ad cõfusas quasdam uoces partium declinabilium etiam pertinens. Sed hæ quæ non declinantur partes, maxime nihil distinguunt, cum ne significent quidem.* Ἢ τοιούτῳ τινί.) *Tempore, uel modo.*

Ἀνέλεγκτα γάρ.) *Suprà dictum est eas dictiones, quibus certũ genus, uel numerus, uel huiusmodi aliquid significatur, si in oratione locum alienum occupent, statim prodi, & tanquam reas fieri ab ijs in quarum locum uenerunt: idq; ex certis ac proprijs accidentium conformationibus accidit, ex quibus intelligitur, quæ quibus rectè cõiungãtur dictiones. Nunc contrà, id quod consequens est, ostendit Theodorus, in ijs dictionibus, quæ huiusmodi accidentia non habent, aut non distinguũt, quia in ijs nullæ produntur uoces propriæ secũdum dicta accidentia, reprehensioni locum non esse quomodocunque construãtur. Id licet uidere primùm & potissimùm in partibus quæ nõ declinantur, quæ cum ijs accidentibus careant quæ declinationis causa sunt, ut dictiones ad certam constructionem aptæ fiant declinatione, meritò unam uocem tantùm habent, & eam constructionis nomine indifferẽtem. Itaq;* καλῶς γράφω, καλῶς γράφεις, καλῶς γράφομεν *dicimus, neq; alia uox eiusdem aduerbij* καλῶς, *cum nulla sit, redarguere ac reprehendere hanc constructionẽ potest. Deinde in partibus declinatis, quia quæ sunt ipsis accidentia, ea sub una uoce communi interdum cõfundũ. Verbi gratia:* αὐτὸς *pronomẽ est omnis personæ, quare si dicamus* αὐτὸς γράφω, *uel*

αὐτὸς.

αὐτὸς γράφεις, uel αὐτὸς γράφει reprehēsioni locus non erit. Μετασχηματισμὸς est in alium habitum & figuram mutatio, hoc est casus, & uox dictionū ex prima positione declinata, quæ thesis dicitur. Est enim positio prima uox, ex qua dictiones in diuersos flexus exeunt. Καὶ ἥκιστα ὄντα ἐλεγχομένων ὁμοειδῶς.) Id est, ἥκιστα ἐλεγχομένων τινὸς ἕνεκα ὁμοίως ἄλλοις, ἢ σχηματισμοῦ liberā habent constructionē, & quæ minime refelli possit ex aliqua eiusdem aduerbij forma ac uoce, quæ præcipue cum uerbo cōgruat in numero, persona, aut reliquis uerbi accidentibus, quibus caret aduerbiū. Τὸ ὁμοειδὲς ταὐτότητα τοῦ εἴδους σημαίνει, Quæ sunt eiusdē numeri, personæ, tēporis, & in summa quæ inter se cōgruunt dictiones similitudine accidentiū ὁμοειδῆ sunt, ut ἐγὼ λέγω, σὺ λέγεις. Quòd si dicas, ἐγὼ λέγεις, reprehēdetur cōstructio ἐκ τοῦ ὁμοειδοῦς, id est propter σὺ pronomen eiusdem personæ cum uerbo: uel propter uerbi positionem λέγω, quæ cum pronomine in persona conueniat. Eodem modo infrà quoque τὸ ὁμοειδὲς accipiendū est capite Ἀνάκλισις. Cæterū, quia una & eadem est semper uox aduerbij, & reliquarum partium quæ non declinantur, eaq; expers dictorum accidētium, iccirco minus reprehendi potest earum quanuis translatitia cōstructio.

ΚΑΤΑ ΕΠΙΡΡΗΜΑ.

ἜΤΙ τῶν ἐπιῤῥημάτων τὰ εἰς διαφόρους ἀνεμερίζόμενα χρόνους, προσώποις μὲν διαφόροις καὶ ἀριθμοῖς συντάσσεται, χρόνοις δ᾽ οὔ. κατέβην χθὲς, κατέβης, κατέβη. καταβαίνει δὲ, ἢ καταβήσομαι οὔ. ὡσαύτως δὲ καὶ ὅσα σημαινόμενον ἐπιδέχεται ἐγκλίσεως. οἷον εἴθε, ἄγε. ἡ γὰρ προστακτικὴ ἀντιπέπλοκε τῇ εὐκτικῇ. τἆλλα δὲ σημασίας ἀμοιροῦντα τοιαύτης, ἀκώλυτον ἔχει ἐπὶ πασῶν τῶν ἐγκλίσεων τὴν σύνταξιν.

IN ADVEEBIO.

PRAETEREA aduerbia quæ in diuersa distribuuntur tempora, cum personis quidem diuersis & numeris ordinantur: cum temporibus non itē. κατέβην χθὲς descendi heri, κατέβης descendisti, κατέβη descēdit: non etiam καταβαίνει descēdit, uel καταβήσομαι descendam. Similiter & quæ significationem recipiunt modi, ut εἴθε utinā, ἄγε age. Imperatiuus enim non implicatur cum optatiuo. Reliqua autem huiusmodi significationis expertia, liberam habent cum omnibus modis constructionem.

EXPLANATIO.

SVBAVDIENDVM(ut suprà)semper, σύνταξις τὰ τ' ἀλλήλοις: hoc autem loco sese offerũt tempus & modus. sunt enim quædam aduerbia certi temporis, quædam certi modi, quæ cum uerbis ita debent construi, ut cum illis in tempore, & modo conueniant. Καταβαίνει δέ.) χθὲς δηλονότι. Εἴθε.) εὐχετικῆς. Ἄγε.) προστακτικῆς καὶ ὑποθετικῆς. Ἡ γὰρ προστακτική.) id est, neque εἴθε cum imperatiuo, neque ἄγε cum optatiuo coniungi potest.

ΚΑΤᾺ ΣΎΝΔΕΣΜΟΝ.

ΚΑῚ οἱ σύνδεσμοι δὲ εἰς οὐδὲν τῶν εἰρημένων τεμνόμενοι, ἀδιαφόρως τὰς συνδέσεις ποιοῦνται πρὸς διάφορα γένη, ἢ πτώσεις, ἢ πρόσωπα. εἰ γε μὴν καὶ ἐπ' αὐτῶν γίνεταί τις ἐν μέρει διαφορά, οὐκ ἂν τὰ περὶ τὴν σύνταξιν σώζοιτο. οἷον ὁ ἄν, ὅτι τὰ μὴ γεγονότα ἀναιρῶν, ἀλλὰ παριστῶν αὐτὰ εἰς τὸ δύνασθαι, (ὅθεν ἄρα καὶ δυνητικὸς εἴρηται) διὰ τοῦτο παρῳχημένοις συντάσσεται, πλὴν τοῦ παρακειμένου. εἰ οὖν τις λέγοι, γράψω ἄν, ἀκαταλλήλως συντάττει.

IN CONIVNCTIONE.

CONIVNCTIONES uerò cum in nihil eorum quæ dicta sunt secentur, promiscuos habent nexus cum diuersis generibus, uel casibus, uel personis. Quòd si in his etiam insit aliqua priuata differentia, nõ ea quæ exigit constructio seruabuntur: ut ἄν, quia nõ facta tollens, ea traducere solet ad potentiam, (unde sanè etiam potentialis dicitur) iccirco præteritis omnibus coniungitur: excepto præterito perfecto. Si quis igitur dicat γράψω ἂν scribam, non recte coniungit.

EXPLANATIO.

ΚἊΝ τὰ περὶ τὴν σύνταξιν σώζοιτο.) γράφ. οὐκ ἄν, atque ita legendum est omnino. Est enim sensus, Si uerò coniunctioni aliquid præcipue accidat, non seruabitur proposita constructionis ratio indifferẽs & communis, ut sit, οὐκ ἂν τὰ προκείμενα περὶ τὴν σύνταξιν σώζοιτο. Ex Apollonio, qui in eandem sententiam sic scribit de coniunctione: εἰ γοῦν τις πάλιν μερικὴ γίνοιτο ἐπ' αὐτῶν διαφορά, ἀπαλειφθείη ἂν πάλιν τὸ τῆς προκειμένης συντάξεως διὰ τὸ ἐγκείμενον τοῦ συνδέσμου. ὁ ἄν.) subaudi σύνδεσμος, propter articulum. ὅτι τὰ μὴ γεγονότα ἀναιρῶν.) quia non facta perimens, id est, quia negans rem esse factam quæ facta non sit, eam traducit ad potentiam, hoc est posse fieri significat. Verbo ἀναιρεῖν opponitur τὸ ὑποτίθεσθαι. Πλὴν τοῦ παρακειμένου.)

κειμένου.) Locum Apollonij non grauabor hîc adscribere, ut intelligatur, cur cum futuro, uel præterito perfecto ἂν non recte coniũgi existiment. τὰ μὲν γεγονότα τῶν πραγμάτων ὁ σύνδεσμος ἀναιρεῖ δῆλον, παριστάνων αὐτὰ εἰς τὸ δύνασθαι. ὅθεν καὶ δυνητικὸς εἴρηται. τὸ μὲν γὰρ ἔγραψα, ἢ τὸ ἔγραφον, ἢ τὸ ἐγεγράφειν, ἢ κατὰ μέρος γεγονότα ἐστίν, ἢ συνεκπαλαι γεγονότα, ὅθεν προσέρχεται τοῖς δυναμένοις τὴν ὕλην αὐτοῦ παραδέξασθαι. ἔγραφον ἄν, ἔγραψα ἄν, ἐγεγράφειν ἄν. οὐ μὴν γράψω. οὐ γὰρ παρῴχηται, ἵν' ἐγχωρήσῃ ἡ ἐκ τοῦ συνδέσμου ἀναίρεσις μὴ τοῦ γεγονότος, ἐπαγγελία δὲ τοῦ ἐσομένου. καὶ ἐντεῦθεν δὲ πειθόμεθα ὅτι οὐ παρῳχημένου συντέλειαν σημαίνει ὁ παρακείμενος, τὴν γε μὴν ἐνεστῶσαν. ὅθεν οὐδὲ δυνησόμενον γ' ἂν ἔσται παραδέξασθαι. καὶ διὰ τοῦτο ἀπρόσδεκτος τοῦ ἂν συνδέσμου ἐγένετο. Id est, ἂν coniunctio rem factam esse negat, sed eam traducit ad potentiã, unde potentialis dicitur. nã ἔγραψα uel ἔγραφον uel ἐγεγράφειν, aut ex parte factã rem significant, aut olim factam. His itaq; iungitur ἄν, quia possunt ipsius materiam recipere. ἔγραφον ἂν igitur, ἔγραψα ἄν, ἐγεγράφειν ἄν: non autem γράψω ἂν dicimus: quia γράψω non significat rem factam, ut ad eam tollendam coniunctioni locus sit, sed futuram promittit. Hinc nobis persuademus παρακείμενον non significare perfectionem præteriti, nisi instantem, ob idq; nihil posse ἂν recipere: atque hæc causa est, cur ἂν coniunctionem auersetur. Budæus tamen in Commentarijs suis ostendit hanc coniunctionem etiam cum præterito perfecto recte iungi, exemplis compluribus ex optimis authoribus conquisitis. Et reuera ipsius Apollonij ratio, si quis eam examinare uelit, satis leuis reperietur. Nam si παρακείμενος nõ significet rem plane præterijsse, multo minus ἐνεστὼς aut παρατατικὸς id significat, quibus tamen recte iungitur ἂν δυνητικόν, ut futurum omittam, quo cum hæc coniunctio interdum construitur, ut Theodorus infrà docebit.

ΚΑΤΑ ἈΝΤΩΝΥΜΙ'ΑΝ.

ἜΤΙ οὐδὲ τῶν ἀντωνυμιῶν τὸ ἐμοὶ οὐδὲ τρίτου οὐ λέγεται, ὡς διηλεγχόμενον ἂν ἀπὸ τοῦ συζύγου τοῦ οἱ. δῆλον δ' ὅτι οὐδὲ τὸ οἱ οὐδὲ πρώτου, διὰ τὸν αὐτὸν λόγον. οὐ γε μὴν αὐτὸς τρίτου ἐστὶ καὶ πρώτου, καὶ δευτέρῳ συντάττεται, ὅτι οὐδὲν ἀκόλουθον προσώπων κατὰ συζυγίαν ὑπάρχει, ὃ ἂν τὸ ἀλλότριον συνελέγξειεν. αὐτὸς γὰρ ἐγώ, αὐτὸς σύ.

IN PRONOMINE.

CAETERVM inter pronomina ἐμοὶ in tertia persona non poni-

tur, quia reprehendi posset à cognato οἱ sibi. Perspicuum est etiam οἱ in prima non poni ob eandem rationem. Verùm αὐτὸς, cum tertiæ sit personæ, etiam primæ & secundæ iungitur. quia nulla conueniens persona in cognatione eius est, quæ possit inconuenientem iuncturam conuincere. Dicimus igitur αὐτὸς ἐγὼ, αὐτὸς σύ: ipse ego, ipse tu.

EXPLANATIO.

PARTES declinabiles quamuis non efferantur una duntaxat figura, habẽt tamen omnes quasdam uoces, siue casus communes. Qua ratione sic cum ijs quæ non declinantur consentiunt, ut æque indifferenter ordinentur propter confusionem. ὡς διελεγχόμενοι ἂν ὑπὸ τοῦ συζύγου τοῦ οἱ.) *Multæ sunt coniugationes, siue cognationes pronominum secundum ueteres grammaticos. una trium primitiuorum* ἐγὼ, σὺ, οἷ *trium diuersarum personarum: alia omnium deriuatiuorum: alia trium compositorum* ἐμαυτοῦ, σεαυτοῦ, ἑαυτοῦ: *alia horum trium* αὐτὸς, οὗτος, ἐκεῖνος *tertiæ personæ.* ὅτι οὐδὲν ἀκόλουθον πρόσωπον ἐν συζυγίᾳ.) *quia nulla consequens ac congruens persona est in cognatione siue coniugatione ipsius à qua reprehendatur.* ἀκόλουθον *&* ἀλλότριον *contulit, ut contraria. Est igitur sensus.* αὐτὸς, *cũ sit tertiæ personæ, etiã in prima persona & tertia usurpatur, iungiturq; uerbis omnis personæ,* αὐτὸς γράφω, γράφεις, γράφει *quia ex eius cognatis nullum est quod cum prima persona, uel secunda congruat uerbi à quo redargui possit. Cognata autem sunt, ut diximus* οὗτος, ἐκεῖνος, ὅδε, *omnia tertiæ personæ, & eodem declinata modo quo* αὐτός. *Licet autem* οὗτος ἐγὼ, *&* ὅδε ἐγὼ *dici possit iunctis pronominibus, non tamen* οὗτος *&* ὅδε *per se cum primis & secundis personis uerborum construi possunt, ut author est Apollonius.*

ἙΑΥΤΟΥΣ.

ὍΛΩΣ γὰρ οὐδὲν συμβαίνει ἁμάρτημα, περὶ τὰ ἐν ἀκολουθήσει ὡρισμένῃ μὴ ὄντα, γινόμενα μὲν ἐκ τῶν ἀκόλουθα, οὐκ ἔτι παρὰ τὸ ἀσυνταξίαν (?). οὕτω τὸ ἑαυτοῦ ὡδὶ πρῶτον ἐν κακῷ. οὐ γὰρ ὑπὸ τοῦ ἐμαυτοῦ διελέγχεται. τὸ ἑαυτὸν δὲ ἴσως. ἔτι γὰρ καὶ σὺ ἐμαυτόν. οὕτω μὲν σὺ, ἢ ἐγὼ ὡδὶ διαφέρει γίνεται φαύλως, οὐ γάρ τοι διαχειτικὸν γίνεσ. σὺ τοῦ αὐτοῦ σὺ αὐτὸν, ἐγὼ αὐτὸς ἐγὼ αὐτόν.

SEIPSOS.

NVLLVM enim omnino contingit uitiũ, in his quibus non est certa habilitas & cõueniẽtia: sed quæ aliqua ex parte apta sunt & habilia,

lia, ea non aliter quàm ratio postulat, cōferentur. ἑαυτοῦ igitur seipsos, in prima persona non erit uitiosum, quia ab ἡμαυτοῦ nos ipsos, non reprehendetur, sed ἑαυτὸν seipsum, fortasse: est enim etiam ἐμαυτὸν meipsum. Neque uerò σὺ, uel ἐγὼ in diuersis generibus male ponūtur, quia non distinguunt genus. Dicimus itaque σὺ αὐτὸς, σὺ αὐτὴ, ἐγὼ αὐτὸς, ἐγὼ αὐτή: tu ipse, tu ipsa: ego ipse, ego ipsa.

EXPLANATIO.

ὅλως γὰρ οὐδὲν.) Nullū enim prorsus uitium in his accidit, quæ nulla certa conuenientia deuincta sunt, quomodocunq; cū cæteris ordinētur, ut iam demonstratum est. id est, quæ propriū metaschematismū non habent uel casus, uel personæ, uel similium, ob quem præcipuā rationem iuncturæ desiderent, in casu, uel persona, uel similibus. γινόμενα γιμὴν ἐκτὸς ἀκόλουθα.) Aliqua ex parte, nimirum casu, persona, & numero, & similibus. οὐκοῦν τὸ ἑαυτοῦ ἐπὶ πρώτου ἐν ἀρχῇ.) ἑαυτοῦ igitur in prima persona uitiosum non est, cū ab ἡμαυτοῦ nō reprehēdatur σύζυγον uidelicet quod in usu non est. Sic ratiocinatur. quæ certa conuenientia non tenentur, indifferenter construuntur: ἑαυτοὺς nō tenetur certa conuenientia quod ad personam attinet, non enim reprehēdi potest ab ἡμαυτοὺς: potest igitur usurpari in prima persona, nō solùm in tertia, ut significet seipsos, & nosipsos. Eodem modo colligitur, in secunda quoque persona usurpari posse, quia à σεαυτοὺς non reprehēdatur. Neque enim σεαυτοὺς dicitur pluraliter. τὸ ἑαυτὸν δὲ ἴσως.) Subaudi ἐπὶ πρώτου ἐν ἀρχῇ ἐστί. ἔστι γὰρ καὶ τὸ ἐμαυτόν.) ἐπὶ πρώτου δηλονότι, à quo impediatur. Sed dicit ἴσως ὡς ἀκρῶν, propter usum, quia interdum ἑαυτὸν quoque pro ἐμαυτὸν reperitur apud authores, contra rationē, quemadmodū ex commentarijs Budæi licet cognoscere.

ῬΗΜΑΤΑ.

ὁ ΑΥΤΟΣ δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ῥημάτων λόγος. αἱ γοῦν κυρίως ἐγκλίσεις εἰς πρόσωπα καὶ ἀριθμοὺς μεριζόμεναι, τὸ ἀκατάλληλον συνελέγχουσι δι' ἀριθμῶν καὶ προσώπων. ἡ δ' ἀπαρέμφατος ἀμοιρήσασα τούτων, ἐπὶ πάντα πρόσωπα, καὶ ἐπὶ πάντας ἀριθμοὺς ἐπιβάλλει. γράφειν ἐμὲ, ὑμᾶς, σὲ, ἡμᾶς. χρόνου γε μὴν καὶ διαθέσεως οὐκ ἀμοιροῦσα παρὰ τὴν τούτων ἐναλλαγὴν τὸ ἀκατάλληλον ἐμφαίνει.

IN VERBIS.

EADEM uerò est & in uerbis ratio. nam proprie modi in personas & numeros diuisi, incongruentiam coarguunt in numeris & per-

ſonis. Infinitiuus autem horum expers, ad omnes perſonas, omnésque numeros quadrat. γράφειν ἐμὲ, ὑμᾶς, σὲ, ἡμᾶς. *ſcribere me, uos, te, nos. Temporis uerò & generis nō expers, ex horum immutatione incongruentiam prodit.*

EXPLANATIO.

ADHVC agi putant de tranſmutatione, quàm rectè, iam (ni fallor) ſatis intelligitur. De uerborum conſtructione agitur generatim ex quatuor eorum accidentibus numero, perſona, genere, & tēpore. Αἱ γὰρ κυρίως ἐγκλίσεις.) *Indicatiuus, imperatiuus, optatiuus, & ſubiūctiuus ſunt proprie* ἐγκλίσεις, *quia ſignificant certam inclinationē, id eſt, motum & affectum animi: unde modi, ſiue qualitatès à Latinis dicuntur. Infinitiuus uerò non eſt proprie* ἔγκλισις, *quia non ſignificat animi affectum, ſed rem duntaxat.* Παρὰ τὴν.) *Id arguit, quòd per horum immutationem diſsidet, ac diſſultat.*

ΜΕΤΟΧΑΊ.

ΔΗΛΟΝ δὲ ταὐτὸ ἐστὶ καὶ ἐκ τῶν μετοχῶν, αἳς μετουσία γένους, καὶ πτώσεως, καὶ ἀριθμοῦ. οὐ μὴν δὲ καὶ προσωπικῆς διαφορᾶς, καὶ ψυχικοῦ τοῦ βουλήματος, δι᾽ ὃ δὴ καὶ περὶ τὰ μὴ προσόντα ταῦτα οὐδὲν φαῦλον συμβαίνει. γράψας ἀνέστην, ἀνέστης, ἀνέστη, ἀναστῆθι, ἀνασταίην.

IN PARTICIPIIS.

IDEM hoc perſpicuum eſt etiam ex participijs, quæ participāt genus, caſum, & numerum, non etiam perſonæ differentiam, & animi affectum. Quare in his ipſis quæ deſunt, nullum uitium cōtingit, γράψας ἀνέστην, ἀνέστης, ἀνέστη, ἀναστῆθι, ἀνασταίην. *ſcribens ſurrexi, ſurrexiſti, ſurrexit, ſurgito, ſurgerem.*

EXPLANATIO.

ΔΗΛΟΝ δὲ.) *Eadem eſt cauſa participiorum, ut ex certis quidem accidentibus ſuis certa ratione: ex ijs uerò quæ non recipiunt, indifferēter ordinanda ſint.* Καὶ ψυχικοῦ τοῦ βουλήματος.) *ἔγκλισιν ſignificat.*

ῬΗΜΑΤΑ.

ἜΤΙ τὸ ἔλεγον, καὶ τὰ ὅμοια ἑνικὰ ὄντα, διὰ τὸ συμπίπτειν τῷ τρίτῳ πληθυντικῷ καταλλήλως συντάσσεται τῷ πληθυντικῷ, ἔλεγον ἐκεῖνοι. ἀντεξεταζέσθω τὰ δυϊκά. ἡ γὰρ ἐν αὐτοῖς καταβιβαζομένη ὀξεῖα ἀφίστησι τὴν πρὸς τὸ ἑνικὸν σύμπτωσιν.

VERBA.

PRAETEREA ἔλεγον *dicebam, & ſimilia ſingularis numeri,*

quia

quia confunduntur cum tertia persona plurali, apte construuntur cum plurali, ἔλεγον ἐκεῖνοι dicebant illi. Excipiantur Dorica: in his enim translatus acutus tonus tollit confusionem cum singulari.

EXPLANATIO.

NON solùm infinitiuus ἀδιαφορεῖ τὴν σύνταξιν, quòd ad personã & numerum attinet, ut dictum est, sed etiam quædam uoces aliorũ modorum διὰ τὴν συνέμπτωσιν, ut ἔλεγον tertiæ personæ imperfecti tẽporis, tam pluralis quàm singularis numeri. Dores tamen in plurali accentum ad penultimam transferẽtes, eam à singulari, quæ προπαροξυτονεῖται, dirimunt, ἐλέγον, ἐφέρον dicentes. & in Aoristo similiter ἐλάβον. καταβιβαζομένη.) ὠδὶ πληθυντικῶν δηλονότι. Σύμπτωσιν.) σύμπτωσιν, ὁμοφωνίαν, τὸ ἐγμεμιγμένον τῆς φωνῆς, uocis cõfusionẽ.

ὈΝΌΜΑΤΑ.

ὉΜΌΛΟΓΟΝ δὲ καὶ τὸ, τὰ συμπίπτοντα ἤτοι κατὰ γένος, ἢ καθ' ὁλονοῦν, ἀφίστασθαι τοῦ ἀκαταλλήλου: οἷον σοφὸς, ἢ θεός. καὶ ὅλως τὰ τριγενῆ. τὸ μὲν θεὸς σαφὲς κἂν πρὸς θηλυκὸν τάσσηται. τὸ δὲ κλυτὸς, καὶ ἄγριος οὔ. ὅθεν ἐναλλαγὴ τὸ, κλυτὸς ἱπποδάμεια.

NOMINA.

CONSTAT autem, ea quæ genere, uel quomodocunque confunduntur, abesse ab incõgruo, ut σοφὸς sapiens, uel θεὸς Deus: & in summa quæ trium sunt generum. θεὸς quidem planum est, etiam si cum fœminino ordinetur: κλυτὸς uerò, inclytus, & ἄγριος agrestis, nõ planum. unde κλυτὸς ἱπποδάμεια inclyta Hippodamia immutatio est.

EXPLANATIO.

IN nominibus quoque est aliquid confusionis: confunduntur enim interdum genere, casu, numero. quamobrem uariatur etiam eorum cõstructio in his, sine ullo uitio. οἷον σοφὸς, ἢ θεὸς.) σοφὸς adiectiuum est nomen, ob idq; trium generum, uoce tamen secundum genus uariata, σοφὸς, σοφὴ, σοφὸν. itaque indifferenter in genere ordinare ipsum licet. Θεὸς autem cõstat etiam ipsum esse communis generis. Homer. Iliad. θ. Μήτε τις οὖν θήλεια θεὸς τόγε, μήτε τις ἄρσην πειράτω διακέρσαι ἐμὸν ἔπος. Et Odyss. μ. sæpius de Circe, Κίρκη ἐϋπλόκαμος δεινὴ θεὸς αὐδήεσσα, Et Odyss. ν. Minerua de se loquente, Αὐτὰρ ἐγὼ θεός εἰμι διαμπερὲς ἥ σε φυλάσσω. Hesiodus de fama, Θεὸς νύ τις ἐστὶ καὶ αὐτή. Et Thucyd. in secundo, ἐξ ἐκείνου Ἀθηναῖοι ἔτι καὶ νῦν τῇ θεῷ ἑορτὴν δημοτελῆ ποιοῦσι. Demosthenes κατ' Ἀνδροτίωνος. Τὴν μὲν ἥ

θεὸν τῶν στεφάνους σεσυλήκασι. *Casu autē & numero etiā confundi nomina satis planum est per se.* τάσσηται.) συντάσσηται. *ut legitur in manu scripto codice.* Τὸ μὲν γὰρ θεὸς σαφές.) ἔστι ἀφίστασθαι τοῦ ἀκαταλλήλου δηλονότι, κἂν, *& reliqua.* Καὶ ἄγριος ὤν.) οὐ σαφές ἐστι ἀφίστασθαι τοῦ ἀκαταλλήλου. *Quia uoces sunt adiectiuorū masculinæ, sed figuratè nimirum* κατ᾽ ἐναλλαγὴν *in fœminino genere ponuntur, ut Iliad. β.* τὸν ῥ᾽ ὑπὸ Πειριθόῳ τέκε κλυτὸς ἱπποδάμεια, *de Meneptolemo in catalogo. Sic* ἄγριον ἄτην, *quod addit Apollonius, Homericum est pro* ἀγρίαν. *Quia quæ desinunt in* ος *purum adiectiua masculina, fœmininum in* α *item purum habent lingua communi. Nam Atticis* ος *terminatio cōmunis est. Reliqua autem in* ος *non purum exeuntia, fœmininum in* η *procreant, nisi quæ in* ρος *desinunt, quæ terminatio quasi pura est propter* ρ *literam, quæ uim habet uocalis: exceptis compositis, quia in his* ος *terminatio siue pura sit, siue non pura utriusq; generis est, ut* ὁ καὶ ἡ ῥιζοφάγος. *quanquam Attici in his quoque uoce utuntur fœminina. Sunt etiam quæ in* μος *desinunt simplicia communis generis, ut* ὁ καὶ ἡ ὠφέλιμος. *De ijs, si quis plura desideret, legat Budæū in commentarijs.*

ΜΕΤΟΧΗ.

ὉΜΌΛΟΓΟΝ δὲ καὶ τὸ, τὸ γράφων συντάττεσθαι παρατατικῷ, ἢ δηλονότι συνέμφασιν παρατατικοῦ ἐπιδέχεσθαι, γράφων ἔχαιρον.

PARTICIPIVM.

CERTVM est etiam γράφων *scribens, cum imperfecto iungi, quia confusam habet significationem imperfecti,* γράφων ἔχαιρον *scribens gaudebam.*

EXPLANATIO.

IN participio communis est uox præsentis & imperfecti temporis: unde cum præsenti uel imperfecto uerborū construitur eadē uox participij. hoc nondum fuerat dictum suprà, cùm de participijs ageretur.

ἈΠΑΡΕΜΦΑΤΟΝ.

ΚΑῚ τὸ ἀπαρέμφατον δὲ γράφειν μεταλήψεται τοῦ ἐνεστῶτος, καὶ παρατατικοῦ, καταλλήλους ἀποτελεῖ λόγους ἐν συντάξει τῶν τοιούτων ῥημάτων. συνέβαινε χθὲς γράφειν Σωκράτη, συμβαίνει σήμερον γράφειν Σωκράτη.

INFINITVM.

ET uerò infinitum γράφειν *scribere, transumptū ex præsenti & im-*

perfecto, cōgruam facit orationem iunctum cum huiusmodi aduerbijs, συνέβη χθὲς γράφειν Σωκράτει, contigit heri scribere Socrati: συμβαίνει σήμερον γράφειν Σωκράτει. contingit hodie scribere Socrati.

EXPLANATIO.

ΜΕΤΑ ΛΗΦΘΕΝ διὰ τοῦ ἐνεστῶτος.) *Ob id eadē uox est infinitiui præsentis, & præteriti imperfecti temporis, ut* λέγειν, γράφειν.

ΔΙΑΘΕΣΙΣ.

ΔΗΛΟΝ δ' ἔτι καὶ ἐπὶ διαθέσεως. τὰ γὰρ καλούμενα μεσότητος ῥήματα, συνεμπίπτωσιν ἀναδεχόμενα ἐνεργείας, καὶ πάθους οὐδὲν παρὰ τὰς διαθέσεις ἁμαρτάνεται.

GENVS VERBI.

RES perspicua est præterea in genere. nam quæ media dicuntur uerba, confusionem recipientia actionis & passionis, in his nihil, quod ad genus attinet, peccatur.

EXPLANATIO.

EST etiam in genere uerborum sæpe confusio, quæ ad uariandā sine uitio constructionem ualet. nam uerba media sub eadem uoce actionem passionémque significant. Itaque βιάζομαί σε, καὶ βιάζομαι ὑπὸ σοῦ, *recte dicitur.*

ΠΡΟΣΩΠΟΝ.

ΚΑΙ ἐπὶ συμπτώσεως δὲ προσώπου δῆλον ταὐτό. τὸ δὲ νικῶ, κατάλληλον μὲν ἐπὶ πρώτου ὁριστικοῦ καὶ τρίτου εὐκτικοῦ, ὡς ἔχει τὸ παρ' Ἀλκμᾶνι, νικῷ δ' ὁ κρέσσων. ἀκατάλληλον δὲ ἐπὶ δευτέρου ὁριστικοῦ, ἐπεὶ δεύτερον τὸ νικᾷς. τὸ μὲν οὖν κατάλληλόν τε καὶ μή, τῆς συντάξεως, οὕτω πως ληπτέον, καὶ ἔτι τοῦ μεταβατικοῦ, καὶ ὅλως τοῦ πρὸς ἕτερον τῶν μερῶν. πρὸς γὰρ τὰς διαφόρους τούτων δυνάμεις, διάφορα καὶ τὰ τῆς συντάξεως, ὡς ἐν τοῖς καθ' ἕκαστα ἔσται δῆλον.

PERSONA.

QVINETIAM in confusione personæ planum est. nam νικῶ *uinco, congruit quidem in prima indicatiui, & tertia optatiui, ut est apud Alcmana,* νικῷ δ' ὁ κρέσσων, *uincat uerò melior sed in secunda indicatiui non congruit, quia secunda est* νικᾷς *uincis. Conuenientiā igitur constructionis & contrà, ad hunc modū fere interpretari oportet, transitionémque, & in summa partium aliarum ad alias relationem: ex quarum uaria potestate etiam constructionis ratio uariatur, sicut in singularum partium tractatu planum fiet.*

EXPLANATIO.

ΔΗ̃ΛΟΝ ταὐτό.) *Nempe* τὰ συμπίπτοντα καθ' ὁποιουῦν ἀριθμὸν τοῦ ἀκαταλλήλου. Νικῶ.) *Confusio est in hac uoce. est enim eadem uox primæ personæ præsentis indicatiui modi, & tertiæ optatiui, licet scriptura distinguatur, ι in optatiui tertia persona subscripto. uarie igitur ordinari potest. Cæterum in secunda persona præsentis indicatiui iccirco recepta non est, quia redarguitur ab alia uoce propria eius personæ* νικᾷς. Παρ' Ἀλκμᾶνι.) *Poëta fuit Lyricus. Est autem sententia eius, quæ citatur hoc loco, prouerbialis, significans nō tam numerãdas esse in decernendo sententias, quàm expendendas: quia ex earũ põdere melius, quàm ex numero decernatur. uide Erasmum in prouerbio, Hæc potior.*

ΤΙ͂ ΤΟ` ΕΥ͂ ΣΥΝΤΆΤΤΕΙΝ.

ΔΙ͂ Ο̃, καὶ εἴη ἂν τὸ εὖ συντάττειν, καταλλήλως ἐπιπλέκειν πρὸς ἄλληλα τὰ τοῦ λόγου μέρη, ὡς ὁ λόγος ὁ ὀρθὸς λέγει. καὶ τοὐναντίον τὸ σολοικίζειν. ἁμαρτία δὲ περὶ σύνταξίν τε καὶ φράσιν ὁ σολοικισμός. ὁ δὲ ὀρθὸς, ἐν τοῖς παρ' ἐνδοξοτέροις τῶν λογίων ὡς ἐπιτοπλὺ λεγομένοις. ἐκ τούτων δὲ καὶ περὶ τούτων ἡ γραμματικὴ θεωρία καὶ μέθοδος.

QVID RECTE ORDINARE.

ERIT *igitur recte ordinare, apte orationis partes inter se cõnectere, sicut recta ratio præscribit: contrarium autem, solœcissare. Vitium enim structuræ & locutionis, est solœcismus. Recta uero ratio fere in sermone eorum qui eruditione præstant, posita est. Ex hoc enim ortum, in hoc uersatur grammatices studium & ratio.*

EXPLANATIO.

ΔΙ͂ Ο̃ καὶ ἄν.) *Ex ijs, quæ iam dicta sunt in genere de recta constructione, eius definitionem colligit. Conferuntur autem ut contraria* τὸ εὖ συντάττειν καὶ τὸ σολοικίζειν.

ΠΕΡῚ

ΠΕΡῚ ὈΝΌΜΑΤΟΣ.

ΩΝ δὲ τοῦ λόγου μερῶν τὰ πρωτεῖα εἴληχε τοὔνομα καὶ ῥῆμα. τῶν μὲν γὰρ ἄλλων χωρὶς γίνοιτ' ἂν λόγος τέλειος, ἄνευ δὲ τουτωνὶ οὐκ ἂν γίγνοιτο. διαφερέτω δὲ μηδὲν ὄνομα λαβεῖν ἢ ἀντωνυμίαν.

DE NOMINE.

CAETERVM inter partes orationis principatū sortita sunt nomen & uerbum. nam sine alijs perfecta esse potest oratio: sine his autē non potest. Nihil tamen interſit, nomen accipias an pronomen.

EXPLANATIO.

IN tradenda separatim singularum partium orationis constructione, earum ordinem sequitur, à nomine incipiēs & uerbo: quæ duæ partes ob id cæteris anteponuntur, quòd sine his nulla perfecta sit oratio. Nomen autem uerbo iccirco præponitur, quia substantiam significat, cuius proprium est agere uel pati, unde uerbi proprietas nascitur, id est actio, uel passio. Siue quia (ut author est Fabius) nomen sermonis materiam, uerbum autem eiusdem uim significat. alterum enim est quod loquimur, alterum de quo loquimur ΔΙΑΦΕΡΈΤΩ δὲ μηδὲν.) τότε γὰρ συνίσταται καὶ αὐτοτέλεια, ὅταν ἀντ' ὀνόματος παραληφθῇ ἡ ἀντωνυμία, καὶ δυνάμει πάλιν ἡ αὐτὴ σύνταξις ᾖ, *ut inquit Apollonius, tunc enim etiam perfecta est oratio, cum nominis loco pronomen adhibetur. estq; eadem potestate constructio.*

ὍΡΟΣ ὈΝΌΜΑΤΟΣ.

ἜΣΤΙ δὲ τοὔνομα μέρος λόγου πτωτικόν, σημαντικὸν ἄνευ χρόνου· εἴδη δὲ τούτου, τὰ μὲν κατὰ φωνήν, τὰ δὲ κατὰ σημασίαν. κατὰ μὲν φωνήν, πρωτότυπον, καὶ παράγωγον. κατὰ δὲ σημασίαν, κύριον, προσηγορικόν, ἐπίθετον, καὶ ὅσα γε εἴρηται πρότερον. διῄρηται δὲ καὶ τὰ τοῦ παραγώγου εἰς πατρωνυμικόν, κτητικόν, συγκριτικόν, ὑπερθετικόν, ὑποκοριστικόν, παρώνυμον, καὶ ῥηματικόν.

DEFINITIO NOMINIS.

EST autem nomen pars orationis casibus inflexa, significans sine tempore. Species uerò huius partim secundum uocem, partim secūdum significationem traduntur. Secundum uocem primitiua, & deriuatiua. Secundum significatum autem propria, appellatiua, adiectiua, & quæcunque antè dicta sunt. Porrò species deriuatiui nominis diuiduntur in

patronymicum, poßeßiuum, comparatiuum, superlatiuū, diminutiuum denominatiuum, & uerbale.

EXPLANATIO.

ΚΑΙ ὅσα γε εἴρηνται πρότερον.) *Libro primo.* ἀναφορικόν, *ut* οἷος. ἐρωτηματικόν, ποῖος. ἀριθμητικόν, εἷς, δύο. *Et libro secundo rursus,* ἐθνικόν, Φρύξ. ἀόριστον, ὁποῖος. περιληπτικόν, δῆμος. ὡς μεριζόμενον, ἕτερος, ἕκαστος, ἄλλος. περιεκτικόν, ἀμπελών, δαφνών, κιττών, ἱππών. πεποιημένον, φλοῖσβος, ῥοῖζος, ὀρυγμαδός. τακτικόν, πρῶτος, δεύτερος. πρός τι ἔχον, πατήρ, υἱός. ὡς πρός τι ἔχον, νύξ, θάνατος. *Sūt & alia genera, de quibus uide Moschopulum* περὶ ἐρωτημάτων.

ΚΥΡΙΟΝ.

ἜΣΤΙ δὲ κύριον τὸ τῆς πρώτης καὶ κατὰ μέρος οὐσίας σημαντικόν. οἷον Σωκράτης, Πλάτων.

PROPRIVM.

EST autem proprium, quod primam & singularem substantiam significat, ut Σωκράτης, Πλάτων. *Socrates, Plato.*

EXPLANATIO.

ΤΗΣ πρώτης καὶ κατὰ μέρος οὐσίας.) *Primæ ac singulares substantiæ sunt quæ dicuntur indiuidua, quæ certis circunscribūtur & terminātur proprietatibus: unde earum nomina propria dicta sunt. Cæterū cum nomen (ut dictū est) partim secūdum significationē, partim secūdū uocem diuidatur, primo loco eas incipit docere species nominis, quæ secundum significationem traduntur: deinde eas quæ ex uoce pendēt persequetur.*

ΠΡΟΣΗΓΟΡΙΚΟΝ.

ΠΡΟΣΗΓΟΡΙΚΟΝ δὲ τὸ τῆς δευτέρας, καὶ καθόλου οὐσίας. οἷον ἄνθρωπος, ἵππος.

APPELLATIVVM.

APPELLATIVVM uerò, quod secundam & uniuersalem, ut ἄνθρωπος *homo,* ἵππος *equus.*

EXPLANATIO.

ΤΗΣ δευτέρας καὶ καθόλου οὐσίας.) *Secundæ & uniuersales substātiæ sunt genera & formæ, ut animal, homo, equus: quæ de primis dicuntur substantijs. harum nomina appellatiua uocantur.*

ἘΠΙΘΕΤΟΝ.

ἘΠΙΘΕΤΟΝ δὲ τὸ κατὰ κυρίων ἢ προσηγορικῶν λεγόμενον. οἷον ἀνδρεῖος, ταχύς.

ADIE-

ADIECTIVVM.

PORRO adiectiuum, quod de proprijs & appellatiuis dicitur, ἀνδρεῖος fortis, ταχὺς uelox.

ΣΥΝΤΑΞΙΣ ἘΠΙΘΕΤΟΥ.

ΤΟΙΟΥ͂ΤΟ δ' ὂν τὸ ἐπίθετον, οὐ μόνον ὁμογενῶς τε, καὶ ὁμοπτώτως, καὶ ὁμοαρίθμως τοῖς κυρίοις καὶ προσηγορικοῖς πρόσκειται, ἀλλὰ καὶ πλαγίως συντάσσεται ὀνομάτων ἑτέρων αἰτιατικῇ. ἡ γὰρ τῆς δοτικῆς χρῆσις οὐ πάνυ τοι ἀκριβής. ὑγιὴς οὖν τὸ σῶμα, καὶ λευκὸς τὴν τρίχα, καὶ πυῤῥὸς τοὺς ὀφθαλμούς.

CONSTRVCTIO ADIECTIVI.

ADIECTIVVM uerò huiusmodi non solùm in eodẽ genere, casu, & numero proprijs & appellatiuis adhæret, uerũetiam oblique cum aliorum nominum accusatiuo construitur. Nam datiui usus nõ admodum exquisitus est. ὑγιὴς ergo τὸ σῶμα, sanus corpus. & λευκὸς τὴν τρίχα, albus capillos, & πυῤῥὸς τοὺς ὀφθαλμοὺς, igneus oculos.

EXPLANATIO.

ΠΛΑΓΙ͂ΩΣ.) γράφεται πλαγία. Hæc est quæ dicitur συνεκδοχικὴ σύνταξις, quæ uerbis etiam passiuis & neutris accidit, ut ὑγιαίνω, τύπτομαι τὴν κεφαλήν.

ἘΝΑΡΘΡΩΣ.

ΚΑΙ͂ τὰ μὲν ἐνάρθρως, τὰ δὲ ἀνάρθρως. ἐνάρθρως μὲν, ἔνθα ἡ τοῦ ὑπαρκτικοῦ μετοχὴ λείπουσα, ὅμως ἐννοεῖται, οἷον, ὁ ἀγαθὸς Σωκράτης φιλοσοφεῖ. τὸ γὰρ ἐντελές ἐστιν, ὁ Σωκράτης ὁ ὢν ἀγαθός. ὥστε εἰ καὶ τὸ κύριόν γε προτάττοιτο, οὐδ' οὕτως ἄνευ ἄρθρου τὸ ἐπίθετον λέγοιτ' ἄν, ὁ Σωκράτης γάρ τοι ὁ ἀγαθὸς φαμὲν, ἑκατέρῳ τῶν ὀνομάτων ἄρθρον συνάπτοντες. οὕτω γὰρ συμβαίνειν ἀνάγκη προσκειμένου τοῦ κυρίου, ἢ προσηγορικοῦ. Ἀνάρθρως δέ τοι προφέρεται, ἔνθα τὸ ὑπαρκτικὸν αὐτὸ ῥῆμα μόνον, ἢ λεγόμενον, ἢ νοούμενον. Σωκράτης ἀνὴρ ἀγαθὸς, Ἀριστοτέλης σοφός. ταῦτα γε μὴν καὶ εἰς ἔναρθρον γενικὴν πληθυντικοῦ μεταβάλλειν οὐδὲν ἂν κωλύοι. Σωκράτης τῶν ἀγαθῶν ἐστὶν, Ἀριστοτέλης τῶν σοφῶν. Τὰ μὲν οὖν κύριά τε, καὶ προσηγορικὰ ὁμοιογενῶς τε, καὶ ὁμοιοπτώτως, καὶ ὁμοαρίθμως σφίσι τὰ ἐπίθετα ἔχει. Συμπαραληφθήτω δὲ τούτοις καὶ τὰ ὁμώνυμα, ὧν ὄνομα μὲν κοινὸν, ὁ δὲ κατὰ τοὔνομα λόγος τῆς οὐσίας διάφορος. Καὶ τὰ συνώνυμα, ὧν τό, τε ὄνομα καὶ ὁ λόγος κοινόν. Καὶ τὰ ἔθνους δηλωτικά. καὶ τὰ περιεκτικὰ, οἷον τὰ ἅμα δηλοῦντα τὸ περιέχον, καὶ τὸ περιεχόμε-

νον, οἷον δαφνὼν, κοιτών. Καὶ τὰ μιμητικῶς πρὸς τὰς τῶν ἤχων ποιότητας πεποιημένα. Καὶ πρὸς τούτοις, τὰ γένους ἢ εἴδους σημαντικά. Καὶ τὰ ἀπολελυμένα, οἷον τὰ καθ' ἑαυτὰ νοούμενα, θεὸς, λόγος.

Περὶ δὲ τῶν λοιπῶν κατὰ τὴν σημασίαν εἰδῶν πλείω τινὰ σύνταξιν ἔχει, λέγωμεν. τὰ μὲν οὖν πρὸς ἕτερον ἀεὶ θεωρούμενα, καὶ διὰ τὴν τοιαύτην φύσιν ὀνομαζόμενα πρός τι, καθ' ὑπεροχὴν μὲν ὄντα, ἢ καθ' ὑποταγὴν, ἀπὸ εὐθείας εἰς γενικὴν τῶν πρὸς ἃ ἡ φύσις ἀποδίδοται. οἷον πατὴρ υἱοῦ, δοῦλος δεσπότου. διπλάσιον ὑποδιπλασίου. ὡσαύτως δὲ καὶ τὰ κατὰ διαφορὰν λεγόμενα, οἷον ἄλλο, ἕτερον, διάφορον. καλείσθω δὲ διαφορικά. Ἐξ ἴσου δὲ ὄντα ἀπ' εὐθείας πρὸς δοτικὴν, ὡς ὁ, φίλος τῷ δεῖνι. καὶ ἴσος, καὶ γείτων, καὶ ὅμοιος, καὶ ὁ αὐτὸς, καὶ ὁ ἐναντίος. καὶ ὅσα ἐκ τοῦ ὁμοῦ, ἢ τοῦ σὺν, τυγχάνει συγκείμενα. οἷον ὁμούσιος, ὁμοφυὴς, σύμψηφος, σύνεδρος. τὸ δὲ πρὸς γενικὴν ταῦτα συντάσσειν, κτητικοῦ ἂν εἴη, οὐ τοῦ περὶ τὸ πρός τι ἐτύμου. ὡσαύτως δὲ καὶ τὰ ἀπὸ τοῦ ὁμοίου, καὶ ἴσου, καὶ τῶν τοιούτων, οἷον ὁμοιοσχήμων, ἰσοπαλής.

CVM ARTICVLIS.

ATQVE aliâs cum articulo, aliâs sine articulo. Cum articulo quidem, quando uerbi substātiui participiū abest, sed subintelligitur, ut ὁ ἀγαθὸς Σωκράτης φιλοσοφεῖ, *bonus Socrates philosophatur. integrū enim esset,* ὁ Σωκράτης, ὁ ὢν ἀγαθὸς, *Socrates existens bonus. Itaque si proprium nomen præponatur, ne sic quidem sine articulo adiectiuum pronunciandum est. nam* ὁ Σωκράτης ὁ ἀγαθὸς *dicimus, utrique nomini articulum adaptantes. Ita enim fieri necesse est, præcedente proprio uel appellatiuo. Sine articulo uerò profertur, ubi substātiuum uerbū solum adest, uel expressum, uel subintellectum.* Σωκράτης ἀνὴρ ἀγαθὸς, *Socrates uir bonus.* Ἀριστοτέλης σοφὸς, *Aristoteles sapiens. Tametsi ista in articulatū genitiuum pluralem mutare nihil prohibet.* Σωκράτης τῶν ἀγαθῶν ἦν, *Socrates ex bonis erat.* Ἀριστοτέλης τῶν σοφῶν, *ex sapiētibus. Itaq; propria & appellatiua in eodē genere, casu & numero adiectiua sibi adiungunt. Addantur autem his etiā homonyma, quorū nomen quidem commune est, sed secundū nomen ratio substātiæ diuersa. Item synonyma, quorum tum nomen, tum ratio cōmunis est. Præterea quæ gentem significant: & contentiua, ea scilicet quæ simul significant continens & cōtentum, ut* δαφνὼν *lauretum,* κοιτὼν *cubile. Præterea, quæ ad imitationem secundum sonorum qualitates sunt effecta. Ad hæc, quæ genus aut speciem significāt. Item absoluta, quæ ui-*

delicet per se ipsa intelliguntur, θεὸς deus, λόγος ratio. De reliquis autem secundum significationem formis, quam cõstructionem habeant dicamus. Quæ igitur ad aliud semper referuntur, atque ob talem respectum nominantur ad aliquid, si secundum excellentiam uel subiectionem sumuntur, è recto in genitiuum tendunt eorum ad quæ referuntur, ut πατὴρ υἱοῦ, pater filij: δοῦλος δεσπότου, seruus domini: διπλάσιον ὑποδιπλασίου, duplum dimidij. Similiter ea quæ secundum differentiam dicuntur, ut ἄλλο aliud. ἕτερον alterum. διάφορον diuersum, uocenturq; differentialia. Quæ uerò ex æqualitate existũt, è nominatiuo in datiuũ, ut φίλος τῷ δεῖνι, amicus alicui, & ἴσος æqualis, & γείτων uicinus, & ὅμοιος similis, & ὁ αὐτὸς idem, & ὁ ἐναντίος contrarius. Item quæcũque ex ὁμοῦ simul, uel σὺν cum componuntur, ut ὁμούσιος eiusdem substantiæ, ὁμοφυὴς eiusdem naturæ, σύμψηφος consentiens, σύνεδρος cõsessor. Nam cum genitiuo hæc iungere, possessionis fuerit, nõ relationis ueræ. Eodem autem modo, etiã ea quæ ex ὅμοιος similis, & ἴσος æqualis, & similibus componuntur, ut ὁμοιοσχήμων figura similis, ἰσοπαλὴς æqualis in pugna.

EXPLANATIO.

ΚΑὶ τὰ μὲν ἀνάρθρως.) *Et partim quidem cum articulo, partim sine articulo: subaudi* συντάσσεται τοῖς κυρίοις καὶ προσηγορικοῖς τὰ ἐπίθετον. Ἐνάρθρως μὲν.) *Idem tradit Apollonius libro primo dicens:* τὰ δὲ ἐπιθετικὰ ἐπὰν συντάσσηται κυρίοις ὀνόμασι, πάντως σὺν ἄρθροις λέγεται. εἰ μὴ τὰ ὑπαρκτικὰ τῶν ῥημάτων ἐπιφέροιτο. ὁ γραμματικὸς Τρύφων ἀναγινώσκει. ὁ φιλόσοφος Τρύφων περιπατεῖ. καὶ οὐκ ἄλλως ἀφαιρεθήσεται τὸ ἄρθρον, εἰ μὴ ὑπαρκτικὴ μετοχὴ ἐπενεχθείη. γραμματικὸς ὢν Τρύφων ἀναγινώσκει. φιλόσοφος ὢν Δίων διαλέγεται. Τὸ γὰρ ἀπελὲς ἦν ὁ Σωκράτης.) *Sed si per participium sine ullo articulo loqui uelimus, dicemus:* Ἀγαθὸς ὢν Σωκράτης φιλοσοφεῖ. *Sic enim detrahitur articulus* διὰ τὴν νῦν ἐμφανιζομένην ποιότητα διὰ τοῦ ὢν μετοχῆς, *authore Apollonio. Nã cum duæ qualitates uni subiecto tribuantur sine coniunctione, alterã participio uerbi sulstãtiui, uel articulo eius loco posito expediri necesse est, alterã uerbo.* Οὐδὲ οὕτως ἄνευ ἄρθρου.) *Propterea dicit Apollonius:* Πάντως σὺν ἄρθροις λέγεται. *Quod adeò uerum est, ut si plura adhibeantur epitheta, pluribus sit opus etiã articulis,* ὁ σεμνὸς, ὁ καλὸς Σωκράτης. *uel,* ὁ Σωκράτης, ὁ σεμνὸς, ὁ καλὸς ὑβρίζεται. Οὕτω δὲ ξυμ-

βαίνειν ἀνάγκη.) Hoc sic accipere debemus. si præcedat substantiuum cum articulo, utrunque nomen necessariò habere articulum, non simpliciter, si præcedat substãtiuum. potest enim sine articulo præcedere sequente adiectiuo cum articulo. Διονύσιος ὁ γνώριμός μου θέλει γίνεσθαι φιλόσοφος Contrà uerò adiectiuo præcedẽte, substantiuũ articulo caret, ut ὁ ἀγαθὸς ἄνθρωπος. ὁ ἐμὸς δοῦλος, ὁ ἀτακτήσας παῖς τυπτέσθω Causam ponit Apollonius his uerbis, ἐπεὶ τὰ ἐπιθετικώτερον ἀκουόμενα φέρεται ἐπὶ τὰ ὑποκείμενα, οὐ μὴν τὰ ὑποκείμενα πάντως ἐπὶ τὰ ἐπιθετικά. εἴγε τὸ ἄνθρωπος οὐκ ἐπιζητεῖ τὸ λόγιος, τὸ γε μὴν λόγιος τὸ ἄνθρωπος. συμβαίνει δὲ καὶ τὴν συνοῦσαν ἀναφορὰν ἐν τῷ λόγιος συμφέρεσθαι ἐπὶ τὸ ἄνθρωπος. καὶ ὡς οὐκ ἔδει προσθεῖναι μετὰ τὸ λόγιος, οὕτως οὐδὲ μετὰ τό, ἐν τῷ ὁ λόγιος ἄνθρωπος, ἕτερον ἄρθρον. Σωκράτης τῶν ἀγαθῶν ἦν.) hîc subintelligunt εἷς. Est enim constructio partitiua, hoc modo. Σωκράτης εἷς τῶν ἀγαθῶν ἦν. Vertitur etiam substantiuum nomen in genitiuum pluralem. οἱ χαρίεντες τῶν ἀνθρώπων, & subauditur ἀπό. Συμπαραλήφθω δὲ τούτοις.) τοῖς ἄλλοις τοῖς κατὰ σημασίαν λαμβανομένοις δηλονότι. Τὰ ὁμώνυμα.) Aequiuoca uulgò interpretantur. sic autem dicũtur proprie res cõmune nomẽ habẽtes, quibus definitio tamen quæ cũ nomine conuerti debet, cõmunis non est, ut canis, animal domesticũ, & sydus, & piscis. Taurus mons Asiæ, bos admissarius, sydus cæleste, philosophi nomen apud Aulũ Gell. Λόγος τῆς οὐσίας significat λόγον ὁριστικόν, id est definitionem. ὁ κατὰ τοὔνομα, id est ὁ ἀντιστρέφων τῷ ὀνόματι, quæ definitio cũ nomine conuertatur, ut animal rationale cũ homine. Aristotelis definitione utitur Theodorus, ut ex rebus ipsis nomina intelligantur, hoc est ἡ ὁμωνυμία. Eodem modo traduntur synonyma. Καὶ τὰ συνώνυμα.) Ea sunt res, quibus nomen est commune, & definitio quæ cum nomine conuertitur, ut homo & leo dicuntur animal communi nomine, sic ututrique definitio quoque animalis conueniat. Est enim uterque corpus uiuens & sentiens. Ex quo synonyma etiam dicuntur multa nomina eiusdem rei, ut gladius, ensis, quæ proprie πολυωνυμία est. Καὶ τὰ μιμητικῶς.) τὰ μιμητικὰ intelligit, quæ etiam πεποιημένα, siue ποιητικά, dicuntur, facta à sonis, ut inquit Diomedes: Priscianus factitia dicit. Τὰ γένους ἢ εἴδους σημαντικά.) Ad hæc præcipue pertinet definitio τοῦ προσηγορικοῦ superior. talia sunt ἄνθρωπος, ζῶον. Dicuntur autem ex significatione εἰδικὰ καὶ γενικά.

κά. Καὶ τὰ ἀπολελυμένα.) Sic Moschopulus interrogat, τί ἐστι ἀπολελυμένον; ὃ καθ' ἑαυτὸ νοεῖται, οἷ' θεός, λόγος, ἄγγελος. Et Priscianus, absolutum (inquit) est quod per se intelligitur, non egens alterius adiunctione nominis, ut deus, ratio. Hæc opponuntur τοῖς πρὸς ἕτερον λεγομένοις, de quibus mox dicetur, quæ sine assumpta aliqua re extrinsecus perspici non possunt. Τὰ μὲν οὖν πρὸς ἕτερον ἀεὶ θεωρούμενα.) πρός τι (inquit Aristoteles) τὰ τοιαῦτα λέγεται, ὅσα ἅπερ ἐστὶν ἑτέρων εἶναι λέγεται, ἢ ὁπωσοῦν ἄλλως πρὸς ἕτερον. & rursus, ἔστι δὲ τὸ εἶναι τοῖς πρός τι ταὐτὸν τῷ πρός τι πῶς ἔχειν. Ex quo grammatici quoque id nomē ad aliquid esse dicunt, ὃ πρὸς ἕτερον ἔχει σχέσιν, καὶ αὐτὸ ὅπερ ἐστὶ, ἑτέρων εἶναι λέγεται. οἷ' πατὴρ υἱός. δοῦλος δεσπότης. Horū nominū tres species numerātur, prima τὰ καθ' ὑπεροχὴν ἢ καθ' ὑποταγὴν, in quibus alterum altero superius aut inferius est, siue quæ inæquali quadam comparatione conferūtur, ut pater & filius, dominus & seruus, doctor & discipulus: superiora enim sunt pater, dominus, doctor: inferiora uerò filius, seruus, discipulus. Secundam speciem efficiunt τὰ διαφορικὰ, quæ differentiam significant, ut ἄλλο, ἕτερον. Atq; hæ duæ species genitiuo iunguntur eius nominis ad quod referuntur. Ad tertiam pertinent τὰ ἴσα, dicta etiā ἰσοπαλῆ, æquiparantia Prisciano, quæ æquali comparatione consistunt. hæc proprie datiuum postulant. Aliquando etiam cum genitiuo construuntur κτητικῶς, non ex germana significatione relationis.

ὩΣ ΠΡΟ͂Σ ΤΙ.

ΤᾺ ΔῈ ὡς πρός τι, οἷ' τὰ ἀμέσως ἀντικείμενα, διεζευγμένως ἀλλήλοις συντάσσεται. ἤτοι ἡμέρα ἐστὶν, ἢ νύξ. ἢ φῶς, ἢ σκότος. ἢ ζωὴ, ἢ θάνατος. ἢ νόσος, ἢ ὑγίεια.

TANQVAM AD ALIQVID.

QVAE autem sunt tanquam ad aliquid, ut quæ sine medio opponūtur, disiunctiue inter se ordinantur, ἤτοι ἡμέρα ἐστὶν, ἢ νύξ, uel dies est, uel nox. ἢ φῶς, ἢ σκότος, uel lux, uel tenebræ. ἢ ζωὴ, ἢ θάνατος, uel uita, uel mors. ἢ νόσος, ἢ ὑγίεια. uel morbus, uel sanitas.

EXPLANATIO.

ἈΜΈΣΩΣ ἀντικείμενα.) Ex ijs quæ inter se opponūtur apud Aristotelem, alia opponūtur ὡς τὰ πρός τι, ut duplum & dimidium: alia ὡς τὰ ἐναντία, ut album & nigrum: alia ὡς στέρησις καὶ ἕξις, ut cæcitas & uisus: alia ὡς κατάφασις καὶ ἀπόφασις, ut Socrates disputat, Socrates

non disputat. Sunt itaque τὰ πρός τι, de quibus dictum est, τῶν ἀντικειμένων. Et similiter τὰ ὡς πρός τι ex genere contrariorum. Duæ enim sunt contrariorum species: una eorum quæ medium habent, ut album & nigrum, calidum & frigidum: altera eorum quæ medio carent, ut uirtus & uitium, nox & dies, quæ ὡς πρός τι dicuntur. Sunt enim τὰ ὡς πρός τι, τὰ πρὸς ἕτερον λεγόμενα, κατ' ἐναντιότητα δὲ φθαρτικήν, id est, quæ contrarium ad quod dicuntur perimunt. Quare τὰς διεζευγμένας συντάξεις τοῖς διαζευκτικοῖς συμπαραλαμβανόμενα συνδέσμοις ποιοῦσιν, ut οἷον, ἢ ἀρετὴ ἢ κακία, ἢ νὺξ ἢ ἡμέρα.

ΠΕΥΣΤΙΚΑ'.

Τὰ δὲ πευστικά, οἷον τὰ ἀπόκρισιν ὡρισμένως ζητοῦντα, ἥκιστα ἄρθροις συντάσσεται, ἐφ' ἐρωτήσει ἀρκτικῇ λόγου. ὅτι τὸ μὲν πύσμα ἀγνοοῦντος, τὸ δὲ ἄρθρον ἀναφέροντος. τίς, ποῖος, πότερος, πόστος, πόσος, πηλίκος, ποδαπός, ποσταῖος. ἐφ' ἀνταπερωτήσει δέ ποι τοῦ εἰρημένου καὶ ἐνάρθρως ἐσθ' ὅτε. οἷον τὰ ποῖα λέγεις; τὸν τίνα; καὶ ὁ τίς ἐρωτᾷς; συνάπτεται δὲ τὰ ἐρωτηματικὰ ταῦτα, καὶ μάλιστα τὸ τίς, τῶν ῥημάτων τοῖς ὑπαρκτικοῖς τε, καὶ κλητικοῖς, ἐπαγομένου τε ὀνόματος, καὶ εἰ ἀντωνυμία ἐκ τρίτου πρόσκειται. τίς ἐστιν οὗτος; ἢ τίς ὅδε καλεῖται; λέγομεν, ὅτι Σωκράτης. καὶ ἐλλειπτικῶς τοῦ ὑπαρκτικοῦ. τίς οὗτος; εἰρημένον τὸ τίς τάττεται μόνον, παντὶ ῥήματι συνάπτεσθαι δυνατὸν ἂν εἴη. τίς βαδίζει; τίς διαλέγεται; καὶ εἰ μὲν ἀντωνυμία ἀποδοθείη, ἥκιστ' ἂν ἐπερωτήσεως δέοι, οἷον, τίς γράφει; ἐγώ. εἰ δ' ὄνομα, τι δεῖ ἐρωτήσεως ἑτέρας, διὰ τοῦ ὀνόματος ὁμώνυμον, καὶ ἄλλως πολύσημον. τίς γράφει; Ἡσαΐας. τίς Ἡσαΐας; ὁ Νικολάου. Διαπορητικῶς δὲ ἐρωτῶν, πρὸς ὑποτακτικὸν συντάσσεται. πότερον σιωπῶ; τί λέγω; ὅλως τε ἡ ἐρώτησις ὑποτακτικὸν τοῦ ῥήματος ἀπαιτεῖ. βούλει εἴπω;

INTERROGATIVA.

CAETERVM interrogatiua, ut quæ responsionem definite desiderant, minime cum articulis iunguntur in interrogatione, quæ est orationis initium: quia interrogatio ignorantis est, articulus autem referentis. τὶς quis, ποῖος qualis, πότερος uter, πόστος quotus, πόσος quãtus, πηλίκος quãtus, ποδαπὸς cuias, ποσταῖος quotus. In interrogatione uerò qua ad id quod dicitur respondemus, cum articulo interdum proferuntur, ut τὰ ποῖα λέγεις; qualia dicis? τὸν τίνα; quem dicis? & ὁ τίς ἐρωτᾷς; quis es qui interrogas? Construuntur autẽ interrogatiua huiusmodi, maxime

hoc nomen

hoc nomen τίς, *cum uerbis substantiuis & uocatiuis, ita ut nomen uel pronomen tertio loco subiungatur.* τίς ἐστιν οὗτος; *quis est iste? uel,* τίς ὁ δὲ καλεῖται; *quis hic uocatur? Respondemus* Σωκράτης. *Et per defectum substantiui uerbi, ut* τίς οὗτος; *quis iste? Quòd si* τίς *ponatur solum, cum quouis uerbo connecti poterit, ut* τίς βαδίζει; *quis ambulat?* τίς διαλέγεται; *quis disputat? Et si pronomen reddatur, subinterrogatione opus non erit, ut* τίς γράφει; ἐγώ. *quis scribit? ego. Si uerò nomen, rursus opus erit interrogatione altera, quòd nomen unum, & commune sit multis rebus, multaq; significet.* τίς γράφει; Ἠσαΐας. *quis scribit? Esaias.* τίς Ἠσαΐας; ὁ Νικολάου. *quis Esaias? filius Nicolai. Sed dubitantis modo interrogãs, cum subiunctiuo ordinabitur.* πότερον σιωπῶ; *utrum taceam?* τί λέγω; *quid dicam? In summa, interrogatio subiunctiuum uerbum postulat,* βούλει εἴπω; *uis dicam?*

EXPLANATIO.

ΤΑ ΔΕ πύσμα.) *hæc etiam* ἐρωτηματικὰ *dicuntur. tametsi sunt qui ea distinguant, quòd* τὰ πύσματα *longiorem desiderent responsionem, ut* ποῦ ὁ Πέτρος; ἐν Ῥώμῃ. τὰ δὲ ἐρωτηματικὰ *breuiorem, aduerbio* ναί, *uel* οὔ, *uel etiam solo nutu contenta. hæc siue* πύσματα, *siue* ἐρωτηματικὰ, *articulos non admittunt in ea interrogatione, quæ sermonis principium est: sed in ea, qua utimur interdum respondẽtes, articulos habere possunt.* Τὸ δὲ ἄρθρον ἀναφέροντος.) τὸ γὰρ ἄρθρον ἀναφορὰν σημαίνει, καὶ ἀναπόλησιν ποιεῖ περὶ γνωσμένου τοῦ. *De quo uide infrà* περὶ ἄρθρου. Τίς.) τίς *de singularibus & indiuiduis interrogat:* τί *uerò neutrum, non solùm de indiuiduis, uerùm etiam de secũdis substantijs.* Ποῖος.) *De qualitate, hoc est affectu, uel habitu, sciẽtia, uirtute, potentia, impotentia, passione, figura & forma. ad quod per quoduis epithetum commode respondetur, ijs exceptis quæ sunt quantitatis.* Πόσος, πόστος.) πόσος *quotus: cui respondet,* τρίτος, τέταρτος, *& deinceps alia: ut* πόσον ἄγει ἔτος; πόστην ὥραν τῆς ἡμέρας; *fit autem à* πόσατος *per syncopen.* πόσος *uerò quãtus, uel quàm multus.* πόσοι *quot uel quanti. Acuit autem ultimam syllabam cum à significatione interrogationis discedit, ut* ποιός. Πηλίκος.) ἀπὸ τῆς μεγέθους, καὶ τοῦ συνεχοῦς ποσοῦ. Ποδαπός.) ἀπὸ τῆς ἐθνικῶν, *cui respondet* Ἀθηναῖος, Ῥωμαῖος, *& similia.* Ποσταῖος.) ἀπὸ χρόνου, *ut,* ποσταῖος παρεγένου; *Huic respondet* τριταῖος, τεταρταῖος, *& cætera eiusdem generis.* Τὸν τίνα.) *subaudi* λέγεις, *quod manuscriptus codex habet.* Ἐκ τεί-

του.) *Non tertiæ personæ, ut interpretati sunt quidam, sed tertio loco, id est post uerbum, & tam ad nomẽ quàm ad pronomen refertur. Nam in huiusmodi interrogatione quæ fit per* τίς, *cum uerbis substantiuis, uel uocatiuis, aut nomen tertio loco adhibetur, & respondetur per pronomen, ut* τίς ἐστι Σωκράτης; οὗτος. *aut contrà, pronomen tertium est, & per nomen respondetur, ut* τίς ἐστιν οὗτος; Σωκράτης. ὅτι Σωκράτης.) *subaudi* λέγομεν, *quod Georgius Lecapenus in eadem re & oratione posuit, ut sit,* λέγομεν ὅτι Σωκράτης. Καὶ εἰ μὲν ἀντωνυμία.) *Si per pronomen respondeatur, propterea interrogatione denuo opus nõ fuerit, quia pronomen relatione, uel demonstratione personam certam denotans, omnem dubitationem funditus tollit. Nomẽ autem infinitæ est personæ: quare si per ipsum respondeamus, tantisper erit nouæ interrogationi locus, donec certa proprietate personam terminemus ac definiamus, ut* τίς γράφει; Ἠσαΐας. τίς Ἠσαΐας; ὁ Νικολάου. *Multi enim fuerunt hoc nomine, & unus in primis nobilis propheta filius Amos.*
Συντάξεται.) γράφ. συντάξεται. ἐρωτῶν *tamen referri ad nomen, non ad personam debet, ut sit sensus,* διὰ τὸ ῥηματικῶς δὲ ἐρωτῆν ὄνομα συντάξεται, *& reliqua.*

ΑΌΡΙΣΤΑ.

ΚΑῚ τὰ μὴ δηλοῦντα δὲ ὡρισμένως μηδὲν, καὶ διὰ τοῦτο ἀόριστα προσαγορευόμενα, οὐ συντάσσεται ἄρθροις, ὅστις, ὁποῖος, ὁπότερος, τὶς ἐγκλινόμενον. τὸ δ᾽ ἐν τούτοις ἀρχικὸν ο, οὐκ ἄρθρον, ἀλλὰ λέξεως μέρος.

INFINITA.

PRAETEREA quæ nihil definite significãt, & ob eam rem infinita dicuntur, non construuntur cum articulis, ὅστις *quis,* ὁποῖος *qualis,* ὁπότερος *uter, &* τὶς, *inclinatum. Cæterùm o paruum in horũ principio non articulus, sed dictionis pars est.*

EXPLANATIO.

ΑΌΡΙΣΤΑ.) *Ex interrogatiuis fiunt ea quæ infinita dicuntur, præposito illis* ὁ, *quod partẽ dictionis compositæ, non articulum esse constat ex declinatione, in qua nõ uariatur, ut* ποῖος, ὁποῖος, ὁποίου, ὁποίῳ.

ἈΝΑΦΟΡΙΚΆ.

ΤᾺ ΔῈ ἀναφορικὰ καὶ αὐτὰ ὡς τὰ πευστικὰ, καὶ ἀόριστα εὐθὺς τοσοῦτον καὶ ποῖον λέγεται, τοῖς τε κυρίοις καὶ προσηγορικοῖς συντάσσεται ὁμοιογενῶς, καὶ ὁμοιοπτώτως, ἢ ὁμοιώσεως, ἢ δείξεως ἕνεκα. Ἔστι

δ᾽ ὅτε

δ' ὅτι καὶ θαυμαστικῶς προφερόμενα. καλεῖται δ' οὕτω διὰ τὸ τὴν διάνοιαν ἐπὶ ἀναφέρειν τῶν προεγνωσμένων. συμβαίνει δὲ τὸ τοιοῦτο ὅταν τις λέγῃ τοιοῦτος ἦν Ἀχιλλεύς, οἷος Αἴας. ταῦτα μὲν οὖν εἶεν ἂν ἀναπολητικά τε τῶν προεγνωσμένων, καὶ ὁμοιωματικά. ἔξεστω δὲ τοι ταῦτα καὶ δεικτικὰ καὶ ἀνταποδοτικὰ ὀνομάζειν, ὅτι πολλάκις χρώμενοι τοῖς τοιούτοις δεικνύομεν ὁρῶντές τι ὅμοιον. καὶ ὅτι πρὸς ἄλληλα ἀνταποδίδοται ἡγούμενα, καὶ ἑπόμενα. κυρίως δ' ἀνταποδοτικά, τὰ ἔχοντα τὸ τ ἀρχικόν. τοιοῦτος, τηλίκος, τόσος. ἃ δὴ καὶ τῷ, δὲ, ἐπεκτείνεται, τοιόσδε. καὶ ἄρθροις συντάσσεται. τὰ γε μὴν ἀπὸ φωνήεντος ἀρχόμενα, οὐ συντάσσεται ἄρθροις. οὐ γὰρ ὁ οἷος λέγομεν, οὐδὲ, ὁ ὅσος. ἡγεῖται μὲν δὴ ἀλλήλων ἐν τῇ συντάξει καὶ ἐπιφέρεται, ὡς εἴρηται. οἷον, αἴθ' ὅσον ἥσσων εἰμὶ, τόσον σέο φέρτερος εἴην. καὶ, ἀλλ' οὔτι τόσοι ἦσαν ὅσοι ἑλίκωπες Ἀχαιοί. καὶ χωρὶς δὲ ἀναφορικοῦ λαμβάνεται τὰ ἀνταποδοτικὰ, ἀπολύτως, ἤτοι ἀποσημαντικῶς, ἢ θαυμαστικῶς. τοίην κεφαλὴν ποθέω. πολλῷ δὲ μᾶλλον τὰ ἀναφορικὰ, δίχα τῶν ἀνταποδοτικῶν. συμφορῶν γὰρ πεπείραται, οἵων οὐδεὶς, φαμέν. καὶ σοφοῖς ἐνέτυχεν οἵοις οὐδείς. καὶ, πολέμους διήνυσεν, ὅσους οὐδείς.

RELATIVA.

PRAETEREA relatiua etiam ipsa sicut interrogatiua & indefinita, tam de qualitate quàm de quantitate dicuntur, proprijsque & appellatiuis iunguntur in eodem genere & casu, idq; similitudinis aut demonstrationis causa. Interdum autem etiam per admirationem proferuntur, uocanturq; ita, quia animus ad rem aliquam praecognitam refertur ac reuocatur. Hoc enim usuuenit, si quis dicat, τοιοῦτος ἦν Ἀχιλλεὺς οἷος Αἴας, *talis erat Achilles, qualis Aiax. Haec itaque tum relationem praecognitae rei, tum similitudinem significant. Liceat autē ipsa etiam demonstratiua & redditiua nominare, quia saepe his utentes nominibus, rem similem demōstramus, ipsam intuendo: & quia inter se tum praecedendo, tum sequendo redduntur. Sed proprie redditiua sunt quae incipiunt à* τ, τοιοῦτος *talis,* τηλίκος *tantus,* τόσος *tantus. Quae sane etiam per* δε *extenduntur,* τοιόσδε *talis, & cum articulis iugūtur. Verū tamen quae à uocali incipiuntur, non coniungūtur articulis. Non enim* ὁ οἷος *dicimus, neque* ὁ ὅσος. *Praecedunt autem inter se in constructione, sequunturq;, ut dictum est, ut* αἴθ' ὅσον ἥσσων εἰμὶ, τόσον σέο φέρτερος εἴην. *Vtinam quanto minor sum, tanto te praestantior essem. &*

ἀλλ' οὐδὶ τόσοι ἦσαν ὅσοι ἑλίκωπες Ἀχαιοί. *uerùm non tot erant quot nigroculi Græci. Sed enim etiam sine relatiuo accipiũtur redditiua absolute, ad differentiam uel admirationem significandam.* τοίην κεφαλὴν ποθῶ. *tale caput desidero. Multo tamen potius relatiua sine redditiuis: dicimus enim,* συμφορῶν πεπείραται οἵων οὐδείς. *ærumnas expertus est quales nemo. Et,* σοφοῖς ἐνέτυχεν οἵοις οὐδείς. *cũ sapientibus uersatus est, qualibus nemo. Et* πολέμους διήνυσεν ὅσους οὐδείς. *bella confecit quot nemo.*

EXPLANATIO.

ΤΑ ΔΕ ἀναφορικά.) *Moscopulus nomen* ἀναφορικὸν *dicit esse* τὸ πρὸς ἕτερον ἀναφερόμενον, ἢ ὁμοιωματικῶς, ἢ δεικτικῶς, ἢ ἀνταποδοτικῶς. *Sũt autẽ hæc nomina partim qualitatis, ut* οἷος, τοῖος, *&* τοιοῦτος παραγωγόν, *&* τοιόσδε συνθετόν. *partim quantitatis,* ὅσος, τόσος, τοσοῦτος, τοσόσδε. *Præterea* ἡλίκος, τηλίκος, τηλικοῦτος τηλικόσδε, πηλίκος, πηλικόσδε. ὁμοιώσεως ἢ δείξεως.) ὅτι δι' αὐτῶν ποιούμεθα τὴν ὁμοίωσιν, ἢ δακτυλοδεικτοῦμεν ὁρῶντες τὰ ὁμοιούμενα. Ἔστι δ' ὅτε καὶ θαυμαστικῶς.) *ut infrà,* τοίην κεφαλὴν ποθῶ. *quod &* ἀφοριστικῶς *accipi potest, ut sit uel admirationis, uel distinctionis significatio.*

τὴν διάγνωσιν.) τῶν ἀκουόντων δηλονότι, *quia auditoris animum per ea ad rem præcognitam reuocamus, ut quando ei qui nouit Achillem dico,* οἷος ὁ Ἀχιλλεύς, τοιοῦτος Αἴας, *præcogniti Achillis memoriam illi commoueo.* Ἡγούμενα καὶ ἑπόμενα.) *In recta constructione præponuntur ea quæ proprie relatiua dicũtur, sequentibus redditiuis. Obliqua uerò dicitur constructio, ubi è contrario redditiua relatiuis præponuntur.* Τὸ δὲ ἐπεκτείνεται.) δὲ *syllaba adiecta extenduntur, sed accentu translato in eorum ultimam syllabam, ut* τοῖος τοιόσδε, τόσος τοσόσδε. Αἴθ' ὅσον ἥσσων.) *Iliad. π. uerba sunt Apollinis ad Hectorem.* Ἀλλ' οὐδ' οἱ τόσοι ἦσαν.) *Iliad. γ.* Ἀπολύτως.) *id est* χωρὶς ἀναφορικοῦ. Τοίην κεφαλὴν ποθῶ.) *Odyss. α.* τοίην γὰρ κεφαλὴν ποθέω μεμνημένη αἰεὶ Ἀνδρὸς τοῦ κλέος εὐρὺ καθ' Ἑλλάδα καὶ μέσον Ἄργος, *Verba sunt Penelopes maritum desiderantis. Tale caput, id est talem uirum desidero.* Πολλῷ δὲ μᾶλλον τὰ ἀναφορικά.) λαμβάνεται ἀπολύτως, *ut,* πολέμους διήνυσεν ὅσους οὐδείς, *bella cõfecit quot nemo, uel quãta nemo. Est autem subaudiendũ* ἀνταποδοτικὸν τόσους, *ut plena sit cõstructio.*

ΠΕΡΙΛΗΠΤΙΚΑ.

ΤΑ ΔΕ περιληπτικά, ὅτι τὰ δι' ἑνικοῦ ἀριθμοῦ πλῆθος σημαίνοντα, ἑνικῶς

ται, ἑνικοῖς καὶ πληθυντικοῖς συντάσσεται ῥήμασιν. ὁ δῆμος εἶπεν, καὶ ὁ δῆμος εἶπον. καίτοι τἄλλα πάντα τῶν ὀνομάτων ἑνικῶς μὲν προφερόμενα ἑνικοῖς συντάσσεται ῥήμασι. δυϊκῶς δὲ δυϊκοῖς. πληθυντικῶς δὲ, πληθυντικοῖς. πλὴν τῶν ἀττικῶς συνταττομένων ἑνικοῖς οὐδετέρων πληθυντικῶν. ἀττικοὶ γὰρ τὰς πληθυντικὰς τῶν οὐδετέρων ὀνομάτων εὐθείας ἑνικοῖς συντάσσουσι ῥήμασι. παίζει τὰ παιδία. κἂν ᾖ δὲ ἅττα τῷ μὲν σχηματισμῷ πληθυντικὰ, τῇ δὲ σημασίᾳ ἑνικὰ, ἢ δυϊκὰ, ταῦτα τῷ μὲν σημαινομένῳ ῥήμασιν ἑνικοῖς, ἢ δυϊκοῖς οὐ χρὴ συντάττειν, τῷ δὲ σχηματισμῷ πληθυντικοῖς. Ἀθῆναι φιλοσοφίαν διέπρεπον, οὐ διέπρεπε. καὶ ἀμφότεροι γράφουσιν, οὐ γράφετον. τὸ δ᾽ ἄμφω καὶ δύο δυϊκῶς, ὡς τῇ σημασίᾳ, οὕτω καὶ τῇ φωνῇ, δυϊκοῖς τε, καὶ πληθυντικοῖς συντάσσεται ῥήμασιν. τὸ μὲν διὰ τὴν φυσικὴν σημασίαν, τὸ δὲ διὰ τὸ ἐμπεριέχεσθαι τῷ πληθυντικῷ ἀριθμῷ τὸ ἕν, καὶ τὰ δύο. ἄμφω οὖν τρέχοντε λέγομεν, καὶ ἄμφω τρέχουσι. Καὶ μὲν δὴ καὶ περὶ ἅπασαν λέξιν ἐνδεικτικὴν ἀριθμοῦ, χρώμεθα τῷ πληθυντικῷ πολλάκις. ὁ γὰρ εἷς λέγοι ἂν, ἡμεῖς ἐγράφομεν. ἀνάπαλιν γε μὴν ἑνικοῖς χρῆσθαι ἢ δυϊκοῖς ἀντὶ πληθυντικῶν, φαῦλον. τὸ δ᾽ Ὁμήρου, μήπως ὡς ἀψῖσι λίνου ἁλόντε πανάγρου, ἀνδράσι δυσμενέεσσιν ἕλωρ, καὶ κύρμα γένησθε. σχῆμα ποιητικόν ἐστι, καὶ τῷ πεζῷ λόγῳ ἄχρηστον. οὐ μὴν ἀλλ᾽ οὐδὲ δυϊκῷ πρὸς ἑνικὸν χρώμεθα, δυάδος γάρ τοι σημαντικὸν ἀεὶ τὸ δυϊκόν. τὰ μὲν δὴ περιληπτικὰ ταῦτα προσηγορικὰ ὄντα ὁμοιογενῶς τε, καὶ ὁμοιοπτώτως σφίσι τὰ ἐπίθετα σχηματίζει. ὁ εὐτυχὴς δῆμος. ἡ εὐδαίμων πληθύς.

COLLECTIVA.

COLLECTIVA uerò, ut quæ in singulari numero multitudinem significant, singularibus & pluralibus adiunguntur uerbis. ὁ δῆμος εἶπεν, *populus dixit.* & ὁ δῆμος εἶπον, *populus dixerunt. Tametsi alia omnia nomina singulariter prolata singularibus adiunguntur uerbis, dualiter uerò dualibus, & pluraliter pluralibus: exceptis neutris pluralibus, quæ atticè cum singularibus ordinantur. Attici enim plurales neutrorum nominum rectos singularibus coniũgunt uerbis.* παίζει τὰ παιδία, *pueri ludunt. Sed si quæ fuerint figura ac uoce pluralia, significatione uerò singularia, uel dualia, ea non secundum significationẽ uerbis singularibus aut dualibus coniungenda sunt, sed secundum uocem pluralibus.* Ἀθῆναι φιλοσοφίαν διέπρεπον, *Athenæ in philophia florebant non* διέπρεπε. *Et,* ἀμφότεροι γράφουσιν, *utrique scribunt, nõ*

γράφετον scribunt duali numero. Cæterum ἄμφω ambo, & δύο duo duali numero ut significationis, ita uocis causa, tam dualibus quàm pluralibus iunguntur uerbis, cum propter naturalem significationem, tum quia plurali numero singularis & dualis continentur. Dicimus igitur ἄμφω τρέχετον, & ἄμφω τρέχουσι ambo currunt. Quinetiam in omni dictione quæ numerũ recipit, sæpe utimur plurali. Vnus enim dicere potest, ἡμεῖς ἐγράφομεν nos scribebamus. Contrà uerò, singularibus uti uel dualibus pro pluralibus, uitiosum est. nam illud Homeri, Μήπως ὡς ἁψῖσι λίνου ἁλόντε πανάγρου Ἀνδράσι δυσμενέεσσιν ἕλωρ καὶ κύρμα γένησθε, ne fortè tanquam retibus capti rapacibus, hostibus laniatui, & prædæ sitis. figura poëtica est, & in soluta oratione inusitata. Sed ne duali quidẽ cum singulari utimur. nam duo semper significat dualis numerus Huiusmodi collectiua igitur cum appellatiua sint, in suum genus & casum adiectiua transformant, ut εὐτυχὴς δῆμος, fortunatus populus. ἢ εὐδαίμων πλῆθος, felix multitudo.

EXPLANATIO.

ΤΑ' ΔΕ' περιληπτικά.) *A Latinis grammaticis collectiua dicuntur, positione singularia, intellectu pluralia, ut inquit Diomedes. Propterea cum uerbis cõstruuntur pluralibus, ut ὁ δῆμος ἔφυγον. φιλοσοφίας διέπρεπον, id est, κατὰ φιλοσοφίαν διεφαίνοντο, διέφερον.* Σημασίᾳ ἑνικά.) *ut* Ἀθῆναι. Ἢ δυϊκά.) *ut* ἀμφότεροι, *significatione dualis est numeri, sed uoce pluralis.* Καὶ μὴν δὴ καὶ.) *Latissime patere usum pluralis numeri ex eo constat, quod & pro duali, & pro singulari usurpatur, ut* ἄμφω γράφουσι. *&,* ἡμεῖς γράφομεν, *pro* ἐγὼ γράφω. *Dualẽ autem pro plurali positum non reperies, nisi* κατ' ἐναλλαγὴν, *ut apud Homer. Iliad. ν.* Μήπως ὡς ἁψῖσι λίνου ἁλόντε *pro* ἁλόντες, *id est* ληφθέντες. Σχῆμα ποιητικόν.) ἐναλλαγὴ εἶδος σολοικισμοῦ. Ἀνδράσι δυσμενέεσσιν ἕλωρ.) *pro genitiuo* ἀνδρῶν δυσμενῶν, *quod frequens est apud Homerum.*

ἘΠΙΜΕΡΙΖΟ'ΜΕΝΑ.

ΤΩ͂Ν δὲ ἐπιμεριζομένων πραγμάτων σχηματιζομένων, τὰ μὲν εἷς ἐκ δύο, ὡς ἕτερος. δύο καθ' ἕνα, ὡς ἑκάτερος. εἷς ἐκ πολλῶν, ὡς ἄλλος. πολλοὶ καθ' ἕνα, ὡς ἕκαστος. ἕτερον καὶ ἄλλο ἐπιδέχεται ἄρθρον, τὸ δ' ἑκάτερον καὶ ἕκαστον οὔ. πάντα δέ τοι πρὸς γενικὴν ἢ κτητικῶς, ἢ διαφορικῶς. οἷον ἕκαστον τῶν ζώων, ἕτερον τοῦ λίθου ἐστίν. ἐπιθετικῶς

μὲν

μὲν τι καὶ ταῦτα, ὁμοιογενῶς, καὶ ὁμοιοπτώτως συντάσσεται τοῖς κυρίοις καὶ προσηγορικοῖς.

PARTITIVA.

EX partitiuis autem quæ quadrifariam formantur, aliud significat unum è duobus, ut ἕτερος alter: aliud duo sigillatim, ut ἑκάτερος uterque: aliud unum è multis, ut ἄλλος alius: aliud plures singillatim, ut ἕκαστος unusquisque. ἕτερον & ἄλλο recipiunt articulum, sed ἑκάτερον & ἕκαστον non item. Omnia autē cum genitiuo cōstruuntur, uel possessiue, uel discretiue, ut ἕκαστον τῶν ζώων, unūquodque animalium, ἕτερον τοῦ λίθου ἐστὶν aliud à lapide est. Cæterū etiam hæc adiectiuorū lege, in eodem genere & casu cohærent cum proprijs & appellatiuis.

EXPLANATIO.

ΤΩΝ δ' ἀπομεριζομένων.) *Moschopulus*, τί ἐστι ἀπομεριζόμενον; τὸ ἐκ δύο ἢ καὶ πλειόνων ἀπό ἓν ἔχον τὴν ἀναφορὰν κατὰ διαίρεσιν ἢ σωάφειν. ποσαχῶς μερίζονται τὰ ἀπομεριζόμενα; τετραχῶς, *& cætera ut Theodorus.* ὡς ἕτερος.) *Attici* ἅτερος *dicunt pro* ὁ ἕτερος, *& in obliquis* θατέρου, θατέρῳ, θάτερον. *& in neutro genere* θάτερον *casus nominatiui. Hinc composita* οὐδάτερος καὶ οὐδάτεροι. μηδάτερος καὶ μηδάτεροι. ὡς ἑκάτερος.) *& in plurali* ἑκάτεροι. ὡς ἕκαστος.) *& in plurali* ἕκαστοι. *Dicitur autem* πᾶς ἕκαστος, αὐτὸς ἕκαστος, *&* πάσις *pro eodem, id est unusquisque.* ἕτερον καί.) γράφ. τὸ μὲν ἕτερον καί. ἕκαστον τῶν ζώων.) *Exemplum est* τοῦ κτητικοῦ. ἕτερον τοῦ λίθου ἐστί.) *Exemplum* τοῦ διαφορικοῦ.

ΤΑΚΤΙΚΑ.

ΚΑΙ τὰ τακτικὰ δὲ, ὅτι τὰ σημαντικὰ τάξεως, ὁμοιογενῶς τε, καὶ ὁμοιοπτώτως τοῖς κυρίοις καὶ προσηγορικοῖς συντάσσεται. ὁ πρῶτος θεός. ἡ πρώτη οὐσία. τὸ πρῶτον εἶδος.

ORDINALIA.

ITEM ordinalia, nimirū ordinem significātia, in eodem genere & casu cum proprijs & appellatiuis coniunguntur. ὁ πρῶτος θεὸς *primus deus.* ἡ πρώτη οὐσία *prima substantia.* τὸ πρῶτον εἶδος *prima species.*

EXPLANATIO.

ΚΑΙ ὁμοιοπτώτως.) *Cur nō addit* καὶ ὁμοαρίθμως; *an quia* τὸ ὁμοιοπτώτως *numeri quoque conuenientiam significat? Neque enim eiusdem omnino casus esse uidentur, quæ numeri sunt diuersi.*

ΜΕΤΟΥΣΙΑΣΤΙΚΆ.

ΤᾺ ΔῈ μετέχοντα οὐσίας τινὸς, καὶ ταύτῃ καλούμενα μετουσιαστικὰ, πρὸς τὰ κύρια, καὶ προσηγορικὰ τὴν σύνταξιν καὶ αὐτὰ ἔχει, ὡς τὰ ὑπόδειγμα. ξύλινος πίναξ. ὀστράκινον σκεῦος. ὁμογενῆ τέ ἐστι καὶ ὁμοιόπτωτα τοῖς ὑποκειμένοις. οὕτω μὲν τὰ κατὰ σημασίαν εἴδη.

MATERIALIA.

QVAE uerò materiam participant, ob idq; materialia uocantur, ea quoque ut adiectiua cum proprijs & appellatiuis construuntur, ut ξύλινος πίναξ, lignea tabula. ὀστράκινον σκεῦος, testaceũ uas. eiusdémque generis sunt & casus cum subiectis. Sic quidem, quæ secundum significationem sumuntur, species nominum ordinantur.

EXPLANATIO.

ΤᾺ δὲ μετέχοντα.) *Sic definiunt* τὸ μετουσιαστικὸν, τὸ μετέχον οὐσίας τινὸς, οἷον πύρινος, λίθινος, δρύϊνος. *nomen materiale est quod substantiam, id est, materiam aliquam significat, ut igneus, lapideus, quernus.* Τοῖς ὑποκειμένοις.) τοῖς μετέχουσι τῆς οὐσίας τῶν πραγμάτων, ὧν αἱ πρωτότυποι φωναὶ σημαντικαί εἰσιν ἀφ᾽ ὧν καὶ παρήχθησαν, *ut dicit Lecapenus, id est, cũ subiectis, siue substantiuis, quæ participant substantiam rerum earũ, quas primitiuæ uoces, à quibus deducta sunt, significant, ut exempla docent. quæ cõstructio propria dicitur. Nam interdum etiam* καταχρηστικῶς *ijs iunguntur, quæ propter aliquam similitudinem cum rebus illis conferuntur, ut* λιθίνη καρδία, νοῦς κτηνώδης. οὕτω μὲν καὶ τά.) *Sic legitur in omnibus impreßis codicibus: sed in manu scripto deest* καὶ, *& recte. Explicatis ijs nominum generibus, quæ ex significatione sumuntur, ad ea transit quæ sumuntur quidem ex uoce (sunt enim* παράγωγα *omnia) sed ex insigni aliqua significatione nomen habent: exceptis denominatiuis, quæ* παρώνυμα *uocant.*

ΠΑΤΡΩΝΥΜΙΚΆ.

ΤΩ͂Ν δὲ κατὰ φωνὴν, τὰ μὲν ἀπὸ πατρὸς καὶ προγόνων ἐσχηματισμένα, καὶ πατρωνυμικὰ διὰ τοῦτο καλούμενα, κύριά τε δυνάμει ἐστί. ὅθεν δὴ καὶ σύνταξιν τὴν αὐτὴν τοῖς κυρίοις ἔχει πρὸς τὰ ὑπόδειγμα, οἷον, Πηλείδης γενναῖος. καὶ συντάσσεται δὲ τοῖς πατρωνυμικοῖς ἔστι τὰ κύρια τῶν παίδων αὐτῶν ὀνόματα τοῦ σαφοῦς χάριν, ἔνθα κοινὸν πλείοσιν ἡ πατρωνυμία, οἷον Ἀτρείδης Μενέλαος. ὁ Πριαμίδης Ἕκτωρ.

PATRO-

PATRONYMICA.

EX ijs verò quæ secundum uocem traduntur, ea quidem quæ à patre & maioribus formantur, & ob id patronymica dicuntur, propria sunt potestate. Itaque eodem modo quo propria cum adiectiuis construuntur, ut Πηλείδης γενναῖος, *Pelides generosus. licet autem etiam patronymicis adiungere propria filiorum ipsorum nomina, explanationis gratia, quando communis est pluribus patronymia, ut* Ἀτρείδης Μενέλαος, *Atrides Menelaus·* ὁ Πριαμίδης Ἕκτωρ, *Priamides Hector.*

EXPLANATIO.

Τὰ μὲν ἀπὸ πατρός.) κυρίως. Καὶ προγόνων.) καταχρηστικῶς· Πλείοσιν.) ἀδελφοῖς δηλονότι· Ἀτρείδης Μενέλαος.) *quia Agamemnon quoq; Atrides fuit.* ὁ Πριαμίδης Ἕκτωρ.) *Quia Priamides etiã Paris fuit. Alioqui patronymica absolute ponuntur, ut* ὁ Πηλείδης ἐφόνευσεν Ἕκτορα. ὁ Μενοιτιάδης ἀπέκτεινε Σαρπηδόνα.

ΚΤΗΤΙΚΑ'.

Οὐ μὴν δὲ καὶ τὰ ὑποπεπτωκότα τῇ κτήσει ὡσαύτως, ἐμπεριείληπται γὰρ τοῖς τοιούτοις τὸ κεκτημένον, ἀλλ' ἀνάγκη προσυπακούεσθαί τι· εἰ γάρ τις λέγων ἀνθρώπινον μὴ ἐπιφέροι σῶμα, ἢ τοιοῦτόν τι, ἀτελές ἄν τι φράζοι. δεῖ τοίνυν προστιθέναι τι τῶν κυρίων, ἢ προσηγορικῶν. συντάσσεται δὲ καὶ ταῦτα ὡς τὰ ἐπίθετα ὁμοιοπτώτως καὶ ὁμοιογενῶς τοῖς κυρίοις καὶ προσηγορικοῖς, τήν τε σύνταξιν τοῦ ἄρθρου ὁμοίως ἕξει τοῖς ἐπιθέτοις. ἡ ἰωνικὴ στολή, ἡ στολὴ ἡ ἰωνική. καὶ μεταλαμβάνοντι, τὸ ἰωνικὸν τῆς στολῆς. Ἀνάλυσις εἰς τὴν τοῦ πρωτοτύπου γενικήν· Τελαμώνιος υἱός, Τελαμῶνος υἱός. τὸν ἐμὸν φίλον, τὸν φίλον μου. πλατωνικὴ δόξα, Πλάτωνος δόξα.

POSSESSIVA.

QVAE verò possessioni subiecta sunt, ea non similiter se habẽt, quoniam his res possessa comprehenditur, sed aliquid subaudiri necesse est. Nam si quis dicens, ἀνθρώπινον *humanum, nõ inferat* σῶμα *corpus, uel id genus aliquid, imperfectum quiddam loquitur. Addendũ est igitur uel proprium aliquod nomen, uel appellatiuum. Cõstruuntur autem etiam hæc adiectiuorum instar, in eodem casu & genere cum proprijs & appellatiuis: constructionemq; cum articulo eandem habebunt quã adiectiua, ut* ἡ ἰωνικὴ στολή, ἡ στολὴ ἡ ἰωνική *Ionica uestis. & transumẽdo,* τὸ ἰωνικὸν τῆς στολῆς, *Ionicum genus uestis. fit etiam resolutio in primitiui genitiuum,* Τελαμώνιος υἱός, Τελαμῶνος υἱός, *Telamonis filius.*

τὸν ἐμὸν φίλον, τὸν φίλον μου, *meum amicum.* Πλατωνικὴ δόξα, Πλάτωνος δόξα, *Platonica opinio, Platonis opinio.*

EXPLANATIO.

SIC definiunt κτητικὸν, τὸ ὑπὸ τὴν κτῆσιν περιληπτικὸς ἐμπεριειλημμένου τοῦ κεκτημένου, οἷον Πλατωνικὸν βιβλίον, Ἑκτόρεος χιτὼν, *id est quod possessionem significat, comprehenso etiam possessore.* Τὸ ἰωνικὸν τοῦ σόλωνος.) *In hac constructione subintelligunt* εἶδος, *uel* κτῆμα, *ut plena sit locutio,* τὸ ἰωνικὸν εἶδος τοῦ σόλωνος ὑποχειριάζει. *Ad hunc modum Attici nomen adiectiuum cuiuslibet generis in neutrum mutant, seruato eodem casu, & substantiuum in genitiuo ponunt, qui casus est possessionis. Sic* τὸ πλεῖον τῶν ἀνθρώπων *dicunt, pro* πλείονες ἄνθρωποι. Γενικήν.) *Idq; non solùm in nomine, sed etiam in pronomine accidit, ut* τὸν ἐμὸν φίλον, τὸν φίλον μου. *De hoc genitiuo sic scribit Apollonius,* προφανὲς γάρ ἐστιν ὡς χωρὶς γενικῆς κτῆμα οὐκ ἔστιν ἐννοῆσαι, διὰ τοῦτο τὰ κτητικὰ τῶν ὀνομάτων εἰς γενικὰς ἀναλύεται, καὶ ἀπὸ γενικῶν παράγεται.

ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΆ ΚΑῚ ὙΠΕΡΘΕΤΙΚΆ.

ΤΑ δὲ συγκριτικά τε καὶ ὑπερθετικὰ κοινῇ μὲν πρὸς τὰ ὑποκείμενα προσηγορικά τε καὶ κύρια, ὧν κατηγορεῖται, συντάσσεται ὡς τὰ ἐπίθετα ὁμοιογενῶς, καὶ ὁμοιοπτώτως. πρὸς ἃ δὲ ἔχει τὴν σύγκρισιν, γενικὴν ἀπαιτεῖ. Ἀχιλλεὺς ἰσχυρότερος Αἴαντος, καὶ ἰσχυρότατος Ἑλλήνων. Διαφέρει δὲ ᾗ τὰ μὲν συγκριτικὰ, οὐ μόνον ἑνικοῦ, ἀλλὰ καὶ πληθυντικοῦ ἀπαιτεῖ γενικήν. τὰ δ᾽ ὑπερθετικὰ πληθυντικοῦ μόνον. συγκριτικὸν μὲν γὰρ τὸ καθ᾽ ὑπέρθεσιν, ἢ πρὸς ἓν λαμβανόμενον, ἢ πρὸς πλείω. Σωκράτης Μελίτου σοφώτερος, καὶ ἑτέρων ἐνδόξων. ὑπερθετικὸν δὲ τὸ κατ᾽ ὑπέρθεσιν πρὸς πλείω ἀεί. Σωκράτης Ἑλλήνων σοφώτατος. τὸ δ᾽ ἄριστα ἑαυτοῦ διαλεχθῆναί τινα, λέγεται μὲν, οὐ πρὸς τὸ πρόσωπον δὲ οὗ ἡ γενικὴ ἡ παράθεσις, ἀλλὰ πρὸς τὰς ἄλλας αὐτοῦ διαλέξεις. ὅλως οὖν ἀλλ᾽ ἅττα ἀεὶ τῶν περὶ τὸ πρόσωπον θεωρητέον. ἐν δὲ τοῖς τοιούτοις τὸ ὑπερθετικὸν, ὡς ἂν εἰ λέγοι τις, ἄριστα τῶν ἄλλων ἑαυτοῦ διαλέξεων. Καὶ τὰ μὲν οὐ μόνον πρὸς ὁμοφυὲς, ἢ ὁμότεχνον, ἢ συγγενὲς, ἀλλὰ καὶ πρὸς ἑτερογενές. Διονύσιος εὐφυέστερος Δίωνος. Ὅμηρος Ὀρφέως σοφώτερος. Δημοσθένης Αἰσχίνου δεινότερος. Διομήδης ἥττων Ἀχιλλέως. Αἴας ἰσχυρότερος Τρώων. τὰ δ᾽ ὑπερθετικὰ πρός τι τῶν ὁμοίων καὶ συγγενῶν ἀεί. Ἕκτωρ ἀνδρειότατος Τρώων. τὸ δ᾽ Ὁμήρου, πρώτιστος καὶ τρίτατος, σχῆμα μόνον ὑπερθετικοῦ ἔχει. Καὶ τὰ μὲν

συγκριτικὰ,

συγκριτικά, καὶ τοῦ ἢ μεσοσυλλαβοῦντος καὶ μετ' αὐτοῦ πτώσεως τῆς καὶ τὸ συγκριτικὸν ἦν, ἐπαγομένης συντάσσεται, οἷον, ἀρείοσιν ἠέπερ ὑμῖν ἀνδράσιν ὡμίλησα. καὶ ἔτι μετὰ τοῦ ἢ τὸ κατὰ σὺν αἰτιατικῇ προσκειμένης. πλέον ἢ κατὰ ἄνθρωπον. καὶ μετὰ τοῦ ὡς ἔσθ' ὅτε, οἷον ὡς κατὰ ἄνθρωπον. καὶ μὴν καὶ πρὸς ἀπαρέμφατον λέγεται μεσοσυλλαβοῦντος ὅτε μὲν τοῦ ἤ, καὶ ἅμα τοῦ ὥστε ἀποστακτικοῦ, ὅτε δὲ τοῦ ἢ μόνου. οἷον, τὸ νόσημα μεῖζον ἢ φέρειν, καὶ ἢ ὥστε δύνασθαι φέρειν. τὸ δ' ὑπερθετικὸν οὐδὲν τούτων προσλαμβάνειν ἐθέλει. Ἔτι τὰ μὲν ὑπερθετικὰ μεγίστην ἐπίτασιν ἔχοντα, οὐδὲν τῶν ἐπιτατικῶν δέχεται ἐπιρρημάτων, οἷον λίαν, ἢ μάλιστα, ἢ τοιοῦτό τι. τὰ δὲ συγκριτικά, ἅτε μὴ τὴν πλεωτάτην ἐπίτασιν ἔχοντα, ἔσθ' ὅτε δευτέραν ἐπιρρηματικὴν προσλαμβάνει ἐπίτασιν. οἷον τὸ Ὁμήρου, πολλὸν παυρότεροι καὶ ῥηΐτεροι δὴ μᾶλλον ἔσεσθε. Ἔτι τὸ ὑπερθετικὸν ἔστιν ὅτε καὶ πρὸς οὐδεμίαν ἀποδίδοται γενικήν, οἷον, ἑσπέριος ὃς κάλλιστος ἐν οὐρανῷ ἵσταται ἀστήρ. τὸ γὰρ ἀστὴρ ἀντὶ τοῦ ἀστέρων κατὰ μετάληψιν. Ἔστι δὲ ἃ καὶ ἀπολύτως λεγόμενα ὑπερθετικῆς τυγχάνει συντάξεως δι' ὑπεροχὴν ἐνυπάρχουσαν σφίσιν, οἷον τὸ δῖα, καὶ ἔξοχος, καὶ κορυφαῖος, καὶ μόνος. δῖα γὰρ θεάων, καὶ μόνος ἁπάντων, καὶ κορυφαῖος, καὶ ἔξοχος πάντων. Ἀνάπαλιν δ' ἐνίοτε τοῖς συγκριτικοῖς ἀντὶ ἁπλῶν θετικῶν ἔστι χρήσασθαι. καί γε καὶ τοῦ θετικοῦ μετριώτερον βούλεσθαι ὀλίγων δοκεῖ. ὡς μὲν οὖν ὅλως εἰπεῖν, ἡ σύγκρισις ἐπὶ δυοῖν. ἐμφαίνεται γε μὴν ἤτοι πρόσωπα μόνον, ἢ μετὰ τῶν προσώπων καὶ πρᾶγμα. εἰ μὲν γὰρ λέγοι τις, ὅδε μοι γνωριμώτερος ἢ σύ, τρία τὰ πρόσωπα. εἰ δέ, ὅδε ἐμοῦ ἰσχυρότερος, δύο μὲν τὰ πρόσωπα, ἓν δὲ τὸ πρᾶγμα, ἡ ἰσχύς. ὥστε καὶ καλείσθω τὸ μὲν τῆς συγκριτικῆς συντάξεως προσωπικόν, τὸ δὲ πραγματικόν, διὰ ταῦτα.

COMPARATIVA ET SVPERLATIVA.

CAETERVM comparatiua & superlatiua communiter quidem cum subiectis appellatiuis, & proprijs, de quibus prædicantur, construuntur, ut adiectiua, in eodem genere & casu: sed eorum genitiuum postulant, ad quæ sit comparatio. Ἀχιλλεὺς ἰσχυρότερος Αἴαντος, *Achilles fortior Aiace. &* ἰσχυρότατος Ἑλλήνων, *fortissimus Græcorum. Differunt autem, quia comparatiua non solùm singularem, sed etiam pluralem sortiuntur genitiuum: superlatiua uerò pluralem tãtum. Comparatiuum enim est, quod per intentionem uel ad unum, uel ad plura sumitur.* Σωκράτης Μελίσου σοφώτερος, καὶ ἑτέρων ἐνδόξων, *Socrates Me-*

lisso sapientior, & alijs claris. Superlatiuum uerò per intentionẽ ad plura semper. Σωκράτης Ἑλλήνων σοφώτατος, Socrates Græcorum sapiẽtissimus. At illud, ἄριστα ἑαυτοῦ διαλεχθῆναί τινα, optime sui ipsius disseruisse aliquem, ita dicitur, ut nõ ad personã cuius est genitiuus, fiat comparatio, uerùm ad alias eiusdẽ personæ disputationes. Omnino alia quædam semper circa personam consideranda sunt. In his enim superlatiui ratio posita est: quasi dicas, ἄριστα τῶν ἄλλων ἑαυτοῦ διαλέξεων, optime aliarum suarum ipsius disputationum. Et hæc quidem nõ solùm ad id quod est eiusdem naturæ, uel artis, uel cognationis spectãt, sed etiã ad id quod est diuersæ. Διονύσιος εὐφυέστερος Δίωνος, Dionysius ingeniosior Dione. Ὅμηρος Ὀρφέως σοφώτερος, Homerus Orpheo sapientior. Δημοσθένης Αἰσχίνου δεινότερος, Demosthenes Aeschine eloquentior. Διομήδης ἥττων Ἀχιλλέως, Diomedes inferior Achille. Αἴας ἰσχυρότερος Τρώων, Aiax fortior Troianis. Superlatiua uerò ad aliquid simile, & eiusdẽ generis semper. Ἕκτωρ ἀνδρειότατος Τρώων, Hector fortissimus Troianorum. Πρώτιστος autẽ primus, & τρίτατος tertius, Homerica, speciem tantùm habent superlatiui. Item cõparatiua cõiunctione ἤ interueniente, & præterea casu adiecto eiusmodi, cuius etiam comparatiuum est, ordinantur, ut, ἀρείοσιν ἠέ περ ὑμῖν ἀνδράσιν ὡμίλησα, cum melioribus uiris quàm uos estis consueui. Et præpositione κατὰ cũ accusatiuo post ἤ adhibita, ut πλέον ἢ κατ' ἄνθρωπον, plus quàm pro captu hominis. Et cum ὡς interdum, ut ὡς κατ' ἄνθρωπον, quàm pro captu hominis. Quinetiam cum infinitiuo proferuntur, interueniente ἤ particula, interdum cum ὥστε digrediendi aduerbio, interdum sola, ut τὸ νόσημα μεῖζον ἢ φέρειν, ægritudo maior quàm ut feras: & ἢ ὥστε δύνασθαι φέρειν, quàm ut possis ferre. Superlatiuum autem horum nihil admittit. Præterea superlatiua, quia summam intentionem sibi uendicãt, nullum quantitatis admittũt aduerbium, ut λίαν ualde, uel μάλιστα maxime, uel aliquid eiusdem generis. Comparatiua uerò, quia scilicet absolutissimam intentionem non significant, nonnũquam aliam aduerbialem assumunt intentionem, ut illud Homeri, πολλὸν παυρότεροι καὶ ῥηίτεροι δὴ μᾶλλον ἔσεσθε, multo pauciores, & ad uincendum faciliores eritis. Interdum etiam superlatiuum ad nullum refertur genitiuum, ut ἕσπερος ὃς κάλλιστος ἐν οὐρανῷ ἵσταται ἀστήρ. Vesper, quod pulcherrimum in cælo stat sydus: ἀστὴρ enim pro ἀστέρων per trãsumptionẽ dixit. Sũt uerò etiã quædam quæ absolute prolata, superlatiuorũ nanciscũtur

cõstructionem.

constructionem,ob superlationem ipsis insitam,ut δῖα *augusta,* & ἔξοχος *eximius,* & κορυφαῖος *præsultor,* & μόνος *solus. Nam* δῖα θεάων *dearum augustissima,* & μόνος ἁπάντων *solus omniũ,* & κορυφαῖος, & ἔξοχος πάντων.*i. princeps* & *eximius inter omnes,dicimus. Interdum è cõtrario,comparatiuis etiam pro ipsis positiuis licet uti:uideturq́; is qui sic loquitur,castigatius quiddam uelle dicere,quàm positiuo significetur. Vt igitur semel dicam,cõparatio inter duos locum habet. Indicat autem uel personas:uel cum personis etiam rem. Si quis enim dicat,* ὅδε μοι γνωριμώτερος ἢ σύ,*hic mihi notior est quàm tu, tres sunt personæ. Si uerò* ὅδε ἐμοῦ ἰσχυρότερος,*hic est me fortior,duæ sunt personæ,* & *res una,fortitudo. Quare uocetur etiam comparatiui cõstructio partim personalis,partim negotialis hac de causa.*

EXPLANATIO.

Ἡ ΠΡῸΣ ἓν λαμβανόμενον.) ὁμοιογενὴς ἢ ἑτερογενὴς διαφόρως. Ἡ πρὸς πλείω.) ὑπερογενῆ. *genus autem intelligitur* τὸ ἀπὸ πατρὸς ἢ πατρίδος. *ut recte dixeris,* Αἴας ἰσχυρότερος Τρώων: *non autem* ἰσχυρότερος Ἀχαίων, *quod per superlatiuum dici debet,* διὰ τὸ ὁμοιογενὲς, *in quo locum habet solus superlatiuus in comparatione ad plura.* Ὑπερθετικὸν δὲ τὸ κατ᾽ ἐπίτασιν.) λαμβανόμενον. Πρὸς πλείω ἀεί.) ὁμοιογενῆ. Τὸ δ᾽ ἄριστα ἑαυτοῦ.) *Occurrit obiectioni. hic non ad aliam personam,sed ad alias eiusdem personæ actiones fit comparatio. Eiusmodi est illud Demosthenis pro Ctesiphonte,* οὐ γὰρ λίθοις ἐτείχισα τὴν πόλιν, οὐδὲ πλίνθοις ἐγὼ, οὐδ᾽ ἐπὶ τούτοις μέγιστον τῶν ἐμαυτοῦ φρονῶ. *neque hoc nomine maxime censeri me de Repub. meritum uolo,ut quidem sunt reliquæ actiones meæ. Et illud Plutarchi,* αὐτὸς αὑτοῦ κράτιστος ἐν τῷ μονομαχεῖν. Ἐν δὲ τοῖς τοιούτοις τὸ ὑπερθετικόν) *subaudi* ἔστι,*uel* δηλοῖ. Καὶ τὰ μὲν.) συγκριτικὰ δηλονότι. Ἡ συγκρίσις.) κατ᾽ ἐπίτασιν πρὸς ἓν λαμβανόμενον. Ἀλλὰ καὶ πρὸς ἑτερογενεῖς.) κατ᾽ ἐπίτασιν πρὸς πλείω. Αἴας ἰσχυρότερος Τρώων.) *Exemplum est* τοῦ ἑτερογενοῦς,*reliqua sunt* τοῦ ὁμοιογενοῦς. Τῶν ὁμοίων καὶ συγγενῶν ἀεί.) *Nisi pro comparatiuo ponatur ab Atticis. Aristoteles,* διὸ κινητικώτατα τὰ ἔστι κυούμενα τὰ ἄῤῥενα τῶν θηλέων, *pro* κινητικώτερα,*id est,multo magis mouentur in utero mares quàm fœminæ. Xenophon in Symposio,* πάντων σειληνῶν τῶν ἐν τοῖς σατυρικοῖς αἴσχιστος ἂν εἴην,*id est* αἰσχίων ἂν εἴην *diuersi enim generis sunt quæ comparantur. Cõtrà uerò comparatiuus pro superlatiuo ponitur,sed rarius.*

Synesius, μακρῷ πάντων βαρύτερος. Σχῆμα μόνον ὑποδηλωτικὸν ἔχει.) *Non etiam* τὴν ἐπίτασιν. Καὶ τῷ ἢ μεθ' συλλαβοῦ τος.) *Demõstrata significationis differentia comparatiui & superlatiui, nunc constructionis differẽtiam docet. Nam cum à genitiuo discesseris, qui communis est utriusque gradus, cõparatiuus præcipue construitur cum casu eodem, cuius ipse est*, μεσοσυλλαβοῦντος τοῦ ἢ ἀντιληπτικοῦ συνδέσμου, *ut Iliad.* α. ἀρείοσιν ἠέπερ ὑμῖν ἀνδράσιν ὡμίλησα. *uerba sunt Nestoris. Est autem* ἠέπερ *poëticum pro* ἢ. *Deinde post* ἢ *sequente* κατὰ *cũ accusatiuo, ut*, πλέον ἢ κατ' ἄνθρωπον, *plus quàm pro captu hominis. Aliquãdo uerò post idem* ἢ *sequente* ὡς *cũ eadem præpositione.* πλέον ἢ ὡς κατ' ἄνθρωπον. *eodem sensu. Iũgitur & infinitiuo intercedente* ἢ, *uel solo, ut* νόσημα μεῖζον ἢ φέρειν, *grauior morbus quàm ut feras: uel cum aduerbio* ὥστε, *quod idcirco* ἀποστατικὸν, *id est digressiuũ appellant, quia digressum faciens ad diuersum uerbum, superioris intẽtionem declarat, ut* νόσημα μεῖζον ἢ ὥστε δύνασθαι φέρειν, *quàm ut possis ferre. Postremò cõstruitur præcipue etiam comparatiuus interdum cum aduerbijs* ἐπιτατικοῖς, *ut* λίαν, πολὺ, σφόδρα. *Homer.* πολλὸν παυρότεροι καὶ ῥηΐτεροι δὴ μᾶλλον ἔσεσθε. *Et Odyss.* ξ. πολλὸν παυρότεροι τοὺ γὰρ μινύθεσκον ἰδόντες ἀντίθεοι μνηστῆρες. *Isocrates*, ἡγοῦμαι τὸ κρεῖττον εἶν' τεθνάναι μᾶλλον. *Et rursus*, πολλῷ μᾶλλον εἶσι ζηλωτότεροι. *Quòd si in superlatiuo idem interdum reperias, id fit* πλεονασμῷ, *ut Odyss.* ο. βροτῶν ὄχ' ἄριστον. *& rursus*, καὶ ἡ πολλὸν ἄριστος ἀνήρ. *Et Odyss.* π. τῷ μοι Τηλέμαχος πάντων πολὺ φίλτατός ἐστι. *Non sunt igitur hæc recta secundum Theodorum, sed figurata: tametsi apud historicos & oratores similia interdũ legũtur. Xenophõ in* VIII. παιδείας. πλεῖστα εὐδαιμονεστάτους ἡγοῦμαι. *Et Pausanias*, ἐμοὶ δὲ παρέχω καὶ ἄλλα μὲν θαυμάσαι, παρέχω δὲ πολλῷ μάλιστα Αἰγυπτίων ὁ κολοσσός. Ἔτι τὸ ὑποδειγματικόν.) *Indicat superlatiuum quoque suam quandam, ac propriam habere ratione construc̃tionis, ut cum ijs ad quæ fit comparatio, eodem casu iungatur* μεταληπτικῶς, *ut Iliad.* χ. ἔσπερος ὃς κάλλιστος, *&c.* Ἔστι δὲ καὶ ἀπολύτως.) ἐν ἀπολύτῳ σχήματι, τουτέστι θετικῶς. *Quædã absoluta nomina, quæ à Græcis* θετικὰ, καὶ ἀπόλυτα καὶ θέσεις *dicuntur, (Fabius posita dicit libro* I, *quibus opponuntur ea quæ dicuntur ad aliud.) pro superlatiuis interdum usurpari solent, ita ut eandem uim & constructionem habeant. Significant enim per se superlationem, ut* μόνος, ἔξοχος, δῖα γυναικῶν, *apud Homer.*

Homer. frequens. Sic apud Latinos quoq; pro cõparatiuis illa poni cõstat. Terẽtius, Paulò qui est homo tolerabilis, pro tolerabilior. Et duplicia quàm, pro, altero tãto plura, apud Columellam. Idq; adeò uerum est, ut plus etiam interdum significent, quàm comparatiuus significaret, si eorum loco poneretur, sicut Theodorus confirmat. Ἡ σύγκρισις ἐπὶ δυοῖν.) λαμβάνεται δηλονότι, *qua ratione præcipue à superlatiuo differt. nam* ἡ ὑπέρθεσις ἐπὶ πλειόνων ἀεὶ λαμβάνεται. –μφαίνεται γ. λω.) *Duplicẽ esse comparationem indicat, alteram* προσωπικὴν, *in qua personæ tantum uersantur: alteram* πραγματικὴν, *in qua cum personis res subest.*

ὙΠΟΚΟΡΙΣΤΙΚΆ.

ΤᾺ ΔῈ ὑποκοριστικὰ ἁπλοῦν ἔχει τὸ σχῆμα καὶ σημαινόμενον, μείωσιν ἀσυγκρίτως δηλοῦντα τοῦ πρωτοτύπου. σύνταξιν δὲ τὴν αὐτὴν τοῖς κυρίοις καὶ προσηγορικοῖς πρὸς τὰ ἐπίθετα ἔχει. ὁμοιογενῶς γάρ, καὶ ὁμοιοπτώτως.

DIMINVTIVA.

IAM uerò diminutiua absolutam habent formam, & significatum, quia diminutionem sine comparatione significant primitiui. Constructionem uerò eandem quam propria & appellatiua cum adiectiuis habent, nimirum secundum generis & numeri congruentiam.

EXPLANATIO.

ἉΠΛΟΥΝ ἔχει τὸ σχῆμα.) οὐ γὰρ πρόσεστι ὡς τὰ συγκριτικὰ καὶ ὑπερθετικὰ λέγεται. *propterea mox subijcit Theodorus* μείωσιν ἀσυγκρίτως δηλοῦντα τοῦ πρωτοτύπου, *quibus uerbis definitio* τοῦ ὑποκοριστικοῦ *cõtinetur. Est enim* τὸ μείωσιν τοῦ πρωτοτύπου ἀσυγκρίτως δηλοῦν, *ut* ἀνθρωπίσκος, μειρακύλλιον, λογύδριον, ἀνθρώπιον, λίθαξ, νησίς. *tot enim sunt eius formæ.*

ΠΑΡΩΝΥΜΑ ΚΑῚ ῬΗΜΑΤΙΚΆ·

ΤῶΝ δὲ παρωνύμων καὶ ῥηματικῶν ἰδίᾳ ὀνομασθέντων, ὡς ἀπὸ ὀνόματος, ἢ ῥήματος ἐσχηματισμένων, ὅσα μὲν ἐπὶ κύρια, ἢ προσηγορικά, ὁμοιογενῶς, καὶ ὁμοιοπτώτως σφίσι τὰ ἐπίθετα συντασσόμενα ἔχει, ὡς εἴρηται. ὅσα δὲ ἐπίθετα, δῆλον ὡς ταύτῃ καὶ τὴν ἐπιθετικὴν λαμβάνοι ἂν σύνταξιν πρὸς τὰ κύριά τε καὶ προσηγορικά.

DENOMINATIVA ET VERBALIA.

CAETERVM ex ijs quæ denominatiua & uerbalia proprie dicta sunt, quia à nomine uel à uerbo formantur, quæcunque propria sunt

uel appellatiua, in eodem genere & casu cum adiectiuis cõstruuntur, ut dictum est. Quæ uerò sunt adiectiua, planum est ea hac ratione adiectiuorum modo esse ordinanda cum proprijs & appellatiuis.

EXPLANATIO.

Τῶν δὲ παρωνύμων.) *παρώνυμον dicitur* τὸ παρ' ὄνομα ποιηθέν, *ut* Θέων ἀπὸ τοῦ θεός, Τρύφων ἀπὸ τοῦ τρυφή, *utrunque nomen proprium.* ῥηματικὸν *uerò* τὸ ἀπὸ ῥήματος παρηγμένον. οἷον, φιλήμων ἀπὸ τοῦ πεφίλημαι, καὶ νοήμων ἀπὸ τοῦ νενόημαι. *Est autem* τοῦ παρωνύμου *appellatio generalis ad omnes species nominum, quæ secundum uocem sumuntur, pertinens: quia omnes à nomine ortum habent. ut patronymica à proprijs solis: possessiua à proprijs & appellatiuis: comparatiua & superlatiua ab absolutis trium generum nominibus. sed ex proprio & eo insigni atque certo significato nomen sumpserunt, nō* ἐκ τῆς ἰδίας ὕλης, *hoc est, non ex ipsa uocis origine, sicut ea de quibus agitur hoc loco, quæ generale nomen sibi uendicant, in eoq; permanent, quia diuersa habent significata, non certum unum ex quo nominentur. unde Priscianus & Diomedes denominatiuum proprie esse dicunt, quod ex uoce primitiui, non ex aliqua speciali significatione nominatur.* ὅσα μὲν ἐστὶ κύρια.) *ut ex denominatiuis* Θέων, Τρύφων. ὅσα δὲ ἐπίθετα.) *ut ex uerbalibus* νοητὸς καὶ νοητικός.

ἜΤΙ ΠΕΡῚ ΤΗ͂Σ ΤΩ͂Ν ὈΝΟΜΆΤΩΝ συντάξεως συνοπτικώτερον.

ἘΊΗ δ' ἂν καὶ εἰς τρία διελόντι τὸ ὄνομα, κύριον, καὶ προσηγορικόν, καὶ ἐπίθετον, περὶ τῆς κατ' αὐτὸ συντάξεως θεωρεῖν. πάντα γὰρ τἄλλα συντάσσοιτ' ἂν ἐπιθετικῶς τοῖς ὡς κυρίοις, ἢ προσηγορικοῖς ὑποτιθεμένοις. καὶ κοινὸν μὲν ἂν εἴη τὸ ὁμοιογενῶς, καὶ ὁμοιοπτώτως, καὶ ὁμοαρίθμως συμφέρεσθαι τοῖς κυρίοις καὶ προσηγορικοῖς. ἴδιον δὲ τῶν μὴ ἀπολύτως, ἀλλὰ πρὸς ἕτερον λεγομένων, τὸ, ἢ εἰς γενικήν, ἢ εἰς δοτικήν, ἢ εἰς αἰτιατικήν, ἢ εἰς ἀπαρέμφατον. τετραχῶς ὄν. ὧδε δέ, τὰ μὲν συγκριτικά, καὶ ὑπερθετικὰ πάντα εἰς γενικήν. διαφέρει δὲ τῷ ὁμοιογενεῖ τε, καὶ ἑτερογενεῖ καὶ τῷ ἀριθμῷ, ὡς εἴρηται. καὶ ἔστι δὴ τὸ μὲν ὑπερθετικὸν καὶ χωρὶς γενικῆς, τὸ δὲ συγκριτικὸν οὔ. Ἔτι τε τὰ διαφορικὰ εἰς γενικήν. οἷον τὸ ἕτερον, καὶ διάφορον, καὶ ἄλλο. καὶ τῶν πρός τι τὰ κατ' ὑπεροχήν, καὶ ὑποταγήν. Καὶ τὰ στερητικά, πένης, ὀρφανός, ἐνδεής. Καὶ τὰ πληρωματικά. πλούσιος, ἔμπλεος, πλήρης. Καὶ τὰ ὡς κτητικὰ θεωρούμενα ὅλως. Τὰ δ' ἀξίου τῶν πρός τι, εἰς

κη, εἰς δοτικὴν, φίλος, γείτων, ἴσος, ὅμοιος. Εἰς αἰτιατικὴν δὲ καὶ ἀπαρέμφατον, τά τε κυρίως ἐπίθετα, καὶ τὰ ἀναφορικά. οἷον, καλὸς τὸ εἶδος, καὶ καλὸς ἰδεῖν, καὶ οἷος εἰπεῖν, καὶ ἀκοῦσαι. Καὶ νομοθετοῦντες ἢ λέγομεν ἢ παραθετικῶς, ἢ διαφορικῶς, ἢ καθ' ὑπεροχὴν, καὶ ὑποταγὴν, καὶ ἰσότητα τῶν πρός τι, ἢ συνεκδοχικῶς. Σύνταξις μὲν οὖν τῶν ὀνομάτων, τοιαύτη πρὸς ἄλληλα.

ADHVC DE NOMINVM constructione contractius.

LICEBIT præterea in tria diuidendo nomen, proprium, & appellatiuum, & adiectiuum, de constructione ipsius considerare. Cætera enim omnia construentur adiectiuorum modo, cum ijs quæ ut propria uel appellatiua subijciũtur. Ac commune quidem fuerit, quòd in eodem genere, casu, & numero cum proprijs & appellatiuis cõiungãtur. Proprium uerò eorum, quæ non absolute, sed ad aliud dicuntur, quòd uel in genitiuum ferãtur, uel in datiuum, uel in accusatiuum, uel in infinitiuũ. Quatuor igitur modis ordinãtur. Itaq; cõparatiua quidẽ & superlatiua omnia genitiuo seruiunt, sed differũt similitudine & dissimilitudine generis, & numero, sicut dictũ est: & quatenus superlatiuũ sine genitiuo reperitur, nõ item comparatiuũ. Ad hæc differentiã significãtia cũ genitiuo iunguntur, ut ἕτερον, alterũ διάφορον, diuersum, & ἄλλο, aliud. Et quæ ad aliquid secundum excellentiam & subiectionem dicuntur. Item priuatiua, πένης pauper, ὀρφανὸς orbus, ἐνδεὴς indigus. Et quæ plenitudinem significant, ut πλούσιος diues, εὔπορος copiosus, πλήρης plenus. Et omnino quæ ut possessiue accipiuntur. Porrò quæ sumuntur ex æqualitate ex ijs quæ sunt ad aliquid, ea in datiuum feruntur, φίλος amicus, γείτων uicinus, ἴσος æqualis, ὅμοιος similis. In accusatiuum autẽ & infinitiuum, tum ea quæ proprie adiectiua sunt, tum relatiua, ut καλὸς τὸ εἶδος pulcher formã, & καλὸς ἰδεῖν pulcher ad aspectũ. & οἷος εἰπεῖν καὶ ἀκοῦσαι, talis qui dicat & audiat. Vt igitur legem sanciamus, uel comparatiue loquimur, uel discretiue: uel significantes eminentiam, uel subiectionem, uel æqualitatem per ea quæ ad aliquid dicuntur, uel per synecdochen. Talis igitur est nominum inter se constructio.

EXPLANATIO.

ΕἼΗ δ' ἄν.) *Primùm nomẽ diuidit secundũ rem (ut suprà) in proprium, appellatiuum, & adiectiuum: deinde adiectiuum rursus ostendit esse partim absolutum, partim* πρὸς ἕτερον λεγόμενον. *commune esse utri-*

usque speciei eodem casu, genere, & numero cum substãtiuis ordinari, sed proprium esse τῶ πρὸς ἕτερον λεγομένων, ut cum genitiuo, uel datiuo, uel accusatiuo, uel infinitiuo construatur. Ad genitiuum pertinent τὰ παραθετικά, τουτέστι τὰ συγκριτικὰ καὶ ὑπερθετικά, τὰ διαφορικά, τὰ καθ' ὑπεροχὴν καὶ ὑποταγήν, *item* τὰ στερητικά, πληρωματικά, καὶ τὰ ὡς κτητικῶς θεωρούμενα. *Ad datiuum referũtur sola* τὰ τῆς ἴσου τῶν πρός τι λεγομένων. *Ad accusatiuum uel infinitiuum* τὰ ἀμφοτερικά, καὶ τὰ κυρίως ἐπίθετα. Ὑπολειπομένοις.) ὑποκειμένοις. Κοινὸν μὲν ἂν εἴη.) πάντων ἐπιθέτων, *siue absoluta sint, siue ad aliud dicantur.* Ἢ εἰς γενικήν.) συμφέρεται τοῖς κυρίοις καὶ προσηγορικοῖς. Ἢ εἰς αἰτιατικήν, ἢ εἰς ἀπαρέμφατον.) *ut cætera sint propria, hoc proprium nõ est* τῶν πρὸς ἕτερον λεγομένων. *Nã &* τὰ κυρίως ἐπίθετα, *& eadẽ absoluta, cũ accusatiuo uel infinitiuo iunguntur, ut infrà dicetur,* καλὸς τὸ εἶδος καὶ καλὸς ἰδεῖν. Καὶ τὰ ὡς κτητικὰ θεωρούμενα ὅλως.) *Cuiusmodi sunt* τὰ τῆς ἴσου, *& quæ componũtur ex* ὁμοῦ, σύν, ὅμοιον, ἴσον, *si genitiuo iungãtur, quibus propriè datiuus debetur.* Τά τε κυρίως ἐπίθετα.) *Cuiusmodi sunt* σοφός, καλός, ἀγαθός, *& similia. Quædam non sunt propriè adiectiua, sed* ἀμφοτερίζει, *& nunc pro adiectiuis, nunc pro substantiuis accipiuntur, ut* διδάσκαλος, πολίτης, βασιλεύς, *& quæ sunt eiusdem generis: quibus nõ tribuitur accusatiuus, aut infinitiuus.* Οἷος εἰπεῖν.) *Talis qui dicat, subaudiendo* τοιοῦτος. *Aristoteles in septimo Ethicorum,* ὁ μὲν γὰρ φύσει τοιοῦτος, οἷος μὴ ἥδεσθαι παρὰ τὸν λόγον. Εἰδ' οἷος ἥδεσθαι, ἀλλὰ μὴ ἄγεσθαι. Καὶ νομοθετοῦντες ὧν λέγομεν.) *hoc est, ut igitur de his legem sanciamus, uel per comparatiuum & superlatiuum loquimur, uel per ea quæ differentiam, uel per ea quæ excellentiam aut subiectionem significant nomina, ubique genitiuum adhibẽtes: uel per ea quæ sunt æqualitatis, datiuo utẽtes: quæ quatuor species sunt* τῶν πρὸς ἕτερον λεγομένων: *uel denique per synecdochen loquimur, ubi accusatiuus, uel uerbum infinitum locum habet.*

ΠΕΡῚ ΠΤΏΣΕΩΣ.

ΠΤΩ͂ΣΙΣ δὲ μεταβολὴ μὲν εἴη ἄν τις ὀνόματος, ἢ ὀνομαστικοῦ τοῦ κατὰ τὸ τέλος. πέντε δὲ ἀριθμουμένων πτώσεων, ἡ πρώτη καὶ ὀρθὴ καταχρηστικῶς περ λέγεται πτῶσις. ταύτῃ γάρ τοι ὀρθὴν εἶναι, καὶ πτῶσις ἅμα οὐχ οἷον τε. ὀνομάζεται δ' ἡ αὐτὴ καὶ εὐθεῖα, καὶ ὀνομαστική. ἁρμόζεται δὲ ὀρθῷ καὶ ἀποφαντικῷ λόγῳ.

DE CASV.

DE CASV.

CASVS verò quædam est nominis, uel partis nomen imitantis in fine mutatio. Ceterũ ex quinque casibus qui numerantur, primus & rectus abusiue dicitur casus. Idem enim rectum esse, & inflexũ simul nõ potest. Nominatur autẽ idem tum rectus, tum nominatiuus: conuenitq; rectæ & enunciatiuæ orationi.

EXPLANATIO.

ΠΤΩ͂ΣΙΣ δ'.) *Sic Moscopulus quoque definit,* ὀνόματος ἢ ὀνομαστικοῦ κατὰ τὸ τέλος γινομένη κίνησις. *hoc est interprete Prisciano, declinatio nominis, uel aliarum casualium dictionum, quæ in fine maxime accidit. Eodem ferè modo Diomedes quoq; id expressit, Casus, inquit, sunt uariationes & positiones in declinatione nominis per mutationẽ nouissimæ syllabæ.* ὀνομαστικοῦ τοῦ.) *Lego* τοῦ ἐγκλιτικῶς ἀντὶ τινός, *alioqui expungenda potius uidetur particula secundum Moscopolum. Adiectum autem est* ὀνομαστικοῦ *propter articulum, pronomen, & participium, quæ per casus uariantur, ut nomen.* Πρῶτη καὶ ὀρθή.) *Rectus abusiue casus dicitur, quia ut contraria opponuntur* τὸ ὀρθὸν καὶ τὸ πεπτωκός. *nam* πτῶσις *dicitur* παρὰ τὸ πίπτειν, *ut casus à cadẽdo. Georgius Lecapenus primum casum rectum dici existimat, quia* ὀρθῶς σημαίνει τὴν οὐσίαν τοῦ πράγματος, *id est absolute, ac sine circunstantia, aut respectu ad aliud. Reliquos autem casus* πλαγίας, *quia* ἐκ πλαγίου σημαίνουσι τὰ περὶ τὴν οὐσίαν γινόμενα. *Apud Ammoniũ extat prolixa disputatio Stoicorum & Peripateticorum, an nominatiuus sit casus.* Εὐθεῖα.) ὅτι συνώνυμον ἐστὶ τὸ εὐθὺ τῷ ὀρθῷ. Ὀνομαστική.) ὅτι δι' αὐτῆς ὀνομάζομεν τὴν οὐσίαν. Ἁρμόζει τε τῷ ὀρθῷ καὶ ἀποφαντικῷ λόγῳ.) *Recta & enunciatiua oratio* περιφραστικῶς *significat* τὴν ἀπόφανσιν, *quæ etiam* πρότασις *dicitur &* ἀξίωμα, *id est enũciationem, siue enunciatum, proloquium, effatum, uulgò propositionẽ: quæ nomine & uerbo cõstat recti & indicatiui, siue enunciatiui modi: in qua (ut inquit Aristoteles)* τὸ ἀληθεύειν ἢ ψεύδεσθαι ὑπάρχει. *Modum autem indicatiuum, quia huiusmodi finitis enunciationibus, & rectis, quibus uerum aut falsum significatur, accommodatus est, Græci grammatici* ἐγκλισιν ὁριστικὴν, & ὀρθὴν, & ἀποφαντικὴν *dixerunt. Tametsi alijs quoque modis* ἀποφαίνεσθαι, *ut contendit Apollonius. Sed* ἡ ἀπόφανσις *dialecticorum, de qua præcipue loquitur Theodorus, solum uerbum indicatiui modi, & nomẽ casus nominatiui omnino po-*

ΑἸΤΙΑΤΙΚΗ.

Ἡ ΔῈ αἰτιατικὴ αἰτιολογοῦσι μάλιστα ἥκει εἰς χρῆσιν. οἷ',Σωκράτης ἀξιοῖ ἐπαινεῖσθαι δι' ἀρετήν.

ACCVSATIVVS.

ACCVSATIVVS uerò causam reddentibus maxime in usu est, ut Σωκράτης ἀξιοῖ ἐπαινεῖσθαι δι' ἀρετήν. Socratis proloquium est, laudari ob uirtutem.

EXPLANATIO.

ἭΚΕΙ εἰς χρῆσιν.) Ex ipsa re igitur nomen habet. Priscianus etiã causatiuum nominat, nõ solùm accusatiuum. Causari enim, & accusare interdum idem Quintiliano. Σωκράτης ἀξιοῖ.) hoc est ἀξίωμα ἐστί: Socrates pro principio & proloquio, quod confirmatione non eget, enunciat uirtutis ergò hominem laudari, id est, uirtutem esse laudabilem.

ΚΛΗΤΙΚΗ.

Ἡ ΔῈ κλητικὴ ἐστὶ τὸ καλεῖν τινὰ καὶ ἐπιστρέφειν, ἀμεταβάτως τοῖς δευτέροις τῶν ῥημάτων προσώποις συντασσομένη. δεῦρ' ἄγ' ἰὼν πολύαιν' Ὀδυσεῦ, μέγα κῦδος ἀχαιῶν.

VOCATIVVS.

AT uocatiuus ad uocandum quempiam, & conuertendũ adhibetur, intransitiue cum secundis uerborum personis ordinandus. δεῦρ' ἄγ' ἰὼν πολύαιν' Ὀδυσεῦ, μέγα κῦδος Ἀχαιῶν. huc ades clarissime Vlysses, magnum decus Achiuorum.

EXPLANATIO.

ἘΣΤῚ τὸ καλεῖν.) subaudiendum est ἥκει εἰς χρῆσιν, ἀπὸ κοινοῦ. Ἀμεταβάτως.) Semper enim ad eandem personam referuntur uocatiuus & uerbum, cui iungitur uocatiuus. hoc proprium est ipsius inter omnes casus qui à recto declinantur. Nam reliqui μεταβατικῶς semper ordinãtur cum uerbis, ut δέομαί σου, δίδωμί σοι, ὁρῶ σε. Sunt qui hunc casum uocandi aduerbio, non uerbo iungi contendant, itaque absolute positum etiam plenam reddere sententiam.

ἈΝΘΥΠΑΛΛΑΓΗ.

Ἀπαριθμηθέντων δὴ τῶν ὀνομάτων εἰς πέντε πτώσεις, τὰς ἀνθυπαλλαγὰς τῶν πτώσεων ἢ παραδεχόμεθα ὡς σχήματα ἀττικά, διαλέκτου τινὸς συνηθέστερον τὸ τοιοῦτο ἐνδειξαμένης, ἢ ἀπαραδέκτους ποιούμεθα ὡς ἀκαταλλήλους. ἀττικῶν μὲν γὰρ τὸ τὴν εὐθεῖαν λαμβάνειν ἀντὶ κλητικῆς. μακεδονικὸν δὲ ἢ θεσσαλικὸν τὸ ἀνάπαλιν. Ἀυτὰρ ὁ αὖτε Θυέστ',

Ἀγαμέμνονι λεῖπε φορῆναι, πολλῇσι νήσοισι, καὶ Ἄργεϊ παντὶ ἀνάσσειν. Ἔνθα γὰρ μὴν ἡ κλητικὴ καὶ εὐθεῖα συνεμπίπτει, οὐδέτερον εἰς ἔλεγχον τοῦ σχήματος ἔσται λαμβάνειν, ὡς εἴρηται.

RECIPROCA MVTATIO.

DISTRIBVTIS igitur nominibus in quinque casus, reciprocas mutationes casuum, aut recipimus tanquã figuras quasdã, quòd ita proprio alicuius linguæ usu proditum sit, aut plane reijcimus ut incõgruas. Est enim Atticorũ nominatiuũ accipere pro uocatiuo. Macedonicum uerò aut Thessalicum est contrarium. Αὐτὰρ ὁ αὖτε Θυέστ᾽ Ἀγαμέμνονι λεῖπε φορῆναι, πολλῇσι νήσοισι καὶ Ἄργεϊ παντὶ ἀνάσσειν. Sed rursus Thyestes Agamemnoni reliquit gestãdum, ut multis insulis, & totis Argis imperaret. Vbi autem uocatiuus & nominatiuus confundũtur, neutrum in argumentum figuræ sumere licebit, sicut dictum est.

EXPLANATIO.

ἈΝΤΥΠΑΛΛΑΓΑΙ͂Σ.) Reciprocas casuũ inter se positiones dicit, cũ casus pro casu uicissim ponitur, ut nominatiuus pro uocatiuo Attice: rursusq; uocatiuus pro nominatiuo Ionice. Αὐτὰρ ὁ αὖτε Θυέστ᾽.) Iliad. β. de sceptro Agamemnonis, ubi Θυέστα pro Θυέστης ponitur. Ἔνθα γὰρ μὴν.) Confunduntur autem hi casus in neutris in omni numero, & in reliquis numero duali & plurali, atque ita neuter casus neutrum figuratum arguit. Ἔσται λαμβάνειν.) οὐδ᾽ ὅτι ἡ εὐθεῖα ἀντὶ κλητικῆς, οὐδ᾽ ὅτι ἡ κλητικὴ ἀντὶ εὐθείας, ut addit Apollonius libro Δ. capite ζ.

Ὡς εἴρηται.) Suprà cum de constructione generaliter præciperetur, abunde περὶ συνεμπτώσεως dictum est.

ΠΕΡῚ ῬΗ͂ΜΑΤΟΣ.

ΤῸ ΔΈ ῥῆμα, ἔστι μὲν λόγου μέρος, προσώπων τε διακριτικόν, καὶ χρόνων διαφόρων προσημαντικὸν κατὰ διαφόρους μετασχηματισμούς. Τί δ᾽ ἐστὶν ὁ χρόνος, πλέον ἂν εἴη ἢ κατὰ γραμματικὴν θεωρῆσαί τε, καὶ ὁρίσασθαι· λαβεῖν οὖν καὶ τὸν χρόνον ὡς καὶ ἄλλα πολλὰ συγκεχυμένως χρῆναι φαμέν, ἀλλὰ μὴ περιεργάζεσθαι τὸν τῆς κινήσεως ἀριθμὸν κατὰ τὸ πρότερόν τε καὶ ὕστερον. πλέον γάρ τοι οὐδὲν εἰς τὸ παρὸν ἡ τοῦ διωρισμένου γνῶσις ἡμῖν συμβαλεῖται. Διῃρημένου δ᾽ ἄρα τοῦ χρόνου εἰς ἕξ, ὁ μὲν ἐνεστώς, τὸν ἐνιστάμενον σημαίνει, καὶ ἁπλῶς.

ἁπλῶς. ὁ δὲ παρατατικὸς, τὸ παρατεταμένον καὶ ἁπλῶς τοῦ παρῳχημένου. ὁ δὲ μέλλων, τὸ μήπω γεγονός. ὁ δὲ ἀόριστος οὐ παρεληλυθὸς μὲν καὶ πλεῖον, οὐχ᾽ ὡρισμένον δὲ τὰ περὶ τὴν ἐνέργειαν, ἢ τὸ πάθος. ὁ δὲ παρακείμενος τὸ παρεληλυθὸς ἄρτι, καὶ ἁπλῶς τοῦ ἐνεστῶτος. ὁ δὲ ὑπερσυντέλικος οὐ παρεληλυθὸς πάλαι, καὶ ἁπλῶς τοῦ παρακειμένου.

DE VERBO.

VERBVM autem est pars orationis distinctus habens personas, secundum diuersos uocis habitus, diuersa tēpora insuper significans. Cæterùm quid sit tempus, supra grammatices facultatē fuerit considerare & definire. Itaque etiam tempus hoc loco, ut alia multa, confuse accipiendum censeo, neque numerum ipsum motus secundum prius & posterius curiosius inquirendum. Nam nihil cognitio tēporis ex eius definitione proposito nostro conduxerit. Diuiso igitur tempore in sex, Præsens id quod instat, imperfectumq; est significat. Imperfectū, quod extentum, & imperfecte præteritum. Futurum, quod nondum est. Indefinitum, quod præterijt quidem & perfecte, non definite tamen secundum actionem uel passionem. Perfectum, quod modò præterijt, ac perfectionem præsentis significat. Denique plusquàm perfectū, quod præterijt iampridem, & perfectionem præteriti.

EXPLANATIO.

ΚΑΤΑ' διαφόρους μετασχηματισμούς.) *Verbi uoces, ut in personis, numeris, & modis, sic in temporibus uariæ sunt, ut* λέγω, ἔλεγον, λέξω, ἔλεξα *Propterea* προσημαντικὸν *dicit. quia uerbū prima significatione actionem, uel passionem, uel neutrum significat: & secunda tēpus. Est autem animaduertendum, secundum hanc definitionem* τὸ ἀπαρέμφατον *non esse uerbum, quia non est* διαχριτικὸν τῶν προσώπων: *quod infrà dicet* ὄνομα ῥήματος, *&* ῥῆμα *secundum Stoicos. Apollonius uerò etiam* ῥῆμα γενικώτατον *ipsum dicit, uerbum his uerbis definiens,* ἴδιον δ᾽ αὖ ῥήματός ἐστιν ἐν ἰδίοις μετασχηματισμοῖς διάφορος χρόνος, διάθεσίς τε ἡ ἐνεργητική, ἡ παθητική, καὶ ἔτι ἡ μέση. ὃν πάντων μετέλαβε τὸ γενικώτατον ῥῆμα, λέγω οὐ ἀπαρέμφατον, *libro γ. cap. ιγ.* Τί δ᾽ ἐστιν ὁ χρόνος.) *Platoni uisum est tempus esse* διάστημα τῆς τοῦ κόσμου κινήσεως, *id est, interuallum mundi motus, siue certam dimensionem, quæ ex cæli conuersione colligitur. Inde mutuati quidam grammatici definitionem,* χρόνος, *inquiunt,* ἐστὶ οὐ συμπαρεκτεινόμενον τῇ συστάσει τοῦ κόσμου διάστημα, ᾧ ἅπαντα μετρεῖται κίνησις ἀπὸ ἀστ-

ρων, ἄτε ζώων, ἄτε ἄλλου του τῶν κινουμένων. *Tempus est quod cum mundi constitutione porrigitur spatium, quo omnem metimur motum, siue syderum, siue animalium, siue cuiuslibet rei quæ moueatur. Aristoteles libro quarto physicorum ipsum dicit esse* ἀριθμὸν κινήσεως κατὰ τὸ πρότερον καὶ ὕστερον, *id est, numerum motus ex priore & posteriore motu collectum. Hoc sensu secundum Themistium, quòd duo momẽta in motu numerata & definita, hoc est animo cõcepta, unũ ut prius, & prioris motus extremum, alterum ut posterius, & posterioris motus extremum, diuerso ab extremis medio, tempus efficiũt.* τὰν δ' ἄρα, *inquit ille,* χρόνος τε καὶ τὸ πρότερόν τι καὶ ὕστερον ἐν κινήσει, ὅταν διορίζηται καὶ ἀριθμῆται. διορίζεται δὲ οὐκ ἄλλως, ἢ ὅταν δύο προσανέσῃ τῇ ψυχῇ τὰ νῦν, τὸ μὲν ὡς πρότερον, καὶ προτέρας κινήσεως πέρας, τὸ δὲ ὡς ὕστερον, καὶ ὡς ὑστέρας. καὶ ὅταν ἄκρα αὐτὰ, καὶ ἕτερα τοῦ μέσου νοήσωμεν. Συγκεχυμένως.) *Sine ulla definitione.* Ὡς καὶ ἄλλα πολλά.) *ut* οὐσία, πρώτη οὐσία, καὶ δευτέρα, τὸ ὑποκείμενον, *& sexcẽta alia in hoc libro, aliunde petenda.* Διῃρημένου δ' ἄρα τοῦ χρόνου.) *Tempus ipsum proprie diuiditur in præteritum præsens, & futurũ. Sed grammatici* τὰς ἐνεργείας τοῦ ῥήματος, καὶ τὰ πάθη τὰ κατὰ τοὺς χρόνους γινόμενα *tempora appellantes, in sex diuidunt.* Ὁ δὲ μέλλων.) *Sic etiam alij definiunt,* ὁ μή πω γεγονώς, *&* ὁ προσδοκώμενος οὔπω δ' ὤν. Ὁ δὲ ἀόριστος.) *huic tempori, ut finiatur ac terminetur, præponũt uel* ἄρτι, *modò, ut* ἄρτι ἔγραψα, *id est* γέγραφα: *uel* πάλαι, *ut* πάλαι ἔγραψα, *id est* ἐγεγράφειν. *Sic enim traducitur ad definitam significationem* τοῦ παρακειμένου, ἢ τοῦ ὑπερσυντελικοῦ. Καὶ ἐντελὴς τοῦ ἐνεστῶτος.) *Stoici, ut scribit Apollonius,* τὸν παρακείμενον τέλειον ἐνεστῶτα *dicebant.*

ΔΙΑΙΡΕΣΙΣ ῬΗΜΑΤΟΣ.

ΔΙΑΙΡΕΙΣΤΩ δὲ τὸ ῥῆμα καὶ ὧδε πλείον' ὡδί. τὸ μὲν γάρ τοι προσωπικὸν, οἷον λέγω. τὸ δ' ἀπρόσωπον, οἷον χρή. προσωπικοῦ δ' αὖ, τὸ μὲν ἐνεργητικὸν, τὸ δὲ παθητικὸν, τὸ δὲ οὐδέτερον, οἷον ζῶ. καὶ τὸ μὲν μέσον, οἷον βιάζομαι, τὸ δὲ αὐτοενεργητικόν, μάχομαι, τὸ δὲ αὐτοπαθητικὸν, πάσχω. καλείσθω δὲ καὶ ἕτερόν τι ὁλοενεργητικὸν ἐν τοῖς οὐδετέροις, οἷον τὸ ἀναβαίνω, καὶ τρίτον αὖ τὸ οὐδέτερον, οἷον τὸ πλουτῶ. ὥσπερ δὲ αὖ πάλιν καὶ ὁλοπαθὲς ἕτερόν τι, τῷ αὐτοενεργητικῷ ἀντιδιαιρούμενον, κατὰ γένος τὸ ἐπίμικτον, ἢ ἐπίκοινον. καλῶ δὲ ἐπίμικτον καὶ ἐπίκοινον, τὸ παθητικὴν μὲν ἀεὶ ἔχον φωνὴν, σημασίαν δὲ, τῇ μὲν ἐνεργητικὴν, οἷον μα-

χομαι

χομαι, τῇ δὲ παθητικῇ, οἷον γίνομαι. Ἔτι τε τῶν οὐδετέρων, τὸ μὲν ὑπαρκτικόν, τὸ δὲ οὔ. καὶ τὸ μὲν τέλειον, τὸ δὲ ἀτελές. Ἔτι δὲ καὶ τῶν ἀπροσώπων τὸ μὲν ὡς ἐνεργητικόν, οἷον προσήκει. τὸ δὲ ὡς παθητικόν, οἷον λέγεται. Συμπάντων δὲ τῶν ῥημάτων τὰ μὲν κατ' εἰσπομπὴν θεωρείσθω, ἔξωθέν τι λαμβάνοντα. τὰ δὲ κατ' ἐκπομπὴν οἴκοθεν προβάλλοντά τι. τὰ δὲ κατὰ περιποίησίν τε, καὶ ὑπουργίαν. καὶ τὰ μὲν ἀμεταβάτως, τὰ δὲ μεταβατικῶς. καὶ τὰ μὲν τελείως, τὰ δὲ ἁπλῶς. Σύνταξις δὲ τῶν ἐνεργητικῶν, ὥστε τὴν ἐνέργειαν ἐπί τι διαβιβάζεσθαι ὑποκείμενον. οἷον τέμνω τὸν λίθον. καὶ ἰατρεύω τὸν νοσοῦντα. οἷς δὴ καὶ τὸ παθητικὸν ἐκ προϋφισταμένης διαθέσεως ἐνεργητικῆς ἐπιφέρεται. ἰατρεύεται ὁ νοσῶν. τέμνεται ὁ λίθος.

DIVISIO VERBI.

DIVIDATVR autem uerbum præterea hoc modo. Aliud enim est personale, ut λέγω *dico: aliud impersonale, ut* χρή *oportet. Personale rursus aliud actiuum, aliud passiuum, aliud neutrũ, ut* ζῶ *uiuo. Et aliud medium, ut* βιάζομαι, *cogo uel cogor: aliud per se actiuum,* μάχομαι *prælior, aliud per se passiuum, ut* πάσχω *patior. Vocetur autem etiã aliud totum actiuum in uerbis neutris, ut* ἀναβαίνω *ascendo. Et tertium per se neutrum, ut* πλουτῶ *diues sum. Quemadmodum rursus totum passiuũ aliud, quod per se actiuo in diuisione opponitur generis epimesi, siue epicœni, hoc est plusquam medij, siue dubij. Voco enim epimesum siue epicœnum, quod passiuam quidem semper habet uocem, sed significationem partim actiuam, ut* μάχομαι *pugno: partim passiuã, ut* γίνομαι *fio. Præterea etiam ex neutris aliud substantiuum, aliud nõ substantiuum. Item aliud perfectum, aliud imperfectum. Est etiã ex impersonalibus aliud quasi actiuum, ut* προσήκει *conuenit: aliud quasi passiuum, ut* λέγεται *dicitur. Ex uniuersis autem uerborum generibus alia ex admittendi significatione considerentur, extrinsecus aliquid accipiẽtia, alia ex emittẽdi, intrinsecus aliquid proferentia, alia ex acquisitione & ministerio. Et alia intransitiue, alia transitiue: alia perfecte, alia imperfecte. Constructio uerò actiuorum sic consideranda est, ut actus in aliquod trãseat subiectum, ut* τέμνω τὸν λίθον, *seco lapidem, &* ἰατρεύω τὸν νοσοῦντα, *curo ægrotãtem. Quibus sanè etiam passiuum accedit, ex eo quod natura prius est actiuo genere, ut* ἰατρεύεται ὁ νοσῶν *curatur ægrotans.* τέμνεται ὁ λίθος *secatur lapis.*

EXPLANATIO.

Τὸ δὲ αὐτὸ ἐνεργητικόν.) *Intellige ἐν μεσότητι ἢ μέσοις ἢ μεσικοῖς. Nam genera uerborum plane quinque sunt, ut apud Latinos, ἐνεργητικόν, παθητικόν, οὐδέτερον, μέσον, καὶ ὑπέρμεσον, ἢ ὑπερκοινον, hoc est actiuum, passiuum, neutrum, medium, siue commune, & plusquam medium, siue deponens. Diuiditur autem τὸ ὑπέρμεσον in αὐτοενεργητικόν, quod significatione actiuum est, ut μάχομαι: & ὁλοπαθὲς, cuius uox & significatio passiua est, ut γίνομαι fio, de quo mox dicetur.* Τὸ δὲ αὐτοπαθητικόν.) *ἐν οὐδετέροις δηλονότι. Diuidunt enim τὸ οὐδέτερον in tres species. ὁλοενεργητικόν, ut ἀναβαίνω ascendo, quod significatione actiuum est & uoce, (nam terminatio ω actiuorum propria est.) non est tamen proprie actiuum, quia passiuam uocem & interpretationem non admittit, nisi fortè in tertijs personis. Ἀντιπαθητικόν, ut πάσχω patior, quod significatione passiuũ est. Et αὐτοουδέτερον, ut πλουτῶ, quod significatione neutrum est, terminatione actiuum, ut omnia neutra.*

Τὸ μὴ ὑπαρκτικόν.) *Substantiua sunt, ut τυγχάνω, εἰμὶ, ὑπάρχω.*

Καὶ τὸ μὲν τέλεον, τὸ δ' ἀπλοῦς.) *τέλεια ἢ αὐτοτελῆ ea sunt ex neutris, quæ per se nullo obliquo adhibito sententiam perficiunt, ut πλουτῶ. Eadem ἀπολελυμένα dicuntur, Latinis uerò absoluta. Contrà ἀπλᾶ obliquum desiderant, ut ἀναβαίνω τὸ ὄρος. Proinde ex omni genere uerborum alia τέλεια dicuntur, quæ obliquo contenta sunt, ut ἀγαπῶ γονέας. Alia ἀπλᾶ, quæ τὸ ἔς τι ἢ τὸ ἔν τινι desiderant, id est, quæ habitudinem in loco, uel ad locum, uel ad personam significãt, & cum obliquo interueniente præpositione, ordinantur, uel cum aduerbio loci, ut φεύγω διὰ τὴν ἀγοράν, καθίζω ἐν οἴκῳ, ἐνθάδε κεῖται. De quibus uide infrà, τόποι μέσου. Tradit præterea Georgius Lecapenus τέλεια dici uerba, quæ uoce præsentis temporis perfectionẽ actionis, uel passionis significant, ut γινώσκω. Ἀπλᾶ uerò ea quæ contrà perfectam διάθεσιν tempore præsenti non indicant, ut γράφω. Εἰσὶ ῥήματα, inquit, ἐν οἷς ἐνεστῶτι ἀπλᾶ, ὡς ἀτελήρωτον τὴν διάθεσιν ἔχοντα, ἔτι μὲν τοι ἐν παρατάσει ὄντα, οἷον τύπτω, γράφω. καὶ εἰσὶ ῥήματα ἐν οἷς ἐνεστῶτι τὸ τέλος ἔχοντα τοῦ πράγματος, οἷον τὸ ὑπάρχω, νοῶ, γινώσκω, βλέπω, ἀκούω, καὶ ἔτι ἐν παρατάσει ὄντα.* Συμπάντων δὲ τῶν ῥημάτων.) *Verba cuiuscunque generis sint, ex cõstructione, uel absoluta dicuntur, uel trãsitiua. Distribuuntur autem transitiua in tres species, aut enim κατ' ἀναδοχὴν, id est secũdum admissionem accipiuntur:*

quia

quia aliquid extrinsecus accedere, & fere pati significant: construunturq; cum genitiuo, qui casus est passiuorum, ut δέομαί σου, *id est* λείπομαι τῆς σῆς βοηθείας, *indigeo auxilio tuo. Aut* κατ' ἐκπομπὴν, *secundum emissionem, quòd intrinsecus aliquid proferant, id est actionē aliquam in aliquod subiectum explicent, & accusatiuo iungūtur, ut* ἀγαπῶ σε. *Aut acquisitionem, subministrationemq; significant, & datiuo seruiunt, ut* δίδωμί σοι, χαρίζομαι ἐκείνῳ. *Hæ tres species sunt simplicis transitionis.* Προσβάλλοντά τι.) *Sic Georgius Lecapenus,* γενικὴν μὲν, *inquit,* λαμβάνει ὅσα ἔξωθεν λαμβάνει ἃ καλεῖται κατ' εἰσπομπήν, αἰτιατικὴν δὲ ζητεῖ, ὅσα οἴκοθεν εἰς τὰ ἔξω προβάλλει, ἃ καλεῖται κατ' ἐκπομπήν. *Alij legunt* προσβάλλοντά τι, *sicut in manu scripto codice etiam legitur, id est adijcientia aliquid. & uelut imprimētia.* Καὶ τὰ μὲν πλείως.) Θεωρείσθω δηλονότι. *In transitiuis ea perfecta sunt (ut iam diximus) quæ unum ex supradictis tribus casibus sine præpositione postulant, ut* λείπομαι τούτου, ὁρῶ σε, δίδωμί σοι. *Imperfecta uerò, quibus hi casus non iungūtur sine præpositione, hoc est, sicut loquitur infrà Theodorus, quibus addendum est* τὸ εἴς τι, ἢ τὸ ἔν τινι, *ut* φθέγγομαι ὡς τὸν θεὸν, ἔρχομαι πρὸς ἐκεῖνον. Προϋφισταμένης.) γράφεται προϋφεστώσης, *atque sic apud Apollonium legitur libro* γ. οἷς καὶ τὸ παθητικὸν ἐκ προϋφεστώσης ἐνεργητικῆς διαθέσεως, *id est* τῆς φύσει προτέρας οὔσης, *ex antegrediente genere actiuo.*

ΟΥΔΕΤΕΡΩΝ.

ΟΥΚ ἔτι δὲ καὶ τὰ οὐδέτερα ὁμοίως τοῖς ἐνεργητικοῖς. τοῦ γὰρ ὑπάρχω, καὶ ζῶ, καὶ φρονῶ, καὶ πλουτῶ, καὶ ὑγιαίνω, καὶ τῶν τοιούτων, ἡ παθητικὴ διάθεσις κεχωρισμένη ἐστίν. ἐπεὶ οὐ διὰ τῆς ὁριστικῆς τούτων ἐγκλίσεως ἐνεργοῦνται ἄττα, καὶ προσδιατιθέντα παρίσταται. ὥστ' εἴτις τὰ τοιαῦτα κλίνοι εἰς παθητικὰς προφοράς, μελέτημα φωνῆς, οὐ φυσικήν τινα, καὶ συστατικὴν κλίσιν ποιεῖται, δι' εἰ καὶ ἀρσενικὸν τοῦ γαλουχήσασθαι καὶ ἐκδώσασθαι λέγοι, ἢ ἕτερόν τι τῶν κατὰ φωνὴν μὲν συμπιπτόντων, ἐν παραδοχῇ δὲ λόγου μὴ δυναμένων. τὰ μὲν οὖν οὐδέτερα αὐτοῦ μόνου ἐμφαίνει ὁρισμὸν τοῦ συνεῖναι τὸ σημαινόμενον. οἷον τὸ ζῆν, ἢ φρονεῖν, ἢ γηρᾷν. καὶ τὴν εἰς μαι κατάληξιν οὐ προσίεται τὸ παράπαν.

NEVTRORVM.

IAM uerò neutra actiuorū similia non sunt. his enim uerbis ὑπάρχω *sum,* ζῶ *uiuo,* φρονῶ *sapio,* πλουτῶ *sum diues,* ὑγιαίνω *ualeo, & ca-*

teris huiusmodi, idcirco passiua deest affectio: quia per horũ modum indicatiuum nulla prorsus agens persona, subiectumq; afficiens exhibetur. Itaque si quis talia uerba in passiuas declinet uoces, meditationem uocis, non naturalem & consistentem ullam declinationem exercet, ut si uerbi gratia, etiam masculinum huius dictionis γαλουχουμένη *lactaria, &* ἐκτρωσάσης *abortum passa, pronunciet, aut alterius cuiuspiam ex ijs quæ uoce quidem conueniant, sed in oratione receptæ non sint. Neutra igitur hoc solùm plane & definite indicant, rem scilicet adesse, quæ his significatur, ut uitam uel prudẽtiam, uel senectutem: & terminationem in* μαι *prorsus non admittunt.*

EXPLANATIO.

ἘΝΕΡΓΟΥ͂ΝΤΑ ἅτινα.) τινὰ πρόσωπα δηλοῦσι. *Hic locus sumptus est ex Apollonij libro* γ. *cap.* λ. Καὶ συστατικὴν.) γρ. συστατικὴν, *atque sic posuit Apollonius.* γαλουχήσασα καὶ ἐκτρώσασα.) *Fœminina sunt participia, quorum masculina fuerint* γαλουχήσας καὶ ἐκτρώσας *si quis exercitationis causa fingere ea, & declinare uelit. Nam in rerum naturam cadere per se non possunt. neq; enim mares lactãt, uel abortum faciunt secundum naturæ ordinem. Eodem modo fingere licet uocem passiuam in uerbis neutris.* Ἢ ἐπὶ ἄλλου.) ἤ τινος τὴν ἐπιφορὰν μὲν δυναμένων συμπίπτειν οὐ μὴν ἐν παραδόσει λόγου, *Apollonius.* Μὴ δυναμένων.) συμπίπτειν δηλονότι, τουτέστιν ἁρμόζειν. Τοῦ συνεῖναι τὸ σημαινόμενον.) *Neutra igitur id solùm definite ostẽdũt, nempe rem adesse quæ significatur, id est in subiecto aliquo subsistere sine actione uel passione, sed cum certa differentia temporis, ut* φρονῶ *prudentiam,* γηρῶ *senectutem adesse significat. Plura super hac re scribit Apollonius, quæ licet parum integra uideãtur, nõ est tamen obscurum quid significare uelit.* ἔστι δὴ οὖν τὰ προκείμενα αὐτὸ μόνον ὁρισμὸν ἐμφαίνοντα τοῦ συνεῖναι, ὡς ζῶ, τὸ φρονεῖν, τὸ γηρᾶν. καὶ ἔτι ὡσεὶ τῆς συνούσης οὐσίας, τὸ ὑπάρχειν, καὶ ἔτι ὡσεὶ τὴν ἔξωθεν προσγινομένων κατ᾽ οὐσίας περὶ κτῆσιν, ὡς τὸ πλουτεῖν, χρυσοῦν. ἔστιν ἃ καὶ ψυχικὴν ἢ σωματικὴν διάθεσιν σημαίνει, οἷ κειμαι, ὀφθαλμιῶ, ἐν αὐτοπαθείᾳ ἔχοντα τὸν ὁρισμόν. *Priscianus hinc sumpsisse uidetur id quod tradit de uerborum diuersis significationibus libro XVIII, alia ad corpus, alia ad animum, alia ad utrunque, alia ad extrinsecus accidentia pertinere, alia denique esse communia horum omnium.*

ΜΕ´ΣΩΝ.

ΜΕΣΩΝ, ΚΑΙ ΑΥΤΟΕΝΕΡΓΗΤΙΚΩΝ.

ἈΝΑ'ΠΑΛΙΝ δὲ τὰ μέσα, καὶ αὐτοενεργητικά. τούτοις δὲ ἀπαράδεκτον τὸ λήγειν εἰς ω. βιάζομαι, μάχομαι. δῆλον οὖν ὅτι παντὸς παθητικοῦ εἰς μαι λήγοντος ἐνεργητικὸν δεῖ παραδέξασθαι, ἐὰν μετὰ τῆς λήξεως καὶ τὰ τῆς συντάξεώς τε, καὶ διανοίας σώζηται. οἷον φιλῶ σε, ὅτε φιλοῦμαι. ἔχει δὲ ἄρα ἅπαντα πτῶσιν προϋφισταμένην ἐκ πρώτου ὀρθήν. ἢ καὶ συμφέρεται, ἤτοι λεγομένη, ἢ νοουμένη, ἐπὶ πάσης κλίσεως καὶ ἀριθμοῦ, καὶ προσώπου, καὶ χρόνου, πλὴν τῶν ἀπαρεμφάτων. ταῦτα γὰρ αἰτιατικὴν περιέχει.

MEDIORVM, ET PER SE ACTIVORVM.

MEDIA uerò & per se actiua contrà se habent. ab his enim terminatio in ω *non admittitur:* βιάζομαι *cogo uel cogor,* μάχομαι *pugno. Quare perspicuum est ab omni passiuo in* μαι *exeŭte, actiuum receptum esse, si cum terminatione etiã constructionis ratio, & sententia seruentur, ut* φιλῶ σε, *amo te, quia* φιλοῦμαι, *amor dicitur. Habẽt autem uerba omnia casum priorem natura ante se rectum, qui semper adest, uel prolatus, uel intellectus in omni modo, numero, persona, & tẽpore: exceptis infinitiuis. hæc enim accusatiuum complectuntur.*

EXPLANATIO.

ἈΝΑ'ΠΑΛΙΝ δὲ τὰ μέσα καὶ αὐτοενεργητικά.) *Hæc cum per se actiua sint, non desiderant uocem actiuorum, quemadmodum ex neutris* τὰ αὐτοπαθητικὰ *uocem passiuam reijciunt, quia per se passionem significant, ut* πάσχω, ἐρυθριῶ, θνήσκω. ὅτι παντὸς παθητικοῦ.) *Id est omnis uerbi passiuæ uocis, nimirum in* μαι *desinentis: alioqui superuacanea esset conditio subiecta,* ἐὰν μετὰ *&c.* πτῶσιν προϋφισταμένην.) γραφ. παρυφισταμένην. *& sic Apollonius extulit libro* γ. *cap.* λα'. τὰ δὲ ῥήματα πτῶσιν ἔχει ὀρθὴν παρυφισταμένην ἢ καὶ συμφέρεται. *Et rursus,* ἀνάγκη οὖν πᾶσα τὸ παρυφιστάμενον πρόσωπον ἐκ τῶν ῥημάτων ἐν πτώσει ὀρθῇ καταγίνεσθαι. *Significat autem* παρυφίστασθαι τὸ συνυφίστασθαι, ἢ κατ' ἀκολουθίαν ὑφίστασθαι, *id est simul subsistere, & in rerum naturam produci, ac cognatum esse.* προϋφίστασθαι *uerò præcedere natura & antegredi. Sicut reuera nominatiuus significans substantiam, uerbum natura præcedit, quod accidens significat: id est antè subsistit, quàm uerbum. quare* προϋφισταμένην *legerim libentius.* ταῦτα γὰρ αἰτιατικήν.) ἀμεταβάτως, *quod proprium est infinitiui.*

ΣΥΜΠΛΟΚΗ ΛΟΓΟΥ.

Ἢ ΓΟΥ͂Ν ἓν συνάπτεται ἑνί. οἷον, Σωκράτης φιλοσοφεῖ. ἢ ἓν δυοῖν. Σωκράτης καὶ Πλάτων φιλοσοφεῖ. τοῦτο δὲ ἤτοι φύσει, ἢ σχήματι. φύσει μὲν ἐὰν τὸ ῥῆμα προτάττηται, ἢ μεσολαβῇ ἑνικῶς. οἷον, φιλοσοφεῖ Σωκράτης, καὶ Πλάτων. Σωκράτης φιλοσοφεῖ καὶ Πλάτων.

COMPLEXVS ORATIONIS.

ITAQVE aut unum coniungitur uni, Σωκράτης φιλοσοφεῖ Socrates philosophatur: aut unum duobus, Σωκράτης καὶ Πλάτων φιλοσοφεῖ Socrates & Plato philosophatur. Id autem fit aut natura, aut figura. Natura quidẽ, si uerbũ præponatur, uel interponatur singulariter. φιλοσοφεῖ Σωκράτης, καὶ Πλάτων. Σωκράτης φιλοσοφεῖ, καὶ Πλάτων.

EXPLANATIO.

Ἢ ΓΟΥ͂Ν ἓν συνάπτεται ἑνί.) *Docet unum uerbum quo pacto uni recto, uel duobus iungatur, quod fieri tum natura, ac ratione grammatica, tum figura dicit. Natura quidem omnino duobus modis: uno, cum uerbum quod unius rationem obtinet, duobus rectis præponitur singulariter, uel interponitur: ut* φιλοσοφεῖ Σωκράτης καὶ Πλάτων. Σωκράτης φιλοσοφεῖ καὶ Πλάτων. *Hic modus tamen quibusdam figuratus uidetur. Altero, cum uerbum posteriore loco ponitur pluraliter, ut* Σωκράτης, καὶ Πλάτων φιλοσοφοῦσι. *Figura uerò, etiã duobus modis: uno, præposito uerbo, uel interiecto pluraliter, quod genus* προεπιζευκτικὸν *dicit Theodorus, ut* φιλοσοφοῦσι Σωκράτης, καὶ Πλάτων. Σωκράτης φιλοσοφοῦσι, καὶ Πλάτων. *Altero modo, illato uerbo singulariter, quod* σχῆμα ὑποζευκτικὸν *nominat, ut* Σωκράτης καὶ Πάτων φιλοσοφεῖ. *Nõ solùm autem unum duobus iungitur in cõstructione recti cum uerbo, sed etiam substantiui nominis cum adiectiuo,* Σωκράτης καὶ Πλάτων Ἀθηναῖοι: *& articuli subiunctiui cũ antecedẽte,* ὁρῶ Σωκράτην, καὶ Πλάτωνα οὓς ἐπαινοῦσιν ἅπαντες. φύσει μὲν ἐὰν τὸ ῥῆμα.) *Hic est prior modus naturalis, & simplicis cõplexus.* Ἔτι φύσει ἐάν.) *Hic alter modus est simplicis cõplexus, peruerso, ut uidetur, ordine. hoc enim præcedere potius debuit, & continuari cum priore modo.* Τὸ περιληπτικόν.) τὴν περιληπτικὴν σύνταξιν *intelligit, cũ uerbũ plurale nominatiuo iũgitur singulari nominis collectiui.* Σύνθεσιν *uocant hoc schema, ut Iliad. β.* Ὣς φάσαν ἡ πληθὺς ἀνὰ δ' πτολίπορθος Ὀδυσσεὺς ἔστη σκῆπτρον ἔχων.

ΣΧΗΜΑΤΙ προεπιζευκτικῷ.

ΣΧΗΜΑΤΙ δὲ προεπιζευκτικῷ, ἐὰν πληθυντικῶς. φιλοσοφοῦσι Σωκράτης

Σωκράτης καὶ Πλάτων. Σωκράτης φιλοσοφοῦσι καὶ Πλάτων. Ἔτι φύσει, ἐὰν ὑποτάττηται πληθυντικῶς. Σωκράτης καὶ Πλάτων φιλοσοφοῦσι.

PER FIGVRAM PROEPIZEVGMA.

FIGVRA autem proepizeugmate, si pluraliter. φιλοσοφοῦσι Σωκράτης καὶ Πλάτων, *Philosophatur Socrates & Plato.* Σωκράτης φιλοσοφοῦσι καὶ Πλάτων. *Socrates philosophantur & Plato. Rursus natura, si subiungatur pluraliter.* Σωκράτης καὶ Πλάτων φιλοσοφοῦσι.

ΣΧΗΜΑΤΙ ΕΠΙΖΕΥΚΤΙΚΩ͂.

ΣΧΗΜΑΤΙ δὲ ἐπιζευκτικῷ, ἐὰν ἑνικῶς. Σωκράτης καὶ Πλάτων φιλοσοφεῖ. ᾧ ἀντίκειταί πως τὸ περιληπτικόν, ὡς φασὶν ἡ πληθύς. καὶ, ἐσκίδναντο ἕκαστος. Ἐκδέχονται μὲν οὖν αἱ πλάγιαι τὰ ῥήματα μεταβατικῶς, οἷς ἀμεταβάτως ἡ εὐθεῖα συντάσσεται.

PER FIGVRAM EPIZEVGMA.

FIGVRA autem epizeugmate, si singulariter. Σωκράτης καὶ Πλάτων φιλοσοφεῖ. *cui opponitur ferè collectio, ut,* ὡς φασὶν ἡ πληθύς, *sic dixerunt turba. &* ἐσκίδναντο ἕκαστος, *spargebantur unusquisque. Sequuntur uerò obliqui uerba transitiue, cum quibus intransitiue rectus construitur.*

ΕΙΔΗ ΤΩ͂Ν ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΩ͂Ν προσωπικῶν.

ΕΙΔΗ δὲ τῆς καθ' ἕκαστα μεταβάσεως τῶν προσωπικῶν, ὑποκείσθωσαν καθόλου τε καὶ ἁπλᾶ τρία. Πρῶτον μὲν εἰς αἰτιατικὴν τὴν κατ' ἐκτομὴν θεωρουμένων. οἷον, διδάσκω σε. καὶ, διδάσκω γραμματικά. Δεύτερον δὲ εἰς γενικὴν τὴν κατ' εἰσπομπήν. οἷον, δέομαί σου. Τρίτον δὲ εἰς δοτικὴν τὴν ἐπὶ περιποίησιν. οἷον, δίδωμί σοι. Τέταρτον δὲ συγκείμενα ἅττα καὶ τῶν εἰρημένων κοινά. τὸ μὲν εἰς αἰτιατικήν. οἷον, διδάσκω σε τὰ γραμματικά. δέομαί σου τὰ δίκαια. δίδωμί σοι χρυσίον. καλείσθω δὲ διαβατικόν. Τὸ δὲ εἰς γενικήν. οἷον, διδάσκω σε τοῦ καλοῦ. δέομαί σου τῆς χρείας. μεταδίδωμί σοι τῆς ἐνδείας. καλείσθω δὲ αἰτιολογικόν, ἢ ἐλλειπτικόν. Τὸ δὲ εἰς δοτικήν. οἷον, διδάσκω σε τύχῃ ἀγαθῇ. δέομαί σου ὅλῃ ψυχῇ. δίδωμί σοι χειρί. καλείσθω δὲ ὀργανικόν. Τὸ δὲ εἰς ἀπαρέμφατον, διχῶς δέ. ἢ γάρ ἐστιν ὡς εἰς τέλος, ἢ ὡς εἰς εἶδος. ὅθεν δὴ καὶ τῷ μὲν τελικόν, τῷ δὲ εἰδικὸν καλείσθω. διδάσκω σε διαλέγεσθαι. δέομαί σου βοηθῆσαι. δίδωμί σοι πειρᾶσθαι. λέγω Σωκράτην γεγονέναι σοφόν. οἶμαι πάντας ὁμολογήσειν. Προσκείσθω δὲ καὶ ἕτερόν τι εἰς αἰτιατικὴν κοινότερον. διδάσκω σε χρόνον συχνὸν τὰ γραμματικά. ὁμοίως δὲ

καὶ ὑπὲρ τῶν ἄλλων. καλείσθω δὲ ἐλλειπτικὸν δεύτερον. Καὶ ἔτι ἕτερόν τι ὁμοίως εἰς ὁποιοῦν τῶν προσηκόντων ἐπιῤῥημάτων, ἢ δι' ἡστινοσοῦν τῶν προθέσεων. διδάσκω σε νῦν, ἢ ἡδέως, ἢ ὡς ἂν ἄλλως κατηγορεῖν πρὸς τὴν χρείαν δοκῇ. καὶ, ἀσθενὴς ἦν δι' ἀχρηματίαν. καὶ ὅπως ἄλλως χρῆσθαι προθέσει κατὰ λόγον ἂν ᾖ. καλείσθω δὲ τὸ μὲν προσῤῥηματικὸν, τὸ δὲ ἑτεροπλὲς, τὸ σύνολον δέ τοι συγκατηγορηματικόν. Τὸ δ' ἐλλιπὲς, ἢ πληρέστερον τῆς συντάξεως, πρὸς τὸ δοκοῦν ἱκανῶς ἂν ἔχειν ἔσται ἐκ τῶν εἰρημένων. οἷον, διδάσκω σε διαλέγεσθαι, διδάσκω σε τὰ γραμματικὰ διαλέγεσθαι εὖ. ἐπεὶ κἂν εἰς ἓν συλλαμβάνοντι τὰ συγκείμενα προστιθέναι ἑκάστῳ τῶν ἁπλῶν εἴη ἄν. οἷον, δίδωμί σοι χρυσίον τῆς χρείας χειρὶ τῇ ἐμαυτοῦ, πρίασθαι ὧν ἂν δέῃ. Φράζειν μέν τοι ὑπὲρ τὸ σαφέστερον δεῖ, ἐπιτιθέντας ἢ σύνδεσμον, ἢ πρόθεσιν, ἢ ἐπίῤῥημα, ἢ ὡς ἂν ἄλλως εὖ ἔχῃ ἑλληνισμοῦ. οἷον, δίδωμί σοι χρυσίον τῆς παρούσης ἕνεκα χρείας, ὅπως πριάμενος ὧν ἂν δέῃ ἔχῃς, ἢ ὥς τι πρίασθαι, ὧν ἂν δέῃ.

SPECIES TRANSITIVORVM PERSONALIVM.

SPECIES autem singularis transitionis personalium ponantur generales & simplices tres. Prima in accusatium eorum, quæ secundũ emissionem accipiuntur, ut διδάσκω σε, *doceo te. &* διδάσκω γραμματικά, *doceo grammaticam. Secunda in genitiuum eorum, quæ accipiuntur secundum admissionẽ, ut* δέομαί σου, *rogo te. Tertia in datiuum acquisitiuorum, ut* δίδωμί σοι, *do tibi. Quatuor autem sunt composita quædã, & eæ antedictarum etiam communes. Alia in accusatiuum, ut* διδάσκω σε τὰ γραμματικά, *doceo te grammaticam.* δέομαί σου τὰ δίκαια, *rogo te iusta.* δίδωμί σοι χρυσίον, *do tibi aurum. Vocetur autẽ hæc species pertransitiua. Alia in genitiuum, ut* διδάσκω σε τοῦ καλοῦ, *doceo te honestatis causa.* δέομαί σου τῆς χρείας, *rogo te indigentiæ causa.* μεταδίδωμί σοι τῆς ἐνδείας, *impertio tibi, quia eges: uocetur q́; causalis uel defectiua. Alia in datiuum, ut* διδάσκω σε τύχῃ ἀγαθῇ, *doceo te quod felix sit.* δέομαί σου ὅλῃ ψυχῇ, *rogo te tota mente.* δίδωμί σοι χειρί, *do tibi manu: uocetur autẽ instrumẽtalis. Alia in infinitiuum, idq́; dupliciter. nam uel ad finem pertinet, uel ad formam: unde partim finalis, partim formalis uocetur: ut* διδάσκω σε διαλέγεσθαι, *doceo te disserere.* δέομαί σου βοηθῆναι, *rogo te ut auxilieris.* δίδωμί σοι πρίασθαι, *do tibi ut emas.* λέγω Σωκράτην γενέσθαι σοφὸν, *dico Socratem fuisse sapientem.*

piente. οἶμαι πάντας ὁμολογήσειν, *arbitror omnes cõfessuros esse. Addatur & alia quædã cum accusatiuo frequentius, ut* διδάσκω σε χρόνον συχνὸν τὰ γραμματικά, *doceo te iam diu grãmaticã. Eodẽ modo etiã in alijs obseruatur: nocetur autem defectiua secunda. Est etiã alia quædam similiter in quoduis conueniens aduerbium, aut per quãlibet præpositionem.* διδάσκω σε νῦν, *doceo te nunc, uel* ἡδέως *libenter, uel quomodocunq; aliter loqui ex usu uisum fuerit. Et* ἀσθενὴς ἦν δι' ἀχρηματίαν, *imbecillis erat ob pecuniæ inopiam. Et utcunque aliter uti præpositione conueniat. Vocetur autẽ partim aduerbialis, partim imperfecta, sed in uniuersum consignificatiua. Cæterùm curta uel plena cõstructio, prout commodum uidebitur, ex antè dictis fiet, ut* διδάσκω σε διαλέγεσθαι, *doceo te disserere.* διδάσκω σε τὰ γραμματικὰ διαλέγεσθαι εὖ, *doceo te grammaticam, ut rectè disseras. Nam etiam si in unum conferre compositas species uelis, licebit tibi quancunque delegeris simplicem, huic addere componendo, ut* δίδωμί σοι χρυσίον τῆς χρείας χειρὶ τῇ ἐμαυτοῦ πρίασθαι ὧν ἂν δέῃ. *do tibi aurum indigentiæ causa manu mea, ut emas ea quorum indiges. Loqui tamen apertius oportet, interponendo uel coniunctionem, uel præpositionem, uel aduerbium, uel quocunq; alio modo hellenismo cõueniat, ut* δίδωμί σοι χρυσίον τῆς παρούσης ἕνεκα χρείας, ὅπως πριάμενος ὧν ἂν δέῃ ἔχῃς, *do tibi aurũ præsentis causa indigentiæ, ut emens habeas ea quorum indiges, uel* ὥστε πρίασθαι ὧν ἂν δέῃ, *ut emas ea quorum indiges.*

EXPLANATIO.

ΕΊΔΗ δὲ τῆς καθ' ἕκαστα.) *Repetit tres species simplicis transitionis supradictas ex genitiuo, accusatiuo, & datiuo, his additurus species compositas quatuor, ut ipse loquitur, siue sex potius, ut ex ipsius oratione colligere possumus.* Πρῶτον μὲν εἰς αἰτιατικήν.) πρῶτον εἶδος μεταβάσεως εἰς αἰτιατικὴν δηλονότι, *ut* εἰς *præpositio cum suo casu ex nomine* μεταβάσεως *pendeat.* Διδάσκω σε, & διδάσκω γραμματικά) *Duo exempla sunt simplicis* μεταβάσεως. *nam si in unum componas hoc modo,* διδάσκω σε γραμματικά, *erit composita* μετάβασις, *quod genus inferius dicet* διαβατικόν, *id est pertransitiuum: est enim geminata transitio.* Τέτταρα δὲ συγκείμενα ἅττα.) *Sic in manu scripto codice legitur, id est* τέτταρα δὲ εἴδη συγκείμενά τινα. *Quatuor uerò sunt species compositæ trãsitionis, trium simplicium communes. quia ex illis componuntur: tametsi expositis quatuor compositis duas præterea subijcit,*

ut sex omnino sint. Sed Aldinus codex τέταρτον habet, quod uidetur rectius, ut sit sensus, τέταρτον εἶδος μεταβατικῶς ἐστὶ συγκείμενα ἅττα, id est quarta species transitiuorum constat ex compositis quibusdā, quæ compositæ plane sex numerantur. Nam aut cuilibet trium simplicium accedit denuo accusatiuus, & fit τὸ διαβατικὸν εἶδος, quasi dicas pertransitiua species, ut διδάσκω σε τὰ γραμματικά, δέομαί σου τὰ δίκαια, δίδωμί σοι χρυσόν. Aut genitiuus, ut διδάσκω σε τοῦ καλοῦ. diciturq; tum αἰτιολογικὸν εἶδος, tum ἐλλειπτικόν, quia per defectum τοῦ ἕνεκα αἰτιολογικοῦ συνδέσμου, uel præpositionis ὑπὲρ, uel διὰ ponitur. Tertia species composita est, cùm datiuus simplici transitioni additur, ut διδάσκω σε τύχῃ ἀγαθῇ, quod genus organicum uocant, quia hoc casu instrumentum effertur. Quarta species est, quod dicūt ἐλλειπτικὸν δεύτερον, in qua præpositio κατὰ desideratur posito accusatiuo, ut διδάσκω σε χρόνον συχνόν. Κοινότερον dicit, id est οὐχ ἁπλῶς, οὐ καθάπαξ, quia datiuus interdum accusatiui loco adhibetur ὀργανικῶς, sicut uidebis infrà cap. τοῦ ἐλλειπτικοῦ. Quintam speciem facit infinitiui additio, qui significat uel finem, & τελικὸν εἶδος dicitur, ut διδάσκω σε διαλέγεσθαι, ubi ἵνα ἀποτελεστικὸν congruit, id est ἵνα διαλέγῃ, ut disputes: uel formam, ubi ὅτι βεβαιωτικὸν conuenit, ut λέγω Σωκράτην γενέσθαι σοφὸν, id est ὅτι Σωκράτης γέγονε σοφός. quod genus εἰδικὸν dicitur, id est formale. Sexta species dicitur συγκατηγορηματική, quia ex ijs dictionibus constat quæ consignificant: dicuntúrque συγκατηγορήματα, ut suprà dictū est in capite Δυνάμεως. Hæc species duplex est. Nam aut dicitur περιρρηματική accedente aduerbio, ut διδάσκω σε νῦν: aut ἑτεροτελής. i. aliunde perfecta, si præpositio adhibeatur, ut ἀσθενής εἰμι δι' ἀχρηματίαν. Vel etiam coniunctio, nam & Stoici præpositiones ipsas προθετικοὺς συνδέσμους nominabant. ut ἀσθενὴς εἰμι ἀχρηματίας ἕνεκα. Vel denique aliquid eorum quæ nihil significant, nisi cæteris iungantur partibus. Ex his enim constat omnis constructio συγκατηγορηματική. Iccirco autem aduerbium à præpositione distinguit, quia omnis præpositio reuera est ἑτεροτελής, cuius significatio imperfecta per se aliarum dictionum ui perficitur, quibus suapte natura præponitur. Aduerbia uerò per se significant, ob idq; è contrario αὐτοτελῆ dicuntur, ut suprà docuimus. Nam si quis per se pronunciet καλῶς, alicuius dicti, aut facti approbationem significat, &, ut uerbis utar Aristotelis, ἵστησι ὁ λέγων τὴν διάνοιαν, καὶ ὁ ἀκούσας ἠρέμησεν.

Itaque

Itaque Alexander Aphrodisiensis aduerbia propter significationẽ nomina esse contendebat. Quia tamen semper adhæret uerbo, cuius significationem explanant, & definiunt, nec sine eo consistunt in oratione expresso, uel subaudito, ideo inter συγκατηγορήματα *numerantur. Quare siue præpositio adhibeatur, siue aduerbium, syncategorematica est constructio, sed quæ distinguatur* τῷ αὐτοπαθεῖ καὶ ἑτεροπαθεῖ, *sicut dictum est.* Ἐπεὶ κἂν εἰς ἕν.) *rationẽ subijcit eius quod dictum est. Nam si quis uelit (inquit) in unum conferre, & componere suprà dictas omnes formas transitionis, is potest quancũque delegerit simplicẽ, ei addere componendo, ut uidere licet in exemplo. Est autem* κἂν *pro etiam accipiendũ. nam quando significat etiamsi, subiunctiuũ postulat.* Φράζειν μέντοι.) *Veruntamen ad perspicuitatem loqui debemus, interponentes uel coniunctionẽ* ἕνεκα ἐν τῷ ἐλλειπτικῷ πρώτῳ: & ὅπως, & ἵνα ἐν τῷ τελικῷ: *uel præpositionem* κατὰ ἐν τῷ ἐλλειπτικῷ δευτέρῳ: *uel* ὥστε ἀποστατικὸν ἐν τελικῷ, & ὅτι βεβαιωτικὸν ἐν εἰδικῷ. *Sic enim planior & dilucidior fit oratio, ut* δίδωμί σοι χρυσίον τῆς παρούσης, *& cætera.* Ἓν ἔχει ἑλληνισμοῦ.) *Diogenes Laertius in uita Zenonis Stoici scribit quinque esse uirtutes orationis,* ἑλληνισμὸν σαφήνειαν, συντομίαν, πρέπον, κατασκευήν. *i. hellenismum, perspicuitatẽ, breuitatem, decorum, compositionẽ. Est autem Hellenismus, ut ille definit,* φράσις ἀδιάπτωτος ἐν τῇ τεχνικῇ, καὶ μὴ εἰκαίᾳ συνηθείᾳ, *id est emendata locutio ex artificiosa, non uulgari cõsuetudine: de quo uide etiam Aristotelem libro tertio Rhetorico.*

ἘΠΙΒΑΤΙΚΆ.

ΕἸΛΉΦΘΩ δὲ καὶ τὸ μάχομαι μάχην, καὶ ζῶ ζωὴν, καὶ δουλεύω δουλείαν, καὶ πάντα τὰ τοιαῦτα ὡς ἐπιβατικά. καλῶ δὲ ἐπιβατικὸν, τὸ τοῦ διαβατικοῦ ἐλλειπτικὸν, οἷον, διδάσκω γραμματικά.

ACCESSIVA.

ACCIPIANTVR etiam μάχομαι μάχην, *pugno pugnã,* ζῶ ζωὴν, *uiuo uitam, &* δουλεύω δουλείαν, *seruio seruitutem, omnesq́; similes constructiones tanquam accessiuæ. Voco enim genus accessiuum, dum pertransitiuo aliquid deest, ut* διδάσκω γραμματικά.

EXPLANATIO.

ΕἸΛΉΦΘΩ δὲ.) *Huc referuntur uerba, quæ accusatiuum habent suæ significationis, id est quæ transeunt in accusatiuum rei quàm significãt, quæ plerunque alium etiam obliquum desiderãt, ut* μάχομαι μάχην,

ὑπερβατικὴ σύνταξίς est. Si verò dicas μάχομαί σοι μάχην, διαβατικὴ erit. Est igitur ἐλλειπτικὴ τῆς διαβατικῆς συντάξεως ἡ ὑπερβατική. Interpres Aristophanis in hoc genere constructionis κατὰ subintelligit, ληρῶ λῆρον, ληρῶ κατὰ λῆρον.

ΤΌΠΟΙ ΤΟΥ͂ ΠΡΏΤΟΥ.

ΤΌΠΟΙ δὲ τοῦ μὲν πρώτου, τὰ ὁπωσοῦν ἐνεργητικὰ, εἴτε κατὰ μείζω ἐνέργειαν, οἷον, τιμῶ Σωκράτην, εἴτε κατ᾽ ἐλάσσω, οἷον τὸ, λέγω τὰ δέοντα, καὶ, φρονῶ τὰ εἰκότα. Σκοπεῖν οὖν εἰ ὑπὸ σωματικὴν διάθεσιν ἀναφέρεται, οἷον γυμνάζω, κινῶ, νίπτω, πλήττω, φθείρω, λύω, δεσμῶ, βρέχω, βιάζομαι, τρίβω, κρατῶ, κείρω, θερίζω, καίω. Ἔτι εἰ ὑπὸ ψυχήν τε καὶ ἦθος, φιλῶ, ἀγαπῶ, στέργω, δικαιῶ, ἀδικῶ, βλάπτω, ὠφελῶ, ὑβρίζω, αἰνῶ, λοιδορῶ. Ἔτι εἰ ὑπὸ δειχτικὰ, ἐπαινῶ, ἐγκωμιάζω, ὑμνῶ, ᾄδω, εὖ λέγω. Ἔτι εἰ σεπτικὰ, τιμῶ, σέβω, πρεσβεύω, προσκυνῶ, κολακεύω, αἰδοῦμαι. Ἔτι εἰ ὑποληπτικὰ καὶ δοξαστικὰ, ἢ γνωστικὰ, νοῶ, κρίνω, οἶδα, οἴομαι, ὑφορῶμαι. Ἔτι εἰ προαιρετικὰ, βούλομαι, προαιροῦμαι, ἐθέλω. Ἔτι εἰ ζητητικὰ, ἐξετάζω, ἀνακρίνω, ἐρωτῶ, ἐρευνῶ, εὑρίσκω. Ἔτι εἰ ὑποκρατητικὰ, ἔχω, φυλάσσω, ἀναγκάζω, εἴργω, ἐλαύνω, νικῶ. Ἔτι εἰ προτρεπτικὰ, παρακαλῶ, ἐρεθίζω, προτρέπω, παρορμῶ, παροξύνω. Ἔτι εἰ κλητικὰ, φωνῶ, ὀνομάζω, καλῶ. Ἔτι εἰ ὑποδημιουργικὰ, οἰκοδομῶ, σκυτοτομῶ, ἰατρεύω. Ἔτι εἰ διακρουστικὰ, πλανῶ, ἐξαπατῶ, φενακίζω, κλέπτω, παραλογίζομαι. Ἔτι εἰ διδασκαλικὰ, ἢ διαθετικὰ, παιδεύω, σωφρονίζω, πείθω, διδάσκω, ψύχω, θερμαίνω, διατίθημι. Ἔτι εἰ οἰκτικὰ, ὀδύρομαι, κλαίω, θρηνῶ, οἰκτίζω, ἐλεῶ. Ἔτι εἰ ἱκετευτικὰ, ἀντιβολῶ, ἱκετεύω, ἐκλιπαρῶ, λιτανεύω, ἐρωτῶ, ἐν ἴσῳ τῷ παρακαλῶ, δέομαι. Ἔτι εἰ συμβολαίων σημαντικὰ, πωλῶ, ἀγοράζω, συμβάλλω. Ἔτι εἰ φυσικά. οἷον γεννῶ, καὶ φύω, καὶ αὔξω. αἰτιατικῇ δὲ τὰ τοιαῦτα.

LOCI PRIMAE SPECIEI.

LOCI VERO primæ speciei uerba quomodocunq; actiua: siue secundum maiorem actionem, ut τιμῶ Σωκράτην, honoro Socratem: siue minorem, ut λέγω τὰ δέοντα, dico quæ oportet, & , φρονῶ τὰ εἰκότα, sentio recta. Videndum igitur est, an ad corporis affectionem referantur, ut γυμνάζω exerceo, κινῶ moueo, νίπτω lauo, πλήττω uerbero, φθείρω corrumpo, λύω soluo, δεσμῶ ligo, βρέχω rigo, βιάζομαι cogo, τρίβω tero, κρατῶ uinco, κειρῶ tondeo, θερίζω meto, καίω incendo. Item, ad animum & mores, φιλῶ amo, ἀγαπῶ diligo, στέργω amo,

amo, δικαιῶ iure ago, ἀδικῶ iniuriam facio, βλάπτω lædo, ὠφελῶ iuuo, ὑβρίζω contumelia afficio, ἀνιῶ molestiam exhibeo, λοιδορῶ conuicior. Item, an demonstratiua sint, ἐπαινῶ laudo, ἐγκωμιάζω celebro, ὑμνῶ cano, ᾄδω canto, εὖ λέγω benedico. Item ueneratiua, τιμῶ honoro, σέβω colo, πρεσβεύω in primis honoro, προσκυνῶ adoro, κολακεύω obseruo, αἰδοῦμαι uereor. Item, an opinionẽ, suspicionem, uel cognitionem significẽt. νοῶ intelligo, κρίνω iudico, οἶδα noui, οἴομαι puto, ὑφορῶμαι suspicor. Item, an electiua sint, βούλομαι uolo, προαιροῦμαι eligo, ἐθέλω uolo. Prætereà, an inquisitiua, ἐξετάζω expendo, ἀνακρίνω inquiro, ἐρωτῶ interrogo, ἐρευνῶ scrutor, εὑρίσκω inuenio. Item an obtinendi significationem habeant, ἔχω habeo, φυλάσσω seruo, ἀναγκάζω cogo, εἴργω coërceo, ἐλαύνω impello, νικῶ uinco. Prætereà, an hortatiua sint, παρακαλῶ adhortor, ἐρεθίζω prouoco, προτρέπω admoneo, παρορμῶ incito, παροξύνω exacuo. Et an uocatiua, φωνῶ loquor, ὀνομάζω nomino, καλῶ uoco. Item, an ad artificium pertineant, οἰκοδομῶ ædifico, σκυτοτομῶ coriariam exerceo, ἰατρεύω curo. Et ad offensionẽ, ἐπιτιμῶ impono, ἐξαπατῶ decipio, φενακίζω fucum facio, κλέπτω furor, παραλογίζομαι circũuenio. Et ad doctrinam uel affectum, παιδεύω instituo, σωφρονίζω corrigo, πείθω persuadeo, διδάσκω doceo, ψύχω refrigero, θερμαίνω calefacio, διατίθημι afficio. Item, an commiseratiua sint, ὀδύρομαι deploro, κλαίω fleo, θρηνῶ lamentor, οἰκτίζω miseror, ἐλεῶ misereor. Et precatiua, ἀντιβολῶ obsecro, ἱκετεύω supplico, ἐκλιπαρῶ obtestor, λιτανεύω rogo, ἐρωτῶ cum idem est quod hortor, γουνοῦμαι genua amplector. Et commercij significatiua, πωλῶ uendo, ἀγοράζω emo, συμβάλλω paciscor. Et naturalia, ut γεννῶ gigno, & φύω produco, & αὔξω augeo. Talia enim accusatiuo iunguntur.

EXPLANATIO.

HIS locis continentur uerba, quæ cum accusatiuo cõstruuntur cuiuscunque sint generis, quæ prima species est simplicis transitionis. Ἔστι δὲ μείζω ἐνέργειαν.) Maior actio in personam spectat, quæ cõsiteri potest id quod in ipsam agitur: unde in actiuis plena interpretatio passiua nascitur: ut, τιμῶ Σωκράτην, τιμῶμαι ἐγὼ Σωκράτης. Est itaque ferè propria eorum uerborum, quæ ἐνεργητικὰ siue δραστήρια & ὀρθὰ dicuntur. Minor uerò in accusatiuum rei transit, & cõmunis est omnis generis uerborum, etiam neutrorum & passiuorum. Vnde inferius di-

M

cet ὥσπερ ἄρα καὶ πᾶν εἴη ἂν ἐνεργείας ἐλάσσονος ἐνεργητικόν. Καὶ φρονῶ τὰ εἰκότα.) φρονῶ neutrũ, accusatiuo iungitur minoris actionis. Σκοπεῖν δεῖ.) Ἔλλειψις Ἀττική. deest enim uerbũ χρή. Aristoteles in Analyticis prioribus, πρῶτον εἰπεῖν περὶ τί καὶ τίνος ἡ σκέψις ἐστίν. εἶτα διορίσαι τί ἐστι πρότασις. sic alibi sæpe. Est autẽ subintelligendũ, αἰτιατικῇ γὰρ τὰ τοιαῦτα συντάττεται, quod in fine semel posuit. Λοιδορῶ.) Animaduertẽdum est ex ijs uerbis quædam una & eadem significatione uarie construi. dicitur enim λοιδορῶ σε, & λοιδορῶ σοι: μέμφομαί σε, & μέμφομαί σοι: &, ἐπαινῶ σου τὴν εὐσέβειαν, & ἐπαινῶ σε τῆς εὐσεβείας. Sic θαυμάζω & ἄγαμαι. item προσκυνῶ θεῷ καὶ θεόν. Καὶ ἐποίησεν μόσχον ἐν χωρὴβ καὶ προσεκύνησεν τῷ γλυπτῷ. Γουνοῦμαι.) Iliad. φ. Γουνοῦμαί σ᾽ Ἀχιλεῦ, σὺ δέ μ᾽ αἴδεο καί μ᾽ ἐλέησον. Ἐρωτῶ ἐν ἴσῳ τῷ παρακαλῶ.) id est ἰσοδυναμοῦν, ut ἐρωτῶ σε, id est παρακαλῶ, uel ἱκετεύω, δέομαι, authore Suida. Καὶ αὖθις ἐλθὼν πρὸς αὐτὸν ἐπὶ τὸ δεῖπνον ἠρώτα. De eadem re Apollonius libro III. Καὶ ὅσα ἱκετείαν σημαίνει, γουνοῦμαί σε ἄνασσα. ἐρωτῶ σε νῦν ἐν ἴσῳ τῷ παρακαλῶ σε, λιτανεύω. Hæc significatio frequens est in sacris literis. Matthæi XV. cap. Καὶ προσελθόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἠρώτων αὐτὸν λέγοντες, ἀπόλυσον αὐτήν, ὅτι κράζει ὄπισθεν ἡμῶν. Rursus XVI. Καὶ προσελθόντες οἱ φαρισαῖοι, καὶ σαδδουκαῖοι, πειράζοντες ἐπηρώτησαν αὐτὸν σημεῖον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ δεῖξαι αὐτοῖς.

ΤΟΠΟΙ ΤΟΥ ΔΕΥΤΕΡΟΥ.

ΤΟΥ δὲ δευτέρου, τὰ κατ᾽ αἴσθησιν ἀναληπτικά, οἷον αἰσθάνομαι, ἀκούω, ἅπτομαι, γεύομαι, ὀσφραίνομαι, ἐρῶ, ἐπιθυμῶ. τὸ δὲ ὁρῶ αἰτιατικῇ, διὰ τὸ ἐναργεστάτην εἶναι τὴν ὄψιν, καὶ ἐπὶ πλέον δύναται. καὶ τὰ τούτοις συνωνυμοῦντα, ὁρῶμαι, θεῶμαι. Καὶ τὰ φροντιστικά, καὶ κτητικά, φροντίζω, ἐπιμέλομαι, φείδομαι, ἀπολαύω, κοινωνῶ, μετέχω, μέμνημαι. Καὶ τὰ ἀρχικά, βασιλεύω, δεσπόζω, κυριεύω, τυραννῶ, ἄρχω, κρατῶ. εἴη δ᾽ ἂν καὶ ὡς κτητικά, τὰ τοιαῦτα. Καὶ τὰ διαφορικά, καὶ τὰ ἀποστηματικά, καὶ ἐκστατικά, διαφέρω, χωρίζομαι, ἀπέχω, στέρομαι, ἁμαρτάνω.

LOCI SECVNDAE SPECIEI.

SECVNDAE speciei autem sunt sensus comprehensionem significantia, ut αἰσθάνομαι sentio, ἀκούω audio, ἅπτομαι tango, γεύομαι gusto, ὀσφραίνομαι olfacio, ἐρῶ amo, ἐπιθυμῶ appeto. Sed ὁρῶ uideo, accusatiuo iũgitur, propterea quòd sensuum acerrimus est uisus, maxi-

meq;

meq; penetrat: & quæ sunt his synonyma, ὁρῶμαι contemplor, θεῶμαι specto. Item quæ curã significant & possessionem, φροντίζω curo, ἐπιμέλομαι curo, φείδομαι parco, ἀπολαύω fruor, κοινωνῶ cõmunico, μετέχω participo, μέμνημαι memini. Et principatum, βασιλεύω regno, δεσπόζω dominus sum, κυριεύω dominor, τυραννῶ tyrannũ ago, ἄρχω præsum, κρατῶ uinco. Sed hæc erunt etiam tanquam possessiua. Item differentiam, & separationem, & aberrationem, διαφέρω differo, χωρίζομαι separo, ἀπέχω disto, στέρομαι priuo, ἁμαρτάνω aberro.

EXPLANATIO.

ΤΟΥ̃ δὲ λοιποῦ.) Subaudiendũ εἴδους τῆς καθ' ἕκαστα μεταβάσεως, ut suprà. In his primum locũ habẽt uerba quæ ad sensum pertinent: quorũ nonnulla tamen etiã cum accusatiuo interdũ construuntur, ut ἀκούω, ἀκροῶμαι, αἰσθάνομαι, ὀσφραίνομαι. Ea uerò quæ ad uisum pertinent, semper accusatiuũ desiderant, propter eius sensus (ut inquiũt) uim acerrimam. est enim omnium sensuum acutissimus sensus oculorũ. Reliqui magis patiuntur quàm agunt: quare his etiam attributus est genitiuus passiuorum proprius. Hac de re Apollonius eleganter disserit libro γ. cap. λα. Φροντίζω.) Hoc uerbum etiam accusatiuo iungitur, & ἀπολαύω, καρποῦμαι, μετέχω, & μέμνημαι. Ἄρχω.) datiuum etiã inuenit apud Atticos. Cæterùm βασιλεύω, δεσπόζω, κυριεύω, ἐξουσιάζω, ἡγεμονεύω accusatiuum habẽt, cùm facere significant regem, dominum, potestatem, ducem. Ἁμαρτάνω.) Isocrates in Panathe. τοῖς μὲν τοίνυν μετρίοις ὥσπερ τὴν μαθητὴν τοῖς ἀπὸ τῶν ἐπιτυχουσῶν ἐξηπατημένοις, καὶ διημαρτηκόσι τῶν ἐλπίδων, εἰκότως ἂν συγγνώμην ἔχοιμεν. Homer. Iliad. ψ. ὄρνιθος μὲν ἅμαρτε, μέγηρε γάρ οἱ τό γ' Ἀπόλλων. Et in epigrammate, ἀμφοτέρων δ' ἥμαρτεν ὁ νῦν βίος. Thucydides libro VIII. τῶν γὰρ μακρῶν τειχῶν διὰ τὴν κατ' αὐτὰ ἐρημίαν λήψεως οὐκ ἂν ἁμαρτεῖν.

ΤΟΠΟΙ ΤΟΥ̃ ΤΡΙ͂ΤΟΥ.

ΤΟΥ̃ δὲ τρίτου, τὰ περιποιητικὰ, καὶ ἀντιπεριποιητικὰ, οἷον δίδωμι, πέμπω, λέγω, χαρίζομαι, ἀντιλέγω, παλαίω, ἐναντιοῦμαι, ἀμφισβητῶ, μάχομαι. Καθόλου δὲ πᾶν ῥῆμα, ὅπως ἂν ἔχῃ, καὶ ὡς περιποιητικὸν ἐστὶ λαμβάνειν ταυτό. ὠφελῶ γὰρ τοὺς ἀνθρώπους. ἀλλὰ καὶ ὠφελῶ ἀνθρώπους τῇ πόλει. διδάσκω τὸν νέον, καὶ διδάσκω σοι τὸν νέον. ὥσπερ ἄρα καὶ πᾶν εἴη ἂν ἐνεργείας ἑκάστου ἐνεργητικὸν, ὠνησάμην ὁπόσα ἔδει τἀνδρός. ἐχρησάμην πάμπολλα τῷ ἀνδρί. ὠφέλησα προ-

θύμως τὰ δυνατά. εἰλήφθω δὲ καὶ ὡς ἀντιποιητικὸν τὸ δουλεύω, καὶ πιστεύω, καὶ ὑπηρετῶ, καὶ ἀκολουθῶ, καὶ εἴκω, καὶ τὰ ὅμοια.

LOCI TERTIAE SPECIEI.

TERTIAE uerò speciei acquisitiua sunt, & redacquisitiua, ut δίδωμι do, πέμπω mitto, λέγω dico, χαρίζομαι gratificor, ἀντιλέγω contradico, παλαίω luctor, ἐναντιοῦμαι aduersor, ἀμφισβητῶ contendo, μάχομαι pugno. Generaliter autem omne uerbũ, quodcunque fuerit, etiam tanquam acquisitiuum licet accipere. Nam ὠφελῶ ἀνθρώπους, iuuo homines dicimus: quinetiam ὠφελῶ ἀνθρώπους τῇ πόλει, iuuo homines ciuitati, διδάσκω τὸν νέον, doceo iuuenem, & διδάσκω σοι τὸν νέον, doceo tibi iuuenem. Quemadmodum etiam omne uerbum minoris actionis actiuum esse potest, ut ὠνάμην ὁπόσα ἔδει τ' ἀνδρός, fruitus sum quantum oportebat homine, ἐχρησάμην πάμπολλα τῷ ἀνδρί, plurimum usus sum homine, ὠφέλησα πρὸς θύμως τὰ δυνατά, iuui libenter pro uiribus. Accipiatur autem tãquam acquisitiuum etiam δουλεύω seruio, & πιστεύω credo, & ὑπηρετῶ ministro, & ἀκολουθῶ sequor, & εἴκω pareo, & similia.

EXPLANATIO.

LOCI tertiæ speciei simplicis trãsitionis cum datiuo. Ἀντιποιητικά.) Aduersatiua, siue redacquisitiua. Plautus redabsoluere dixit. εἰς ποριστικὸν ἔστι λαμβάνειν.) ut datiuum habeat tanquã acquisitiuum scilicet: quemadmodum (ut subijcit) etiam omne uerbum potest habere accusatiuum tanquã actiuum minoris actionis. ὠνάμην ὁπόσα ἔδει.) γρ. ἔδει in manuscripto codice. & ὠνάμην, id est ἀπέλαυσα, non ut quidam uoluerunt ὤνησα, quod actiuum est maioris actionis: ὠνάμην uerò minoris actionis accusatiuum habere potest, ut in exemplo Theodori, nõ maioris. Est autem sensus & ordo, ἀπέλαυσα τ' ἀνδρὸς ὁπόσα ἔδει ἀπολαύειν, homine frui mihi cõtigit quãtum par erat. Fit autem ὠνάμην per syncopen ex ὠνησάμην. Eodem modo est usus Synesius hoc uerbo, ἡμετέρα πεντάπολις γεναδίου μὲν τοῦ Σύρου πολλὰ εὖ θεῖ πολλῶν ὤνατο. Sic ἐχρησάμην πάμπολλα τῷ ἀνδρὶ dicitur, ubi τὸ ἐχρησάμην, quod ad datiuũ attinet cui iũgitur, est τοῦ τοῦ ἄλλους: accusatiui autem causa τῶν ἐνεργητικῶν ἐλάσσονος ἐνεργείας. i. πρὸς τοὺς ἄλλους. In uerbis autẽ passiuis idem accusatiuus minoris actionis frequens est. Demosthenes κατὰ Ἀνδροτίωνος, Συμβέβηκε δὲ πολλὰ καὶ δεινὰ καὶ παρὰ πάντας τοὺς νόμους Εὐκτήμονος ὑβρισμένου, ἐλάττω

τοῦτ'

πῶτ' ἐστὶν τῶν ἐμοὶ γεγενημένων δι' ἀνθρώπων πραγμάτων. Et περὶ παραπρεσβείας, πάντα διηπατημένοι. Item περὶ Στεφάνου, πολλὰ μὲν οὖν ἴσως γ' ἐλαττοῦμαι περὶ τουτονὶ τὸν ἀγῶνα Αἰσχίνου.

ΠΕΡΙ ΣΥΓΚΕΙΜΕΝΩΝ.

ΔΗΛΟΝ δ' ἐκ τούτων καὶ ὅπως τοῖς συγκειμένοις χρησόμεθα. ἐκ δὲ τῶν εἰρημένων ἁπλῶς συνθέντες ὡς ἂν τὰ παρὰ τὴν χρείας, καὶ διανοίας ἀπαιτῇ, φθεγξόμεθα.

DE COMPOSITIS.

PERSPICVVM autem ex his est, quo pacto etiam compositis uti debeamus. Nam ex simplicibus componentes, sicut usus sententiáque postulauerit loquemur.

EXPLANATIO.

POST locos simplicis transitionis sequuntur loci compositæ, cum breui singularum eius formarum explanatione. ἐκ γὰρ τῶν εἰρημένων ἁπλῶς συνθέντες.) γραφ. ἁπλῶν συνθέντες.

ΔΙΑΒΑΤΙΚΩΣ.

ἬΤΟΙ διαβατικῶς, ἃ δεῖ τῶ κατ' ἐνέργειαν πράγματος. οἷ, ὠφελῶ ἀνθρώπους τὰ δυνατά. παρέχομαι χρήματα ἀνδρὶ πένητι.

PERTRANSITIVE.

AVT pertransitiue, si re opus sit in qua exerceetur actio. ut, ὠφελῶ ἀνθρώπους τὰ δυνατά, *iuuo homines pro uiribus,* παρέχομαι χρήματα ἀνδρὶ πένητι, *prebeo pecuniam uiro pauperi.*

EXPLANATIO.

ἬΤΟΙ διαβατικῶς.) φθεγξόμεθα. *Hæc est prima species composita, cùm accusatiuus additur simplicibus (ut dictũ est) qui accusatiuus rem significat, in qua uersatur actio, priore obliquo actionẽ recipiente, id est significante personam quæ patitur, ut* διδάσκω σε τὰ γραμματικά.

ΑἸΤΙΟΛΟΓΙΚΩΣ.

Ἢ αἰτιολογικῶς καὶ ἐλλειπτικῶς, ἃ δεῖ τῆς αἰτίας διὰ ἣς ἡ ἐνέργεια. οἷ, ἐπαινῶ Σωκράτην τῆς ἀρετῆς. ὠνοῦμαι πυροὺς στατήρων τεττάρων. μεταδίδωμί σοι τοῦ περιόντος.

CAVSALITER.

Aut causaliter & defectiue, si causa exprimenda sit propter quã existit actio. ut, ἐπαινῶ Σωκράτην τῆς ἀρετῆς, *laudo Socratẽ uirtutis ergô,* ὠνοῦμαι πυροὺς στατήρων τεττάρων, *emo tritici medimnũ tribus tetradrachmis,* μεταδίδωμί σοι τοῦ περιόντος, *ĩpertior tibi, de eo quod superest.*

EXPLANATIO.

Ἢ αἰτιολογικῶς καὶ ἐλλειπτικῶς.) *ubique subaudiendum est* φθεγξόμεθα. *hæc secunda species erat.* Ἑξῆς.) *id est* δι' ἥν, *causam propter quam, uel etiam materiam intelligit, quia in reliquis causis quoque* ἀριστοτελίζει. *Nam cum dicimus* ἐπαινῶ Σωκράτην τῆς ἀρετῆς, *materia laudationis est uirtus. hîc* ἕνεκα *subintelligunt: & in alio exemplo* ὠνοῦμαι πυροὺς στατήρων τεττάρων, *præpositionem* διά: *& in tertio* μισθὸν δίδωμί σοι τοῦ προϊόντος, ἀντί. *Quare etiam* ἐλλειπτικὸν *hoc genus uocant.*

ὈΡΓΑΝΙΚΩ͂Σ.

Ἢ ὀργανικῶς, εἰ ὅθεν ἡ κατ' ἐνέργειαν κίνησις, φάναι δέοι. οἷον, φθόνῳ οὐκ ἐπαινεῖ Κλέων τὰ καλά.

INSTRVMENTALITER.

AVT instrumentaliter, si unde actionis motus oriatur, dicere oporteat. ut, φθόνῳ οὐκ ἐπαινεῖ Κλέων τὰ καλά, *inuidia non laudat Cleon præclara.*

EXPLANATIO.

Ἢ ὅθεν ἡ κατ' ἐνέργειαν κίνησις.) *Instrumentum ex causis efficientibus est, unde motus existit actionis. In his enim aliæ agunt, aliæ agendi sunt instrumenta.*

ΤΕΛΙΚΩ͂Σ.

Ἢ τελικῶς, εἰ τὸ οὗ ἕνεκα δέοι προσθεῖναι. οἷον, τάττω σε προηγεῖσθαι τῶν ἄλλων.

FINALITER.

AVT finaliter, si finis actionis addendus sit, ut τάττω σε προηγεῖσθαι τῶν ἄλλων, *uolo te ducem esse aliorum.*

EXPLANATIO.

ΤῸ οὗ ἕνεκα.) *Quod ultimum in agendo est, & cuius gratia fit res,* τὸ οὗ ἕνεκα *dicitur ab Aristotele, id est finis causarum omnium potissima.*

ΕἸΔΙΚΩ͂Σ.

Ἢ εἰδικῶς, εἰ τὸ καθ' ὃ σημαίνεται δοκεῖ. οἷον, φασὶ τὸν περὶ τὸν βασιλέα ἐληλυθέναι.

FORMALITER.

AVT formaliter, si formam eloqui placet, ut φασὶ τὸν περὶ τὸν βασιλέα ἐληλυθέναι, *dicunt regem uenisse.*

EXPLA-

EXPLANATIO.

Εἰ τὸ καθ' ὅ.) *Apud eundem philosophum* τὸ καθ' ὃ *formam significat, siue speciem. i.* αἴτιον, καθ' ὃ τὸ τί ἦν εἶναι ἔχει τὰ συγκείμενα. *Nam cùm materia infinitum quiddam sit & confusum, per formã finita ac terminata certæ rei nomen accipit, & definitionem. In oratione existit aliqua huiusce rei similitudo. Nam cùm dicimus* φασὶ *generaliter & infinite loquimur: cùm autẽ addimus* ἐληλυθέναι, *uel* ὅτι ἐληλύθασι, *quod genus constructionis* εἰδικὸν *uocant, specialiter & finite. Itaque generalia & confusa in certam speciem redigit hæc constructio, unde specialis, siue formalis dicitur.*

ΕΛΛΕΙΠΤΙΚΩ͂Σ.

Ἢ ἐλλειπτικῶς τοῦ κατά. δῆλον δ' ἐκ τῆς τῶν τόπων ἐκθέσεως.

DEFECTIVE.

AVT per defectum præpositionis κατὰ, *quod planum erit ex locorum expositione.*

EXPLANATIO.

HAEC est ea species, quæ ἐλλειπτικὸν δεύτερον *dicta est suprá.* Ἐκ τῆς τῶν τόπων ἐκθέσεως.) *Qui loci exponentur inferius in cap.* τοῦ ἐλλειπτικοῦ.

ΤΟΥ͂ ΤΕΛΙΚΟΥ͂.

Τόποι δὲ τοῦ μὲν τελικοῦ, ἔνθα τὸ ἵνα ἁρμόττει. οἷ', τάττω σε ἵνα προηγῇ τῶν ἄλλων.

FINALIS GENERIS.

LOCI uerò finalis, ubi ἵνα *congruit, ut* τάττω σε ἵνα προηγῇ τῶν ἄλλων, *uolo ut dux sis aliorum.*

EXPLANATIO.

Τόποι δὲ τοῦ μὲν τελικοῦ.) *Per infinitum uidelicet, ubi* ἵνα *conuenit. ut,* τάττω σε προηγεῖσθαι τῶν ἄλλων, *id est* τάττω σε ἵνα προηγῇ τῶν ἄλλων, *posuit exempli interpretationem exemplo præterito, tametsi* τελικὸν *est utrunque.*

ΤΟΥ͂ ΕἸΔΙΚΟΥ͂.

Τοῦ δὲ εἰδικοῦ, ἔνθα τὸ ὅτι. φασὶν ὅτι ἐληλύθασιν οἱ περὶ τὸν βασιλέα.

FORMALIS.

FORMALIS uerò, ubi ὅτι, *quòd:* φασὶν ὅτι ἐληλύθασιν οἱ περὶ τὸν βασιλέα, *aiunt regem uenisse.*

EXPLANATIO.

Ἔνθα ὅτι.) Subaudi ἁρμόττει per infinitiuum, ut superius: ut φασὶ ἐληλυθέναι τὸν περὶ τὸν βασιλέα, hoc est φασὶ ὅτι, & cætera.

ΤΟΥ ἘΛΛΕΙΠΤΙΚΟΥ.

ΤΟΥ δὲ ἐλλειπτικοῦ δευτέρου, ἔνθα χρόνου δηλῶσαι δέοι ποσόν. οἷ, ἔζησεν ἔτη πολλά. Ἢ τὸ ἀπ' αὐτοῦ ἀνθρώπου προσώπου καὶ πάσχοντος. οἷ, φθείρεις τὰ κοινὰ τὸ σὸν μέρος. Ἢ τὸ κατά τι. οἷ, ὡς τίκτουσι τὰ πολλὰ αἱ γυναῖκες. καὶ, σοφὸς τὰ μηχανικά. Ἢ τὸ αἴτιον οὐ πάνυ τοι τῷ ὀργανικῷ ἀνομοίως. οἷ, πάντα δὲ ταῦτα γέγραφε τὸν εἰρημένον τρόπον, ὡς ἂν εἰς βυβλίον καταθοῖτο.

DEFECTIVAE SPECIEI.

SECVNDAE autem defectiuæ speciei loci sunt, ubi tēporis indicare oportet spatium. ut, ἔζησεν ἔτη πολλά, uixit annos multos. Aut id quod est eius personæ quæ agit & patitur: ut, φθείρεις τὰ κοινὰ τὸ σὸν μέρος, perdis rem communē pro tua parte. Aut quatenus. ut, ὡς τίκτουσι τὰ πολλὰ αἱ γυναῖκες, unū pariunt plerunque fœminæ. &, σοφὸς τὰ μηχανικά, solers in mechanicis. Aut causam, quod genus non ad modū est instrumētali dissimile. ut, πάντα δὲ ταῦτα γέγραφε τὸν εἰρημένον τρόπον, ὡς ἂν εἰς βιβλίον καταθοῖτο, hæc autem omnia scripsit quo dictum est modò, ut in librum redigeret.

EXPLANATIO.

ΤΟΥ δὲ ἐλλειπτικοῦ.) Subaudi τόποι εἰσί. Superius breuiter definiuit quid ἐλλειπτικὸν esset, & ἐλλειπτικῶς loqui, nunc eius locos indicat. Ἔζησεν ἔτη πολλά.) γραφ. ἐζήτησεν. Ἢ τὸ ἀπ' αὐτοῦ τοῦ ἀνθρώπου.) Subaudi δηλῶσαι δέοι. τοῦ articulus deest in manuscripto codice, & omnino abundare uidetur, nisi præponatur, ut sit τὸ ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ: aut quod ab eadem persona agente & patiente pendet, hoc est τὸ αὐτοπαθὲς ἢ τὸ ἀντανάκλαστον, ἔνθα τὸ αὐτὸ πρόσωπον ἐνεργεῖ καὶ πάσχει. Est enim reciprocum illud τὸ σὸν μέρος, & in personam agentem retorquetur, hoc est quātum in te est, pro tua uirili. Sic τὸ ἐμὸν, τὸ ἐπ' ἐμοὶ, τὸ κατ' ἐμὲ, τὸ κατ' ἐμαυτοῦ μέρος, τὸ ἐπ' αὐτὸν ἥκει μέρος, καὶ τὸ ἥκει dicere consueuerunt. Ἢ τὸ κατά τι.) δηλῶσαι δέοι. i. aliquatenus: cui opponitur simpliciter, id est omnino. τὸ δὲ ἁπλῶς ἐστὶν, ὃ μηδενὸς προστεθέντος ἐρεῖς, inquit Aristoteles libro secundo Topicorum. uerbi gratia: si dicas ὅτι σοφός ἐστι, simpliciter dicis, & omnino tribuis huic solertiam. Si uerò aliquid adijcias hoc modo, ὅτι σοφός ἐστι τὰ μηχανικά,

τὰ μηχανικά, non simpliciter, sed aliquatenus solertem dicis, id est κατά τι, nimirum κατὰ τὰ μηχανικά. Sic ἐν Σκύθαισι αἱ γυναῖκες, simpliciter dicitur: sed ἐν Σκύθαισι τὰ πολλὰ αἱ γυναῖκες, aliquatenus. Accusatiuo igitur efferūt ἐλλειπτικῶς τὸ κατά τι. hoc grammaticis est uulgò synecdoche. Ἀνομοίως.) Vnde etiam per datiuum loquuntur interdum in eadem re, qui casus est τοῦ ὀργανικοῦ. ὑγιαίνω τῷ σώματι. ἔρχομαι ταύτῃ τῇ ὁδῷ. Βουρδιγαλαῖός εἰμι τῷ γένει. Sed ut suprà dixit in constructione τοῦ ἐπιθέτου ὀνόματος, ἡ τῆς δοτικῆς χρῆσις οὐ πάνυ τοι ἀκριβής. Πάντα δὲ ταῦτα γέγραφε.) γράφ. γέγραπται. ὡς ἄν.) ἀντὶ τοῦ ἵνα, ut in librum redigeret. γράφ. ὃν ἂν εἰς βιβλίον, &c. Sic Aristoteles in tertio de partibus, Καὶ σύστοιχα γὰρ ἀλλήλων εἰσὶ τὸν εἰρημένον τρόπον.

ΤΌΠΟΙ ΤΟΥ͂ Αἰτιολογικοῦ καὶ ἐλλειπτικοῦ.

ΥΠΟΚΕΊΣΘΩΣΑΝ δὲ καὶ τοῦ αἰτιολογικοῦ καὶ ἐλλειπτικοῦ περὶ τοιοίδε. σκοπεῖν εἰ ἀνταλλαγματικῶς, καὶ ἀντιτιμητικῶς, ὠνοῦμαι, πωλῶ, ἀλλάττω, ἀντιτιμῶ. Ἔτι εἰ πληρωτικῶς, γεμίζω, πληρῶ, κενῶ. Ἔτι εἰ διαιρετικῶς τι, καὶ ἐκστατικῶς, καὶ ἐφετικῶς, γυμνῶ, ἀπαλλάττω, ἀφίστημι, ἀπολύω, κωλύω, ἀναστέλλω, συγχωρῶ, ἀπείκω, κουφίζω, ἀμβλυώω, καθαίρω, ἀφαιρῶ, φείδω. Ἔτι εἰ ἐπιδεικτικῶς, καὶ εἰς ἀρετὴν ἀποδεκτικῶς, ἐπαινῶ, θαυμάζω, εὐδαιμονίζω, ζηλῶ, ἀποδέχομαι. Ἔτι εἰ μετουσιαστικῶς τι, καὶ μεταδοτικῶς, κοινωνῶ, μετέχω, μεταδίδωμι, ἀξιῶ. Ἔτι εἰ φιλικῶς, ἢ οἰκτικῶς, φιλῶ, ἀγαπῶ, ἐλεῶ, οἰκτείρω. Καθόλου δὲ τὸ περὶ τὴν αἰτίαν ἐλλεῖπον, μέμφομαί σοι ἀχαριστίας, αἰτιῶμαί σε διαβολῆς, κατηγορῶ σου κλοπῆς. Ἔτι εἰ ἀποχώσει χρόνου παρήκοντος ἢ πλέους, δέοι τοῦτον χρονικὸν προσυπακούεσθαι, οὐκ ἦλθον, οὐκ εἶδον, οὐκ εἶδον χρόνου πολλοῦ. Ἔτι εἰ τὸ ἐγγὺς τοῦ γενέσθαι, καὶ παρὰ μικρὸν συμβεβηκέναι τι δηλῶσαι δέοι, μικροῦ παρῆλθον, μικροῦ διέφυγεν. Ἔτι εἰ ἀπὸ μέρους. οἷον, κρεμῶ σε τοῦ ποδός, πίνω τοῦ ὕδατος, δρέπομαι τῶν ἀνθέων. Ἔτι εἰ καιροῦ ὡρισμένου χρεία. οἷον, ἡμέρας τι, καὶ νυκτὸς ἐργάζεται. ἑσπέρας ἥκει. χειμῶνος καὶ ἔαρος αἱ κοιλίαι θερμαί εἰσι. Φανερὸν οὖν καὶ ὡς τὸ αὐτὸ ῥῆμα λαμβανόμενον διαφόρως διοίσει τι ἑαυτοῦ τῷ εἶναι, καὶ διαφόρως προσαγορευθήσεται, καὶ συντάξεται. οἷον, τὸ λύω σωματικὸν μὲν, ἢ δεῖ σωματικῆς ἐνεργείας τοῦ λύοντι. διαιρετικὸν, ἢ τὸ λυόμενον γίνεται ἔξω δεσμοῦ. παραπλησίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων θεωρητέον, καὶ πρὸς τὸ ἐπινοούμενον αἰεὶ συντακτέον.

LOCI CAVSALIS ET DEFECTIVAE SPECIEI.

ADIICIANTVR autem loci etiā causalis, & defectiuæ speciei huiusmodi. Videndum est, an aliquid dicere oporteat permutantis modo & æstimantis, ut ὠνοῦμαι emo, πωλῶ uendo, ἀλλάττω permuto, ἀξιῶ æstimo. Et implentis, ut γεμίζω impleo, πληρῶ repleo, κενῶ euacuo. Item diuidentis, abstrahentis, & prohibentis, ut γυμνῶ nudo, ἀπαλλάττω libero, ἀφίστημι remoueo, ἀπολύω absoluo, κωλύω prohibeo, ἀνασέλλω repello, συγχωρῶ concedo, ὑπείκω cedo, κουφίζω leuo, ἀμβλύνω hebeto, καθαίρω repurgo, περικαίρω circuncido, ψεύδω fallo. Item demōstrantis & uirtutem approbantis, ἐπαινῶ laudo, θαυμάζω admiror, εὐδαιμονίζω beatum dico, ζηλῶ æmulor, ἀποδέχομαι approbo. Et communicantis, & participantis, ut κοινωνῶ communico, μετέχω participo, μεταδίδωμι impertior, ἀξιῶ dignor. Et amantis uel miserantis, ut φιλῶ amo, ἀγαπῶ diligo, ἐλεῶ misereor, οἰκτείρω miseror. Et in uniuersum, quod circa causam deest, ut μέμφομαί σοι ἀχαριστίας accuso te ingratitudinis, αἰτιῶμαί σε διαβολῆς, reum ago te calumniæ, κατηγορῶ σου κλοπῆς, criminor te furti. Item, uidendum est an negando tempus præteritum perfectum oporteat quantum præterierit temporis definire: ut, οὐκ ἦλθον non ueni, οὐκ εἶδον non uidi, οὐκ εἶπον χρόνου πολλοῦ, non dixi longo tempore. Item, an propemodum factum esse, & ferè contigisse aliquid significare oporteat, μικροῦ παρῆλθεν, ferè præterij, μικροῦ διέφυγεν, ferè effugit. Et, an partem, ut κρεμῶ σε τοῦ ποδὸς, suspendo te pede, πίνω τοῦ ὕδατος, bibo aquam, δρέπομαι τῶν ἀνθῶν decerpo flores. Et, an tempore definito opus sit, ut ἡμέρας τε καὶ νυκτὸς ἐργάζεται, die & nocte opus facit, ἑσπέρας ἧκεν, uesperi uenit, χειμῶνος καὶ ἔαρος αἱ κοιλίαι θερμαί εἰσι, hyeme & uere uentres calidi sunt. Perspicuum igitur est, idem uerbum uariè acceptum re ipsa à se ipso differre, & uarie appellari atque construi: ut λύω soluo, corporale quidem est, quatenus ei qui soluit, corporis functione est opus: discretiuum uerò quatenus id quod soluitur, eximitur uinculis. Eodem autem modo etiam in cæteris exploratè agendū est, ut ad sensum constructio semper referatur.

EXPLANATIO.

ΥΠΟΚΕΙΣΘΩΣΑΝ.) *Suprà docuit quid sit τὸ αἰτιολογικὸν, καὶ ἐλλειπτικὸν εἶδος his uerbis, ἢ αἰτιολογικῶς ἢ ἐλλειπτικῶς φθέγγεσθαι, εἰ*

δεῖ τὸ

δεῖ τῆς αἰτίας, ἐξ ἧς ἡ ἐνέργεια. nunc locos eius exponit. Σκοπεῖν εἰ ἀντικαταλλακτικῶς καὶ ἀξιωματικῶς.) Subaudiendum ubique δεῖ τι δηλῶσαι. Videndū est, an permutatiue & æstimatiue aliquid dicēdum sit, id est cū significatione permutationis & æstimationis. Aldinus codex habet ἀνταποδοτικῶς pro ἀξιωματικῶς. Καὶ ἀφοριστικῶς.) deest in Aldino codice, & manu scripto. Ἐφεκτικῶς.) παρὰ τὸ ἐπέχειν, prohibere. Est autē huius loci, ἐπέχω σε δρόμου. Plutarchus, ἔσχε τοῦ δρόμου καὶ τὴν πορείαν ἱδρύσας πολλὰ μὲν αὐτὸς ἐν ἑαυτῷ διήνεγκε. de Cæsare apud Rubiconem. Ἀφίστημι.) dirimo, disiungo, ad defectionē solicito. Herodianus, φόβῳ τοῦ Μαξιμίνου πάντα ἔπραττεν εἰς τὸ ἀποστῆσαι αὐτοῦ τὰ ἔθνη, ut nationes ad deficiendum ab eo impelleret. Ἀνασέλλω.) reprimo, repello, τὸ κάλλιστος ἀνέσελλε τὸν πολεμίους. Συγχωρῶ.) ueniam do, indulgeo, facio gratiam. Demosthenes, ἐδεήθην μὴ ἐπὶ τῶν δικαστῶν μηδὲν δι' ἐμὲ τοιοῦτον πρᾶξαι, ἀλλὰ συγχωρῆσαι ὅσου περ αὐτοὶ ἐτιμῶντο θανάτου. Significat etiā astipulari & acquiescere cum datiuo. Lysias, ἐγὼ δὲ ἐκείνου τιμήματι οὐ συνεχώρουν. non eram contentus æstimatione pœnæ illius. Καθαίρω.) purgo. item κατάγω, subduco naues, cui opponitur ἐπαίρω, ἀνάγω, naues deduco. καθαιρῶ autem circunflexum, euertere, detrahere, ac submittere, id quod suprà modum excreuit, significat. Περιαιρῶ.) Amputo, circuncido. περιαιρουμένας ἀμπέλους, putatas uites Gaza dixit ex Cicerone. Ψεύδω.) ἀπατῶ, fallo. Sophocles, Μὴ ψεῦσον ὦ Ζεῦ τῆς ἐμῆς ἐλπίδος. Et Isocrates in Euagora: οὐδὲ τούτου τούτων ἐψεύσθησαν. Ἐπαινῶ.) Exemplū est suprà, ἐπαινῶ Σωκράτην τῆς ἀρετῆς. Θαυμάζω.) quando genitiuo dūtaxat iungitur, significat τὸ καταγινώσκω, ut apud Isocratem in Archidamo, Θαυμάζω δ' ἔγωγε τῶν ἐν ταῖς πόλεσι δυναστευόντων. i. οὐκ ἀποδέχομαι. cum accusatiuo uerò, τὸ ἐπαινῶ, ita tradit Suidas. Εὐδαιμονίζω.) Demosthenes, πολλὰ μὲν τοίνυν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, Φίλιππον εὐδαιμονίσας τῆς τύχης, εἰκότως ἐστὶ μάλιστα εὐδαιμονήσειεν ἁπάντων. Ζηλῶ.) τὸ μακαρίζω. Aristophanes, ὦ ζηλῶ σε τῆς παιδεύσεως, ζηλῶ σε τῆς εὐβουλίας, μᾶλλον δὲ τῆς εὐωχίας ἄνθρωπε τῆς παρούσης. Et rursus, Ζηλῶ σε τῆς εὐγλωττίας. Significat etiā æmulari & inuidere. Hesiodus, Ζηλοῖ δὲ γείτονα γείτων. Costruitur etiā cum datiuo, ut ζηλῶν ἐζήλωκα σου κῷ, Suidas. Ἀποδέχομαι.) ἀποδέχομαί σε τῆς προαιρέσεως, probo consilium tuum. Κοινωνῶ.) Lucianus in Nigrino, ὃν εἰ μὲν προσβλέπειν ἡμᾶς ἔτι ἀξίους, οὐθ' ὁμιλίας μεταδίδως, οὔτε κοινω-

νᾶς, τῆς ὁμοίων λόγων. Μετέχω.) *Polybius*, Καὶ συνέθετο μεθέξειν τῆς κοινῆς συμμαχίας. *Plato in Timæo*, λογισμοῦ δὲ μετέχουσα, καὶ ἁρμονίας ψυχή. Μεταδίδωμι.) *Demosthenes*, Ὑμᾶς ὦ Ἀθηναῖοι πάσης τῆς πόλεως μεταδιδόντες αὐτοῖς. *Isocrat. in Panath.* Καὶ τῆς ὑπαρχόντων αὐτοῖς ἁπάντων μετέδοσαν. *Eodē modo dicitur* ἀγαθοῦ τινὸς μεταλαμβάνειν. Φιλῶ.) Φιλῶ σε τῆς εὐποιΐας. *Et*, Φιλεῖ ἀναγινώσκειν, *pro* ἐθέλει. Ἀγαπῶ.) τὸ φιλῶ, ἢ πλεῖον τοῦ φιλεῖν *significās, accusatiuo iungitur, cui accedere potest genitiuus* ἐλλειπτικῶς. ἀγαπῶ σε ταύτης τῆς σπουδῆς: *sed dum* τὸ ἀρκοῦμαι *significat. i. cōtentus sum, datiuo iungitur, ut* ἀγαπῶ τοῖς ὑπάρχουσιν αὐτῷ ἀγαθοῖς. Ἐρῶ *autē cū genitiuo construitur* ὡσαύτως διαβολῆς λαμβανόμενον. Οἰκτείρω.) Οἰκτείρω σε ἄνθρωπον τῆς δυσπραγίας τοιαύτης. Καθόλου δὲ τὸ τῆς.) *In uniuersum autē qui in causa exprimēda cōtingit defectus, subaudi* τὸ χάριν τοῦ ἐλλειπτικοῦ. Ἔτι δὲ ἀπὸ μέρους.) δηλῶσαι ἢ δεῖ, *subaudi*. Χαμαῖος ὁ ἰατρός.) *Hippocrates lib. I. Aphorismorū.* Φανερὸν δὲ ὡς τὸ αὐτὸ ῥῆμα.) *Perspicuū est igitur idē uerbum, si uarie accipiatur, natura à seipso differre, uarieq́; appellari & construi, ut* λύω *soluo, quia ad corpus pertinet* σωματικὸν *dicitur, construiturq́; cū accusatiuo, sicut traditum est suprà in locis primæ speciei simpliciū. Quia uerò significat separationem, iccirco aliud nomē habet: diciturq́;* διαιρετικὸν, *ex quo etiam cōstructionem cōsequitur aliā cum genitiuo, ut dictū est. Idem omnino in cæteris uerbis obseruandū est, ut ex significatione & sentētia semper constructionis ratio pendeat. Sciēdum autem est quædam esse in his locis* τοῦ ἐλλειπτικοῦ *uerba, in quibus neque* ἕνεκα, *neque ulla præpositio extrinsecus accipienda sit. & ea in nomē cognatum & uerbum* ποιῶ *resoluuntur, ut* γυμνῶ σε τῆς ἀρχῆς, *hoc est* γυμνὸν ποιῶ. ἀθῶ σε τοῦ ἐγκλήματος. κενῶ σε τοῦ πλούτου *Cæterū* γεμίζω τὸ πλοῖον σίτου, & κορέννυμι σε τροφῆς, & ὠθῶ μεστὸν σε ἀγαθῶν, & *similia, suapte natura sic construūtur. Budæus ad hoc genus refert locutiones, quæ duobus genitiuis cōstant apud Latinos, quales sunt apud Cicero. de Aruspicum respon. Nōnulla imperitorum uituperatione timiditatis meæ. & ad Lentulum, Nostra defensio dignitatis tuæ. Et, aliquorum opinio cupiditatis suæ.*

ΠΑΘΗΤΙΚΌΝ.

ΤΟ ΔΕ παθητικὸν δῆλον ὅτι ὁμοίως καὶ τὸ ἐνεργητικὸν συντάττεται, κοινὸν μὲν τὴν ἐκ πρώτου ὀνομαστικὴν ἔχον, ἴδιον δὲ τὴν ἐκ τρίτου γενικὴν ὁμοῦ τῇ ὑπό, ἢ τῇ πρός, ἢ τοῖς ἴσοις, ὡς εἴρηται ἀπεστραμμένως

μένως τοῖς ἄκροις. Σωκράτης φιλεῖ Φαῖδρον, Φαῖδρος φιλεῖται ὑπὸ Σωκράτους, καὶ διδάσκεται πρὸς αὐτοῦ. Κοινὸν οὖν καὶ ὁ ἐκ τετάρτου καὶ ὁμοιότατον, πλὴν ἐπὶ τῶν κλητικῶν, ταύτῃ γὰρ πρὸς εὐθεῖαν. καλοῦμαι Σωκράτης. λέγομεν οὖν, βιβλίον πωλεῖται ὑπὸ Κορίσκου στατήρων πολλῶν. χρυσίον δίδοται πρὸς τοῦ πλουτοῦντος τῷ πένητι. ἴδιον δὲ μάλιστα τοῦ παθητικοῦ τὸ συνεκδοχικὸν τῆς συντάξεως. οἷον, πλήττομαι τὸν πόδα, ἀλγῶ τὴν κεφαλήν.

PASSIVVM.

PASSIVVM uerò constat totidem modis quot actiuum ordinandum esse, communiter quidem à priori nominatiuum ut habeat, sed propriè à posteriori genitiuum, cum ὑπὸ, *uel* πρὸς, *uel similibus, ut dictum est, conuerso extremorum ordine.* Σωκράτης φιλεῖ Φαῖδρον, *Socrates amat Phædrum.* Φαῖδρος φιλεῖται ὑπὸ Σωκράτους, καὶ διδάσκεται πρὸς αὐτοῦ, *Phedrus amatur à Socrate, & docetur ab eo. Communis est etiam is qui quarto loco ponitur casus, nisi in uocatiuis uerbis. hoc enim modo cum nominatiuo construuntur,* καλοῦμαι Σωκράτης, *uocor Socrates. Dicimus itaque* βιβλίον πωλεῖται ὑπὸ Κορίσκου στατήρων πολλῶν, *liber uenditur à Corisco stateribus multis.* χρυσίον δίδοται πρὸς τοῦ πλουτοῦντος τῷ πένητι, *aurum datur à diuite pauperi. Sed propria in primis est passiuo synecdochica constructio, ut* πλήττομαι τὸν πόδα, *percutior pedē,* ἀλγῶ τὴν κεφαλήν, *doleo caput.*

EXPLANATIO.

Τὸ δὲ παθητικόν.) *Generalē ac cōmunē uerborū omnis generis cōstructionē hactenus docuit, & propriā actiuorū: sequitur reliquorū generum propria constructionis ratio. seruato ordine eo quē instituit suprà diuidēdo uerbū κατὰ διαθέσεις.* Ἢ τοῖς ἴσοις.) *ut* παρὰ & ἀκρ. ὡς εἴρηται.) *Quod ad nominatiuū attinet cōmunem à priori, suprà* ἐκεῖ δ' ἄρα ἅπαντα πλῶσαι παρυφισαμένην ἐκ πρώτου ὀρθήν. *nā de genitiuo nihil est antè dictū. Tribuitur etiā datiuus uerbis passiuis,* βιβλίον πωλεῖται Κορίσκῳ. *i.* ὑπὸ Κορίσκου. Ἀντεστραμμένως τοῖς ἄκροις.) *ut actiui nominatiuus in genitiuū, accusatiuus in nominatiuū conuertatur.* Κοινὸν οὖν καὶ τὸ ἐκ τετάρτου.) *Quòd si passiuū uerbum genitiuū solum post se propriū habet, reliqua cōstructione cōmuni cū actiuo (ut dictū est) hoc plane consequitur, ut quod quarto loco ei accedit, id cōmune habeat cū actiuo, exceptis uocatiuis uerbis, cuiusmodi sunt* καλοῦμαι, ὀνομάζομαι, προσαγορεύομαι, *quæ quarto loco nominatiuū habēt, ut* καλοῦμαι Σωκρά-

της παρὰ πάντων, cum accusatiuus actiuo eo loco tribuatur, πάντες καλοῦσί με Σωκράτην. In cæteris passiuis, quibus quarto loco casus cõmunis est cum actiuis exemplum esto, κόρυσκος πωλεῖ βιβλίον στατηρῶν πολλῶν. βιβλίον πωλεῖται ὑπὸ κορύσκου στατηρῶν πολλῶν. communis casus est στατηρῶν πολλῶν quarto loco. ἀλλὰ τὴν κεφαλήν.) uerbum est αὐτοπαθητικόν.

ΟΥΔΕΤΕΡΟΝ ΥΠΑΡΚΤΙΚΟΝ.

ΤΩΝ δὲ οὐδετέρων τὸ μὲν ὑπαρκτικὸν ὀνομαστικῇ ἐκ τρίτου συντάσσεται. Σωκράτης ἐστὶν, ἢ τυγχάνει λευκός. τὸ γὰρ μὴν τυγχάνει βέλτιον εἰς εὐθεῖαν μετοχικὴν ἐκ τρίτου. Σωκράτης τυγχάνει ὢν ἀγαθός. ἢν δὲ ἡ μετοχὴ μὴ ὑπαρκτικοῦ ᾖ, οὐδενὸς δεῖ ἐκ τετάρτου. ἁπλῶς γὰρ φαμὲν, Σωκράτης τυγχάνει περιπατῶν, ἢ διαλεγόμενος. τἆλλα δὲ κοινὰ πρὸς τὸ ἐνεργητικόν.

NEVTRVM SVBSTANTIVE.

EX neutris autem quod substantiuum est, cum nominatiuo à tergo construitur: ut, Σωκράτης ἐστὶν, uel τυγχάνει λευκός, Socrates est albus: τυγχάνει tamen melius in nominatiuum fertur participij, à tergo: ut, Σωκράτης τυγχάνει ὢν ἀγαθός, Socrates est bonus. Quòd si participium absit uerbi substantiui, nullo casu opus est quarto loco: perfecte enim dicimus, Σωκράτης τυγχάνει περιπατῶν, ἢ διαλεγόμενος, Socrates deambulat, uel disserit. Cætera communia sunt ipsi cum actiuo.

EXPLANATIO.

ΤΩΝ δὲ οὐδετέρων.) *Verba neutra aut substantiue construuntur cum nominatiuo à tergo, aut possessiue cum genitiuo, aut* ὀργανικῶς *cum datiuo. Sunt autẽ substantiua* εἰμὶ, ὑπάρχω, πέφυκα, καθέστηκα, τυγχάνω. τἆλλα δὲ κοινά.) *Cætera quæ huic nominatiuo à tergo accedere possunt, communia sunt, ut datiuus interdum* ὀργανικῶς. *Demosthenes* περὶ τῆς συντάξεως, πρῶτον μὲν οἱ σύμμαχοι μὴ φρουραῖς ἀλλὰ διὰ τὰ αὐτὰ συμφέρειν ὑμῖν τε κἀκείνοις ὦσιν οἰκεῖοι. *item infinitiuus* τελικῶς, *genitiuus & accusatiuus* ἐλλειπτικῶς, *& reliquæ communes omnium uerborum constructiones, de quibus dictum est.*

ΚΤΗΤΙΚΟΝ.

ΤΩΝ τε οὖν κατ' ἀπόλαυσιν τε, καὶ κτῆσιν, ἡ ἐκ τρίτου γενική. χρήζω, δέομαι, πληθύω, γέμω, ἀπορῶ, εὐπορῶ, ἀμοιρῶ, ἀπολαύω, τρυφῶ, ὄζω.

POSSESSIVE.

EORVM uerò quæ secundum admissionem & possessionem accipiuntur,

piuntur, est genitiuus à tergo: ut, χρήζω *indigeo,* δέχω *disto,* πληθύω *plenus sum,* δέω *absum,* ἀπορῶ *egeo,* εὐπορῶ *abundo,* ἀμοιρῶ *sum expers,* ἀπολαύω *fruor,* τρυφῶ *delicias consector,* ὄζω *oleo.*

EXPLANATIO.

ΔΙΕΧΩ.) *disto,* Ἐς σελεύκειαν πόλιν ἐπιθαλάσσιαν ἀφίκετο Ἀντιοχείας ρ' καὶ λ' σταδίους διέχουσαν, *Suidas. Sic* ἀπέχω. *Demosthenes* περὶ Ῥοδίων ἐλευθερίας. Ἐπειδὰν γάρ τι δόξῃ, ἢ ψηφισθῇ, τοσοῦτον τοῦ πραχθῆναι ἀπέχει, ὅσον πρὶν δόξαι. ΠΛΗΘΥΩ.) *Plenus sum,* πλεονάζω. *Aristoteles,* οὐ μὴν ἀλλὰ βέλτιον διὰ κτήσεως ὁμαλισμένης πληθύειν ἀνδρῶν τὴν πόλιν. ἈΠΟΡΩ.) *egeo, inops sum, deficior re aliqua:* ἀπορῶ χρημάτων, *cui opponitur* εὐπορῶ. *Demosthenes,* Ἔπειτα χρημάτων εὐπορεῖ. ἈΜΟΙΡΩ.) ἀτυγχάνω, οὐ μετέχω, *sum expers.* ἈΠΟΛΑΥΩ.) *fruor, sum particeps, non solùm* ἐπὶ τῶν καλῶν τάττεται, *sed etiam* ἐπὶ τῶν ἐναντίων, *cum genitiuo. Marcellinus de Thucyde,* ὅντι κλέων, ὅτι Βρασίδας ὁ αἴτιος τῆς συμφορᾶς ἀπέλαυσε λοιδορίας, ὡς ἂν τοῦ συγγραφέως ὀργιζομένου. *& cũ accusatiuo. Isocrates,* δέδοικα μή τι κακὸν ἀπολαύσωμεν. ΤΡΥΦΩ.) ἁμβροβάτως ἐν τρυφῇ διάγω, *id est molliter & delicate uiuo.* μεταβατικῶς *autem cum genitiuo secũdum Gazam, & cum accusatiuo authore Moscopulo,* περὶ χρόνων τρυφῶ τῶν λόγων. *Psalmo* λς. Κατατρύφησον τοῦ κυρίου καὶ δώη τὰ αἰτήματα τῆς καρδίας σου, *id est delectare in domino. Sic,* οἱ τῶν σῶν χαρισμάτων ἐντρυφῶντες, *oblectamentum quærentes.* ὌΖΩ.) *Aristophanes in nubibus,* ὄζει λήρου βεκκεσελήνου.

ὈΡΓΑΝΙΚΩΣ·

ΒΡΙΘΩ δὲ καὶ εὐθενῶ, ὀργανικῶς δοτικῇ. καὶ ὅλως τῶν ἀπολελυμένων ἡ δοκεῖ περισσεύεσθαι. δι', ἀγρυπνῶ, καὶ γρηγορῶ, καὶ ζῶ, καὶ πλουτῶ ἀρετῇ, ἢ δι' ἀρετήν. ἢ ὅπως ἂν ἄλλως ἐγχωρῇ φράζειν τὸ αἴτιον. τῶν δὲ περιποιητικῶν, ἡ δοτική. συμβαίνει, ὑπάρχω, ἀποχωρῶ, εἴκω. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν λοιπῶν συντακτέον κατὰ τὰ κοινῇ εἰρημένα.

INSTRVMENTALITER.

CAETERVM βρίθω *ingrauesco, &* εὐθενῶ *ualeo, instrumentaliter cum datiuo construuntur: & in uniuersum absolutorum est datiuus, si eum placet addere, ut* ἀγρυπνῶ *uigilo, &* γρηγορῶ *uigilo, &* ζῶ *uiuo, &* πλουτῶ ἀρετῇ *diues sum uirtute, uel* δι' ἀρετὴν *propter uirtutem, uel quocunque modo licet causam enunciare. Cæterùm acquisitiuorum est datiuus, ut* συμβαίνω *conuenio,* ὑπάρχω *adsum,* ἀποχω-

ἔρῶ cedo, εἴκω cedo. Eodem modo & reliqua ordinanda sunt ex ijs quæ in commune dicta sunt.

EXPLANATIO.

ΒΡΙΘΩ.) ingrauesco, propendeo, uergo, sum onustus, absolutum uerbũ est: nisi libet addere datiuum ὀργανικῶς, sicut omnibus absolutis licet, ut βρίθει ὡδὶ θάτερον μέρος τῆς ἀνωμαλίας. i. διὰ τὴν ἀνωμαλίαν. Et, βρίθει δένδρον τοῖς καρποῖς. i. γέμει καὶ βαρύνεται. dicitur etiã βρίθομαι in eadẽ significatione. Sic δὲ ἔθηκεν τῆς σωφροσύνης. ΔΟΤΙΚΗ.) συντάττεται δηλονότι. Καὶ ὅλως τῶν προειλημμένων.) subaudi δοτικὴ ἐστί.

ΑΥΤΟΠΑΘΗΤΙΚΟΝ.

ΤΟ δ' αὐτοπαθητικὸν οὐδέτερον μέν τι καὶ αὐτό, ὡς μὴ μετασχηματιζόμενον τῷ μαι εἰς παθητικὴν σημασίαν· αὐτοπαθητικὸν δὲ κληθὲν ἀνὰ μέρος εἴληπται, ᾗ πάθος ἀφ' ἑαυτοῦ τυγχάνει δηλοῦν, καὶ ἀντιδιαιρούμενον τῷ ὁλοσχερεῖ ἐνεργητικῷ, καὶ τῷ αὐτοουδετέρῳ. οἷον τὰ, πάσχω, φθίνω, ἔρρω, ἀλγῶ, φρίττω, πυρέττω, ἐρυθριῶ, νοσῶ, ἀποθνήσκω, καὶ τὰ ὅμοια. Σύνταξις δὲ τοῦ τοιούτου ἡ αὐτὴ τοῖς παθητικοῖς ὡς εἰκός. πάσχει ὑπὸ τοῦ ποιοῦντος. φθίνει ὑπὸ τοῦ φθείροντος. τὸ δ' ἐκ τοῦ, καὶ καθ' ὅ, καὶ δι' ὅ, καὶ ὅλως τὸ αἰτιολογικὸν, κοινόν. καὶ ἔτι τὸ ἐπιβατικὸν, καὶ τὸ συνεκδοχικὸν τῆς συντάξεως. πάσχω ταῦτα, καὶ νοσῶ νόσον, καὶ ἀλγῶ τὴν κεφαλήν.

PER SE PASSIVVM.

PROINDE per se passiuum, & ipsum quoq; neutrum est, quippe quod per μαι non transformatur in passiuam interpretationem. Quòd autẽ αὐτοπαθητικὸν dictum sit, id ex parte accipiatur, nimirum quatenus per se passionẽ significat, & in diuisione opponitur toti actiuo, & per se neutro: ut πάσχω patior, φθίνω tabesco, ἔρρω pereo, ἀλγῶ doleo, φρίττω horreo, πυρέττω febricito, ἐρυθριῶ erubesco, νοσῶ ægroto, ἀποθνήσκω morior, & similia. Constructio autẽ huius eadẽ est quæ passiuorũ, sicut ratio postulat, ut πάσχει ὑπὸ τοῦ ποιοῦντος, patitur ab eo qui facit, φθίνει ὑπὸ τοῦ φθείροντος, tabescit ab eo qui corrumpit. Iam uerò eo quòd, uel quia, uel propterea quòd, & in summa quicquid causam designat, commune est. Item accessiua & synecdochica cõstructio, πάσχω ταῦτα patior hæc, & νοσῶ νόσον ægroto ægritudinem, & ἀλγῶ τὴν κεφαλήν, doleo caput.

EXPLANATIO.

NEVTRORVM ἤδη sunt tria (ut dictum est) αὐτοπαθητικὸν, ὁλοσχερητικὸν,

ὁλοενεργητικὸν, & αὐτοπαθὲς ὕστερον. τῆ μαι.) *subaudi* συλλαβῆ. καὶ ἀντιδιαιρούμενον τοῦ ὁλοενεργητικῷ.) τὰ ἀντιδιαιρούμενα *sunt eiusdem diuisionis partes inter se collatæ. Itaque cum* τὸ ὕστερον *diuidatur in* ὁλοενεργητικὸν, *ut* ἀναβαίνω, αὐτοπαθητικὸν, *ut* πάσχω, & αὐτοπαθὲς ὕστερον, *ut* πλουτῶ: τὸ αὐτοπαθητικὸν ἀντιδιαιρεῖται τῷ ὁλοενεργητικῷ καὶ τῷ αὐτοπαθεῖ ὑστέρῳ. *Latini* τὰ ὁλοενεργητικὰ *ad secundam speciem actiuorum referunt, cùm actio fertur in rem, quæ id quod in ipsam agitur, fateri non possit. Quæ uerba ob id interpretationẽ passiuam in solis tertijs personis recipiunt, de quibus loquẽs Thomas Linacer, doctissimus, inquit, Theodorus hæc* ὁλοενεργητικὰ *uocat.* φθίνω.) φθείρομαι, λήγω. ἔῤῥω.) *idẽ est quod* φθίνω, *pereo. Xenophon in symposio,* ἔῤῥει τὰ ἐμὰ πράγματα, *pessum eunt res meæ. Aristophanes in Pluto,* ἔῤῥει ἐς κόρακας θᾶττον ἀφ' ἡμῶν, *id est* φθείρου καὶ ἐκφθάρηθι. πάσχει ὑπὸ τοῦ ποιοῦντος.) *Xenophon in primo* παιδείας, πολλοὶ δὲ πολλοὺς ηὔξησαν ἤδη καὶ ἰδιώτας καὶ πόλεις ὑφ' ὧν αὐξηθέντων τὰ μέγιστα κακὰ ἔπαθον. Τὸ δ' ἔκ του καὶ καθ' ὃ καὶ δι' ὅ.) *Ad hũc modum uarie causam eloquuntur Græci.* καθ' ὃ καὶ δι' ὃ *lib. III dicit esse* συνδέσμους αἰτιολογικοὺς *Theodorus. huiusmodi enim præpositionibus* διὰ, κατὰ, ἀπὸ, ὑπὲρ, πρὸς, ὑπὸ *utuntur* αἰτιολογοῦντες. *uerbi gratia,* ἐκ τοῦ ἰσχυρὰς ἔχειν τὴν πόλιν ἔσωσε. *Et,* διὰ τὸ ἄχρι ἀκροφύτοις ἂν δικαίως. *Et,* τί σαυτὸν οὐκ ἐλλεβορίζεις ὑπὲρ τούτοις. *Et,* εἰ δὲ καὶ περὶ τῶν ἄλλων αὐτῷ λόγοι πρὸς τὸ φενακίζειν ὑμᾶς εὖ μεμηχανημένοι. *Et,* ὑπὸ δὲ τοῦ μὴ παραχρουσθέντας ὑμᾶς ἐναντία μὲν τοῖς ὀμωμοσμένοις πεισθῆναι ψηφίσασθαι πρὸς σὲ χωπτὸν νοοῦ οἷς ἐρῶ. *Vtuntur præterea cõiunctionibus* ἕνεκα, ἵνα, ὅπως, *similibusq́; quas ob id* αἰτιολογικὰς *appellant. quare tribus positis præpositionibus statim intulit,* καὶ ὅλως τὸ αἰτιολογικὸν, *ut uno uerbo quicquid ualet ad causam exprimendam complecteretur. Significat autem* τὸ ἔκ του, *idem quod* ἕνεκά τινος. *Alij legunt* διὰ οὗ. *posset etiam legi* ἐκ τοῦ *circunflexo articulo eodem sensu, ad indicandum usum præpositionis causam significantis.*

ὉΛΟΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ͂Ν.

Τὸ δὲ ὁλοενεργητικὸν τὴν πρὸς αἰτιατικὴν βούλεται σύνταξιν. οἷ, φθίνω σε, καὶ λανθάνω, καὶ κρύπτω, καὶ παραλλάττω, καὶ παρελαύνω, καὶ θέλω, καὶ ἀναβαίνω.

TOTVM ACTIVVM.

CAETERVM totum actiuum cum accusatiuo debet construi, ut φεύγω σε *fugio te,* λανθάνω *lateo,* κρύπτω *celo,* παραλλάττω *uario,* παρελαύνω *impello,* θέλω *uolo,* ἀναβαίνω *ascendo.*

EXPLANATIO.

Τὸ δὲ ὁλοσχερηματικόν.) *Hæc secunda est species neutrorum.* Φεύγω σε.) *Apollonius hoc uerbum, & quæ sunt eiusdem notæ, ut* φοβοῦμαι, τρέμω, φρίσσω, *accusatiuo iungi* ἐλλειπτικῶς τοῦ διὰ *censet. significatio enim passiua ipsi uidetur.* Μᾶλλον γὰρ *(inquit)* αὐτοπάθειαν σημαίνει τὸ φρίσσειν καὶ τρέμειν διὰ φόβον, καὶ ἔτι φεύγειν, καὶ τὰ παραπλήσια, συνεπομένου τοῦ μὴ γίνεσθαι ἄνευ τῶν τοιούτων συντάξεων παθητικὰς διαθέσεις. *Idem tradit Priscianus apud Latinos.* Λανθάνω.) *cum accusatiuo. Homerus,* Νέστορα δ' οὐκ ἔλαθεν ἰαχὴ πίνοντά περ ἔμπης. *Et cum nominatiuo participij,* λανθάνω χρώμενος *imprudens utor.* Κρύπτω.) *celo. Lysias,* ὁ Διογείτων τὴν μὲν θυγατέρα ἔκρυπτε τὸν θάνατον τοῦ ἀνδρός. *Dicitur etiam* κρύπτομαι *eadem significatione. Demosthenes,* Συνοικεῖ δὲ ἡ γυνὴ φανερῶς καὶ οὐδὲ κρύπτεται τὸ πρᾶγμα, *nec factum celat.* Παραλλάττω.) *permutatim uario, alternis hoc & illo modo facio, Budæo interprete, & prætereo. Vide Budæum in commentarijs.* Παρελαύνω.) *porrò ago, progredi facio. Xenophon in primo* Ἀναβάσεως ἐπεὶ δὲ πάντας παρήλασε. *Et,* ὁ δὲ παρελαύνων τὸν ἵππον εἰς τὸ πρόσθεν κατεθεᾶτο τὰς τάξεις. *Itē, obequito, inuehor, irruo in hostes.* Καὶ ἀναβαίνω.) ἀναβαίνω τὸ ὄρος, *plane* ὁλοσχερηματικόν *est, & transitiuum: aliquando uerò absolutum est. de hoc rursus mox dicetur.*

ΑΥΤΟΟΥΔΕΤΕΡΟΝ.

ΤΟΥ δὲ αὐτοουδετέρου, ἡ αὐτὴ σύνταξις τοῖς ἀπολελυμένοις ἐστίν. ἀπολελυμένον γάρ τι καὶ τοῦτο. οἷον ζῶ, πλουτῶ, ὑγιαίνω. δῆλον οὖν ὅτι πρὸς τὰς διαφόρους τῶν αὐτῶν δυνάμεις καὶ χρήσεις, τὴν σύνταξιν ποιητέον, κατὰ τὰ ἀποδοθέντα. ἀναβαίνω τὸ ὄρος, τρέχω ἀνὰ τὴν ἀγοράν. ἀλλὰ καὶ τρέχω τὸ στάδιον. τὸ μὲν ἁπλῶς, τὸ δὲ ὁλοσχερηματικῶς.

PER SE NEVTRVM.

AT PER se neutri eadem est constructio, quæ absolutorum. Absolutum enim etiam ipsum est, ut ζῶ *uiuo,* πλουτῶ *diues sum,* ὑγιαίνω *ualeo. Neque uerò dubium est, quin secundū diuersas eorundem significationes & usus, constructio instituenda sit, ex ijs quæ proposita sunt: ut*

ἀναβαίνω

ἀναβαίνω τὸ ὄρος, *ascendo montem,* τρέχω ἐπὶ τὴν ἀγορὰν, *curro in forum. quinctiam* τρέχω τὸ στάδιον, *curro stadium: alterum quidem imperfecte, alterum autem omnino actiue.*

EXPLANATIO.

TERTIA species neutrorum est per se neutrum, & idem absolutum, quare absolutorum constructionem sequitur: tametsi ex uaria eorundem uerborum significatione & usu, constructio etiam uariãda est, ut ἀναβαίνω *aliquando absolutum est. Aristophanes,* Δεῦρο ὦ φίλτατε ἀνάβαινε, σωτὴρ τῇ πόλει καὶ νῷν φανείς. *Aliquando* μεταβατικῶς *construitur, ut* ἀναβαίνω τὸ ὄρος, *idque* τελείως, *hoc est plena transitione, nulla præpositione adhibita. Apud Isocratẽ uerò* ἁπλῶς, εἰ δέ τις ἔχει μοι περὶ τῶν παρόντων συνειπεῖν ἀναβὰς εἰς ὑμᾶς λεγέτω. *Lucianus,* πότερον οὖν ἐπὶ τὸν πάγον ἤδη ἀναβὰς ἀπολαύω αὐτοῦ τοῖς λίθοις ἐξ ὑπερδεξίων ἀκροβολιζόμενος; *Ad eundem modum,* τρέχω τὸ στάδιον *dicitur* τελείως καὶ ὁλοσυμβηματικῶς. ἁπλῶς δέ, τρέχω ἐπὶ τὴν ἀγοράν. *Inter* μεταβατικὰ *quæ dicantur* ἁπλᾶ, *dictum est supra, & rursus dicetur paulò inferius. Absoluta autem dicuntur uerba,* ὅτι ἀπολέλυνται τῆς τῶν πλαγίων συντάξεως. *Eadem* αὐτοτελῆ, *siue* τέλεια, *quia per se absoluunt sententiam, nominãt: qua ratione quidam ex Latinis absoluta, id est, perfecta dixerunt. Diomedes à ueteribus esse supina etiam dicta scribit.*

ΜΕΣΟΝ.

Τῶν δὲ μέσων εἴτ' οὖν κοινῶν, ἡ αὐτὴ σύνταξις καὶ αὐτῶν τοῖς ἐνεργητικοῖς καὶ παθητικοῖς, ἀμφοτέραις τε ἐφαρμόζει ταῖς διαθέσεσι. θύομαι τῷ θεῷ, καὶ θύομαι ὑφ' ἑτέρου τῷ θεῷ. βιάζομαι τὸν ἐχθρὸν, καὶ βιάζομαι ὑπὸ τοῦ ἐχθροῦ. καὶ ὅλως κατὰ τὰ διωρισμένα εἴδη σχηματιστέον καὶ συντακτέον. ἐπαινέσομαι ἀρετὴν τὰ εἰκότα. καὶ ἐπαινέσομαι ὑπὸ τοῦ φίλου.

MEDIVM.

MEDIORVM autem siue communiũ, eadem etiam est constructio quæ actiuorum & passiuorum. utrique enim accõmodantur generi ac significationi: quare θύομαι τῷ θεῷ *sacrifico deo dicimus, &* θύομαι ὑφ' ἑτέρου τῷ θεῷ *sacrificor deo ab alio.* βιάζομαι τὸν ἐχθρὸν *uiolo inimicum, &* βιάζομαι ὑπὸ τοῦ ἐχθροῦ *uiolor ab inimico. Et in uniuersum, secundum definitas species figuranda & ordinanda sunt.* ἐπαινέσομαι ἀρετὴν τὰ εἰκότα, *laudabo uirtutem uti decet: &* ἐπαινέσομαι ὑπὸ τοῦ φίλου, *laudabor ab amico.*

EXPLANATIO.

Καὶ ὅλως κατὰ τὰ διωρισμένα.) *Omnino ad suprà definitas species constructionis conformanda sunt uerba media secundum significationem & usum. Verbi gratia,* ἐπαινέσομαι ἀρετὴν *actiue dicitur, & per simplicem metabasim, sed* ἐπαινέσομαι ἀρετὴν τὰ εἰκότα, *diabasis est. Item,* ἐπαινέσομαι ὑπὸ τοῦ φίλου *passiue & simpliciter,* ἐπαινέσομαι ὑπὸ τοῦ φίλου τὰ εἰκότα, διαβατικῶς *dicitur. Est autem sciendum pauca esse uerba proprie media, sed multa ex passiuis communiter accipi Attica consuetudine.*

ἘΠΙΜΕΣΟΝ.

ΚΑῚ τοῦ ἐπιμέσου δὲ τὸ μὲν αὐτοενεργητικόν, τὴν αὐτὴν τῷ ἐνεργητικῷ σύνταξιν ἔχει, ὡς καὶ αὐτὸ σημαντικὸν ἐνεργείας ὄν. τὸ δὲ ὁλοπαθητικόν, τὴν αὐτὴν τῷ παθητικῷ· ἐνεργητικῆς γὰρ ἀμοιροῦν χρήσεως γε προφορᾶς, παθητικῶς σημαίνει τι παθητικόν, γίνομαι, οἴχομαι, κειμῶμαι.

PLVSQVAM MEDIVM.

EX plusquam medijs uerò id quod per se actiuum est, eandem cum actiuo constructionem habet: quia ipsum quoque actionem significat. Sed totum passiuum eandem cum passiuo. Actiuæ enim expers uocis saltem usitatæ, sub passiua uoce passionem quandam significat, γίνομαι *fio,* οἴχομαι *pereo,* κειμῶμαι *dormio.*

EXPLANATIO.

ΚΑῚ τοῦ ἐπιμέσου.) *Hoc genus diuiditur in* αὐτοενεργητικόν, *ut* μάχομαι, *&* ὁλοπαθητικόν, *ut* γίνομαι *&* οἴχομαι. ὁλοπαθητικὰ *rariora sunt,* αὐτοενεργητικὰ *uerò frequẽtiora, & plane actionẽ significant. Excepto primo aoristo passiuo, qui tum actiue, tum passiue accipitur in his uerbis: & præterito perfecto, quod licet rarius, interdum tamen etiam passiuam habet interpretationem.*

ΤΌΠΟΙ ἘΠΙΜΈΣΟΥ.

ΣΚΟΠΕΙ͂Ν δὲ καὶ περὶ τοῦ ἐπιμέσου τάδε, εἰ περιποιητικόν, ἢ ἀντιστατικόν, καὶ ἐναντιωματικόν. ταῦτα δὲ δοτικῇ ὡς τὸ τρίτον. χρῶμαι, ἥδομαι, ἀσπάζομαι, μάχομαι, ἀγωνίζομαι, ἐναντιοῦμαι, ὀργίζομαι, ἀνθίσταμαι. ἔτι εἰ ἐπικρατείας σημαντικόν, αἰτιατικῇ δὲ ὡς τὸ πρῶτον. κέκτημαι, ὠνοῦμαι, μιμοῦμαι. ἔτι εἰ ἀτελές, ἀπαιτεῖ γὰρ τὸ εἴς τι, ἢ ἔν τινι, ὡς ἐπὶ τῶν οὐδετέρων ἐλέχθη. πορεύομαι Ἀθήναζε, ᾠχόμην ὡς τὸν θεόν, κάθημαι ἢ κεῖμαι ἐνταυθοῖ. ἔτι εἰ κατ' αἴσθησιν ἀναληπτικόν,

ἀναληπτικὸν, ἢ ἄλλως ἀντιληπτικὸν, καθ' ὑπεροχὴν, ἢ ὀρεκτικόν. γενικῇ γὰρ ταῦτα ὡς τὸ δεύτερον. ἅπτομαι, ὀσφραίνομαι, γεύομαι, ὀρέγομαι, ἱμείρομαι, περιέχομαι, ἀντιλαμβάνομαι, περιγίνομαι. κοινὸν δὲ ἡ τῆς αἰτίας χρῆσις ἁπανταχοῦ, διό, ἐφ' ὃ, ἵνα, καὶ ὅπως ἂν ἄλλως φράζειν ᾖ πρὸς τὰ δόξαντα.

LOCI PLVSQVAM MEDII.

EST autem uidendum etiam de hoc plusquam medio, an acquirendi uel repugnandi, & aduersandi significationem habeat. hæc enim datiuo seruiunt, ut tertia species, χρῶμαι utor, ἥδομαι delector, ἱππάζομαι equito, μάχομαι pugno, ἀγωνίζομαι certo, ἐναντιοῦμαι aduersor, ὀργίζομαι irascor, ἀνθίσταμαι resisto. Et potestatis, accusatiuo enim, ut quæ sunt primæ speciei, seruiũt: κέκτημαι possideo, ὠνοῦμαι emo, μιμοῦμαι imitor. Præterea an imperfectum sit: postulat enim id ad quod refertur, siue habitudinem aliquò, siue alicubi significet, ut in neutris dictum est, πορεύομαι Ἀθήναζε proficiscor Athenas. ἀφῖγμαι ὡς τὸν θεὸν, ueni ad deum. κάθημαι sedeo, uel κεῖμαι ἐνταυθοῖ iaceo hîc. Item, an sensus comprehensionem significet, aut aliâs uendicationem per excellentiam, aut appetitionem. hæc enim genitiuo iunguntur, ut quæ secundæ speciei sunt: ἅπτομαι tãgo, ὀσφραίνομαι odoror, γεύομαι gusto, ὀρέγομαι appeto, ἱμείρομαι cupio, περιέχομαι obtineo, ἀντιλαμβάνομαι uendico, περιγίνομαι supero. Vsus autem causæ ubique communis est, quia, propterea quòd, ut, & quocunque alio modo loqui licet, pro suo cuique arbitrio.

EXPLANATIO.

ὡς τὸ τρίτον.) εἶδος τῶν μεταβατικῶν δηλονότι. sic infrà, ὡς τὸ πρῶτον, & ὡς τὸ δεύτερον accipiendum est. Ἔτι εἰ ἀτελές.) *Hinc facilè colligi potest, quæ uerba ex transitiuis ἀτελῆ dicantur, ea scilicet quorũ transitio præpositionis ope expediatur, uel aduerbijs uim præpositionis supplentibus. hoc enim significat τὸ εἴς τι καὶ τὸ ἔν τινι.* ὡς ἐπὶ τῶν οὐδετέρων ἐλέχθη.) *Capite* αὐτοῦ δευτέρου. Ἀντιληπτικὸν καθ' ὑπεροχήν.) ἀντιλαμβάνομαι *significat* κρατεῖν, ὑπερέχειν, καὶ ἀντιποιεῖσθαι, *id est uincere, excellere, & uendicare. Verba* ἀντιληπτικὰ καθ' ὑπεροχὴν *sunt* περιγίνομαι, περιέχομαι, ἀντιλαμβάνομαι. *Verba* κατ' αἴσθησιν ἀναληπτικὰ, ἅπτομαι, ὀσφραίνομαι. *Verba* ὀρεκτικὰ, ὀρέγομαι, ἱμείρομαι. Διό, ἐφ' ὃ, ἵνα.) *dicitur etiam* ἐφ' ᾧ, & ἐπεὶ δὲ, & παρ' ὃ, *id est, quia, quoniam, ut, & quæ suprà dicta sunt de præpo-*

sitionibus & coniunctionibus quæ causam significant. eodem enim omnia referuntur.

ἈΠΡΟ'ΣΩΠΟΝ.

ΤΩ͂Ν δ᾽ ἀπροσώπων ὀνομαζομένων διὰ τὸ μὴ παριστάναι πρόσωπον, τὰ μὲν καθ᾽ αὑτὰ κεῖται, ἥκιστα πρὸς ἕτερον συντάττεσθαι πεφυκότα. οἷον, τὰ παθητικά. λέγεται, εἴρηται, λείπεται, θύεται, εἰρήσθω, καὶ τὰ ὅμοια. πλὴν εἰ μὴ περιποιητικῶς. οἷον, ἤκουσταί μοι, καὶ ἔγνωσταί μοι. καὶ ὡς τὰ παθητικά. ἤκουσται ὑπ᾽ ἐκείνων.

IMPERSONALE.

EX his uerò quæ impersonalia appellantur, quia personam nō significant, alia per se ponuntur, minime cum altero coniungi nata, ut passiua, λέγεται dicitur, εἴρηται dictum est, λείπεται relinquitur, θύεται sacrificatur, εἰρήσθω dictum esto, & similia: nisi accipiātur acquisitiue, ut ἤκουσταί μοι, auditum est mihi, & ἔγνωσταί μοι cognitū est mihi: & tanquam passiua, ἤκουσται ὑπ᾽ ἐκείνων, auditum est ab allis.

EXPLANATIO.

IMPERSONALIVM duos ordines facit: unus est eorū quæ absoluta sunt, nisi datiuum addere libet περιποιητικῶς, uel genitiuum passiuorum cum præpositione, ut λέγεταί μοι, uel λέγεται ὑπ᾽ ἐμοῦ. Alter est transitiuorum, qui rursus in tres diuiditur, ut primus genitiuū habeat possessiue, cum datiuo acquisitiuorum: ut, μέτεστι τούτου ἐμοί. Secundus datiuum cum infinitiuo: ut, πρέπει μοὶ φιλολογεῖν. Tertius infinitiuum solum ἀποβατικῶς, ut χρὴ λαβεῖν. Quid ἀποβατικὸν dicat in his uerbis, dicetur in cap. ἀποβατικόν.

ΚΤΗΤΙΚΟ'Ν.

ΤΑ' δὲ πρὸς ἕτερον, ἢ κτητικῶς, ἢ περιποιητικῶς, ἢ ἀποβατικῶς. τὸ μὲν οὖν κτητικὸν εἰς γενικήν, καὶ ἅμα δοτικὴν περιποιητικῶς. μέτεστι τούτου ἐμοί. διαφέρει, ἢ μέλει, ἢ δεῖ, ἢ προσήκει τούτου ἐμοί.

POSSESSIVVM.

Alia uerò cum altero cōstruuntur, uel possessiue, uel acquisitiue, uel accessiue. Itaque possessiuum in genitiuum trāsit, & simul in datiuū acquisitiue, μέτεστι τούτου ἐμοί, huius sum particeps, διαφέρει refert, μέλει curæ est, δεῖ opus est, προσήκει τούτου ἐμοί, hoc ad me pertinet.

EXPLANATIO.

ΤΑ' δὲ πρὸς ἕτερον.) *Subaudi* συντάττεσθαι πεφυκότα. *hæc transitiua sunt.* ΔΙΑΦΕΡΕΙ.) *codex manuscriptus habet* διαφέρει, ἢ μέλει, ἢ προσ-

σήκει

σιάκει τούτου ἐμοὶ, cui astipulatur Aldinus. Est enim τὸ μέλει huius loci: tametsi dicitur etiam μέλει μοι περὶ τούτου, & μέλει μοι τοῦδε.

ΠΕΡΙΠΟΙΗΤΙΚΟ'Ν.

ΤΟ' δὲ περιποιητικὸν, εἰς ἀπαρέμφατον, καὶ δοτικὴν ὡς ἀκές. ἔξεστι, συμβαίνει, προσήκει, πρέπει, δοκεῖ τῇ βουλῇ καὶ τῷ δήμῳ πέμψαι πρέσβεις.

ACQVISITIVVM.

ACQVISITIVVM autē in infinitiuum & datiuum, sicut ratio postulat, ἔξεστι licet, συμβαίνει contingit, προσήκει conuenit, πρέπει decet, δοκεῖ τῇ βουλῇ καὶ τῷ δήμῳ πέμψαι πρέσβεις, placet senatui & populo mittere legatos.

ΕΠΙΒΑΤΙΚΟ'Ν.

ΤΟ' δ' ἐπιβατικὸν εἰς ἀπαρέμφατον μοναχῶς. δεῖ φάναι, χρὴ λαβεῖν, ἐνδέχεται εἶναι, φιλεῖ γίνεσθαι, δεῖ εἰπεῖν. κοινὸν δὴ οὖν κἀνταῦθα τὸ ἀπαρέμφατον, ἀλλ' ἢ παρῳχημένου ἢ ἐνεστῶτος, μέλλοντος δὲ οὐδέποτε.

ACCESSIVVM.

ET ACCESSIVVM in infinitiuū dūtaxat: δεῖ φάναι, oportet dicere, χρὴ λαβεῖν oportet capere, ἐνδέχεται εἶναι potest esse, φιλεῖ γίνεσθαι solet fieri, δεῖ εἰπεῖν oportet dicere. Cōmune est igitur etiam hīc uerbū infinitiuum, sed uel præteriti temporis, uel præsentis, futuri uerò nūquā.

EXPLANATIO.

ΦΙΛΕΙ῀ γίνεσθαι.) Suprà dictum est τὸ ἐπιβατικὸν εἶναι ἰδιαίτερον τοῦ διαβατικοῦ. Esto igitur διαβατικὸν in uerbis impersonalibus, τὸ κτητικὸν καὶ τὸ περιποιητικὸν, in quibus transitio est geminata. Hīc autē cùm sit solus infinitiuus, meritò ἐπιβατικὸν erit.

ἈΝΑ'ΛΥΣΕΙΣ ῬΗ'ΜΑΤΟΣ.

ἈΝΑ'ΛΥΣΕΙΣ δ' ἁπλῶς τῶν ῥημάτων εἰς τε τὸ σύστοιχον ὄνομα, ἢ τὴν μετοχὴν, καὶ εἰς τὸ ὁμοειδὲς ὑπαρκτικὸν, καὶ ἢ κατ' εὐθεῖαν, ἢ κατὰ γενικὴν. οἷον, Λύκιοι συνεμάχουν τοῖς Τρωσὶν. σύμμαχοι τοῖς Τρωσὶν ἦσαν, τῶν συμμάχων ἦσαν, συμμαχοῦντες ἦσαν, τῶν συμμαχούντων ἦσαν. πληροῦμαι, πλήρης γίνομαι, τῶν πληρουμένων εἰμί. καὶ δὴ οὕτω ταῦτα.

RESOLVTIO VERBI.

VERBORVM resolutio simpliciter fit in cognatum nomen, uel participium, & in eiusdem formæ substantiuum: idque uel per nominatiuum, uel per genitiuum, ut Λύκιοι συνεμάχουν τοῖς Τρωσὶν, Lycij

auxiliabantur Troianis, συμμαχοι τοῖς Τρωσὶν ἦσαν, *auxiliares Troianis erant,* τῶν συμμάχων ἦσαν, *ex auxiliaribus erãt,* συμμαχοῦντες ἦσαν, *auxiliantes erãt,* τῶν συμμαχούντων ἦσαν, *ex auxiliantibus erãt.* πληροῦμαι *impleor,* πλήρης γίνομαι *plenus fio,* τῶν πληρουμένων εἰμὶ, *ex his qui implentur sum. Et hæc hactenus.*

EXPLANATIO.

ΕἸΣ τὸ ὁμοειδές.) *id est eiusdẽ formæ, ac figuræ: nempe temporis, personæ, numeri, & modi eiusdem cum uerbo, quod resoluitur, ut in exemplis uidemus.* Καὶ δὴ οὕτω.) *Hactenus tradidit rationem cõstructionis uerborum secundum eorum genera: proximo loco eandem instituit tradere secundum modos: ad extremum secũdum tempora & personas traditurus.*

ἜΓΚΛΙΣΙΣ.

ΤΩΝ δὲ παρεπομένων τῷ ῥήματι ἐγκλίσεων, λόγος μὲν, βούλημα εἴτ' οὖν πάθημα ψυχῆς διὰ φωνῆς σημαινόμενον.

MODVS.

CAETERVM eorum qui uerbo accidunt, modorum definitio est, uoluntas siue affectus animi qui uoce significatur.

EXPLANATIO.

ἜΓΚΛΙΣΙΝ *Diomedes inclinationem dicit: Item modum & qualitatẽ. Modi (inquit Priscianus) sunt diuersæ inclinationes animi, uarios eius affectus demonstrantes. Fuerunt etiam qui statum appellarent, ut ex Quintiliano constat.*

ὉΡΙΣΤΙΚΉ.

ΚΑΛΕΪΤΑΙ δὲ ἡ ὁριστικὴ, καὶ ἀποφαντικὴ, ἰδίως μέντοι ὁριστική. ὅτι διὰ ταύτης, ἀποφαινόμενοι ὁριζόμεθα. ὅθεν δὴ καὶ οἱ καλούμενοι διαβεβαιωτικοὶ σύνδεσμοι, καὶ πρὸς ἔτι οἱ αἰτιολογικοὶ τείνουσιν ἐπὶ ταύτην. γέγραφα, λέγω ὅτι γέγραφα. καὶ ὅτι περιπατῶ, κινοῦμαι. ἔχει δὲ τὰ ὁριστικὰ σφίσι τὴν κατάφασιν ἐγκειμένην. διὸ καὶ τὸ ἀποφατικὸν ἐπίρρημα κατάλληλον τοῖς τοιούτοις, ἵνα τὴν ἐνοῦσαν κατάφασιν ἀποστήσῃ. οὐ γράφω. οὐ μὴν δὲ καὶ τοῖς προστακτικοῖς, ἢ εὐκτικοῖς, ἢ ὑποτακτικοῖς. τὸ μέντοι ἀπαγορευτικὸν μὴ τοῖς τοιούτοις οἰκεῖον. ὡς οὖν λέγομεν. μὴ γίνωσκε, μὴ γνοίης, μὴ γνῷς. οὐ μὴν ἀλλ' οὐδὲ τοῖς ἀπαρεμφάτοις τὸ οὐ συντάσσεται, οὐδὲν γὰρ οὐδ' αὐτὰ καταφάσκει. ἀποβάλλουσα γε μὴν ἡ ὁριστικὴ τὴν ἐνοῦσαν κατάφασιν, οὐκ ἔτι ἂν καλοῖτο ὁριστική. εἰς γὰρ ἐπιρρώτησιν μέτεισιν. ἆρα γράφεις;

DEFINITIVVS, ID EST INDICATIVVS.

VOCATVR autem definitiuus etiam enunciatiuus, proprie tamen definitiuus, quoniam per hunc enũciantes definimus. Ex quo protinus fit, ut quæ uocantur confirmatiuæ coniunctiones, quæ item causales, ad hunc pertineant, ut γέγραφα scripsi, λέγω ὅτι γέγραφα, dico me scripsisse, & ὅτι περιπατῶ κινοῦμαι, quia ambulo moueor. Habent autẽ uerba indicatiua insitam sibi affirmationem: quamobrem his etiã negandi aduerbium accommodatum est, ut insitam affirmationem remoueat, οὐ γράφω nõ scribo. Imperatiuis autem, uel optatiuis, uel subiunctiuis non item, sed his μὴ prohibendi aduerbium peculiare est. Itaque dicimus μὴ γίνωσκε, ne nosce, μὴ γνοίης, μὴ γνῷς, ne noscas. Sed οὐ, ne infinitis quidem uerbis coniungitur, quia nihil affirmant. Cæterùm indicatiuus si amittat insitam affirmationem, indicatiuus uocari nõ potest, quia in interrogationem transit, ἆρα γράφεις; scribis ne?

EXPLANATIO.

ΚΑΛΕΙ͂ΤΑΙ δὲ ἡ ὁριστικὴ καὶ ἀποφαντική.) Finitiuus & pronunciatiuus Diomedi, definitiuus & indicatiuus Prisciano, Quintiliano etiam fatendi modus: proprie tamẽ (inquit Theodorus) ὁριστική. nam per reliquos quoq; modos ἀποφαινόμεθα, unde etiã ἀποφαντικαὶ dici possent. Per hũc autẽ modum solùm ὁριζόμεθα ἀποφαινόμενοι, id est rei subsistentiã definite significamus per indicatiuũ. Neq; enim qui imperat, uel optat, uel dubitat per subiunctiuum, licet ἀποφαίνεται, rem uerbi subsistere designat, quod finire est. atque hæc causa est, cur cũ coniunctionibus, tum confirmatiuis, tum causalibus, quæ subsistentiã rei confirmant, ordinetur: uel etiam cum aduerbijs negatiuis, quæ ipsam tollunt: quod Priscianus quoque tradit libro XVIII. Coniunctiones confirmatiuæ sunt, ut ὅτι, cùm dicimus λέγω ὅτι γέγραφα, & ἦ, ut apud Homerum Iliad. α. Βούλομ' ἐγὼ λαὸν σῶον ἔμμεναι, ἢ ἀπολέσθαι, id est καὶ οὐκ ἀπολέσθαι. de quo uide in coniunctione infrà cap. διαζευκτικός: Causales autem quibus iungitur indicatiuus, sunt ὅτι, ὡς, γάρ, ἕνεκα, καθὸ, καθότι, διὸ, διότι, καθόσον. Nam ἐὰν διστακτικῷ, & ἵνα, ὅπως, ὄφρα ἀποτελιστικοῖς, quæ ex causalibus sunt non indicatiuus, sed subiunctiuus conuenit. ὅτι γέγραφα.) διαβεβαιωτικῶς, id est διαβεβαιῶ ὅτι γέγραφα εἰς ὑπόστασιν τοῦ ὁρισμοῦ. Καὶ ὅτι περιπατῶ κινοῦμαι.) τὸ ὅτι αἰτιολογικόν. Οὐ μὴν δὲ καὶ τοῖς προστακτικοῖς.) quia non affirmant sicut indicatiuus. Apollonius, οὐδὲ γὰρ ἔγκειται ἐν ταῖς τοιαύταις

ἐγκλίσεσιν ἡ μαχομένη τῇ ἀποφάσει κατάφασις ἣν συνέβη ἀναιρεῖσθαι ὑπὸ τῆς ἀποφάσεως. Εἰς γὰρ ἐρώτησιν.) *Quādo per indicatiuum interrogamus, siue dubitamus, nomen mutat, & à Latinis certe tum dubitatiuus, tum interrogatiuus dicitur.*

ΠΡΟΣΤΑΚΤΙΚΉ.

Ἡ δὲ προστακτική, εὔδηλον ἂν ἔχοι τὴν σύνταξιν τῶν δευτέρων προσώπων, κἂν ὁμόφωνα ᾖ τοῖς ὁριστικοῖς. ἔτι γὰρ σύνταξις κλητική, τό, τε συντασσόμενον ἐπίρρημα τὸ ἄγε, ἀφίστησι τὴν ἀμφιλογίαν. τὰ δὲ πρωτοπρόσωπα οὐ προστακτικά, ἀλλ' ὑποτακτικὰ οἱ πλεῖστοι καλοῦσιν. ἔοικε δὲ τὰ τῆς ἐγκλίσεως συγκεχύσθαι, καὶ δύο ἐγκλίσεις εἰς μίαν συμπίπτειν. ὅτι γὰρ οὔτε προσκαλούμεθα ἑαυτούς, οὔτε μὴν προστάσσομεν ἑαυτοῖς, ὑποτιθέμεθα δέ, ὑποθετικὰ ἂν τὰ τοιαῦτα, συλληπτικὰ δή. ἵνα γὰρ ἐκκλίνῃ τὴν ἐν δευτέρῳ πρόσταξιν, σύλληψιν δέχονται εἰς τὸ πρῶτον ὑποθετικὸν ὄν. τὸ μὲν οὖν ἐλλεῖπον τῶν προστακτικῶν πρῶτον, καὶ τὰ ἐλλείποντα τῶν ὑποθετικῶν δεύτερα καὶ τρίτα, εἰς ἕνωσιν ἄγει τὰς δύο ἐγκλίσεις, ἵνα ἑκατέρα ἀναπληροῦται. τὸ δὲ τρίτον τῶν προστακτικῶν πρόσταξιν ἀπόντος προσώπου δηλοῖ, δευτέρου ἐξ ἀνάγκης παραλαμβανομένου εἰς μετάδοσιν τῆς προστάξεως. ἀσύστατος γάρ τοι ἡ πρόσταξις ἄνευ δευτέρου.

IMPERATIVVS.

IMPERATIVVS autem plane cum secundis personis construi debet, etiam si uoce conueniat cum indicatiuis. Nam constructio cum uocatiuo, & aduerbium ἄγε *illi adiunctum, ambiguitatem tollit. Ceterum, quæ in prima persona efferuntur, non imperatiua, sed hortatiua plerique uocant. Videtur enim modi confundi, & duo in unum coalescere. Nam quia neq; uocamus nos ipsos, neque imperamus nobis ipsis, sed suggerimus ac subiicimus,* ὑποθετικὰ *erunt talia, comprehensiua certe: ut enim declinent secundæ personæ imperium, comprehensionem admittunt in prima hortatiua. Quæ deest igitur imperatiuis prima persona, & quæ item desunt hortatiuis secunda & tertia, in unū redigunt duos modos, ut uterque compleatur. Porrò tertia persona imperatiuorū absenti personæ imperat, ita ut secunda necessariò assumatur ad tradēdum imperium. neque enim sine secunda consistere imperium potest.*

EXPLANATIO.

ΚἊΝ ὁμόφωνα ᾖ τοῖς ὁριστικοῖς.) δευτέροις προσώποις, *ut* γράφετε *secūda est persona pluralis tum indicatiui, tum imperatiui modi. sed hæc*

confusio tollitur uocatiuis nominũ, uel aduerbijs hortandi præpositũ, ut ὦ φίλοι, γράφετε, *uel* ἄγε γράφετε: *sic enim imperatiuũ esse constat.* τόπε συντασσόμενον πρόσρημα.) ἐπὶ ἐπίῤῥημα. *Alias* πρόσρησις, προσηγορία, λόγος κατ' ἐπαγγελίαν λεγόμενος, *Suidas. Sic suprà* τὸ προσρηματικὸν τῆς συντάξεως *dixit.* τὰ δὲ πρωτόπρόσωπα ὦ τα.) *Imperatiuus caret prima persona, quia secũda, sine qua nõ uocamus aut imperamus, in prima nullo modo inest, sicut in tertia usu uenit imperatiui, de qua mox dicetur. Sed quæ usurpatur primæ personæ tanquã imperatiui, ut* ἄγε εἴπω, φέρε λέγωμεν, *eius sunt modi quẽ proprie uocãt* ὑποτακτικὸν, ἢ ἀποθετικὸν. *hortatiuum Priscianus uertit, quo nobis ipsis subijcimus ac suggerimus, nosq; ipsos ad aliquid cum alijs suscipiẽdum excitamus. Duos itaque modos cõfundi dicit Theodorus, ut ex imperatiuo & hortatiuo unus fiat, dum alter alteri mutuo quod deest supplet. quamobrem non temerè confundi à Latinis quoque uidentur, prima persona singulari excepta.* συλληπτικὰ δή.) *Comprehendit enim prima pluralis secundam & tertiam. quod ad id ualet maxime, ut eos quibus loquimur in nos æquiores reddamus, alacrioresq; ad rem suscipiendam, dum nos quoque paratos suscipere significamus. Id quod ab imperatiui natura alienum est, quo tãquam superiores inferioribus imperamus, & ea imponimus, quæ subire ipsi recusamus: quo fit ut imperatiuus sit* ἀφοριστικὸς, *hortatiuus uerò* συλληπτικός. τὸ δὲ τεῖον τῶν προστακτικῶν.) *Plerique putauerunt imperatiui uocem tertiæ personæ, esse etiam secũdæ, quos reprehendit Apollonius. Nam licet* λεγέτω & λεγέτωσαν, *& similia pronuncientur ad secũdas personas, quæ id quod imperatur ad absentes perferant, nõ tamen secundæ personæ sunt, quia de personis præsentibus ad ipsas non proferuntur, quod est secundæ personæ. Insunt tamen in tertijs huiusmodi etiam secundæ ἐναλλακτομένως, ut loquitur Apollonius, id est per immutationem figuram, quãdo per regulam inesse non possunt.*

ΕΥΚΤΙΚΗ.

Η δ' εὐκτικὴ ἀπὸ τῆς γινομένης εὐχῆς ὀνόμασται, καὶ ἐπιῤῥήματα ἔχει εἴθε, αἴθε. ἃ τοῖς μὲν εὐκτικοῖς εἰς πλείονα ἐπίτασιν παράκειται, τοῖς δὲ ὁριστικοῖς ἀπόντως. εἴθε ἔγραφεν. ἵνα ἡ ὁριστικὴ εὐκτικὴν ἀναδέξηται σύνταξιν. διαφέρει δὲ τὸ περὶ τὰ ῥήματα εὐκτικὸν τοῦ περὶ τὰ ἐπιῤῥήματα. ἢ τὰ μὲν ῥήματα μετὰ τοῦ ὄντος πράγματος τὴν εὐκτικὴν σημαίνει διάθεσιν. τὸ γάρ τοι γράφοιμι, εὐχή ἐστι πρά-

γματος τοῦ γράφειν. καὶ τὸ φιλολογοίμι, τοῦ φιλολογεῖν. τὸ δὲ εἴθε φωνῆς ὄνομά ἐστιν εὐχῆς. οὐ γὰρ συμπαρίσταται καὶ τὸ ἐφ' ᾧ τὰ τῆς εὐχῆς, ὥσπερ ἄρα, καὶ τὸ εἷς διαφέρει τοῦ ἄνθρωπος. τὸ μὲν εἷς ὄνομά ἐστι μοναχῶς ἀριθμοῦ. τὸ δὲ ἄνθρωπος πρὸς δὲ τῇ κοινῆς οὐσίας σημαινομένῳ παρυφιστάμενον ἔχει τὸ εἷς. ὡσαύτως δὲ καὶ ἰοὺ πρὸς τὸ γράφε ἔχει, καὶ τὸ ἄλλοθεν πρὸς τὸ ἰλιόθεν. καὶ τὸ τάχιστος δὲ τὴν ἐπίτασιν, ὡς ἐν ὑποκειμένῳ σημαίνει. οὐκέτι δὲ καὶ τὸ ἄγαν. αὐτὸ γὰρ μοναχῶς ἐπιτάσεώς ἐστιν ὄνομα. ὁμοίως δὲ καὶ τὸ γράφον, πρὸς τὸ ἄγε. τὸ δὲ, αἴθ' ὄφελες παρὰ νηυσὶν ἀδάκρυτος καὶ ἀπήμων ἦσθαι, οὐκ ἐκ παραλλήλου. διαφέρει γὰρ παρυφίστησι προσώπου τὸ ὄφελες, ἥτις οὐκ ἔνεστι τῷ εἴθε.

OPTATIVVS.

PROINDE optatiuus ab ea quæ fit optatione nomen accepit, habetq́; aduerbia, εἴθε utinam, αἴθε utinã, quæ optatiuis maioris intẽtionis causa apponuntur: sed indicatiuis necessariò, εἴθε ἐγεγράφει, utinam scripsisset, ut indicatiuus optatiuã recipiat constructionẽ. Differt autem uerbum optatiui modi ab aduerbio optandi, quòd uerbũ præter rem quæ subest, optandi significat affectum. Nam γράφοιμι scriberem, optationem designat rei, nimirum τοῦ γράφειν scribendi, φιλολογοίμι studerem, τοῦ φιλολογεῖν studendi. Cæterùm εἴθε ferè uocabulum est optationis: non enim adsignificat rem quæ est in uotis, haud aliter quàm εἷς unus differt ab ἄνθρωπος homo. nam hæc dictio εἷς uocabulum est duntaxat numeri: ἄνθρωπος uerò præter communis substantiæ significatum etiam complectitur εἷς. Eodem modo etiam ἰοὺ se habet ad γράφε, & ἄλλοθεν aliunde ad ἰλιόθεν ab Ilio. τάχιστος quoq; i. celerrimus intentionem, nimirũ ut in subiecto significat. Sed ἄγαν ualde, non item. est enim tantũmodo intentionis uocabulum. Similiter autem se habet γράφον scribe ad ἄγε. Cæterũ illud, αἴθ' ὄφελες παρὰ νηυσὶν ἀδάκρυτος καὶ ἀπήμων ἦσθαι, utinam in nauibus sine lachrymis & offensione sederes, non est ad παράλληλον figuram referendum. ὄφελες enim differentiam personæ significat, quæ in εἴθε non inest.

EXPLANATIO.

ΕἸΣ πλείονα ἐπίτασιν.) Subaudi τῆς εὐχῆς, quam per se significant, unde etiam nomen habent. Τοῖς δὲ ὁριστικοῖς δεόντως.) quia per se optationem non significãt, necesse est illis præponere aduerbium optandi. Μετὰ τοῦ ὄντος πράγματος τὴν εὐκτικήν.) γράφ. καὶ τὴν εὐκτικήν.

κτικήν. οὐ γὰρ συμπαρίσταται τὸ ἐφ᾽ ᾧ.) *Non enim rem quæ est in uotis, & quam optamus sua significatione complectitur.* παρίσταμαι *uerbum est forense, significatq; propriè sistere, producere in mediũ & excitare.* Πάσα δὲ ἄρα.) *Multa similia colligit ex Apollonio, ut* εἷς & ἄνθρωπος. *nam utrunque unum significat, sed hoc differunt quod* εἷς *hoc solùm,* ἄνθρωπος *autem præter communem ac secundam substãtiam, hoc quoq; significat.* παρυφίστασθαι *est ferè in natura rerum esse ac propemodum subsistere: quod ijs accidit, quæ in alijs subsistunt nõ habentia suam & propriam substantiam. ita* τὸ εἷς ἐν τῷ ἄνθρωπος *subsistit, hoc est* τὸ ἄνθρωπος ἔχει τὸ εἷς παρυφιστάμενον. ὑφίστασθαι *uerò subsistere natura significat.* Καὶ τὸ ἄλλοθεν πρὸς τὸ ἰλιόθεν.) καθὸ τὸ μὲν ἰλιόθεν μετὰ τῆς ἐκ τοῦ τόπου σημασίας συμπαρίστησι καὶ τὸ ἴδιον τοῦ τόπου. τὸ κοινὸν ἄλλοθεν αὐτὸ μόνον παρίστησι τὴν ἐκ τόπου σχέσιν, *Apollonius. hoc est, quia* ἰλιόθεν *præter significationem de loco, etiam propriam loci differentiam complectitur:* ἄλλοθεν *uerò ipsam tantùm habitudinem de loco significat.* Ὡς ἂν ἀποκειμένῳ.) μετά τινος ἀποκειμένου. *Idem Apollonius.* Τὸ δ᾽ αἴθ᾽ ὄφελες.) *Iliad.α. & Iliad.γ.* Αἴθ᾽ ὄφελές τ᾽ ἄγονός τ᾽ ἔμεναι ἄγαμός τ᾽ ἀπολέσθαι. *Est autem* ὄφελες *secunda persona ab* ὤφελον *per* ω *magnũ sed hoc loco prima syllaba corripitur metri causa. tertia est* ὤφελε. *Differt ab* ὄφελον *per o paruum eodem modo quo ab* εἴθε, αἴθε, *& reliquis aduerbijs optandi: quia præter significationem optationis, etiam certæ personæ & numeri indicationem habet. Illa uerò optationem significant sine ulla personæ aut numeri differentia. Quare* αἴθ᾽ ὄφελες ἐκ τοῦ παραλλήλου *dictum esse negant. Est autẽ* ἐκ παραλλήλου *figura, dum quæ idem significant dictiones in oratione simul ponũtur, ut* τυχὸν ἴσως, πάνυ σφόδρα. *Præterea* ὄφελον *per o paruum cũ optatiuo semper construitur, uel indicatiuo præteriti tẽporis, uel solum, uel cum* ὡς. ὤφελον *uerò cũ infinitiuo, uel solum, uel cum aduerbio negandi, uel cum* ὡς, *interposito etiam eodem negandi aduerbio, ut* ὤφελον, & οὐκ ὤφελον, & ὡς μή ποτ᾽ ὤφελον ἰατροῦ δεῖσθαι. *Interdum etiam infinitiuus deest, sed subintelligitur.*

ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ.

ΤΗΝ δὲ ὑποτακτικὴν ἔνιοι καὶ διστακτικὴν καλοῦσιν. ὅτι οὐκ ἔστι χωρὶς συνδέσμου διστακτικοῦ τοῦ ἐάν. οὐ καθόλου δὲ τοῦτο. καὶ οἱ καλούμενοι γὰρ ἀποτελεστικοὶ σύνδεσμοι ἐπὶ τὴν αὐτὴν σύνταξιν φέρονται. Σωκράτης περιπατεῖ, ἵνα ὑγιαίνῃ. ὅτι μὲν οὖν οὐ συνίσταται, εἰ μὴ ὑπο-

ταχθῇ τοῖς προκειμένοις συνδέσμοις, προσαγορεύεται ὑποτακτική. φέρεται δὲ ἡ τοιαύτη μετὰ τοῦ ἐὰν ἐπί τε τὸν ὅσον ἤδη μέλλοντα, ἢ ἐνεστῶτα. οἷον, ἐὰν φιλολογῶ, παρέσται Δίων. ἐὰν ἀναγινώσκω παραγίνεται Θέων. ὡσαύτως δὲ καὶ μετὰ τοῦ ἵνα. ἵνα φιλολογήσω παρέσται, ἢ πάρεστι Δίων. ἐὰν γε μὴν σύνταξις παρῳχημένου ἐγγένηται, ὁ σύνδεσμος καλείσθω αἰτιολογικός. ἵνα φιλολογήσω, παρεγένετο Δίων. τοῦτο δὲ καὶ ἀποτελεστικῶς ἔχει ἀκοῦσαι. ἤδη μέν τοι τοῖς ἐσομένοις ἡ τοῦ αἰτιολογικοῦ σύνταξις οὐκ ἂν εἴη. ἤδη γὰρ γενόμενα τὰ αἴτια ἐπιλέγεται. διὸ καὶ καταλληλότερον τὸ αἰτιολογικὸν ἤδη φερομένων τῶν παρῳχημένων. ἵνα διδάξῃ παρεγένετο Δίων, οὐ παραγενήσεται. ἤδη μέν τοι τοῦ ἀποτελεστικοῦ, παραγενήσεται. ὡς δὲ πρὸς τὸ μέλλον, ἢ ἐνεστὼς τὸ ὑποτακτικόν, οὕτω καὶ τὸ εὐκτικὸν ἤδη παρεληλυθότος. οἷον, παρεγένετο Δίων ἵνα διδάσκοιμι, ἢ διδάξαιμι. βούλεται γὰρ ἐνδηλοῦν τι τὸ τοιοῦτο εἶναι. κἂν μὴ ἀεὶ οὕτω χρωμένους ὁρῶμεν τοὺς λέγοντας.

SVBIVNCTIVVS.

SVBIVNCTIVVM autem nonnulli etiã dubitatiuum appellant, quòd non ponatur sine coniunctione dubitatiua ἐὰν, si. Sed hoc nõ est perpetuum. nam quæ uocantur finales coniunctiones, in eandem etiam constructionem feruntur, Σωκράτης περιπατεῖ ἵνα ὑγιαίνῃ, Socrates ambulat, ut ualeat. Quia igitur non consistit, nisi subiungatur supradictis coniunctionibus, ideo subiunctiuus dicitur. Fertur autẽ hic modus cum ἐὰν, & similibus in futurũ, uel præsens: ut ἐὰν φιλολογῶ, παρέσται Δίων, si studeam, aderit Dion. ἐὰν ἀναγινώσκω παραγίνεται Θέων, si legam, adest Theon. Eodem modo etiam cum ἵνα. Verbi gratia, ἵνα φιλολογήσω παρέσται Δίων, ut studeam, aderit Dion: uel πάρεστι Δίων, adest Dion. Quòd si cum præterito iungi contingat, coniunctio causalis uocetur. ἵνα φιλολογήσω παρεγένετο Δίων, ut studerẽ uenit Dion. Sed hoc etiam finaliter potest intelligi. in re autem futura causalis locũ non habebit. eorũ enim quæ facta sunt causa redditur. Itaq; magis quadrat causalis cõstructio, si præterita inferãtur, ἵνα διδάξῃ παρεγένετο Δίων, ut doceret, adfuit Dion, non παραγενήσεται aderit: in finali tamen παραγενήσεται. Vt autem in re futura, uel præsenti subiũctiuus, sic optatiuus in re præterita locum habet, ut παρεγένετο Δίων ἵνα διδάσκοιμι, uel διδάξαιμι, ut docerem. Debet enim istud perpetuum esse, tametsi non semper ita uti uidemus authores.

EXPLA-

EXPLANATIO.

ΔΙΣΤΑΚΤΙΚΗΝ καλοῦσι.) γρ. διστακτικήν. Et paulò pòst διστακτικοῦ τοῦ ἐὰν, & sic legendū est ex Apollonio, apud quem frequens est etiam nomen δισταγμός. Refellit autē Theodorus eos qui subiūctiuum διστακτικὴν appellant, à suo Apollonio transuersum unguem nunquam discedens, cuius extat longa super hac re disputatio. Nō enim διστακτικῷ ἐὰν solùm subiungitur hic modus, ut ita dici debeat, sed etiam finalibus ἵνα, ὅπως, & similibus: ut δὸς τὸν χάρτην ἵνα γράψω. Itaq; ὑποτακτικὴν, quod nomen latius patet, non διστακτικὴν dici debere contēdit, quia nō subsistit, nisi dubitatiuis, uel finalibus coniunctionibus subijciatur, id est ὑποτάττηται. Τοῖς προκειμένοις.) supradictis tum dubitatiuis, tum finalibus. Καὶ τὴν ἴσων.) ἰσοδυναμούντων, ut εἰ, ἄν, ἤν. Ἐὰν γενικὴν σύνταξις παραχθείη.) ἵνα, & eius similes coniūctiones cum suo uerbo, dum in præsens, uel futurum tempus feruntur, finales dūtaxat dicuntur. Quādo uerò in præteritū spectant, causales potius censeri debent, quàm finales: quia præteritorū ratio reddi solet, non futurorum: ut si dicas ἵνα φιλολογήσω πάρεσι, uel παρέσται Δίων, ἵνα finalis erit, non causalis. Si uerò dicas, ἵνα φιλολογήσω παρεγένετο Δίων, causalis potius erit: licet possit etiā finalis intelligi pro εἰς τὸ φιλολογῆσαί με παρεγένετο Δίων. Itaque sequentibus præteritis αἰτιολογικῶς dicimus, uel ἀποτελεστικῶς hoc modo, ἵνα διδάξῃ παρεγένετο Δίων. Futuris uerò sequentibus semper ἀποτελεστικῶς nunquā αἰτιολογικῶς, ut ἵνα διδάξῃ παραγενήσεται. In quo illud quoq; animaduertendum est in re præsenti uel futura, hoc est in finali genere locum habere subiunctiuum: in re præterita uerò, hoc est in causali constructione optatiuum: quæ ratio à Latinis quoque obseruatur. Pro optatiuo tamen interdum etiam indicatiuo utuntur. Xenophon in primo παιδείας. Ἐν τούτοις τὰ δίκτυα ἀνεπετάννυες, ἵνα ἐν ᾧ σφόδρα φεύγει αὐτὸς ἑαυτὸν ἐμπίπτων ἐνέδυ, ut sese in retia indueret.

ἈΠΑΡΕΜΦΑΤΟΣ.

ΤΟ δὲ ἀπαρέμφατον, ὄνομά ἐστι ῥήματος· καὶ οἱ ἀπὸ τῆς στοᾶς δὲ τοῦτο μὲν ῥῆμα καλοῦσι. τὰ δ' ἄλλα πάντα κατηγορήματα, ἢ συμβάματα. δι' ὃ καὶ ὡς ἂν κοινὸν ὄνομα τὸ ἀπαρέμφατον, πᾶσα ἀναλύεται ἔγκλισις. οἷ', περιπατεῖ Θέων. ὁρίζομαι περιπατεῖν Θέωνα. ἐξ ἀποφάσεως δὲ εἰς ἀφήγησιν μεταβάλλει ὁ λόγος, ὁμοίως δὲ κἀπὶ τῶν ἄλλων ἐγκλίσεων προσκειμένου ἀεὶ τοῦ τῆς ἐγκλίσεως ἰδιώματος. οἷ',

εὔχομαι, ἢ προστάττω. αὐτοῦ δὲ τοῦ ἀπαρεμφάτου κυρίως οὐκ ἔσται ἔγκλισις. συλλήματος γὰρ οὐδενός ἐστι σημαντικόν. διαλύοιτο δ' ἂν καὶ ὧδε. ὑγιαίνει Δίων. φασὶ Δίωνα ὑγιαίνειν. λέγουσι Δίωνα ὑβρίσαι Θέωνα. ταῦτ' ἄρα καὶ ἡ τοῦ ἄρθρου προσθήκη κατάλληλος τοῖς ἀπαρεμφάτοις. καλὸν γάρ φαμεν τὸ ἀρετῆς ἀντιποιεῖσθαι. καὶ τοῦ φιλοσοφεῖν οὐδὲν ἥδιον. καὶ τῶν ἀνθέων τὸ ὠδωδέναι. ἀντὶ ὀνόματος οὔσης ἡ χρῆσις. ἴδιον δὲ τοῦ ἀπαρεμφάτου πρὸς τὰς ἄλλας ἐγκλίσεις καὶ τό, τι αἰτιατικὴν περιέχειν, ἐπεὶ ὥς τι ῥῆμα τὴν τοῦ ῥήματος διάφορον ἐξαμάξασιν. οἷον, συγγινώσκειν σε τὸ ἡμαρτηκότι. καὶ τὸ παντὶ προσώπῳ, καὶ παντὶ ἀριθμῷ συντάττεσθαι, διὰ τὸ ἀμοιρεῖν τῶν τοιούτων. καὶ τὸ ταῖς ἄλλαις ἐγκλίσεσι πάσαις, καὶ ἑαυτῷ δὴ συντάττεσθαι. ὁρῶ σε μελετᾶν ἀναγινώσκειν. καὶ μετοχῇ, μελετῶντα ἀναγινώσκειν. καὶ ὀνόματι, καλὸς ἰδεῖν, ἀνδρεῖος μάχεσθαι. καὶ τὸ τοῖς διωρισμένοις τρόποις περὶ συντάξεως ἅπασιν οἷόν τε εἶναι προσκεῖσθαι. διδάσκω σε διαλέγεσθαι. ἀπαιτῶ σε χρήματα δουλώσασθαι τοὺς ἐχθρούς. ἀκούω σου μαθεῖν τὰ περὶ τὴν πόλιν. ἀπολύω σε τῶν δεσμῶν πορεύεσθαι ὅποι δοκεῖ. δίδωμί σοι ἀργύριον πρίασθαι ὧν ἂν δέῃ. κοινωνῶ σοι τῶν ἀγαθῶν, μὴ φθονερὸς εἶναι δοκεῖν. πολλαχοῦ μέν τοι τοῦ σαφεστέρου χάριν, ὡς εἴρηται, προσθετέον, ἢ ἀποστατικὸν τὸ ὥστε, ἢ ἐλλειπτικὸν τὸ τοῦ, ἢ προθετικόν, ὁμοῦ ἄρθρῳ. ὅπως ἂν ἡ χρεία ὑπαγορεύῃ. παρακαλῶ σε ταῦτα, ὥστε τυχεῖν, τοῦ τυχεῖν, ἐφ' ᾧ τυχεῖν τιμῆς τε, καὶ δόξης.

INFINITIVVS.

IAM uerò infinitiuus nomen est uerbi: & Stoici quidem hunc modum uerbum uocant, reliqua autem omnia prædicata, uel congruẽtias. Itaque etiam in infinitiuum tanquam in commune nomen omnis resoluitur modus. ut περιπατεῖ Θέων, ὁρίζομαι περιπατεῖν Θέωνα, *deambulat Theon. sed ex enũciatione in narrationem mutatur oratio. Idem autem accidit etiam in cæteris modis, adiecta semper modi proprietate, ut* εὔχομαι *opto, uel* προστάττω *impero. Cæterùm ipsius infinitiui proprie nulla erit inclinatio: nullam enim affectionem significat. Resoluetur autem etiam sic,* ὑγιαίνει Δίων, *bene ualet Dion.* φασὶ Δίωνα ὑγιαίνειν, *dicunt Dionem bene ualere.* λέγουσι Δίωνα ὑβρίσαι Θέωνα, *dicũt Dionem contumelia affecisse Theonem. Quo fit, ut articuli adiunctio infinitiuis conueniat. Dicimus enim,* καλὸν τὸ ἀρετῆς ἀντιποιεῖσθαι, *pulchrum est tueri studium uirtutis, &* τοῦ φιλοσοφεῖν οὐδὲν ἥδιον, *nihil dulcius quàm philosophari. Item,* τῶν ἀνθέων τὸ ὠδωδέναι, *florum est fragrare.*

fragrare. Loco nominis igitur uti licet. Proprium autem est infinitiui, ut alijs modis adiunctus accusatiuum complectatur, quia ut uerbum uerbi uariam habebit transitionem, ut συγγινώσκειν σε τῷ ἡμαρτηκότι ignoscere te ei qui deliquit. Et ut cum omni persona & numero coniungatur, propterea quòd expers sit horum accidentium. Praeterea ut tum cum caeteris modis omnibus, tum cum semetipso ordinetur, ὁρῶ σε μελετᾶν ἀναγινώσκειν, uideo te meditari legere. Et cum participio, μελετῶντα ἀναγινώσκειν, meditantē legere. Item cum nomine, καλὸς ἰδεῖν pulcher uisu, ἀνδρεῖος μάχεσθαι, fortis ad pugnam. Denique ut definitis formis constructionis omnibus adiungatur. Διδάσκω σε διαλέγεσθαι, doceo te disserere, ἀπαιτῶ σε χρήματα δουλώσασθαι τοὺς ἐχθρούς, posco te pecuniam ad subiugandos hostes, ἀκούω σου μαθεῖν τὰ περὶ τὴν πόλιν, audio te ut cognoscam statum ciuitatis, ἐκλύω σε τῶν δεσμῶν, περιϊέναι ὅποι δοκεῖ, absoluo te uinculis, ut eas quocunque uelis, Δίδωμί σοι ἀργύριον πρίασθαι ὧν ἂν δέῃ, do tibi pecuniam, ut emas ea quorum indiges, κοινωνῶ σοι τῶν ἀγαθῶν μὴ φθονερὸς εἶναι δοκεῖν, communico tecum bona, ne inuidus esse uidear. Saepenumero tamē perspicuitatis causa (ut dictum est) addere oportet, uel digressiuum ὥστε, uel defectiuum τοῦ, uel praepositionem cum articulo, prout usus postulat: ut παρακαλῶ σε πάντα ὥστε τυχεῖν, τοῦ τυχεῖν, ἐφ᾽ ᾧ τυχεῖν τιμῆς τε καὶ δόξης. Haec adhortor te ut consequaris honorem & gloriam.

EXPLANATIO.

Τὸ δὲ ἀπαρέμφατον.) *Sic dicitur infinitiuus, quia οὐ παρεμφαίνει. i. non habet indicationem numeri, neque personae.* ὄνομά ἐστι ῥήματος.) *Priscianus libro VIII hac de re sic scribit, Vim nominis rei ipsius habet uerbum infinitum, unde quidam nomen uerbi hoc esse dicebant. dico enim bonum est legere, ut si dicam, bona est lectio. Itaque omnem modum finitum, licet per hunc interpretari: ut si dicam lego, quid indicaui? legere me. lege, quid imperaui? legere te. utinā legerē, quid optaui? legere me. cum legā uenio, quid iunxi? prius legere, post uenire. Hactenus ille. Ex quo facilè intelligitur, quid hoc loco dicat Theodorus. In ijs autē qui infinitiuum dicebant ὄνομα ῥηματικὸν, in primis fuerūt Apollonius & Trypho. In hoc dissentiētes tamen, quod Trypho tum demum infinitiuum uolebat esse nomen uerbi, cū illi articulus adderetur: Apollonius uerò nullam rationem habens articuli, omne uerbum infinitum contendebat esse uerbi nomen. Sic enim scripsit libro primo cōtra*

Triphonem, ἅπαξ γὰρ ἐκεῖνό ἐστι διαλαβεῖν, ὡς πᾶν ἀπαρέμφατον ὄνομα ἐστι ῥηματικὸν, εἴγε καὶ οἱ ἀπὸ τῆς στοᾶς αὐτὸ μὲν καλοῦσι ῥῆμα, τὸ δὲ περιπατεῖ, ἢ γράφει κατηγόρημα, ἢ σύμβαμα, καὶ ἔτι τὰς ἀπὸ τούτων ἐγκλίσεις. Διὰ τοῦτο καὶ ὡς ἐνθάδε γενικὸν ὄνομα τὸ ἀπαρέμφατον πᾶσα ἔγκλισις ἀναστρέφει. Καὶ οἱ ἀπὸ τῆς στοᾶς δὲ τοῦτο μὲν ῥῆμα καλοῦσι.) *Modũ infinitiuum uerbum uocãt Stoici, quia significat tempus cum actione, uel passione, uel neutro, quibus uerbi definitio continetur, sine persona, numero, & affectu (uoco autem affectũ* τὴν ἔγκλισιν) *quæ alijs modis significantur, quãuis non sint uerbi propria, sed uerbi significatio in personam cadat, quã comitatur numerus & affectus: sicut eleganter docuit Apollonius. Alias autem uerbi uoces modi finiti præcipuè uocant ijdem Stoici* κατηγορήματα ἢ συμβάματα, *non tamen omnium uerborum (ut tradit Porphyrius) sed eorũ quæ de nomine casus nominatiui pronunciata faciunt* ἀπόφανσιν, *id est enunciationẽ, ut* περιπατεῖ. *dicimus enim plena sententia* Σωκράτης περιπατεῖ. *Itaque* κατηγορήματα *dicũtur,* ὅτι ὀνόματος κατηγορούμενα ἀπόφανσιν ποιοῦσιν: & συμβάματα, ὅτι καὶ συμβαινούσας διαθέσεις μεταχηματίζονται. *Quæ uerò uerba cum recto pronunciata sententiam non absoluunt, ut* φιλεῖ, γράφει, *(desiderant enim etiã obliquum) ea* ἐλάττονα κατηγορήματα *nominant, ut* Σωκράτης φιλεῖ Ἀλκιβιάδην. *Cæterùm, quæ cum obliquo iuncta faciunt* ἀπόφανσιν, *ut* μεταμέλει, *dũ dicimus* Σωκράτει μεταμέλει, παρασυμβάματα *dicũt, quasi* παρακείμενα τοῖς συμβάμασι. *Quæ uerò cum duobus obliquis,* ἐλάττονα παρασυμβάματα, *ut* μέλει. Σωκράτει Ἀλκιβιάδου μέλει. Δι' ὃ καὶ ὡς ἐνθάδε κοινὸν ὄνομα.) *Suprà dixit infinitiuum nomẽ uerbi, nunc addit etiam esse commune nomẽ. Apollonius uerò licet interdum nomen dixerit, ipsum tamen etiã* γενικώτατον ῥῆμα *nominauit. Nam infinitiui significatio tempus cum actione, uel passione, uel neutro complectitur, quæ est sua uerbi definitio secundum Apollonium, ad reliquos quoque modos uerbi pertinens. Itaque communis est significatio infinitiui fusa per omnes modos tanquam generis per suas species. Est enim in cæteris modis personæ, numeri, & animi affectus significatio specialis. Nã uerbum in genere, numeri, personæ, & affectus per se expers est. Hinc efficitur, ut omnium modorum primus natura sit infinitiuus, ex quo cæteri etiam nascantur, si ex re ipsa non uoce metiamur: ita ut reliqui modi tunc esse incipiant in rerũ natura ex infinitiuo, cum uerbo accedit persona,*

sona, quã numerus affectúsque comitantur. Sumatur enim exẽpli gratia λέγειν *uerbum infinitum, palàm est ipsum tempus significare præsens cum actione sine persona, & ijs quæ personam sequuntur. Addatur persona quæ id agat quod significatur, id est quæ dicat, & ea prima (nam eadem est ratio plane omnium) hæc uerbum mox secũdum numerum, & affectum suum proferet ex infinitiuo* λέγειν, *ipsum immutando, uel indicatiuum, dicẽs* λέγω, *uel imperatiuũ,* λέγε, *uel optatiuum,* λέγοιμι, *uel subiũctiuũ,* ἐὰν λέγω. *Qui modi ut ex infinitiuo gignũtur, ita in ipsum plane resoluuntur præposito cuiusque proprietatis uocabulo, ut* λέγω, ὁρίζομαι λέγειν: λέγε, προστάττω λέγειν: λέγοιμι, εὔχομαι λέγειν. *Quare meritò* γενικὸν ῥῆμα *uidetur dici, ob idq́; ab eo uerborum constructionem incipiendam duxit Apollonius. Tametsi in reliquis artis partibus propter uocis conformationem cæteris indicatiuum modis præposuit,* οὐκ *(inquit)* ὡς πρώτην οὖσαν, ὡς δὲ ἐκφαντικωτάτην οὖσαν, καὶ πολλὴν δυναμένην διδάξαι, καὶ τὰς ἐγγινομένας συμπτώσεις κατὰ τὰ ἐγγινόμενα πάθη, καὶ παραγωγάς. *Theodorus uerò* ὄνομα κοινὸν τῶν πάντων γενικὸν, *dicit. quia significationem suam, tãquam nomen rei ipsius quæ uerbo significatur, cum cæteris modis communicat. Significatur enim eadem res plane omnibus uerbi uocibus, sed non eadem persona, numerus, & affectus, quorum infinitiuus expers est, quo ab alijs modis distinguitur. Atque hæc communis significationis ratio prorsus facit, ut in infinitiuum cæteri modi resoluantur.* Ἐξ ἀποφάσεως.) γραφ. Ἐξ ἀποφάνσεως δὴ, *in manuscripto codice. utrunq; tamen reperitur* ἀπὸ τοῦ ἀποφαίνεσθαι. *Est autem* ἀπόφανσις *dialecticis enunciatio, uerum uel falsum significans, quæ constat nomine & uerbo indicatiui modi. diuiditurq́; in affirmationem* κατάφασιν, *& negationem* ἀπόφασιν, παρὰ τὸ ἀποφάναι, *i. à negãdo.* Ἀπόφανσις *est cùm dicimus* Σωκράτης διαλέγεται. Ἀφήγησις *uerò, id est narratio,* ὁρίζομαι Σωκράτην διαλέγεσθαι, *uel* ὁρίζομαι, φημὶ, λέγω ὅτι Σωκράτης διαλέγεται. *Itaque dum indicatiuũ resoluimus in infinitiuum, ex enunciatione transimus ad narrationẽ.* Ἰδιώματα.) ἰδίωμα *indicatiui est* ὁρίζομαι, *imperatiui* προστάττω, *optatiui* εὔχομαι, *subiũctiui nemo tradidit quod equidẽ sciam, sed ex Prisciano colligitur* ὑποτάττω, *ad exẽplum cæterorum.* Ταῦτ᾽ ἄρα.) *id est* τοιγαροῦν, διὰ ταῦτ᾽ ἄρα. *subauditur enim* διά. *Itaque, hoc est, quia infinitiuus est nomen uerbi, ei præponitur articulus, eoq́; utimur pro nomine. Non enim quatenus* διά-

θαι uel tempus significat infinitiuus, ei tribuitur articulus, sed quatenus rem. οὐ γὰρ τὴν διάθεσιν τὸ ἄρθρον δηλοῖ, ἢ τὸν χρόνον, τοῦ δὲ παρυφισταμένου πράγματος. Αἰτιατικὴν προσλήψεται,) ἀμεταβάτως δηλονότι. *Hoc uerè proprium est ipsius: nam reliquis modis non tribuitur accusatiuus, nisi* μεταβατικῶς. *Verbum* προσλήψεται *excludit* τὴν μετάβασιν. *Non modo accusatiuum tamen ante se poscit infinitiuus, sed etiam nominatiuum. Demosthenes,* περὶ Στεφάνου, Αἰς ἐκ τοῦ πρώτου λέγειν ὁ διώκων ἰσχύει. *Rursus,* Ἀρά γε μικρὰ βοηθῆσαι τοῖς πένησιν ὑμῖν δοκῶ, ἢ μικρὰ ἀναλῶσαι ἄν, τοῦ μὴ τὰ δίκαια ποιεῖν ἐθέλειν οἱ πλούσιοι; οὐ δεῖνα μόνον ὃ μὴ καθυφεῖναι ταῦτα σεμνύνομαι, οὐδὲ ὃ γραφὰς ἀποφυγεῖν, ἀλλὰ καὶ τὸ συμφέροντα θεῖναι τὸν νόμον, καὶ ὃ πεῖραν ἔργῳ δεδωκέναι. *hic* οἱ πλούσιοι ἐθέλειν, *&* γραφὰς ἀποφυγεῖν *coniunguntur, rectus scilicet cũ infinitiuo, sicut in primo exemplo* πρώτου λέγειν. Ἐπεὶ ὥστε ῥῆμα.) *Subijcit statim constructionem* μεταβατικὴν *infinitiui cum uarijs obliquis, non propriam ipsius, sed cum cæteris modis communem. Cæterùm in cõstructione infinitiui* εἶναι, *&* γίνεσθαι *casus antecedens sequentem ad se trahit. De nominatiuo exemplũ esto,* προσποιεῖται τοιοῦτος εἶναι, *simulat talis esse. De genitiuo,* ἐδεῖτο δὲ αὐτῶν ἄλλον μία τὴν ἐκείνου δοκούντων σοφωτέρων εἶναι. *De datiuo,* ᾧ ὑπάρχει ἰατρῷ εἶναι. *De accusatiuo,* πρὸς τὸν κατ' ἀρετὴν ἀξιοῦντας εἶναι κυρίους τοῦ πολιτεύματος. Διωρισμένοις τρόποις.) *Tum tribus simplicibus, tum cõpositis,* αἰτιολογικῷ, ὀργανικῷ, διαβατικῷ, ὑποβατικῷ, ἐμπαθητικῷ, ἀντεστράφῳ, *idq; duobus modis,* τελικῶς *scilicet, &* εἰδικῶς. Ἀκούω σου μαθεῖν.) *hoc unum exẽplum est* τοῦ εἰδικοῦ, *id est* ὅτι ἔμαθες. *cætera sunt* τοῦ τελικοῦ *omnia.* εἰς εἴρηται.) *Suprà* εἴδη τῶν μεταβατικῶν. ὥστε *infinitiuo iungi notũ est. Iungitur etiam interdum indicatiuo* ἀπλικῶς, *sicut ex cõmentarijs Budæi cognosces.* Ἡ ἐλλειπτικὴν τὸ τοῦ.) *quia deest* ἕνεκα, *& subauditur, dum dicimus* τοῦ τυχεῖν τιμῆς. Ἡ προθετικὴν ὁμοῦ ἄρθρῳ.) *ut* ἐφ' ᾧ, *&* εἰς τό.

ΠΡΟΑΙΡΕΤΙΚΑ ΚΑῚ ὙΠΗΡΕΤΙΚΑ.

ΜΑ'ΛΙΣΤΑ δὲ ἐπὶ τοῖς προαιρετικοῖς, καὶ ὑπηρετικοῖς καλουμένοις τὸ ἀπαρέμφατον ἐπιφέρεται. βούλομαι ἢ θέλω γράψαι, προαιροῦμαι ἢ ἐφίεμαι φιλοσοφεῖν, ἐπιθυμῶ ἰατρεύειν, ποθῶ ἰδεῖν, προθυμοῦμαι βοηθεῖν, ἐπίσταμαι, ἢ δύναμαι γράφειν. καὶ ἔτι τοῖς ἀπροσώποις. δεῖ γενέσθαι, λέγεται ἐφικέσθαι πολλούς.

ELECTIVA

ELECTIVA ET ADMINISTRATIVA.

MAXIME uerò his quæ electiua & administratiua uocātur, infinitiuus adiūgitur, ut βούλομαι, uel θέλω γράψαι, uolo scribere, προαιροῦμαι, uel ἱμείρομαι φιλοσοφεῖν, cupio philosophari, ἐνθυμοῦμαι ἰατρεύειν, in animo habeo medicinā facere, ποθῶ ἰδεῖν cupio uidere, προθυμοῦμαι βοηθεῖν, paratus sum auxiliari, ἐπίσταμαι scio, uel δύναμαι γράφειν, possum scribere. Præterea impersonalibus, δεῖ γενέσθαι, oportet fieri, λέγεται ἀφικέσθαι πολλοὺς, dicitur aduenisse multos.

EXPLANATIO.

ΜΆΛΙΣΤΑ δὲ ἐπὶ τοῖς προαιρετικοῖς.) Pergit docere cōstructionē infinitiui, qui iccirco præcipue uerbis iungitur electionē siue uoluntatem significantibus, quia ipse eius est significationis expers. Rem autem significatam per infinitiuum uolūtatis adiunctionē facilè admittere per huiusmodi uerba, id argumento est, quòd rem cum uoluntate coniunctam uerba modi finiti significant. ὑπηρετικὰ sunt, quæ facultatē administrandi denotāt, ut ἐπίσταμαι & δύναμαι. Infinitiuus igitur causam finalem significat, quando construitur cum uerbis quæ προαιρετικὰ dicuntur, & ὑπηρετικά. his adde τὰ πορείας σημαντικὰ, ut πορεύομαι ἐντυχεῖν τῷ ἀνδρί. & τὰ ἱκετικὰ, ut ἀντιβολῶ σε παραγενέσθαι, & alia multa: atque in hac significatione in præsenti, uel aoristo tempore usurpatur, sicut mox docebit.

ἘΝΕΣΤΏΣ, ἈΌΡΙΣΤΟΣ.

ἈΠΟΔΏΣΟΜΕΝ δὲ, ὡς ἁπλῶς εἰπεῖν, τὸ μὲν τελικὸν κατά τε ἀόριστον καὶ ἐνεστῶτα. πορεύομαι ἐντυχεῖν τῷ ἀνδρί. ἀντιβολῶ σε παραγενέσθαι, ἢ παραγίνεσθαι. εἰς τὸ ἅπαξ, ἢ τὸ πολλάκις ἐν χρείᾳ.

PRESENS, INDEFINITVM.

VTEMVR autem (ut semel dicam) constructione finali infinitiui per indefinitum, uel præsens tempus: πορεύομαι ἐντυχεῖν τῷ ἀνδρὶ, eo ut conueniam uirum. ἀντιβολῶ σε παραγενέσθαι, oro te adesse, uel παραγίνεσθαι. omnino, aut sæpius ex usu nostro.

EXPLANATIO.

ἈΠΟΔΏΣΟΜΕΝ δὲ.) Subaudi τῷ εἴδει, id est φθεγξόμεθα διὰ τοῦ εἴδους τοῦ τελικοῦ. Infinitiuus quando finem significat, in præsenti tempore, uel aoristo usurpatur. Εἰ τὸ ἅπαξ, ἢ τὸ πολλάκις.) Manu scriptus codex habet εἰς τὸ ἅπαξ, ut sensus sit, semel, id est omnino, κατάπαξ, καθόλου, uel sæpius, prout res postulabit.

auxiliabantur Troianis, σύμμαχοι τοῖς Τρωσὶν ἦσαν, *auxiliares Troianis erant,* τῶν συμμάχων ἦσαν, *ex auxiliaribus erãt,* συμμαχοῦντες ἦσαν, *auxiliantes erãt,* τῶν συμμαχούντων ἦσαν, *ex auxiliantibus erãt.* πληροῦμαι *impleor,* πλήρης γίνομαι *plenus fio,* τῶν πληρουμένων εἰμὶ, *ex his qui implentur ſum. Et hæc hactenus.*

EXPLANATIO.

ΕΙΣ τὸ ὁμοειδές.) *id eſt eiuſdẽ formæ, ac figuræ: nempe temporis, perſonæ, numeri, & modi eiuſdem cum uerbo, quod reſoluitur, ut in exemplis uidemus.* Καὶ δὴ οὕτω.) *Hactenus tradidit rationem cõſtructionis uerborum ſecundum eorum genera: proximo loco eandem inſtituit tradere ſecundum modos: ad extremum ſecũdum tempora & perſonas traditurus.*

ἜΓΚΛΙΣΙΣ.

ΤΩ͂Ν δὲ παρεπομένων τῷ ῥήματι ἐγκλίσεων, λόγος μὲν, βούλημα εἴτ' οὖν πάθημα ψυχῆς διὰ φωνῆς σημαινόμενον.

MODVS.

CAETERVM eorum qui uerbo accidunt, modorum definitio eſt, uoluntas ſiue affectus animi qui uoce ſignificatur.

EXPLANATIO.

ἜΓΚΛΙΣΙΝ *Diomedes inclinationem dicit: Item modum & qualitatẽ. Modi (inquit Priſcianus) ſunt diuerſæ inclinationes animi, uarios eius affectus demonſtrantes. Fuerunt etiam qui ſtatum appellarent, ut ex Quintiliano conſtat.*

ὉΡΙΣΤΙΚΉ.

ΚΑΛΕΙ͂ΤΑΙ δὲ ἡ ὁριστικὴ, καὶ ἀποφαντικὴ, ἰδίως μέντοι ὁριστική. ὅτι διὰ ταύτης, ἀποφαινόμενοι ὁριζόμεθα. ὅθεν δὴ καὶ οἱ καλούμενοι διαβεβαιωτικοὶ σύνδεσμοι, καὶ προσέτι οἱ αἰτιολογικοὶ τείνουσιν ἐπὶ ταύτην. γέγραφα, λέγω ὅτι γέγραφα. καὶ ὅτι περιπατῶ, κινοῦμαι. ἔχει δὲ τὰ ὁριστικὰ σφίσι τὴν κατάφασιν ἐγκειμένην. διὸ καὶ τὸ ἀποφατικὸν ἐπίῤῥημα κατάλληλον τοῖς τοιούτοις, ἵνα τὴν ἐνοῦσαν κατάφασιν ἀποστήσῃ. οὐ γράφω. οὐ μὴν δὲ καὶ τοῖς προστακτικοῖς, ἢ εὐκτικοῖς, ἢ ὑποτακτικοῖς. τὸ μέντοι ἀπαγορευτικὸν μὴ τοῖς τοιούτοις οἰκεῖον. καὶ οὕτω λέγομεν. μὴ γίνωσκε, μὴ γνοίης, μὴ γνῷς. οὐ μὴν ἀλλ' οὐδὲ τοῖς ἀπαρεμφάτοις τὸ οὐ συντάσσεται, οὐδὲν γὰρ οὐδ' αὐτὰ καταφάσκει. ἀποβάλλουσα γε μὴν ἡ ὁριστικὴ τὴν ἐνοῦσαν κατάφασιν, οὐκ ἔτι ἂν καλοῖτο ὁριστική. εἰς γὰρ ἐπερώτησιν μέτεισιν. ἆρα γράφεις;

DEFINITIVVS, ID EST INDICATIVVS.

VOCATVR autem definitiuus etiam enunciatiuus, proprie tamen definitiuus, quoniam per hunc enũciantes definimus. Ex quo protinus fit, ut quæ uocantur confirmatiuæ coniunctiones, quæ item causales, ad hunc pertineant, ut γέγραφα scripsi, λέγω ὅτι γέγραφα, dico me scripsisse, & ὅτι περιπατῶ κινοῦμαι, quia ambulo moueor. Habent autẽ uerba indicatiua insitam sibi affirmationem: quamobrem his etiã negandi aduerbium accommodatum est, ut insitam affirmationem remoueat, οὐ γράφω nõ scribo. Imperatiuis autem, uel optatiuis, uel subiunctiuis non item, sed his μὴ prohibendi aduerbium peculiare est. Itaque dicimus μὴ γίνωσκε, ne nosce, μὴ γνοίης, μὴ γνῷς, ne noscas. Sed οὐ, ne infinitis quidem uerbis coniungitur, quia nihil affirmant. Cæterùm indicatiuus si amittat insitam affirmationem, indicatiuus uocari nõ potest, quia in interrogationem transit, ἆρα γράφεις; scribis ne?

EXPLANATIO.

ΚΑΛΕΙ͂ΤΑΙ δὲ ἡ ὁριστικὴ καὶ ἀποφαντική.) *Finitiuus & pronunciatiuus Diomedi, definitiuus & indicatiuus Prisciano, Quintiliano etiam fatendi modus: propriè tamẽ (inquit Theodorus) ὁριστική. nam per reliquos quoq; modos ἀποφαινόμεθα, unde etiã ἀποφαντικοὶ dici possent. Per hũc autẽ modum solùm ὁριζόμεθα ἀποφαινόμενοι, id est rei subsistentiã definite significamus per indicatiuũ. Neq; enim qui imperat, uel optat, uel dubitat per subiunctiuum, licet ἀποφαίνεται, rem uerbi subsistere designat, quod finire est. atque hæc causa est, cur cũ coniunctionibus, tum confirmatiuis, tum causalibus, quæ subsistentiã rei confirmant, ordinetur: uel etiam cum aduerbijs negatiuis, quæ ipsam tollunt: quod Priscianus quoque tradit libro* XVIII. *Coniunctiones confirmatiuæ sunt, ut* ὅτι, *cùm dicimus* λέγω ὅτι γέγραφα, & ἤ, *ut apud Homerum Iliad.* α. βούλομ' ἐγὼ λαὸν σῶον ἔμμεναι, ἢ ἀπολέσθαι, *id est* καὶ οὐκ ἀπολέσθαι. *de quo uide in coniunctione infrà cap.* διαζευκτικός. *Causales autem quibus iungitur indicatiuus, sunt* ὅτι, ὡς, γὰρ, οὕνεκα, καθὸ, καθότι, διὸ, διότι, καθόσον. *Nam* ἐὰν *δισακτικῷ*, & ἵνα, ὅπως, ὄφρα ἀποτελεστικοῖς, *quæ ex causalibus sunt non indicatiuus, sed subiunctiuus conuenit.* ὅτι γέγραφα.) διαβεβαιωτικῶς, *id est* διαβεβαιῶ ὅτι γέγραφα εἰς ὑπόστασιν τοῦ ὁρισμοῦ. Καὶ ὅτι περιπατῶ κινοῦμαι.) τὸ ὅτι αἰτιολογικόν. Οὐ μὴν δὲ καὶ τοῖς προστακτικοῖς.) *quia non affirmant sicut indicatiuus. Apollonius,* οὐδὲ γὰρ ἔγκειται ἐν ταῖς τοιαύταις

P

ἐγκλίσεσιν ἢ μαχομένη τῇ ἀποφάσει κατάφασις ἣν συνέβη ἀναιρεῖσθαι ὑπὸ τῆς ἀποφάσεως. Εἰς γὰρ ἐπερώτησιν.) Quãdo per indicatiuum interrogamus, siue dubitamus, nomen mutat, & à Latinis certe tum dubitatiuus, tum interrogatiuus dicitur.

ΠΡΟΣΤΑΚΤΙΚΗ΄.

Ἡ δὲ προστακτική, εὔδηλον ἂν ἔχοι τὴν σύνταξιν τῶν δευτέρων προσώπων, κἂν ὁμόφωνα ᾖ τοῖς ὁριστικοῖς. ἔτι γὰρ σύνταξις κλητική, τό, τε συντασσόμενον πρόσρημα τὸ ἄγε, ἀφίστησι τὴν ἀμφιλογίαν. τὰ δὲ πρωτοπρόσωπα ταῦτα οὐ προστακτικά, ἀλλ' αὐθυπότακτα οἱ πλεῖστοι καλοῦσιν. ἔοικε δὲ τὰ τῆς ἐγκλίσεως συγκεχύσθαι, καὶ δύο ἐγκλίσεις εἰς μίαν συμπίπτειν. ὅτι γὰρ οὔτε προσκαλούμεθα ἑαυτούς, οὔτε μὴν προστάσσομεν ἑαυτοῖς, ὑποτιθέμεθα δέ, ὑποθετικὰ ἂν τὰ τοιαῦτα, συλληπτικά δή. ἵνα γὰρ ἐκκλίνῃ τὴν ἐν δευτέρῳ πρόσταξιν, σύλληψιν δέχεται εἰς τὸ πρῶτον ὑποθετικὸν ὄν. τὸ μὲν οὖν ἐλλεῖπον τῶν προστακτικῶν πρῶτον, καὶ τὰ ἐλλείποντα τῶν ὑποθετικῶν δεύτερα καὶ τρίτα, εἰς ἓν ὦσιν ἄγει τὰς δύο ἐγκλίσεις, ἵνα ἑκατέρα ἀναπληρῶται. τὸ δὲ τρίτον τῶν προστακτικῶν πρόσταξιν ἀπόντος προσώπου δηλοῖ, δευτέρου ἐξ ἀνάγκης παραλαμβανομένου εἰς μετάδοσιν τῆς προστάξεως. ἀσύστατος γάρ τοι ἡ πρόσταξις ἄνευ δευτέρου.

IMPERATIVVS.

IMPERATIVVS autem plane cum secundis personis construi debet, etiam si uoce conueniat cum indicatiuis. Nam constructio cum uocatiuo, & aduerbium ἄγε *illi adiunctum, ambiguitatem tollit. Caterum, quæ in prima persona efferuntur, non imperatiua, sed hortatiua plerique uocant. Videtur enim modi confundi, & duo in unum coalescere. Nam quia neq; uocamus nos ipsos, neque imperamus nobis ipsis, sed suggerimus ac subijcimus,* ὑποθετικὰ *erunt talia, comprehensiua certe: ut enim declinent secundæ personæ imperium, comprehensionem admittunt in prima hortatiua. Quæ deest igitur imperatiuis prima persona, & quæ item desunt hortatiuis secunda & tertia, in unũ redigunt duos modos, ut uterque compleatur. Porrò tertia persona imperatiuorũ absenti personæ imperat, ita ut secunda necessariò assumatur ad tradẽdum imperium. neque enim sine secunda consistere imperium potest.*

EXPLANATIO.

ΚἊΝ ὁμόφωνα ᾖ τοῖς ὁριστικοῖς.) δευτέροις προσώποις, *ut* γράφετε *secũda est persona pluralis tum indicatiui, tum imperatiui modi. sed hæc confusio*

confusio tollitur uocatiuis nominũ, uel aduerbijs hortandi præpositis, ut ὦ φίλοι, γράφετε, uel ἄγε γράφετε: sic enim imperatiuũ esse constat. τότε συντασσόμενον προστάγματι.) ἤτοι ἐπιρρήματι. *Alias* πρόσρησις, προσηγορία, λόγος κατ' ἐπαγγελίαν λεγόμενος, *Suidas. Sic suprà* τὸ προσρηματικὸν τῆς συντάξεως *dixit.* τὰ δὲ πρωτοπρόσωπα ταῦτα.) *Imperatiuus caret prima persona, quia secũda, sine qua nõ uocamus aut imperamus, in prima nullo modo inest, sicut in tertia usu uenit imperatiui, de qua mox dicetur. Sed quæ usurpatur primæ personæ tanquã imperatiui, ut* ἄγε εἴπω, φέρε λέγωμεν, *eius sunt modi quẽ propriè uocãt* αὐθυπότακτον, ἢ ὑποθετικόν. *hortatiuum Priscianus uertit, quo nobis ipsis subijcimus ac suggerimus, nosq́; ipsos ad aliquid cum alijs suscipiẽdum excitamus. Duos itaque modos cõfundi dicit Theodorus, ut ex imperatiuo & hortatiuo unus fiat, dum alter alteri mutuo quod deest supplet. quamobrem non temerè confundi à Latinis quoque uidentur, prima persona singulari excepta.* Συλληπτικὰ δή.) *Comprehendit enim prima pluralis secundam & tertiam. quod ad id ualet maxime, ut eos quibus loquimur in nos æquiores reddamus, alacrioresq́; ad rem suscipiendam, dum nos quoque paratos suscipere significamus. Id quod ab imperatiui natura alienum est, quo tãquam superiores inferioribus imperamus, & ea imponimus, quæ subire ipsi recusamus: quo fit ut imperatiuus sit* ἀφοριστικός, *hortatiuus uerò* συλληπτικός. τὸ δὲ τρίτον τῶν προστακτικῶν.) *Plerique putauerunt imperatiui uocem tertiæ personæ, esse etiam secũdæ, quos reprehendit Apollonius. Nam licet* λεγέτω & λεγέτωσαν, *& similia pronuncientur ad secũdas personas, quæ id quod imperatur ad absentes perferant, nõ tamen secundæ personæ sunt, quia de personis præsentibus ad ipsas non proferuntur, quod est secundæ personæ. Insunt tamen in tertijs huiusmodi etiam secundæ* ἐναλλασσομένως, *ut loquitur Apollonius, id est perimmutationem figuram, quãdo per regulam inesse non possunt.*

ΕΥΚΤΙΚΗ.

Ἡ δ' εὐκτικὴ ἀπὸ τῆς γινομένης εὐχῆς ὠνόμασται, καὶ ἐπιρρήματα ἔχει εἴθε, αἴθε. ἃ τοῖς μὲν εὐκτικοῖς εἰς πλείονα ἐπίτασιν παράκειται, τοῖς δὲ ὁριστικοῖς δεόντως. εἴθε ἔγραψεν. ἵνα ἡ ὁριστικὴ εὐκτικὴν ἀναδέξηται σύνταξιν. διαφέρει δὲ τὸ περὶ τὰ ῥήματα εὐκτικὸν τοῦ περὶ τὰ ἐπιρρήματα. ἢ τὰ μὲν ῥήματα μετὰ τοῦ ἐνόντος πράγματος τὴν εὐκτικὴν σημαίνει διάθεσιν. τὸ γάρ τοι γράφοιμι, εὐχή ἐστι πρά-

γματος τοῦ γράφειν. καὶ τὸ φιλολογοίμι, τοῦ φιλολογεῖν. τὸ δὲ εἴθε παρόντι ὄνομά ἐστιν εὐχῆς. ὃ γὰρ συμπαρείσαται καὶ τὸ ἐφ' ᾧ τὰ τῆς εὐχῆς, ὥσπερ ἄρα, καὶ τὸ εἷς διαφέρει τοῦ ἄνθρωπος. ἧ τὸ μὲν εἷς ὄνομά ἐστι μοναχῶς ἀριθμοῦ. τὸ δὲ ἄνθρωπος πρὸς τῷ τῆς κοινῆς οὐσίας σημαινομένῳ παρυφιστάμενον ἔχει τὸ εἷς. ὡσαύτως δὲ καὶ τὸ ἰὼ πρὸς τὸ γράφω ἔχει, καὶ τὸ ἄλλοθεν πρὸς τὸ ἰλιόθεν. καὶ τὸ τάχιστος δὲ τὴν ἐπίτασιν, ὡς ἐν ὑποκειμένῳ σημαίνει. οὐκέτι δὲ καὶ τὸ ἄγαν. αὐτὸ γὰρ μοναχῶς ἐπιτάσεώς ἐστιν ὄνομα. ὁμοίως δὲ καὶ τὸ γράψον, πρὸς τὸ ἄγε. τὸ δὲ, αἴθ' ὄφελες παρὰ νηυσὶν ἀδάκρυτος καὶ ἀπήμων ἧσθαι, οὐκ ἐκ παραλλήλου. διαφορὰν γὰρ παρυφίστησι προσώπου τὸ ὄφελες, ἥτις οὐκ ἔνεστι τῷ εἴθε.

OPTATIVVS.

PROINDE optatiuus ab ea quæ fit optatione nomen accepit, habetq; aduerbia, εἴθε utinam, αἴθε utinã, quæ optatiuis maioris intẽtionis causa apponuntur: sed indicatiuis necessariò, εἴθε ἔγραψεν, utinam scripsisset, ut indicatiuus optatiuã recipiat constructionẽ. Differt autem uerbum optatiui modi ab aduerbio optandi, quòd uerbũ præter rem quæ subest, optandi significat affectum. Nam γράφοιμι scriberem, optationem designat rei, nimirum τοῦ γράφειν scribendi, φιλολογοίμι studerem, τοῦ φιλολογεῖν studendi. Cæterùm εἴθε ferè uocabulum est optationis: non enim adsignificat rem quæ est in uotis, haud aliter quàm εἷς unus differt ab ἄνθρωπος homo. nam hæc dictio εἷς uocabulum est duntaxat numeri: ἄνθρωπος uerò præter communis substantiæ significatum etiam complectitur εἷς. Eodem modo etiam ἰὼ se habet ad γράφε, & ἄλλοθεν aliunde ad ἰλιόθεν ab Ilio. τάχιστος quoq; i. celerrimus intentionem, nimirũ ut in subiecto significat. Sed ἄγαν ualde, non item. est enim tantũmodo intentionis uocabulum. Similiter autem se habet γράψον scribe ad ἄγε. Cæterũ illud, Αἴθ' ὄφελες παρὰ νηυσὶν ἀδάκρυτος καὶ ἀπήμων ἧσθαι, utinam in nauibus sine lachrymis & offensione sederes, non est ad παράλληλον figuram referendum. ὄφελες enim differentiam personæ significat, quæ in εἴθε non inest.

EXPLANATIO.

ΕἸΣ πλείονα ἐπίτασιν.) Subaudi τῆς εὐχῆς, quam per se significant, unde etiam nomen habent. Τοῖς δὲ ὁριστικοῖς δέοντος.) quia per se optationem non significãt, necesse est illis præponere aduerbium optandi. Μετὰ τοῦ ἐνόντος πράγματος τὴν εὐκτικήν.) γράφ. καὶ τὴν εὐκτικήν.

κλῆσιν. οὐ γὰρ συμπαρίσταται τὸ ἐφ' ᾧ.) *Non enim rem quæ est in uotis, & quam optamus sua significatione complectitur.* παρίσταμαι *uerbum est forense, significatq́; propriè sistere, producere in mediũ & excitare.* πάσῃ ἄρα.) *Multa similia colligit ex Apollonio, ut* εἷς & ἄνθρωπος. *nam utrunque unum significat, sed hoc differunt quod* εἷς *hoc solùm,* ἄνθρωπος *autem præter communem ac secundam substãtiam, hoc quoq; significat.* παρυφίσταται *est ferè in natura rerum esse ac propemodum subsistere: quod ijs accidit, quæ in alijs subsistunt nõ habentia suam & propriam substantiam. ita τὸ εἷς ἐν τῷ ἄνθρωπος subsistit, hoc est τὸ ἄνθρωπος ἔχει τὸ εἷς παρυφιστάμενον.* ὑφίστασθαι *uerò subsistere natura significat.* Καὶ τὸ ἄλλοθεν πρὸς τὸ ἰδίοθεν.) καθὸ τὸ μὲν ἰδίοθεν μετὰ τῆς ἐκ τοῦ τόπου σημασίας συμπαρίστησι καὶ τὸ ἴδιον τοῦ τόπου. τὸ γ' μὴν ἄλλοθεν αὐτὸ μόνον παρίστησι τὴν ἐκ τόπου σχέσιν, *Apollonius. hoc est, quia* ἰδίοθεν *præter significationem de loco, etiam propriam loci differentiam complectitur:* ἄλλοθεν *uerò ipsam tantùm habitudinem de loco significat.* πῶς ἐν ὑποκειμένῳ.) μετά τινος ὑποκειμένου. *Idem Apollonius.* Τὸ δ' αἴθ' ὄφελες.) *Iliad. α. & Iliad. γ.* Αἴθ' ὄφελες τ' ἄγονός τ' ἔμεναι ἄγαμός τ' ἀπολέσθαι. *Est autem* ὄφελες *secunda persona ab* ὤφελον *per ω magnũ sed hoc loco prima syllaba corripitur metri causa. tertia est* ὤφελε. *Differt ab* ὄφελον *per o paruum eodem modo quo ab* εἴθε, αἴθε, *& reliquis aduerbijs optandi: quia præter significationem optationis, etiam certæ personæ & numeri indicationem habet. Illa uerò optationem significant sine ulla personæ aut numeri differentia. Quare* αἴθ' ὄφελες ἐκ τοῦ παραλλήλου *dictum esse negant. Est autẽ* ἐκ παραλλήλου *figura, dum quæ idem significant dictiones in oratione simul ponũtur, ut* τυχὸν ἴσως, πάνυ σφόδρα. *Præterea* ὄφελον *per o paruum cũ optatiuo semper construitur, uel indicatiuo præteriti tẽporis, uel solum, uel cum* ὡς. ὤφελον *uerò cũ infinitiuo, uel solum, uel cum aduerbio negandi, uel cum* ὡς, *interposito etiam eodem negandi aduerbio, ut* ὤφελον, *&* οὐκ ὤφελον, *&* ὡς μή ποτ' ὤφελον ἰατρὸς εἶναι. *Interdum etiam infinitiuus deest, sed subintelligitur.*

ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ.

ΤΗΝ δὲ ὑποτακτικὴν ἔνιοι καὶ διστακτικὴν καλοῦσιν. ὅτι οὐκ ἔστι χωρὶς συνδέσμου διστακτικοῦ τοῦ ἐάν. οὐ καθόλου δὲ τὸ τοιοῦτο. καὶ οἱ καλούμενοι γὰρ ἀποτελεστικοὶ σύνδεσμοι ὧδε τὴν αὐτὴν σύνταξιν φέρονται. Σωκράτης περιπατεῖ, ἵνα ὑγιαίνῃ. ὅτι μὴ οὕτω συνίσταται, εἰ μὴ ὑπο-

ταγῇ τοῖς προκειμένοις συνδέσμοις, προσαγορεύεται ὑποτακτική. φέρεται δὲ ἡ τοιαύτη μετὰ τοῦ ἐὰν ἐπὶ τῶν ἴσων ἤτοι μέλλοντα, ἢ ἐνεστῶτα. οἷον, ἐὰν φιλολογῶ, παρέσται Δίων. ἐὰν ἀναγινώσκω παραγίνεται Θέων. ὡσαύτως δὲ καὶ μετὰ τοῦ ἵνα. ἵνα φιλολογήσω παρέσται, ἢ πάρεστι Δίων. ἐὰν γε μὴν σύνταξις παρῳχημένου ἐγγίνηται, ὁ σύνδεσμος καλείσθω αἰτιολογικός. ἵνα φιλολογήσω, παρεγένετο Δίων. τοῦτο δὲ καὶ ἀπαρτιστικῶς ἔχει ἀκοῦσαι. ἐπὶ μέντοι τοῖς ἐσομένοις ἡ τοῦ αἰτιολογικοῦ σύνταξις οὐκ ἂν εἴη. ἐπὶ γὰρ γενομένοις τὰ αἴτια ἐπιλέγεται. δι' ὃ καὶ καταλληλότερον τὸ αἰτιολογικὸν ἐπιφερομένων τῶν παρῳχημένων. ἵνα διδάξῃ παρεγένετο Δίων, οὐ παραγενήσεται. ἐπὶ μέντοι τοῦ ἀπαρτιστικοῦ, παραγενήσεται. ὡς δὲ πρὸς τὸ μέλλον, ἢ ἐνεστὼς τὸ ὑποτακτικὸν, οὕτω καὶ τὸ εὐκτικὸν ἐπὶ παρεληλυθότος. οἷον, παρεγένετο Δίων ἵνα διδάσκοιμι, ἢ διδάξαιμι. βούλεται γὰρ καθόλου τι οὐ τοιοῦτο εἶναι. κἂν μὴ ἀεὶ οὕτω χρωμένους ὁρῶμεν τοὺς λέγοντας.

SVBIVNCTIVVS.

SVBIVNCTIVVM autem nonnulli etiã dubitatiuum appellant, quòd non ponatur sine coniunctione dubitatiua ἐὰν, *si. Sed hoc nõ est perpetuum. nam quæ uocantur finales coniunctiones, in eandem etiam constructionem feruntur,* Σωκράτης περιπατεῖ ἵνα ὑγιαίνῃ, *Socrates ambulat, ut ualeat. Quia igitur non consistit, nisi subiungatur supradictis coniunctionibus, ideo subiunctiuus dicitur. Fertur autẽ hic modus cum* ἐὰν, *& similibus in futurũ, uel præsens: ut* ἐὰν φιλολογῶ, παρέσται Δίων, *si studeam, aderit Dion.* ἐὰν ἀναγινώσκω παραγίνεται Θέων, *si legam, adest Theon. Eodem modo etiam cum* ἵνα. *Verbi gratia,* ἵνα φιλολογήσω παρέσται Δίων, *ut studeam, aderit Dion: uel* πάρεστι Δίων, *adest Dion. Quòd si cum præterito iungi contingat, coniunctio causalis uocetur.* ἵνα φιλολογήσω παρεγένετο Δίων, *ut studerẽ uenit Dion. Sed hoc etiam finaliter potest intelligi. in re autem futura causalis locũ non habebit. eorũ enim quæ facta sunt causa redditur. Itaq; magis quadrat causalis cõstructio, si præterita inferãtur,* ἵνα διδάξῃ παρεγένετο Δίων, *ut doceret, adfuit Dion, non* παραγενήσεται *aderit: in finali tamen* παραγενήσεται. *Vt autem in re futura, uel præsenti subiũctiuus, sic optatiuus in re præterita locum habet, ut* παρεγένετο Δίων ἵνα διδάσκοιμι, *uel* διδάξαιμι, *ut docerem. Debet enim istud perpetuum esse, tametsi non semper ita uti uidemus authores.*

EXPLA-

EXPLANATIO.

ΔΙΣΤΑΤΙΚῊΝ καλοῦσιν.) γράφε διστακτικήν. Et paulò pòst διστακτικοῦ τοῦ ἐὰν, & sic legendū est ex Apollonio, apud quem frequens est etiam nomen διστασμός. Refellit autē Theodorus eos qui subiūctiuum διστακτικὴν appellant, à suo Apollonio transuersum unguem nunquam discedens, cuius extat longa super hac re disputatio. Nō enim διστακτικῷ ἐὰν solùm subiungitur hic modus, ut ita dici debeat, sed etiam finalibus ἵνα, ὅπως, & similibus: ut δὸς τὸν χάρτην ἵνα γράψω. Itaq; ὑποτακτικὴν, quod nomen latius patet, non διστακτικὴν dici debere contēdit, quia nō subsistit, nisi dubitatiuis, uel finalibus coniunctionibus subijciatur, id est ὑποτάττηται. Τοῖς προκειμένοις.) supradictis tum dubitatiuis, tum finalibus. Καὶ τῶν ἴσων.) ἰσοδυναμούντων, ut εἰ, ἂν, ἤν. Ἐὰν γε μὴν σύνταξις παρῳχημένου.) ἵνα, & eius similes coniūctiones cum suo uerbo, dum in præsens, uel futurum tempus feruntur, finales dūtaxat dicuntur. Quādo uerò in præteritū spectant, causales potius censeri debent, quàm finales: quia præteritorū ratio reddi solet, non futurorum: ut si dicas ἵνα φιλολογήσω πάρεστι, uel παρέσται Δίων, ἵνα finalis erit, non causalis. Si uerò dicas, ἵνα φιλολογήσω παρεγένετο Δίων, causalis potius erit: licet possit etiā finalis intelligi pro εἰς τὸ φιλολογῆσαί με παρεγένετο Δίων. Itaque sequentibus præteritis αἰτιολογικῶς dicimus, uel ἀποτελεστικῶς hoc modo, ἵνα διδάξῃ παρεγένετο Δίων. Futuris uerò sequentibus semper ἀποτελεστικῶς nunquā αἰτιολογικῶς, ut ἵνα διδάξῃ παραγενήσεται. In quo illud quoq; animaduertendum est in re præsenti uel futura, hoc est in finali genere locum habere subiunctiuum: in re præterita uerò, hoc est in causali constructione optatiuum: quæ ratio à Latinis quoque obseruatur. Pro optatiuo tamen interdum etiam indicatiuo utuntur. Xenophon in primo παιδείας. Ἐν τούτοις τὰ δίκτυα ἀνεπετάννυες, ἵνα ἐν τῷ σφόδρα φεύγειν αὐτὸς ἑαυτὸν ἐμπιπτῶν ἐνέδυ, ut sese in retia indueret.

ἈΠΑΡΈΜΦΑΤΟΣ.

Τὸ δὲ ἀπαρέμφατον, ὄνομά ἐστι ῥήματος· καὶ οἱ ἀπὸ τῆς στοᾶς δὲ τοῦτο μὲν ῥῆμα καλοῦσι. τὰ δ᾽ ἄλλα πάντα κατηγορήματα, ἢ συμβάματα. διὸ καὶ ὡς εὐθὺ κοινὸν ὄνομα τὸ ἀπαρέμφατον, πᾶσα ἀναλύεται ἔγκλισις. οἷον, περιπατεῖ Θέων. ὁρίζομαι περιπατεῖν Θέωνα. ἐξ ἀποφάνσεως δὲ εἰς ἀφήγησιν μεταβάλλει ὁ λόγος, ὁμοίως δὲ κἀπὶ τῶν ἄλλων ἐγκλίσεων προσκειμένου ἀεὶ τοῦ τῆς ἐγκλίσεως ἰδιώματος. οἷον,

εὔχομαι, ἢ προστάττω. αὐτοῦ δὲ τοῦ ἀπαρεμφάτου κυρίως οὐκ ἔσται ἔγκλισις. παθήματος γὰρ οὐδενός ἐστι σημαντικόν. διαλύοιτο δ' ἂν καὶ ὧδε. ὑγιαίνει Δίων. φασὶ Δίωνα ὑγιαίνειν. λέγουσι Δίωνα ὑβρίσαι Θέωνα. ταῦτ' ἄρα καὶ ἡ τοῦ ἄρθρου προσθήκη κατάλληλος τοῖς ἀπαρεμφάτοις. καλὸν γάρ φαμεν τὸ ἀρετῆς ἀντιποιεῖσθαι. καὶ τοῦ φιλοσοφεῖν οὐδὲν ἥδιον. καὶ τῶν ἀνθέων τὸ ὀδωδέναι. ἀντὶ ὀνόματος οὖν ἡ χρῆσις. ἴδιον δὲ τοῦ ἀπαρεμφάτου πρὸς τὰς ἄλλας ἐγκλίσεις καὶ τό, τὴν αἰτιατικὴν περιέχειν, ἐπεὶ ὥς τι ῥῆμα τὴν τοῦ ῥήματος διάφορον ἐξαμείβασιν. οἷον, συγγινώσκειν σε τὸ ἡμαρτηκέναι. καὶ τὸ παντὶ προσώπῳ, καὶ παντὶ ἀριθμῷ συντάττεσθαι, διὰ τὸ ἀμοιρεῖν τῶν τοιούτων. καὶ τὸ ταῖς ἄλλαις ἐγκλίσεσι πάσαις, καὶ ἑαυτῷ δὴ συντάττεσθαι. ὁρῶ σε μελετᾶν ἀναγινώσκειν. καὶ μετοχῇ, μελετῶντα ἀναγινώσκειν. καὶ ὀνόματι, καλὸς ἰδεῖν, ἀνδρεῖος μάχεσθαι. καὶ τὸ τοῖς διωρισμένοις τρόποις περὶ συντάξεως ἅπασιν οἷόν τε εἶναι προσκεῖσθαι. διδάσκω σε διαλέγεσθαι. ἀπαιτῶ σε χρήματα δουλώσασθαι τοὺς ἐχθρούς. ἀκούω σου μαθεῖν τὰ περὶ τὴν πόλιν. ἀπολύω σε τῶν δεσμῶν πορεύεσθαι ὅποι δοκεῖ. δίδωμί σοι ἀργύριον πρίασθαι ὧν ἂν δέῃ. κοινωνῶ σοι τῶν ἀγαθῶν, μὴ φθονερὸς εἶναι δοκεῖν. πολλαχῇ μέν τοι τοῦ σαφεστέρου χάριν, ὡς εἴρηται, προσθετέον, ἢ ἀποστατικὸν τὸ ὥστε, ἢ ἐλλειπτικὸν τὸ τοῦ, ἢ προθετικὸν, ὁμοῦ ἄρθρῳ. ὅπως ἂν ἡ χρεία ἀπαγορεύῃ παρακαλῶ σε ταῦτα, ὥστε τυχεῖν, τοῦ τυχεῖν, ἐφ' ᾧ τυχεῖν τιμῆς τε, καὶ δόξης.

INFINITIVVS.

IAM uerò infinitiuus nomen est uerbi: & Stoici quidem hunc modum uerbum uocant, reliqua autem omnia prædicata, uel congruētias. Itaque etiam in infinitiuum tanquam in commune nomen omnis resoluitur modus. ut περιπατεῖ Θέων, ὀρίζομαι περιπατεῖν Θέωνα, *deambulat Theon. sed ex enūciatione in narrationem mutatur oratio. Idem autem accidit etiam in cæteris modis, adiecta semper modi proprietate, ut* εὔχομαι *opto, uel* προστάττω *impero. Cæterùm ipsius infinitiui proprie nulla erit inclinatio: nullam enim affectionem significat. Resoluetur autem etiam sic,* ὑγιαίνει Δίων, *bene ualet Dion.* φασὶ Δίωνα ὑγιαίνειν, *dicunt Dionem bene ualere.* λέγουσι Δίωνα ὑβρίσαι Θέωνα, *dicūt Dionem contumelia affecisse Theonem. Quo fit, ut articuli adiunctio infinitiuis conueniat. Dicimus enim,* καλὸν τὸ ἀρετῆς ἀντιποιεῖσθαι, *pulchrum est tueri studium uirtutis, &* τοῦ φιλοσοφεῖν οὐδὲν ἥδιον, *nihil dulcius quàm philosophari. Item,* τῶν ἀνθέων τὸ ὀδωδέναι, *florum est fragrare.*

fragrare. Loco nominis igitur uti licet. Proprium autem est infinitiui, ut alijs modis adiunctus accusatiuum complectatur, quia ut uerbum uerbi uariam habebit transitionem, ut συγγινώσκειν σε τῷ ἡμαρτηκότι *ignoscere te ei qui deliquit. Et ut cum omni persona & numero coniungatur, propterea quòd expers sit horum accidentium. Præterea ut tum cum cæteris modis omnibus, tum cum semetipso ordinetur,* ὁρῶ σε μελετᾶν ἀναγινώσκειν, *uideo te meditari legere. Et cum participio,* μελετῶντα ἀναγινώσκειν, *meditantē legere. Item cum nomine,* καλὸς ἰδεῖν *pulcher uisu,* ἀνδρεῖος μάχεσθαι, *fortis ad pugnam. Denique ut definitis formis constructionis omnibus adiungatur.* Διδάσκω σε διαλέγεσθαι, *doceo te disserere,* ἀπαιτῶ σε χρήματα δουλώσασθαι τοὺς ἐχθρούς, *posco te pecuniam ad subiugandos hostes,* ἀκούω σου μαθεῖν τὰ περὶ τὴν πόλιν, *audio te ut cognoscam statum ciuitatis,* ἀπολύω σε τῶν δεσμῶν, πορεύεσθαι ὅποι δοκεῖ, *absoluo te uinculis, ut eas quocunque uelis,* Δίδωμί σοι ἀργύριον πρίασθαι ὧν ἂν δέῃ, *do tibi pecuniam, ut emas ea quorum indiges,* κοινωνῶ σοι τῶν ἀγαθῶν μὴ φθονερὸς εἶναι δοκεῖν, *communico tecum bona, ne inuidus esse uidear. Sæpenumero tamē perspicuitatis causa (ut dictum est) addere oportet, uel digressiuum* ὥστε, *uel defectiuum* τοῦ, *uel præpositionem cum articulo, prout usus postulat: ut* παρακαλῶ σε ταῦτα ὥστε τυχεῖν, τοῦ τυχεῖν, ἐφ᾽ ᾧ τυχεῖν τιμῆς τε καὶ δόξης. *Hæc adhortor te ut consequaris honorem & gloriam.*

EXPLANATIO.

Τὸ δὲ ἀπαρέμφατον.) *Sic dicitur infinitiuus, quia* οὐ παρεμφαίνει. *i. non habet indicationem numeri, neque personæ.* Ὄνομά ἐστι ῥήματος.) *Priscianus libro* VIII *hac de re sic scribit, Vim nominis rei ipsius habet uerbum infinitum, unde quidam nomen uerbi hoc esse dicebant. dico enim bonum est legere, ut si dicam, bona est lectio. Itaque omnem modum finitum, licet per hunc interpretari: ut si dicam lego, quid indicaui? legere me. lege, quid imperaui? legere te. utinā legerē, quid optaui? legere me. cum legā uenio, quid iunxi? prius legere, post uenire. Hactenus ille. Ex quo facilè intelligitur, quid hoc loco dicat Theodorus. In ijs autē qui infinitiuum dicebant* ὄνομα ῥηματικόν, *in primis fuerūt Apollonius & Trypho. In hoc dissentiētes tamen, quod Trypho tum demum infinitiuum uolebat esse nomen uerbi, cū illi articulus adderetur: Apollonius uerò nullam rationem habens articuli, omne uerbum infinitum contendebat esse uerbi nomen. Sic enim scripsit libro primo cōtra*

Triphonem, Ἅπαξ γὰρ ἐκεῖνό ἐστι διαλαβεῖν, ὡς πᾶν ἀπαρέμφατον ὄνομά ἐστι ῥηματικὸν, ἄγε καὶ οἱ ἀπὸ τῆς στοᾶς αὐτὸ μὲν καλοῦσι ῥῆμα, τὸ δὲ περιπατεῖ, ἢ γράφει κατηγόρημα, ἢ σύμβαμα, καὶ ἔτι τὰς ἀπὸ τούτων ἐγκλίσεις. διὸ ἔστιν καὶ ὡς ὧδε γενικὸν ὄνομα τὸ ἀπαρέμφατον πᾶσα ἔγκλισις ἀποστρέφει. Καὶ οἱ ἀπὸ τῆς στοᾶς δὲ ἔστιν μὲν ῥῆμα καλοῦσι.) Modū infinitiuum uerbum uocāt Stoici, quia significat tempus cum actione, uel passione, uel neutro, quibus uerbi definitio continetur, sine persona, numero, & affectu (uoco autem affectū τὴν ἔγκλισιν) quæ alijs modis significantur, quāuis non sint uerbi propria, sed uerbi significatio in personam cadat, quā comitatur numerus & affectus: sicut eleganter docuit Apollonius. Alias autem uerbi uoces modi finiti præcipue uocant ijdem Stoici κατηγορήματα ἢ συμβάματα, non tamen omnium uerborum (ut tradit Porphyrius) sed eorū quæ de nomine casus nominatiui pronunciata faciunt ἀπόφανσιν, id est enunciationē, ut περιπατεῖ. dicimus enim plena sententia Σωκράτης περιπατεῖ. Itaque κατηγορήματα dicūtur, ὅτι ὀνόματος κατηγορούμενα ἀπόφανσιν ποιοῦσιν: & συμβάματα, ὅτι τῶν συμβαινόντων διαθέσεις μεταχηματίζονται. Quæ uerò uerba cum recto pronunciata sententiam non absoluunt, ut φιλεῖ, γράφει, (desiderant enim etiā obliquum) ea ἐλάττονα κατηγορήματα nominant, ut Σωκράτης φιλεῖ Ἀλκιβιάδην. Cæterùm, quæ cum obliquo iuncta faciunt ἀπόφανσιν, ut μεταμέλει, dū dicimus Σωκράτει μεταμέλει, παρασυμβάματα dicūt, quasi παρακείμενα τοῖς συμβάμασι. Quæ uerò cum duobus obliquis, ἐλάττονα παρασυμβάματα, ut μέλει Σωκράτει Ἀλκιβιάδους μέλει. Δι᾽ ὃ καὶ ὡς ὧδε κοινὸν ὄνομα.) Suprà dixit infinitiuum nomē uerbi, nunc addit etiam esse commune nomē. Apollonius uerò licet interdum nomen dixerit, ipsum tamen etiā γενικώτατον ῥῆμα nominauit. Nam infinitiui significatio tempus cum actione, uel passione, uel neutro complectitur, quæ est sua uerbi definitio secundum Apollonium, ad reliquos quoque modos uerbi pertinens. Itaque communis est significatio infinitiui fusa per omnes modos tanquam generis per suas species. Est enim in cæteris modis personæ, numeri, & animi affectus significatio specialis. Nā uerbum in genere, numeri, personæ, & affectus per se expers est. Hinc efficitur, ut omnium modorum primus natura sit infinitiuus, ex quo cæteri etiam nascantur, si ex re ipsa non uoce metiamur: ita ut reliqui modi tunc esse incipiant in rerū natura ex infinitiuo, cum uerbo accedit persona,

sona, quã numerus affectúsque comitantur. Sumatur enim exẽpli gratia λέγειν *uerbum infinitum, palàm est ipsum tempus significare præsens cum actione sine persona, & ijs quæ personam sequuntur. Addatur persona quæ id agat quod significatur, id est quæ dicat, & ea prima (nam eadem est ratio plane omnium) hæc uerbum mox secũdum numerum, & affectum suum proferet ex infinitiuo* λέγειν, *ipsum immutando, uel indicatiuum, dicẽs* λέγω, *uel imperatiuũ,* λέγε, *uel optatiuum,* λέγοιμι, *uel subiũctiuũ,* ἐὰν λέγω. *Qui modi ut ex infinitiuo gignũtur, ita in ipsum plane resoluuntur præposito cuiusque proprietatis uocabulo, ut* λέγω, ὁρίζομαι λέγειν: λέγε, προστάττω λέγειν: λέγοιμι, εὔχομαι λέγειν. *Quare meritò* γενικὴ ἔγκλισις *uidetur dici, ob idq; ab eo uerborum constructionem incipiendam duxit Apollonius. Tametsi in reliquis artis partibus propter uocis conformationem cæteris indicatiuum modis præposuit,* οὐκ *(inquit)* ὡς πρώτην οὖσαν, ὡς δὲ ἐκφαντικωτάτην οὖσαν, καὶ πολλὴν, καὶ δυναμένην διδάξαι, καὶ τὰς ἐγγινομένας συμπτώσεις κατὰ τὰ ἐγγινόμενα πάθη, καὶ παραγωγάς. *Theodorus uerò* ὄνομα κοινὸν τῆς πτώσεως γενικὸν, *dicit. quia significationem suam, tãquam nomen rei ipsius quæ uerbo significatur, cum cæteris modis communicat. Significatur enim eadem res plane omnibus uerbi uocibus, sed non eadem persona, numerus, & affectus, quorum infinitiuus expers est, quo ab alijs modis distinguitur. Atque hæc communis significationis ratio prorsus facit, ut in infinitiuum cæteri modi resoluantur.* Ἐξ ἀποφάσεως.) γρ. ἀφ. Ἐξ ἀποφάνσεως δὴ, *in manu scripto codice. utrunq; tamen reperitur* ἀπὸ τοῦ ἀποφαίνεσθαι. *Est autem* ἀπόφανσις *dialecticis enunciatio, uerum uel falsum significans, quæ constat nomine & uerbo indicatiui modi. diuiditurq; in affirmationem* κατάφασιν, *& negationem* ἀπόφασιν, παρὰ τὸ ἀποφάναι. *i. à negãdo.* Ἀπόφασις *est cùm dicimus* Σωκράτης διαλέγεται. Ἀφήγησις *uero, id est narratio,* ὁρίζομαι Σωκράτην διαλέγεσθαι, *uel* ὁρίζομαι, φημὶ, λέγω ὅτι Σωκράτης διαλέγεται. *Itaque dum indicatiuũ resoluimus in infinitiuum, ex enunciatione transimus ad narrationẽ.* Ἰδιώματα.) ἰδίωμα *indicatiui est* ὁρίζομαι, *imperatiui* προστάττω, *optatiui* εὔχομαι, *subiũctiui nemo tradidit quod equidẽ sciam, sed ex Prisciano colligitur* ὑποτάττω, *ad exẽplum cæterorum.* Τοῦτ᾽ ἄρα.) *id est* τοιγαροῦν, διὰ τοῦτ᾽ ἄρα. *subauditur enim* διά. *Itaque, hoc est, quia infinitiuus est nomen uerbi, ei præponitur articulus, eoq; utimur pro nomine. Non enim quatenus* διά-

θεσιν uel tempus significat infinitiuus, ei tribuitur articulus, sed quatenus rem. οὐ γὰρ τῶν διαθέσεων τὸ ἄρθρον ἐστὶν, ἢ τῶν χρόνων, τοῦ δὲ παρυφισταμένου πράγματος. Αἰτιατικὴν παραλέχειν,) ἀμεταβάτως δηλονότι. *Hoc uerè proprium est ipsius: nam reliquis modis non tribuitur accusatiuus, nisi* μεταβατικῶς. *Verbum* παραλέχειν *excludit* τὴν μετάβασιν. *Non modo accusatiuum tamen ante se poscit infinitiuus, sed etiam nominatiuum. Demosthenes,* περὶ Στεφάνου, Ἅις ἐκ τοῦ πρότερος λέγειν ὁ διώκων ἰσχύει. *Rursus,* Ἆρ' ἂν μικρὰ βοηθῆσαι τοῖς πένησιν ὑμῖν δοκῶ, ἢ μικρὰ ἀναλῶσαι ἂν, τοῦ μὴ τὰ δίκαια ποιεῖν ἐθέλειν οἱ πλούσιοι; οὐ τοίνυν μόνον τῷ μὴ καταλυθῆναι ταῦτα σεμνύνομαι, οὐδὲ τῷ γραφεὶς ἀποφυγεῖν, ἀλλὰ καὶ τῷ συμφέροντα θεῖναι τὸν νόμον, καὶ τῷ πεῖραν ἔργῳ δεδωκέναι. *hîc* οἱ πλούσιοι ἐθέλειν, *&* γραφεὶς ἀποφυγεῖν *coniunguntur, rectus scilicet cū infinitiuo, sicut in primo exemplo* πρότερος λέγειν. Ἐπεὶ ὥστε ῥῆμα.) *Subijcit statim constructionem* μεταβατικὴν *infinitiui cum uarijs obliquis, non propriam ipsius, sed cum cæteris modis communem. Cæterùm in cōstructione infinitiui* εἶναι, *&* γίνεσθαι *casus antecedens sequentem ad se trahit. De nominatiuo exemplū esto,* προσποιεῖται τοιοῦτος εἶναι, *simulat talis esse. De genitiuo,* ἐπεθύμουν οὐδ' ἄλλον ἥκια τῶν ἐκείνου δοκούντων σοφωτέρων εἶναι. *De datiuo,* ᾧ ὑπάρχει ἰατρῷ εἶναι. *De accusatiuo,* πρὸς τοὺς κατ' ἀρετὴν ἀξιοῦντας εἶναι κυρίους τοῦ πολιτεύματος. Διωρισμένοις τρόποις.) *Tum tribus simplicibus, tum cōpositis,* αἰτιολογικῷ, ὀργανικῷ, διαβατικῷ, μεταβατικῷ, ἐλλειπτικῷ δευτέρῳ, *idq; duobus modis,* γενικῶς *scilicet, &* εἰδικῶς. Ἀκούω σου μαθεῖν.) *hoc unum exēplum est* τοῦ εἰδικοῦ, *id est* ὅτι ἔμαθες. *cætera sunt* τοῦ γενικοῦ *omnia.* Ὡς εἴρηται.) *Suprà* εἴδη τῶν μεταβατικῶν. Ὥστε *infinitiuo iungi notū est. Iungitur etiam interdum indicatiuo* ἀττικῶς, *sicut ex cōmentarijs Budæi cognosces.* Ἢ ἐλλειπτικὸν τὸ τοῦ.) *quia deest* ἕνεκα, *& subauditur, dum dicimus* τοῦ τυχεῖν τιμῆς. Ἢ προσθετικὸν ὁμοῦ ἄρθρῳ.) *ut* ἐφ' ᾧ, *&* εἰς τό.

ΠΡΟΑΙΡΕΤΙΚΑ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΤΙΚΑ.

ΜΑΛΙΣΤΑ δὲ ἐπὶ τοῖς προαιρετικοῖς, καὶ ὑπηρετικοῖς καλουμένοις τὸ ἀπαρέμφατον ἐπιφέρεται. βούλομαι ἢ θέλω γράψαι, προαιροῦμαι ἢ ἐφίεμαι φιλοσοφεῖν, ἐπιθυμῶ ἰατρεύειν, ποθῶ ἰδεῖν, προθυμοῦμαι βοηθεῖν, ἐπίσταμαι, ἢ δύναμαι γράφειν. καὶ ἔτι ἐπὶ τοῖς ἀπροσώποις. δεῖ γενέσθαι, λέγεται ἀφικέσθαι πολλούς.

ELECTIVA ET ADMINISTRATIVA.

MAXIME uerò his quæ electiua & administratiua uocãtur, infinitiuus adiũgitur, ut βούλομαι, uel θέλω γράψαι, uolo scribere, προαιροῦμαι, uel ἐφίεμαι φιλοσοφεῖν, cupio philosophari, ἐνθυμοῦμαι ἰατρεύειν, in animo habeo medicinã facere, ποθῶ ἰδεῖν cupio uidere, προθυμοῦμαι βοηθεῖν, paratus sum auxiliari, ἐπίσταμαι scio, uel δύναμαι γράφειν, possum scribere. Præterea impersonalibus, δεῖ γενέσθαι, oportet fieri, λέγεται ἀφικέσθαι πολλοὺς, dicitur aduenisse multos.

EXPLANATIO.

ΜΆΛΙΣΤΑ δὲ ἐπὶ τοῖς προαιρετικοῖς.) Pergit docere cõstructionẽ infinitiui, qui iccirco præcipue uerbis iungitur electionẽ siue uoluntatem significantibus, quia ipse eius est significationis expers. Rem autem significatam per infinitiuum uolũtatis adiunctionẽ facilè admittere per huiusmodi uerba, id argumento est, quòd rem cum uoluntate coniunctam uerba modi finiti significant. ὑπηρετικὰ sunt, quæ facultatẽ administrandi denotãt, ut ἐπίσταμαι & δύναμαι. Infinitiuus igitur causam finalem significat, quando construitur cum uerbis quæ προαιρετικὰ dicuntur, & ὑπηρετικά. his adde τὰ πορείας σημαντικὰ, ut πορεύομαι ἐντυχεῖν τ' ἀνδρί. & τὰ ἱκετικὰ, ut ἀντιβολῶ σε παραγενέσθαι, & alia multa: atque in hac significatione in præsenti, uel aoristo tempore usurpatur, sicut mox docebit.

ἘΝΕΣΤΏΣ, ἈΌΡΙΣΤΟΣ.

ἈΠΟΔΏΣΟΜΕΝ δὲ, ὡς ἁπλῶς εἰπεῖν, τῷ μὲν τελικῷ κατά τε ἀόριστον καὶ ἐνεστῶτα. πορεύομαι ἐντυχεῖν τ' ἀνδρί. ἀντιβολῶ σε παραγενέσθαι, ἢ παραγίνεσθαι. εἰς τὸ ἅπαξ, ἢ τὸ πολλάκις ἐν χρείᾳ.

PRESENS, INDEFINITVM.

VTEMVR autem (ut semel dicam) constructione finali infinitiui per indefinitum, uel præsens tempus: πορεύομαι ἐντυχεῖν τ' ἀνδρί, eo ut conueniam uirum. ἀντιβολῶ σε παραγενέσθαι, oro te adesse, uel παραγίνεσθαι. omnino, aut sæpius ex usu nostro.

EXPLANATIO.

ἈΠΟΔΏΣΟΜΕΝ δέ.) Subaudi τῷ εἴδει, id est φθεγξόμεθα διὰ τοῦ εἴδους τοῦ τελικοῦ. Infinitiuus quando finem significat, in præsenti tempore, uel aoristo usurpatur. Εἰ τὸ ἅπαξ, ἢ τὸ πολλάκις.) Manuscriptus codex habet εἰς τὸ ἅπαξ, ut sensus sit, semel, id est omnino, καθάπαξ, καθόλου, uel sæpius, prout res postulabit.

ἘΝΕΣΤΩ͂Σ, ἈΌΡΙΣΤΟΣ, ΜΈΛΛΩΝ.

Τῷ δὲ εἰδικῷ, κατά τε τὸ παρῳχηκὸς καὶ τὸ ἐνεστὼς, καὶ ȣ μέλλον, ἀλλ' οὐ πάντως. ἀλλ' ἀφηγηματικῶς μὲν καὶ δοξαστικῶς, καὶ γνωστικῶς, οἷον. φασὶν, ἢ δοκῶ, ἢ οἶδα τὸν ἄνδρα εἰρηκέναι, λέγειν, ἐρεῖν. ἐπαγγελτικῶς δὲ καὶ παρωνύμως πρὸς τὸ μέλλον, ȣ μέλλον. ὑπισχνοῦμαι ἐρεῖν, ἐλπίζω ὄψεσθαι, μέλλω δράσειν. καταλλήλως γε μὴν καὶ ὁ ἐνεστὼς τῷ μέλλοντι, μέλλω δρᾶν. ἀποδοθήσεται δὲ τοῖς ἀπροσώποις τὰ περὶ τὸν χρόνον ὁμοίως τοῖς τελικοῖς, ὡς εἴρηται.

PRAESENS, INDEFINITVM, FVTVRVM.

ET formali per præteritũ, præsens & futurum, nõ tamen simpliciter, sed dum narrabimus, & opinari nos, & scire significabimus per quodlibet. φασὶ, uel δοκῶ, uel οἶδα τὸν ἄνδρα εἰρηκέναι, λέγειν, ἐρεῖν. dicunt, puto, scio uirum dixisse, dicere, dicturum esse. Dum promittemus autem, uel uerbum à futuro denominatum usurpabimus, per futurum. ut ὑπισχνοῦμαι ἐρεῖν, polliceor me dicturum esse, ἐλπίζω ὄψεσθαι spero me uisurum esse, μέλλω δράσειν sum facturus. Congruit tamen etiam præsens cum futuro, μέλλω δρᾶν sum facturus. Cæterùm uerbis impersonalibus eodem utemur modo quantum ad tempus attinet, quo finalibus, ut dictum est.

EXPLANATIO.

Τῷ δὲ εἰδικῷ.) ἀποδώσομεν δηλονότι. Id est, formalem causam eloquemur per infinitiuum cuiusuis temporis nimirum præteriti, uel præsentis, uel futuri, cùm narrabimus aliquid, uel opinari uel scire nos significabimus. Sed cum promittemus, uel futurum significabimus aliquid, per uerbum μέλλω, quod deriuatum est, & denominatum ἀπὸ τοῦ μέλλοντος, ἀποδώσομεν τῷ εἰδικῷ κατὰ τὸ μέλλον. Tametsi μέλλω infinitiuo quoque præsentis temporis rectè iungitur, ut μέλλω δρᾶν. Hinc intelligere licet infinitiuum iunctum uerbis ἀφηγηματικοῖς, ut λέγω, φημί: δοξαστικοῖς, ut δοκῶ, οἶμαι: γνωστικοῖς, ut οἶδα: & ἐπαγγελτικοῖς, ut ὑπισχνοῦμαι, significare formam. Παρώνυμα propriè dicuntur ὅσα ἀπό τινος ὀνόματος παρεσχημάτισθη, καὶ ἔχει τὴν προσηγορίαν, id est quæ aliunde formãtur & nomẽ habẽt, ut ἀνδρεῖος ab ἀνδρεία. μέλλω uerbum παρώνυμον πρὸς τὸ μέλλον dicitur, quia ἀπὸ τοῦ μέλλοντος ortum habet .i. à futuro tempore. Sic Ammonius εἰμὶ ὑπαρκτικὸν ῥῆμα dicit esse παρηγμένον ἀπὸ τοῦ ὄντος. Ἀποδοθήσεται δὲ τοῖς ἀπροσώποις τὰ περὶ τὸν χρόνον.) Quòd autem, ad uerba impersonalia

pertinet,

pertinet, idem tempus tribuetur τῷ ἀδιχῷ in eorum cõstructione, quod πλιχῷ tribui dictum est, nimirum præsens uel præteritum. ὡς ἄρχεται.) suprà in constructione impersonalium cap. ὑπὸ Κᾳλικόν.

ΠΡΌΣΩΠΑ.

ΤΩ͂Ν δὲ παρεπομένων τῷ ῥήματι τὰ πρόσωπα τρία ὄντα, πρῶτον, ᾧ περὶ ἑαυτοῦ φράζει ὁ λέγων. δεύτερον ᾧ περὶ τοῦ πρὸς ὃν ὁ λόγος. τρίτον, ᾧ περὶ ἑτέρου, οὐκ ἰσοδυνάμα ἀλλήλοις ἐστὶν, ἀλλὰ πολὺ τὸ τρίτον λείπεται τοῦ πρώτου τε, καὶ δευτέρου. τὸ δὲ δεύτερον ἔτι τοῦ πρώτου. καὶ τὸ πρῶτον καὶ δεύτερον λαμβανομένου δίχα τοῦ τρίτου, λόγος ἂν γένοιτο. οἷον τὸ, τοὶ γὰρ ἐγὼν ἐρέω, σὺ δὲ σύνθεο καί μοι ὄμοσσον. τρίτον δ' οὐκ ἂν λέγοιτο, μὴ καὶ πρώτου, ἢ δευτέρου λεγομένου, ἢ συνυπακουομένου.

PERSONAE.

PORRO inter uerbi accidentia cũ tres personæ sint, prima, per quã is qui uerba facit, de se loquitur: secunda, per quam de eo cui uerba facit: tertia, per quam de alio: pares inter se non sunt, sed multũ tertia cedit tum primæ, tum secundæ: secunda uerò etiam primæ. Itaque si prima & secunda sumatur sine tertia, erit tamẽ oratio, ut illud, Τοὶ γὰρ ἐγὼν ἐρέω, σοὶ δὲ σύνθεο καί μοι ὄμοσσον: Tibi enim ego dicam, tu uerò sponde to, & mihi iurato. Sed tertia, nisi prima quoq;, uel secunda proferatur, aut subaudiatur, proferri non potest.

EXPLANATIO.

ΤΩ͂Ν δὲ παρεπομένων.) Hactenus uerborum constructionem ex genere, modo, & tempore potissimum docuit: hoc autẽ loco docet ex persona. Πρῶτον ᾧ περὶ ἑαυτοῦ.) Priscianus libro XII. cap. de personis, has definitiones Apollonij esse testatur. Ἀλλὰ πολὺ τὸ τρίτον λείπεται τοῦ πρώτου τε καὶ δευτέρου.) Prima persona est secũda præstatior, ut tradit Maximus Planudes, primũ, quia nisi prima loquẽte secũda non auditur. Deinde quia prima adesse ac loqui absente secunda potest, id quod Euripides ostẽdit, qui in prologis primam inducit personam ita loquentem, ut absit secũda. Postremò quia prima secundã concipit, non solùm tertiã. Cæterùm prima & secunda tertiæ præstant, tum quia tertiam concipiunt, non concipiuntur ab illa: tum quia colloqui inter se, & in oratione adhiberi sine tertia possunt, ut Iliad. α. Τοὶ γὰρ ἐγὼν ἐρέω σὺ δὲ σύνθεο καί μοι ὄμοσσον. In hac enim oratione primam personam tantùm uidemus ἐγὼ ἐρέω, cum secũda σὺ δὲ σύνθεο. Tertia uerò sine prima & secũda non reperitur, uel expressis, ut apud eundem Home-

rum eodem libro, οὔτις ἐμεῦ ζῶντος, καὶ ἐπὶ χθονὶ δερκομένοιο, σοὶ κοίλῃς παρὰ νηυσὶ βαρείας χεῖρας ἐφήσει. *Hîc tertia persona est,* οὔτις ἐφήσει. *prima* ἐμεῦ ζῶντος καὶ δερκομένοιο. *& secunda* σοί. *Subauditis uerò prima & secunda eodem libro,* Κρείσσων γὰρ βασιλεὺς ὅτε χώσεται ἀνδρὶ χέρηϊ. *Subauditur enim prima persona quæ loquitur, Chalcas, & secunda cui loquitur, Achilles.*

ΣΥ'ΛΛΗΨΙΣ.

Ἔτι τὸ μὲν πρῶτον καὶ δεύτερον δύναται συλλαμβάνειν τὸ τρίτον εἰς πληθυντικὸν ἴδιον. τὸ δὲ τρίτον οὐδέτερον τούτων. καὶ γὰρ ἐγὼ μὲν κἀκεῖνος περιπατοῦμεν φαμέν. καὶ σὺ κἀκεῖνος περιπατεῖτε. οὐκ ἔτι δὲ καὶ ἐκεῖνος κἀγὼ περιπατοῦσιν. ἢ ἐκεῖνος καὶ σὺ περιπατοῦσιν. ὡς δὲ τὸ τρίτον πρὸς τὸ πρῶτον καὶ δεύτερον ἔχει, οὕτω καὶ τὸ δεύτερον πρὸς τὸ πρῶτον. τὸ μὲν γὰρ πρῶτον συλλαμβάνει τὸ δεύτερον. ἀνάπαλιν δ' οὔ. ἐγὼ δὲ καὶ σὺ περιπατοῦμεν, φαμέν. περιπατεῖτε δ' οὔ.

CONCEPTIO.

PRAETEREA prima & secunda possunt concipere tertiam in plurali suo: sed tertia neutram harum. Dicimus enim ἐγὼ κἀκεῖνος περιπατοῦμεν, *ego & ille deambulamus. &,* σὺ κἀκεῖνος περιπατεῖτε, *tu & ille deambulatis. non autem,* καὶ ἐκεῖνος καὶ ἐγὼ περιπατοῦσιν, *& ille & ego deambulant, uel* ἐκεῖνος καὶ σὺ περιπατοῦσιν, *ille & tu deambulant. Quemadmodum autem tertia ad primam & secundam se habet, sic etiam secunda ad primam. Nam prima cõcipit secundam, non contrá. Dicimus igitur,* ἐγὼ καὶ σὺ περιπατοῦμεν, *non autem* περιπατεῖτε.

EXPLANATIO.

CONCEPTIONEM Latini uocant, quæ etiam comprehensio dici potest. Fit genere, numero, & persona: sed hoc loco de persona tantùm agitur, atque hæc est prima ratio cur τὸ τρίτον τοῦ πρώτου καὶ δευτέρου λείπεται, *ut dictum est. Est autem syllepsis personæ, cum diuersarum personarum nominatiuis pluribus, uerbum plurale tribuitur, quod personæ præstantiori respondeat.* Ἔτι τὸ μὲν πρῶτον.) *Cæterùm prima & secũda possunt concipere, ac comprehendere tertiam in proprio plurali uerbo, hoc est ipsis proprie respondente, non tertiæ personæ.*

ΠΕΡΙ

ΠΕΡΙ ΜΕΤΟΧΗΣ.

ΜΕΤΟΧΗ δ', ὡς καὶ τοὔνομα δηλοῖ, μέρος ἐστὶ λόγου μετέχον τοῦ ὀνόματος καὶ τοῦ ῥήματος. μετέχει δὲ τοῦ μὲν γένους καὶ πτώσεως, τοῦ δὲ διαθέσεως καὶ χρόνου, καὶ συζυγίας. διὸ καὶ τῇ μὲν τὸ ἀμφὶ τ' οὔνομα συντάξεως ἔχεται, τῇ δὲ τὸ ἀμφὶ τὸ ῥῆμα. ὥσπερ καὶ ὡς ἔχει συντάξεως τὰ ῥήματα πρὸς ἄλληλά τε καὶ πρὸς τὰ ὀνόματα, οὕτω καὶ αἱ μετοχαὶ πρὸς ἀλλήλας τε, καὶ πρὸς τὰ ῥήματα, καὶ ὀνόματα. ὡς γὰρ φαμὲν γράφειν ἐθέλω, καὶ τοῦ λέγειν ἐφίεμαι, οὕτω καὶ γράφειν ἐθέλων, καὶ τοῦ λέγειν ἐφιέμενος. καὶ βέλτιόν γε ἐστὶ μέλλοντος οὐ μεθοχικόν. ἥκω ἐρῶν, πέμπω σε ἀγγελοῦντα. ἔτι ὡς δὲ δίδωμι Σωκράτει, οὕτω καὶ ὁ διδοὺς Σωκράτει. ἔτι ὡς φιλῶ τὸν σωτῆρα, οὕτω φιλῶν τὸν σώζοντα. καὶ ὡς δέομαι τῶν γυμνασῶν, οὕτω καὶ δεόμενος τῶν γυμναζομένους. ὁ δὲ τρόπος ὁ αὐτὸς, ποιητικὸν μὲν ἀντιμέρειαν. ὡς ἂν εἰ ἔλεγε τὸ, τρόπων αἰδήμων. φέρονται δὲ αἱ μετοχαὶ ἐστὶ τὰς αὐτὰς πτώσεις τῷ ῥήματι, καίτοι τὴν ἄλλων πτωτικῶν, λέγω δὴ τὴν παρὰ ῥήματος γινομένων, οὐκ εἰς τὸ αὐτὸ τῆς συντάξεως φερομένων. κἀπὶ πολὺ ἐστὶ. κατὰ τοῦτο. ὅθεν καὶ δῆλον ὅτι πάντα τὰ πτωτικά ἐστι γενικὴν, πλὴν τὴν μετοχῶν. ἔτι ὡς ἀπολελυμένως φαμὲν ἀναπνέω, καὶ ζῶ, καὶ γράφω, καὶ χαίρω. οὕτω καὶ ἀναπνέων ζῶ, καὶ γράφων χαίρω.

DE PARTICIPIO.

PARTICIPIVM autem, ſicut nomen oſtendit, pars eſt orationis particeps nominis & uerbi: participat enim à nomine genus & caſum, à uerbo affectum, tẽpus, & coniugationem. unde partim nominis etiam conſtructionem habet, partim uerbi. Itaque quẽadmodum uerba inter ſe conſtruuntur, & cum nominibus: ſic etiam participia inter ſe, & cum uerbis & nominibus. Quemadmodum enim dicimus γράφειν ἐθέλω, *ſcribere uolo, &* τοῦ λέγειν ἐφίεμαι, *dicere cupio: ſic etiam* γράφειν ἐθέλων *ſcribere uolens, &* τοῦ λέγειν ἐφιέμενος *dicere cupiens. Sed ea in primis elegans locutio eſt, quæ participio conſtat futuri temporis,* ἥκω ἐρῶν *uenio dicturus,* πέμπω σε ἀγγελοῦντα, *mitto te nunciaturũ. Præterea quemadmodum* δίδωμι Σωκράτει, *do Socrati dicimus: ſic* ὁ διδοὺς Σωκράτει, *dãs Socrati. Et quemadmodũ* φιλῶ τὸν σωτῆρα, *amo ſeruatorem, ſic etiam* φιλῶν τὸν σώζοντα, *amans*

γματος τοῦ γράφειν. καὶ τὸ φιλολογοίμι, τοῦ φιλολογεῖν. τὸ δὲ εἴθε σχεδόν ὄνομά ἐστιν εὐχῆς. οὐ γὰρ συμπαρίσταται καὶ τὸ ἐφ' ᾧ τὰ τῆς εὐχῆς, ὥσπερ ἄρα, καὶ τὸ εἷς διαφέρει τοῦ ἄνθρωπος. οὐ τὸ μὲν εἷς ὄνομά ἐστι μοναχῶς ἀριθμοῦ. τὸ δὲ ἄνθρωπος πρὸς τῷ τῆς κοινῆς οὐσίας σημαινομένῳ παρυφιστάμενον ἔχει τὸ εἷς. ὡσαύτως δὲ καὶ τὸ ἰὼ πρὸς τὸ γράφω ἔχει, καὶ τὸ ἄλλοθεν πρὸς τὸ ἰλιόθεν. καὶ τὸ τάχιστος δὲ τὴν ἐπίτασιν, ὡς ἐν ὑποκειμένῳ σημαίνει. οὐκέτι δὲ καὶ τὸ ἄγαν. αὐτὸ γὰρ μοναχῶς ἐπιτάσεώς ἐστιν ὄνομα. ὁμοίως δὲ καὶ τὸ γράψον, πρὸς τὸ ἄγε. τὸ δὲ, αἴθ' ὄφελες παρὰ νηυσὶν ἀδάκρυτος καὶ ἀπήμων ἧσθαι, οὐκ ἐκ παραλλήλου. διάκειται γὰρ παρυφίστησι προσώπου τὸ ὄφελες, ὅπερ οὐκ ἔνεστι τῷ εἴθε.

OPTATIVVS.

PROINDE optatiuus ab ea quæ fit optatione nomen accepit, habetq; aduerbia, εἴθε utinam, αἴθε utinã, quæ optatiuis maioris intẽtionis causa apponuntur: sed indicatiuis necessariò, εἴθε ἔγραψεν, utinam scripsisset, ut indicatiuus optatiuã recipiat constructionẽ. Differt autem uerbum optatiui modi ab aduerbio optandi, quòd uerbũ præter rem quæ subest, optandi significat affectum. Nam γράφοιμι scriberem, optationem designat rei, nimirum τοῦ γράφειν scribendi, φιλολογοίμι studerem, τοῦ φιλολογεῖν studendi. Cæterùm εἴθε ferè uocabulum est optationis: non enim adsignificat rem quæ est in uotis, haud aliter quàm εἷς unus differt ab ἄνθρωπος homo. nam hæc dictio εἷς uocabulum est duntaxat numeri: ἄνθρωπος uerò præter communis substantiæ significatum etiam complectitur εἷς. Eodem modo etiam ἰὼ se habet ad γράφε, & ἄλλοθεν aliunde ad ἰλιόθεν ab Ilio. τάχιστος quoq;, i. celerrimus intentionem, nimirũ ut in subiecto significat. Sed ἄγαν ualde, non item. est enim tantũmodo intentionis uocabulum. Similiter autem se habet γράψον scribe ad ἄγε. Cæterũ illud, αἴθ' ὄφελες παρὰ νηυσὶν ἀδάκρυτος καὶ ἀπήμων ἧσθαι, utinam in nauibus sine lachrymis & offensione sederes, non est ad παράλληλον figuram referendum. ὄφελες enim differentiam personæ significat, quæ in εἴθε non inest.

EXPLANATIO.

ΕἸΣ πλείονα ἐπιτάσιν.) Subaudi τῆς εὐχῆς, quam per se significant, unde etiam nomen habent. Τοῖς δὲ ὁριστικοῖς δεόντως.) quia per se optationem non significãt, necesse est illis præponere aduerbium optandi. Μετὰ τοῦ ἐνόντος πράγματος τὴν εὐκτικήν.) γράφ. καὶ τὴν εὐκτικήν.

κλικὴν. οὐ γὰρ συμπαρίσταται τὸ ἐφ' ᾧ.) *Non enim rem quæ est in uotis, & quam optamus sua significatione complectitur.* παρίσταμαι *uerbum est forense, significatq; propriè sistere, producere in mediū & excitare.* ἕτερα ἄρα.) *Multa similia colligit ex Apollonio, ut* εἷς & ἄνθρωπος. *nam utrunque unum significat, sed hoc differunt quod* εἷς *hoc solum,* ἄνθρωπος *autem præter communem ac secundam substātiam, hoc quoq; significat.* παρυφίσταται *est ferè in natura rerum esse ac propemodum subsistere: quod ijs accidit, quæ in alijs subsistunt nō habentia suam & propriam substantiam. ita* τὸ εἷς ἐν τῷ ἄνθρωπος *subsistit, hoc est* τὸ ἄνθρωπος ἔχει τὸ εἷς παρυφιστάμενον. ὑφίσταται *uerò subsistere natura significat.* Καὶ τὸ ἄλλοθεν πρὸς τὸ ἰδίοθεν.) καθὸ τὸ μὲν ἰδίοθεν μετὰ τῆς ἐκ τοῦ τόπου σημασίας συμπαρίστησι καὶ τὸ ἴδιον τοῦ τόπου. τὸ κμὲν ἄλλοθεν αὐτὸ μόνον παρίστησι τὴν ἐκ τόπου σχέσιν, *Apollonius. hoc est, quia* ἰδίοθεν *præter significationem de loco, etiam propriam loci differentiam complectitur:* ἄλλοθεν *uerò ipsam tantùm habitudinem de loco significat.* εἰς ἀποκειμένῳ.) μετά τινος ἀποκειμένου. *Idem Apollonius.* Τὸ δ' αἴθ' ὄφελες.) *Iliad. α. & Iliad. γ.* Αἴθ' ὄφελες τ' ἄγονός τ' ἔμεναι ἄγαμός τ' ἀπολέσθαι. *Est autem* ὄφελες *secunda persona ab* ὤφελον *per ω magnū sed hoc loco prima syllaba corripitur metri causa. tertia est* ὤφελε. *Differt ab* ὄφελον *per ο paruum eodem modo quo ab* εἴθε, αἴθε, *& reliquis aduerbijs optandi: quia præter significationem optationis, etiam certæ personæ & numeri indicationem habet. Illa uerò optationem significant sine ulla personæ aut numeri differentia. Quare* αἴθ' ὄφελες ἐκ τοῦ παραλλήλου *dictum esse negant. Est autē* ἐκ παραλλήλου *figura, dum quæ idem significant dictiones in oratione simul ponūtur, ut* τυχὸν ἴσως, πάνυ σφόδρα. *Præterea* ὄφελον *per ο paruum cū optatiuo semper construitur, uel indicatiuo præteriti tēporis, uel solum, uel cum* ὡς. ὤφελον *uerò cū infinitiuo, uel solum, uel cum aduerbio negandi, uel cum* ὡς *interposito etiam eodem negandi aduerbio, ut* ὤφελον, & οὐκ ὤφελον, & ὡς μή ποτ' ὤφελον ἰκέσθαι δεῦρο. *Interdum etiam infinitiuus deest, sed subintelligitur.*

ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ.

ΤΗΝ δὲ ὑποτακτικὴν ἔνιοι καὶ διστακτικὴν καλοῦσιν. ὅτι οὐκ ἔστι χωρὶς συνδέσμου διστακτικοῦ τοῦ ἐάν. ἢ καθόλου δὲ τοιοῦτο. καὶ οἱ καλούμενοι γὰρ ἀποτελεστικοὶ σύνδεσμοι ἤδη τὴν αὐτὴν σύνταξιν φέρονται. Σωκράτης περιπατεῖ, ἵνα ὑγιαίνῃ. ὅτι μὴ οὐδ' οὕτως συνίσταται, εἰ μὴ ὑπο-

ταγοῦ τοῖς προειρημένοις συνδέσμοις, προσαγορεύεται ὑποτακτική. φέρεται δὲ ἡ τοιαύτη μετὰ τοῦ ἐὰν ἐπὶ τῶν ἴσως ἤδη μελλόντων, ἢ ἐνεστώτων. οἷον, ἐὰν φιλολογῶ, παρέσται Δίων. ἐὰν ἀναγινώσκω παραγίνεται Θέων. ὡσαύτως δὲ καὶ μετὰ τοῦ ἵνα. ἵνα φιλολογήσω παρέσται, ἢ πάρεστι Δίων. ἐὰν γε μὴν σύνταξις παρῳχημένου ἐγγένηται, ὁ σύνδεσμος καλείσθω αἰτιολογικός. ἵνα φιλολογήσω, παρεγένετο Δίων. τοῦτο δὲ καὶ ἀποτελεστικῶς ἔχει ἀκοῦσαι. ἐπὶ μέντοι τοῖς ἐσομένοις ἡ τοῦ αἰτιολογικοῦ σύνταξις οὐκ ἂν εἴη. ἐπὶ γὰρ γεγονόσι τὰ αἴτια ἐπιλέγεται. διὸ καὶ καταλληλότερον τὸ αἰτιολογικὸν ἐπιφερομένων τῶν παρῳχημένων. ἵνα διδάξῃ παρεγένετο Δίων, οὐ παραγενήσεται. ἐπὶ μέντοι τοῦ ἀποτελεστικοῦ, παραγενήσεται. ὡς δὲ πρὸς τὸ μέλλον, ἢ ἐνεστὼς τὸ ὑποτακτικόν, οὕτω καὶ τὸ εὐκτικὸν ἐπὶ παρεληλυθότος. οἷον, παρεγένετο Δίων ἵνα διδάσκοιμι, ἢ διδάξαιμι. βούλεται γὰρ καθόλου τι οὐ τοιοῦτο εἶναι. κἂν μὴ ἀεὶ οὕτω χρωμένους ὁρῶμεν τοὺς λέγοντας.

SVBIVNCTIVVS.

SVBIVNCTIVVM autem nonnulli etiã dubitatiuum appellant, quòd non ponatur ſine coniunctione dubitatiua ἐὰν, *ſi. Sed hoc nõ eſt perpetuum. nam quæ uocantur finales coniunctiones, in eandem etiam constructionem feruntur,* Σωκράτης περιπατεῖ ἵνα ὑγιαίνῃ, *Socrates ambulat, ut ualeat. Quia igitur non conſiſtit, niſi ſubiungatur ſupradictis coniunctionibus, ideo ſubiunctiuus dicitur. Fertur autẽ hic modus cum* ἐὰν, *& ſimilibus in futurũ, uel præſens: ut* ἐὰν φιλολογῶ, παρέσται Δίων, *ſi ſtudeam, aderit Dion.* ἐὰν ἀναγινώσκω παραγίνεται Θέων, *ſi legam, adeſt Theon. Eodem modo etiam cum* ἵνα. *Verbi gratia,* ἵνα φιλολογήσω παρέσται Δίων, *ut ſtudeam, aderit Dion: uel* πάρεστι Δίων, *adeſt Dion. Quòd ſi cum præterito iungi contingat, coniunctio cauſalis uocetur.* ἵνα φιλολογήσω παρεγένετο Δίων, *ut ſtuderẽ uenit Dion. Sed hoc etiam finaliter poteſt intelligi. in re autem futura cauſalis locũ non habebit. eorũ enim quæ facta ſunt cauſa redditur. Itaq; magis quadrat cauſalis cõſtructio, ſi præterita inferãtur,* ἵνα διδάξῃ παρεγένετο Δίων, *ut doceret, adfuit Dion, non* παραγενήσεται *aderit: in finali tamen* παραγενήσεται. *Vt autem in re futura, uel præſenti ſubiũctiuus, ſic optatiuus in re præterita locum habet, ut* παρεγένετο Δίων ἵνα διδάσκοιμι, *uel* διδάξαιμι, *ut docerem. Debet enim iſtud perpetuum eſſe, tametſi non ſemper ita uti uidemus authores.*

EXPLA-

EXPLANATIO.

ΔΙΣΤΑΚΤΙΚΗΝ καλοῦσιν.) γραφ. διστακτικήν. Et paulò pòst διστακτικὸς τοῦ ἐὰν, & sic legendū est ex Apollonio, apud quem frequens est etiam nomen διστακμός. Refellit autē Theodorus eos qui subiūctiuum διστακτικὴν appellant, à suo Apollonio transuersum unguem nunquam discedens, cuius extat longa super hac re disputatio. Nō enim διστακτικῷ ἐὰν solùm subiungitur hic modus, ut ita dici debeat, sed etiam finalibus ἵνα, ὅπως, & similibus: ut δὸς τὸν χάρτην ἵνα γράψω. Itaq; ὑποτακτικὴν, quod nomen latius patet, non διστακτικὴν dici debere contēdit, quia nō subsistit, nisi dubitatiuis, uel finalibus coniunctionibus subijciatur, id est ὑποτάττηται. Τοῖς προκειμένοις.) supradictis tum dubitatiuis, tum finalibus. Καὶ τὴν ἴσων.) ἰσοδυναμούντων, ut εἰ, ἄν, ἤν. Ἐὰν γὰρ καὶ σύνταξις παρωχημένου.) ἵνα, & eius similes coniūctiones cum suo uerbo, dum in præsens, uel futurum tempus feruntur, finales dūtaxat dicuntur. Quādo uerò in præteritū spectant, causales potius censeri debent, quàm finales: quia præteritorū ratio reddi solet, non futurorum: ut si dicas ἵνα φιλολογήσω πάρεισι, uel πάρεστι Δίων, ἵνα finalis erit, non causalis. Si uerò dicas, ἵνα φιλολογήσω παρεγένετο Δίων, causalis potius erit: licet possit etiā finalis intelligi pro εἰς τὸ φιλολογῆσαί με παρεγένετο Δίων. Itaque sequentibus præteritis αἰτιολογικῶς dicimus, uel ἀπολυτικῶς hoc modo, ἵνα διδάξῃ παρεγένετο Δίων. Futuris uerò sequentibus semper ἀπολυτικῶς nunquā αἰτιολογικῶς, ut ἵνα διδάξῃ παραγενήσεται. In quo illud quoq; animaduertendum est in re præsenti uel futura, hoc est in finali genere locum habere subiunctiuum: in re præterita uerò, hoc est in causali constructione optatiuum: quæ ratio à Latinis quoque obseruatur. Pro optatiuo tamen interdum etiam indicatiuo utuntur. Xenophon in primo παιδείας. Ἐν τούτοις τὰ δίκτυα ἀνεπετάννυε, ἵνα ἐν τῷ σφόδρα φεύγειν αὐτὸς ἑαυτὸν ἐμπιπλῶν ἐνέδυ, ut sese in retia indueret.

ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΟΣ.

ΤΟ δὲ ἀπαρέμφατον, ὄνομά ἐστι ῥήματος· καὶ οἱ ἀπὸ τῆς στοᾶς δὲ αὐτὸ μὲν ῥῆμα καλοῦσι. τὰ δὲ ἄλλα πάντα κατηγορήματα, ἢ συμβάματα. διὸ καὶ ὡς ὑπὲρ κοινὸν ὄνομα τὸ ἀπαρέμφατον, πᾶσαι ἀναλύονται ἐγκλίσεις. οἷον, περιπατεῖ Δίων. ὁρίζομαι περιπατεῖν Δίωνα. ἀλλ' ἀσφαλῶς δὲ εἰς ἀφήγησιν μεταβάλλει ὁ λόγος, ὁμοίως δὲ κἀπὶ τῶν ἄλλων ἐγκλίσεων προκειμένου ἀεὶ τοῦ τῆς ἐγκλίσεως ἰδιώματος. οἷον,

εὔχομαι, ἢ προστάττω. αὐτοῦ δὲ τοῦ ἀπαρεμφάτου κυρίως οὐκ ἔσται ἔγκλισις. θελήματος γὰρ οὐδενός ἐστι σημαντικόν. διαλύοιτο δ' ἂν καὶ ὧδε. ὑγιαίνει Δίων. φασὶ Δίωνα ὑγιαίνειν. λέγουσι Δίωνα ὑβρίσαι Θέωνα. ταῦτ' ἄρα καὶ ἡ τοῦ ἄρθρου πρόσθηκη κατάλληλος τοῖς ἀπαρεμφάτοις. καλὸν γάρ φαμεν τὸ ἀρετῆς ἀντιποιεῖσθαι. καὶ τοῦ φιλοσοφεῖν οὐδὲν ἥδιον. καὶ τῶν ἀνθέων τὸ ὀδωδέναι. ἀντὶ ὀνόματος οὖν ἡ χρῆσις. ἴδιον δὲ τοῦ ἀπαρεμφάτου πρὸς τὰς ἄλλας ἐγκλίσεις καὶ τό, τι αἰτιατικὴν περιέχειν, ἐπεὶ ὥς τι ῥῆμα τὴν τοῦ ῥήματος διάφορον ἐξαμείβασιν. οἷον, συγγινώσκειν σε τὸ ἡμαρτηκότι. καὶ τὸ παντὶ προσώπῳ, καὶ παντὶ ἀριθμῷ συντάττεσθαι, διὰ τὸ ἀμοιρεῖν τῶν τοιούτων. καὶ τὸ ταῖς ἄλλαις ἐγκλίσεσι πάσαις, καὶ ἑαυτῷ δὴ συντάττεσθαι. ὁρῶ σε μελετᾶν ἀναγινώσκειν. καὶ μετοχῇ, μελετῶντα ἀναγινώσκειν. καὶ ὀνόματι, καλὸς ἰδεῖν, ἀνδρεῖος μάχεσθαι. καὶ τὸ τοῖς διωρισμένοις τρόποις περὶ συντάξεως ἅπασιν. οἷον τι εἶναι προσκεῖσθαι. διδάσκω σε διαλέγεσθαι. ἀπαιτῶ σε χρήματα δουλώσασθαι τοὺς ἐχθρούς. ἀκούω σου μαθεῖν τὰ περὶ τὴν πόλιν. ἀπολύω σε τῶν δεσμῶν πορεύεσθαι ὅποι δοκεῖ. δίδωμί σοι ἀργύριον πρίασθαι ὧν ἂν δέῃ. κοινωνῶ σοι τῶν ἀγαθῶν, μὴ φθονερὸς εἶναι δοκεῖν. πολλαχοῦ μέν τοι τοῦ σαφεστέρου χάριν, ὡς εἴρηται, προσθετέον, ἢ ἀποστατικὸν τὸ ὥστε, ἢ ἐλλειπτικὸν τὸ τοῦ, ἢ προθετικὸν, ὁμοῦ ἄρθρῳ. ὅπως ἂν ἡ χρεία ἀπαγορεύῃ. παρακαλῶ σε ταῦτα, ὥστε τυχεῖν, τοῦ τυχεῖν, ἐφ' ᾧ τυχεῖν τιμῆς τε, καὶ δόξης.

INFINITIVVS.

IAM uerò infinitiuus nomen est uerbi: & Stoici quidem hunc modum uerbum uocant, reliqua autem omnia prædicata, uel congruĕtias. Itaque etiam in infinitiuum tanquam in commune nomen omnis resoluitur modus. ut περιπατεῖ Θέων, *ὀρίζομαι* περιπατεῖν Θέωνα, *deambulat Theon. sed ex enũciatione in narrationem mutatur oratio. Idem autem accidit etiam in cæteris modis, adiecta semper modi proprietate, ut* εὔχομαι *opto, uel* προστάττω *impero. Cæterùm ipsius infinitiui proprie nulla erit inclinatio: nullam enim affectionem significat. Resoluetur autem etiam sic,* ὑγιαίνει Δίων, *bene ualet Dion.* φασὶ Δίωνα ὑγιαίνειν, *dicunt Dionem bene ualere.* λέγουσι Δίωνα ὑβρίσαι Θέωνα, *dicũt Dionem contumelia affecisse Theonem. Quo fit, ut articuli adiunctio infinitiuis conueniat. Dicimus enim,* καλὸν τὸ ἀρετῆς ἀντιποιεῖσθαι, *pulchrum est tueri studium uirtutis, &* τοῦ φιλοσοφεῖν οὐδὲν ἥδιον, *nihil dulcius quàm philosophari. Item,* τῶν ἀνθέων τὸ ὀδωδέναι, *florum est fragrare.*

fragrare. Loco nominis igitur uti licet. Proprium autem est infinitiui, ut alijs modis adiunctus accusatiuum complectatur, quia ut uerbum uerbi uariam habebit transitionem, ut συγγινώσκειν σε τῷ ἡμαρτηκότι *ignoscere te ei qui deliquit. Et ut cum omni persona & numero cōiungatur, propterea quòd expers sit horum accidentium. Præterea ut tum cum cæteris modis omnibus, tum cum semetipso ordinetur,* ὁρῶ σε μελετᾷν ἀναγινώσκειν, *uideo te meditari legere. Et cum participio,* μελετῶντα ἀναγινώσκειν, *meditantē legere. Item cum nomine,* καλὸς ἰδεῖν *pulcher uisu,* ἀνδρεῖος μάχεσθαι, *fortis ad pugnam. Denique ut definitis formis constructionis omnibus adiungatur.* Διδάσκω σε διαλέγεσθαι, *doceo te differere,* ἀπαιτῶ σε χρήματα δουλώσασθαι τοὺς ἐχθροὺς, *posco te pecuniam ad subiugandos hostes,* ἀκούω σου μαθεῖν τὰ περὶ τὴν πόλιν, *audio te ut cognoscam statum ciuitatis,* ἀπολύω σε τῶν δεσμῶν, πορεύεσθαι ὅποι δοκεῖ, *absoluo te uinculis, ut eas quocunque uelis,* δίδωμί σοι ἀργύριον πρίασθαι ὧν ἂν δέῃ, *do tibi pecuniam, ut emas ea quorum indiges,* κοινωνῶ σοι τῶν ἀγαθῶν μὴ φθονερὸς εἶναι δοκεῖν, *communico tecum bona, ne inuidus esse uidear. Sæpenumero tamē perspicuitatis causa (ut dictum est) addere oportet, uel digressiuum* ὥστε, *uel defectiuum* τοῦ, *uel præpositionem cum articulo, prout usus postulat: ut* παρακαλῶ σε ταῦτα ὥστε τυχεῖν, τοῦ τυχεῖν, ἐφ᾽ ᾧ τυχεῖν τιμῆς τε καὶ δόξης. *Hæc adhortor te ut consequaris honorem & gloriam.*

EXPLANATIO.

Τὸ δὲ ἀπαρέμφατον.) *Sic dicitur infinitiuus, quia* οὐ παρεμφαίνει. *i. non habet indicationem numeri, neque personæ.* Ὄνομα ἐστι ῥήματος.) *Priscianus libro* VIII *hac de re sic scribit, Vim nominis rei ipsius habet uerbum infinitum, unde quidam nomen uerbi hoc esse dicebant. dico enim bonum est legere, ut si dicam, bona est lectio. Itaque omnem modum finitum, licet per hunc interpretari: ut si dicam lego, quid indicaui? legere me. lege, quid imperaui? legere te. utinā legerē, quid optaui? legere me. cum legā uenio, quid iunxi? prius legere, post uenire. Hactenus ille. Ex quo facilè intelligitur, quid hoc loco dicat Theodorus. In ijs autē qui infinitiuum dicebant* ὄνομα ῥηματικὸν, *in primis fuerūt Apollonius & Trypho. In hoc dißentiētes tamen, quod Trypho tum demum infinitiuum uolebat esse nomen uerbi, cū illi articulus adderetur: Apollonius uerò nullam rationem habens articuli, omne uerbum infinitum contendebat esse uerbi nomen. Sic enim scripsit libro primo cōtra*

Triphonem, Ἅπαξ γὰρ ἐκεῖνό ἐστι διαλαβεῖν, ὡς πᾶν ἀπαρέμφατον ὄνομά ἐστι ῥηματικόν, εἴγε καὶ οἱ ἀπὸ τῆς στοᾶς αὐτὸ μὲν καλοῦσι ῥῆμα, τὸ δὲ περιπατεῖ, ἢ γράφει κατηγόρημα, ἢ σύμβαμα, καὶ ἔτι τὰς ἀπὸ τούτων ἐγκλίσεις. Διὰ τοῦτο καὶ ὡς ὧδε γενικὸν ὄνομα τὸ ἀπαρέμφατον πᾶσα ἔγκλισις ἀποστρέφει. Καὶ οἱ ἀπὸ τῆς στοᾶς δὲ τοῦτο μὲν ῥῆμα καλοῦσι.) Modũ infinitiuum uerbum uocãt Stoici, quia significat tempus cum actione, uel passione, uel neutro, quibus uerbi definitio continetur, sine persona, numero, & affectu (uoco autem affectũ τὴν ἔγκλισιν) quæ aliјs modis significantur, quãuis non sint uerbi propria, sed uerbi significatio in personam cadat, quã comitatur numerus & affectus: sicut eleganter docuit Apollonius. Alias autem uerbi uoces modi finiti præcipuè uocant ijdem Stoici κατηγορήματα ἢ συμβάματα, non tamen omnium uerborum (ut tradit Porphyrius) sed eorũ quæ de nomine casus nominatiui pronunciata faciunt ἀπόφανσιν, id est enunciationẽ, ut περιπατεῖ. dicimus enim plena sententia Σωκράτης περιπατεῖ. Itaque κατηγορήματα dicũtur, ὅτι ὀνόματος κατηγορούμενα ἀπόφανσιν ποιοῦσιν: & συμβάματα, ὅτι κατὰ συμβαινούσας διαθέσεις μεταχηματίζονται. Quæ uerò uerba cum recto pronunciata sententiam non absoluunt, ut φιλεῖ, γράφει, (desiderant enim etiã obliquum) ea ἐλάττονα κατηγορήματα nominant, ut Σωκράτης φιλεῖ Ἀλκιβιάδην. Cæterùm, quæ cum obliquo iuncta faciunt ἀπόφανσιν, ut μεταμέλει, dũ dicimus Σωκράτει μεταμέλει, παρασυμβάματα dicũt, quasi παρακείμενα τοῖς συμβάμασι. Quæ uerò cum duobus obliquis, ἐλάττονα παρασυμβάματα, ut μέλει. Σωκράτει Ἀλκιβιάδους μέλει. Δι' ὃ καὶ ὡς ὧδε κοινὸν ὄνομα.) Suprà dixit infinitiuum nomẽ uerbi, nunc addit etiam esse commune nomẽ. Apollonius uerò licet interdum nomen dixerit, ipsum tamen etiã γενικώτατον ῥῆμα nominauit. Nam infinitiui significatio tempus cum actione, uel passione, uel neutro complectitur, quæ est sua uerbi definitio secundum Apollonium, ad reliquos quoque modos uerbi pertinens. Itaque communis est significatio infinitiui fusa per omnes modos tanquam generis per suas species. Est enim in cæteris modis personæ, numeri, & animi affectus significatio specialis. Nã uerbum in genere, numeri, personæ, & affectus per se expers est. Hinc efficitur, ut omnium modorum primus natura sit infinitiuus, ex quo cæteri etiam nascantur, si ex re ipsa non uoce metiamur: ita ut reliqui modi tunc esse incipiant in rerũ natura ex infinitiuo, cum uerbo accedit persona,

sona, quã numerus affectúsque comitantur. Sumatur enim exẽpli gratia λέγειν uerbum infinitum, palàm est ipsum tempus significare præsens cum actione sine persona, & ijs quæ personam sequuntur. Addatur persona quæ id agat quod significatur, id est quæ dicat, & ea prima (nam eadem est ratio plane omnium) hæc uerbum mox secũdum numerum, & affectum suum proferet ex infinitiuo λέγειν, ipsum immutando, uel indicatiuum, dicẽs λέγω, uel imperatiuũ, λέγε, uel optatiuum, λέγοιμι, uel subiũctiuũ, ἐὰν λέγω. Qui modi ut ex infinitiuo gignũtur, ita in ipsum plane resoluuntur præposito cuiusque proprietatis uocabulo, ut λέγω, ὁρίζομαι λέγειν: λέγε, προστάττω λέγειν: λέγοιμι, εὔχομαι λέγειν. Quare meritò γενικὸν ῥῆμα uidetur dici, ob idq; ab eo uerborum constructionem incipiendam duxit Apollonius. Tametsi in reliquis artis partibus propter uocis conformationem cæteris indicatiuum modis præposuit, οὐκ (inquit) ὡς πρώτην οὖσαν, ὡς δὲ ἐκφαντικωτάτην οὖσαν, καὶ πολλήν, καὶ δυναμένην διδάξαι, καὶ τὰς ἐγγινομένας συνεμπτώσεις κατὰ τὰ ἐγγινόμενα πάθη, καὶ παραγωγάς. Theodorus uerò ὄνομα κοινὸν τοῦτο γενικὸν, dicit. quia significationem suam, tãquam nomen rei ipsius quæ uerbo significatur, cum cæteris modis communicat. Significatur enim eadem res plane omnibus uerbi uocibus, sed non eadem persona, numerus, & affectus, quorum infinitiuus expers est, quo ab alijs modis distinguitur. Atque hæc communis significationis ratio prorsus facit, ut in infinitiuum cæteri modi resoluantur. Ἐξ ἀποφάσεως.) γραφ. ἐξ ἀποφάνσεως δὲ, in manuscripto codice. utrunq; tamen reperitur ἀπὸ τοῦ ἀποφαίνεσθαι. Est autem ἀπόφανσις dialecticis enunciatio, uerum uel falsum significans, quæ constat nomine & uerbo indicatiui modi. diuiditurq; in affirmationem κατάφασιν, & negationem ἀπόφασιν, παρὰ τὸ ἀποφάναι, i. à negãdo. Ἀπόφασις est cùm dicimus Σωκράτης διαλέγεται. Ἀφήγησις uerò, id est narratio, ὁρίζομαι Σωκράτην διαλέγεσθαι, uel ὁρίζομαι, φημὶ, λέγω ὅτι Σωκράτης διαλέγεται. Itaque dum indicatiuũ resoluimus in infinitiuum, ex enunciatione transimus ad narrationẽ. Ἰδιώματα.) ἰδίωμα indicatiui est ὁρίζομαι, imperatiui προστάττω, optatiui εὔχομαι, subiũctiui nemo tradidit quod equidẽ sciam, sed ex Prisciano colligitur ὑποτάττω, ad exẽplum cæterorum. Τοῦτ᾽ ἀρχ.) id est τοιγαροῦν, διὰ τοῦτ᾽ ἀρχ. subauditur enim διά. Itaque, hoc est, quia infinitiuus est nomen uerbi, ei præponitur articulus, eoq; utimur pro nomine. Non enim quatenus διά-

θέσιν uel tempus significat infinitiuus, ei tribuitur articulus, sed quatenus rem. οὐ γὰρ τῶν διαθέσεων τὸ ἄρθρον ἐστὶν, ἢ τῶν χρόνων, τοῦ δὲ παρυφισταμένου πράγματος. Αἰτιατικὴν περιέχειν,) ἀμεταβάτως δηλονότι. *Hoc uerè proprium est ipsius: nam reliquis modis non tribuitur accusatiuus, nisi* μεταβατικῶς. *Verbum* περιέχειν *excludit* τὴν μετάβασιν. *Non modo accusatiuum tamen ante se poscit infinitiuus, sed etiam nominatiuum. Demosthenes,* περὶ Στεφάνου, Αἰς ἐκ τοῦ πρότερος λέγειν ὁ διώκων ἰσχύει. *Rursus,* Ἆρ' ἂν μικρὰ βοηθῆσαι τοῖς πένησιν ὑμῖν δοκῶ, ἢ μικρὰ ἀναλῶσαι ἄν, τοῦ μὴ τὰ δίκαια ποιεῖν ἐθέλειν οἱ πλούσιοι; οὐ τοίνυν μόνον τὸ μὴ καταφυγεῖν ταῦτα σεμνύνομαι, οὐδὲ τὸ γραφὰς ἀποφυγεῖν, ἀλλὰ καὶ τὸ συμφέροντα θεῖναι τὸν νόμον, καὶ τὸ πεῖραν ἔργῳ δεδωκέναι. *hîc* οἱ πλούσιοι ἐθέλειν, *&* γραφὰς ἀποφυγεῖν *coniunguntur, rectus scilicet cū infinitiuo, sicut in primo exemplo* πρότερος λέγειν. Ἐπεὶ ὥστε ῥῆμα.) *Subijcit statim constructionem* μεταβατικὴν *infinitiui cum uarijs obliquis, non propriam ipsius, sed cum cæteris modis communem. Cæterùm in cōstructione infinitiui* εἶναι, *&* γίνεσθαι *casus antecedens sequentem ad se trahit. De nominatiuo exemplū esto,* προσποιεῖται τοιοῦτος εἶναι, *simulat talis esse. De genitiuo,* ἐνθένδε ἐπ' ἄλλον ἥκειν τῶν ἐκείνου δοκούντων σοφωτέρων εἶναι. *De datiuo,* ᾧ ὑπάρχει ἰατρῷ εἶναι. *De accusatiuo,* πρὸς τοὺς κατ' ἀρετὴν ἀξιοῦντας εἶναι κυρίους τοῦ πολιτεύματος. Διωρισμένοις τρόποις.) *Tum tribus simplicibus, tum cōpositis,* αἰτιολογικῷ, ὀργανικῷ, διαβατικῷ, ἐπιβατικῷ, ἐλλειπτικῷ δευτέρῳ, *idq; duobus modis,* πλικῶς *scilicet, &* εἰδικῶς. Ἀκούω σου μαθεῖν.) *hoc unum exēplum est* τοῦ εἰδικοῦ, *id est* ὅτι ἔμαθες. *cætera sunt* τοῦ πλικοῦ *omnia.* Ὡς εἴρηται.) *Suprà* εἴδη τῶν μεταβατικῶν. Ὥστε *infinitiuo iungi notū est. Iungitur etiam interdum indicatiuo* ἀττικῶς, *sicut ex cōmentarijs Budæi cognosces.* Ἢ ἐλλειπτικὸν τὸ τοῦ.) *quia deest* ἕνεκα, *& subauditur, dum dicimus* τοῦ τυχεῖν τιμῆς. Ἢ προθετικὸν ὁμοῦ ἄρθρῳ.) *ut* ἐφ' ᾧ, *&* εἰς τό.

ΠΡΟΑΙΡΕΤΙΚᾺ ΚΑῚ ὙΠΗΡΕΤΙΚΆ.

ΜΆΛΙΣΤΑ δὲ ἐπὶ τοῖς προαιρετικοῖς, καὶ ὑπηρετικοῖς καλουμένοις τὸ ἀπαρέμφατον ἐπιφέρεται. βούλομαι ἢ θέλω γράψαι, προαιροῦμαι ἢ ἐφίεμαι φιλοσοφεῖν, ἐπιθυμῶ ἰατρεύειν, ποθῶ ἰδεῖν, προθυμοῦμαι βοηθεῖν, ἐπίσταμαι, ἢ δύναμαι γράφειν. καὶ ἔτι κἀπὶ τοῖς ἀπροσώποις. δεῖ γενέσθαι, λέγεται ἐφικέσθαι πολλούς.

ELECTIVA

ELECTIVA ET ADMINISTRATIVA.

MAXIME uerò his quæ electiua & administratiua uocātur, infinitiuus adiūgitur, ut βούλομαι, uel θέλω γράψαι, uolo scribere, προαιροῦμαι, uel ἱμείρομαι φιλοσοφεῖν, cupio philosophari, ἐπιθυμῶ ἰατρεύειν, in animo habeo medicinā facere, ποθῶ ἰδεῖν cupio uidere, προθυμοῦμαι βοηθεῖν, paratus sum auxiliari, ἐπίσταμαι scio, uel δύναμαι γράφειν, possum scribere. Præterea impersonalibus, δεῖ γίνεσθαι, oportet fieri, λέγεται ἀφικέσθαι πολλοὺς, dicitur aduenisse multos.

EXPLANATIO.

ΜΑ'ΛΙΣΤΑ δὲ ἐπὶ τοῖς προαιρετικοῖς.) Pergit docere cōstructionē infinitiui, qui iccirco præcipue uerbis iungitur electionē siue uoluntatem significantibus, quia ipse eius est significationis expers. Rem autem significatam per infinitiuum uolūtatis adiunctionē facilè admittere per huiusmodi uerba, id argumento est, quòd rem cum uoluntate coniunctam uerba modi finiti significant. ὑπηρετικὰ sunt, quæ facultatē administrandi denotāt, ut ἐπίσταμαι & δύναμαι. Infinitiuus igitur causam finalem significat, quando construitur cum uerbis quæ προαιρετικὰ dicuntur, & ὑπηρετικά. his adde τὰ πορείας σημαντικὰ, ut πορεύομαι ἐντυχεῖν τ' ἀνδρί. & τὰ ἱκετικὰ, ut ἀντιβολῶ σε παραγενέσθαι, & alia multa: atque in hac significatione in præsenti, uel aoristo tempore usurpatur, sicut mox docebit.

ἘΝΕΣΤΩ'Σ, ἈΌΡΙΣΤΟΣ.

ἈΠΟΔΩ'ΣΟΜΕΝ δὲ, ὡς ἁπλῶς εἰπεῖν, τῷ μὲν τελικῷ κατά τε ἀόριστον καὶ ἐνεστῶτα. πορεύομαι ἐντυχεῖν τ' ἀνδρί. ἀντιβολῶ σε παραγενέσθαι, ἢ παραγίνεσθαι. εἰς τὸ ἅπαξ, ἢ τὸ πολλάκις ἐν χρείᾳ.

PRESENS, INDEFINITVM.

VTEMVR autem (ut semel dicam) constructione finali infinitiui per indefinitum, uel præsens tempus: πορεύομαι ἐντυχεῖν τ' ἀνδρί, eo ut conueniam uirum. ἀντιβολῶ σε παραγενέσθαι, oro te adesse, uel παραγίνεσθαι. omnino, aut sæpius ex usu nostro.

EXPLANATIO.

ἈΠΟΔΩ'ΣΟΜΕΝ δὲ.) Subaudi τῷ εἴδει, id est φθεγξόμεθα διὰ τοῦ εἴδους τοῦ τελικοῦ. Infinitiuus quando finem significat, in præsenti tempore, uel aoristo usurpatur. Εἰ τὸ ἅπαξ, ἢ τὸ πολλάκις.) Manu scriptus codex habet εἰς τὸ ἅπαξ, ut sensus sit, semel, id est omnino, κατάπαξ, καθόλου, uel sæpius, prout res postulabit.

ἘΝΕΣΤΩ͂Σ, ἈΌΡΙΣΤΟΣ, ΜΈΛΛΩΝ.

Τῷ δὲ εἰδικῷ, κατά τε τὸ παρῆκον καὶ τὸ ἐνεστὼς, καὶ ὁ μέλλον, ἀλλ' οὐ πάντως. ἀλλ' ἀφηγηματικῶς μὲν καὶ δοξαστικῶς, καὶ γνωστικῶς, οἷον. φασὶν, ἢ δοκῶ, ἢ οἶδα τὸν ἄνδρα εἰρηκέναι, λέγειν, ἐρεῖν. ἐπαγγελτικῶς δὲ καὶ παρωνύμως πρὸς τὸ μέλλον, ὁ μέλλον. ὑπισχνοῦμαι ἐρεῖν, ἐλπίζω ὄψεσθαι, μέλλω δράσειν. κατάλληλος γὰρ μὲν ὁ ἐνεστὼς τῷ μέλλοντι, μέλλω δρᾷν. ἀποδοθήσεται δὲ τοῖς ἀπροσώποις τὰ περὶ τὸν χρόνον ὁμοίως τοῖς τελικοῖς, ὡς εἴρηται.

PRAESENS, INDEFINITVM, FVTVRVM.

ET formali per præteritũ, præsens & futurum, nõ tamen simpliciter, sed dum narrabimus, & opinari nos, & scire significabimus per quodlibet. φασὶ, *uel* δοκῶ, *uel* οἶδα τὸν ἄνδρα εἰρηκέναι, λέγειν, ἐρεῖν. *dicunt, puto, scio uirum dixisse, dicere, dicturum esse. Dum promittemus autem, uel uerbum à futuro denominatum usurpabimus, per futurum, ut* ὑπισχνοῦμαι ἐρεῖν, *polliceor me dicturum esse,* ἐλπίζω ὄψεσθαι *spero me uisurum esse,* μέλλω δράσειν *sum facturus. Congruit tamen etiam præsens cum futuro,* μέλλω δρᾷν *sum facturus. Cæterùm uerbis impersonalibus eodem utemur modo quantum ad tempus attinet, quo finalibus, ut dictum est.*

EXPLANATIO.

Τῷ δὲ εἰδικῷ.) ἀποδώσομεν δηλονότι. *Id est, formalem causam eloquemur per infinitiuum cuiusuis temporis nimirum præteriti, uel præsentis, uel futuri, cùm narrabimus aliquid, uel opinari uel scire nos significabimus. Sed cum promittemus, uel futurum significabimus aliquid, per uerbum* μέλλω, *quod deriuatum est, & denominatum ἀπὸ τοῦ μέλλοντος,* ἀποδώσομεν τῷ εἰδικῷ κατὰ τὸ μέλλον. *Tametsi* μέλλω *infinitiuo quoque præsentis temporis recte iungitur, ut* μέλλω δρᾷν. *Hinc intelligere licet infinitiuum iunctum uerbis* ἀφηγηματικοῖς, *ut* λέγω, φημί: δοξαστικοῖς, *ut* δοκῶ, οἶμαι: γνωστικοῖς, *ut* οἶδα: & ἐπαγγελτικοῖς, *ut* ὑπισχνοῦμαι, *significare formam.* Παρώνυμα *proprie dicuntur* ὅσα ἀπό τινος ὀνόματος παρῆκται, καὶ ἔχει τὴν προσηγορίαν, *id est quæ aliunde formãtur & nomẽ habẽt, ut* ἀνδρεῖος *ab* ἀνδρεία. μέλλω *uerbum* παρώνυμον πρὸς τὸ μέλλον *dicitur, quia* ἀπὸ τοῦ μέλλοντος *ortum habet .i. à futuro tempore. Sic Ammonius* εἰμὶ ὑπαρκτικὸν ῥῆμα *dicit esse* παρηγμένον ἀπὸ τοῦ ὄντος. Ἀποδοθήσεται δὲ τοῖς ἀπροσώποις τὰ περὶ τὸν χρόνον.) *Quòd autem, ad uerba impersonalia*

pertinet,

pertinet, idem tempus tribuetur τῷ ἀδιχῷ in eorum cõstructione, quod πλιχῷ tribui dictum est, nimirum præsens uel præteritum. ὡς εἴρηται.*) supra in constructione impersonalium cap.* ἰωδιβαλικόν.

ΠΡΟ'ΣΩΠΑ.

ΤΩ͂Ν δὲ παρεπομένων τῷ ῥήματι τὰ πρόσωπα τρία ὄντα, πρῶτον, ὃ περὶ ἑαυτοῦ φράζει ὁ λέγων. δεύτερον ὃ περὶ τοῦ πρὸς ὃν ὁ λόγος. τρίτον, ὃ περὶ ἑτέρου, οὐκ ἰσοδύναμα ἀλλήλοις ἐστὶν, ἀλλὰ πολὺ τὸ τρίτον λείπεται τοῦ πρώτου τε, καὶ δευτέρου. τὸ δὲ δεύτερον ἔτι τοῦ πρώτου. καὶ τοῦ πρώτου καὶ δευτέρου λαμβανομένου δίχα τοῦ τρίτου, λόγος ἂν γένοιτο. οἷον τὸ, Τοὶ γὰρ ἐγὼν ἐρέω, σὺ δὲ σύνθεο καί μοι ὄμοσσον. τρίτον δ' οὐκ ἂν λέγοιτο, μὴ καὶ πρώτου, ἢ δευτέρου λεγομένου, ἢ συνυπακουομένου.

PERSONAE.

PORRO inter uerbi accidentia cũ tres personæ sint, prima, per quã is qui uerba facit, de se loquitur: secunda, per quam de eo cui uerba facit: tertia, per quam de alio: pares inter se non sunt, sed multũ tertia cedit tum primæ, tum secundæ: secunda uerò etiam primæ. Itaque si prima & secunda sumatur sine tertia, erit tamẽ oratio, ut illud, Τοὶ γὰρ ἐγὼν ἐρέω, σὺ δὲ σύνθεο καί μοι ὄμοσσον: *Tibi enim ego dicam, tu uerò spondeto, & mihi iurato. Sed tertia, nisi prima quoq;, uel secunda proferatur, aut subaudiatur, proferri non potest.*

EXPLANATIO.

ΤΩ͂Ν δὲ παρεπομένων.*) Hactenus uerborum constructionem ex genere, modo, & tempore potissimum docuit: hoc autẽ loco docet ex persona.* Πρῶτον ὃ περὶ ἑαυτοῦ.*) Priscianus libro* XII. *cap. de personis, has definitiones Apollonij esse testatur.* ἀλλὰ πολὺ τὸ τρίτον λείπεται τοῦ πρώτου τε καὶ δευτέρου.*) Prima persona est secũda præstãtior, ut tradit Maximus Planudes, primũ, quia nisi prima loquẽte secũda non auditur. Deinde quia prima adesse ac loqui absente secunda potest, id quod Euripides ostẽdit, qui in prologis primam inducit personam ita loquentem, ut absit secũda. Postremò quia prima secundã concipit, non solùm tertiã. Cæterum prima & secunda tertiæ præstant, tum quia tertiam concipiunt, non concipiuntur ab illa: tum quia colloqui inter se, & in oratione adhiberi sine tertia possunt, ut Iliad.* α. Τοὶ δ' ἐγὼν ἐρέω σὺ δὲ σύνθεο καί μοι ὄμοσσον. *In hac enim oratione primam personam tantùm uidemus* ἐγὼ ἐρέω, *cum secũda* σὺ δὲ σύνθεο. *Tertia uerò sine prima & secũda non reperitur, uel expressis, ut apud eundem Home-*

ΠΕΡΙ ΜΕΤΟΧΗΣ.

Μετοχὴ δ᾽, ὡς καὶ τοὔνομα δηλοῖ, μέρος ἐστὶ λόγου μετέχον τοῦ ὀνόματος καὶ τοῦ ῥήματος. μετέχει δὲ τοῦ μὲν γένους καὶ πτώσεων, τοῦ δὲ διαθέσεων καὶ χρόνων, καὶ συζυγιῶν. διὸ καὶ τῇ μὲν τῆς ἀμφὶ τοὔνομα συντάξεως ἔχονται, τῇ δὲ τῆς ἀμφὶ τὸ ῥῆμα. ὥσπερ καὶ ὡς ἔχει συντάξεως τὰ ῥήματα πρὸς ἄλληλά τε καὶ πρὸς τὰ ὀνόματα, οὕτω καὶ αἱ μετοχαὶ πρὸς ἀλλήλας τε, καὶ πρὸς τὰ ῥήματα, καὶ ὀνόματα. ὡς γὰρ φαμὲν γράφειν ἐθέλω, καὶ τοῦ λέγειν ἐφίεμαι, οὕτω καὶ γράφειν ἐθέλων, καὶ τοῦ λέγειν ἐφιέμενος. καὶ βέλτιόν γε ἐπὶ μέλλοντος οὐ μετοχικόν. ἥκω ἐρῶν, πέμπω σε ἀγγελοῦντα. ἔτι ὡς δὲ δίδωμι Σωκράτει, οὕτω καὶ ὁ διδοὺς Σωκράτει. ἔτι ὡς φιλῶ τὸν σωτῆρα, οὕτω φιλῶν τὸν σώζοντα. καὶ ὡς θεῶμαι τοὺς γυμναστάς, οὕτω καὶ θεώμενος τοὺς γυμναζομένους. οὐ δὲ τόξων εὖ εἰδώς, ποιητικὸν κατὰ ἀντιμέρειαν. ὡς ἂν εἰ ἐλέγετο, τόξων εἰδήμων. φέρονται δὲ αἱ μετοχαὶ ἐπὶ τὰς αὐτὰς πτώσεις τῷ ῥήματι, καίτοι τῶν ἄλλων πτωτικῶν, λέγω δὴ τῶν ἀπὸ ῥήματος γινομένων, οὐκ εἰς τὸ αὐτὸ τῆς συντάξεως φερομένων. κὀπὶ πλέον ἐστίν. κατὰ τούτου. ὅθεν καὶ δῆλον ὅτι πάντα τὰ πτωτικὰ ἐπὶ γενικήν, πλὴν τῶν μετοχῶν. ἔτι ὡς ἀπολελυμένως φαμὲν ἀναπνέω, καὶ ζῶ, καὶ γράφω, καὶ χαίρω. οὕτω καὶ ἀναπνέων ζῶ, καὶ γράφων χαίρω.

DE PARTICIPIO.

PARTICIPIVM autem, ſicut nomen oſtendit, pars eſt orationis particeps nominis & uerbi: participat enim à nomine genus & caſum, à uerbo affectum, tēpus, & coniugationem. unde partim nominis etiam conſtructionem habet, partim uerbi. Itaque queadmodum uerba inter ſe conſtruuntur, & cum nominibus: ſic etiam participia inter ſe, & cum uerbis & nominibus. Quemadmodum enim dicimus γράφειν ἐθέλω, *ſcribere uolo, &* τοῦ λέγειν ἐφίεμαι, *dicere cupio: ſic etiam* γράφειν ἐθέλων *ſcribere uolens, &* τοῦ λέγειν ἐφιέμενος *dicere cupiens. Sed ea in primis elegans locutio eſt, quæ participio conſtat futuri temporis,* ἥκω ἐρῶν *uenio dicturus,* πέμπω σε ἀγγελοῦντα, *mitto te nunciaturū. Præterea quemadmodum* δίδωμι Σωκράτει, *do Socrati dicimus: ſic* ὁ διδοὺς Σωκράτει, *dās Socrati. Et quemadmodū* φιλῶ τὸν σωτῆρα, *amo ſeruatorem, ſic etiam* φιλῶν τὸν σώζοντα, *amans*

bus, ὁ Σωκράτης διαλεγόμενος. & transitiue, τὸν Πλάτωνα θεραπεύει. Καὶ βέλτιον γε ὑπὸ μέλλοντος τοῦ μετοχικοῦ.) Elegantiorem fieri locutionem significat per participium futuri temporis, si cum uerbis ἥκω, πέμπω, ἔρχομαι, & aliȷs profectionē significantibus iungatur, quàm per infinitiuum, si eiusdē participiȷ loco ponatur, uel aliter τελικῶς. eiusmodi enim participio gaudēt hæc uerba. Ὅσα ῥήματα (inquit Moschopulus) δηλοῦσι πορείαν μετὰ μετοχῆς μέλλοντος συντάσσονται. Venustius igitur dixeris, ἥκω λέξων, quàm ἥκω λέγειν, uel ἵνα λέξω. Plutarchus περὶ παίδων ἀγωγῆς, Τὸ δὲ πάντων μέγιστον, καὶ κυριώτατον εἰρημένων, ἔρχομαι φράσων. Τὸ δὲ τόξων εὖ εἰδώς.) Vsurpatur ab Homero. Est autem ἀντιμέρεια figura, species enallages, cùm pars pro parte ponitur, ut hîc participium pro nomine. Ὅθεν καὶ δηλονότι πάντα τὰ πτωτικὰ ὑπὸ γενικήν.) Subaudi φέρονται τὰ ἀπὸ ῥήματος γινόμενα, ut κοπεὺς τούτου, deriuatum à κόπτω. ποιητὴς λόγων apud Isocratē in Sophistas. ποριστικὸς τῶν ἐπιτηδείων apud Xenophon. in 1. παιδείας.

ΔΙΑ ΤΙ ΕΥΡΗΤΑΙ ΜΕΤΟΧΗ.

ὍΘΕΝ καὶ δῆλον, ὅτι πολύ τι εἰς βραχυλογίαν, καὶ ἑλληνισμὸν λόγου συμβάλλονται αἱ μετοχαί. πολὺ γάρ τοι διαφέρει εἰς εὐφραδίαν τὸ γράφων ἔλεγον, τοῦ ἔγραφον καὶ ἔλεγον. καὶ τὸ γράψας ὠφέλησα, τοῦ ἔγραψα καὶ ὠφέλησα, καίτοι σημασίας ὄντος τῆς αὐτῆς. εἰ δὲ καὶ ἑτέρας, δεόντως καὶ δὴ τὸ ῥῆμα εἰς τὸ πτωτικὸν μετηνέχθη σχῆμα. ἡ γὰρ τῆς μετοχῆς πρὸς τὸ ῥῆμα σύνταξις, δήλωμα ἂν εἴη αἰτίας. ὥστ' ἴσον γίνεσθαι τὸ γράψας ὠφέλησα, τῷ ἐκ τοῦ γράψαι ὠφέλησα.

QVARE INVENTVM SIT PARTICIPIVM.

EX quo facilè intelligitur multum ad breuitatem & hellenismum orationis conferre participia. Multum enim differt, si locutionis commoditatem spectes, γράφων ἔλεγον scribens dicebam, ab ἔγραφον καὶ ἔλεγον scribebam, & dicebam: &, γράψας ὠφέλησα scribens profui, ab ἔγραψα καὶ ὠφέλησα scripsi & profui, ut significationis sit eiusdē: quòd si diuersa sit, necessariò protinus uerbum in casualem figuram cōuersum est. Nam participiȷ cum uerbo cōstructio causam significabit, ita ut idē sit γράψας ὠφέλησα, & ἐκ τοῦ γράψαι ὠφέλησα, scribendo profui.

EXPLANATIO.

PARTICIPIVM dicit inuentum primùm breuitatis, deinde hellenismi causa, postremò etiam necessitatis. Sunt autem hellenismus &

breuitas duæ uirtutes orationis. Hellenismum suprà diximus esse emendatam locutionē Græcā ex artificiosa consuetudine. Breuitas autem est locutio ad rem significandā necessaria. λέξις αὐτὰ τὰ ἀναγκαῖα περιέχουσα πρὸς δήλωσιν τοῦ πράγματος, *ut inquit Diogenes Laertius secundum Stoicos. Aristoteles* τὸ εὔφραστον, καὶ τὸ εὐανάγνωστον *ad Hellenismum refert, quādo facilè ac sine molestia pronunciari uel recitari potest oratio propter contextum. Breuior autem & commodior est locutio* γράφων ἔλεγον, & γράψας ὠφέλησα, *quàm* ἔγραφον καὶ ἔλεγον, & ἔγραψα καὶ ὠφέλησα, *etiam si significatio eadem sit. Quòd si sit diuersa, sicut certe esse potest, significat enim causam participiū uerbo iunctum,* γράψας ὠφέλησα, *quia scripsi, profui: etiā necessariò hæc pars inuenta est. Nam cùm dicimus* ἔγραψα καὶ ὠφέλησα *coniunctis uerbis per coniunctionem copulatiuā, causa nullo modo significari potest, sed ne ordo quidem, ut tradit Herodianus, qui participio significatur neque enim hanc uim habent coniunctiones copulatiuæ.* Εἰ δὲ καὶ ἑτέρας.) *subaudi* σημασίας. Δεόντως.) *id est* ἀναγκαίως, *sicut Maximus Planudes de eadem re posuit. Herodianus* δι' ἀναγκαίαν χρείαν *dixit. Expungi autem debet punctus post* δεόντως, *quamuis refragantibus omnibus codicibus, quos mihi cōtigit adhuc uidere, ut sic legatur,* Εἰ δὲ καὶ ἑτέρας, δεόντως καὶ δὴ τὸ ῥῆμα εἰς τὸ πτωτικὸν μετῳκίσθη σχῆμα. *Quòd si diuersæ sit significationis, necessariò protinus in casualem figuram mutatum est uerbum. Sic solet usurpari* καὶ δὴ, *id est continuò, protinus, ideo, ut apud Gregorium* Ἐπ' αὐτὸν καὶ δὴ τρέψομαι, *ad eum continuò me conuertam. Quod autem casualem figuram sumpsisse uerbum dicit, Herodianus participium definiens, dicebat ipsum esse* ῥῆμα ἔχον πτώσεις, ἀριθμοὺς, καὶ διάφορα γένη. *Priscianus quoque libro* XI *in eandem sententiam tradit participium esse casuale uerbum. atque hanc uerbi transformationē libro* XI *ob id factā docet, ut uerbum nomini per omnes casus iungi posset* ἀμεταβάτως, *quod nō fieret, nisi instar nominis per obliquos inflecteretur. Videmus enim alioqui hanc obliquorum cum uerbis constructionem esse transitiuam, ut* δέομαί σου, δίδωμί σοι, εὖ ποιῶ σε: *sed si pro uerbo participium ponas hoc modo,* δεομένου σου, διδόντι σοι, εὖ ποιοῦντά σε, *constructio erit* ἀμετάβατος. *Recto autem participij diuersa uerba, quæ alioqui sine coniunctione consociari non poterant, apte inter se coniungi idem scribit, ut* γράφω καὶ λέγω, γράφων λέγω.

ΠΛΑΓΙΏΣ.

ΠΛΑΓΙΩΣ.

ΠΟΛΛΗ δὲ χρῆσις καὶ τοῦ πλαγίου τῶν μετοχῶν. οἷον, ἐμοῦ διδάσκοντος ἧκε Σωκράτης. καὶ ἐμοῦ διδάσκοντος σὺ μανθάνεις. τό, τε πλάγιον τῆς συντάξεως τοῦτο, ὡς ἐκεῖνο τὸ ὀρθὸν, ἤτοι αἰτιωδῶς, ἢ κατὰ συμβεβηκός. Δύο μὲν τοίνυν τρόποι τῆς πρὸς τὸ ῥῆμα μετοχῆς συντάξεως οἱ εἰρημένοι. ὁ μὲν κατ' ἀκολούθησιν ἀπ' εὐθείας εἰς ῥῆμα ὁμοιοπροσώπου τῇ εὐθείᾳ. ἡ γάρ τοι παραλλαγὴ τοῦ προσώπου ἐνταῦθα σολοικισμὸς, ὡς εἴρηται πρότερον. Σωκράτης περιπατῶν διαλέγεται. καλείσθω δὲ ὁ τοιοῦτος αὐτοπροσωπικός. ὁ δὲ ἀπὸ γενικῆς ἀδιαφόρως ἑτεροπροσώπου τοῦ ῥήματος, Σωκράτους διαλεγομένου, Δίων, ἢ σὺ γράφεις. προσαγορευέσθω δὲ ἑτεροπροσωπικὸς ἀμετάβατος. Τρίτος δὲ ὁ ἀπὸ δοτικῆς κατὰ διάφορον καὶ οὗτος ἐπαγωγὴν τοῦ ῥήματος, διαλεγομένῳ Σωκράτης παρῆν. Τέταρτος δ' ὁ ἀπὸ αἰτιατικῆς ἀδιαφόρως καὶ οὗτος, διαλεγόμενον ὁρᾷς καὶ ἑώρα. Καθόλου δὲ ὁμοιογενῶς καὶ ὁμοιοπτώτως τοῖς ἐκ πρώτου πτωτικοῖς συντασσομένη ἡ μετοχὴ τὴν τοῦ ῥήματος ποιήσεται ἀκολούθησιν. ὁρῶ σε κρύπτοντα. ἐμοὶ βουλομένῳ ἦν. τοῦ μὲν ἀπείχοντο, ὡς προειδότος.

OBLIQVE.

FREQVENS autem est usus etiam obliqui participiorum, ut ἐμοῦ διδάσκοντος ἧκε Σωκράτης, *me docente uenit Socrates. &* ἐμοῦ διδάσκοντος σὺ μανθάνεις, *me docente tu discis. Atque hæc obliqua cõstructio, sicut illa recta, uel causaliter accipitur, uel secundum accidens. Itaque duo sunt modi, quibus participium cum uerbo construitur, iam dicti. Vnus quidem ex recto casu, secundum certam conuenientiam cum uerbo eiusdem personæ cum recto. nam immutatio personæ hoc in loco solœcismus est, ut antea dictum est,* Σωκράτης περιπατῶν διαλέγεται, *Socrates ambulans disserit. uocetur autẽ hic modus eiusdem personæ, siue intransitiuus. Alter uerò ex genitiuo indifferẽter, non eiusdem personæ cum uerbo, ut* Σωκράτους διαλεγομένου Δίων ἢ σὺ γράφεις, *Socrate differente, Dion uel tu scribis. uoceturq; diuersæ personæ intrãsitiuus. Est item tertius qui datiuo constat secundum diuersam & ipse uerbi illationem: ut* διαλεγομένῳ Σωκράτης παρῆν, *differenti Socrates aderat. Et quartus ex accusatiuo, & is quoque indifferenter,* διαλεγόμενον ὁρᾷς, *differentem uides, &* ἑώρα *uidebat. In uniuersum autem participium in eodem genere & casu cum antecedentibus casualibus ordinatum uerbum sequetur, eique seruiet:* ὁρῶ σε κρύ-

ποντα, video te latitantem, ἐμοὶ βουλομένῳ ἦν, ego uolebam, τοῦ μὲν ἀπέσχοντο ὡς προειδότος, ab hoc quidem abstinuerunt ut prouidente.

EXPLANATIO.

ΠΟΛΛΗ δὲ χρῆσις.) Docuit usum participij in recto: nunc docet in obliquis, eius constructionem cum uerbo in duo genera primùm diuidens rectum & obliquũ, siue causam significet, siue accidens. Ex quibus duobus generibus quatuor modos colligit eius constructionis sensu nõ obscuro, sed oratione parum explicata, sicut suo loco indicabimus. Sic autem quatuor modi ab eo colliguntur, ut alterum ex duobus generibus, quod recto constat, primum efficiat modum, quem uocat ταυτοπροσωπικὸν ἀμετάβατον, quia participium ad eãdem personam spectat cum uerbo cui adhæret: ut, Σωκράτης πέπαυται τῶν διαλέγεται. Addit autem κατ᾽ ἀκολούθησιν, id est secundũ certam congruentiam numeri & personæ. his enim rectus semper cum uerbo congruere debet. Ex altero autem genere per obliquum tres modi reliqui existunt, pro obliquorum numero, & ordine, secundus, tertius, quartus, omnes ἀδιαφόρως, id est indifferenter quod ad numeri, & personæ conuenientiã cum uerbo pertinet. Opponũtur autem τὸ κατ᾽ ἀκολούθησιν, & τὸ ἀδιαφόρως. Itaque secundus est, qui genitiuo constat absoluto, dictus ἑτεροπροσωπικὸς ἀμετάβατος, quia in eo, etiamsi concurrant diuersæ personæ, unde ἑτεροπροσωπικὸς dicitur, non est tamen μετάβασις, propter genitiuum participij absolutum, in quem non transit uerbi actio. Tertium modum efficit datiuus indifferenter & transitiuè, ut διαλεγομένῳ Σωκράτης παρῆν, uel σὺ παρῆς. Quartus est accusatiui etiã indifferenter, & transitiuè, ut διαλεγόμενον ὁρῶ, ὁρᾷς, ὁρᾷ: uel mutãdo tẽpus ἑώρα. Εἰς ἐκεῖνο τὸ ὀρθόν.) ut illa recta de qua dictũ est paulò antè, quæ constat recto participij. Ἤτοι αἰτιωδῶς.) ut γράψας ὠφέλησε, hoc est ἐκ τοῦ γράψαι ὠφέλησε, ut dictum est. Ἢ κατὰ συμβεβηκός.) ut γράψας ἦλθον, id est συνέβη μοι γράψαι καὶ ἐλθεῖν. Δύο μὲν τοίνυν τρόποι.) Duo sunt igitur modi siue genera constructionis participij, τὸ ὀρθὸν καὶ τὸ πλάγιον scilicet. Deinde subijcit, ut de horum altero ὁμὲν. Ἡ γάρ τοι παραλλαγὴ τοῦ προσώπου ἐνταῦθα σολοικισμός, ὡς εἴρηται.) Dictum est suprà περὶ σολοικισμοῦ ex Homero, ὅσοι θεοί εἰσ᾽ ἐν ὀλύμπῳ Σοί τ᾽ ἐπιπείθονται καὶ δεδμήμεσθα. ubi ἐναλλαγὴ est personæ, δεδμήμεσθα pro δέδμηνται. Sic cũ participio, si dicas Σωκράτης πέπαυται τῶν διαλέγομαι, uel Σωκράτης πέπαυται τῶν διαλέγου, solœcismum

solœcismũ facis, qualis est in principio Hecubæ Euripidis, ἥκω νεκρῶν κευθμῶνα καὶ σκότου πύλας λιπὼν ἵν' ἅδης χωρὶς ᾤκισται θεῶν πολύδωρος. *pro* ἐγὼ πολύδωρος ἥκω λιπών. *Eodem modo Thucydides dixit,* Θεμιστοκλῆς ἥκω παρὰ σέ. ὁ δὲ κατὰ γενικῆς.) *Hoc modo genitiuus participij cum uerbo sic coniungitur, ut indifferenter congruat in persona, uel discrepet.* ἐν τῷ ὀρθῷ τῆς συντάξεως τὸ ῥῆμα ὁμοιοπρόσωπεῖ τῇ εὐθείᾳ, ἐν τῷ πλαγίῳ δὲ ἀδιαφόρως ἑτεροπροσωπεῖ τῇ πλαγίᾳ. *Hæc constructio propria est genitiui participij, nec sine eo potest explicari. Quo fit, ut* τὸ πλάγιον, *siue* ὁ πλαγιασμὸς τῆς μετοχῆς *cõstructionem participij genitiui casus præcipue significet, quã Latini reddunt per ablatiuum quem uocant consequentiæ. Attici pro genitiuo interdum nominatiuo, interdum accusatiuo utuntur.* Τρίτος δὲ κατὰ δοτικῆς. *Duos dixit esse modos, nunc tertium ponit, mox positurus etiam quartũ. Res est facilis, sed oratio parum constat. Videtur autem subaudiendum uerbum* φέρεται εἰς ῥῆμα, *ut suprà etiam, ut sit sensus: Tertius uerò in uerbum fertur, atque is quoq; per diuersam uerbi illationem, id est uerbo diuersæ personæ, uel numeri illato. Magis conueniret superioribus, si* κατ' ἀδιάφορον *legeretur, id est solutam conuenientia numeri & personæ uerbi illationem. sed utcunque legas idem est sensus.* Καθόλου δέ.) *In uniuersum autem sic his casualibus, quæ ipsum antecedũt eodem genere, & casu, adde etiam, si placet, numero, iũgetur participium, ut à uerbo regatur.* Ἐμοὶ βουλομένῳ ἦν.) *Sic Xenophon in quarto* παιδείας, ὅτῳ ὑμῶν μὴ ἀχθομένῳ εἴη, *si quis uestrum non grauaretur. Et Plato in Phædro,* εἴ σοι ἡδομένῳ ἐστὶ, *id est, si libet tibi. Thucydides libro secundo,* Τῷ γὰρ πλήθει τῶν πλαταιῶν οὐ βουλομένῳ ἦν τῶν Ἀθηναίων ἀφίστασθαι. *Et ipse Theodorus ex Cicerone de Senectute,* Ἀλλά μοι ἐπειδὴ βουλομένῳ ἦν περὶ γήρως τι συγγράψαι σοὶ προσφέρειν ἄξιον δῶρον τοῦτο δέ. *Homer. Iliad.* ξ. Νῦν δ' ἂν ὅστις δ' ἐγ' ἀμείνων μήτιν ἐνίσποι ἠὲ νέος ἠὲ παλαιὸς ἐμοὶ δὲ κεν ἀσμένῳ εἴη. *Ad hunc modum loquuntur Attici, resoluentes uerbum ipsum in participij sui datiuum eiusdem temporis, & numeri, & uerbum substantiuum* ἐστὶ ὁμοίως τῷ χρόνον, καὶ ἐγκλισιν. *Rursus Thucydides libro* VIII. εὐθὺς πλὴν ὅσοις μὴ βουλομένοις ταῦτα ἦν, ἑτοῖμοι ἦσαν ἐς τὰ ὅπλα ἰέναι, *id est* πλὴν ὅσοι μὴ ἐβούλοντο ταῦτα. *Imitatus est Tacitus libro* I. *Vt bellum quibusque inuitis, aut uolẽtibus erat. Et in uita Agricolæ, Quibus bellum uolentibus erat.*

ΑΠΡΟΣΩΠΩΣ.

Ταῖς δὲ τῶν ἀπροσώπων μετοχαῖς ἴδιον μάλιστα τὸ, τὴν εὐθεῖαν τῶν οὐδετέρων, πρὸς ἀναπλήρωσιν γίνεσθαι τοῦ δευτέρου τρόπου. οἷον, ἄδηλον ὂν ὁπότε τις ἐπελθὼν ἄλλος ἀφαιρήσεται. καὶ ἰδιώτης ἦν, ὡς οὐ μετὸν, ἢ προσῆκον αὐτῷ τῆς ἀρχῆς. καὶ ἔπρασσον ταῦτα, δέον ἕτερα. καὶ ἀκουσθὲν αὐτῷ τοὺς πολεμίους παρεῖναι, ἀντεπεξῄει εἰς μάχην. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων.

IMPERSONALITER.

IMPERSONALIVM autem uerborũ participijs peculiare in primis est, ut rectus neutri generis ad uicem implendam ualeat secundi modi, ut ἄδηλον ὂν ὁπότε τις ἐπελθὼν ἄλλος ἀφαιρήσεται, *cùm incertum esset, quando aliquis adortus alius eriperet. Et,* ἰδιώτης ἦν ὡς οὐ μετὸν, ἢ προσῆκον αὐτῷ τῆς ἀρχῆς, *priuatus erat quasi non esset ipsi, aut conueniret imperium. Et,* ἔπρασσον ταῦτα δέον ἕτερα, *hæc agebã cùm oporteret alia. Item* ἀκουσθὲν αὐτῷ τοὺς πολεμίους παρεῖναι ἀντεπεξῄει εἰς μάχην, *audito hostes adesse, obuiam processit ad pugnam. Eodem modo fit etiam in alijs.*

EXPLANATIO.

DOCET constructionem participij uerbi impersonalis. τοῦ δευτέρου τρόπου.) *qui constat genitiuo absoluto. Nam* ἄδηλον ὂν, *&* ὡς οὐ μετὸν αὐτοῖς ἐπιδήμου, *apud Thucydidem in proœmio lib. primi.* ὂν προσῆκον, δέον ἕτερα, *&* ἀκουσθὲν αὐτῷ, *pro genitiuis ponuntur.*

ΠΡΟΣΩΠΙΚΩΣ.

Αἱ δὲ τῶν προσωπικῶν καὶ εὐθυλογούμεναι, ἀδιαφόροις τοῖς τῶν ῥημάτων προσώποις συντάσσονται. γράφων ὠφελῶ, ὠφελεῖς, ὠφελεῖ, διὰ τὸ μὴ διακριτικὰς εἶναι προσώπων. καὶ ὀνόμασι μὲν συνταττόμεναι, ἐν ῥήματος μοίρᾳ λαμβάνονται, τοὺς λόγους ἐπαινῶν. ῥήμασι δὲ, ἐν μοίρᾳ ὀνόματος. τοὺς λέγοντας ἐπαινῶ. κἂν ὁμοῦ ἀρσενικά τε καὶ θηλυκὰ προτάσσηται μετοχῆς, τὴν τοῦ ἐπικρατεστέρου γένους, τουτέστι τοῦ ἀρσενικοῦ μετοχὴν ἐπάγειν. οἷον, ἄνδρες καὶ γυναῖκες καθήμενοι διαλέγονται, δῆλον οὖν ὅτι καὶ θηλυκῶν προτασσομένων σὺν οὐδετέροις, τὴν τοῦ θηλυκοῦ ἐποίησεν, ἅτε προτέρου. οἷον, τὸ Ὁμήρου, Αἱ δ' ἡμέτεραί τ' ἄλοχοι καὶ νήπια τέκνα εἵατ' ἐνὶ μεγάροις ποτιδέγμεναι. ἣν δ' ἀρσενικὰ καὶ θηλυκὰ ὁμοῦ προταχθῇ κατὰ μετασχηματισμὸν φωνῆς, ἀλλὰ μὴ κατὰ σημασίαν, τὴν οὐδετέραν ἀποδώσομεν μετοχήν. οἷον, δὴ καὶ τὸ, τοὺς μὲν ἤδη καὶ αἴσθησις ἀπ' ἀλλήλων διακριθέντα. ἔτι ἐὰν

διάφορα

διάφορα προστάσσεται γένη χωρὶς, ἡ μετοχὴ τοῦ ἐγγυτέρου ἔσται, οὐδ' Ἄρης λαοσσόος οὐδὲ κ' Ἀθήνη τόν γε ἰδοῦσ' ὀνόσαιτο. συντάσσονται δὲ καὶ τοῖς ὑπαρκτικοῖς ῥήμασι, μηδὲν πλέον δηλοῦσαι τῶν συστοίχων ῥημάτων. οἷον, γράφων εἰμὶ καὶ γεγραφώς. ἴσον γὰρ τῷ γράφω, καὶ γέγραφα.

PERSONALITER.

PERSONALIVM uerò participia, etiam casus nominatiui indifferenter cum personis uerborum construuntur, γράφων ὠφιλῶ, ὠφιλεῖς, ὠφιλεῖ: scribens iuuo, iuuas, iuuat. propterea quòd nō distinguūt personas. Et cum nominibus quidem coniuncta uice uerbi accipiuntur, ut τοὺς λόγους ἐπαινῶν, orationes laudans. Cū uerbis autem uice nominis, τοὺς λέγοντας ἐπαινῶ, dicentes laudo. Quòd si masculina simul & fœminina præponantur participio, præstantioris generis, id est masculini, participium inferre oportet, ut ἄνδρες καὶ γυναῖκες καθήμενοι διαλέγονται, uiri & fœminæ sedentes sermocinantur. Itaq; planè fœmininis præpositis cum neutris, participiū fœminini generis inferemus tanquam potioris: quale est illud Homeri, Αἱ δέ που ἡμέτεραι τ' ἄλοχοι καὶ νήπια τέκνα εἵατ' ἐνὶ μεγάροις ποτιδέγμεναι. nostræ autem uxores & infantes liberi sedent in ædibus expectantes. Quòd si masculina & fœminina simul præponantur, secūdum uocis figuram, non secundum significationem, neutrum reddemus participium, cuiusmodi est illud, Νοῦς μὲν οὖν ἤδη καὶ αἴσθησις ὡδ' ἀλλήλων διακεκρίνται. Mens igitur & sensus inter se distincta sunt. Si uerò diuersa præponantur genera seorsum, participium uiciniori respondebit, οὐδ' Ἄρης λαοσσόος οὐδὲ κ' Ἀθήνη τόν γε ἰδοῦσ' ὀνόσαιτο. Neque Mars salus populi, neq; Pallas hunc uidens contempserit. Coniunguntur etiam cum substantiuis uerbis nihilo plus significantia quàm uerba cognata, ut γράφων εἰμὶ, & εἰμὶ γεγραφώς. id enim idem ualet quod scribo & scripsi.

EXPLANATIO.

ΑἹ ΔΈ προσωπικῶν καὶ ἀδιαλογούμεναι.) μετοχαὶ δηλονότι. Ἐν ῥήμασι δὲ μοίρᾳ.) *Participiū dum post se casum habet uerbi sui, fungitur officio uerbi: dum uerò regitur à uerbo trāsitiuè, nominis tenet locum.* Κἂν ὁμοῦ ἀρσενικὰ ἅπτα.) *Syllepsis fit in participiorum genere, non aliter quàm in persona dictū est fieri uerborum. Masculinum genus fœmininum concipit, & fœmininū neutrum.* Μετοχὴν ἐπάγειν.) *Subaud.* χρὴ, *Atticorū more.* Αἱ δέ που ἡμέτεραι τ' ἄλοχοι.) *Homer. Iliad. β.* Νοῦς μὲν ἤδη.) γράφ. Νοῦς μὲν οὖν ἤδη. *Aristo.* περὶ ψυχῆς. *Est autē* νοῦς

positione ac conformatione masculinum, & αἴσθησις fœmininum, significatione verò utrũque neutrum: quare cum neutro plurali iunguntur. Τῶν συστοίχων.) γραφ. μηδὲν πλέον δηλοῦσαι ἄλλως τῶν.

ΠΕΡῚ ἌΡΘΡΟΥ.

ὸ δὲ ἄρθρον, ἔστι μὲν λόγου πτωτικὸν μέρος προτασσόμενον τοῖς ὀνόμασι. διαιρεῖται δὲ εἰς προτακτικόν τε, καὶ ὑποτακτικόν, ὡς διώρισται πρότερον. κυρίως γε μὴν ἄρθρον τὸ προτακτικόν. ποιεῖ δ' ἀναπόλησιν προεγνωσμένου τοῦ ἐν τῇ συντάξει. οἷον, εἰ μὲν λέγοι τις ἄνθρωπος ἥκει, ἄδηλόν τινα ἄνθρωπον λέγει. εἰ δὲ ὁ ἄνθρωπος, δῆλον. προεγνωσμένον γάρ τινα τῶν ἀνθρώπων. ὅθεν δὲ αὐτὸ βούλονται καὶ οἱ φάσκοντες τ' ἄρθρον σημαντικὸν πρώτης γνώσεως καὶ δευτέρας. τὰ μὲν οὖν προτακτικὰ πάντων τῶν ὀνομάτων προτίθεται. τὰ δὲ ὑποτακτικὰ ἑνὸς ἀορίστου τοῦ τις ἐγκλινομένου, ὅστις. προτίθεται δὲ τ' αὐτὸ ὁμοίως καὶ συνδέσμου τοῦ περ, ὅσπερ. καὶ τοῦ γε, ὅς γε. καὶ τοῦ που, ὅπου. ποιηταὶ δὲ καὶ ὅσεα, καὶ ὅστυ λέγουσιν. ἀλλ' ὅταν ἁπλῶς οὕτω λαμβάνηται, τῷ τις συντάσσεται μόνον, ἢ τῶν εἰρημένων τῳ. ὅταν δὲ αὐτόν τις ἀγνοοῦντα δηλῶσαι βούληται, καὶ τὸ περὶ αὐτὸ πλέκει τοῦ τις ἐγκλινόμενον. οἷον ὅστις ποτὲ ἦν ἐκεῖνος. προσκείσθω δὲ τούτοις καὶ τὸ ἅττα, ὡς μὲν τὸ ἅτινα προτασσόμενον. ἅττ' ἂν εἴπῃς. ὡς δὲ τὸ τινὰ ὑποτασσόμενον. οἷον ἅττ' ἂν ᾖ. ἔτι τὰ μὲν προτακτικά, ὀνομάτων καὶ μετοχῶν καθόλου προτίθεται. ἀντωνυμιῶν δὲ οὐ πασῶν. τὰ δὲ ὑποτακτικὰ καθόλου ὀνόμασί τε, καὶ μετοχαῖς καὶ ἀντωνυμίαις τυγχάνει ἑπόμενα. ἀκολουθητικὸν ἄρα τὸ ὑποτακτικὸν πάντων τῶν πτωτικῶν. προηγητικὸν δὲ τῶν ῥημάτων, οἷον, εἰ λέγοι τις. σώφρων, ὃς τῶν φαύλων κρατεῖ ἐπιθυμιῶν. ὅθεν δὴ καὶ οὐ κυρίως ἂν εἴη ἄρθρον τοῦτο. ῥημάτων γὰρ προηγεῖται τῶν μὴ πεφυκότων ἄρθροις συνάπτεσθαι. χρῆσις δὲ τοῦ προτακτικοῦ κἀπὶ τῶν ἐπιμεριζομένων πτωτικῶν, τοῖς μεριστικοῖς καλουμένοις συνδέσμοις τῷ μὲν, καὶ δέ. τριχῶς δέ. ἤ τε κατ' εὐθεῖαν. οἷον, ἄνθρωποι, οἱ μὲν ἤδη εἰσέφερον, οἱ δὲ παρεσκευάζοντο. ἢ κατὰ γενικήν. τῶν ἀνθρώπων, οἱ μὲν Ἕλληνες, οἱ δὲ βάρβαροι. ἢ κατὰ αἰτιατικήν. τοὺς στρατηγούς, τοὺς μὲν ἔλαβον, τοὺς δὲ λαβεῖν οὐδαμῶς ἐδυνήθησαν.

DE ARTICVLO.

ARTICVLVS autem est orationis pars casualis, quæ præponitur nominibus:

nominibus: diuiditurq́; in præpositiuum & subiunctiuum, ut antè dictum est. Proprie tamē articulus est, qui præpositiuus dicitur. Rem autem præcognitam repetit in constructione, ut si quis dicat, ἄνθρωπος ἧκε, homo uenit, incertum erit quem hominem dicat: si uerò ὁ ἄνθρωπος, certum. nam antè cognitum quempiam hominem significat. Hoc autem ipsum intelligunt ij qui dicunt articulum significatiuum esse primæ & secundæ notitiæ. Itaque præpositiui articuli omnibus nominibus præponūtur: subiunctiui uerò indefinito τὶς quis, & inclinato, ὅστις quicunque. præponitur similiter idem ὃς coniunctioni περ, ὅσπερ, & γε, ὅσγε, & του, ὅσου, id est qui. Poëtæ uerò etiam ὅστε & ὅτιν dicunt. Sed quando simpliciter sic accipitur, cum particula τὶς coniungitur dūtaxat, uel cum supradictarum aliqua. Quando autem quispiam ignorare se uult significare, etiam ποτὲ cum τὶς inclinato coniungit, ut ὅστις ποτε ἦν ἐκεῖνος, quicunque erat ille. His addatur etiam ἅττα, idem ualens quod ἅτινα dum præponitur, ut ἅττ᾽ ἂν εἴπῃς, quæcunque dixeris: sed idem ualens quod τινὰ, dum subiungitur, ut ὁποῖ᾽ ἄττ᾽ ἂν ᾖ, qualiacunque sint. Item præpositiui nominibus & participijs in uniuersum præponuntur: pronominibus autem non omnibus. Contrà, subiunctiui in uniuersum nominibus, participijs & pronominibus postponūtur. Consequitur enim subiūctiuus articulus partes omnes casuales, & uerba præcedit: ut si quis dicat, σώφρων ὃς τῶν φαύλων κρατεῖ ἐπιθυμιῶν, temperans est qui prauas uincit cupiditates. Quare hi non proprie erunt articuli: uerbis enim præponuntur, quæ natura cum articulis iungi non possunt. Vtimur autem præpositiuis etiam in distribuendis casualibus, ijs adhibitis coniunctionibus quæ discretiuæ dicūtur, μὲν & δὲ: idq́; tribus modis. Aut enim per nominatiuum loquimur, ut ἄνθρωποι, οἱ μὲν ἤδη εἰσέτρεχον, οἱ δὲ παρεσκευάζοντο, homines, alij quidem incursabant, alij uerò se parabant. Aut per genitiuum, τῶν ἀνθρώπων οἱ μὲν Ἕλληνες, οἱ δὲ βάρβαροι, hominū alij quidem Græci, alij uerò Barbari. Aut per accusatiuum, τοὺς στρατηγοὺς, τοὺς μὲν ἔλαβον, τοὺς δὲ λαβεῖν οὐδαμῶς ἠδυνήθησαν, duces alios quidem ceperunt, alios uerò capere nullo modo potuerunt.

EXPLANATIO.

APOLLONIVS articulum participio continuari non sine causa existimat, sed ut præ se ferat coniunctionē cum casualibus, & pronomen declinet, quod articulum non admittit, ne à uerbo quidem ipso

reiectum, ut τὸ φιλολογεῖν καλόν ἐστι. Propterea uerò pronomini præponendum fuisse censet, quia prius est natura. Nam quod pro altero ponitur, posterius est natura eo pro quo ponitur. ponitur autē pronomen loco nominis, quo cum articulus subsistit. Huc accedit quòd pronomina relatiua pro nominibus articulum habentibus ponuntur, ita ut non abs re dici possit, pronomen articuli quoque uicem præstare. Quamobrem non est mirum, si articulus dum à nomine disiungitur, in pronomen degeneret partem ipsi subiectam, ut ὁ γὰρ ἦλθε θοὰς ἐπὶ νῆας Ἀχαιῶν. Et, τὴν δ' ἀπαμειβόμενος. ὃς διαιρεῖται πρότερον.) Lib. primo. κυρίως καλῶ ἄρθρον τὸ προτακτικόν.) Nā subiunctiuus articulus postponitur nominibus, & præponitur uerbis, cùm propriū sit articuli præponi nominibus, non uerbis, sicut solis accidit προτακτικοῖς. Sunt igitur proprie articuli ij qui præpositiui dicuntur. Ποιεῖ δ' ἀναπόλησιν προεγνωσμένου τοῦ.) Ἀναπόλησιν *dicit* ἀναφοράν. *Quam in sententiam suprà quoque* περὶ τῶν πτωτικῶν ὀνομάτων *dixit articulum* εἶναι ἀναφόροντος, *hoc est* πρώτης γνώσεως καὶ δευτέρας σημαντικόν. *Hanc autem articuli relationē nemo diligentius tractauit, quàm Apollonius libro primo, dicens:* Ἔστιν οὖν, καθὸ καὶ ἐν ἄλλοις ἀπεφηνάμεθα, ἴδιον ἄρθρου ἡ ἀναφορά, ἥ ἐστι προκατειλεγμένου προσώπου παραστατική. ἀναφέρεται δὲ τὰ ὀνόματα, ἢ κατ' ἐξοχήν, ὅτε φαμέν, οὗτός ἐστιν ὁ γραμματικός. τοιοῦτόν τι ἐμφαίνοντες, ὁ πάντων προὔχων, ὡς ἔστιν εἰπεῖν, ὁ γενικώτατος. ἢ καὶ κατὰ μοναδικὴν κτῆσιν, ὁ γὰρ οὕτως ἀποφαινόμενος δοῦλός σου ταῦτ' ἐποίησε, πλῆθος ὑπαγορεύει δούλων. ὁ δὲ μετὰ τοῦ ἄρθρου, ὁ δοῦλός σου ταῦτ' ἐποίησε, μοναδικὴν κτῆσιν ὑπαγορεύει. ἢ καὶ κατ' αὐτὸ μόνον ἁπλῆν ἀναφοράν, ὅτε φαμὲν ὁ ἄνθρωπος ἦλθέ σε ζητῶν, *id est, Proprium est igitur articuli, quemadmodum etiā alibi diximus, relationem significare, quæ relatio personam antè memoratam repetit. Referuntur autem nomina, uel per excellentiam, quādo dicimus* οὗτός ἐστιν ὁ γραμματικός, *huiusmodi quiddam significantes, hic est grammaticus ille omnium præstantissimus. Vel ita, ut singularis possessio significetur. qui enim sic loquitur* δοῦλός σου ταῦτ' ἐποίησε, *multitudinem seruorum dicit: qui uerò cum articulo,* ὁ δοῦλός σου ταῦτ' ἐποίησε, *singularem possessionē indicat. Vel simplex est relatio, dum ita loquimur,* ὁ ἄνθρωπος ἦλθέ σε ζητῶν. *Rursus paulò pòst infinite, & per anticipationem fieri hanc relationem docet, dicens:* Ἔθ' ὅτι δὲ καὶ προληπτικώτερον προσώπων ἀναφέρει, ὅτι δὴ καὶ ἀορίστως φαίνεται,

ὅτι οὕτω

ὅτι οὕτω φαμὲν, ὁ τυραννοκτονήσας τιμάσθω. τὸ δὲ ὡς ἰσόμενον πρόσωπον ἀνταπόλυσιν, id est, quicunque tyrānum occiderit, præmio afficiatur. quod tamen sic accipi potest, ut τὸ πρὸς κοινὸς πρόσωπον referatur, si fingamus quempiam occidisse tyrannum, & nondum præmium accepisse. Denique κατὰ πλήθους ἐμφάνισιν, ut ὁ γυμνασιαρχήσας Πτολεμαῖος τιμήσθη. Non enim unus significatur Ptolemæus, sed plures, ex quibus unus sit præmio affectus. Alij præterea tradunt articulum singularē προσδιορισμὸν ἰσοδυναμοῦντα τῷ καθόλου, id est præscriptionem, siue determinationem uniuersalem significare, ut ὁ ἄνθρωπος interdum non unum hominem significat relatiue, sub conditione particulari huius aut illius suppositi, sed sub conditione formali hominem, in quo omnes particulares homines conueniant, ut interpretatur Bessario. qui triplicem usum tradit articuli, ut primus sit ad præcipuam quandam rem, & summam significandam accommodatus, ἀναφορὰν κατ' ἐξοχὴν uocat Apollonius. Secundus, ad rei rationem & formam. Tertius, ad rem præcognitam simpliciter referendam. Apollonius ἁπλῶς ἀναφορὰν dicit. Theodorus uerò generaliter relationē articuli posuit, quo nomine uno omnem usum eius complectitur, sicut etiam Apollonius ubique relationem usurpat, sed eius quinque modos speciales statuit.

Ἄνθρωπος ἧκε.) γρά φ. ἧκε. τὰ μὲν οὖν προτακτικὰ πάντων τῶν ὀνομάτων.) Pugnare secum uidetur Theodorus. nam superius interrogatiuis & infinitiuis nominibus articulum ademit. Alij uerò etiam numeralibus, & alijs quibusdam præponi negant. Sed uix ullam nominum speciem reperias, cui interdum non iungatur articulus. nam & numeralibus & interrogatiuis aliquādo iungi eum Budæus docuit, etiam in prima interrogatione. In declinatione certe cuiuis nomini præponūtur. Ἀλλ' ὅταν ἁπλῶς οὕτω.) ὅστις compositum pro simplici ὅς, uel composito ὅσπερ, id est qui, ponitur: sed ὅστις δηλονότι infinitum est, quicunque tandem. Προσκείσθω δὲ τούτοις καὶ τὸ ἄττα.) ἄττα significat ἅτινα, uel ὅσα, uel τινὰ, siue ποῖά τινα, Suida authore. quanquā dū τινὰ significat, tenui spiritu profertur, sicut in manu scripto codice semper obseruaui scriptum, & Budæus tradidit. hinc ποῖ' ἄττα, πόσ' ἄττα, ἕτερ' ἄττα, τοσαῦτ' ἄττα, πολλ' ἄττα. Ἔτι τὰ μὴ προτακτικά.) Iterū cōfirmat præponi nominibus in uniuersum, & participijs τὰ προτακτικὰ, nō autē pronominibus, ut demonstratiuis & relatiuis, sicut suo loco uidebimus. Semper autem ijs præponūtur participijs, quæ in uerba resoluuntur, ut οἱ

λέγοντες ταῦτα οὐκ ἀληθεύουσι, ij qui dicunt. ὅθεν δὴ καὶ οὐ κυρίως ἂν εἴη ἄρθρον τουτί.) γραφ. ἄρθρα τουτί.

ΠΡΟΛΗΨΙΣ.

ἜΝΘΑ δὴ καὶ εἰ μὲν κατὰ πρόληψιν πληθυντικὸν ῥῆμα προτάσσεται πρὸς ἑκάτερον τὸ ἑπόμενον, εὐθεῖαν δεῖ προηγεῖσθαι ἐν τῇ ἀθροίσει. οἷον, ἀετοὶ διέπτησαν δύο, ὁ μὲν ἀπ' ἀνατολῶν, ὁ δὲ ἀπὸ δυσμῶν. Εἰ δὲ πρὸς τὰ μεριζόμενα ἑνικὸν ἔσεται, γενικὴν δέοι ἂν ἡγεῖσθαι πληθυντικήν. δυοῖν ἀετῶν ὁ μὲν ἀπ' ἀνατολῶν ἔπτη, ὁ δὲ ἀπὸ δυσμῶν. Ἔξεστι γὰρ μὴν καὶ τὸ ἑνικὸν ὁτὲ μὲν εἰς ἑνικὰ διελεῖν, ὁτὲ δὲ εἰς πληθυντικά. τ' ἀνθρώπειον γένος, τὸ μὲν ἀγαθόν, τὸ δὲ φαῦλον. τ' ἀνθρωπείου γένους, οἱ μὲν ἀγαθοί, οἱ δὲ φαῦλοι. Καὶ αὖ πάλιν τὸ πληθυντικόν, ὁτὲ μὲν εἰς πληθυντικά, ὁτὲ δὲ εἰς ἑνικά. τῶν ἀνθρώπων, οἱ μὲν ἀγαθοί, οἱ δὲ φαῦλοι. δυοῖν ὀρνίθων, ὁ μὲν πτητικός, ὁ δὲ οὔ. εἰ μὲν οὖν εὐθεῖα ἡγεῖται, κείσθω ἐν τῇ ἀθροίσει τὸ ῥῆμα. εἰ δὲ γενική, ἐν τοῖς μεριζομένοις, ὡς δέδεικται. Βουλομένοις δὲ καὶ τὴν ἄθροισιν, καὶ τὸν μερισμὸν πλαγίως προσενεγκεῖν, ἀνάγκη δὴ καὶ μετοχῇ χρῆσθαι πλαγίᾳ, ἐν μοίρᾳ λαμβανομένῃ ῥήματος, καὶ μετάβασιν ἑτεροπροσωπικῶς ποιεῖσθαι. ἀετῶν διαπτάντων, τοῦ μὲν ἀπ' ἀνατολῶν, τοῦ δὲ ἀπὸ δυσμῶν, ἴδον τὸ τάχος. καὶ πρὸς δοτικήν. ἀετοῖς διαπτᾶσι, τῷ μέν, τῷ δέ. καὶ πρὸς αἰτιατικήν. ἀετοὺς διαπτάντας, τὸν μέν, τὸν δέ. Τὸ δ' Ὁμήρου, Ἄμφω δ' ἑζομένω γεραρώτερος ἦεν Ὀδυσσεύς, σολοικοφανές. Ἴδιον δὲ τοῦ προτακτικοῦ ἄρθρου, τὸ πᾶσι τοῖς τοῦ λόγου μέρεσι καὶ ὅλῳ λόγῳ αὐτῷ συντάττεσθαι ὁρικῶς. οἷον, τὸ ἄνθρωπος, τὸ γυνή, τὸ λέγω. Τὸ Σωκράτης διαλέγεται. ὡς δ' οὕτω καὶ εἴη ἄν, ὡς οὐδέτερα πάντα καὶ ἄκλιτα. Ἔτι τὸ ὅς, ὀνόματος αἰτιατικῇ ἐπιπλεκόμενον ἀνάγκη μὴ πρὸς τὸ ἡγούμενον ὄνομα μόνον, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὸ συνημμένον αὐτῷ ἕτερον ῥῆμα προσφέρεσθαι. Ἄνδρα μοι ἔννεπε Μοῦσα πολύτροπον, ὃς μάλα πολλὰ πλάγχθη. μετάβασις δὲ τοῦτο ἀπὸ προσώπου εἰς πρόσωπον. Εἰ δ' εὐθεῖα συντάττοιτο εὐθείᾳ, πρὸς τὸ αὐτὸ πρόσωπον ἄμφω τὰ ῥήματα ἀναφέρεται. ἥκει ἀνήρ, ὃς ἐπέστελλεν. Εἰ δὲ δύο πλάγιαι εἶεν, ἤδη πρὸς ἕτερον πρόσωπον μετάβασις γίνοιτ' ἄν. οἷον, τὸν ἄνθρωπον ὃν ἐλεῶ, τρέφω. ἢ κατ' ἐπιστροφήν. ἐμαυτόν, ὃν φιλῶ, θεραπεύω. Εἰ δ' ἡ μὲν τῶν προσώπων εἴη εὐθεῖα, ἡ δὲ πλαγία, ἐνίοτε μὲν καὶ πρὸς τὴν εὐθεῖαν ἡ μετάβασις τοῦ ῥήματος γίνεται ἀπὸ προσώπου εἰς πρόσωπον. ἐπαινεῖ τοὺς Δαναοὺς Ὅμηρος, ὃν τιμῶ. καὶ πάλιν, τέθνηκε Πάτροκλος, ὃν ἐφίλει ὁ Ἀχιλλεύς. ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον δὲ πρὸς πλαγίαν, τιμῶ Ὅμηρον, ὃς τοὺς Δα-

ναοὺς

ναὺς ἐπαινεῖ. Καὶ αἱ πλάγιαι δὲ τοῦ ὅς πρὸς τὰς εὐθείας ἁπάντων τῶν πτωτικῶν ἀναφέρονται. Ὅμηρος, οὗ, ᾧ, ὅν. Καὶ ἀνάπαλιν τῷ ὅς εὐθείᾳ πᾶσαι αἱ τῶν ἄλλων πτώσεις καταλλήλως συντάσσονται. Ὅμηρος, ὃς τὴν Ἰλιάδα συνέγραψε. Ὁμήρου ὅς. Ὁμήρῳ ὅς. Ὅμηρον ὅς. Ὅμηρε ὅς. Καὶ ἔτι αὐτοῦ ὅς πλάγιαι ταῖς τῶν πτωτικῶν πλαγίαις ἁπάσαις. Ὁμήρου οὗ, ᾧ, ὅν. καὶ ἐπὶ τῶν λοιπῶν ὁμοίως. κοινοῦ ταῖς προθέσεσιν. ἀφ' οὗ, σὺν ᾧ, περὶ ὅν. Ἔστι δ' ὅτε καὶ μετὰ ὑποτακτικὸν εὐθὺς μετοχὴν ἐπάγομεν ὁμογενῆ καὶ ὁμοιόπτωτον καὶ ὁμοάριθμον, ἢ πλαγιασύντακτον κατὰ γενικὴν ἀεί. καὶ ἤτοι μόνην, ἢ ὀνόματι, ἢ ἐπὶ ῥήματι. οἷον, αἱροῦμαι ἀρετήν, ἣν παροῦσαν οὐδεὶς ἄν με ἀφέλοιτο. Ἐπαινῶ οὖν τὸν Σωκράτους, οὗ καθηγησαμένου, ἢ σπουδαίου γενομένου, πλεῖστοι ὤναντο τὰ εἰς ἀρετήν. Καὶ σὺν ἐπὶ ῥήματι, οὗ ἄριστα τὸν βίον διάγοντος. Μετοχὴν δὲ ἑτεροπροσωπικῶς, ὡς καὶ τοῖς κυρίοις καὶ προσηγορικοῖς, ἐπάγομεν ὧδε. ἐπαινῶ Σωκράτην, ὃν ἀρετῆς ἐν αὐτῷ οὔσης πλείας, πολλοὶ μιμησάμενοι ἐπαίδευσαν περὶ τὰ καλά. Ἔτι τὸ ὑποτακτικὸν πολλάκις, οὐ πρὸς ἣν πτῶσιν ἀπαιτεῖ τὸ ἐπαγόμενον ῥῆμα, ἀποδίδοται, ἀλλὰ πρὸς ἣν τὸ ἡγούμενον. ἀττικὸν δὲ τὸ τοιοῦτο. χρῶμαι οἷς ἔχω βυβλίοις. καὶ ἀπολαύω ὧν ἔχω ἀγαθῶν. Ἔτι τὸ ὑποτακτικὸν ἤτοι μετὰ τοῦ πρὸς πληθυντικὸν ἑνικὸν ἀποδιδόμενον εὕρηται. οἷον, Ἀνθρώπους τίνυσθον, ὅστις κ' ἐπίορκον ὀμόσσῃ. ἤτοι δ' οὐ τὸ ἀνάπαλιν, μή τις Ἀχαιῶν ἐνθάδ' ἐπέλθῃ βουληφόρος οἵ τέ μοι αἰεὶ βουλὰς βουλεύουσι. Προσκείσθω δὲ καὶ λαμβάνειν ἔνθα ἂν οἷόν τε ᾖ ἀντὶ τοῦ ὑποτακτικοῦ τὸ προτακτικόν, καὶ ἀντὶ τοῦ ἑπομένου ῥήματος μετοχήν, τὴν αὐτὴν τοῦ λόγου φυλάττοντας ἔννοιαν. Εἶναι γε μὴν ὁμοιόπτωτα καὶ ὁμογενῆ, καὶ ὁμοιάριθμα τὰ μεταληφθέντα ἀλλήλοις τε, καὶ τοῖς ἡγουμένοις πτωτικοῖς δεῖ. Σωκράτης ὃς πολλὰ πεποίηκεν ἀγαθά. ὁ πολλὰ πεποιηκὼς ἀγαθά. Κἂν μὴ ᾖ δὲ τὸ ὑποτακτικὸν πρὸς τὸ ἑπόμενον ῥῆμα, μεταληπτέον τὸ σύστοιχον. ἢ συνώνυμόν τε, ἢ ὅμοιον ὧδε. Σωκράτους, οὗ λόγος ἐπ' ἀρετῇ πολύς, τοῦ μάλιστα δι' ἀρετὴν ἐπαινουμένου, τοῦ πολὺν ἐπ' ἀρετῇ λόγον ἔχοντος. Σωκράτει, ᾧ Πλάτων διδασκάλῳ ἐχρήσατο, τῷ διδάξαντι Πλάτωνα, ἢ καθηγησαμένῳ Πλάτωνος.

PROLEPSIS.

VBI etiam si per præsumptionem plurale uerbum præponatur, ad utramq; partem sequentem pertinens, nominatiuum oportet præcedere collectiue, ut αἰετοὶ διέπτησαν δύο, ὁ μὲν ἀπ' ἀνατολῶν, ὁ δὲ ἀπὸ δυσμῶν, *aquilæ uolauerunt duæ, una quidem ab Oriente, altera uerò ab*

Occidente. Quòd si uerbum ad distributas partes relatũ sequatur singulare, genitiuum oportet præcedere pluralẽ, δυοῖν ἀετῶν ὁ μὲν ἀπ' ἀνατολῶν ἔπτη, ὁ δὲ ἀπὸ δυσμῶν, duarum aquilarum altera quidem ab Oriente uolauit, altera uerò ab Occidente. Licet tamen etiam singulare nunc in singularia distribuere, nunc in pluralia, τὸ ἀνθρώπειον γένος, τῇ μὲν ἀγαθὸν, τῇ δὲ φαῦλον, humanum genus partim quidem bonũ, partim uerò malum. Et, τοῦ ἀνθρωπείου γένους οἱ μὲν ἀγαθοὶ, οἱ δὲ φαῦλοι, humani generis alij quidem boni, alij uerò mali. Et contrà, plurale nunc in pluralia, nunc in singularia, τῶν ἀνθρώπων οἱ μὲν ἀγαθοὶ, οἱ δὲ φαῦλοι, hominum alij quidem boni, alij uerò mali: δυοῖν ὀρνίθων, ὁ μὲν πτητικὸς, ὁ δὲ οὔ, duarum auium hæc quidem uolucris, illa uerò non. Si igitur rectus præcedat, ponatur in collectione uerbũ: si uerò genitiuus, in distributione, ut demonstratum est. Quòd si uelimus & collectionẽ & distributionem per obliquos enunciare, continuò necesse est participio uti obliqui casus loco uerbi, transitionemq; in diuersam personã facere, ut ἀετῶν, τοῦ μὲν ἀπ' ἀνατολῶν, τοῦ δὲ ἀπὸ δυσμῶν, ἴσον τὸ τάχος, aquilarum uolantium huius quidem ab Oriente, illius uerò ab Occidẽte, par uelocitas. Et per datiuum, ἀετοῖς διαπτᾶσι τῷ μὲν, τῷ δὲ, aquilis uolantibus, huic quidem, illi uerò. Et per accusatiuũ, ἀετοὺς διαπτάντας, τὸν μὲν, τὸν δὲ, aquilas uolantes, hanc quidem, illã uerò. Nam illud Homeri, ἄμφω δ' ἑζομένω γεραρώτερος ἦεν Ὀδυσσεὺς, ambo uerò sedentes uenerabilior erat Vlysses, solœcismi speciẽ habet. Cæterum, proprium est præpositiui neutri generis articuli, ut cum omnibus orationis partibus, atque adeò cum ipsa oratione cõiungatur materialiter, τὸ ἄνθρωπος, hæc dictio homo, τὸ γυνὴ, hæc dictio mulier, τὸ λέγω hoc uerbum dico, τὸ Σωκράτης διαλέγεται, hæc oratio, Socrates disputat. Itaque sic tanquam neutra erunt omnia, & indeclinabilia. Proinde articulum ὅς, si cum accusatiuo nominis implicetur, necesse est non ex præcedenti nomine solùm, uerùm etiam ex eo quod cum ipso coniunctũ sit, altero uerbo proferri. Ἄνδρα μοι ἔννεπε μοῦσα πολύτροπον ὃς μάλα πολλὰ πλάγχθη, Virum dic mihi Musa multorum mores scientẽ, qui multum errauit. est autem transitio à persona in personam. Quòd si rectus recto iungatur, ad eandem personam utrunque uerbum referetur, ἧκεν ἀνὴρ ὃς ἐπέστελλεν, uenit uir qui literas mittebat. Si uerò duo sint obliqui, uel ad alteram personam transitio fieri potest, ut τὸν ἄνθρωπον, ὃν ἐλεῶ, τρέφω, hominẽ cuius misereor, alo. uel per reciprocationẽ, ἐμαυ-

τὸν ὃν

τὸν ὃν φιλῶ θεραπεύω, *meipſum quem amo curo. Sed ſi unus caſus rectus ſit, alter obliquus, interdum etiam in nominatiuum tranſitio uerbi fiet à perſona in perſonam,* ἐπαινεῖ τοὺς Δαναοὺς ὅμηρος, ὃν τιμῶ. *laudat Danaos Homerus, quem honoro. Et rurſus,* τέθνηκε πάτροκλος ὃν ἐφίλει ὁ Ἀχιλλεύς. *interijt Patroclus quem amabat Achilles. Maxime tamẽ in obliquũ,* τιμῶ ὅμηρον, ὃς τοὺς Δαναοὺς ἐπαινεῖ, *honoro Homerũ, qui Danaos laudat. Cæterùm obliqui articuli* ὃς *ad rectos omniũ caſualium referuntur,* ὅμηρος οὗ, ᾧ, ὅν, *cuius, cui, quem. Et è contrario* ὃς *nominatiuo omnes aliorum caſus aptè iunguntur,* ὅμηρος ὃς τὴν Ἰλιάδα συνέγραψε, *Homerus qui Iliada cõſcripſit,* ὁμήρου ὃς, ὁμήρῳ ὃς, ὅμηρον ὃς, ὅμηρε ὃς. *Item ipſius* ὃς *obliqui, caſualium obliquis omnibus:* ὁμήρου οὗ, ᾧ, ὅν, *& in reliquis eodem modo. Et cum præpoſitionibus,* ἀφ' οὗ *à quo,* σὺν ᾧ *cum quo,* περὶ ὃν *circa quem. Interdum autem poſt ſubiunctiuum articulum ſtatim participium inferimus in eodem genere, caſu, & numero: uel conſtructione obliqua in genitiuo, eoq́; uel ſolo, uel cum nomine, uel aduerbio, ut* αἱροῦμαι ἀρετὴν ἣν παροῦσαν οὐδεὶς ἄν με ἀφέλοιτο, *amplector uirtutem, quam, ſi adſit, nemo mihi ademerit.* ἐπαινῶ τὸν φρόνιν Σωκράτους, οὗ καθηγησαμένου ἢ σπουδαίου γενόντος πλεῖστοι ὤναντο τὰ εἰς ἀρετήν. *laudo ingeniũ Socratis, quo præcipiẽte, uel uirtute prædito quamplurimi profecerunt in ſtudio uirtutis. Et cum aduerbio,* οὗ ἄριστα τὸν βίον διάγοντος, *quo optime uitã degente. Participium etiam tranſitiuè ſicut proprijs, & appellatiuis nominibus ſubiungimus, hoc modo.* ἐπαινῶ Σωκράτην ὃν ἀρετῆς ἐν αὐτῷ οὔσης τελείας πολλοὶ μιμησάμενοι, ἐπέδωκαν περὶ τὰ καλά. *laudo Socratem, quem, cùm eſſet in eo ſumma uirtus, multi imitati profecerunt circa honeſta. Præterea ſubiunctiuus articulus ſæpe non eo caſu quem poſtulat uerbum ſequens effertur, ſed quem poſtulat præcedens: idq́ue Atticũ eſt.* χρῶμαι οἷς ἔχω βιβλίοις, *utor ijs libris quos habeo. &,* ἀπολαύω ὧν ἔχω ἀγαθῶν, *fruor ijs bonis quæ habeo. Adhæc eſt ubi ſingularis numeri articulus ſubiunctiuus plurali reſpondens reperitur, ut* ἀνθρώπους τίνυσθον ὅστις κ' ἐπίορκον ὀμόσσῃ, *homines punitis quicũq; peierauerit. Interdum uerò contrà fit,* μήτις Ἀχαιῶν ἐνθάδ' ἐπέλθῃ βουληφόρος οἵ τί μοι αἰεὶ βουλὰς βουλεύουσι, *ne quis Græcorum huc accedat conſultus qui mihi ſemper dant conſilium. Adde quòd præpoſitiuus articulus pro ſubiunctiuo ubicunque commodè poteſt accipitur, & participium pro ſequente uerbo, oratinois ſeruata ſententia. Eſſe*

tamen eiusdem casus, generis, & numeri ea quæ sic transumuntur, tam inter se, quàm cum præcedentibus casualibus oportet. Σωκράτης ὃς πολλὰ πεποίηκεν ἀγαθά, ὁ πολλὰ πεποιηκὼς ἀγαθά, Socrates qui multa fecit bona, multa molitus bona. Quòd si subiunctiuus articulus ad sequens uerbum non referatur, transumendum est cognatum, siue synonymum aliquid, siue simile, hoc modo, Σωκράτους, οὗ λόγος ἐπ' ἀρετῇ πολύς, τοῦ μάλιστα δι' ἀρετὴν ἐπαινουμένου, τοῦ πολλὴν ἐπ' ἀρετῇ λόγον ἔχοντα. Socrates, cuius fama uirtutis multa, maximè propter uirtutem laudati, uel magnam uirtutis laudem habẽtis. Et, Σωκράτει ᾧ Πλάτων διδασκάλῳ ἐχρήσατο, τῷ διδάξαντι Πλάτωνα, ἢ καθηγησαμένῳ Πλάτωνος. Socrati, quo Plato doctore usus est, qui docuit Platonem, uel qui instituit Platonem.

EXPLANATIO.

DONATVS & Diomedes prolepsim figuram elocutionis, dicunt esse præsumptionẽ rerum ordine secutarum. Rufinianus etiã præsumptionẽ uel anticipationẽ nominat, cùm antè numerus redditur uerbis, quàm res uel personæ definiantur: ut apud Vergilium, Interea reges ingẽti mole Latinus Quadriiugo uehitur curru, bigis it Turnus in albis. Hæc figura quia articulis præpositiuis utitur ad totum in partes distribuendum, propterea hoc loco tractanda fuit. Priscianus libro XVII eodem ferè modo de hac scripsit quo Theodorus, ut appareat utrunque ex eodem hausisse fonte. Ἑνικὸν ἔσεται.) ῥῆμα δηλονότι. Ἔξεστι χμὴν καὶ τὸ ἑνικόν.) Sed eiusmodi singulare, quod significatione plurale sit. nam hac figura generalia in specialia, pluralia in singularia diuiduntur. Βουλομένοις δὲ καὶ τὴν ἄθροισιν.) Duo genera faciunt περιλήψεως, In altero partes nominatiuo casu efferuntur ἀμεταβάτως, de quo hactenus dictum est. In altero tam totum, quàm partes obliquo enunciantur, participio loco uerbi adhibito, μεταβατικῶς καὶ ἑτεροπροσωπικῶς: quia participium ad aliam personam, ad aliam uerbum sequens refertur. Est autem causa trãsitionis τὸ ἑτεροπροσωπικόν. Ἴσον τὸ τάχος.) subaudiendum uerbum ἐστί. Alia ratio est superioris constructionis, Σωκράτους διαλεγομένου Δίων γράφει. quæ licet sit ἑτεροπροσωπική, est tamẽ ἀμετάβατος, quia genitiuus absolutus est. Ἀετοῖς διαπτᾶσι, τῶν μὲν,) αἱ ἀνατολαὶ καταλείπονται, subaudi. Τῶν δέ.) αἱ δυσμαὶ καταλείπονται. aquilis uolãtibus ab hac Oriẽs relinquitur, ab illa Occidens. Ἀετοὺς διαπτάντας τὸν μέν.) ἔπεμψαν, uel ἀφῆκαν αἱ ἀνατολαί.

πλαί. Τὸν δέ.) αἰδομοὶ ἔσπεμψαν. Τὸ δὲ ὁμήρου.) *Iliad. γ. uerba sunt Antenoris ad Helenam de Menelao & Vlysse. Vitiosam prolepsim uult esse Theodorus: quia genitiuus debuit praecedere, & distributio nō fit in plures partes. Excusari tamē potest dialecto. est enim Atticismus, nominatiuus pro genitiuo* ἀμφοτέρων καθεζομένων, *ut illud de quo uisum est in solœcismo,* Νεστορίδαι δ' ὁ μὲν οὔτασ' Ἀτύμνιον ὀξέι δουρὶ Ἀντίλοχος, *& reliqua. Et,* Σύν τε δύ' ἐρχομένω, καί τε πρὸ ὁ τοῦ ἐνόησεν, ὅπως κέρδος ἔῃ. *Iliad. κ. pro* δυοῖν συνερχομένοιν. Ἴδιον δὲ τοῦ προτακτικοῦ οὐδετέρου.) *Hactenus egit de usu articulorum in prolepsi. nūc parat reliquū eorū usum docere, praecipuè articuli neutri generis* τὸ, *quē dicit omnibus partibus orationis, atq; adeò ipsi orationi posse praeponi* ὁρικῶς, *id est* ὁριστικῶς, *definiēdo scilicet materiam dictionum, uel orationis. Est autē materia dictionis, litera, syllaba, accentus, tēpus. Orationis uerò dictiones ipsae ex huiusmodi materia constantes. unde uulgò materiale significatum usurpant, ut cùm dicimus* τὸ τύπτω, *non ipsam rem uerbi, sed materiam supradictam intelligimus. Idem accidit, cùm dicimus* τὸ Σωκράτης διαλέγεται. *Atque hoc modo omnia iuncta articulo neutra fiunt & indeclinabilia, licet articulus ipse declinetur.* Ἔτι τὸ ὅς.) *Tres modos ponit constructionis* ὅς *articuli: primū ex recto & obliquo, secundum ex duobus rectis, & tertium ex duobus obliquis. In primo docet ipsum articulum* ὅς, *si accusatiuum sequatur, uel alium obliquum nominis, non solùm cum eo in genere & numero conuenire debere, sed etiam alteri uerbo cui iungitur ita seruire, ut in eo casu ponatur quem id uerbum postulat. Sed hoc in reliquis quoq; modis obseruatur. est autem hoc modo constructio transitiua, ut Odyss. α.* Ἄνδρα μοι ἔννεπε μοῦσα, *& reliqua. nam diuersorum uerborum* διαθέσεις *ad diuersas personas referuntur. Idem usuuenit, si rectus praecedat nominis, & obliquus eiusdem articuli sequatur, ad hunc modum,* ἐπαινεῖ τοὺς Δαναοὺς Ὅμηρος, ὃν τιμῶ, *de quo paulò pòst dicetur. pertinet enim ad huncprimū modum.* Ὀνόματος αἰτιατικῆς.) ἢ ἑτέρας πλαγίας τοῦ ὀνόματος. Εἰ δὲ εὐθεῖα συντάττοιτο εὐθείᾳ.) *.i.* εἰ δὲ εὐθεῖα τοῦ ὅς ἄρθρου συντάττοιτο εὐθείᾳ ὀνόματος προηγουμένου, ἀμφοτέρως σύνταξις γένοιτ' ἄν. Εἰ δὲ δύο πλάγιαι εἶεν.) μία μὲν τοῦ ὅς, ἑτέρα δὲ προηγουμένου ὀνόματος δηλονότι. Τὸν ἄνθρωπον ὃν ἐλεῶ τρέφω.) *Hîc transitio est, non quia uerba ad diuersas personas referantur, sed quia in utroq; transeatur à persona in personā, id est, quia utrūq; transitiuū sit.*

Εἰ δ' ἡ μὲν τῆς πλάσεως ἂν εὐθεῖα.) *Repetit primum modum, quem ſic componi docet, ut uel nomen ad quod refertur articulus, ſit caſus nominatiui, & articulus obliqui, ut* ἐπαινῶ τὸν Δαναοὺς Ὅμηρον, ὃν τιμῶ. *ubi tranſitio uerbi* τιμῶ *fit in Homerum, qui nominatiuo caſu effertur. uel ut nomen ſit obliqui caſus, & articulus nominatiui, tranſitioq́; uerbi in obliquum fiat nominis, quod dicit eſſe uſitatius, ut* τιμῶ Ὅμηρον ὃς τοὺς Δαναοὺς ἐπαινεῖ. Καὶ ἔτι αὐτοῦ ὅς.) *καὶ τὰ ἑξῆς.* καὶ ἔτι αἱ τοῦ ὅς. ἔστι δ' ὅτι καὶ μετὰ ἀποτακτικόν.) *ἀρθρον δηλονότι. Interdum (inquit) poſt articulum ſubiunctiuum participium adhibetur eiuſdem generis, caſus, & numeri cum articulo, qui uerbo ſequenti reſpondeat, & ab eo regatur, ſicut dictum eſt in primo eius cõſtructionis modo: ut* αἱροῦμαι τὴν ἀρίστην τὴν παροῦσαν, *& cætera. uel ita adhibetur participium, ut cum articulo quidem cõgruat in ſuprà dictis accidentibus, ſed utrunque abſolutum ſit à reliqua oratione, quod accidit ea conſtructione, quæ propria eſt participij, per genitiuum eius ſemper explicanda. Propterea dicit,* ἢ πλαγιοσυντακτὸν ἀεί, μετοχὴν δηλονότι. *tametſi manu ſcriptus codex non habebat* ἀεί: *ſed retineri poteſt, uel potius debet. quia hæc conſtructio præcipue* πλαγιασμὸς *dicitur, ſicut ſuprà monuimus. Exemplũ huiuſce rei eſt quod ſequitur,* ἐπαινῶ Σωκράτην τοῦ καθηγησαμένου πλεῖστοι ὤναντο τὰ εἰς ἀρετήν. ὤναντο τὰ εἰς τὴν ἀρετήν.) *Sic ſuprà cap.* περὶ τοῦ τρίτου. ὠνάμην ὁπόσα ἴδει τὸ ἀνδρός. Ἑτεροπροσώπως.) *id eſt* μεταβατικῶς *uariata perſona, ut ad aliam participiũ referatur, ad aliam* ὃς *articulus.* Πρὸς πληθυντικόν.) ὄνομα προηγούμενον δηλονότι. Ἑνικὸν ἀποδιδόμενον.) τὸ ἀποτακτικόν. Ἀνθρώπους τίνυσθον.) *Homerus Iliad.γ. loquẽte Agamemnone,* Ζεῦ πάτερ ἴδηθεν μεδέων κύδιστε, μέγιστε, Ἠέλιός θ' ὃς πάντ' ἐφορᾷς, καὶ πάντ' ἐπακούεις, Καὶ ποταμοί, καὶ γαῖα, καὶ οἳ ὑπένερθε καμόντας Ἀνθρώπους τίνυσθον, ὅτις κ' ἐπίορκον ὀμόσσῃ Ὑμεῖς μάρτυροι ἔστε, φυλάσσετε δ' ὅρκια πιστά. *id eſt, qui homines punitis, quicunq; peierauerit.* Ὅστις κε.) *id eſt,* ὅστις *ĩ ſingulari numero intulit, ad* ἀνθρώπους *pluralis numeri referens. Et è contrario,* μή τις Ἀχαιῶν ἐνθάδ' ἐπείχθῃ βουληφόροι οἵ τέ μοι αἰεί, *&c.*) οἵ τε *refertur ad* τις *antecedẽs. Idẽ uſuuenit in pronominibus relatiuis. Xenoph.ĩ* IIII. παιδείας, ὅστις δ' εἰς ἐνδόμενα πρὸς κατεσκεύασε, τούτους ὑμεῖς σκεψάμενοι τὸ ἱππικὸν ἐκπληρώσετε. *iunxit* ὅστις *&* τούτους. *Et rurſus in tertio,* Νομίζων ὅ, τι καλὸν κἀγαθὸν εἴη τὸ στράτευμα, τούτοις ἅπασιν αὐτὸς κεκοσμῆσθαι.

Καὶ

κἂν μὴ ᾖ δὲ τὸ ὑποτακτικὸν.) *Videtur subaudiendum* συντασσόμενον, *ut sit*, κἂν μὴ ᾖ δὲ συντασσόμενον, *id est, quòd si subiunctiuus articulus cum uerbo sequenti non construatur à priori, transumendum erit uel cognatum aliquid, ut* Σωκράτει ᾧ Πλάτων διδασκάλῳ ἐχρήσατο, *sic transferetur*, Σωκράτει τῷ διδάξαντι. *Sūt enim* σύστοιχα τὸ διδασκάλῳ, *&* τὸ διδάξαντι. *uel synonymum, ut* Σωκράτους ὁ λόγος ἐπ' ἀρετῇ πολύς. *&*, τοῦ μάλιστα δι' ἀρετὴν ἐπαινουμένου. *Synonyma sunt* ὁ λόγος ἐστὶ, *&* ὁ ἐπαινούμενος. *uel simile, ut* ὁ λόγος ἐπ' ἀρετῆς πολύς. τοῦ πολλὴν ἐπ' ἀρετῇ λόγον ἔχοντος. *Similia sunt* λόγος πολὺς, *&* λόγον πολλήν. Ἢ καθηγησαμένῳ Πλάτωνος.) μετάληψις συνώνυμος.

ΕΛΛΕΙΠΤΙΚΩΣ.

ΠΟΛΛΑΚΙΣ δὲ τὰ ὑποτακτικὰ, καὶ σὺν ἐλλείψει ἑτέρων πτωτικῶν κεῖται. ἥκει ὃς ἐμοὶ φίλος. φείδομαι ὧν φείδεσθαι ἄξιον. κοινὸν δὲ τὸ τοιοῦτο πάντων τῶν ἀναφορικῶν. Ἐλλειποπτωτεῖ δέ τοι καὶ τὰ προτακτικὰ, ἀλλὰ πρὸς γενικὴν, καὶ ἀφηγουμένην τὴν πτῶσιν συνεπιφέρονται νοουμένην. οἷον, λόγος μὲν οὗτος πρῶτος, δεύτερος δὲ, ὁ τῶν φιλοσόφων. Ἀποδίδοται δὲ καὶ τῷ τίς ἐρωτηματικῷ τὸ ὃς ὑποτακτικὸν μετὰ ῥήματος τοῦ αὐτοῦ τοῦ προηγουμένου, ἢ καὶ ἑτέρου τινός, τίς ἐποίησε τὴν ὀδυσσείαν; ὃς καὶ τὴν ἰλιάδα ἐποίησε. καὶ ἄνευ ῥήματος ἔξωθεν ἀπὸ κοινοῦ. τίς ἐποίησε τὴν ὀδυσσείαν; ὃς καὶ τὴν ἰλιάδα. ὅταν δὲ μεθ' ἑτέρου, μοναχῶς. τίς Κέρβερον ἐξ ᾅδου ἀνήγαγεν; ὃς καὶ τὸν ἐν Νεμέᾳ λέοντα ἀνεῖλε. καὶ σὺν προτακτικῷ δὲ ἄρθρῳ καὶ μετοχῇ γίνοιτ' ἂν ἡ ἀπόδοσις ὁμοίως. τίς ἐποίησε τὴν ὀδυσσείαν; ὁ καὶ τὴν ἰλιάδα ποιήσας. τίς ἀνήγαγε Κέρβερον; ὁ καὶ τὸν λέοντα ἀνελών.

DEFECTIVE.

SAEPE autem subiunctiui articuli etiam cum defectu aliorum casualium ponuntur. ἥκει ὃς ἐμοὶ φίλος, *uenit qui mihi est amicus.* φείδομαι ὧν φείδεσθαι ἄξιον, *parco quibus parcere dignum est. Sed hoc cōmune est omnium relatiuorum. Ponuntur autem sine casuali etiā præpositiui articuli, sed ad genitiuum & antecedentem casum simul referuntur subintellectum, ut* λόγος μὲν οὗτος πρῶτος, δεύτερος δὲ ὁ τῶν φιλοσόφων. *ratio quidem hæc prima, secunda uerò philosophorū. Respondet autem huic nomini* τίς *interrogatiuo* ὃς *subiunctiuus articulus cum uerbo eodem quod præcedit, uel alio quopiam, ut* τίς ἐποίησε τὴν ὀδυσσείαν; ὃς καὶ τὴν ἰλιάδα ἐποίησε. *quis fecit Odysseam? qui etiā Iliada fecit. Et sine uerbo extrinsecus à communi.* τίς ἐποίησε τὴν ὀ-

ὀδυσσείαν; ὃς καὶ τὴν ἰλιάδα. *quis fecit Odyssea? is qui & Iliada. Quando uerò cum alio uerbo respondet, id uno modo fit.* τίς κέρβερον ἐξ ἅδου ἀνήγαγεν; ὃς καὶ τὸν ἐν Νεμέᾳ λέοντα ἀνεῖλεν. *quis Cerberum ab inferis reduxit? is qui in Nemea leonem interemit. Sed per articulum præpositiuum, & participium, fieri potest etiã redditio similiter.* τίς ἐποίησε τὴν ὀδυσσείαν; ὁ καὶ τὴν ἰλιάδα ποιήσας. *quis fecit Odysseã? is qui etiã Iliada fecit.* τίς ἀνήγαγε κέρβερον; ὁ καὶ τὸν λέοντα ἀνελών. *quis reduxit Cerberum? is qui leonem etiam interemit.*

EXPLANATIO.

DOCET *articulum interdum construi* ἐλλειπτικῶς, *quod commune esse dicit* πάντων τῶν ἀναφορικῶν, *de quibus dictum est in nomine. ut* σοφοῖς ἐνέτυχον οἵοις οὐδείς, *pro* τοιούτοις, οἵοις. *Et subiunctiuum quidem ita ordinari docet* ἐλλειπτικῶς, *ut sine antecedente casuali ponatur, ut* ἧκεν ὅς ἐμοὶ φίλος. *Præpositiuum autẽ ita ut genitiuo à posteriori iunctus ad præcedentem casum referatur, ut* λόγος μὲν οὗτοσὶ πρῶτος, δεύτερος δὲ ὁ τῶν φιλοσόφων. Ἀποδίδοται καὶ τῷ τίς ἐρωτηματικῷ.) *Duobus modis ad* τίς *interrogatiuum responderi potest per articulum subiunctiuum: uno, cum uerbo antecedente in ipsa interrogatione, uel expresso, ut* τίς ἐποίησε τὴν ὀδυσσείαν; ὃς καὶ τὴν ἰλιάδα ἐποίησε. *uel subaudito, ut* τίς ἐποίησε τὴν ὀδυσσείαν; ὃς καὶ τὴν ἰλιάδα. *Altero modo cum alio uerbo ab eo quod præcessit: idq́; unica duntaxat ratione, nimirum uerbo semper expresso, ut* τίς κέρβερον ἐξ ἅδου ἀνήγαγεν; & *reliqua.* Καὶ σὺν προτακτικῷ δὲ ἄρθρῳ.) *Eadem responsio etiam per articulũ præpositiuum fieri potest* μεταληπτικῶς, *participio in uerbi locum substituendo.*

ΣΥΝΘΗΚΗ.

ΒΕΛΤΙΩΝ δὲ πολλάκις συνθήκη λόγου ἀποτελεῖται, τῶν ἄρθρων τοῖς ἰδίοις πτωτικοῖς μὴ συναπτομένων, ἀλλά τινος μεσοσυλλαβοῦντος ἑτέρου. οἷ, οἱ τὴν φροντίδα ἔχοντες. ἔνθα δὴ καὶ συμβαίνει ἐπ' ἀλλήλα ἄττα κεῖσθαι τὰ ἄρθρα. καὶ μὴ τὴν αὐτὴν σύνταξιν ἔχειν τοῖς ἰδίοις πτωτικοῖς, ἀλλ' ἀντίστροφον. τὸ γὰρ πρῶτον τῶν ἄρθρων αἰεὶ τοῦ δευτέρου τῶν πτωτικῶν γίνεται. λέγω δὲ περὶ δυοῖν ἢ καὶ πλειόνων. ὥστε κἂν τρία ἐπάλληλα ᾖ, τ' αὐτὸ ἂν περὶ δευτέρῳ πρὸς τὸ πρῶτον συμβαίνειν. ὡς τό γε πρῶτον καὶ δεύτερον ὁμοιοτακτεῖσθαι τοῖς ἰδίοις αὐτῶν πτωτικοῖς οὐδὲν ἂν κωλύοι. οἷ, οἱ τὴν τῶν ἁπάντων ἀνειληφότες φροντίδα. ἀλλὰ τὰ μὲν τοιαῦτα ἑτέρας ἐστὶ θεωρίας.

COMPO-

COMPOSITIO.

COMMODIOR autem plerũque orationis compoſitio efficitur, ſi articuli cum proprijs caſualibus non cõtinuentur, ſed aliud quidpiam interponatur, ut οἱ τὴν φροντίδα ἔχοντες, curam habentes. ubi protinus etiam contingit continuari ipſos articulos, neque eandem rationem ordinis ſeruare cum proprijs caſualibus, ſed conuerſam, ac contrariam. Nam primus articulus ſemper ſecũdi caſualis eſt. Loquor autẽ de duobus ſemper finem facientibus. Itaque ſi tres continuentur, idem ſecũdo ad primum contingit. Nam primum certe, & ſecundum ſimiliter ordinari cum ſuis ipſorum caſualibus nihil prohibet, ut οἱ τὴν τῶν ἁπάντων ἀνειληφότες φροντίδα, omnium ſuſcipiẽtes curam. Sed hæc ſunt alterius conſiderationis.

EXPLANATIO.

SI DVO continuẽtur articuli ſequentibus eorum caſualibus, non eodem ordine collocandi ſunt quo ipſa caſualia, ſed conuerſo ac cõtrario: ita ut prior articulus ſit caſualis poſterioris, poſterior prioris. Si uerò tres (quod raró fit) eadẽ omnino ſeruabitur ordinis cõuerſio, quod ad ultimum attinet. is enim erit primi caſualis. Nã quod ad reliquos attinet duos, etiã ſi in ijs magis recepta uideatur eadem cõuerſio, ut horũ poſterior priori, prior poſteriori reliquorum caſualium duorum reſpondeat; ut in exemplo οἱ τὴν τῶν ἁπάντων φροντίδα ἀνειληφότες: nihil tamen prohibet, quo minus etiam ſequi poſſint ſuorum caſualium ordinem. uel potius nihil prohibet, quo minus caſualia duo reliqua ordinem ſequantur ſuorum articulorũ. Eſt enim hypallage in oratione Theodori. Nam articulorũ certus & ſtabilis eſt ordo: caſualium uerò incertus, & inſtabilis. Hoc modo igitur etiam componentur, οἱ τὴν τῶν ἁπάντων ἀνειληφότες φροντίδα. Τὸ δὲ προθεῖν τῶν ἄρθρων.) δυοῖν πλειόνων δηλονότι, ut ipſe interpretatur, dicens, λέγω δὲ, & reliqua. In duobus articulis ſemper, ſed in tribus ſæpius quidem, non tamen ſemper, πρῶτον πλειόνων eſt ſecũdi caſualis. Τ' αὐτὸ ἂν τῷ δευτέρῳ.) πλειόνων τι δηλονότι πρὸς τὸ πρῶτον πτωτικόν. erit enim ſecundus articulus πλειόνων, qui tertio loco ponitur primi caſualis. ὡς τὸ γε πρῶτον καὶ δεύτερον.) Id eſt, ἐπειδὴ τό γε πρῶτον καὶ δεύτερον: quia quod ad primum & ſecũdum reliquos attinet, nihil prohibet, &c. quaſi dicat, obſeruatur in his etiam conuerſio ordinis, ſed nihil tamen prohibet, quo minus articuli & eorum caſualia eodem ordine collocentur. Licet igi-

tur dicere οἱ τὴν τῶν ἁπάντων ἀνειληφότες φροντίδα, uel οἱ τὴν τῶν ἁπάντων φροντίδα ἀνειληφότες. Sed hoc posterius uidetur magis receptū. Isocrates in Panathenaico, Κατὰ δὲ τὴν ἀλήθειαν γινομένας τῶν τὰ περὶ τὸν πόλεμον κάλλιστα ἀσκούντων. Xenoph. IIII. ἀπομν. ὁ μέγιστον φρονήσας ἐπὶ τῷ τὰς τῶν θεῶν μηχανὰς ἐξηγεῖσθαι. Raro tamen omnino continuantur tres articuli: frequentius enim ita loquuntur ut duos tantùm continuent, etiam si tres in eadem sententia inciderint, ad hunc modum, οἱ τὴν φροντίδα ἀνειληφότες τῶν ἁπάντων: uel οἱ τῶν ἁπάντων ἀνειληφότες τὴν φροντίδα. Thucydides libro primo, Καὶ κατὰ τὴν τῶν Φαιάκων προενοίκησιν τῆς Κερκύρας. Et rursus, Ἀναστάντες δὲ αὐτοὺς οἱ τῶν Ἀθηναίων ἐπιτεταγμένοι τὴν φυλακήν, & reliqua. Vel ita, ut singulis articulis sua iungant casualia. Thucydides eodem libro primo, Δεδιότες οἱ στρατηγοὶ τὴν περίρρησιν τῶν Ἀθηναίων. Ἀλλὰ τὰ μὲν τοιαῦτα.) Sed hæc non sunt huius loci, aut instituti nostri.

ΠΕΡΙ ἈΝΤΩΝΥΜΙΑΣ.

ἈΝΤΩΝΥΜΙΑ δὲ κατὰ τοὔνομα λέξις ἐστὶ λαμβανομένη ἀντὶ ὀνόματος. τῶν γὰρ ὀνομάτων πρώτου καὶ δευτέρου ἀμοιρούντων προσώπου, ἥδε πρόσεισι, δυναμένη πᾶν πρόσωπον παρέχειν τοῖς ῥήμασιν εἰς λόγου πλήρωσιν. ἐγὼ γράφω, σὺ γράφεις, ἐκεῖνος γράφει.

DE PRONOMINE.

PRONOMEN uerò, sicut uox indicat, est dictio quæ capitur pro nomine. Nam cùm nomen primæ & secundæ personæ sit expers, hæc pars succedit, quæ omnem personam uerbis sufficere potest ad orationem absoluendā. ἐγὼ γράφω, σὺ γράφεις, ἐκεῖνος γράφει. ego scribo, tu scribis, ille scribit.

EXPLANATIO.

ΤΩΝ γὰρ ὀνομάτων πρώτου καὶ δευτέρου ἀμοιρούντων προσώπου.) Hæc causa est cur inuentum sit pronomē, ut loco nominis in omni persona cum uerbo iungeretur, cùm nomē primæ & secundæ personæ expers, eatenus cum uerbo ordinari non posset. Itaque inuentū est authore Apollonio, ἵνα τὴν θέσιν τοῦ ὀνόματος, καὶ τάξιν τοῦ ῥήματος ἀνταναπληροῖ. A quo sic definitur, ut sit τὸ μετὰ δείξεως ἢ ἀναφορᾶς ἀντονομαζόμενον, ᾧ οὐ σύνεστι τὸ ἄρθρον. Postponitur autē uerbo ob id potissimùm, quod eius causa inuentum sit.

ΔΙΑΙΡΕΣΙΣ.

ΔΙΑΙΡΕΙ͂ΤΑΙ δὲ εἰς πρωτότυπον καὶ δεικτικὴν καὶ ὑποτακτικὴν, καὶ ὅσα ἄλλα διώρισται πρότερον. ἔστι δὲ καὶ ἡ μὲν ἀπλῆς. τοῦτο ἐμοί. ἡ δὲ ἐγκλιτική. τοῦτό μοι. καὶ αἱ μὲν αὐτοπαθεῖς εἰς τὸ ἰδιοπαθὲς ἐμαυτόν. αἱ δὲ ἑτεροπαθεῖς, οἷον ἐμέ.

DIVISIO.

DIVIDITVR autem pronomen in primitiuũ, demonstratiuum, & appositiuum, & cætera quæ suprà dicta sunt. Est præterea aliud perfectum, τοῦτο ἐμοί, hæc mihi. aliud inclinatum, τοῦτό μοι. Rursus quædam sua ac propria ui patientia, id est reciproca, ἐμαυτὸν meipsum. quædam aliena ui patientia, ut ἐμέ.

EXPLANATIO.

ΔΙΑΙΡΕΙ͂ΤΑΙ δέ.) *Libro primo sic diuisum est à Theodoro, ut aliud sit primitiuũ, ut ἐγώ, σύ, ὅς: aliud demonstratiuum, ut ὅδε, ἐκεῖνος: aliud relatiuum, siue ὑποτακτικὸν, id est appositiuum Prisciano: quia cæteris pronominibus omnis personæ adiungitur, καθὸ (ut inquit Apollonius) ὑποτάσσεται ἅπασι τοῖς ἀντωνυμικοῖς προσώποις, οὐκ ἐξαιρέτως ἀλλὰ ἐπὶ πλεῖον. est enim etiã ὅδε ὑποτακτικὸν, ad hũc modum, ὃ δ' ἐγώ, & ἡ δ' ἐγὼ ταῦτα ταῦτα. Aliud possessiuum, & idẽ deriuatiuũ, ut ἐμός, σός, ἑός, νωΐτερος, σφωΐτερος, ἡμέτερος, ὑμέτερος σφέτερος: aliud compositum, ut ἐμαυτοῦ, σεαυτοῦ, ἑαυτοῦ. Ἔστι δὲ καὶ ἡ μέν.) Nũc denuo pronomen diuidit in perfectũ uoce uidelicet, idemq́; ὀρθοτονούμενον, ut ἐμοί: & imperfectũ atque inclinatum, ut μοι. Quæ sic inter se differunt, ut perfecta πρὸς ἀντιδιαστολὴν sumantur, ut ἔδωκας ἐμοί, καὶ οὐκ ἄλλῳ. Inclinata uerò siue imperfecta ponãtur absolute, ut ἔδωκάς μοι. In hanc sententiam Priscianus lib. XVII tradit ex demõstratiuis pronominibus apud Græcos alia esse absoluta, quæ nõ egent alterius adiũctione personæ, & eadem esse ἐγκλιτικά, ut εἶδέ με, ἐλάλησέ μοι. Alia discretiua, quæ adiunctionem aliarum personarum desiderant, quæ & ὀρθοτονούμενα dicuntur, ut εἶδεν ἐμὲ, οὐκ ἐκεῖνον. Tametsi non semper exprimuntur aliæ personæ, sed subintelliguntur, ut εἶδεν ἐμέ, σὲ λέγω. subauditur enim καὶ οὐκ ἄλλον. Apollonius lib. β. cap. duplicem similiter demõstrationem esse scribit, & unã fieri absoluta prolatione, ut ἔτυψέ με. esse enim manifestam demõstrationem, sed remissam, & citra comparationem: alteram esse discretiuã. i. ἀντιδιασταλτικὴν, ut ἐμὲ αὐτὸν ἔτυψε. constat enim sic intendi demonstrationem,*

non aliter quàm in qualitate accidit. Nam λευκὸς absolutam significat qualitatem. λευκότερος uerò intentionem & incrementum eiusdem qualitatis, quæ ad aliam personam per comparationem extendatur. Placet autẽ eidem Apollonio, ut pronomina ὀρθοτονούμενα uerbis præponãtur hoc modo, ἐμοὶ ἐλάλησας. σὲ εἶδον. Videtur enim ipsi ἡ συνταξις ἀναστρέφεσθαι, si uerbum sequantur. Καὶ αἱ μὲν αὐτοπαθεῖς.) *ἀντωνυμίαι δηλονότι. Alia sunt sui, ut ita dicã, passiua, quibus utimur ubi eadem persona agit & patitur. Talia sunt tria composita pronomina, ἐμαυτοῦ, σεαυτοῦ, ἑαυτοῦ. Alia sunt ἑτεροπαθῆ, & ea simplicia, quibus utimur extra reciprocationem, nimirum cum alia persona agit, alia patitur, ut φιλῶ σε. φιλεῖς με.*

ΠΡΩΤΟΤΥΠΟΙ.

ΤΩΝ μὲν οὖν πρωτοτύπων αἱ εὐθεῖαι πρὸς ἀντιδιαστολὴν αἰεὶ ἑτέρων λαμβάνονται. ἡμεῖς εἴπομεν καὶ οὐχ ἕτεροι. ἐγὼ γέγραφα καὶ οὐχ ἕτερός τις. αἱ δὲ πλάγιαι, ἣν μὲν ὀρθοτονῶνται, καὶ αὗται δὴ πρόσωπα διαστέλλουσιν. ἐμοῦ ἤκουσας καὶ οὐκ ἄλλου. ἢν δὲ τὸ ἀρκτικὸν ἀποβάλωσι φωνῆεν, ἀπολύτως λέγονται ἐγκλινόμεναι. ἤκουσάς μου. καὶ ἔδωκάς μοι. καὶ εὔφρανάς με. πάντῃ δὲ αὗταί τε, καὶ αἱ καλούμεναι δεικτικαὶ καὶ ἀναφορικαί, οὐκ ἐπιδέχονται ἄρθρον.

PRIMITIVA.

PRIMITIVORVM autem nominatiui semper ad aliarũ personarum differentiam accipiuntur. ἡμεῖς εἴπομεν καὶ οὐχ ἕτεροι, nos diximus, non alij. ἐγὼ γέγραφα, καὶ οὐχ ἕτερός τις, ego scripsi, non alius. Cæterùm obliqui si quidem rectum ac naturalem habeãt tonum, etiam ipsi personas distinguunt. ἐμοῦ ἤκουσας, καὶ οὐκ ἄλλου, me audiuisti, non alium. Si uerò primam amittant uocalem, absolute proferuntur inclinati. ἤκουσάς μου, audiuisti me, & ἔδωκάς μοι, dedisti mihi, & εὔφρανάς με, uoluptate affecisti me. Hæc omnino, & quæ uocantur demonstratiua & relatiua non admittunt articulum.

EXPLANATIO.

ΤΩΝ μὲν οὖν πρωτοτύπων.) *duorum scilicet* ἐγὼ & σύ, *non* ὅς *tertiæ personæ.* Αἱ δὲ πλάγιαι.) τῶν πρωτοτύπων δηλονότι. Ἢν μὲν ὀρθοτονῶνται.) *Sicut fit dum sunt, ut suprà dixit,* ἐντελεῖς. *rectum enim tonum habẽt non inclinatũ, ut* ἐμοῦ, ἐμοί, ἐμέ. *Nam* ὀρθοτονεῖσθαι *dicũtur proprie, ut author est Ioãnes Grãmaticus Charax,* ὅτι τὸν ἀνάλογον φυσικὸν τόνον φυλάττουσι, ἐγκλίνεσθαι δέ, ὅτι τὸν τόνον ἀναβιβάζουσι τῇ

περὶ αὐτὴν λέξιν, ἀπὸ μεταφορᾶς τῶν ἐγκλινόντων εὐθὺ τὰ ὀπίσω τὰ σώματα αὐτῶν. Ἀπολύτως λέγονται.) *id est, sunt absoluta, nullam distinctionem significantia, siue nullam alterius personæ adiunctionem desiderantia.*

ΠΑΡΑ΄ΓΩΓΟΙ.

ΤΩ͂Ν μέντοι παραγώγων τὰ ἄρθρα προτίθεται, ὥσπερ καὶ τῶν ἐπιθέτων δὴ καὶ τῶν ὀνομάτων. ταὐτὸν γάρ πως ἐκείνοις δύναται, ὅλως τε σύνταξιν ἔχουσιν, ἣν τὰ ἐπίθετα καὶ αἱ μετοχαὶ πρὸς τὰ κύριά τε, καὶ προσηγορικά. ὁμοιογενῶς δὲ, καὶ ὁμοιοπτώτως, καὶ ὁμοαρίθμως τοῖς κυρίοις τε, καὶ προσηγορικοῖς συντάσσονται. ὁ ἐμὸς οἶκος, ἡ ἐμὴ οἰκία, τὸ ἐμὸν οἴκημα. ὁ ἡμέτερος πατὴρ, ἡ ἡμετέρα μήτηρ. τὸ ἡμέτερον τέκνον. Ἀνάγκη δὲ ταῖς κτητικαῖς, ταῖς γε ῥήμασι πρώτου, ἢ δευτέρου προσώπου συνταττομέναις, τὰς πρωτοτύπους συντάττεσθαι, καθάπερ καὶ τοῖς ὀνόμασιν. οἷον, σὺ ὁ ἐμὸς παῖς μανθάνεις, ἐγὼ δὲ ὁ σὸς γε πατὴρ διδάσκω. ὥσπερ σὺ μὲν ὁ Πλάτων διδάσκῃ, ἐγὼ δὲ ὁ Σωκράτης διδάσκω. Ἔτι αἱ μὲν τοῦ πρώτου καὶ δευτέρου προσώπου κτητικαὶ, τοῖς ἔξωθεν δὲ μάλα προσώποις συνάπτονται. οἷον, ὁ ἐμὸς παῖς σὲ ἢ ἐκεῖνον φιλεῖ. αἱ δὲ τοῦ τρίτου, δίχα τοῦ ἑτέρου τὸν κεκτημένον δηλοῦντος αὐτὸν, συνταχθῆναι πρὸς ἕτερον πρόσωπον οὐκ ἐθέλουσι. σολοικισμὸς γὰρ τὸ φάναι ὁ σφέτερος παῖς φιλεῖ ἐμέ. καὶ οὕτως ὁ σφέτερος αὐτῶν παῖς ῥητέον, ἢ ὁ παῖς αὐτῶν, ἄνευ τοῦ κτητικοῦ.

DERIVATIVA.

S E D deritatiuis sic articuli præponuntur, ut adiectiuis nominibus. Idem enim ferè cum illis pollent, eandemq; omnino constructionẽ habent, quã tum adiectiua, tum participia cum nominibus proprijs & appellatiuis. Nam in eodem genere, casu & numero cum proprijs & appellatiuis construuntur. ὁ ἐμὸς οἶκος, *mea domus,* ἡ ἐμὴ οἰκία, *mea familia,* τὸ ἐμὸν οἴκημα, *meum domicilium,* ὁ ἡμέτερος πατὴρ, *noster pater,* ἡ ἡμετέρα μήτηρ, *nostra mater,* τὸ ἡμέτερον τέκνον, *noster filius. Necesse est autem possessiuis, quæ uerbo primæ uel secundæ personæ cõiunguntur, primitiua etiam coniungi, sicut ipsis quoq; nominibus, ut* σὺ ὁ ἐμὸς παῖς μανθάνεις, ἐγὼ δὲ ὁ σὸς γε πατὴρ διδάσκω. *tu filius meus discis, ego uerò tuus pater doceo: quemadmodũ* σὺ μὲν ὁ Πλάτων διδάσκῃ, ἐγὼ δὲ ὁ Σωκράτης διδάσκω, *tu quidem Plato doceris, ego uerò Socrates doceo. Præterea primæ & secũdæ personæ possessiua cum assumptis extrinsecus personis plurimũ coniungũtur, ut* ὁ ἐμὸς παῖς σὲ, ἢ ἐκεῖ-

τον φιλεῖ, *meus filius te uel illum diligit. Tertiæ uerò sine dictione alia quæ possessorem significet, cum alia persona coniungi nolunt. Solœcismus enim est, si dicas,* ὁ σφέτερος παῖς φιλεῖ ἐμέ, *suus filius diligit me. Itaque dicendum est,* ὁ σφέτερος αὐτῶν παῖς, *suus ipsorum filius: uel,* ὁ παῖς αὐτῶν, *filius ipsorum, sine possessiuo.*

EXPLANATIO.

ὭΣΠΕΡ καὶ τῶν ἰδιωτικῶν δὴ καὶ τῶν ὀνομάτων.) *Subaudi* πρόσεστι. τὰ ἰδιωτικὰ τῶν ὀνομάτων, *trita Græcis constructio.* Ἀνάγκη δὲ ταῖς κτητικαῖς.) *Pronomina possessiua, siue deriuatiua, primis uel secundis personis uerborum iungi nō possunt sine primitiuis, ut* σὺ ὁ ἐμὸς παῖς μανθάνεις: *quemadmodum etiam nominibus accidit, ut* σὺ μὲν ὁ Πλάτων διδάσκεις, ἐγὼ δὲ ὁ Σωκράτης διδάσκω. *Nam* Σολοικοφανὲς *fuerit, si quis dicat,* ὁ Σωκράτης διδάσκω, *sicut dictum est suprà: uel* ὁ ἐμὸς παῖς μανθάνεις. Αἱ δὲ τοῦ τρίτου δίχα τοῦ ἑτέρου.) *Possessiua tertiæ personæ sunt* ἑὸς *&* σφέτερος. *Hæc cum alia persona non construuntur, possessionis scilicet, nisi iuncta alteri pronomini quod possessoris personam significet. Solœcismus enim est, si dicas,* ὁ σφέτερος παῖς φιλεῖ ἐμέ. *sed dicendum est,* ὁ σφέτερος αὐτῶν παῖς φιλεῖ ἐμέ: *uel sine possessiuo,* ὁ παῖς αὐτῶν φιλεῖ ἐμέ. σφέτερος *proprie dicitur de pluribus possessoribus,* ἑὸς *uerò de uno. tametsi etiam de uno possessore interdum* σφέτερος *dicitur. Aristoteles in quarto Politicorum de tyrannide loquens,* ἥτις ἀνυπεύθυνος ἄρχει τῶν ὁμοίων, καὶ βελτιόνων πάντων, πρὸς τὸ σφέτερον αὐτοῦ συμφέρον. *Et sine alio pronomine. Thucydides,* Ἐχώρει τε πρὸς τοὺς βαρβάρους αὐτούς, καὶ πρὸς τοὺς σφετέρους συμμάχους. *Rursus libro primo,* Ἐπειδὴ δὲ κατεδίωξαν τοὺς Κερκυραίους οἱ Κορίνθιοι, ἐς τὴν γῆν πρὸς τὰ ναυάγια καὶ τοὺς νεκροὺς τοὺς σφετέρους ἐτράποντο. *Et paulò pòst,* Δεδιότες ὅπερ ἐγένετο, μὴ κινηθῶσιν οἱ Κερκυραῖοι, καὶ αἱ σφέτεραι δέκα νῆες ὀλίγαι ἀμύνειν ὦσι.

ἈΝΤΙΜΕΤΆΒΑΣΙΣ.

ΚΑΤᾺ μὲν τοί γε ἀντιμετάβασιν οὐκ ἔχει συντάξεως τὸ σφέτερον μόνον, ὡς καὶ τὰ τοῦ πρώτου καὶ δευτέρου προσώπου. καλῶ δὲ ἀντιμετάβασιν, ἵνα ἑκατέρωθεν ἰδιωτικὴ ἀπὸ μεταβάσεως θεωρῆται ῥήματος. οἷ, διὸ ταῖς τε οὖν σφετέροις ἰδίᾳ κυροῦται. καὶ τοῖς θεοῖς εὔχομαι πᾶσι καὶ πάσαις, ὅσην εὔνοιαν ἔχων ἐγὼ διατελῶ τῇ τε πόλει, καὶ πᾶσιν ὑμῖν, τοσαύτην ὑπάρξαι μοι παρ' ὑμῶν. Ἔτι αἱ κτητικαὶ ὡς ἁπλῶς εἰπεῖν, πρὸς τὰ ἔχοντα, οὐ πρὸς τὰ ἐχόμενα. οἷον, τὸ φῶς τῶν ἐμῶν ὀφθαλμῶν.

ὀφθαλμῶν. ἐνίοτε μὲν τοι καὶ πρὸς τὰ ἐχόμενα. τὸ ἐμὸν φῶς τῶν ὀφθαλμῶν. ὅμοιον δὲ καὶ τὸ, Ἔγνως Ἐννοσίγαιε ἐμὴν ἐνὶ στήθεσι βουλήν.

RETRANSITIO.

IN retransitione autē recta erit constructio, si σφέτερον tantùm dicas, sicut etiam in pronominibus primæ & secundæ personæ accidit. Voco autem retransitionem, ubi utrinque in diuersam partem transitio spectatur uerbi, ut δέονταί σου τοῖς σφετέροις ἐπικουρῆσαι, rogant te suis auxilieris. Et, τοῖς θεοῖς εὔχομαι πᾶσι καὶ πάσαις, ὅσην εὔνοιαν ἔχων ἐγὼ διατελῶ τῇ τε πόλει καὶ πᾶσιν ὑμῖν, τοσαύτην ὑπάρξαί μοι παρ' ὑμῶν. deos deasq; precor omnes, ut quantam beneuolētiam ego ciuitati, & uobis omnibus præsto, tāta mihi à uobis præstetur. Possessiua etiam, ut simpliciter dicam, cū ijs cōstruntur quæ possident, non quæ possidentur, ut τὸ φῶς ἐμῶν ὀφθαλμῶν, lumen meorum oculorū. Interdum tamen cū ijs quæ possidentur, τὸ ἐμὸν φῶς τῶν ὀφθαλμῶν, meum lumen oculorum. Simile autem etiam illud est, Ἔγνως Ἐννοσίγαιε ἐμὴν ἐνὶ στήθεσι βουλήν, nosti Neptune meum in pectoribus cōsilium.

EXPLANATIO.

ἈΝΤΙΜΕΤΆΒΑΣΙΝ.) *Retransitionem uertit Priscianus, in qua scilicet prius uerbum in se, non suam, sed secundi uerbi trāsitionem retorquet: uel (ut dicit Theodorus) in qua utrinque in diuersam partem transitio uerbi fit, ut in exemplo δέονταί σου τοῖς σφετέροις ἐπικουρῆσαι. Nam in priore uerbo transitio fit à tertia persona in secundam, & in posteriore rursus à secunda in tertiam retorquetur.* Ὃς καὶ τὰ τοῦ πρώτου, καὶ δευτέρου προσώπου.) *Subaudi μόνα, sicut etiā primæ personæ possessiua, ut ἐμὸς, νωΐτερος & ἡμέτερος: & secūde σὸς, σφωΐτερος, & ὑμέτερος sola ponuntur, siue ἐν ἀντιμεταβάσει, ut δέομαί σου τῷ ἐμῷ παιδὶ ἐπικουρῆσαι, siue extra ἀντιμετάβασιν, ut ὁ ἐμὸς παῖς φιλεῖ σε. Et primitiua, ut apud Demosthe. περὶ στεφάνου, Εὔχομαι ὅσην εὔνοιαν ἔχων ἐγὼ διατελῶ, & reliqua. Est enim ἀντιμετάβασις à prima persona in secundam, rursusq; à secūda in primā, non minus quàm quod dictū est, δέομαί σου ἐπικουρῆσαί μοι.* Οὐ πρὸς τὰ ἐχόμενα.) *Subaudiēdum est συντάττονται, uel συμφέρονται, id est possessiua pronomina referenda sunt non ad possessionem, sed ad possessorem, ut cum illo eodem casu, genere, & numero construantur, ut τὸ φῶς τῶν ἐμῶν ὀφθαλμῶν. hîc possessio est τὸ φῶς: possessoris autem loco οἱ ὀφθαλ-*

μοὶ, cui nomini iungitur possessiuum primæ personæ, ita ut cum illo cõueniat in dictis accidentibus.

ΔΙΑΦΟΡΆ.

ΔΙΑΦΈΡΕΙ δὲ τὰ περὶ τὴν σύνταξιν ἡ παράγωγος ἀντωνυμία τῆς πρωτοτύπου. ἡ μὲν γὰρ πρωτότυπος συντάσσεται ῥήματι καὶ ὀνόματι καὶ μετοχῇ. παῖδα δέ μοι λύσατε φίλην. καὶ μὲν μοῦ βουλέων ξύνιον ἀέκοντος ἐμεῖο. καὶ τ' αὐτοπροσωπικῶς τε, καὶ ἑτεροπροσωπικῶς. ἐκεῖνος τῆς ἀρχῆς λαβόμενος παρ' οὐδὲν ἦγε τοὺς ἄλλους. ὁ δὲ μέγιστος περὶ αὐτὸν συνειλεγμένης δυνάμεως ᾔει ἐπὶ τοὺς πολεμίους. τοιοῦτον δὲ καὶ τὸ Δημοσθένους. κατασκευάσας γραφὴν οὐκ ἐπ' ἐμὲ, ἀλλ' ἐπὶ τὸν θεῖόν μου. ἡ δὲ παράγωγος ὀνόμασι μόνοις. τίσειαν Δαναοὶ ἐμὰ δάκρυα.

DIFFERENTIA.

DIFFERT autem constructione deriuatiuum pronomẽ à primitiuo, quòd scilicet primitiuum iungitur uerbo, nomini, & participio. ut παῖδα δέ μοι λύσατε φίλην, *filiam autem mihi soluite charam.* καὶ μὲν μοῦ βουλέων ξύνιον ἀέκοντος ἐμεῖο, *& quidem mea consilia intellexerunt inuito me. idq; tum in eadem persona, tum in diuersa,* ἐκεῖνος τῆς ἀρχῆς λαβόμενος παρ' οὐδὲν ἦγε τοὺς ἄλλους, *ille imperium nactus, pro nihilo ducebat alios.* ὁ δὲ μέγιστος περὶ αὐτὸν συνειλεγμένης δυνάμεως ᾔει τοὺς πολεμίους, *hic uerò maxima circa se collecta manu ibat in hostes. cuiusmodi est etiam illud Demosthenis,* κατασκευάσας γραφὴν οὐκ ἐπ' ἐμὲ, ἀλλ' ἐπὶ τὸν θεῖόν μου: *cum instruxisset accusationem non in me, sed in auunculum meum. Deriuatiuum autẽ nominibus solis,* τίσειαν Δαναοὶ ἐμὰ δάκρυα, *luant Danai meas lachrymas.*

EXPLANATIO.

ΠΑΙ͂ΔΑ Α΄ μοι λύσατε.) *Homerus Iliad. α. Hîc primitiuum* μοι *iungitur cum uerbo* λύσατε ἑτεροπροσωπικῶς. i. μεταβατικῶς. Καὶ μὲν μοῦ βουλέων.) *In hoc uersu* μοῦ *pro* μου *Doricè iungitur cum nomine* βουλέων *pro* βουλῶν, *&* ἐμεῖο *rursus pro* ἐμοῦ *Ionicè cum* ἀέκοντος *participio* τ' αὐτοπροσωπικῶς. i. ἀμεταβάτως. Ἐκεῖνος τῆς ἀρχῆς λαβόμενος.) γραφ. λαμβανόμενος. *Theodorus libro primo tria omnino numerat primitiua pronomina,* ἐγώ, σύ, ὅς, *à quibus scilicet possessiua deriuentur, quæ ob id dicuntur* παράγωγα: *sed ab hoc numero tamen non excluduntur* ἐκεῖνος *&* αὐτός, *quia aliunde non deriuantur.* Ἐκεῖνος λαβόμενος τ' αὐτοπροσωπικῶς *dicitur, sed* περὶ αὐτὸν συνειλεγμένης, ἑτεροπροσωπικῶς. *Et in loco Demosthenis ex oratione* κατ' Ἀνδροτίωνος,

ἴδιος, κατασκευάζεις ἐνθ' ἐμέ, item ἐπιρρηματικῶς. Ἤ ἵνα τοῦ πολεμίους.) hic exemplaria non consentiunt. nam Aldinum post nomen πολεμίους, repetit superiora ex Homero, καὶ μὲν μὲν βουλίων εὔνιον, quo cum manu scriptus codex congruit reliquis omnibus discrepātibus. Ἢ δὲ παράγωγος.) Subaudi συντάσσεται. Τίσειαν Δαναοί.) Verba sunt Chrysæ sacerdotis libro primo Iliad. Τίσειαν Δαναοὶ ἐμὰ δάκρυα σοῖσι βέλεσι. quo in uersu duplex est exemplum, ἐμὰ δάκρυα, & σοῖσι βέλεσι. postea quidam Aldini codices habent χρῆται ἀσιδεῖν ἐμοὶ συνιόντα εἰς τ' αὐτὸ ὡς πεποιηκότι ταῦτα εἰς ἀπῶνα κατέστησαν, quæ plane suo loco mota sunt: pertinent enim ad supradictum locum Demosthenis.

ΑΥΤΟΠΑΘΕΙΑ.

ΕΠ' αὐτοπαθείας χωλὸν, ὅτ' οὖν πρωτοτύπῳ, ὅταν τὸ αὐτὸ πρόσωπον ἐνεργῇ τι καὶ πάσχῃ, ὅτ' οὖν παραγώγῳ χρώμεθα, ἀλλὰ δὶς συνθέτοις. ἑαυτοῖς βοηθοῦμεν. καὶ ὅρα σαυτόν.

RECIPROCATIO.

CAETERVM in reciprocatione, cùm eadem persona agit & patitur, neque primitiuo, neque deriuatiuo utimur, sed compositis. ut ἑαυτοῖς βοηθοῦμεν, nobisipsis auxiliamur, & ὅρα σαυτόν, uide teipsum.

EXPLANATIO.

ΕΠ' αὐτοπαθείας.) Docet neque primitiuis, neque possessiuis locū esse in reciprocatione, sed solis cōpositis tribus ἐμαυτοῦ, σεαυτοῦ, ἑαυτοῦ. Est autem αὐτοπάθεια sui passio à Prisciano dicta, cum eadē persona agit & patitur, ut ἑαυτοῖς βοηθοῦμεν, id est ἡμῖν αὐτοῖς nobisipsis. Budæus tamen οὗ, οἷ, ἕ, etiam αὐτοπαθῶς poni exemplū confirmat pro ἑαυτοῦ, ἑαυτῷ, ἑαυτόν: καὶ μὴ ἀπαθῶς pro αὐτοῦ, αὐτῷ, αὐτόν, & σφᾶς pro αὐτούς, & σφίσιν pro αὐτοῖς. Et contrà σφῶν ἕνεκα propter se, & σφᾶς pro ἑαυτούς, & σφᾶς αὐτοὺς pro ἑαυτούς, & τὰ αὐτοῦ, & τὰ ἴδια ἑαυτοῦ, & τὰ σφῶν sua, & τὰ ἐμαυτοῦ, τὰ σαυτοῦ, τὰ ἑαυτοῦ, mea, tua, sua. Non solùm enim cum eadē persona agit & patitur, utuntur compositis: sed etiam cum à possessore in possessionem fit transitus, ut τὸν ἐμαυτοῦ οἶκον ὤνημαι, τὸν σαυτοῦ δοῦλον τύπτεις, τὸν ἑαυτοῦ υἱὸν παιδεύει. Homerus in reciprocatione simplicibus pronominibus semper usus est.

ΕΠΑΝΑΦΟΡΑ.

ΣΥΜΒΑΙΝΕΙ δὲ τῇ ἀντωνυμίᾳ καὶ ἐπαναφορὰ ἐν τρίτῳ προσώ-

πω, δι' ἧς πεσειλεγμένα ἄτῃα ὀνόματα σωὼ ἀναμνήσει ἀνθονομάζοιτ' ἄν, λη φθῆναί γε μὴ δυνάμενα ἔτι. Ζεὺς δ' ἐπεὶ οὖν Τρῶάς τε καὶ Ἕκτορα νηυσὶ πέλασσεν, τοὺς μὲν ἔα παρὰ τῇσι πόνον τ' ἐχέμεν καὶ ὀϊζὺν νωλεμέως, αὐτὸς δὲ πάλιν τρέπεν ὄσσε φαεινώ. εἰ γάρ τις ζεὺς πάλιν λέγοι καὶ οὐκ αὐτὸς, οὐ συνάξει ἀμφότερα πρὸς τὸν δία, ἀλλ' ἀρχὴν ὥσπερ λόγου ἑτέρου ποιήσεται. ἐγγὺς δὲ τούτου καὶ ὅ, συνῆρχε τῷ Κύρῳ αὐτὸν μᾶλλον φιλοῦσα. οὐ μόνον δὴ ἀντωνόμασται, καθάπερ καὶ ὧδε τῶν ἄλλων ἀντωνυμιῶν ὑπονοῆσαί ἐστιν, ἀλλὰ καὶ ἀναφέρεταί γε. ὅπερ ἐκ ὀνομάτων ἂν εἴη, ἀλλ' ἢ προσλαβόντων τὰ ἄρθρα.

RELATIO.

ACCIDIT autem pronomini etiam relatio in tertia persona, per quam prædicta nomina cum recordatione per pronomen referuntur, quæ sumi denuo non possunt. Ζεὺς δ' ἐπεὶ οὖν Τρῶάς τε καὶ Ἕκτορα νηυσὶ πέλασσεν τοὺς μὲν ἔα παρὰ τῇσι πόνον τ' ἐχέμεν καὶ ὀϊζὺν νωλεμέως, αὐτὸς δὲ πάλιν τρέπεν ὄσσε φαεινώ. *Iupiter uerò postquam Troianos & Hectora ad naues adegit, hos siuit apud eas laborem, ærumnamq; cōtinenter experiri, ipse autem reflexit micantes oculos. Si quis enim* ζεὺς *rursus dicat, non* αὐτὸς, *nō utrūque ad Iouem coniunctè referet, sed uelut diuersæ orationis principium faciet. Est autē huic finitimum etiam illud,* συνῆρχε τῷ Κύρῳ αὐτὸν μᾶλλον φιλοῦσα, *Cyro aderat eum magis amans. Non solùm igitur pro nomine ponitur, ut in cæteris pronominibus animaduertere licet, uerùm etiam relationis uim habet. quod in nominibus usuuenire non potest, nisi in ijs quæ assumpserint articulos.*

EXPLANATIO.

VNVM est pronomen relatiuum Græcis, idem ὑποταγματικὸν *dictum, scilicet* αὐτὸς: *sed* ὑποταγματικὸν *est in omnibus personis, ut suprà diximus, relatiuum autem in sola tertia.* Δι' ἧς πεσειλεγμένα ἄτῃα.) γρ. φ. πεσκαταλελειμμένα ἄτῃα. Ζεὺς δ' ὥδε.) *Initium est lib. Iliad.* ν. Εἰ γάρ τις ζεὺς πάλιν λέγοι.) *Si quis enim loco pronominis* αὐτὸς *iterum diceret* ζεὺς, *tali constructione non referret coniunctè utranque sententiam ad Iouem, sed tanquam initium faceret alterius orationis. In codice manu scripto & Aldino hæc nō legūtur,* τοὺς μὲν ἔα παρὰ τῇσι πόνον τ' ἐχέμεν καὶ ὀϊζὺν νωλεμέως, *tametsi sunt apud Homerum. Quare uerisimile est à Theodoro omissa fuisse, ut minime necessaria. Nam Apollonius etiam omisit lib.* β. *cap.* β. *apud*

apud quem legitur non συντάξει, sed συνάξει τοὺς δύο λόγους κατὰ τοῦ διός. Et Priscianus lib. XVII his præteritis ad hunc modũ uertit locũ Homeri. Iupiter postquam Troas & Hectora nauibus appulit, ipse reiecit oculos claros. Significat autẽ duos sensus de eadẽ re coniungi per pronomen relatiuum αὐτοῦ. per ipsum enim repetitio fit rei antecedentis, cùm ipsam, & nihil aliud intelligi uolumus, quod per aliã partẽ orationis fieri cõmodè non potest. Verbi gratia, ut rem planiore exẽplo demonstremus, si quis dicat, ὠνησάμην οἶκον, καὶ οἶκον δίδωμί σοι, dubitari possit, an de una eadémq; domo sit sermo. sin ὠνησάμην οἶκον, καὶ αὐτὸν δίδωμί σοι, dicat, perspicuum erit, de eadẽ domo sermonẽ esse. Ὑπάρχω τῷ κυρίῳ.) γράφ. τῷ κυρείῳ. Οὐ μόνον δὴ ἀντωνόμασται.) Nõ solũ igitur αὐτὸς pro nomine positum est, ut reliquis pronominibus usuuenit, sed etiã relationis uim habet. nã reliqua pronomina, utputa demõstratiua, uim habent nominum pro ijs quæ ponuntur cum demonstratione, quæ adhiberi ipsa possent in oratione, nisi demonstratione esset opus, sed sine relatione quam ipsa quoque nomina non significãt sine articulo. Hoc autem pronomen αὐτὸς præterquã quòd officio fungitur nominis, ut reliqua pronomina, præcipuo quodam iure etiam relationem sibi uẽdicat: ut pro ijs accipiatur nominibus, quæ iterari in oratione nõ possunt. Sciẽdum tamen est ex demõstratiuis οὗτος & ἐκεῖνος interdũ relatiua fieri.

ΔΕΙΚΤΙΚΑΊ.

ΟΥ καθάπερ δὴ αἱ ἀναφορικαὶ, οὕτω τοι καὶ αἱ δεικτικαὶ ἀντὶ προλεχθέντων ὀνομάτων λαμβάνονταί τινων, ἀλλ' ἀντὶ τῶν δεικτικῶς ἐξενεχθῆναι μὴ δυναμένων. Ἴδιον γέ τοι τῶν ἀντωνυμιῶν καὶ τὸ κατὰ διαφόρους φωνὰς διάφορα ποιεῖν πρόσωπα τρίτα. τὰ γὰρ δὴ ῥήματα κατὰ μίαν φωνὴν πλείοσι τρίτοις ἀνήκει προσώποις. λέγομεν γὰρ, ὅτι γράφει Σωκράτης, ἢ Καλλίας, ἢ ὁστισοῦν. οὐκ ἔτι δὲ καὶ ἐπὶ ἀντωνυμίας ὡσαύτως. σημειοῦται δὲ τὰ τῶν ἀντωνυμιῶν πρόσωπα οὐ μόνῃ τῇ τῶν παρόντων δείξει, ἀλλὰ καὶ τῇ ἀναφορᾷ καὶ ἀναπολήσει τῶν φθέντων. ὅθεν δὴ καὶ ὑπὸ Ἀριστάρχου εἴρηται, συζύγους εἶναι τοῖς προσώποις τὰς ἀντωνυμίας. δεῖται γὰρ ὁμοίως κατὰ πᾶν πρόσωπον ἤτοι ἐνδείξεως, ἢ ἀναφορᾶς, τῶν ῥημάτων ἐν τρίτῳ προσώπῳ ἀοριστούντων, εἰ μή τῳ ἐξαίρετόν τι, οἷον βροντᾷ, καὶ ἀστράπτει, καὶ ὕει. εἰ γὰρ θεὸν ὑπονοητέον, ὡς ταῦτ' ἐνεργοῦντα. ἐπεὶ τό γε τρίτον οὐ πάνυ τι δὴ ἐπὶ τούτων γε ὁρίζεται. καθόλου δὲ ὥσπερ τὰ ὀνόματα, οὕτω καὶ αἱ ἀντωνυμίαι τοῖς ῥήμασι κατὰ πτῶσιν ἑκάστην συντάσσονται. καὶ ταῖς μὲν εὐθείαις

ἀμεταβάτως. οἷον, οὗτος τρέχει. ταῖς δὲ πλαγίαις μεταβατικῶς. τούτου φείδομαι. τούτῳ χαρίζομαι. τοῦτον ἐπαινῶ. ἢν μὴ τὰ ῥήματα ἀπόλυτα ἄττα καὶ ἄσχετα ᾖ, οἷον ζῶ, καὶ πλουτῶ, καὶ ὑγιαίνω.

DEMONSTRATIVA.

VERVM non quemadmodum relatiua, sic etiam demonstratiua pro antecedẽtibus nominibus sumũtur, sed pro hisquæ demõstratiue proferri non possunt. Est autẽ proprium etiam pronominis, secundũ diuersas uoces diuersas ostẽdere personas tertias. Nam uerba una uoce pluribus etiã tertijs conueniunt personis. Dicimus itaque γράφει Σωκράτης ἢ Καλλίας, ἢ ὅστις οὖν. scribit Socrates uel Callias, uel quiuis alius. sed non idem etiam fit in pronomine. Definiuntur autem pronominum personæ, non sola præsentium demonstratione, sed etiam relatione & commemoratione absentium. Quare etiam ab Aristarcho dictum est, cognata esse personis pronomina. Definiuntur enim eodem modo in omni persona, uel demonstratione, uel relatione, cùm uerba in tertia persona infinita sint, nisi sicui præcipua quædã sit actio, ut βροντᾷ tonat, ἀστράπτει fulgurat, & ὕει pluit. Deus enim intelligẽdus est, qui hæc scilicet agit. nam tertia certe persona, ne in his quidem ualde finita est. Et in uniuersum ut nomina, sic etiam pronomina cum uerbis in omni casu construuntur. Et in rectis quidem casibus intransitiuè, ut οὗτος τρέχει, hic currit. In obliquis uerò transitiuè, τούτου φείδομαι, huius misereor, τούτῳ χαρίζομαι, huic gratificor, τοῦτον ἐπαινῶ, hunc laudo: nisi uerba absoluta sint ac solitaria, ut ζῶ uiuo, πλουτῶ diues sum, ὑγιαίνω ualeo.

EXPLANATIO.

ἼΔΙΟΝ γὰρ δὴ τῶν ἀντωνυμιῶν.) Proprium uerò est pronominis diuersis uocibus diuersas personas significare tertias, idq; definite, propter demonstrationem, quæ rem sub oculos ponit, uel relationem quæ in memoriã redigit. ut οὗτος personam significat tertiam finitã, quæ propius demonstratur. ἐκεῖνος etiã finita est personæ tertiæ, quæ longè demonstratur. Differunt enim hæc duo τῷ διαστήματι τῆς δείξεως. Cæterùm αὐτὸς relatiuum certam refert personam antecedentem. At tertiæ personæ uerborum infinitæ sunt. nam λέγει, γράφει, & similes non definitæ dicũtur de Socrate, uel Platone, uel alio quopiam: sed de quouis infinite. ὅθεν δὴ καὶ τῷ Ἀριστάρχῳ εἴρηται.) Itaque Aristarchus pronomina in personis coniugata dixit. de hac re Apollonius scribit libro secũdo, πῶς οὖν οὐκ εὐήθεις οἱ περὶ ἄβρωνα καταδραμόντες Ἀριστάρχου,

χυ, ὡς ἐ δέοντως φαμλὺ κατὰ πρόσωπα συζύγους τὰς ἀντωνυμίας. *Hoc autem propterea dixit Aristarchus, quia omne pronomen certam finitamq; personam significat, uel relatione, uel demonstratione, ut dictum est. ob quam similitudinem inter se* σύζυγα *dicuntur, cùm uerba hac ratione sint* ἀσύζυγα. *Nam prima quidē & secunda persona uerbi finita est: tertia uerò plane infinita. quod Apollonius eleganter expressit his uerbis,* ἐκεῖνο ἦν ἀντωνυμία, ἡ μετὰ δείξεως ἢ ἀναφορᾶς ἀντωνομαζόμενον, ᾧ οὐ σύνεστι τὸ ἄρθρον. ἰδίως γοῦν ἡ δεῖξις, καὶ ὁ ὁρισμὸς τῶν προσώπων ἄχρι τρίτου δῆλα. καὶ τὰ ἀναφερόμενα ὁρίζονται, καθ' ὃ τὰ πρόσωπα ἐγνώσθη. καὶ δεικνύμεναι, καθ' ὃ τὰ πρόσωπα ὑπ' ὄψιν ἐστί. καὶ τοῦτό ἐστιν ἡ συζυγία τῶν προσώπων. τὰ γὰρ ῥήματα ἀσύζυγα. ὁριζόμενα γὰρ κατὰ πρῶτον, καὶ δεύτερον, ἀοριστοῦται κατὰ τὸ τρίτον. τὸ ἀστράπτει, καὶ τῶν τοιούτων ἀπεσπασμένων. καθ' ὃ ἡ ἰδιωτικὴ ἐνέργεια ἐξαιρέτως τῷ δὲ ἀναπέμπεται. Εἰ μή τῳ ἐξαίρετόν τι.) *id est* εἰ μή τινι ῥήματι ἐξαίρετός τις ἐνέργεια συμβαίνει. *nisi si cui uerbo præcipuus contingat actus ad aliquē unum proprie pertinēs, ut* τὸ βροντᾷ, τὸ ἀστράπτει, *& cætera quæ exceptæ actionis uulgò dicuntur, propria sunt Dei. Itaque horum tertiæ personæ* βροντᾷ, ἀστράπτει *de solo Deo enunciantur, siue Ioue, ut uult Apollonius.* Ἐπὶ τοῦ τρίτου.) *Significat ne in his quidē uerbis satis per se finitam esse tertiam personam, sed eum, cui horū actio tribuitur.* Καθόλου δὲ ὥσπερ τὰ ὀνόματα.) *Superior ratio cōstructionis pronominum præcipua est: nunc docet communem, cum uerbis construi pronomina nominatiuo casu* ἀμεταβάτως: *obliquis uerò casibus* μεταβατικῶς *sicut nomina.* Ἢν μὴ τὰ ῥήματα ἀπόλυτα ἅπτα καὶ ἄσχετα.) *Nisi absoluta & abstracta ab obliquis casibus uerba sint. Sic diuus Dionysius iunxit,* ἄσχετον καὶ ἀπόλυτον ἔκστασιν *dicēs, mentis abstractionē ab omnibus cōcretis.*

ΔΙΑΚΡΙΤΙΚΟΝ.

ΠΡΟΣΤΙΘΕΜΕΝ δὲ τὴν εὐθεῖαν τοῖς ῥήμασι πολλαχοῦ, οὐχ' ὡς μὴ ἐνούσης δυνάμει καὶ νοουμένην. ἀλλ' ἤτοι πλείονος ἐνδείξεως ἕνεκα, ἢ διαστολῆς. διακριτικώτατη γάρ ἐστι προσώπων ἡ ἀντωνυμία. ἄλλως τε χωρὶς συνδεσμου προσλαμβάνεται ὧδε. σὺ μὲν ἐδίδασκες τὰ γράμματα, ἐγὼ δὲ ἐφοίτων.

DISCRETIVVM.

ADDIMVS autem rectum uerbis plerunque, non quo non insit potestate & intelligatur, sed uel maioris significationis causa, uel discre

tionis. Distinguit enim maxime personas pronomen, præsertim si etiam coniunctio adhibeatur, hoc modo, σὺ μὲν ἐδίδασκες τὰ γράμματα, ἐγὼ δὲ ἐφοίτων. tu quidem docebas literas, ego uerò ueniebã ad ludum.

EXPLANATIO.

ΠΡΟΣΤΙΘΕΜΕΝ δὲ τὴν εὐθεῖαν.) de duobus primitiuis loquitur ἐγὼ & σὺ, quæ licet in uerbis insint, sæpenumero tamen expressa uerbis præponuntur, uel significantiæ causa, uel differentiæ, ut supà dictum est. τῶν μὲν οὖν πρωτοτύπων αἱ εὐθεῖαι πρὸς ἀντιδιαστολὴν αἰεὶ ἐπ' ὀρθῶν λαμβάνονται. Σὺ μὲν ἐδίδασκες.) τὰ γράμματα non legitur in manuscripto codice, id quod Theodori laconismo conuenit.

ΣΥΝΘΕΤΟΙ.

ΤΩΝ δὲ συνθέτων χρῆσις μὲν ὥσπερ εἴρηται, ἐπὰν τὸ αὐτὸ πρόσωπον ἐνεργῇ τε καὶ πάσχῃ. ἐνδέχεται δὲ ἐπὶ τοῦ ἐνεργοῦντος αὐτοῦ ἐπιστρέφειν, ἢ ἐπί τι τῶν αὐτοῦ, ὥσπερ ἀντανακλωμένη. σώζω ἐμαυτὸν, σώζω τὰ ἐμαυτοῦ. ἔστι δὲ φάναι, καὶ τὰ ἐμαυτοῦ ἐμὲ σώζει. ὥστε διχῶς ἡ περὶ τὸ αὐτοπαθὲς κτητικὴ σύνταξις, ἤτοι ἀπὸ τοῦ κεκτημένου ἐπὶ τὸ κτῆμα, ἢ ἀνάπαλιν ἔνθα δὴ καὶ μεταλαμβάνειν ἔξεστιν ὄνομα ἰσοδυναμοῦν. οἷον, τὸ ἴδιον, ἢ οἰκεῖον, ἢ τοιοῦτό τι. Σωκράτης τὸν ἑαυτοῦ παῖδα παιδεύει. καὶ τὸν ἴδιον παῖδα. πρός τε αὐτῷ τῷ ὀνόματι καὶ τὴν γενικὴν τοῦ συνθέτου συντάσσειν. ἀφίημι κληρονόμον τὸν ἴδιον ἐμαυτοῦ παῖδα. φιλεῖ πᾶς ὁστισοῦν τὸν ἴδιον ἑαυτοῦ υἱόν. ὁμήρου ἴδιον τὸ βιβλίον. τῇ ἰδίᾳ τοῦ λέγοντος ἐπιμελείᾳ. κοινὸν δὲ τ' αὐτὸ τοῦτο καὶ πρὸς τὰς κτητικάς. οἷον, σὺ ἄρα οὐκ εἶ ὦ Σώκρατες καὶ τοῦτο γνῶναι τοῦ πάντα τὰ δίκαια ἐν ἡμῖν εἰδότος, καὶ τὸν ἐμὸν μὲν αὐτοῦ τοῦ ταλαιπώρου βίον. τὸ δ' ἐμὲ αὐτὸν ὠφελεῖ, ἐπιτατικῶς λέγεται πρὸς τὸ ἐμὲ ὠφελεῖ ἀπολελυμένον. ὅτι δὲ τὸ σύνθετον ἐπὶ μόνων τῶν ἑνικῶν, διὰ τοῦτο τῇ ἀναφορικῇ συντάσσοντες, ταῖς ἁπλαῖς χρώμεθα ὁμοιοπτώτως ἐπί τε δυϊκοῦ καὶ πληθυντικοῦ. οἷον, νῶϊ αὐτὼ ὠφελοῦμεν. νῶϊν αὐτοῖν ἁπτόμεθα. σφῶϊ αὐτὼ ὠφελεῖτον. οὐκ ἔτι δὲ καὶ ἐπὶ τοῦ τρίτου ὁμοίως. κἀπὶ τῶν πληθυντικῶν δὲ ὡσαύτως ἡμῶν αὐτῶν, ἡμῖν αὐτοῖς, ἡμᾶς αὐτούς. σφῶν αὐτῶν, σφίσιν αὐτοῖς, σφᾶς αὐτούς. ἔστι γε μὴν πληθύνοντι λέγειν, καὶ ἑαυτῶν, ἑαυτοῖς, ἑαυτοὺς κοινῇ ἐπὶ πάντων προσώπων, ἑαυτοὺς ὠφελοῦμεν, ὠφελεῖτε, ὠφελοῦσιν. οὐκ ἔτι δὲ καὶ ἑαυτὸν ὠφελῶ, ἢ ὠφελεῖς. διελέγχεται γάρ τοι ἀκαταλλήλως ἔχον ἀντὶ τοῦ ἐμαυτὸν, ἢ σαυτὸν, ὡς εἴρηται.

COMPO-

COMPOSITA.

CAETERVM compositis utimur (ut dictum est) quando eadem persona agit & patitur. Horum autem unumquodque in ipsam personam agentem retorquetur, uel in eius rem quampiam, tanquam refractum, ut σώζω ἐμαυτὸν, seruo meipsum, σώζω τὰ ἐμαυτοῦ, seruo mea ipsius. licet autem etiam dicere, τὰ ἐμαυτοῦ ἐμὲ σώζει, mea ipsius me seruant. Itaque duplex est in possessiua reciprocatione cõstructionis ratio. Nam uel à possessore in possessionem, uel contrà fit transitio, ubi etiam transmuendo substituere licet nomẽ idem ualens, nempe ἴδιον propriũ, uel οἰκεῖον, uel eiusmodi aliquod. Σωκράτης τὸν ἑαυτοῦ παῖδα παιδεύει, Socrates suum ipsius filium instituit, & τὸν ἴδιον παῖδα, propriũ filium. Licet item præter ipsum nomen, etiam genitiuum compositi pronominis adiũgere, ἀφίημι κληρονόμον τὸν ἴδιον ἐμαυτοῦ παῖδα, relinquo hæredem proprium meum ipsius filium. φιλεῖ πᾶς ἕκαστος τὸν ἴδιον ἑαυτοῦ υἱὸν, amat unusquisque proprium suum ipsius filium. ὁμήρου ἴδιον τὸ βιβλίον, Homeri proprius liber. τῇ ἰδίᾳ τοῦ λέγοντος ἐπιμελείᾳ, propria loquentis cura. Est autem idem hoc ipsis commune cum possessiuis, ut σὸν ἄρα ἐστὶν ὦ Σώκρατες καὶ τοῦτο γνῶναι τοῦ πάντα τὰ δίκαια ἐν ἡμῖν εἰδότος, καὶ τὸν ἐμὸν μὲν αὐτοῦ τοῦ ταλαιπώρου βίον. tuum igitur est, ô Socrates etiam hoc cognoscere, omnia iusta inter nos cognoscentis, & meam ipsius miseri uitam. Nam ἐμὲ αὐτὸν ὠφελεῖ, meipsum iuuat, intentionem significat, cum ἐμὲ ὠφελεῖ, me iuuat absoluto cõparatum. Cæterùm, quia compositum singulariter solum profertur, iccirco cum relatiuo coniungimus simplicia, hisq́; utimur in eodem casu tam in duali quàm in plurali numero, ut νῶϊ αὐτὼ ὠφελοῦμεν, νῶϊ αὐτοῖν ἀπτόμεθα, σφῶϊ αὐτὼ ὠφελεῖτον. nos ipsos iuuamus, nosipsos lædimus nos ipsos iuuatis. Verùm, in tertia persona non item. Et in plurali eodem modo, ἡμῶν αὐτῶν, ἡμῖν αὐτοῖς, ἡμᾶς αὐτοὺς, nostrum ipsorum, nobis ipsis, nos ipsos. σφῶν αὐτῶν, σφίσιν αὐτοῖς, σφᾶς αὐτοὺς, sui ipsorum, sibiipsis, seipsos. Licet tamen etiam in plurali dicere, ἑαυτῶν, ἑαυτοῖς, ἑαυτοὺς, communiter de omnibus personis, ἑαυτοὺς ὠφελοῦμεν, ὠφελεῖτε, ὠφελοῦσιν, nos ipsos iuuamus, uos ipsos iuuatis, seipsos iuuant. Verùm non item, ἑαυτὸν ὠφελῶ, aut ὠφελεῖς. Conuincitur enim incongruum esse ab ἐμαυτὸν, uel σεαυτὸν, sicut dictum est.

EXPLANATIO.

ΠΣΓΕΡ. εἴρηται.) *suprà* αὐτοπάθεια. ἑκάστη δὲ ὧδε τὸ ἀντωνυμ.

αὐτοῦ ἐπιστρέφει ἢ ἐπί τι τῶν αὐτοῦ.) Id est ἐπὶ τὸ κτῆμα αὐτοῦ τοῦ κτήτορος τοῦ ἀνθρώπου, ut τὸν ἐμαυτοῦ δοῦλον τύπτω. Addit igitur nunc id quod suprà omiserat, locum etiam esse cõpositis pronominibus, ubi à possessore agente fit transitus in possessionem, uel contrà à possessione in possessorem, ut τὰ ἐμαυτοῦ ἐμὲ σώζει. ut duobus omnino modis fiat reciprocatio in possessionis significatione. ὥσπερ εἰ ἀντανακλωμένη.) Quia in reciprocatione tanquam refringitur actus in personam agentem. Similitudo ducta est à corporibus, quæ in se refringũtur. Hinc dicuntur ἀντωνυμίαι ἀντανάκλαστοι, id est ἰδιοπαθεῖς. Reliqua pronomina ἀλλοπαθῆ dicta sunt. Πρός τι αὐτῷ τῷ ὀνόματι καὶ τὴν γενικὴν τοῦ συνθέτου συντάσσειν.) subaudi ἔξεστι. licet adiungere genitiuum compositi pronominis, uel etiam nominis, uel participij. Κοινὸν δὲ τ' αὐτὸ ἐστί.) τὴν γενικὴν συντάσσειν δηλονότι. Πρὸς τὰς κτητικάς.) ἀντωνυμίας. Omnibus possessiuis pronominibus etiã addi potest genitiuus, ut σὸν ἔστιν εἰδότος, Ex Gorgia Platonis. Ἐπιτατικῶς λέγεται πρὸς τὸ ἐμὲ ὠφελεῖ.) Causa significantiæ & intentionis dicitur comparatum cum ἐμὲ ὠφελεῖ, quod absolutum est, neque intentionem significat. πρὸς præpositio χρόνον, καὶ λόγον σημαίνει. Τῇ ἀναφορικῇ.) αὐτός, αὐτή, αὐτό. Οὐκ ἔτι δὲ καὶ ἐπὶ τρίτου ὁμοίως.) Neque enim in duali dicitur σφὶ αὐτώ, σφὶν αὐτοῖν. Οὐκ ἔστι δὲ καὶ ἑαυτὸν ὠφελῶ ἢ ὠφελεῖς.) quia reprehenditur ab ἐμαυτὸν ὠφελῶ, uel σεαυτὸν ὠφελεῖς, ut dictum est suprà: tametsi contrarium docet Budæus. Ὡς εἴρηται.) Suprà περὶ λόγου συντάξεως καταλλήλου.

ἈΛΛΗΛΟΠΑΘΕΈΣ.

ΠΑΡΑΠΛΗΣΊΑ δέπως τούτοις, ἡ ἡ τοῦ ἀλλήλων σύνταξις. δι' αὐτοπάθειαν γὰρ τοῦ ὅλου ἀθροίσματος καὶ ταῦτα ἐπὶ τῇ συμπλεκομένων λαμβάνοντες λέγομεν, ἀλλήλους ὠφελοῦμεν, ὠφελεῖτε, ὠφελοῦσιν. ὅτι γε μὴν οὐ τὰ μέρη καθ' ἕκαστον ὑφ' ἑαυτῆς πάσχει, ἀλλ' ὑφ' ἑτέρου ἀμοιβαδὸν, προσαγορευέσθω ἡμῖν μὴ αὐτοπαθὲς τὸ τοιοῦτο, ἀλλ' ἀλληλοπαθές. δῆλον δ' ἄρα καὶ ὡς αἱ τοιαῦται ἀντωνυμίαι ῥήματα οὐκ ἂν ἐπιδέχοιντο παθητικά. τὸ γε αὐτοπαθὲς ἐνέργεια τοῦ εἰς ἑαυτὸν ἐνεργοῦντός ἐστιν, ὡς εἴρηται.

MVTVA PASSIO.

HIS autem similis est quodammodo constructio dictionis ἀλλήλων. nam propter reciprocationem uniuersæ collectionis, hæc etiam in complexu orationis ponẽtes dicimus ἀλλήλους ὠφελοῦμεν, ὠφελεῖτε, ὠφελοῦσι,

λοῦσι,

λῶσι, inuicem iuuamus, iuuatis, iuuant. Quoniam uerò non partes singulæ à seipsis patiuntur, sed aliæ ab alijs mutuò, appelletur à nobis istud non reciprocatio, sed mutua passio. Itaque perspicuum est talia pronomina uerba non admittere passiua. Reciprocatio enim est actio in seipsum agentis, sicut dictum est.

EXPLANATIO.

ΚΑΙ' ἡ τῶ ἀλλήλε.) γράφεται ἀλλήλων, *& recte. Nam hoc nomen in genitiuo, datiuo, & accusatiuo pluralibus tantùm in usu est, licet in cõpositione singulare sit. Docet autem differre* τ ἀλληλοπαθὲς *&* αὐτοπαθὲς, *quod in* αὐτοπαθείᾳ *eadem persona agit in seipsam, & patitur à seipsa. In* ἀλληλοπαθείᾳ *uerò, id est mutua passione, licet eadem persona agat & patiatur, nõ tamẽ agit in seipsam, & à seipsa patitur, sed cùm plures personæ intelligũtur, aliæ in alias agunt mutuò: unde necesse est etiam alias ab alijs pati.* Δι' ἀντιπάθειαν.) *ob reciprocationem enim totius collectionis, etiam hæc connectẽtes & coniungentes dicimus. Sic suprà* συμπλοκλὼ λόγον *dixit, ex nominatiuo & uerbo orationis contextum. Est autem sensus: quia, si totum colligas, & semel consideres, quod in se agere & pati significat, est* ἀντοπάθεια, *iccirco quemadmodum* ἐν αὐτοπαθείᾳ *dicitur,* ἑαυτοὺς ὠφελοῦμεν, ὠφελεῖτε, ὠφελοῦσιν, *ita hoc loco propter rei similitudinem, similis quoq; fuerit cõstructionis ratio, ut dicamus* ἀλλήλους ὠφελοῦμεν, ὠφελεῖτε, ὠφελοῦσι. *Nam si totum dissoluas, reperiẽtur plures personæ, quæ in se agant mutuò, & patiantur, & hactenus non erit* ἀντιπάθεια. *Apollonius libro primo scribit hoc nomen significare* διαβατικὴν προσώπων παράθεσιν, *quia in una uoce duo casus intelliguntur, rectus & obliquus, ut* ἀλλήλων, ἄλλοι ἄλλων: ἀλλήλοις, ἄλλοι ἄλλοις: ἀλλήλους, ἄλλοι ἄλλους.

Δῆλον δ' ἄρα καὶ ὡς αἱ τοιαῦται ἀντωνυμίαι.) *Cõposita scilicet pronomina, & quod pronomina imitatur,* ἀλλήλων *nomen.*

ΠΕΡῚ ΠΡΟΘΈΣΕΩΣ.

Ἔτι δὲ προκειμένη λέξις πάντων τῶν τοῦ λόγου μερῶν καὶ διὰ τοῦτο πρόθεσις ὀνομαζομένη, διήρηται μὲν πρότερον. ἐνταῦθα δὲ ὅπως συντάξεται θεωρῶμεν προτίθεται μὲν οὖν τῶν τοῦ λόγου μερῶν, ἢ κατὰ σύνθεσιν, ἢ κατὰ παράθεσιν. συνθέτως μὲν γὰρ τὸ σύνοικος, πάροικος, ἔποικος, μέτοικος. παραθέτως δὲ, τὸ ἐπὶ τὴν ἀτικήν. ἢ κατὰ τὸ

Ἀττικῆς. ταύτην δὲ τὴν ἐκ παραθέσεως σύνταξιν δηλοῦν βούλονται, καὶ οἱ προστίθεσθαι λέγοντες ἔν τε συνθέσει καὶ συντάξει. Ἐοίκασι δ' αἱ προθέσεις συνδεσμικῆς συντάξεως γινόμεναι παρεμφαντικαί. ὅθεν καὶ τοῖς Στωϊκοῖς προθετικοὶ σύνδεσμοι ἐκαλοῦντο. τὸ γὰρ, διὰ τί λυπῇ, τὸ ἕνεκα τίνος λυπῇ παρεμφαίνει. καὶ τὸ ἐκ ῥαθυμίας, τὸ ἕνεκα ῥαθυμίας. οὐ δήπου οὖν ἀπεμφαῖνον, εἰ καὶ τὸ ὅτι παραδεξάμενον τὴν διὰ ἢ κατὰ σύνταξιν ἐπέχει συνδεσμικήν. τοῖς γε μὴν ῥήμασιν αἰεὶ κατὰ σύνθεσιν αἱ προθέσεις. οἷον καταγράφω, καὶ προκαλοῦμαι. ἔνδοθέν τε ἡ κλίσις κατέγραφον, εἴ τι τοῦ ἁπλοῦ διάφορον δηλοῦσται ἐκ τῆς συνθέσεως. εἰ γὰρ μηδέν τι πλέον, ἔξωθεν ἡ κλίσις, καθάπερ καὶ τοῖς ἁπλοῖς, καθεύδω, ἐκάθευδον, καθέζομαι, ἐκαθεζόμην. πρόθεσις δὲ κατὰ παράθεσιν σὺν εὐθείᾳ, ἢ κλητικῇ οὐδέποτε τάξεται. συντάσσεται δὲ ταῖς πλαγίαις ὧδε.

DE PRAEPOSITIONE.

CAETERVM dictio quæ præponitur omnibus orationis partibus, ob idq; præpositio nominatur, diuisa est suprà. hìc autem quemadmodū construatur, consideremus. Præponitur itaque partibus orationis, aut per compositionem, aut per appositionem. Cōpositionis enim est σύνοικος *contubernalis,* πάροικος *aduena,* ἔποικος *colonus,* μέτοικος *inquilinus. Appositionis autem,* ὡς ἐπὶ τὴν Ἀττικὴν *in Atticam, uel* κατὰ τῆς Ἀττικῆς *de Attica. Atque hanc ex appositione constructionem significare uolunt ij qui præpositionem dicunt tum in compositione, tum in constructione præponi. Videntur autem præpositiones coniunctionum constructionem interpretari: unde etiam à Stoicis præpositiuæ coniunctiones uocabantur. nam* διὰ τί λυπῇ *significat* ἕνεκα τίνος λυπῇ, *quare doles? &* ἐκ ῥαθυμίας, ἕνεκα ῥαθυμίας, *propter socordiā. Non est igitur absurdum, quòd* ὅτι *coniunctio assumpta præpositione* διὰ, *uel* κατὰ, *constructionem obtineat coniunctionū. Verbis autem per compositionem semper iunguntur præpositiones, ut* καταγράφω *describo, &* προκαλοῦμαι *prouoco: declinatioq; intrinsecus procedit, ut* κατέγραφον *describebā, si quid à simplici diuersum ex compositione significetur. Nam si nihil diuersum significetur, extrinsecus declinari uerbum debet instar simplicium,* καθεύδω, ἐκάθευδον, *dormio dormiebam,* καθέζομαι ἐκαθεζόμην *sedeo sedebam. Quod autem ad appositionē attinet, præpositio cum recto aut uocatiuo nunquam construetur, sed cum obliquis ad huncmodum.*

EXPLA-

EXPLANATIO.

PRAEPOSITIO quia superioribus partibus natura posterior est, iccirco post eas tractatur. quibus tamen tum per appositionem, tum per compositionem præponitur, ex quo nomen sortita est. Διῄρηται μὲν πρότερον.) Libro primo, περὶ θέσεως δὲ ἡ μὲν μονοσύλλαβος, ἡ δὲ δισύλλαβος. Ἔστι συνθέσει καὶ συντάξει.) συντάξει enim dicũt pro παραθέσει, quæ fit in cõstructione. Ἐοίκασι δὲ αἱ προθέσεις.) hic locus totus est ex Apollonij libro quarto descriptus. Propterea Stoici præpositiones uocabant coniunctiones præpositiuas, quia idem cum illis significare uidētur præpositæ cæteris partibus. Priscianus tamen Stoicos refellit. Ἕνεκα coniunctio est causalis. Σύνταξιν ἐπέχει συνδέσμου αἰτιολογικοῦ.) Sic enim fiunt διότι & καθότι αἰτιολογικοί. Veteres hoc modo distinguebant, δι' ὅτι & καθ' ὅτι. de quibus uide Apollonium libro quarto cap. quinto.

ἘΝ.

Ἡ μὲν ἐν, ἀεὶ δοτικῇ, ἐν οἴκῳ, ἐν ἀγορᾷ. τὸ δ' ἐν ᾅδου καὶ ἐν διδασκάλου, ἐλλειπτικῶς. δεῖ δ' κάνταῦθ' ὑπονοεῖν τὴν τόπῳ ἢ οἴκῳ δοτικήν.

ἘΝ.

ἘΝ quidem semper cum datiuo, ἐν οἴκῳ in domo, ἐν ἀγορᾷ in foro. Quod autem dicitur, ἐν ᾅδου, in orci, & ἐν διδασκάλου in præceptoris, per defectum dicitur. Est enim hic præterea intelligendus datiuus τόπῳ loco, & οἴκῳ domo.

EXPLANATIO.

PRIMVM de monosyllabis, deinde de dissyllabis scribit. Ἐν ἀγορᾷ.) γράφεται, ἐν οἴκῳ, ἐν ἀγρῷ. Cõstructio ἐλλειπτικὴ cum genitiuo est Attica, sicut in præpositione εἰς.

ΕἸΣ.

Ἡ δὲ εἰς ἀεὶ αἰτιατικῇ, εἰς ἐκκλησίαν, εἰς ἀγοράν. τὸ δὲ εἰς ᾅδου, καὶ εἰς διδασκάλου ἐλλειπτικῶς, ὡς καὶ ὑπὸ τὸ ἐν. ἀλλὰ γὰρ ὑπὸ μὲν ἀψύχων τῇ εἰς, ὑπὸ δ' ἐμψύχων τῇ πρὸς μάλιστά γε χρηστέον. πορεύομαι εἰς ἀγοράν. πέμπω τὸ χρυσίον πρὸς σέ. ἰδιώτερον δὲ τῇ μὲν εἰς ὑπὸ ἐπαίνου καὶ διαφορᾶς. τῇ δὲ πρὸς, τὸ ἀνάπαλιν. ἀδιώκειν μὲν γὰρ εἰς τὸν ἄρχοντα φαμέν. καὶ ὕμνους εἰς Ἀπόλλωνα. πολεμεῖ δὲ πρὸς ὁμόρους. καθ' ἣν δὴ ἔννοιαν καὶ τῇ εἰς ἐστὶν ὅτε χρηστέον. ἡ γνωμονική ἐστιν εἰς ἡμᾶς.

ΕἸΣ.

ΕἸΣ uerò semper cum accusatiuo, εἰς ἐκκλησίαν, in concionem, εἰς ἀγο-

ἀγρὸν, in forum. Caeterùm εἰς ᾅδου, & εἰς διδασκάλου, per defectum dicitur, sicut etiam in ἐν dictum est. Proinde in rebus quidem inanimatis praepositione εἰς: in animatis uerò πρὸς maximè utendũ est. πορεύομαι εἰς ἀγορὰν, eo in forum, πέμπω τὸ χρυσίον πρὸς σὲ mitto aurum ad te. Praeterea εἰς propriè utimur in laude & relatione, πρὸς autem contrario modo. Dicimus enim, ἀνήνεγκε εἰς τὸν ἄρχοντα, retulit ad praetorẽ, & ὕμνους εἰς Ἀπόλλωνα hymnos in Apollinem. Sed πολεμεῖ πρὸς ὁμόρους, belligerat cum finitimis. quam in sententiam etiam εἰς est quandoq; utendum, ut ἠγνωμονήκασιν εἰς ἡμᾶς, ingrati fuerant in nos.

EXPLANATIO.

ΜΆΛΙΣΤΑ΄ κ χρυσίον.) non in uniuersum. Euripides in Hecuba, ὅς μ' ὑπεξέπεμψε Τρωικῆς χθονὸς Πολυμήστορος πρὸς δῶμα θρηκίου ξένου. & Homer. Πρὸς ῥα πλατάνιστον ὀρούσεν. ἀντὶ τοῦ εἰς τὴν πλάτανον ὥρμησεν. Τῷ δὲ πρὸς τὸ ἀνάπαλιν.) Vsurpatur interdũ etiã πρὸς ἐπὶ διαφορᾶς. apud Herodianũ, Πρὸς τὴν σύγκλητον ταῦτα ἀνεγνώσθη. Praeterea εἰς in diuisione, ut τὸ ὂν διαιρεῖται εἰς οὐσίαν, καὶ εἰς συμβεβηκός.

ἘΞ.

Ἡ δὲ ἐξ, ἀεὶ γενικῇ. ἐξ Ἀττικῆς, ἐκ Μεγάρων.

ἘΞ.

CAETERVM ἐξ semper cum genitiuo, ἐξ Ἀττικῆς, ex Attica, ἐκ Μεγάρων, ex Megaris.

EXPLANATIO.

Ἡ δὲ ἐξ.) ἐξ sequente uocali, & ἐκ sequente consonante dicitur, ἐξ οὐρανοῦ ἐπέβλεψεν ὁ κύριος, & ἐκ τῆς οὐρανοῦ ἐδέξω τὴν θείαν χάριν. significat motũ de loco, & αἰτίαν, id est causam propter quam, & materiam, ut ἐκ τῶν τεσσάρων στοιχείων τὰ σώματα. &, ἐξ ὕλης ἡ δὲ ἡ κύλιξ. Praeterea ὕστερον siue μετὰ ταῦτα. Sophocles, Ἐκ τῶν δὲ δράσω ταῦτα χρὴ κλύειν ἐμοῦ.

ΣΥΝ.

Ἡ δὲ σὺν, ἀεὶ δοτικῇ. σὺν θεῷ, σὺν λόγῳ.

ΣΥΝ.

ΣΥΝ semper cum datiuo, σὺν θεῷ, cum Deo, σὺν λόγῳ, cum ratione.

ΠΡΟ΄Σ.

Ἡ δὲ πρὸς, γενικῇ, καὶ δοτικῇ, καὶ αἰτιατικῇ. γενικῇ μὲν ὅταν τὴν ἐκ τόπου πρὸς σὲ κίνησιν σημαίνῃ. πρὸς θεοῦ τἀγαθά. ἢ τὰ ἄστηται ἐπὶ ὅρκου. ἱκετεύω πρὸς θεοῦ. ἢ τὸ ἐναντίον δηλοῖ. Πρός τε θεῶν μακάρων, πρός τε θνη-

τὴν ἀνθρώπων. ἢ τὸ καθῆκον. οὐ πρὸς ἰατροῦ σοφοῦ θροεῖν ἐπῳδάς. δοτικῇ δὲ ὅταν τὸ ἐγγύς τι καὶ παρακείμενον. οἷον, πρὸς τοῖς ποσίν. αἰτιατικῇ δὲ, ὅταν κίνησιν πρὸς ἔμψυχον μάλιστά τι, καὶ ὡς ἄλλως δὴ εἴρηται. καὶ ἔτι ὅταν, ἢ σχέσιν τινά, καὶ λόγον. ὡς τὰ δύο πρὸς τὰ τέσσαρα, οὕτω καὶ τὰ τέσσαρα πρὸς τὰ ὀκτώ. ἢ παράδειγμα. ᾄδει πρὸς αὐλόν.

ΠΡΌΣ.

ΠΡΌΣ *autem cum genitiuo, datiuo, & accusatiuo. Genitiuo quidem, quando significat motum à persona,* πρὸς θεοῦ τ' ἀγαθά, *à Deo bona: aut cum adhibetur in iureiurando,* ἥκω πρὸς θεοῦ, *uenit per Deum. aut cum corã significat,* πρός τε θεῶν μακάρων πρός τε θνητῶν ἀνθρώπων, *coram dijs beatis, coramq; mortalibus hominibus: aut officium,* οὐ πρὸς ἰατροῦ σοφοῦ θροεῖν ἐπῳδάς, *nõ est docti medici incantare Cum datiuo autem, quando propè esse & adiacere significat, ut* πρὸς τοῖς ποσίν, *ad pedes. Et accusatiuo, quãdo significat motum ad rem quampiam, animatam maxime, & ut praeterea iam dictũ est. Item, quando uel habitudinem aliquam & rationem significat,* ὡς τὰ δύο πρὸς τὰ τέσσαρα, οὕτω καὶ τὰ τέσσαρα πρὸς τὰ ὀκτώ, *ut duo ad quatuor, sic etiam quatuor ad octo,: uel exemplum,* ᾄδει πρὸς αὐλόν, *canit ad tibiam.*

EXPLANATIO.

ΠΡΌΣ τε θεῶν μακάρων.) *Homerus.* τῷ δ' αὐτῷ μάρτυροι ἔστων, πρός τε θεῶν μακάρων πρός τε θνητῶν ἀνθρώπων. *id est,* ἐνώπιόν τε θεῶν, *& caetera.* οὐ πρὸς ἰατροῦ σοφοῦ θροεῖν ἐπῳδάς.) *Sophocles in Aiace. ubi scribitur etiam* θρηνεῖν. *Significat etiam interdum* ἴδιον, *ut* ἐπιστήμη πρὸς ἔργων. *Interdũ* παρέλκει, *ut apud Sophoclem,* πρὸς γὰρ κακοῦ τε καὶ βαρυψύχου, γόους τοιούσδ' ἀεί ποτ' ἀνδρὸς ἐξηγεῖτ' ἔχειν. *id est* τὸν τοιούσδε γόους ἰδίους ἐξηγεῖτο δειλοῦ, & βαρυψύχου. *Sic ubicũque subintelligitur* ἴδιον, *potest poni haec praepositio ita ut redũdet.* οἷον πρὸς τοῖς ποσίν.) *Sic Euripides,* αὐτὸς δὲ βωμῷ πρὸς θεοδμήτῳ πιτνεῖ. *Significat etiam* σὺν *datiuo iuncta, ut* πρὸς τῷ πεσσεύεσθαι καὶ τῷ κυβεύειν ἀπατᾶσθαι. ἀντὶ τοῦ σὺν τῷ πεσσεύεσθαι. *Significat itẽ* σχέσιν ἔν τινι, *ut* γίγνομαι πρὸς τῷδε. Ὡς ἄλλως δὴ εἴρηται.) *In praepositione* εἰς.

ΠΡΌ.

Ἡ δὲ πρό, ἀεὶ γενικῇ. πρὸ τῶν θυρῶν. πρὸ τοῦ χρόνου.

ΠΡΌ.

ΠΡΌ *semper cum genitiuo,* πρὸ τῶν θυρῶν, *pro foribus,* πρὸ τοῦ χρόνου, *ante tempus.*

ἈΝΆ.

Ἡ δὲ ἀνὰ, ἀεὶ αἰτιατικῇ. ἀνάτ' ἔντεα καὶ μέλαν αἷμα.

ἈΝΆ.

ἈΝᾺ *semper cum accusatiuo,* ἀνάτ' ἔντεα, καὶ μέλαν αἷμα, *perq́; arma & atrum sanguinem.*

EXPLANATIO.

ἈΕῚ αἰτιατικῇ.) *Alij etiã nomini* μέσον *iunctam, interdũ cum genitiuo cõstrui docẽt, ut* ἀνὰ μέσων τῶν ὀρέων διελθόντα ὕδατα. *Accusatiuus frequentissimus est,* ἀνὰ πᾶσαν τὴν οἰκουμένην, ἀνὰ ὅλον τὸν χρόνον, ἀνὰ μέσον τὸν στρατὸν, ἀνὰ μέσην τὴν πόλιν. *Significat preterea* θέσιν ἔν τινι, *ut* Τέσσαρές εἰσιν ἀγῶνες ἀν' Ἕλλαδα. *id est,* ἐν Ἑλλάδι.

ΚΑΤΆ.

Ἡ δὲ κατὰ γενικῇ καὶ αἰτιατικῇ. γενικῇ μὲν ἐπὶ καταφορᾶς καὶ κατηγορίας. κατὰ Αἰσχίνου λόγος. καὶ ὅταν τὸ ἐπάνω καὶ περί τι, ἢ περί του δηλοῖ. κατὰ γῆς κάθημαι. κατ' ἀνθρώπου τὸ ζῶον. τὸ δὲ κατ' οὐλύμποιο καρήνων, ἀντὶ τοῦ ἀπό. αἰτιατικῇ δὲ, ὅταν τὸ παραβαλλόμενόν τι καὶ ὅμοιον. οἷον, καθ' Ὅμηρον. καὶ κατὰ νοῦν προχωρεῖ. ἢ τὸ περί τι καὶ ἔν τινι. καθ' ὁδὸν ταῦτα ἐποίουν, καὶ ἔμενον κατὰ χώραν. ἢ χρόνον, ὁ καθ' ἡμᾶς γενόμενος ἀνὴρ ἔνδοξος.

ΚΑΤΆ.

ΚΑΤᾺ *uerò cum genitiuo & accusatiuo. Genitiuo quidem, quando significat impressionem & accusationem, ut* κατ' Αἰσχίνου λόγος, *cõtra Aeschinem oratio. Et quando super, & circa aliquid, uel de aliquo significat,* κατὰ γῆς κάθημαι, *super terram sedeo,* κατ' ἀνθρώπου τὸ ζῶον *de homine animal. Illud uerò* κατ' ὀλύμποιο καρήνων *ab olympi uerticibus, pro* ἀπό *accipi debet. Cum accusatiuo uerò, quãdo comparationem uel similitudinem significat, ut* καθ' Ὅμηρον, *secũdum Homerum. &* κατὰ νοῦν προχωρεῖ, *ex animi sententia procedit. Aut circa aliquid, & in aliquo,* καθ' ὁδὸν ταῦτα ἐποίουν, *in uia hæc faciebant, &* ἔμενον κατὰ χώραν, *loco se non mouebant. Aut tempus,* ὁ καθ' ἡμᾶς γενόμενος ἀνὴρ ἔνδοξος, *nostra memoria qui fuit uir clarus.*

EXPLANATIO.

ἘΠῚ καταφορᾶς.) *In impetu & impressione* παρὰ καταφέρεσθαι, *quod significat impetum & uehementem allisionem,* καταφέρομαι τοῦ ἐχθροῦ. Τὸ ζῶον.) κατηγορεῖται δηλονότι. Κατ' οὐλύμποιο.) *Homerus Iliad. β.* Βῆ δὲ κατ' οὐλύμποιο καρήνων ἀΐξασα. Κατ' Ὅμηρον.) *Sic*

κατ' ἐμὲ

κατ' ἐμὲ κεχηνώς, pro ἴσος ἐμοὶ κεχηνώς. Significat etiam κίνησιν εἰς τὸ κάτω, motũ deorsum. ut φέρεταί τις κατὰ κρημνῶν, & κατὰ σπλάγχνων ἦλθε τὸ ξίφος. Et interdum τὸ κάτω sine motu, ut καθ' ᾅδου ἐστὶ, hoc est κάτω ἐν ᾅδῃ.

ΔΙΑ΄.

Η δὲ διὰ, γενικῇ μὲν ἐνέργειάν τινα, ἢ τὸ μέσον δηλοῦσα. διὰ σοῦ ταῦτα ἂν ἄμεινον γένοιτο. καὶ ἐπορευόμην δι' ἀγορᾶς. αἰτιατικῇ δὲ αἰτίαν. διὰ σὲ ταῦτα γράφω. ὅμηρος δὲ καὶ τὸ μέσον αἰτιατικῇ ἐνίοτε φράζει. διά τ' ἔντεα καὶ μέλαν αἷμα.

ΔΙΑ΄.

ΔΙΑ΄ uerò cum genitiuo functionẽ quandam, uel medium significans, ut διὰ σοῦ ταῦτα ἂν ἄμεινον γένοιτο, per te hæc melius fierent. Et, ἐπορευόμην δι' ἀγορᾶς, ibam per forum. Cum accusatiuo autẽ, dum causam significat, διὰ σὲ ταῦτα γράφω, propter te hæc scribo. Homerus tamen etiam medium accusatiuo interdum effert, διά τ' ἔντεα καὶ μέλαν αἷμα, perq; arma & atrum sanguinem.

EXPLANATIO.

ΔΙΑ΄ τ' ἔντεα.) Iliad. κ. τούσγε δ' ἐνδίνων διά τ' ἔντεα καὶ μέλαν αἷμα.

ΜΕΤΑ΄.

Η δὲ μετὰ, γενικῇ μὲν τὸ ὁμοῦ σημαίνουσα. ἡδὺς μετὰ φίλων ὁ βίος. τὸ δὲ, μετὰ τετάτοισιν ἄνασσε, ποιητικόν. αἰτιατικῇ δὲ τὸ ὕστερον. μετὰ τὴν ἑορτήν. καὶ, πλάτων μετὰ σωκράτην.

ΜΕΤΑ΄.

ΜΕΤΑ΄ cum genitiuo quidem, quãdo ὁμοῦ significat, ut ἡδὺς μετὰ φίλων ὁ βίος, dulcis cum amicis uita. Illud autẽ, μετὰ τετάτοισιν ἄνασσε, usque ad tertiam ætatem regnauit, poëticum est. Sed cum accusatiuo, quando significat post, μετὰ τὴν ἑορτήν, post festum, & πλάτων μετὰ σωκράτην, Plato post Socratem.

EXPLANATIO.

ΤΟ ὁμοῦ σημαίνουσα.) Id est ὅτι ἀντὶ ἐνάκως λέγεται. Μετὰ τετάτοισιν ἄνασσε.) Homerus Iliad. α. ἀντὶ τοῦ σὺν τετάτοισιν.

ΠΑΡΑ΄.

Η δὲ παρὰ, γενικῇ μὲν τὴν ἀπὸ προσώπου σημαίνουσα κίνησιν. οἷον, παρὰ θεοῦ τ' ἀγαθά. ἡ μὲν γὰρ ἀπὸ καὶ ἐκ τῇ ἀπὸ τόπου μάλιστα κινήσει οἰκεῖαι. ἡ δὲ παρὰ καὶ πρὸς, τῇ ἀπὸ προσώπου. δοτικῇ δὲ στάσιν καὶ οὐ

ἐγγύς, παρ' ἐμοὶ διατρίβει. αἰτιατικῇ δέ, κίνησιν ἐπί τι, παρὰ σὲ ἔρχομαι. ἢ τὸ διότι, παρὰ τὸ ἀδικεῖν ἡ τιμωρία. ἢ τὸ ἔξω σκοποῦ καὶ ἐπαγγελίας, οἷον, παρὰ γνώμην συμβαίνει.

ΠΑΡΑ'.

ΠΑΡΑ' *cum genitiuo motum à persona significans, ut* παρὰ θεοῦ τ' ἀγαθά, *à Deo bona. Nam* ἀπὸ *&* ἐξ *motui à loco maxime conueniunt:* παρὰ *uerò &* πρὸς *motui à persona. Cæterùm cum datiuo, statum aut uicinitatem significat,* παρ' ἐμοὶ διατρίβει, *apud me moratur. Sed cum accusatiuo motũ ad aliquid,* παρά σε ἔρχομαι, *ad te uenio. Aut propter quid,* παρὰ τὸ ἀδικεῖν ἡ τιμωρία, *propter iniuriã supplicium. Aut extra scopum & promissum, ut* παρὰ γνώμην συμβαίνει, *præter opinionem accidit.*

EXPLANATIO.

Ἡ μὲν γὰρ ἀπὸ καὶ ἐκ τῇ ἀπὸ τόπου μάλιστα κινήσει οἰκεῖαι.) γράφ. τῇ ἀπὸ τόπου κινήσει μάλιστα οἰκεῖαι. *Est autem diligẽter animaduertendum id quod docet* ἀπό, *&* ἐκ *motum de loco,* παρὰ *autem &* πρὸς *motum à persona potissimum significare.* Παρ' ἐμοὶ διατρίβει.) παρά σοί ἐστι τὸ τύπτεσθαι καὶ τὸ μὴ τύπτεσθαι, *id est,* ἐν σοί ἐστι. Παρὰ γνώμην συμβαίνει.) παρὰ τὸν νόμον πράττεις, *pro* ἔξω τοῦ νόμου.

ἈΝΤΙ'.

Ἡ ἀντὶ ἀεὶ γενικῇ. ἀντὶ πολλῶν, ἀνθ' ἑνός.

ἈΝΤΙ'.

ἈΝΤΙ' *semper cũ genitiuo,* ἀντὶ πολλῶν, *pro multis,* ἀνθ' ἑνός *pro uno.*

ἘΠΙ'.

Ἡ δ' ἐπὶ γενικῇ καὶ δοτικῇ καὶ αἰτιατικῇ. γενικῇ μὲν χρόνον δηλοῦσα. ἐπὶ ἄρχοντος Ἀθήνησι Πυθοδώρου. ἢ τὸ ὡσεί τι καὶ ἔν τινι. ἐπὶ πολλῶν μάθοι τις ἂν τὰ λεγόμενα. ἢ τὸ ἐπάνω. τὰ τετράποδα ἐπὶ γῆς. δοτικῇ δὲ αἰτιολογοῦσα τὸ οὗ ἕνεκα. οἷον, ἐπὶ ἀγαθῷ πάντα ἐποίει. ἢ δύναμιν καὶ αὐτεξουσιότητα δηλοῦσα. ἐπὶ τῷ βασιλεῖ τὰ τῶν ὑπηκόων. ἢ τὸ ὕστερόν τι, καὶ δευτερόχωτον. ἐπὶ τούτοις πολλὰ ἕτερα διεξῄει. ἢ τὸ ἐπάνω. ἐπὶ κρηπῖδι ὁ τοῖχος ἕστηκεν ἰσχυρᾷ. αἰτιατικῇ δὲ κίνησίν τινα λέγουσα. ἐπὶ τὴν ἀττικὴν ἐπορεύετο. καὶ γενικῇ δὲ τ' αὐτὸ τοῦτο ἔσθ' ὅτε δηλοῖ, ἐπὶ οἴκου, καὶ ἐπὶ τῆς χώρας. ὀρθῶς μέν, καὶ Ἀττικῶς, οὐ κατὰ πολλὴν δέ τινα χρῆσιν.

ἘΠΙ'.

CAETERVM ἐπὶ *cum genitiuo, datiuo, & accusatiuo. Genitiuo quidem*

tiuo quidem tempus significans, ἐπὶ ἄρχοντος Ἀθήνησι Πυθοδώρου, *Archonte Athenis Pythodoro. Vel circa aliquid, & in aliquo,* ἐπὶ πολλῶν μάθοι τίς ἂν τὰ λεγόμενα, *in multis poterit quispiã ea quæ dicũtur cognoscere. Item dum super significat,* τὰ τετράποδα ἐπὶ γῆς, *quadrupedes super terram. Et datiuo, cum causam significat finalẽ,* ἐπὶ ἀγαθῷ πάντα ἐποίει, *propter bonum omnia faciebat. Aut potestatem arbitriũq;,* ἐπὶ τῷ βασιλεῖ τὰ τῶν ὑπηκόων, *in arbitrio regis sunt res subditorum. Aut post ac secundũ,* ἐπὶ τούτοις πολλὰ ἕτερα διῄει, *secundum hæc multa narrabat alia. Item cùm super significat,* ἐπὶ κρηπῖδι ὁ τοῖχος ἕστηκεν ἰσχυρός, *super fundamentum murus stat ualidum. Præterea cum accusatiuo motum aliquem denotans,* ἐπὶ τὴν Ἀττικὴν ἐπορεύετο, *in Atticam ibat. Cæterum cum genitiuo hoc idem interdum significat,* ἐπὶ οἴκου *in domum, &* ἐπὶ τῆς χώρας *in regionẽ. Rectè quidem & Atticè, sed non admodum usitate.*

EXPLANATIO.

THVCYDIDES *libro secundo cum genitiuo iunxit,* ταῦτα δὲ ποιήσαντες ἐπ' οἴκου ἀνεχώρησαν. *Et rursus,* κατελθεῖν ἐπ' οἴκου ἀπῆλθον ἕκαστοι.

ΠΕΡΊ.

Ἡ δὲ περί, γενικῇ μὲν αἰτιολογοῦσα. περὶ προθέσεως γράφω. τὸ δὲ περὶ τῷ δεδοικέναι, μονάδικον. αἰτιατικῇ δὲ τὸ κύκλῳ σημαίνουσα καὶ περιποιητικόν, ἢ συστατικόν. οἷον, περὶ τὴν πόλιν τὸ στράτευμα. τὸ δ', ἐρωήσει περὶ δουρί, καὶ περὶ πύργῳ, ποιητικά.

ΠΕΡΊ.

ΠΕΡὶ *autem cum genitiuo causam designans, ut* περὶ προθέσεως γράφω, *de præpositione scribo. Illud uerò* περὶ τῷ δεδοικέναι, *cuipiam timere, singulare est. sed cum accusatiuo circum significans, & acquisitionem uel comitatum siue contubernium, ut* περὶ τὴν πόλιν τὸ στράτευμα *circum urbem exercitus. Verùm illud,* ἐρωήσει περὶ δουρί *fluet circum hastam, &* περὶ πύργῳ, *circum turrim, poëtica sunt.*

EXPLANATIO.

ΓΕΝΙΚῇ μὲν αἰτιολογοῦσα.) τὸν σὺ πρώην κτεῖνας ἀμυνόμενον περὶ πάτρης Ἕκτορα. *Iliad. ω. Significat etiã* ὑπέρ. *Iliad. α.* ὅς περὶ τῶν πάντων, *id est,* ὑπὲρ πάντας ἀνθρώπους. Τὸ δὲ περὶ τῷ δεδοικέναι, μονάδικον.) *apud Homerum,* δείδια περὶ ξανθῷ Μενελάῳ. *Hoc propterea dicit esse* μονάδικον, *quia cum solis uerbis significantibus metum*

ita cõstrui potest hæc præpositio, cuiusmodi sunt δέδοικα, φοβοῦμαι, δειλιῶ, δειλαίνω. Τὸ δὲ κύκλῳ σημαίνει.) *id est* τὴν κύκλῳ χώραν, *ut* περὶ τὴν πόλιν τὸ στράτευμα. *huc enim maxime referri debet exemplum.* Καὶ περιποιητικόν.) *id est* περιποίησιν, *acquisitionem*, ἢ συστατικὸν, *hoc est* σύστασιν. *Est autem* σύστασις φιλία, ὁμόνοια, συνοίκησις, *amicitia, consensio, conuictus, & consuetudo, authore Suida,* ἀπὸ μεταφορᾶς τῶν ἵππων τῶν ὁμοῦ ἱσταμένων, τῶν συντρόφων. *Quare* ἵνα τῶν περὶ αὐτὸν σωματοφυλάκων, *&* ἵνα τῶν περὶ Ἀντίγονον *dicentes, partim acquisitionem, partim familiaritatem & consuetudinẽ significamus, siue contubernium. Budæus comitatem, siue sodalitatem dixit. Cæterùm* οἱ περὶ Ἀντίγονον, *modò singularem hominẽ significat, id est ipse Antigonus, modò eius hominis comitatum.* Τὸ δὲ ἐρώωσι περὶ δουρί.) *Iliad. α. id est* ῥεύσει ἐν δόρατι.

ἈΜΦΙ'.

Ἡ δὲ ἀμφὶ, ὡς ὁμοιόσημος ἔτι καὶ ὁμοιοσύντακτος τῇ περὶ, συνηθεστέρα μέν τοι γε ἡ περί.

ἈΜΦΙ'.

Ἀμφὶ uerò, ut eiusdem significationis est, sic eiusdem constructionis cum περὶ, *usitatior tamen est* περί.

EXPLANATIO.

Ἡ δὲ ἀμφὶ ὡς ὁμοιόσημος τ.) γραφ. ὡς ὁμοιόσημος τε καὶ ὁμοιοσύντακτος τῇ περί. *quia similiter cum accusatiuo construitur, non tamen cum genitiuo, & datiuo, Magno Basilio authore. Hoc itẽ differunt, quòd* περὶ *sit magis communis linguæ, &* ἀμφὶ *magis poetica.*

ἈΠΟ'.

Ἡ δὲ ἀπὸ ἀεὶ γενικῇ. ἀπὸ δικαίου, ἀφ᾽ ἑτέρου.

ἈΠΟ'.

Ἀπὸ semper cum genitiuo, ἀπὸ δικαίου, *à iusto,* ἀφ᾽ ἑτέρου *ab altero.*

ὙΠΟ'.

Ἡ δὲ ὑπὸ, γενικῇ αἰτιολογοῦσα τὸ ποιητικόν. οὐδὲ ὑπὸ πενίας εὐεργετῶ. καὶ ἔτι τὸ ὑποκάτω σημαίνει. ὑφ᾽ ἵματος κρύπτοντα χεῖρα. ὃ δὴ καὶ δοτικῇ καὶ αἰτιατικῇ συντασσομένη δηλοῖ. ὑπὸ δένδρον, καὶ ὑπὸ δένδρῳ.

ὙΠΟ'.

Ὑπὸ cum genitiuo causam significans efficientem. οὐδὲ ὑπὸ πενίας εὐεργετῶ, *neque præ paupertate benefacio. Præterea, cùm sub significat,*

ficat, ὑφ᾽ ἱμάτιον κρύπτοντα χεῖρα, *sub ueste occultantem manum. Quod etiam cum datiuo & accusatiuo iuncta significat,* ὑπὸ δένδρον *subter arborem, &* ὑπὸ δένδρῳ, *sub arbore.*

ΥΠΕΡ.

Η δὲ ὑπὲρ, γενικῇ μὲν ἐπὶ βοηθείας. οἷον, ὑπὲρ Κτησιφῶντος ὁ λόγος. καὶ αἰτιολογίας ὁμοίως τῇ περί. ὑπὲρ ὧν εἶπον, πάλιν ἐρῶ. καὶ ὅταν τὸ ἐπάνω δηλοῖ. ὑπὲρ καπνοῦ τίθησι τὸ πηδάλιον. αἰτιατικῇ δὲ τὸ πλεῖόν τι, καὶ ἐπέκεινα, καὶ ὅλως ὑπερκείμενον ἀναφέρεται. οἷον, ὑπὲρ ἄνθρωπον, τί ἐστιν ὁ θεὸς, εἰδέναι.

ΥΠΕΡ.

ΥΠΕΡ *uerò cũ genitiuo quidẽ auxiliũ significãs, ut* ὑπὲρ Κτησιφῶντος ὁ λόγος, *pro Ctesiphonte oratio. Et causam sicut* περί. ὑπὲρ ὧν εἶπον, πάλιν ἐρῶ, *de quibus dixi, iterũ dicam. Item, quãdo suprà significat,* ὑπὲρ καπνοῦ τίθησι τὸ πηδάλιον, *fumo superimponit clauũ. Cũ accusatiuo uerò plus & ultra & omnino excessum significat, ut* ὑπὲρ ἄνθρωπον, τί ἐστιν ὁ θεὸς εἰδέναι, *supra hominẽ est, quid sit Deus cognoscere.*

EXPLANATIO.

ΕΠΙ βοηθείας καὶ αἰτιολογίας.) βοήθειαι καὶ αἰτιολογίαι σημαίνουσι. Τὸ ἐπάνω.) τὴν ἐπάνω θέσιν, *ut* ὑπὲρ καπνοῦ τίθησι τὸ πηδάλιον, *id est suspensum clauum explorat fumo. Hoc exemplo utitur etiã Priscianus ex Hesiodi lib. II.* ἔργα καὶ ἡμέραι, ὅπλα δ᾽ ἐπάρμενα πάντα τεῷ ἐνὶ κάτθεο οἴκῳ, εὐκόσμως στολίσας νηὸς πτερὰ ποντοπόροιο, πηδάλιον δ᾽ εὐεργὲς ὑπὲρ καπνοῦ κρεμάσασθαι. *Et rursus,* Αἶψα κε πηδάλιον μὲν ὑπὲρ καπνοῦ καταθεῖο, ἔργα βοῶν δ᾽ ἀπόλοιτο, καὶ ἡμιόνων ταλαεργῶν. *Citatur etiam à Plutarcho in conuiuio septem sapientũ,* πῶς οὖν οὐκ ἐν τῷ Ἡσιόδῳ τὸ πηδάλιον ὑπὲρ καπνοῦ κείμενον, ἔργα βοῶν δ᾽ ἀπόλοιτο, καὶ ἡμιόνων ταλαεργῶν, εἰ τοσαύτης δεήσει παρασκευῆς. Οἷον, ὑπὲρ ἄνθρωπον τί ἐστιν ὁ θεός.) γράφ. ὑπὲρ ἀνθρώπινόν τι, τί ἐστιν ὁ θεὸς εἰδέναι.

ΣΥΝΘΕΣΙΣ.

ΣΥΝΤΕΘΕΙΣΑΙ δὲ τοῖς ῥήμασιν αἱ προθέσεις, τὴν ἰδίαν ἔτι φυλάττουσι σημασίαν, ἀπαιτοῦσι τὴν αὐτὴν πτῶσιν, ὡς ἁπλῶς εἰπεῖν, ἅπτομαι. κατηγορῶ σοῦ. ἀφίστημί σου. ὑπερέχω σου. παραινῶ σοι. ὅτι μὴ ἐπὶ τῶν κτητικῶν, καὶ περιποιητικῶν. ἐμφοροῦμαι, ἐντρυφῶ, καὶ παραπολαύω σου. καὶ παρατίθημί σοι. ἡ γὰρ μὲν γὰρ συντεθεῖσα καὶ ἐπιτείνει ὁμοιοτρόπως. κατὰ διὰ πάντα. καταπεῖθέ μοι. καὶ ταῦτα μέν τοι,

καὶ ἔτι ὡς σύνθετον οὕτω προφέροιτο ἕτερον, μὴ δὲ τοῦ προθετικοῦ ἰδιώματος ἀφαιρεῖσθαι, οὐδὲν ἂν κωλύοι. κατειπεῖν οὖν ἑτέρου, καὶ κατεσθίειν, καὶ καθορᾶν. καλείσθω δὲ τὸ μὲν προθετικὸν, τὸ δὲ ῥηματικόν.

COMPOSITIO.

COMPOSITAE autem cum uerbis præpositiones, si propriã retineant significationem, omnes (ut in genere dicam) postulant suum casum. κατηγορῶ σου, accuso te, ἀφίσταμαί σου, à te discedo, ὑπερέχω σου, supero te, παραινῶ σοι, admoneo te: nisi in possessiuis & acquisitiuis, ἐμφοροῦμαι impleor, ἐντρυφῶ oblector, & παραπολαύω σου, fruor te, & περιτίθημί σοι, tribuo tibi. Sed κατὰ in compositione etiam significationem intendit manente eodem casu, κατεσθίει πάντα, deuorat omnia, κατεῖπέ μοι, dixit mihi. Sed hæc, & si quid præterea quemadmodum compositum est, ita ut diuersum proferatur, quo minus ius amittãt præpositionis proprium, nihil obstabit. Dicimus igitur κατειπεῖν ἑτέρου accusare alterum, & κατεσθίειν deuorare, & καθορᾶν intueri: uocetur'q; illud quidem genus constructionis præpositiuũ, hoc autẽ uerbale.

EXPLANATIO.

ὅτι μὴ ἐπὶ τῶν κτητικῶν καὶ περιποιητικῶν.) Quia possessiua genitiuum, acquisitiua datiuum semper habent, præpositione non mutante constructionem, ut suprà uisum est in capite κτητικῶς. dicitur itaque ἐμφοροῦμαι σιτοῦ, οἴνου, ὄψου. ἐντρυφῶ τῇ σῶν χαρισμάτων χύσει. παραπολαύω σου, κτητικῶς. & περιποιητικῶς, περιτίθημί σοι. Ἡ μὲν κατὰ συντεθεῖσα, καὶ ἐπιτείνει ὁμοιοτρόπως.) id est πλέονα ἔμφασιν δηλοῖ, seruato eodem casu non præpositionis, sed uerbi, ut ex κατεῖπέ μοι exemplo liquet. ex quo intelligitur, ne in altero quidẽ exemplo accusatiuum ex præpositione pẽdere. Est igitur sensus, κατὰ etiam in compositione uerbi significationem intendit, manente uerbi casu. Κατειπεῖν ἑτέρου.) Præpositione retinente casum suum ἐν ὑπερβιβασμῷ, quia retinet significationem suam. nam per appositionem quoque dicimus εἰπεῖν κατὰ ἑτέρου. sic καταλαλεῖται Ἀπολλωνίου, quia κατὰ Ἀπολλωνίου λαλεῖται dicimus. περιδραμεῖν τὸν καμπτῆρα, προσειπεῖν Τρύφωνα, ἀποδραμεῖν Ἀλεξανδρίας, & alia id genus multa, in quibus præpositio retinẽs suam significationem in compositione, retinet etiã suum casum. Id tamen non ubique obseruatur, ut προσλαλῶ Τρύφωνι, cum λαλῶ πρὸς Τρύφωνα dicatur. προσέρχομαι Ἀπολλωνίῳ, ἔρχομαι πρὸς Ἀπολλώνιον. Cæterùm κατεσθίειν, & καθορᾶν ἅπαντα, & similia ca-

sum suum habent, non præpositionis, quia significatio præpositionis in his non omnino seruatur, etiamsi uerbi significatio intendatur. Καλείσθω δὲ τὸ μὲν προθετικὸν, τὸ δὲ ῥηματικόν.) *Vocetur autem altera cōstructio præpositiua, in qua uidelicet præpositio casum habet suum in compositione, ut cū dicimus* κατειπεῖν ἑτέρου. *Et altera uerbalis, in qua non præpositionis, sed uerbi casus proprius seruatur, ut* κατιδεῖν ἅπαντα καὶ καθορᾶν.

ἈΝΑΣΤΡΟΦΗ.

ἈΝΑΣΤΡΕΦΟΝΤΑΙ δὲ αἱ μὲν μονοσύλλαβοι ἐπὶ πλεῖστον τῶν ἐπῶν, ὡς ἐπὶ τῶν ὁμηρικῶν ἐκείνων, ὃν μὲν βικανὸς ἄξεται, οὐδὲ κακῶν ἔξ. καὶ, ἦλθεν ἀργυρότοξος Ἀρτέμιδι ξύν. τῶν δὲ δισυλλάβων αἱ μὲν δίχρονοι ἐστὶ τοῖς πεζοῖς καὶ ἐν τοῖς ἐμμέτροις. πλὴν τῆς διὰ, καὶ ἀνὰ, ἵνα μὴ συνεμπέσῃ, ἡ μὲν τῇ Δία αἰτιατικῇ, ἡ δὲ τῇ ἄνα κλητικῇ. ὦ ἄνα λητοῦς υἱέ. ὀρθοτονεῖσθαι ἡ ἐπὶ τῆς παραληγούσης ὀξεῖα τάσει ἀνάγκη. αἱ δὲ τρίχρονοι, οὔ. οἷον, ἥτε ἀντὶ, καὶ ἡ ἀμφὶ, ὅθεν οὐδὲ αἱ διὰ τὸ ι πλεονάζουσαι. οἷον καταί, παραί, ὑπαί, ἅτε δὴ γενόμεναι τρίχρονοι. ἡ δὲ ἐν προσλαβοῦσα τὸ ι. καὶ γινομένη ἐνὶ, καὶ δισυλλαβήσασα, καὶ διχρονήσασα ἀναστρέφεται. οἷον ἡμετέρῳ ἔνι οἴκῳ. καὶ ᾧ ἔνι κούρη κοιμᾶται. Ἐνίοτε δὲ καὶ αἱ δισύλλαβοι διχρονοῦσαι, ὅμως οὐκ ἀναστρέφονται. οἷον, Ἰθάκην κατακοιρανέουσι. καὶ, ἄμφι δὲ Πατρόκλῳ περικείμενοι. Εἰ δὲ μεταξὺ δυοῖν ὀνομάτων ἡ πρόθεσις, τοῦ μὲν κυρίου, τοῦ δὲ προσηγορικοῦ, ἢ ἐπιθέτου, ἀναστρέφειν δεῖ, ἵνα τοῦ ὅλου προσηκήσηται λόγου. οἷον, ποταμοῦ ἄπο σελλήεντος. καὶ ξάνθῳ ἔπι δινήεντι. ὡσαύτως δὲ κἂν μεταξὺ κυρίων δυεῖν, ἢ προσηγορικῶν κέηται, συνδέσμου μετὰ τὴν πρόθεσιν ἐπιφερομένου. οἷον νηῶν ἄπο, καὶ κλισιάων, Ἀγαμέμνονος πέρι καὶ Ἀχιλλέως. κἂν μεταξὺ μὲν ἐμπίπτῃ, καὶ μηδὲν ἕτερον μέρος λόγου μεσοσυλλαβῇ, ὑποτάττηται δὲ οὐ πρὸ ἑκατέρων προηγεῖσθαι, ἀναστρέφεται ἔτι. οἷον, ᾧ ἔπι πόλλ' ἐμόγησα. Ἰθάκῃ ἔνι οἰκία ναίων. θεῶν ἄπο μήδεα εἰδώς. ἐὰν δὲ μεταξὺ προθέσεως καὶ τοῦ ῥήματος, ἢ τοῦ ὀνόματος πρὸς ὃ ἡ πρόθεσις, μέρος λόγου ἕτερον παρεμπίπτῃ, οὐκ ἀναστρέφεται. τὸ δ' ἐπὶ Τυδείδης ὦρτο. Εἰ μέντοι ἐπὶ τέλει τοῦ ἔπους, καὶ ἁπλῶς εἰπεῖν, ἐν στιγμῇ νοήματος, ἀναστρέφεται, καὶ μεσοσυλλαβοῦντός τινος. πάντων δ' ἔπνευσε πολὺ κάτα. καὶ αἱ πάθουσαι δὲ ἔκθλιψιν τοῦ φωνήεντος οὐκ ἀναστρέφονται. εἰ μὴ στιγμὴ ἐπιφέροιτό τις, ἢ τὸ σημαινόμενον διαφθείροιτο μὴ ἀναστρεφομένης, ὡς ἐπὶ τοῦ, σεῦτο ἡ Ἡφαίστοιο πάρ' οἰσομένη ὅπλα. Ποιοῦνται μὲν οὖν κατὰ τὰς προθέσεις ἐνίοτε στι-

ζουσι, λογογράφοι δ' οὔ, ὅτι μὴ ἐπὶ τῷ πρός. ταύτην γὰρ μόνον καὶ πρὸ στιγμῆς τὰ πλεῖστα ἐῶσιν. ὥστε, καὶ μικρόν τι πρός. ἔνιοι δὲ καὶ κατ' ἔλλειψιν προθέσεως λέγεσθαι τὰ τοιαῦτά φασι. βοῶν σῖτον ὠνοῦμαι. ἐνδεῖ τὴν διά. πλοῦς ἐν λόγοις, ἐνδεῖ τὴν κατά. ἡδὺ τῇ φυτῇ ἀναπνεῖ. καὶ δρέπομαι τῶν ἀνθέων. καὶ πίνω τοῦ ὕδατος, καὶ κρεμῶ σε τοῦ ποδός. ἐνδεῖ τὴν ἀπό.

ANASTROPHE.

INVERTVNTVR autem monoſyllabæ in fine carminum, ut in Homericis illis, οὐ μέν μοι κακὸς εἴδεται οὐδὲ κακῶν ἔξ. mihi quidẽ malus non uidetur, neque ex malis. Et, ἦλθεν Ἀργυρότοξος ἀρτέμιδι ξύν. uenit arcitenens Apollo cum Diana. Ex diſyllabis autem quæ duo habent tempora, tum in oratione pedeſtri, tum in carmine inuertũtur, præter διά & ἀνά, ne confundantur, altera quidem cum accuſatiuo δία Iouem: altera uerò cum uocatiuo ἄνα rex, ὦ ἄνα Λητοῦς υἱέ, ô rex Latonæ fili. habere enim penultimam rectũ & naturalem tonum neceſſe eſt. Quæ uerò tria habent tempora, non inuertuntur, ut ἀντί & ἀμφί. quo fit ut in quibus ι redundat, hæ quoque non inuertantur, ut καταί, παραί, ὑπαίρ, quippe quæ trium temporum fiunt. Cæterùm ἐν quando aſſumit ι, fitq́; ἐνί duarum ſyllabarum, & totidem temporum, inuertitur, ut ἡμετέρῳ ἔνι οἴκῳ, noſtra in domo. &, ᾧ ἔνι κούρη κοιμᾶται, quo in loco puella cubat. Interdum uerò etiam diſyllabæ, licet δίχρονοι ſint, non inuertuntur, ut Ἰθάκην κατακοιρανέουσι, Ithacæ imperitant. Et, εὗρε δὲ Πάτροκλον περικείμενον. inuenit autem Patroclo circuniacentem. Quòd ſi inter duo nomina incidat præpoſitio, quorum unum proprium ſit, alterum appellatiuum, uel adiectiuum, inuerti debet, ut toti præponatur orationi, ut ποταμοῦ ἄπο Σελλήεντος, fluuio à Selleente, & Ξάνθῳ ἔπι δινήεντι, Xantho in uorticoſo. Item, ſi inter propria duo uel appellatiua ponatur, coniunctione poſt præpoſitionem illata, ut νηῶν ἄπο καὶ κλισιάων, nauibus ab atq; tentorijs. Ἀγαμέμνονος πέρι καὶ Ἀχιλλέως, Agamemnone de & Achille. Quòd ſi interponatur, nulla alia parte orationis interueniente, ſed ſequatur dictionẽ quam deberet præcedere, etiam inuertitur, ut ᾧ ἔπι πόλλ' ἐμόγησα, cuius cauſa multum laboraui. Ἰθάκῃ ἔνι οἰκία ναίων, in Itacha habitãs. θεῶν ἄπο μήδεα εἰδώς, à dijs conſilia edoctus. Si uerò inter præpoſitionem & uerbum, uel nomẽ ad quod refertur præpoſitio, pars orationis alia intercedat, nõ inuertitur, τῷ δ' ἐπὶ Τυδείδης ὦρτο, hunc autem

Tydides adortus est. Quòd si sit in fine uersus, & ut simpliciter dicam, in puncto sententiæ, inuertitur, etiam si aliquid interueniat. πάντων δ' ἐπέπτυσε πολὺ κάτα, omnes autem multũ conspuit. Quæ uerò patiuntur elisionem uocalis, non inuertuntur, nisi punctum inferatur aliquod, uel nisi significatum corrumpatur, si præpositionem non inuertas, ut hîc, στεῦτο γὰρ Ἡφαίστοιο πάρ' οἰσέμεν ὅπλα, decreuerat enim à Vulcano ferre arma. Nam poëtæ post præpositiones quandoque punctũ signant, oratores uerò non, una excepta πρός. hanc enim præpositionem solam etiam ante punctum locant. ut, καὶ μικρόν τι πρός, & exiguum quiddam amplius. Nonnulli uerò etiam per defectum præpositionis talia dici autumant, βοῶν σίτου ὠνοῦμαι, bouem tritico emo. desiderari enim διά, πολὺς τὸν λόγον, multus in sermone, deesse κατά. ἡδὺ τῶν φυτῶν ἀναπνεῖ, suaue exhalat arboribus, δρέπομαι τῶν ἀνθέων, carpo flores, & πίνω τοῦ ὕδατος, bibo aquam, & κρεμῶ σε τοῦ ποδὸς, suspẽdo te pede, desiderari ἀπό.

EXPLANATIO.

ANASTROPHE (ut inquit Diomedes) est inuersio dictionum contra rectũ ordinem orationis, & duorũ uerborum ordo præposterus nullo interposito extrinsecus uerbo, ut transtra per & remos. Hæc figura in præpositione frequentissima est, quare de ea hoc loco diligenter scribit Theodorus. Ὃν μέν μοι καλὸς εἶδεν τοι.) Illad. ξ. Verba sunt Aiacis Telamonij de Archilocho filio Antenoris à se interempto. Καλῶν ἐξ.) pro ἐκ καλῶν, accẽtu acuto, cum alioqui graui accentu pronũcientur præpositiones. Ἵνα μὴ συγχυθέσῃ.) Fieret enim confusio trãslato utriusque præpositionis accentu in penultimam, sicut postulat hæc figura. Ὦ ἄνα Λητοῦς υἱέ.) Principium est sententiarum Theognidis, Ὦ ἄνα Λητοῦς υἱὲ Διὸς τέκος, οὔ ποτε σεῖο λήσομαι ἀρχόμενος, οὐδ' ἀποπαυόμενος. Αἱ δὲ τετράχρονοι οὐ.) subaudi ἀναστρέφονται. Sũt autem τετράχρονοι ἀντί, ἀμφί, & per pleonasmum κατά, παρά, ὑπέρ, quia constant syllaba breui & longa. Ἡμετέρῳ ἐνὶ οἴκῳ.) Iliad. γ. οἴκῳ ἐν ἡμετέρῳ ὁπότε Κρήτηθεν ἵκοιτο. ᾧ ἔνι κούρη κοιμᾶται.) Odyss. ζ. Βῆ δ' ἴμεν ἐς θάλαμον πολυδαίδαλον, ᾧ ἔνι κούρη Κοιμᾶτ', ἀθανάτῃσι φυὴν καὶ εἶδος ὁμοίη Ναυσικάα. Ἰθάκην κατὰ κοιρανέουσι.) Odyss. α. Κεῖτ' ἄρα δὲ Πατρόκλῳ περικείμενον.) Iliad. τ. De hac re sic Lecapenus, Interdum (inquit) disyllabæ δίχρονοι non inuertuntur. si enim inter nomen & uerbum, uel participium inciderint, pro uario si-

gnificato inuerti, uel non inuerti solent, ut ἰθάκην κατακοιρανέουσιν. *Si enim præpositionem* κατὰ *ad* ἰθάκην *referas, ut significet* χώραν *loci, nempe* κατὰ τὴν ἰθάκην *anastrophe erit hoc modo,* ἰθάκην κάτα. *Si uerò præpositio significationem intendat uerbi, quod magis probatur, suo tono præpositionem pronunciabis, nimirum graui, cum uerbo composita præpositione.* ἵνα τῦ ὅλυ πέρι ἡγῶνται λόγυ.) *id est,* τῆς ὅλης συντάξεως. *nam anastrophen agnoscentes, motam suo loco præpositionem agnoscimus, quæ præcedere debeat, non sequi, ad hunc modum,* ἄπο σελλήεντος ποταμοῦ, *ex Homeri Catalogo.* ᾧ ἔπι πόλλ' ἐμόγησα.) *Iliad.* α. *Achilles Agamemnoni,* καὶ δή μοι γέρας αὐτὸς ἀφαιρήσεσθαι ἀπειλεῖς, ᾧ ἔπι πόλλ' ἐμόγησα, δόσαν δέ μοι υἷες Ἀχαιῶν. ἰθάκη ἔνι οἰκία ναίων.) *Apud Lecapenũ legitur* ἰθάκη ἔνι κοιρανέων, *fortasse rectius. alioqui non uidetur exemplum conuenire, quia nihil differt à superioribus* ποταμοῦ ἄπο σελλήεντος, &c. Τῷ δ' ἐπὶ τυδείδης ὦρσε.) *id est* ἐπὶ τούτῳ. *Hic inter præpositionem & casum ipsius incidit coniunctio* δέ. *Sic Iliad.* ξ. Τῷ δ' ἐπὶ πουλυδάμας ἐγχέσπαλος ἦλθεν ἀμύντωρ. *Cæterùm de uerbo exemplum esto,* ἦλθε δ' ἐπὶ πάρος παιδίμος. *i.* ἐπῆλθε. πάντων δ' ἔπι νῦσε πολὺ κάτα.) *Hic præpositio* κατὰ ἀναστρέφεται, *quia claudit orationem, alioqui non poterat inuerti. nam siue ad nomẽ, siue ad uerbum referatur, obstabat interpositio alterius partis.* Εἰ μὴ στιγμὴ ἐπὶ φθροιτότης.) *Poëtæ enim post præpositionem cuius uocalis elisa sit, interdum punctum notant, atque sic præpositio ἀναστρέφεται, ut* Ἄσυ κάτ'. αὐτὰρ μῆλα κακοὶ φθείρουσι νομῆες. Στῦτο γάρ.) *Iliad.* σ. Στῦτο γὰρ ἡφαίστοιο πάρ' οἰσέμεν ἔντεα καλά. *hoc loco præpositio* παρὰ *elisionem passa* ἀναστρέφεται, ἀντὶ, παρὰ τοῦ ἡφαίστου οἴσειν. *ne putetur esse* ἀντὶ, ἡφαίστου ὅπλα παροίσειν *corrupto sensu.* Ποιηταὶ μὲν ὃν κατὰ τὰς προθέσεις.) γράφ. μετὰ τὰς προθέσεις.

ΠΕΡΙ ἘΠΙΡΡΗΜΑΤΟΣ.

Τὸ δ' ἐπίῤῥημα, πρὸς τὰ ῥήματα ἔχει τὴν σύνταξιν. ἀεὶ γὰρ ῥήματι προσηγεῖται, ἢ ἐφέπεται ταῖς λεγομέναις ἐνεργείαις ἐπιλεγόμενον. ὅθεν καὶ τὴν προσηγορίαν ἀπηνέγκατο καὶ εἰς λόγον. ἔστι καὶ γὰρ μέρος λόγου ἄπτωτον κατὰ ῥήματος λεγόμενον, ἢ ἐπιλεγόμενον ῥήματι, καὶ οἷον ἐπίθετον ῥήματος. Καθάπερ οὖν

τὰ τῶν ὀνομάτων ἐπίθετα τῶν κυρίων κατηγορεῖται καὶ προσηγορικῶν, οὕτω δὴ καὶ τὰ ἐπιρρήματα. κἂν γάρ τοι μεταξὺ τοῦ ῥήματος καὶ ἐπιρρήματος τύχῃ παρεμπεσόντα πλείονα ἄττα, ὅμως μέντοι αὐτὸ τὸ ἐπίρρημα πρὸς τὸ ῥῆμα ἀναφερόμενον λέγεται. καὶ μὴν δὴ πλείω πολλάκις συμπλέκοντες ἐπιρρήματα ἑνὶ τῷ ῥήματι ἀποδίδομεν ἱκανῶς. οἷον καλῶς, καὶ εὐσεβῶς, καὶ δεόντως πεποίηκας. κοινὸν δὲ τὸ τοιοῦτο. Ἔχει μὲν οὖν τὰ ἐπιρρήματα τὴν σύνταξιν πρὸς τὸ ῥῆμα. πλὴν τοῦ κλητικοῦ ἐπιφθέγματος, καὶ τῶν σχετλιαστικῶν καὶ θαυμαστικῶν, καὶ τῶν θετικῶν. τὸ μὲν γάρ τοι πρὸς κλητικήν. ὦ φίλε Πῶλε. τὰ δὲ πρὸς γενικήν, φεῦ τῶν κακῶν, ὢ τοῦ μεγέθους. τὰ δὲ πρὸς δοτικὴν ἢ αἰτιατικήν, γραπτέον ἡμῖν, γραπτέον ἡμᾶς. ἔστι δὲ χρῆσθαι σχετλιαστικοῖς τε, καὶ θετικοῖς, καὶ ἄνευ τινὸς ἐπεκφορᾶς πτωτικῆς. τὰ μὲν οὖν πτωτικῶς συντάσσεται, φεῦ τοῦ μεγέθους. τὰ δὲ ῥηματικῶς. εὖ ἔχει. τὰ δὲ συναμφοτέρως. πόρρω ἡμῶν οἰκεῖ. καὶ τὰ μὲν συναμφοτέρως, καὶ ῥηματικῶς. οἷον, πόρρω οἰκεῖ. τὰ δὲ ῥηματικῶς, ἢ πτωτικῶς, οὐκ ἐξ ἀνάγκης καὶ δὴ συναμφοτέρως.

ADVERBIVM.

CAETERVM aduerbiũ cum uerbis ordinatur. Semper enim uerbum præcedit, aut ſequitur ijs quæ dicuntur actiones additũ, unde nomẽ accepit, & definitionem. Eſt enim pars orationis ſine caſu, quæ de uerbo dicitur, uel additur uerbo, tanquam uerbi adiectiuum. nam quemadmodum nomina adiectiua de proprijs dicuntur & appellatiuis, ſic etiã de uerbis aduerbia. Licet enim inter uerbum & aduerbium multa incidant, aduerbium tamen ipſum ſic in oratione ponitur, ut ad uerbum referendum ſit. Quinetiam plura ſæpe aduerbia recte uni uerbo coniũctè tribuimus, ut καλῶς καὶ εὐσεβῶς καὶ δεόντως πεποίηκας, bene & pie & opportunè feciſti. Sed id commune eſt. Aduerbia igitur cum uerbo conſtruuntur, excepto aduerbio uocandi, & aduerbijs lamentandi, & admirandi, & poſitionis. Illud enim cum uocatiuo, ut ὦ φίλε Πῶλε, ô amice Pole. Hæc uerò partim cum genitiuo, φεῦ τῶν κακῶν, heu mala. ὢ τοῦ μεγέθους, ô rem magnã. partim cum datiuo uel accuſatiuo. γραπτέον ἡμῖν, γραπτέον ἡμᾶς, ſcribendum eſt nobis. Licet autem etiam uti lamentandi aduerbijs, & poſitiuis ſine ulla uoce caſuali. Itaq; alia cum caſu cõſtruuntur, φεῦ τοῦ μεγέθους, heu rem magnam. Alia cum uerbo, εὖ ἔχει, bene habet. Alia cum utroq;, ut πόρρω ἡμῶν οἰκεῖ, procul à no-

bis habitat. Cæterùm quæ cum utroque construuntur, ea etiam uerbaliter construi constat, ut πόῤῥω οἰκεῖ. Quæ uerò uerbaliter uel casualiter, ea non protinus cum utroque necessariò.

EXPLANATIO.

QVEMADMODVM inter partes declinabiles nomen uerbo præponitur, sic inter indeclinabiles præpositionem ante aduerbium collocandam censent. præpositio nomini, & cæteris casualibus per appositionem, uel compositionem præponitur: aduerbium tanquam uerbi adiectiuum est, sicut nomen ipsius indicat: quare post præpositionem rectè collocari uidetur. Κατὰ ῥήματος λεγόμενον ἢ ἐπιλεγόμενον.) *De uerbo dicta pars, uel à uerbo statim dicta, hoc est uerbo addita, ut sit uelut adiectiuum uerbi.* Κοινὸν δὲ τὸ τοιοῦτο.) *hoc autem aduerbio cõmune est cum cæteris partibus orationis. nã & multa nomina, participia, & pronomina iũcta inter se ad unũ uerbum referimus, ut* ὁ οὐρανὸς καὶ πᾶς ὁ ἀστέρων χορὸς γῆτε καὶ θάλασσα καὶ πᾶσα κτίσις τὸν δημιουργὸν καὶ εὐεργέτην χριστὸν δοξολογεῖ. *Et,* ὁ φιλήσας καὶ φωτίσας καὶ σώσας ἡμᾶς Ἰησοῦς τοῦ οἰκείου πλάσματος προνοεῖται. *Et,* ἡμεῖς, ὑμεῖς, κἀκεῖνοι τὸν θεὸν εὐσεβοῦμεν. Τὸ μὲν γάρ τοι πρὸς κλητικήν.) *nẽpe aduerbium uocandi, ut* ὦ φίλε Πῶλε *in Gorgia Platonis.* Τὰ δὲ πρὸς γενικήν.) τὰ σχετλιαστικὰ καὶ θαυμαστικὰ δηλονότι. Τὰ δὲ πρὸς δοτικὴν ἢ αἰτιατικήν.) τὰ θετικὰ, *ut* χρεὼν ἐστὶν ἡμῖν, *uel* χρεὼν ἐστὶν ἡμᾶς. Καὶ τὰ μὲν συναμφοτέρως) *Et quæ utroque quidem modo construuntur, etiam cum uerbo construuntur necessariò. Est enim intelligendum* ἐξ ἀνάγκης, *quod sequitur paulò pòst. Quæ uerò cum uerbo, uel aliquo casuali ordinantur, ea nõ cõtinuo utroq; modo ordinari necesse est.* Καὶ δὴ συναμφοτέρως.) γράφ. δὲ συναμφοτέρως. *Sensus autẽ est apertus, tametsi nonnullos fefellit. nam quæ iunguntur uerbo, ut* καλῶς γράφει, *ea protinus casuali non iungũtur. Neque enim* καλῶς *casuali iunxeris, nisi sit participiũ uerbi loco, ut* καλῶς γράφων. *Item* φεῦ τοῦ μεγέθους, *constructio est casualis, & absoluta ab omni uerbo. At* πόῤῥω ἡμῶν οἰκεῖ *cùm dicamus* συναμφοτέρως, *etiã* πόῤῥω οἰκεῖ *necessariò dicere possumus* ῥηματικῶς. *neq; enim* πόῤῥω ἡμῶν *dicimus sine uerbo expresso, uel subaudito. Est igitur ordo,* καὶ τὰ μὲν συναμφοτέρως συντασσόμενα, καὶ ῥηματικῶς ἐξ ἀνάγκης συντάσσεται. τὰ δὲ ῥηματικῶς ἢ πτωτικῶς συντασσόμενα, οὐκ ἐξ ἀνάγκης δὴ καὶ συναμφοτέρως συντάσσεται.

ΧΡΟΝΙΚΆ ΝΥ͂Ν.

ΤΩ͂Ν δὲ χρονικῶν τὸ μὲν νῦν πᾶσι τοῖς τοῦ χρόνου μορίοις συντάσσεται, πλὴν τοῦ ὑπερσυντελίκου. νῦν παρέρχεται. νῦν αὖτ' ἐγχείῃ πειρήσομαι. Νῦν μὲν δὴ Μενέλαος ἐνίκησεν σὺν Ἀθήνῃ. καὶ δηλοῦν μὲν τὸ τοῦ χρόνου ἐνεστικὸς, ἐνεστῶτι συντάσσεται μόνῳ, καὶ ἀρκτικὸν γίνεται λόγου. ἀκολουθίαν δέ τινα σώζον προηγουμένου, οὐκ ἀρκτικόν ἐστι λόγου, καὶ ἀεὶ τῷ δὲ συνδέσμῳ συνάπτεται. οἷον, ἐγὼ μὲν ᾤμην ταῦτ' ἐκεῖνον ἐρεῖν, νῦν δὲ οὐδὲν τούτων εἴρηκεν. ἀντιπαράκειται δὲ τῷ τοῦ ἐνεστῶτος νῦν ἐφ' ἑκάτερα, αὐτίκα καὶ ἄρτι. νῦν ποιῶ. ἄρτι πεποίηκα. αὐτίκα ποιήσω.

TEMPORALIA. Νῦν, nunc.

EX temporalibus autem νῦν omnibus temporis partibus adiũgitur, excepto plusquàm perfecto. νῦν παρέρχεται nunc experitur. νῦν αὖτ' ἐγχείῃ πειρήσομαι, nunc hasta rursus experiar. Νῦν μὲν δὴ Μενέλαος ἐνίκησεν σὺν Ἀθήνῃ. nunc igitur Menelaus uicit iuuante Minerua. Et quidem præsens tempus significans, cum præsenti construitur solo, initiumq; facit orationis. Quando uerò consequentiam quandam seruat eius quod præcedit, neque initium facit orationis, & semper cum δὲ cõiunctione ponitur, ut ἐγὼ μὲν ᾤμην ταῦτ' ἐκεῖνον ἐρεῖν, νῦν δὲ οὐδὲν τούτων εἴρηκεν. ego quidem putabam hæc illum esse dicturũ, nunc autem nihil horum dixit. Cæterùm νῦν aduerbio præsens significãti utrinque opponuntur αὐτίκα mox, & ἄρτι modò, νῦν ποιῶ, ἄρτι πεποίηκα, αὐτίκα ποιήσω, nunc facio, modo feci, mox faciam.

EXPLANATIO.

ΝΥ͂Ν παρέρχεται.) Iliad. β. Νῦν μὲν παρέρχεται τάχα δ' ἵξεται υἷας Ἀχαιῶν, de Agamemnone. Νῦν αὖτ' ἔγχει πειρήσομαι.) scribendũ ἐγχείῃ. Iliad ε. Νῦν αὖτ' ἐγχείῃ πειρήσομαι αἴκε τύχοιμι. Νῦν μὲν δὴ Μενέλαος.) Iliad. γ. Νῦν μὲν γὰρ Μενέλαος ἐνίκησε σὺν Ἀθήνῃ.

Ἐγὼ μὲν ᾤμην.) Ex oratione Demosthenis περὶ παραπρεσβείας.

Τῷ τοῦ ἐνεστῶτος νῦν τὸ αὐτίκα.) γραφ. Τῷ τοῦ ἐνεστῶτος νῦν ἐφ' ἑκάτερα τὸ αὐτίκα, hoc est utrinque, ex præterito scilicet & futuro.

ΧΘΕ͂Σ.

ὉΜΟΙ͂ΩΣ δ' ἔχει καὶ τὸ χθὲς, καὶ αὔριον, πρὸς τὸ σήμερον. εἰρέσθω δέ τι, καὶ αὔριον ἔρχομαι, εἰ πρὸς θυμοῦ τὸ μέλλον γίνεσθαι ὑπέρπλεον πιστοῦσθαι.

ΧΘΕ͂Σ, HERI.

EODEM modo se habent χθὲς heri, & αὔριον cras, ad σήμερον ho-

die: sed dicatur etiam αὔριον ἔρχομαι, *cras uenio, si uelis rem futuram uehementius confirmare.*

EXPLANATIO.

ΟΜΟΙΩΣ δ' ἔχει καὶ τὸ χθές.) *id est* ὁμοίως ἀντιπαρέχκειται τῷ σήμερον ἐφ' ἑκάτερα τὸ χθὲς καὶ τὸ αὔριον. Εἰ πλεῖς δυμοῦ.) *Si uelis rem futuram uehementius confirmare, dices* αὔριον ἔρχομαι, *alioqui futurum postulat hoc aduerbium.* σήμερον *uerò omnibus temporibus recte iungitur, excepto plusquam perfecto & futuro, sicut docet Lecapenus. Aristophanes tamē etiā futuro iunxit in Equitibus,* Ἐγὼ δ' ἄλλως σήμερον γενήσομαι. *Caeterùm* χθὲς *imperfecto & aoristo, ut idē tradit.*

ὍΤΕ, ΤΌΤΕ.

ΚΟΙΝῸΝ δὲ, καὶ τὸ ὅτε, καὶ τότε, πλὴν τοῦ παρακειμένου.

ὍΤΕ, *quando,* ΤΌΤΕ, *tunc.*

COMMVNE autem est omnibus temporibus, etiam ὅτε *&* τότε, *excepto praeterito perfecto.*

EXPLANATIO.

ΚΟΙΝῸΝ δὲ τὸ ὅτε καὶ τὸ τότε.) *Commune est omnium temporum, excepto praeterito perfecto indicatiui modi scilicet, & quando potentia significatur, optatiui, sicut dicetur.*

ΠΡΏΗΝ. ΠΆΛΑΙ.

ΤῸ δὲ πρώην, καὶ πάλαι, ἴδια τοῦ παρῳχημένου. πάλαι ποτ' ἦσαν ἄλκιμοι Μιλήσιοι. πρώην ἐλήλυθεν.

ΠΡΏΗΝ, *nuper.* ΠΆΛΑΙ, *olim.*

ΠΡΏΗΝ *&* πάλαι *propria sunt praeteriti,* πάλαι ποτ' ἦσαν ἄλκιμοι Μιλήσιοι, *olim fortes erant Milesij,* πρώην ἐλήλυθεν, *nuper uenit.*

EXPLANATIO.

ΠΆΛΑΙ ποτ' ἦσαν ἄλκιμοι Μιλήσιοι.) *Duo postrema uerba non leguntur in manu scripto codice, neque in Aldino. Est auem* παροιμία *ἀπὸ χρησμοῦ ὡδὶ πεποιημένου, εἴτε ἱστορίας γεγονότων. Legitur apud Aristophanem in Pluto.*

ἬΔΗ.

ΤῸ δὲ ἤδη, κοινὸν μέλλοντος καὶ παρῳχημένου. ἤδη βεβάδικα. ἤδη βαδίσω λέγεται τι ὡδὶ τῇ μὴ πολὺ ἀφεστηκότων, ὡς καὶ τὸ πρώην.

ἬΔΗ, *iam.*

CAETERVM ἤδη *commune est futuri & praeteriti,* ἤδη βεβάδικα,

δῆκα, iam iui, ἤδη βαδίσω, iam ibo: usurpatúrque in ijs, quæ non longè absunt, sicut etiam πρώην.

ΠΡΊΝ.

ΚΑῚ τὸ πρὶν ἐν παρεληλυθότι πρὸς ὁριστικόν. πρὶν εἶπεν. οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ σὺν ἀπαρεμφάτῳ. πρὶν εἰπεῖν. καὶ διὰ μέσου τοῦ ἤ, πρὶν ἢ εἰπεῖν. ὥσπερ διὰ τοῦ ἂν ὡδὶ μέλλοντος πράγματος. πρὶν ἂν γίνηται, πρὶν γίνηται.

ΠΡΊΝ, antequam.

ITEM πρὶν cum indicatiuo præteriti temporis construitur, ut πρὶν εἶπεν, priusquam dixisset. Quinetiam cum infinitiuo, πρὶν εἰπεῖν, priusquam diceret: & interposito ἤ, πρὶν ἢ εἰπεῖν, priusquā diceret. Quemadmodum interposito ἂν in re futura, πρὶν ἂν γίνηται, πρὶν γίνηται, priusquam fiat.

EXPLANATIO.

ἘΝ παρεληλυθότι.) *In præterito, id est cùm de re præterita loquimur. Iungitur etiam πρὶν ἢ optatiuo eodem sensu, sicut ratio postulat, quia præteritum optatiuo gaudet. πρὶν ἂν uerò ad coniunctionem referunt, ut ἕως ἄν, μέχρις ἄν, ἄχρις ἄν, de quibus mox dicetur.*

ἝΩΣ.

ὉΜΟΊΩΣ δὲ καὶ τὸ ἕως καὶ τὰ ἰσοδυναμοῦντα. ἕως παρατείνω, καὶ ἕως παρατεῖναι.

ἝΩΣ, donec, quoad.

EODEM modo etiam ἕως, & quæ idem ualent. ἕως παρατείνω, & ἕως παρατεῖναι, donec interimam.

EXPLANATIO.

ΚΑῚ τὰ ἰσοδυναμοῦντα.) μέχρι, ἄχρι, μέχρις ἄν, ἄχρις ἄν, ἄχρι ποῦ, μέχρι ποῦ, ἄχρι οὗ, μέχρι οὗ. *Hæc quoque iungũtur indicatiuo, infinitiuo, & optatiuo de re præterita: subiunctiuo uero de re futura. Optatiuum puto ab eo iccirco præteritum esse, quia constructio optatiui de re præterita generalis est, ob idq; ad regulam pertinet generalem: poterat saltem monere, nisi uerborum parcissimus esset. dicetur autem inferius, ὅλως δ' εἰπεῖν τὸ παρεληλυθὸς εὐκτικὸν τι ἔοικεν ὄν. Cæterùm μέχρι etiam cum genitiuo iungitur,* μέχρι παντὸς, *id est* διὰ παντὸς, *sine præfinitione tẽporis:* μέχρι τίνος, *quousque. dicitur etiam* μέχρι πρὸς *usq; ad,* μέχρι πόῤῥω *diu,* μέχρις ἐνταῦθα *hactenus, quod etiam* μέχρι τοῦδε *dicitur.* μέχρι πρώην *nuper primum.*

ὍΤΕ.

Τὸ δ' ὅτε διαφόρως τοῖς χρόνοις πρὸς ὁριστικὸν, εἰ μὴ δυνητικόν τι ἐπινοοῖτο. εὐκτικοῦ γὰρ τὸ δυνητικόν. ὅτε βούλοιτο.

ὍΤΕ, *quando.*

SED ὅτε, *cum diuersis temporibus indicatiui, nisi potentia intelligatur. optatiui enim est potentia,* ὅτε βούλοιτο, *quando uellet.*

EXPLANATIO.

DICTUM est cum omnibus temporibus construi ὅτε *&* τότε, *excepto præterito perfecto: nunc addit quibus modis iungatur.*

ΟὐΚΈΤΙ, εἰσαεὶ, αὖθις.

ΚΑῚ τὸ οὐκέτι, καὶ τὸ οὐδέποτε, καὶ τὸ ἀεί. τὸ δὲ οὐδεπώποτε μόνον ἐπὶ παρῳχημένου. ὥσπερ τοὐναντίον τὸ εἰσαεὶ καὶ αὖθις ἐπὶ μέλλοντος. εἰσαεὶ ἔσται κίνησις, αὖθις διδάξω.

ΟὐΚΈτι, *non iam,* εἰσαεὶ *semper,* αὖθις *rursus.*

ITEM οὐκέτι, *&* οὐδέποτε, *&* ἀεί. *Sed* οὐδεπώποτε *nunquam anteà, solum cum præterito: quẽadmodũ contrà* εἰσαεὶ *&* αὖθις *cum futuro, ut* εἰσαεὶ ἔσται κίνησις, *semper erit motus,* αὖθις διδάξω, *rursus docebo.*

EXPLANATIO.

ΚΑῚ τὸ οὐκέτι.) διαφόρως τοῖς χρόνοις συντάττεται. τὸ δὲ οὐδέποτε. γρά. οὐδεπώποτε. *atque sic plane legendũ est. nam* τὸ οὐδέποτε *futuro iungitur, ut docet Suidas,* οὐδέποτ' ἐγὼ τοῦτον ἀποδέξομαι. οὐδὲ παρ' ἐμοί ποτε τὸν ἁρμόδιον ᾄσεται παροίνιος ἀνήρ.

ὈΥΠΩ.

ΤΟ δὲ οὔπω, παρῳχημένῳ τε, καὶ ἐνεστῶτος. οὔπω γίνεται. οὔπω γέγονεν. Ἔστι δ' ὡς ἁπλῶς εἰπεῖν, καὶ πρὸς γενικὴν ἀποδιδόναι τὰ χρονικὰ κτητικῶς πως. οἷον, πότε τοῦ χρόνου. οὐδέποτε τῶν χρόνων. τὸ γε μὴν χωρὶς γενικῆς πολὺ ἐν τῷ λόγῳ. Ἔστι δὲ καὶ τῶν χρονικῶν, τὰ μὲν ἀναφορικὰ, τὰ δὲ ἀπολελυμένα. ὥστε καὶ προηγεῖται ἀλλήλων, τότε, ὅτε. τηνικαῦτα, ἡνίκα. τέως, ἕως.

ΟὔΠΩ, *nondum.*

AD hæc οὔπω, *& cum præterito, & cum præsenti.* οὔπω γίνεται, *nondum fit:* οὔπω γέγονεν, *nõdum factum est. Licet autem, ut semel dicam, etiam genitiuo adiungere temporis aduerbia quodammodo possessiue, ut* πότε χρόνου, *quando gẽtium,* οὐδέποτε τῶν χρόνων, *nunquam gẽtium. Sine genitiuo tamen frequens horum usus est in oratione. Sunt autem etiam ex temporalibus quædam relatiua, quædam absoluta. Itaq; præ-*

ponuntur

ponuntur alijs alia, ut τότε ὅτε, τηνικαῦτα, ἡνίκα *tunc quando:* τέως ἕως, *tamdiu quamdiu.*

EXPLANATIO.

Τὸ γε μὴν χωρὶς ψυχῆς.) ἀποδιδόναι, *uel* συντάττειν, *subaudiendum est.* Τὰ μὲν ἀναφορικά.) *Ea sunt* τότε, ὅτε. τηνικαῦτα, ἡνίκα. τέως, ἕως. *adde his* τόφρα, ὄφρα. τῆμος, ἦμος *poëtica. Ex his ea quæ* ἀνταποδοτικὰ *dicuntur, quæ scilicet per* τ *incipiunt, postponi solẽt præcedentibus cæteris in recto ordine, ut* ὅτε ὄρθρος ἀνέτειλε, τότε ὄμβρος ῥαγδαῖος ἐγένετο. *Præposterus autẽ ordo fuerit, si sic conuertas,* τότε ὄμβρος ῥαγδαῖος ἐγένετο, ὅτε ὄρθρος ἀνέτειλε, *præposito redditiuo* τότε. *Idem accidit* ἐν τοῖς παραβολικοῖς ἐπιρρήμασι, ὥσπερ *&* οὕτως. *Et in nominibus relatiuis, ut suprà dictum est.* Τὰ δὲ ἀπολελυμένα.) *ut* ἀεὶ, χθὲς, *& cætera quæ sine relatione proferuntur.*

ἘΠΙΤΑΤΙΚΆ.

Τὰ δὲ ἐπιτατικὰ, τοῖς τε ἐπιθέτοις τῶν ὀνομάτων συντάσσεται πᾶσι, ὑπερθετικῶν χρείαν ἀναπληροῦντα. οἷον, λίαν σοφὸς. πάνυ τίμιος. καὶ ἀναφορικῶς, ὁ λίαν σοφός. μεσοσυλλαβοῦντα, τῶν τε τῆς μεσότητος κατηγορεῖται ἐπιρρημάτων. οἷον, γράφει πάνυ καλῶς. καὶ τρέχει λίαν ταχέως. καὶ χωρὶς δὲ ἐπιλέγεται. λίαν πονεῖ, σφόδρα ἐπιθυμεῖ. Αὐτὸ δὲ τὸ μεσότητος, καὶ τῶν τούτοις ἰσοδυναμούντων καθόλου μὲν τὸ ῥηματικόν. ζῇ σωφρόνως, ἀξίως γε εὐτυχεῖ. κατὰ μέρος δέ τοι ὡς ἕκαστον ἔχει παραγωγῆς, οὕτω δὴ καὶ συντάξεταί γε τὸ πτωτικόν. τῇ γὰρ ἀρχῇ συνῳδὸν εἶναι χρεών. ἀξίως οἷον λόγου, ὅτι ἄξιος λόγου. καὶ ὁμοίως τοῖς ἄλλοις, ὅτι ὅμοιος τοῖς ἄλλοις. καὶ καταφρονητικῶς τῶν εὐπλεστέρων, ὅτι καταφρονεῖ τῶν εὐπλεστέρων. οἷον δὴ, καὶ τὸ ἄριστα πάντων. κοινὸν δὲ τῶν τοιούτων καὶ ἡ προσκειμένη τῷ ἔχω γενική. οὕτως ἔχω γνώμης. πονήρως ἔχω τοῦ σώματος.

INTENDENDI ADVERBIA.

PORRO aduerbia intendendi cum adiectiuis nominibus construuntur omnibus, superlatiuorum uicem præstantia. ut λίαν σοφὸς *ualde sapiens,* πάνυ τίμιος *ualde preciosus. Et relatiue,* ὁ λίαν σοφὸς, *ille ualde sapiens. Si interponantur, de medijs dicuntur aduerbijs, ut* γράφει πάνυ καλῶς, *scribit ualde eleganter, &* τρέχει λίαν ταχέως *currit ualde ueociter. Quinetiam uerbo separatim adiunguntur,* λίαν πονεῖ, *ualde laborat.* σφόδρα ἐπιθυμεῖ, *uehementer cupit. Atq; huiusmodi aduerbiorum mediorum, & eorum quæ idem ualent, communis quidem*

constructio uerbalis est, ζῇ σωφρόνως uiuit moderatè. ἀξίως γ' εὐτυχεῖ, meritò fortunatus est. Sed priuatim, ut est cuiusque deriuatio, ita continuò cum aliquo casu construetur. origini enim respondere debet. Dicimus itaque ἀξίως λόγου, memorabiliter, quia etiã ἄξιος λόγου, memorabilis dicimus. & ὁμοίως τοῖς ἄλλοις, similiter alijs, quia ὅμοιος τοῖς ἄλλοις, similis alijs. & καταφρονητικῶς τῶν εὐτελεστέρων, per cõtemptum tenuiorum, quia καταφρονῶ τῶν εὐτελεστέρων, cõtemno tenuiores. Cuiusmodi est etiam illud, ἄριστα πάντων, optimè omniũ. His autem etiam communis est, qui uerbo ἔχω tribuitur genitiuus, οὕτως ἔχω γνώμης. sic sentio, πονήρως ἔχω τοῦ σώματος, corpore male sum affectus.

EXPLANATIO.

ΚΑῚ ἀναφορικῶς.) *hoc est* καὶ ἀναφορικῶς συντάσσεται μεσοῦν λαβοῦσα. *hæc etiam relatiuè ordinantur, adhibito articulo, cuius est relatio (sicut dictum est) ita ut interponantur, ut* ὁ λίαν σοφός. Τῶν μεσοτήτος.) *Et de medijs aduerbijs dicuntur i. tribuuntur medijs aduerbijs. Ex aduerbijs qualitatis ea media dicũtur, quæ ex uoce genitiui pluralis media ac communi trium generum formantur, ut* καλῶς, ἡδέως.

Καὶ χωρὶς δὲ ἐνδέχεται.) δίχα τῶν μεσότητος ὀνομάτων προστίθεται, *ut* λίαν ποιεῖ. Ἀντὶ δὲ τῇ μεσότητι.) γραφ. ταύτης δὲ τῆς μεσότητος. *atque sic legendum est, ut similes casus coniunctio copulet, & cum dictione* τοῦ ῥηματικοῦ *hic casus congruat, ad quam referendus est.* Καὶ τῶν τούτοις ἰσοδυνάμων.) *Talia sunt,* εὖ, ἰδίᾳ, δημοσίᾳ, παρρησίᾳ, πρῶτα, δωρεάν, ἀνάπαυον, *& alia id genus multa, quæ sunt qualitatis, non tamen propriè* μεσότητος *aduerbia, quia non à genitiui uoce media, sed ab alijs casibus fiunt. Hæc igitur omnia rectè uerbis iũguntur, hoc est ut ipse dicit, horũ in uniuersum est ἡ ῥηματικὴ σύνταξις,* ἄγαθων τὸ ῥηματικόν. *Sed priuatim tamen unumquodq; secundum suam originem, cui respondere debet, cum aliquo casu construitur, ut* ἀξίως λόγου, *quia* ἄξιος *nomen unde ductum est hoc aduerbium, genitiuo iungitur,* ἄξιος λόγου. Κοινὸν δὲ τῶν τοιούτων.) *Cõstruuntur autem huiusmodi aduerbia communiter cum genitiuo, qui tribuitur uerbo* ἔχω, *dum significat* διάκεισθαι, *ut* πονήρως ἔχω τοῦ σώματος.

ΤΟΠΙΚΆ.

ΤΆ δὲ τοπικὰ γενικῇ. ἔξω τῆς χώρας. ἐνταῦθα τοῦ λόγου. ποῦ γῆς. ἀλλαχοῦ τῆς οἰκίας. καὶ χωρὶς. ἐνταῦθα ὄντι. σοφίστεροι μὲν τοι καὶ εὐχρηστότεροι ὧδ' ἐνίων τὸ φράζειν προσηκόντως. οἴκει ἐν Ἀττικῇ, οἴκαδε εἰς τοῦ

εἰς τοῦ πολεμάρχου. πάντα δὲ τὸ προσῆκει σφίσιν ἠρεμίας τι, καὶ κινήσεως ἐξεῖ προσκείμενον. οἷ' οἴκοι εἰμί, πορεύομαι οἴκαδε.

LOCALIA.

LOCALIA autem cum genitiuo, ἔξω τῆς χώρας, extra locũ, ἐνταῦθα τοῦ λόγου, in hac parte orationis, ποῦ γῆς, ubi terrarum, ἄλλῃ τῆς οἰκίας, alia in parte domus. & sine genitiuo, ἐνταῦθα ἐστιν, hic est. Sed planius & usitatius loquemur interdũ adhibita præpositione cum suo casu, οἴκοι ἐν Ἀττικῇ, domi in Attica, οἴκαδε εἰς τοῦ πολεμάρχου, domum in Polemarchi. Omnia autem conueniens sibi uerbum quietis, uel motus habebunt adiunctum, ut οἴκοι εἰμί, domi sum, πορεύομαι οἴκαδε, eo domum.

EXPLANATIO.

ΚΑΙ χωρίς.) γενικῆς δηλονότι. Εἰς τοῦ πολεμάρχου.) subaudi οἶκον. Ἐξεῖ προσκείμενον.) ῥῆμα δηλονότι.

ΠΑΡΑΘΕΤΙΚΑ.

ΚΑΙ τὰ συγκριτικὰ δὲ καὶ ὑπερθετικὰ ὁμοίως εἰς γενικήν. μᾶλλον τῶν ἄλλων φιλοσοφεῖ, καὶ μάλιστα πάντων. τὰ δὲ συγκριτικὰ καὶ πρὸς εὐθεῖαν μεσοσυλλαβοῦντος τοῦ ἤ, μᾶλλον ἢ οἱ ἄλλοι. Ἔτι τὰ ὑπεξαιρετικά. κρύφα ἢ λάθρα τῶν ἄλλων ποιεῖ. καὶ τὰ διαιρετικά. χωρὶς τῶν ἄλλων. καὶ τὰ ποσότητος. ἅπαξ, ἢ δὶς τῆς ἡμέρας, τρὶς τοῦ μηνός. τετράκις, καὶ πολλάκις τοῦ ἐνιαυτοῦ. καὶ τὰ τακτικά. τὰ δύο, ἐφεξῆς τοῦ ἑνός. καὶ ἡ δευτέρα, τῆς νουμηνίας. Τὰ δὲ ἀθροιστικά, δοτικῇ. ὁμοῦ καὶ ἅμα τοῖς ἄλλοις, καὶ χωρίς. Τὰ δὲ ὀμοτικά, αἰτιατικῇ μόνως. νὴ δία ἔπον. μὰ δί' οὐκ ἔπον. Τὰ δὲ ἐρωτηματικά, ἀοριστούμενα, καὶ ἡ τοπικὰ γινόμενα ἢ χρονικὰ ἐγκλίνεται, εἰ μὴ τεισυλλαβία κωλύει. οὐδὲν γὰρ ἐγκλίνεται ὑπερδισύλλαβον ὄν. πόθεν ἔρχει, ἐλθὼν δ' ἄρ' ὅθεν. πῶς ἔχει, οὕτω πως ἔχει. ἔξεστι δὲ καὶ τὸ πότε, καὶ τοῦ ὑπ' ἐρωτήσει, ὥς ἕως καὶ μέχρι, καὶ ἄχρι ἀποτάσσειν. οἷ', ἕως πότε; ἄχρι τοῦ; μέχρι τοῦ; Τὰ δὲ βεβαιωτικά, ὀρεκτικοῖς. λέγει ὅτι ἥξει. οὕτω δὴ χαίρει. Τὸ γὰρ μὴν δὲ καὶ πρὸς εὐκτικόν, εἰ περὶ παρῳχημένου, τοῦτ' ἐστι διηγηματικῶς. οἷ', ἠγγέλλετο ὅτι γένοιτο, καὶ εἴη, καὶ ἔσοιτο.

ADVERBIA COMPARANDI.

COMPARATIVA & superlatiua similiter cũ genitiuo, μᾶλλον τῶν ἄλλων φιλοσοφεῖ, magis alijs philosophatur, & μάλιστα πάντων, maximè omnium. Sed comparatiua etiam cum nominatiuo intercedente cõiunctione ἤ. μᾶλλον ἢ οἱ ἄλλοι, magis quàm cæteri. Præterea

occultandi aduerbia, ut κρύφα ἢ λάθρα τῶν ἄλλων ποιεῖ, occulte uel clàm alijs facit. Item separandi, χωρὶς τῶν ἄλλων, sine alijs. Et quæ sunt quantitatis, ἅπαξ ἢ δὶς τῆς ἡμέρας, semel aut bis in die, τρὶς τοῦ μηνὸς, ter in mense, τετράκις καὶ πολλάκις τοῦ ἐνιαυτοῦ, quater & sæpius in anno. Item ordinis, τὰ δύο ἐφεξῆς τοῦ ἑνὸς, duo statim post unū, & ἡ δευτέρα ἐφεξῆς τῆς νουμηνίας, secunda statim post numeniā. Collectiua cum datiuo. ὁμοῦ, & ἅμα τοῖς ἄλλοις, simul & unà cum alijs. & sine datiuo. Iurandi uerò cum accusatiuo solùm, νὴ δία εἶπον, per Iouem dixi. μὰ δία οὐκ εἶπον, per Iouem non dixi. Cæterùm interrogatiua, si indefinitè accipiantur, & locum uel modum significent, inclinantur, nisi tertia syllaba impediat. Nihil enim inclinatur quod duas syllabas excedat, πόθεν ἔρχῃ, unde uenis? ἐλθὼν δέ ποθεν, alicūde autē ueniens. πῶς ἔχει; quomodo habet? οὕτω πως ἔχει, sic habet quodammodo. licet autem πότε & ποῦ in interrogatione collocare post ἕως, & μέχρι, & ἄχρι, ut ἕως πότε; ἄχρι ποῦ; μέχρι ποῦ, quousque? Confirmandi autē cum uerbis indicatiui modi, λέγει ὅτι ἥξει, dicit se uenturum esse, οὕτω δὴ κρίνει, sic sanè iudicat. ὅτι tamen etiam cum optatiuo, si de præterita re loquamur, hoc est si quid narremus, ut ἠγγέλλετο ὅτι γένοιτο, nunciabatur quòd fieret, & εἴη esset, & ἔσοιτο foret.

EXPLANATIO.

Καὶ ἡ δευτέρα τῆς νουμηνίας.) καὶ ἡ δευτέρα ἡμέρα ἱσαμένου μηνὸς ἐφεξῆς ἐστὶ τῆς νουμηνίας, secunda dies ineuntis mensis est deinceps, id est proximè sequitur numeniam, quæ dies est prima mensis. Καὶ χωρὶς.) καὶ χωρὶς ἀθροιστικῆς εἴληπται τὸ ὁμοῦ καὶ τὸ ἅμα. Differunt autem quòd ὁμοῦ ad locum, ἅμα ad tempus refertur. Νὴ δία οὐκ εἶπον.) γρ. νὴ δία, εἶπον, idq; rectè. Τὰ δὲ ἐρωτηματικὰ ἀορίστως μὲν, καὶ ἢ τοπικά.) Interrogatiua aduerbia, si infinitè accipiantur cum significatione loci uel modi, inclinantur, nisi trisyllaba sint. itaque πῶς ἔχει; πόθεν ἔρχῃ; interrogatiua sunt: sed ἐλθὼν δέ ποθεν, & οὕτω πως ἔχει infinita & inclinata, quia monosyllaba uel disyllaba sunt. Cæterùm ὁπηνίκα, ὁπόθεν, δήποθεν, & similia, quæ trium syllabarum sunt, non inclinantur. Οὕτω δὴ κρίνει.) γρ. οὕτω δηλαδὴ κρίνει, utrūque est βεβαιωτικόν. Εἰ περὶ παρῳχημένου.) hoc est, cùm aliquid narratur de præterito. Sunt autem uerba διηγηματικὰ λέγω, φημὶ, ἀγγέλλω, & quæ sunt eiusdem notæ, quia his narrantes aliquid uti solemus. Narrādi autem duplicem tradit rationem: unam uehementiorem, adhibito uerbo

infinitiui

infinitiui modi: alteram remißiorem & magis supinam, quæ per indicatiuum, uel optatiuum interposito aduerbio ὅτι explicatur. ut λέγω ὅτι ἦλθεν, λέγω ὅτι ἔλθοιτο.

ΔΙΧΩΣ ΤΟ ΔΙΗΓΗΜΑΤΙΚΟΝ.

ὍΘΕΝ δῆλον καὶ ὡς διχῶς τὸ διηγηματικὸν, ἢ γὰρ ἐντονώτερος, ὡς τὸ ἀπαρέμφατον, λέγεται γίνεσθαι τι, ἢ ὑπτιώτερος, ὡς τό, τε ὁριστικὸν καὶ εὐκτικὸν ὡς εἴρηται. ὅλως δ' εἰπεῖν τὸ παρεληλυθὸς φίλευκτικόν τι ἔοικεν ὄν.

DVOBVS MODIS narratio explicatur.

VNDE planum est etiam duobus modis narrationem explicari: uel enim contentius narrando, idq; per infinitiuum dicitur factum esse aliquid, uel supinius ac remißius per indicatiuũ & optatiuum, sicut dictũ est. Et ut semel dicam, optatiuo gaudere uidetur præteritum.

EXPLANATIO.

ὍΛΩΣ δ' εἰπεῖν.) *ut autem semel dicam, optatiuum amare res præterita uidetur. nam reuera non solùm in his, sed etiam in aduerbio prohibendi* μή, *in coniunctionibus subcontinuatiuis* ἐπεὶ, ἐπειδή: *In causalibus* ἵνα, ὅπως, ὄφρα *optatiuum postulat sermo de re præterita, ut uidebimus suo quidq; loco, quod suprà quoque dictum est in subiunctiuo.* ὡς δὲ πρὸς τὸ μέλλον ἡ ἔνστασις ὑποτακτικὸν, οὕτω καὶ οὐ εὐκτικὸν ὑπὸ παρεληλυθότος. *Et paulò pòst,* βούλεται γὰρ καθόλου τι τὸ τοιοῦτο εἶπεν, κἂν μὴ ἀεὶ οὕτω χρωμένους ὁρῶμεν τοὺς λέγοντας.

ΑΠΑΓΟΡΕΥΤΙΚΑ.

ὉΠΟΤΕ καὶ τὸ ἀπαγορευτικὸν ἄρα μὲν ἐνεστῶτος πρὸς ὑποτακτικὸν. διὸ δίκαια μὴ ἦ. ἄρα δὲ παρῳχημένου πρὸς εὐκτικόν. διὸ δίκαιον μὴ εἴη. καὶ τὸ ἐπεὶ καὶ ἐπειδὴ χρονικὸν, οὐ μόνον πρὸς ὁριστικὸν, ἀλλὰ καὶ πρὸς εὐκτικόν. ἐπειδὴ γένοιτο. τὰ δ' εὐκτικὰ, εὐκτικῷ καὶ ὁριστικῷ, ὡς εἴρηται. τὰ δὲ παρακελευστικὰ τοῖς δευτέροις τῶν προστακτικῶν, καὶ προσέτι τοῖς αὐθυποτάκτοις. ἄγε λέγωμεν. φέρε εἴπω. τοῖς τρίτοις δὲ οὐ ἀπαγορευτικόν. μὴ λεγέτω. μὴ τυπτέσθω. οἰκεῖον δ' ὡς εἴρηται, κἂν ταῖς ἄλλαις ἐγκλίσεσι. μὴ γνῷς. μὴ γνώῃς. μὴ γνῶναι. πλὴν τῇ ὁριστικῇ. ταύτης δὲ τὸ ἀποφαντικὸν ἴδιον. οὐ λέγω. ναὶ λέγω. τὸ δὲ μὴ δι' ἐμὴν ἰδιότητα, ὑπὸ τοῦ οὔ. ὁμοίως δὲ καὶ τὰ εἰκαστικά. ἴσως ἔρχομαι. εἰ δ' εὐκτικῷ, οὐκ ἂν εἴη χωρὶς συνδέσμου. ἴσως φαίην ἄν. κοινὸν δὲ ἐστι τῶν ῥηματικῶν συντάσσεσθαι μὲν ἁπάντων. δὴ, δὲ ἂν ἔχοι. πόρρω ἂν εἴη. νὴ δί' εἴποιμ' ἄν. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων. καὶ τὰ παραβολικὰ δὲ ὁριστι-

κεῖς, καὶ ἀλλήλοις συναναφέρεται. ὡς εἶπον, οὕτως ἔγραψα. καὶ τὰ δεικτικὰ ῥηματικῶς. ἰδοὺ ἥκει εἰς τέλος, ἰδοὺ ὁ ἀμνός, ἐλλειπτικῶς τοῦ ὑπαρκτικοῦ. καὶ τὰ ἀνετικά. ἠρέμα λέγει, μόγις δύναται. τὸ δὲ ἀποστατικὸν, ἀπαρεμφάτῳ. ὥς τε λέγειν. καὶ εὐκτικῷ. ὥστε λέγοι ἄν. καὶ ἔτι ὁριστικῷ. ὥς τε λέγει. ἐπιταχτικόν τε οὐ μόνον ἐπιρρήματος, ἀλλὰ καὶ ὀνόματος ὁμοιωματικοῦ, ἢ παρισωτικοῦ. οἷον, τοιοῦτός ἐστιν, ὥς τε καὶ λέγειν τὰ δέοντα. τηλικοῦτος, ὥς τε ἅπαντας ὑπερβάλλειν. καὶ οὕτως, ὥς τε πάντας θαυμάζειν. τὸ δ' ἀφετικὸν εἶεν, λόγου μακροτέρου πέρας, καί τις ἀρχὴ ἔσται τῶν ἑπομένων. εἶεν, τί δῆθ' ὁ παῖς ὁ τοῦ Λαβδάκου.

PROHIBENDI.

QVANDO etiam prohibendi aduerbium ex præsenti in subiunctiuum fertur, δέδοικα μὴ ᾖ, uereor ne sit. Sed ex præterito in optatiuũ, ἐδεδοίκειν μὴ εἴη, uerebar ne esset. Et ἐπεὶ postquam, & ἐπειδὴ posteaquam aduerbium temporis, non solùm cum indicatiuo, sed etiam cum optatiuo construitur, ἐπειδὴ γένοιτο, postquã factum esset. At optandi aduerbia cum optatiuo & indicatiuo, ut dictum est. Cæterùm hortandi cum secundis personis imperatiuorum, & præterea cum hortatiuis, ἄγε λέγωμεν, age dicamus, φέρε εἰπέ, age dic. Sed cum tertijs aduerbium prohibendi, μὴ λεγέτω, ne dicat, μὴ τυψάτω, ne uerberato. Conuenit autem, ut dictum est, etiam alijs modis, μὴ γνῷς, μὴ γνώῃς, μὴ γνῶναι, ne cognoscas, excepto indicatiuo. Huius enim aduerbiũ negandi proprium est, οὐ λέγω, non dico, ναὶ λέγω, næ dico. Illud uerò μὴ δι' ἐμὴν ἑκότητα, non mea uoluntate, pro οὐ dictum est. Eodem modo etiam quæ sunt cõiecturæ, ἴσως ἐρῶ fortaßedicam. Quòd si optatiuo iungas, id nõ fiet sine coniunctione, ἴσως φαίη ἄν, fortassè diceret. Id autem commune est cum ijs quæ cum uerbo construuntur omnibus, ut εὖ ἂν ἔχοι, bene haberet. πόῤῥω ἂν εἴη, procul abesset. νὴ Δία εἴποιμ' ἄν, per Iouem dixe. im, & similiter in cæteris. Quæ autem comparationi accommodata sunt, cum indicatiuo construuntur, opponunturq; inter se relatiuè. ὡς εἶπον, οὕτως ἔγραψα, ut dixi, sic scripsi. Et demõstratiua uerbaliter, ἰδοὺ ἥκει εἰς τέλος, ecce uenit ad finem, ἰδοὺ ὁ ἀμνός, ecce agnus, per defectũ uerbi substantiui. Item remittendi aduerbia, ἠρέμα λέγει, sensim dicit, μόγις δύναται uix potest. Digrediendi uerò aduerbium cum infinitiuo, ὥστε λέγειν, ita ut dicat. Et cum optatiuo, ὥστε λέγοι ἄν, ita ut diceret. Præterea cum indicatiuo, ὥστε λέγει, ita ut dicat. Subiungiturq; non solùm aduerbio, sed etam nomini similitudinem aut æqualitatem significanti,

ut τοιοῦτος

ut τοιοῦτός ἐστιν ὥστε καὶ νοεῖν, καὶ λέγειν τὰ δέοντα, talis est ut cogitet & dicat quæ oportet, τηλικοῦτος ὥστε ἅπαντας ὑπερβάλλειν, tantus, ut omnes superet & οὕτως ὥστε πάντας θαυμάζειν, sic ut omnes mirentur. Cæterùm aduerbium deponendi ἄγε esto, orationis longioris finis, & principium quoddam erit eorum quæ sequuntur, ἄγε, τί δαὶ ὁ παῖς ὁ τοῦ Λαέρτου, esto, quid uerò filius Laërtis?

EXPLANATIO.

ὍΠΟΤΕ.) Quando etiam μὴ prohibendi aduerbium de præsenti cum subiunctiuo construitur, ut δέδοικα μὴ ᾖ. de præterito uerò cum optatiuo, ut ἐδεδοίκειν μὴ εἴη. habet autem significationem præsentis temporis τὸ δέδοικα: ἐδεδοίκειν uerò præteriti imperfecti. Budæus etiam cum indicatiuo construi cum præteriti uocibus & præsentis probat ex Demosthene, δέδοικα μή τινα λέληθεν ἢ συνήθειαι τῶν ἀδικημάτων ὑμῖν ὠθεπεποίηκα. Rursus, δέδοικα μὴ λελήθαμεν. Et ex Thucydide, Νῦν δὲ φοβούμεθα μὴ ἀμφοτέρων ἡμαρτήκαμεν. Sic cū uoce indefiniti & imperfecti ex Philostrato, δέδοικα μὴ οὐδ' ἡσυχίαν ἤγαγεν, ἀλλ' ἠνώχλει καθεύδοντι. Ἀλλὰ καὶ πρὸς εὐκτικόν.) de re præterita. Τὰ δὲ εὐκτικά.) ἐπιρρήματα, ut εἴθε, αἴθε, iunguntur optatiuo ἐμφάσεως ἕνεκα: sed indicatiuo δεόντως, ut dictum est suprà in optatiuo. Τὰ δὲ παρακελευστικά.) ut φέρε, ἄγε ἀποθετικοῖς iunguntur, de quibus dictū est in imperatiuo. ut φέρε εἴπω, ἄγε γράφωμεν. & imperatiuis ἄγε λέγε. Τοῖς τρίτοις δέ.) προσώποις ἐστὶ προστακτικοῖς συντάττεται δηλονότι. Οἰκεῖον δ' ὡς εἴρηται.) suprà capite προστακτικῷ. Πλὴν τῷ ὁριστικῷ.) γρ. φ. πλὴν τοῦ ὁριστικοῦ. utraque lectio proba est. genitiuus ex dictione πλὴν, datiuus autem ex dictione οἰκεῖον superiore pendet. Ταύτης δὲ τὸ ἀποφαντικὸν ἴδιον.) Quidam malunt legere ἀποφατικόν. alij ἀρνητικὸν legunt. quasi uerò non idem sit τὸ ἀποφαντικόν. Significat enim interdū τὸ ἀποφαίνομαι idem quod τὸ ἀπόφημι, id est nego. Suidas, Ἀποφαντικὸς σημαίνει κυρίως τὸ ἐκφαινόμενον τὶ νόημα ἀπὸ διὰ καταφάσεως ἀπὸ δι' ἀποφάσεως. σημαίνει δὲ ἀδικῶς καὶ τὸ μὴ συγκατατιθέμενον. Diogenes Laërt. in uita Zenonis, Ἀξίωμα δ' ἐστι τὸ ἀπόφαντον, ἢ καταφαντὸν ὅσον ἐφ' ἑαυτῷ. Ἀξίωμα est quod negari uel affirmari suapte natura potest. Tametsi τὸ ἀποφαντικὸν hoc loco fortasse uerti potest etiam enunciatiuum aduerbium. i. enūciationi accommodatum affirmandæ uel negandæ, id quod ex altero exemplo, ναὶ λέγω colligi potest. Et ex Apollonio qui de in-

BB ij

dicatiuo differens, ἡ γὰρ καλουμένη ὁριστική *(inquit)* καλεῖται καὶ ἀποφατική, καὶ δῆλον ὅτι κοινῆς μὲν ἐννοίας ἔχεται καλεῖσθαι αὐτὴν ἀποφατικὴν, ἔχει καὶ τὸ ἀποφαίνεσθαι κατὰ πᾶσαν φράσιν παραλαμβάνεται. ἀλλὰ καὶ αὐτὰ ῥήματα τινὰ ἀποφατικὰ καλοῦμεν. Τὸ δὲ μὴ δι' ἰμὴν ἰότητα.) *Homericum est, ubi* μὴ *indicatiuo iungitur pro aduerbio negandi* οὐ. Καὶ τὰ παραβολικὰ δὲ ὁριστικοῖς, ὡς εἶπον.) γραφ. καὶ τὰ παραβολικὰ δὲ ὁριστικοῖς καὶ ἀλλήλοις συναναφέρονται, ὡς εἶπον. Χωρὶς συνδέσμου.) δυνητικοῦ τοῦ ἄν. Καὶ τὰ δεικτικὰ ῥηματικῶς.) συντάσσεται. Ἐλλειπτικῶς τοῦ ὑπαρκτικοῦ.) κατ' ἔλλειψιν τοῦ ὑπαρκτικοῦ ῥήματος. Ἐπιτατικόν τι.) γραφ. ἐνδεικτικόν τι *optimo sensu: subiungiturque non solùm aduerbio, sed etiam nomini, similitudinem, uel æqualitatem significanti.*

ΠΕΡΙ ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ.

Ο ΔΕ σύνδεσμος λέξις συνδετικὴ οὖσα τῶν ἰδίων τοῦ λόγου μερῶν, εἰς κατάλληλον σύνθεσίν τε, καὶ τάξιν, τὰ ὅμοια συνάπτει ἀεί. ὄνομα γὰρ ὀνόματι, καὶ ῥῆμα ῥήματι, καὶ εὐθεῖαν εὐθείᾳ, καὶ ὅλως πτῶσιν ὁμοίᾳ πτώσει. καὶ χρόνους ὁμοίως, καὶ ἐγκλίσεις, καὶ τὰ λοιπὰ δὲ ὁμοίως. σύνταξιν δὲ διαφόρως κατὰ τὴν αὐτοῦ διαφορὰν τῶν εἰδῶν ἔχει.

DE CONIVNCTIONE.

IAM uerò coniunctio, dictio coniungens alias orationis partes, ad aptam compositionem & ordinem semper similia connectit, nimirum nomen cum nomine, uerbū cum uerbo, rectum cum recto, & omnino casum cum simili casu, tempus similiter & modū, reliqua denique eodem modo. Construitur autem uariè secundum uarias ipsius species.

EXPLANATIO.

CONIVNCTIO nihil per se significans, sed cæteras annectens partes, ultima numeratur: quia ut corporum uincula corporibus quorū causa inuenta sunt, posteriora sunt natura, sic coniunctio ad reliquas partes orationis coniungendas, & tanquam uinciendas excogitata, omnium postrema esse debet. Τὰ ὅμοια συνάπτει ἀεί.) *quod hoc loco coniunctionem similia semper coniungere dicit, inferius corrigit, dicēs* ἀλλ' οὐκ ἐξ ἀνάγκης. *Nam & diuersos modos coniungi interdum, &*

tempora,

tempora & casus ad diuersa uerba spectantes docebit. Καὶ τὰ λοιπὰ δὲ ὁμοίως.) *Et reliquas partes orationis, ut participium cum participio, aduerbium cum aduerbio, & accidentia, ut speciem cum specie, nẽpe positiuum cũ positiuo, cõparatiuum cũ comparatiuo, &c. coniungit.*

ΣΥΜΠΛΕΚΤΙΚΌΣ.

ΤΩ͂Ν οὖν ἐπὶ πολὺ ἐκφερομένων τὴν ἑρμηνείαν συμπλεκόντων, καὶ διὰ τοῦτο συμπλεκτικῶν καλουμένων, ὁ μὲν καὶ προτάσσεται τῆς λέξεως, ὁ δέ τε ἐπιφέρεται ἐγκλινόμενος, θεοί τε, καὶ ἀνέρες. καὶ οὕτω τοι ἀλλήλοις συντάσσονται, ὥς τε τόν τε προηγεῖσθαι τοῦ καί. ἀρκτικὸς δὲ ὑπάρχων ὁ καί, δεῖ πάντως καὶ ἕτερον καὶ ἐπιφέρεσθαι, ἤτοι ῥῆμα συμπλέκοντα ῥήματι, ἢ ὀνόματι, ὅπως ἔτυχε συντασσόμενος ὁ πρῶτος. εἰ γάρ τις λέγοι, καὶ περιπατεῖ Σωκράτης, ἐπιφέροι ἂν ἐξ ἀνάγκης, καὶ διαλέγεται, ἢ τοιοῦτό τι. εἰ δέ, καὶ Σωκράτης γράφει λέγοι, ἐποίσει δήπου, καὶ Πλάτων, ἢ ἄλλος τις. Καθόλου γάρ τοι ἡγούμενος ὁ συμπλεκτικός, ἢ ὁ διαζευκτικός, ὅμοιον ἀπαιτεῖ μέρος, ἤτοι πτωτικόν, ἢ ἄπτωτον. καὶ εἰ μὲν πτωτικόν, τὴν αὐτὴν πτῶσιν. εἰ δὲ ἄπτωτον, τὴν αὐτὴν ἔγκλισιν, ἀλλ' οὐκ ἐξ ἀνάγκης. οἷον, καὶ γράφω, καὶ νοῶ. ἢ γράφω, ἢ νοῶ. καὶ ὁ ἐμὸς δοῦλος, καὶ ὁ σός. Καὶ ἔξεστι δὲ ἐπὶ τῆς αὐτῆς συντάξεως συνάπτειν ἀρθρικὰς εὐθείας ταῖς γενικαῖς. οἷον ἄριστα τὰ ὁμηρικὰ ἔπη, καὶ τὰ Ἡσιόδου. Διαφερούσης δὲ τῆς ἐγκλίσεως, τὸ αὐτὸ ῥῆμα φυλάττεσθαί γε ἀνάγκη. οἷον, καὶ γράφω, καὶ γράφοιμι. καὶ ἔλεγες, καὶ λέγε. Τῆς αὐτῆς δὲ οὔσης, διάφορα κεῖται τὰ ῥήματα. καὶ περιπατῶ, καὶ διαλέγομαι. καὶ πτώσεις δὲ τὰς αὐτὰς ἀπαιτοῦσιν οἵ τε συμπλεκτικοί, καὶ διαζευκτικοί, ἡγούμενοί τε, καὶ μεταξὺ τιθέμενοι, ἐπὰν πρὸς τὸ αὐτὸ ἀναφέρονται ῥῆμα. οἷον, καὶ ἐγὼ καὶ σὺ γράφομεν. ἢ ἐμοῦ, ἢ σοῦ φείδεται. ὁ δὲ μέν, λέξεως μὲν οὐδαμοῦ ἀρκτικός, λόγου δέ. ὁ δέ τοι δὲ ἐπιτακτικὸς ὤν, καὶ λόγου καὶ λέξεως ἐπακολουθητικός ἐστι τοῦ μέν. ἄλλοι μὲν ῥα θεοὶ εὗδον παννύχιοι, Δία δ' οὐκ ἔχε νήδυμος ὕπνος. τυγχάνει δ' ὁ αὐτὸς καὶ μεταβατικὸς ὤν, ὡς δι' αὐτοῦ γινομένων τῶν τε εἰς νόημα καὶ διήγημα μεταβάσεων. ὁ δ' ἀτὰρ καὶ αὐτὰρ ἀρκτικοί. καίτοι γε δὲ ἰσοδυναμοῦντες, Αὐτὰρ ἐπεὶ πόσιος καὶ ἐδητύος ἐξ ἔρον ἕντο. αὐτὰρ οὔτι μοι ἐνθάδε βίον. ὁ δ' ἀλλὰ ἐστὶν ἐπιτακτικός. Τυδεὺς μικρὸς μὲν ἔην δέμας, ἀλλὰ μαχητής. ὥστ' εἴη ἂν καὶ τοῦ μὲν ἐπακολουθητικὸς δὴ καὶ οὗτος. ὁ δὲ ἠμὲν καὶ ἠδὲ ἀρκτικοί. ἀλλ' ὁ μὲν ἠμὲν λόγου, καὶ λέξεως, ὁ δὲ ἠδὲ λέξεως μόνης, τῶν δὲ ἠμὲν ἐπακολουθῶν. ἠμὲν ὅσοι ναίουσιν οὐρανόν, ἠδ' ὅσοι

κληρώσεως χώρα. ποικιλικὸν δέ γε οὖν.οἷος δὴ καὶ ὁ οὖν,ἀρκτικὸς λόγου καὶ αὐτὸς ἐστ.οὖν ὅγ' ὡς ἐπεὶ κατ' ἄρ ἴζεν.

COPVLATIVA.

ITAQVE ex ijs quæ longiorem orationem copulant,ob idq; copulatiuæ nominantur,καὶ quidem præponitur dictionibus, τε uerò postponitur inclinata,θεοί τε καὶ ἄνδρες, dijq; & uiri. Et ita inter se construuntur,ut τε præcedat,καὶ sequatur. Quòd si καὶ in principio ponatur,omnino etiam alterum καὶ sequatur oportet,quod uel uerbum cum uerbo coniungat,uel nomen cum nomine,prout ordinatũ fuerit prius. Si quis enim dicat,καὶ περιπατεῖ Σωκράτης,inferat necesse est, καὶ διαλέγεται,aut eiusmodi aliquid. Si uerò dicat,καὶ Σωκράτης γράφει, inferet continuò καὶ Πλάτων,uel alius quispiam. In uniuersum enim si præcedat copulatiua coniunctio,uel disiunctiua,similem postulat partem uel casualem,uel casus expertem. & si casualem, eundem casum. sin expertem casus, eundem modum,non tamen necessariò, ut καὶ γράφω καὶ νοῶ, & scribo & cogito. ἢ γράφω ἢ νοῶ, uel scribo uel cogito. καὶ ὁ ἐμὸς δοῦλος καὶ ὁ σὸς, & meus seruus & tuus. Licet autem in eadem constructione coniũgere rectos articulorum cum genitiuis,ut ἄριστα τὰ Ὁμηρικὰ ἔπη καὶ τὰ Ἡσιόδου, optima Homerica carmina & Hesiodi. Quòd si diuersus sit modus,idem uerbũ seruari necesse est, ut καὶ γράφω καὶ γράφοιμι, & scribo & scriberem. καὶ ἔλεγες καὶ λέγε, & dicebas & dic. Si uerò sit idem modus,diuersa ponuntur uerba,καὶ περιπατῶ καὶ διαλέγομαι, & deambulo & disputo. Casus uerò eosdem postulãt tum copulatiuæ,tum disiunctiuæ, siue in principio ponantur,siue in medio,quando ad idem uerbum referuntur,ut καὶ ἐγὼ καὶ σὺ γράφομεν, & ego & tu scribimus. ἢ ἐμοῦ ἢ σοῦ φείδεται, uel mei,uel tui miseretur. Cæterùm μὲν non primũ locum inter dictiones, sed orationis principium occupat: δὲ uerò,quæ & orationis, & dictionum subiũctiua est,μὲν sequi solet. ἄλλοι μέν ῥα θεοὶ εὗδον παννύχιοι, Δία δ' οὐκ ἔχε νήδυμος ὕπνος. alij quidem dij dormiebant totã noctem, Iouem autẽ non tenebat altus somnus. Estq; eadem coniunctio etiam transitiua: quia per eam in sententia & narratione trãsitus fiũt. Porrò ἀτὰρ & αὐτὰρ in principio ponuntur,licet idem quod δὲ ualeant. Αὐτὰρ ἐπεὶ πόσιος καὶ ἐδητύος ἐξ ἔρον ἕντο, sed ubi potus & cibi cupidinem exemerunt, αὐτὰρ οὐ μοι ἐνθάδε τοῖον, sed nihil mihi hîc tale. Ἀλλὰ uerò postponitur, τυτθὸς μικρὸς μὲν ἔην δέμας, ἀλλὰ μαχητής.

μαχητής, *Tydeus paruo quidem erat corpore, sed pugnax. itaque hæc etiam* μὲν *sequetur. Cæterùm* ἤμὲν *&* ἠδὲ *principiū tenent. Sed* ἤμὲν *orationis & dictionis,* ἠδὲ *uerò dictionis tantùm, sequens* ἤμὲν. ἤμὲν ὅσοι ναίουσιν οὐρανὸν, ἠδ᾽ ὅσοι κλῆρον ἔχουσι χθόνα, *& quicunque incolūt cælum, & quicunque sortiti sunt terram. Sed hæ poeticæ sunt, qualis est etiam* ἤτοι, *quæ ipsa quoque principium tenet orationis,* Ἤτοι ὅγ᾽ ὣς εἰπὼν κατ᾽ ἄρ᾽ ἕζετο, *certè ille sic fatus consedit.*

EXPLANATIO.

POTESTAS ac significatio coniunctionis, siue speciem appellare libet, est multiplex, & ex ea etiam multiplex constructionis ratio. prima species est τῶν συμπλεκτικῶν, *quæ sic dicuntur, quia his utimur ad contexendum & componēdum sermonem, quem extendere uolumus. Ex his* καὶ *præpositiui est ordinis,* τὲ *uerò subiunctiui, & inclinatur, si harum coniunctionum constructionem spectes cum cæteris partibus. nam inter se è contrario sic ordinantur, ut* τε *præcedat,* καὶ *sequatur: quòd si contingat ut* καὶ *orationem incipiat, necesse est alterum* καὶ *etiam consequi.* Θεοί τε καὶ ἀνέρες.) *Exemplum est. Iliad. β.* Ἄλλοι μέν ῥα θεοί τε καὶ ἀνέρες ἱπποκορυσταὶ εὗδον παννύχιοι. Ἀρκτικὸς δ᾽ ὑπάρχων ὁ καί.) ἀντὶ τοῦ, ἀρκτικοῦ δ᾽ ὑπάρχοντος τοῦ καί. Καὶ εἰ μὲν πτωτικὸν, τὴν αὐτὴν πτῶσιν.) *subaudi* ἀπαιτεῖ. Ἀλλ᾽ οὐκ ἐξ ἀνάγκης.) *Correctio est non solùm huius loci, sed etiam illius superioris, ubi coniunctionem definiens dixit,* τὰ ὅμοια συνάπτει ἀεί. *coniunguntur enim interdum per eam etiam diuersa, ut mox dicetur.* Ἐπὶ τῆς αὐτῆς συντάξεως.) γράφω. ὡσεὶ τῆς τοιαύτης συντάξεως. Διαφόρους δὲ τῆς ἐγκλίσεως.) *hîc exequitur correctionem suam diuersos modos coniungi docens, sed necessariò eiusdem uerbi, ut* γράφω καὶ γράφοιμι. *&* ἔλεγες καὶ λέγε. *In quo etiam imperfectum tempus iungitur cum præsenti.* Τῆς αὐτῆς δ᾽ οὔσης.) ἐγκλίσεως δηλονότι. *Si uerò cōiungātur similes modi, id in diuersis uerbis fiet, ut* καὶ περιπατῶ καὶ διαλέγομαι.
Καὶ πτώσεις δὲ τὰς αὐτάς.) *Nunc docet quando idem casus coniungantur, quando diuersi.* Ὁ δὲ μὲν λέξεως μὲν οὐδαμοῦ.) *id est* μὲν *cōiunctio locutionem quidem nusquam inchoat, sed orationē, hoc est non collocatur prima inter dictiones, sed sententiam incipit. Differunt* λέξις *&* λόγος. λέξις ἄσημος γίνεται. οἷον, τὸ βλίτυρι. λόγος δ᾽ ἐστὶ φωνὴ σημαντικὴ ἀπὸ διανοίας ἐκπεμπομένη. *Suidas. sic hoc loco* λέξις *significat ipsam materiam dictionum,* λόγος *autem ad sensum refertur.*

Ἄλλοι μέν ῥα θεοί.) Principium est Iliad. β. Τυγχάνει δὲ ὁ αὐτὸς καὶ μεταβατικός.) Hoc ipsum licet animaduertere in exẽplo superiore Homerico, in quo sit transitus ab aliis diis ad Iouem. Ἀρκτικοί.) λέξεως καὶ λόγου. Αὐτὰρ ἐπεὶ πόσιος.) Iliad. α. Et frequentatur in primis. Ἠ δ' ἀλλά, ἐστὶν ἐπιτακτικός.) λόγου scilicet. Τυδεὺς μικρὸς μὲν ἔην.) Iliad. ε.

ΔΙΑΣΕΎΤΙΚΌΣ.

Οἱ δὲ διαζευκτικοὶ τὰ διεζευγμένα συντιθέασι, καὶ ἢ πρᾶγμα ἀπὸ πράγματος, ἢ πρόσωπον ἀπὸ προσώπου διαζευγνῦντες, τὴν φράσιν ἐπισυνδέουσιν. νῦν ἄρκιον, ἢ ἀπολέσθαι, ἠὲ σαωθῆναι. εἷς δέ τις ἀρχὸς ἀνὴρ βουληφόρος ἔστω, ἢ Ἰδομενεὺς ἢ Αἴας, ἢ δῖος Ὀδυσσεύς. Ὁ μὲν οὖν ἤτοι ἰσοδυναμῶν τῷ ἤ, προτακτικός ἐστι τοῦ ἤ. ἤτοι ἀγαθόν, ἢ φαῦλον. ἰσοδυναμῶν δὲ τῷ μέν, ἀρκτικὸς γίνεται λόγων τοῖς ποιηταῖς, ὡς εἴρηται. ἤτοι ὅγ' ὡς εἰπών. διαζευγνύων μὲν τοίνυν ὁ ἢ ἀορίστως, οὐκ ἄνευ ἑτέρου ἢ λέγεται, ἤτοι προσκειμένου, ἢ νοουμένου. ὡρισμένως δέ, εἴτ' οὖν διασαφητικῶς μόνος κεῖται, βούλομ' ἐγὼ λαὸν σόον ἔμμεναι, ἢ ἀπολέσθαι. σημαίνει γὰρ τὸ καὶ οὐκ ἀπολέσθαι. ὅθεν ἴσως κἂν ἀναιρετικὸς ἂν οἰκείως προσαγορεύοιτο. Μοναδικῶς δὲ συντάσσεται, καὶ ἀπορηματικὸς ὤν, ἢ λυτικός τις, ἀπορηματικῶς. τί δὲ λαὸν ἠγάγετ' ἐνθάδε. ἢ οὐχ' Ἑλένης ἕνεκ' ἠϋκόμοιο. Τί δή ποτέ τις ἀγνοεῖ τὸ τοῦ ἢ σημαινόμενον; ἢ ὅτι οὐδέποτε ἔμαθεν; Τὸ δὲ ἢ μάλα δὴ τέθνηκε Μενοιτίου ἄλκιμος υἱός. καὶ τὰ ὅμοια ἐπιρρηματικὴν σύνταξιν ἔχει τῶν βεβαιωτικῶν. οἷον, δὴ καὶ τό, ἢ θέμις, τῶν ὁμοιωματικῶν.

DISIVNCTIVA.

DISIVNCTIVAE uerò disiuncta componunt, & uel rem à re, uel personam à persona disiungentes, locutionẽ tamen coniungunt. νῦν ἄρκιον ἀπολέσθαι, ἠὲ σαωθῆναι, nunc oportet aut perire, aut seruari. εἷς δέ τις ἀρχὸς ἀνὴρ βουληφόρος ἔστω, ἢ Αἴας, ἢ Ἰδομενεύς, ἢ δῖος Ὀδυσσεύς. unus autem quispiam imperator uir cõsultus esto, uel Aiax, uel Idomeneus, uel diuus Vlysses. Itaque ἤτοι, dum idem ualet quod ἤ, præcedit ἤ. ἤτοι ἀγαθόν, ἢ φαῦλον, uel bonũ, uel malum. Dũ uerò idem est quod μέν, orationis principiũ occupat apud poëtas, ut dictum est, ἤτοι ὅγ' ὣς εἰπών, ille quidem sic fatus. Cæterùm ἢ dum indefinitè disiungit, non sine altero ἢ profertur, uel adiecto, uel intellecto. Quando uerò definitè siue explanatiuè disiungit, sola ponitur, βούλομ' ἐγὼ λαὸν σόον ἔμμεναι, ἢ ἀπολέσθαι, uolo ego populum saluum esse, nõ perire. Signifi-

cat enim

ficat enim, καὶ οὐκ ἀσφαλέως, & non perire. Unde fortasse etiam negatiua coniunctio propriè uocari poterit. Singulari quodam more construitur etiam cum dubitatiua est, siue solutiua cum dubitatione. τί δὲ λαὸν ἤγαγον ἐνθάδε; ἢ οὐκ Ἑλένης ἕνεκ' ἠϋκόμοιο. *quid autem populum adduxit huc? nonne Helenæ causa bene comatæ? Cur igitur quidã ignorat quid ἢ significet? an quia nunquam didicit? Illud autem,* ἦ μάλα δὴ τέθνηκε Μενοιτίου ἄλκιμος υἱός. *profectò iam ualde mortuus est Menætij fortis filius, & similia, aduerbiorum constructionem habent affirmandi, quemadmodum etiam illud,* ἣ θέμις, *ut fas est, aduerbiorum similitudinis.*

EXPLANATIO.

Ἢ περὶ σωμάτων ἀρχὴ περὶ σώματα διαζευγνῦς.) *Sic autem personas disiungunt, ut unam admittant alteram reijciant. Caterùm ex rebus disiunctis una manente tollitur altera.* Νῦν ἄρκιον ἢ ἀπολέσθαι ἠὲ σωθῆναι.) *Iliad. β.* Εἴς δέ τις ἀρχὸς ἀνὴρ βουληφόρος ἔστω.) *Iliad. α.* ὁ δ᾽ ἦτοι.) ἤτοι *quando idem est quod* ἢ, *præponitur ipsi,* καὶ κοινός ἐστι καὶ διαζευκτικός, *ut* ἤτοι ἀγαθόν ἐστι ἢ φαῦλον. *quando uerò significat* μὲν, *orationem inchoat,* καὶ ποιητικός ἐστι καὶ συμπλεκτικός. ὡς εἴρηται.) *In fine capitis* συμπλεκτικοῦ. Βούλομ᾽ ἐγὼ λαὸν σόον.) *Iliad. α. ubi* ἢ *est* διασαφητικός, *quia definitè ponit alteram partem* τοῦ σημαινομένου *significãs* καὶ οὐκ, *alteram uerò definitè perimit, unde etiam* ἀναιρετικός *dici potest.* Μοναδικῶς.) *singulariter, ut semel ponatur. hac coniunctione* ἢ *Aristoteles sua problemata ita soluit, ut dubia tamen relinquat: quare non immerito* ἢ, ἀναλυτικός *uel* ἀπορηματικός *dicitur.* Τί δή ποτέ τις ἀγνοεῖ.) γράφ. Τί δή ποτε ὁ Τραπεζούντιος ἀγνοεῖ. *Cur tandem Trapezuntius ignorat significationem* ἢ? *Constat autem non conuenisse inter eum & Theodorum Gazam in hac coniunctione apud Aristotelem in problematibus, quæ per* ἢ *soluuntur. nam Theodorus an uertit, Trapezuntius, uel. Alij etiam legunt,* τί δή ποτε ὁ προσβόσκος Τραπεζούντιος ἀγνοεῖ. *Cuius lectionis Angelus Politianus meminit in miscellaneis. Sed tale conuitium à modestia & grauitate Theodori nimis alienum est.* Ἦ μάλα δὴ τέθνηκε.) *Iliad. σ.* Ἦ *autem libro primo numerauit inter* βεβαιωτικὰ ἐπιρρήματα, *quæ uerbis indicatiui modi iungũtur, ut dictum est in aduerbio.* Τῶν ὁμοιωματικῶν.) ἔχει ἐπιρρηματικὴν σύνταξιν τῶν ὁμοιωματικῶν. *Sunt autem similitudinis aduerbia* ὡς, ὥσπερ,

καθὰ, καθάπερ. quibus significatione par est ἤ. Homerus Iliad. β. Τρῶτα δ' ἐγὼν ἔπεσιν παρήσομαι ἣ θέμις ἐστί. Et Iliad. ι. Ἣ θέμις ἐστὶν ἄναξ ἀγορῇ· σὺ δὲ μή τι χολωθῇς. id est, ὡς νόμος, ὡς προσήκει.

ΣΥΝΑΠΤΙΚΟΊ.

Οἱ δὲ συναπτικοὶ, τουτέστιν οἱ ὕπαρξιν μὲν οὐκ ἀκολουθίαν δέ τινα καὶ τάξιν δηλοῦντες, συνάπτουσι μὲν ἀπλεῖς ἐννοίας. συντάσσονται δὲ κατά τε ὀρθὸν, καὶ ἀντεστραμμένον. ἢ γὰρ προηγοῦνται, ἢ ἐπάγονται. καὶ προηγουμένοις μὲν τὸ ὀρθόν. Εἴπερ γάρ τε χόλον γε καὶ αὐτῆμαρ καταπέψῃ, Ἀλλά γε καὶ μετόπισθεν ἔχει κότον ὄφρα τελέσσῃ. ἐπιφερομένοις δὲ τὸ ἀντεστραμμένον. Ἦ κεν γηθήσαι Πρίαμος Πριάμοιό τε παῖδες, Ἄλλοι τε Τρῶες μέγα κεν κεχαροίατο θυμῷ, Εἰ σφῶϊν τάδε πάντα πυθοίατο μαρναμένοιϊν. καὶ πρὸς ὑποτακτικὸν μὲν οὕτω τὸν εἰ συντακτέον. ἄλλως τε, καὶ εἰ σὺν τῷ καὶ λαμβάνοιτο, καὶ ὅλως μεθ' ἑτέρων συνδέσμων. καὶ πρὸς εὐκτικὸν, καὶ πρὸς ὁριστικὸν, ὡς ἔτυχεν ὁμολογίας, ἢ ἀμφιλογίας ἡ ἀκολούθησις. Ἔοικε γὰρ ἐπὶ μὲν ὁμολογουμένων, τὸ ὁριστικόν τε καὶ ὑποτακτικὸν βούλεσθαι, ἐπὶ δὲ ἐνδοιαζομένων τὸ εὐκτικόν. ὅθεν δὴ καὶ τὸ δυνητικὸν ἄν, ἐπὶ τὸ πιστοτέρως ἂν ἀποδίδομεν. ὅτι, εἰ ἡδονὴ τ' ἀγαθὸν εἴη, ταύτῃ ἂν ὁρίζοιτο ἡ εὐδαιμονία. ἀλλ' οὐκ ἀεὶ οὕτως ἡ χρῆσις. κατὰ παρῳχημένου γε μὴν πράγματος τὸ ὁριστικὸν ἀεί. εἰ ἦν, εἰ καὶ ἦν.

CONTINVATIVA.

PROINDE continuatiuæ, id est, quæ non subsistentiam, sed consequentiam aliquam & ordinem significant, imperfectos sensus coniungunt, construunturq́; tum recto ordine, tum inuerso & præpostero. aut enim præcedunt, aut sequuntur. Si præcedāt, rectus est ordo, Εἴπερ γάρ τε χόλον γε καὶ αὐτῆμαρ καταπέψῃ, Ἀλλά γε καὶ μετόπισθεν ἔχει κότον ὄφρα τελέσσῃ. si enim iram eodem die concoquat, postera tamen seruat, donec expleat. Si uerò sequantur, inuersus ac præposterus, Ἦ κεν γηθήσαι Πρίαμος Πριάμοιό τε παῖδες, Ἄλλοι τε Τρῶες μέγα κεν κεχαροίατο θυμῷ, Εἰ σφῶϊν τάδε πάντα πυθοίατο μαρναμένοιϊν. certè lætaretur Priamus, Priamique liberi, & cæteri Troiani ualde gauderent, si hanc omnem audirent contentionem uestram. Cum subiunctiuo itaque εἰ coniunctio ordināda est, præsertim si cum καὶ adhibetur, & omnino cum aliis coniunctionibus. Item, cum optatiuo, & indicatiuo, prout confessa uel dubia fuerit consequentia. Videtur enim in confessis indicatiuum uel subiūctiuum postulare: in dubiis autem optatiuum,

tiuum. Vnde etiam potentialem ἂν ad id peculiariter inferemus, ut εἰ ἡ ἡδονὴ τ' ἀγαθὸν ἦν, ταύτῃ ἂν ὁρίζοιτο ἡ εὐδαιμονία, si uoluptas summũ bonum esset, hac definiretur felicitas. Sed nõ semper sic utuntur. Caterũ de præterito semper indicatiuũ postulat, εἰ ἦν, si erat, εἰ καὶ ἦν, & si erat.

EXPLANATIO.

Οἱ δὲ συναπτικοί.) *Continuatiuæ coniunctiones sunt quæ non significant subsistentiam, sed ordinem & consequentiam sensus coniungunt imperfectos. Non significare autem subsistentiam, iccirco dicũtur, quia rem non simpliciter, sed sub conditione subsistere his utentes significamus, quæ conditio etiam causa est imperfecti sensus, ut cùm dicimus* εἰ ἡδονὴ τ' ἀγαθὸν ἦν, ταύτῃ ἂν ὁρίζοιτο ἡ εὐδαιμονία. *duo sensus coniunctione* εἰ *continuatiua coniunguntur, quorum alter ex altero pendet, nempe* εἰ ἡδονὴ τ' ἀγαθὸν ἦν, & ταύτῃ ἂν ὁρίζοιτο ἡ εὐδαιμονία. *Si præponantur huiusmodi coniunctiones, recta & naturalis est constructio. contrà si sequantur præpostera, sicut dictum est de relatiuis nominibus, & aduerbijs tum relatiuis, tum comparatiuis.* Εἴπερ γάρ τε χόλον γε.) *Iliad. α. uerba Calchantis.* Ἤκεν γε δήπου πρίαμος.) *eodem libro, Nestoris.* Καὶ ὅλως μεθ' ἡμῶν συνῆσμεν.) *ut suprà* εἴπερ χόλον γε καταπέψῃ. *Sic* εἰ δὴ, εἰ δήπερ, *etiam* συναπτικοί. Ἀλλ' ἐκ ἀεὶ οὕτως ἡ χρῆσις.) *ut in re confessa indicatiuus & subiunctiuus, in re dubia optatiuus ponatur.* Κατὰ παρῳχημένου γε μήν.) Εἰ *de præterito semper indicatiuum uidetur postulare, plerunque imperfecti temporis, interdum indefiniti, uel præteriti perfecti pro imperfecto, de quo uide Budæum.*

ΠΑΡΑΣΥΝΑΠΤΙΚΟΊ.

ΠΑΡΑΣΥΝΑΠΤΙΚΟΊ δέ τοι καὶ οἱ παρασυναπτικοὶ συντάσσονται, πλὴν ὅτι καὶ ὕπαρξιν μετὰ τάξεως σημαίνουσιν ὡς τοίγε.

SVBCONTINVATIVA.

EODEM *autẽ modo etiam subcontinuatiuæ ordinantur, nisi quòd item subsistentiam cum ordine significant.*

EXPLANATIO.

ΠΑΡΑΣΥΝΑΠΤΙΚΟΊ δέ τοι.) *Subcontinuatiuæ coniunctiones sunt* ἐπεὶ, ἐπείπερ, ἐπειδὴ, ἐπειδήπερ, ἐπείτοι. *hæ subsistẽtiam cum ordine significant, & eodem modo construuntur quo superiores. si præeant in oratione, recta dicitur constructio, si subeant, præpostera.*

ἈΙΤΙΟΛΟΓΙΚΟΣ.

Οἱ δ᾽ αἰτιολογικοὶ προτακτικοί τε εἰσὶ τῶν λέξεων, πλὴν τοῦ γάρ, καὶ κατ᾽ ὀρθὸν, καὶ ἀντεστραμμένον συντάσσονται. καὶ τὰ ὑποτακτικὰ τῶν ῥημάτων ποιοῦσιν ἔνιοι τούτων. ἐὰν μάθω, ἵνα διδάξω. καὶ ἐπιρρηματικῶς, ἐπειδὰν διδάξω, ἢ ὅταν διδάξω. ὁ γε μὴν ἵνα καὶ τὰ ἰσοδυναμοῦντα, καὶ πρὸς εὐκτικὸν ἔτι συντάσσονται, εἰ περὶ παρῳχημένου ὁ λόγος. οἷον, ἀφίκετο ἵνα θεῷτο. καὶ πρὸς ὁριστικὸν παρατατικὸν, ἔνθα τι περὶ παρῳχημένου ἀξιοῦμεν ὑπάρχειν, ἢ μή. οἷον ἐχρῆν αὐτὸν λαβεῖν συγγραφὴν, ἵν᾽ εἶχεν ἀπαιτεῖν κατὰ νόμους. Τὸ γε μὴν ὅπως ἀντὶ τοῦ πῶς, παραγγελματικῶς πρὸς ὁριστικὸν μέλλοντα. σκοπεῖτε δὲ τοῦτο, ὅπως μὴ λόγους ὀρσοῦσιν. ἄλλως δὲ παντὶ ἐφαρμόττει χρόνῳ. Πρὸς ὁριστικὸν δὲ ὁ ὅτι, καὶ τὰ ἰσοδυναμοῦντα. ὅτι οὐδεὶς μισθὸς, οὐδὲ τέχνη. Τὸ δ᾽ ἐφ᾽ ᾧ πρὸς τε ὁριστικὸν καὶ πρὸς ἀπαρέμφατον. ἐφ᾽ ᾧ ἔγραψεν, ἐφ᾽ ᾧ κομιοῦνται, ἐφ᾽ ᾧ μεμνῆσθαι. τὸ δὲ ἕνεκα, γενικῆς. τὸ δὲ, οὕνεκα τὸν Χρύσην ἠτίμησ᾽ ἀρητῆρα, Ἰωνικόν. ὁ δὲ γὰρ παντὶ μέρει λόγου ὑποτάσσεται, καὶ ἀρκτικὸς οὐδαμοῦ ἐστιν. ἢ γάρ. οὐδὲ γὰρ οὐδὲ Δρύαντος υἱός.

CAVSALIS.

CAETERVM causales, inter dictiones primo loco ponũtur in oratione, excepto γάρ. *rectéq; & præpostere construuntur. Ex his quædã etiam subiunctiuos uerborum efficiunt,* ἐὰν μάθω *si discam,* ἵνα διδάξω, *ut doceam. Et aduerbialiter* ἐπειδὰν διδάξω, *postquam docuero, uel* ὅταν διδάξω, *cùm docuero.* ἵνα *tamen, & quæ idem ualent, etiam cum optatiuo construuntur, si de re præterita sit sermo, ut* ἀφίκετο ἵνα θεῷτο, *uenit ut spectaret. Et cum imperfecto indicatiui, ubi aliquid de præterito dignum significare uolumus, quod contingeret, uel contrà, ut* ἐχρῆν αὐτὸν λαβεῖν συγγραφὴν, ἵν᾽ εἶχεν ἀπαιτεῖν κατὰ νόμους, *oportebat eũ accipere syngraphã, ut posset iure exigere. Verùm* ὅπως *pro* πῶς *quomodo, hortatiue cum futuro indicatiui,* σκοπεῖτε δὲ τοῦτο ὅπως μὴ λόγους ὀρσοῦσιν. *uidete autẽ ne uerba loquaciter fundant. Alioqui omni conuenit tempori. Cæterùm* ὅτι, *& quæ idem significãt, cum indicatiuo iunguntur.* ὅτι οὐδεὶς μισθὸς, οὐδὲ τέχνη. *quia nulla merces, neque ars. Sed* ἐφ᾽ ᾧ *cum indicatiuo & infinitiuo,* ἐφ᾽ ᾧ ἔγραψεν, *quare scripsit,* ἐφ᾽ ᾧ κομιοῦνται, *ut accipiat,* ἐφ᾽ ᾧ μεμνῆσθαι, *ut memor sit.* ἕνεκα *uerò cum genitiuo. At illud,* οὕνεκα τὸν Χρύσην ἠτίμησ᾽ ἀρητῆρα, *quia Chrysen contumelia affecit sacerdotem, Ionicum est.* γὰρ *autem cuiuis parti subiungitur orationis, neque principalis usquam est.* ἢ

γάρ,

γὰρ, an enim. οὐδὲ γὰρ, οὐδὲ Δρύαντος υἱός. neque enim, neq; Dryantis filius.

EXPLANATIO.

Οἱ δὲ αἰτιολογικοί.) Causales sunt ἵνα, ὅπως, γάρ, ὅτι, διότι, ἐάν, ἵνα, καθό, καθότι, καθόσον. Καὶ τὰ ὑποτακτικὰ τῶν ῥημάτων ποιοῦσι.) hoc dicit, quia præponuntur subiunctiuo, qui modus ob eam rem dictus est ὑποτακτικός, ut ἐὰν μάθω, ἵνα διδάξω. Definiuntur autem à Basilio ad hunc modum, Αἰτιολογικοὶ δέ εἰσιν ὅσοι ἐπ' ἀποδόσει αἰτίας ἕνεκεν παραλαμβάνονται. Καὶ ἐπιῤῥηματικῶς ἐπειδὰν διδάξω.) Ex quibusdam aduerbijs & coniunctionibus compositiones fiunt: ut ex ὅτε aduerbio, & ἄν coniunctione fit ὅταν coniunctio causalis. Sic πρὶν ἄν, μέχρις ἄν, ἕως ἄν ex aduerbijs huc referuntur. ἐπάν, & ἐπειδάν ex coniunctionibus composita, speciem habent superiorum. Ἵνα καὶ τὰ ἰσοδυναμοῦντα.) ut ὅπως & ὄφρα poeticum. Καὶ πρὸς εὐκτικόν.) Diximus sæpius accommodatum esse præterito optatiuum. Ἵνα εἶχεν.) ἵνα cũ imperfecto indicatiui iũgitur, de eo quod debuisse fieri significamus. Τὸ κημὸ ὅπως.) ὅπως pro ἵνα est causale, sed pro πῶς, id est quo pacto παραγγελματικόν, cuius usus ad præcipiendũ & monendum accommodatus est. Σκοπεῖτε ὅπως μὴ λόγους ἐρεῖτε.) Videte ne aliud atque aliud causificando uerba loquaciter faciant. sic dicitur, ut λόγους λέγειν. Demosthenes, Ἐὰν μὴ ἐᾶτε λόγους λέγειν διεξιέναι τ' ἀληθῆς. Quod autem cum indicatiuo præteriti temporis ὅπως construi præcipit, de frequentiore usu intelligendum est. nam etiam cum subiunctiuo indefiniti eadem significatione cõiungitur, suppresso interdum uerbo ὅρα, uel σκόπει κατ' ἔλλειψιν ἀττικήν.

Ἄλλως δέ.) Quòd si aliter accipiatur, αἰτιολογικῶς scilicet, ut dictum est. Ἐφῶ.) ἀντὶ ὧδε τῷ καὶ ἕνεκα τοῦ: ut ἐφῶ μιμνῆσθαι, ἕνεκα τοῦ μιμνῆσθαι. dicitur etiam ἐφῶ τε πλεονάζοντος τοῦ τε, more Ionico. nam Iones ἐπ' ᾧτε dicunt. Οὕνεκα τὸν χρύσην.) Iliad. α. Ἦ γάρ.) Lucianus, Ἦ γάρ; ναί. Plato in Gorgia, Ἦ γὰρ τοῦτο μέγιστον; Sophocles, ἦ γὰρ παρ' αὐτοῦ ἔλαβες; Οὐδὲ γάρ.) Iliad. ζ. Οὐδὲ γὰρ οὐδὲ Δρύαντος υἱὸς κρατερὸς Λυκόοργος, ubique subiungitur γάρ.

ἘΝΑΝΤΙΩΜΑΤΙΚΟΊ.

Οἱ δὲ λεγόμενοι ἐναντιωματικοί, καὶ προτάσσονται τῆς λέξεως καὶ ὑποτάσσονται, λόγου μέν τοι προτάσσεσθαι οὐδαμοῦ πεφύκασιν. ἐκάμεν παραινῶν, ἀλλ' ὅμως παραινέσομαι ἔτι. καί τοι ἀδύνατον, ὅμως οὐκ ἔχομεν καταλαβεῖν.

ADVERSATIVAE.

QVAE uerò dicuntur aduersatiuæ, & præponuntur dictionibus, & postponuntur, orationi tamen præponi natura non possunt. ἔκαμον παραινῶν· ἀλλ᾽ ὅμως παραινέσομαι ἔτι. *defessus sum hortando, sed tamen hortabor amplius.* καίτοι σπεύδων ὅμως οὐκ ἴσχον καταλαβεῖν. *quanquam properans, tamen assequi non potui.*

EXPLANATIO.

ADVERSATIVAE sunt ὅμως, ἔμπης, καίτοι, καίπερ. *hæ cæteris partibus tum præponuntur in oratione, tum postponuntur: sic tamen ut nunquam ab ijs incipiat oratio.* ἀλλ᾽ ὅμως.) ὑποτάσσεται τῷ ἀλλὰ ὁ ὅμως. ὅμως οὐκ ἴσχον.) *hîc rursus præponitur.*

ΣΥΛΛΟΓΙΣΤΙΚΟΙ.

ΤΩΝ δὲ συλλογιστικῶν, οἳ ταῖς ἐπιφοραῖς, καὶ συμπεράσμασι προσφκειωμένων, ὁ ἀλλὰ, ἢ ἀλλαμὴν προτακτικὸς ἐστὶ λέξεως μόνος. οἱ δ᾽ ἄλλοι πάντες, καὶ προτάσσεσθαι, καὶ ὑποτάσσεσθαι δύνανται. πᾶς ἄνθρωπος ζῶον, ἀλλαμὴν πᾶν ζῶον οὐσία, πᾶς ἄρα ἄνθρωπος οὐσία.

RATIOCINATIVAE.

INTER ratiocinatiuas, quæ illationibus & conclusionibus accõmodatæ sunt, ἀλλὰ *&* ἀλλαμὴν *præponuntur inter dictiones tãtùm: cæteræ autẽ omnes præponi & postponi possunt.* πᾶς ἄνθρωπος ζῶον, ἀλλαμὴν πᾶν ζῶον οὐσία, πᾶς ἄρα ἄνθρωπος ζῶον. *omnis homo est animal, omne uerò animal est substãtia, omnis igitur homo est substãtia*

EXPLANATIO.

RATIOCINATIVAE numerantur libro primo ἄρα, ἀλλὰ, ἀλλαμὴν, οὖν, τοίνυν, τοιγάρτοι, τοιγαροῦν.

ΑΠΟΡΗΜΑΤΙΚΟΙ.

ΟἹ δ᾽ ἀπορηματικοὶ, ἐπὶ ἀποροῦντι, καὶ ἐρωτῶντι εἰς χρῆσιν ἥκουσιν. ἆρ᾽ οὖν ἀγαθὸν ἡ ἡδονή; προηγοῦνται δὲ τῶν λόγων, εἰ μή τι γε καθ᾽ ὑπερβατόν.

DVBITATIVAE.

AD hæc dubitatiuæ dubitanti, & interroganti usui sunt. ἆρ᾽ οὖν ἀγαθὸν ἡ ἡδονή; *utrum igitur bonum uoluptas? Præcedunt autem in oratione, nisi si quid per hyperbaton accidat.*

EXPLANATIO.

DVBITATIVAE eodem libro primo ponuntur ἆρα, εἶτα, μῶν, μή.

ΠΑΡΑ-

ΠΑΡΑΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΟΙ.

Οἱ δὲ παραπληρωματικοὶ, τοὔνομα ἔσχον, ἀπὸ τοῦ τὴν φράσιν παραπληροῦν, ἢ μέτρου ἢ κόσμου χάριν. ἔχουσι δὲ πολλάκις καὶ σημασίαν διάφορον. οἷον, ὁ γε μειωτικός, ὁ δὴ περιγραφικὸς καὶ μεταβατικός, καὶ βεβαιωτικός. ὁ ἂν δυνητικός, καὶ ἀοριστικός. πάντες γε μὴν τοῖς ἑτέροις τοῦ λόγου μέρεσιν ὑποτάσσονται. οἷον, ἄλλοι μὲν ἄρα θεοί. ὁ δὲ ἂν καὶ ὑποτάσσεται ἀοριστολογικὸς ὤν, ὅσα ἂν λέγῃς, ὅσα ἂν εἴπῃς. Δυνητικὸς δὲ ἐπὶ μὲν ἐνεστῶτος καὶ μέλλοντος, πρὸς εὐκτικόν. οὐκ ἂν λέγοις, οὐκ ἂν φαίης, οὐκ ἂν λέξοις. εἴτε προτάσσοιτο εἴτε ὑποτάσσοιτο. καὶ πρὸς ὁριστικόν, οὐκ ἂν ὁρᾷς, ἀλλὰ σπανίως τοῦτό γε. ἐπὶ δὲ παρῳχημένου πρὸς ὁριστικόν. οὐκ ἂν εἶπες, ἢ ἔλεγες. Ἔτι δὲ γνωριμώτερον ἂν μὲν καὶ πρὸ τοῦ ῥήματος καὶ μετὰ τὸ ῥῆμα δύνηται ἂν θεωρεῖσθαι, ἀδιαφόρως πρὸς εὐκτικόν. ἂν δὲ μὴ ἐπαμφοτερίζῃ τοῖς τόποις, πρὸς ὑποτακτικὸν μόνον. Καὶ μεταλαμβάνοντες τὸ ἀπαρέμφατον πρὸς τὴν τοῦ ὁριστικοῦ κατάλληλον σύνταξιν, λέγομεν δυνητικῶς ἐπὶ τὰς τρεῖς τοῦ χρόνου διαφοράς. λέγειν ἄν, εἰπεῖν ἄν, καὶ ὁρᾶν ἄν. Καὶ πρὸς μετοχήν, εἰπόντας ἄν, καὶ ὁρῶντας. καὶ εἰπὼν ἄν, καὶ εἰπόντων ἄν. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων. ἥκιστα δὲ ὁ παρακείμενος τοῦ ἂν ἐπιδεκτικός. Τὰ μὲν οὖν μέρη οὕτω συντάσσοντες κατάλληλον ἂν ποιοῖμεν τὸν λόγον.

EXPLETIVAE.

EXPLETIVAE uerò nomen quidẽ inuenerũt ex eo, quòd orationem explent, uel metri, uel ornatus causa. Habent autem sæpenumero etiam significationem diuersam: ut γε diminutiua est: δὴ circunscriptiua, & transitiua, & confirmatiua: ἂν potentialis & indefinita. Omnes tamen cæteris orationis partibus postponuntur, ἄλλοι μὲν ἄρα θεοί. alij quidem dij. Cæterùm ἂν etiã subiunctiuum postulat, quando indefinita est, ὅσα ἂν λέγῃς, ὅσα ἂν εἴπῃς, quæcunq; dixeris. Quando uerò potentialis est, de præsenti quidem & futuro cum optatiuo cõstruitur, ut οὐκ ἂν λέγοις, οὐκ ἂν φαίης, non potes dicere: οὐκ ἂν λέξοις, nõ dixeris, siue præponatur, siue postponatur. Et cum indicatiuo, οὐκ ἂν ὁρᾷς, non poteris dicere. sed hoc certè rarò fit. Cæterùm de præterito cum indicatiuo οὐκ ἂν εἶπες, uel ἔλεγες, non dixisses. Et planius, ἂν si ante uerbum, & post uerbum spectari possit indifferenter cum optatiuo cõstruetur. Quòd si utrunque locum non habeat, cum subiunctiuo tantùm construi debet. Præterea infinitiuum ad rectam indicatiui coustructionem accommodantes dicimus significando potentiam secundum

tres tẽporis differentias, λέγειν ἂν, dicere posse, εἰπεῖν ἂν dictur͞u fuisse, ἐρεῖν ἂν dictur͞u esse. Et cũ participio, εἰπόντας ἂν, cùm dixissent, & ἐροῦντας ἂν dicturos, & εἰπὼν ἂν dixisset, & εἰπόντων ἂν cùm dixissent. Et in cæteris eodem modo. Præteritum uerò ἂν nõ recipit. Partes igitur ad hunc modum si construamus, congruã faciemus orationem.

EXPLANATIO.

EXPLETIVAE sunt δὴ, ποῦ, τοὶ, δῆτα, πὲρ, πω, μὴν, ἂν, γε, ἂρ, κὲν, νυ, θὴν, ῥα, ἄρ. ὁ γὲ μασωτικός.) Significat saltẽ, & quod Cicero solet dicere, quidem certè. Demosthenes, περὶ Στεφάνου, Καὶ δι' αὐτόγε τοῦτο ὀρθῶς ἐπαινούμενον ὅτι τὰ ἀνηλωμένα ἐπέδωκα καὶ οὐκ ἐλογιζόμην. ὁ δὴ περιγραφικός.) quãdo d͞utaxat significat, ut λέγω δή. Καὶ μεταβατικός.) Significat porrò, ut apud Platonẽ in Timæo, τὸν δὴ νόμον ἡμῖν ἐφεξῆς πέραινε. tu autem perge porrò, &c. Et Demosthenes περὶ Στεφάνου, φέρε δὴ καὶ ἐν καλὸν κατάλογον. Καὶ βεβαιωτικός.) ut cum significat δηλαδή, ut οὕτω δὴ κρίνει, sic uidelicet iudicat. ὁ δὲ ἂν ὑποτακτικός.) Subiungit, siue subiunctiuum facit, id est præcedit subiunctiuum. Ἔστι προτάσσοιτο ἔστι ὑποτάσσοιτο.) ἔστι προτάσσοιτο ῥήματος δηλονότι ὁ ἂν, ἔστι ὑποτάσσοιτο ῥήματι. nam dum subiunctiuo iũgitur, semper ipsum præcedit, estq; ἀοριστολογικός. Optatiuum uerò uel indicatiuum præcedit, uel sequitur, dum δυνητικὸς est. Budæus tamen hanc coniunctionem, quando infinita est etiam cum optatiuo interdum construi docet, sed tum demum cum res præterita narratur, ut apud Demosthenem, περὶ Στέφανου, Ἐν ὕσιν οὖν συνικαίας καὶ τηλίκα λαμπρός; Ἡνίκ' ἂν εἰπεῖν τι περὶ τούτων δέοι. Et περὶ Φιλίππου, Ἐκέλαζον δ' οὕτω καὶ ἐτιμωροῦντο οὓς ἂν αἴσθοιντο δωροδοκοῦντας. Contrà uerò dum potentiam significat interdum iungi subiũctiuo pro optatiuo. Plato in Phædro, Καλὸν γοῦν ἂν ὦ Σώκρατες εἶδος ᾖ καταπεπωκὸς ὁ τοῦ λαβών. Isocrates in Panegyrico, οὕτω γὰρ ἀμφοτέρων ὑμᾶς ἀπείργεσθε, ὥσπερ ἄριστ' ἂν διδάξητε περὶ αὐτῶν. Quod autem Theodorus negat παρακαμένῳ συντάττεσθαι τὸ ἂν δυνητικὸν, idem etiam contrarium docet nominatim aduersus Theodorum. Ἀδιαφόρως πρὸς εὐκτικόν.) Indifferenter cum optatiuo cõstruetur, id est non necessariò cum optatiuo, sed indifferenter cum eo, uel indicatiuo. quare deesse uidetur καὶ πρὸς ὁριστικὸν, uel ἢ πρὸς ὁριστικόν. Nam hæc coniunctio, dum potentiam significat, nunc optatiuum, nunc indicatiuum præcedit, aut sequitur. Quando uerò infinita est, subiũctiuus duntaxat

duntaxat præcedit. Ἂν δὲ μὴ ἐπαμφοτερίζῃ.) *Quod accidit, dum est* ἀοριστολογικός *tunc enim solùm præcedit, & cum subiunctiuo tantùm construi potest, sicut dictum est.* Καὶ μεταλαμβάνοντες.) *Docet* ἂν δυνητικὸν, *etiam cum infinitiuo & participio trium temporum coniungi* ἐνεστῶτος, παρῳχημένου, μέλλοντος.

ΠΕΡῚ ΤΗ͂Σ ΤΟΥ͂ ἀπαγγέλλειν διαστολῆς.

ἈΠΑΓΓΈΛΛΕΙΝ δὲ τὰ συντεταγμένα μὴ μόνον καθ' ὑπόκρισίν τε, καὶ προσῳδίαν, ἀλλὰ καὶ κατὰ διαστολὴν, ὅπως τε ἂν ἡ τοῦ λόγου διάνοια εἴη συμφανεστέρα. καὶ γράφοντας οὖν στικτέον εἰς διαστολὴν, καὶ φθεγγομένους διακριτέον τριχῶς. ἢ τελείως, ἢ ἁπλῶς, ἢ μέσως. Ἔνθα μὲν τε τὰ τὴν ἔννοιαν συναποπληρούμενα λήγει τοῖς κώλοις, διασταλτέον ἐπὶ τελείας ἐννοίας ὂν λόγου, καὶ πλεῖον τοῦ χρόνου ἀποστηματιστέον εἰς ἀπόδοσιν τοῦ τελείου. Ἔνθα δὲ ἁπλῶς πάμπαν ἔχει, ὑπανιέντας τι τῆς φωνῆς καὶ ἐπ' ἐλάχιστον διαστηματίζοντάς γε ἀπαγγελτέον. Μέσως δέ τοι, τὰ κῶλόν τε, καὶ τὰ ἐνπλέως ἀπαρτιστικὰ κόμματα ἀποδοτέον. οἷον, ἐγὼ μὲν διδάσκω, σὺ δὲ μανθάνεις. Καὶ στίζειν δὲ γράφοντας κατὰ τὰς εἰρημένας διαφορὰς, τὸ μὲν τέλειον ἐφεξῆς ἐν τῷ μέσῳ. τὸ δ' ἁπλοῦς παρεγκλίνοντας πρὸς τὸ κάτω. τὸ δὲ μέσον παρεγκλίνοντας πρὸς τὸ ἄνω. Καὶ περὶ μὲν κλίσεως, καὶ σχηματισμοῦ, καὶ διαιρέσεως, καὶ ὀνομασίας, καὶ προσῳδίας, καὶ ὀρθογραφίας, καὶ χρόνου, καὶ συντάξεως τῶν γραμματικῶν, καὶ ὅλως περὶ βαρβαρισμοῦ, καὶ σολοικισμοῦ, ἔστω δὴ εἰρημένον ἀποχρώντως, ὡς ἐν εἰσαγωγῇ. τὸ γὰρ ἐπὶ πλεῖον, καὶ ἀκριβέστερον περὶ τούτων εἰπεῖν, ἥκιστ' ἂν τῆς παρούσης εἴη προθέσεως. Μετὰ ταῦτα δὲ ὅπως δεῖ ἐρωτηματίζειν κατὰ τὴν ἐκτεθεῖσαν τήνδε ἡμῖν μέθοδον, λέγωμεν.

DE DISTINCTIONE *pronunciationis.*

Pronunciare autem oportet compositam orationem, non solùm gestu & accentu, uerùm etiam distinctione adhibita. Sic enim orationis sententia fuerit planior. Scribentes igitur aliquid distinctionis causa interpungere, & pronunciantes discriminare debemus trifariam, perfectè, uel imperfectè, uel medio modo. Vbi enim sententia membris conclusa terminatur, distinguendus in fine sententiæ sermo est, & pluscu-lum temporis insistendum, ut exprimatur perfectio. Vbi uerò planè imperfecta est, remissa aliquãtum uoce, & quàm minima mora interposita pronũciandum est. Media uerò distinctione incisa quæ mẽbra pleno sensu adæquent ac impleant, pronũcianda sunt, ut ἐγὼ μὲν διδάσκω, σὺ δὲ μανθάνεις: *ego quidem doceo, tu uerò discis. Cæterùm interpũgere*

etiam ſcribentes ſecũdum dictas differentias oportet. Perfecta quidem deinceps in medio literæ, imperfecta uerò inclinãtes ad imam partem, & media inclinantes ad ſupremam. Sed de declinatione, formatione, diuiſione, nominatione, accentu, orthographia, tempore, conſtructione grammaticorum, & in ſumma de barbariſmo & ſolœciſmo ſit iam dictum ſatis, ut in inſtitutione. Nam amplius & accuratius de his dicere, minimè huius fuerit inſtituti. Dehinc quemadmodum oporteat interrogare ſecundum rationẽ præceptorum à nobis expoſitã, dicamus.

EXPLANATIO.

COMPOSITA oratio conſtat cõmatibus, colis, & periodis. cõmata Latini inciſa, cola membra nominant. periodum uerò Cicero uariè appellat, ambitum, circuitum, comprehenſionem, continuationẽ, circunſcriptionem. Cõma, Hermogenes dicit eſſe σύνθεσιν διανοίας μικροτέραν κώλου, non excedentem ferè ſex ſyllabas, tanquam ἴπῳδον. Cola uerò à ſeptima ſyllaba prorſus ad trimetri, uel heroici uerſus modum extendit. Periodus plena Ciceroni eſt, quæ uno ſpiritu uolui poteſt, quod genus ab Hermogene πνεῦμα dicitur, conſtatq; ferè membris quatuor quaſi hexametrorum inſtar uerſuum. breuiſſima uerò duobus. tametſi quidam etiam μονόκωλον faciunt. Mẽbra ambitus, inciſa membrorum plerunq; partes ſunt. Ad hanc compoſitionem diſtinguendam triplex ferè ratio tradita eſt. Græci θέσεις, uel στιγμὰς, uel διαστολὰς nominant. ubi enim finita ſentẽtia eſt, diutiuſq; reſpiratur, aut etiã ſermo ponitur, διαστολὴ ſimpliciter, uel διαστολὴ τελεία dicitur, Latine diſtinctio, uel finalis diſtinctio. Vbi ſentẽtia plane imperfecta eſt, ſicut in commatibus accidit, dum partes ſunt membrorũ in periodo, & intermiſſa aliquãtiſper uoce ſuſtinetur, & quaſi ſuſpẽditur oratio, ſine reſpiratione ὑποστιγμὴ, uel ὑποδιαστολὴ appellatur, Latinè ſubdiſtinctio. Quãdo uerò media eſt ſententia ac ſemiplena, ut in mẽbris accidit, quæ tanquam nodis quibuſdam continuantur inter ſe, uel inciſis quæ extra periodũ adhibẽtur, & reſpiratur cũ aliqua mora, ut reliquum inferatur, μέση διαστολὴ, id eſt media diſtinctio, ſiue mora dicitur. Notãtur autẽ hæ diſtinctiones in ſcriptis, omnes uno puncto, ad medium literæ poſito τελεία, ad ſummũ μέση, ad imum ὑποδιαστολή. Donatus & Diomedes apud Latinos totidem modis orationem diſtinguũt, & eadẽ nota unius puncti, ſed ipſum aliter collocant, in finali diſtinctione ad ſummã literã, in media ad mediã, in ſubdiſtinctione ad imã. Nicanor Alexãdrinus, qui ſex

libros

libros π. στιγμῆς cõposuit, unde στιγματίας uulgò per ridiculũ dictus est, octo tradidit distinctiones, τελείαν, ὑποτελείαν, ἁπλῆν, ἄνω πρὸ τῆς, ἄνω ὑπὸ τὴν, ἀντικείμενον, ὑποκείμενον, ὑποδιαστολήν. Idẽ fecit Theodosius. Dionysius Thrax antiquissimus grãmaticus nõ plures, nec alias, nec alio modo quàm Theodorus prodidit. Μὴ μόνον κατ' ἀπόκρισιν καὶ προσῳδίαν.) Actionis siue pronunciationis duæ sunt partes, uox & gestus siue motus. ex harũ utraq; præcipitur ut emendata, dilucida, ornata & apta sit. Cæterũ dilucida duobus efficitur modis, nimirũ ut tota uerba exigãtur cũ plana, & suaui omniũ literarũ appellatione: & ut distincta sit oratio. uirtus autẽ distinguẽdi, ut Fabius tradit, fortasse parua sit, sed sine qua tamẽ esse nulla alia in agẽdo potest. Ἔνθα δὲ ἁπλῶς πάμπαν ἔχει.) ut apud Demosth. π. τοῦ Στεφάνου, Πρῶτον μὲν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῖς θεοῖς εὔχομαι πᾶσι καὶ πάσαις, ὅσην εὔνοιαν ἔχων ἐγὼ διατελῶ τῇ τε πόλει καὶ πᾶσιν ὑμῖν, τοσαύτην ὑπάρξαι μοι παρ' ὑμῶν εἰς τουτονὶ τὸν ἀγῶνα. hæc periodus ex tribus mẽbris cõposita est, quorũ primũ ex tribus partibus, quæ licet appellemus incisa, cõstat. quarũ prima & secũda imperfecto planè sensu subdistinctionẽ recipiunt: tertia uerò quæ membrũ claudit, mediã distinctionem sensu ferè pleno. Τὰ κῶλον τε καὶ τοῦ ἁπλοῦ ἀπαρτιστικὰ κόμματα.) Ἀπαρτίζω interdum idem est quod ἰσάζω, siue ἰσοδυναμῶ: ex qua significatione dicit τὰ κόμματα ἀπαρτιστικὰ κώλων καὶ τοῦ ἁπλοῦ μέσως διαστέλλεσθαι. hoc sensu, ut non quæuis incisa ita distinguãtur, sicut certè nõ distinguũtur, dũ sunt partes membrorũ quẽadmodũ iam ostendimus, sed ea dũtaxat quæ mẽbra adæquant, id est uim eandẽ habent cũ mẽbris, ex quibus plena sentẽtia constet, sicut accidit in ea oratione, quæ tota cæsa est, quod genus in collationibus maximè adhibetur, ut apud Demosth. in eadẽ oratione π. τοῦ Στεφάνου, Ἐδίδασκες γράμματα, ἐγὼ δ' ἐφοίτων. Ἐτέλεις, ἐγὼ δ' ἐτελούμην. Ἐγραμμάτευες, ἐγὼ δ' ἐκκλησίαζον. Ἐτριταγωνίστεις, ἐγὼ δ' ἐθεώρουν. Ἐξέπιπτες, ἐγὼ δ' ἐσύριττον. Hîc bina incisa sunt, binorũ membrorũ instar, quibus plena sententia cõtineatur. & priora quidẽ μέσως distinguẽda sunt: posteriora uerò quibus redditio cõtinetur, τελείως. Hoc ita esse cõfirmari potest ex duobus mẽbris, quæ post superiora incisa statim inferuntur à Demosth. Ὑπὲρ τῶν ἐχθρῶν πεπολίτευσαι πάντα, ἐγὼ δ' ὑπὲρ τῆς πατρίδος. Huc acccedit quòd Arist. lib. III. rhetorico de cõpositione differẽs orationis, breues huiusmodi sensus nõ κόμματα, sed μικρὰ κῶλα dicit, & quæ ex his cõ

ponuntur, μικροκώλους περιόδους: tametsi proprie periodos esse negat. Hæc cũ ad hunc modũ interpretatus essem, animaduerti doctissimum uirum Petrũ Victoriũ, qui nuper luculentissimos commẽtarios in libros rhetoricos Aristotelis edidit, in eadẽ re eodẽ modo quo nos uertisse uerbũ ἀπαρτίζω ex Demetrio Phalareo, cũ illi dicit placere, ut periodus ex mẽbris, aut incisis cõstet, quæ impleant, atq; adæquẽt sententiã quæ exponẽda est, nec deficiãt, aut superent. Id enim omnino est τὸ ἀπαρτίζειν τὴν διάνοιαν, quo ausim affirmare usum Demetriũ. Iam uerò ipsa mẽbra quoq; mediã distinctionẽ recipere ex eo satis intelligitur, quòd incisa, quia illa adæquant, eandem recipiunt. Licet autem membra ex incisis plerũq; absoluantur ac compleantur, nõ possum tamen mihi persuadere id nunc dicere Theodorum: quia exemplum quo utitur, huic sentẽtiæ nõ cõuenit. neq; enim in eo incisa partes sunt membrorũ. & alioqui ubi cõtingit esse, nõ mora, sed subdistinctio ipsis tribuitur. Si cui tamen ita libet interpretari, equidẽ nihil moror, dũ sciat id quod dixi, exemplũ non cõuenire. Καὶ τὸ τῶν κλίσεως.) *Epilogus omnia complectens quæ quatuor libris continẽtur.* ὀνομασίας.) *uariã & multiplicẽ appellationem partiũ orationis, & eorũ omniũ quæ ipsis accidunt, quæque ex ipsis cõponũtur partibus intelligit.* Ὡς ἐν εἰσαγωγῇ.) *debet enim omnis institutio breuis esse. Quicquid præcipias (inquit Horatius) esto breuis, ut citò dicta Percipiãt animi dociles, teneantq; fideles.* Μετὰ ταῦτα δέ.) *Hinc intelligitur Theodorũ intelligẽtem suorũ librorũ obscuritatẽ, explanare eos cõstituisse interrogationibus, cuiusmodi sunt quæ circũferũtur Emanuelis Chrysoloræ, Demetrij Chalcondylæ, & Emanuelis Moscopuli. Quod ut faceret, utinam ei uita suppeditasset, minus profectò laborandum fuisset eius studiosis. Tametsi me quidem certè huius mei laboris nondũ pœnitet, & si tam gratum accidisse eum intelligam, quàm utilẽ fore spero multis, multò etiam minus posthac me pœnitebit.*

Τέλος τοῦ τετάρτου.

